ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

V

KNJIGA 15

REDAKCIONI ODBOR

Karlo Mrazović, Ivo Rukavina, Anka Barus, Nikola Sekulić, Mile Počuča, Fabijan Trgo, pukovnik, Zdenko Cvrlje, potpukovnik, Franjo Biljan, potpukovnik, Šandor Kaufer, major, Boško Čavić, kapetan I klase

Odgovorni urednik
Fabijan Trgo, pukovnik

PRIPREMA ZA ŠTAMPU
VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

IZDAJE
VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD „VOJNO DELO"

VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

V

KNJIGA 15

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

BEOGRAD
1956

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

— SVIBANJ —

I

DOKUMENTI JEDINICA NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE I PATIZANSKIH ODREDA

BR. 1

ZAPOVIJEST ŠTABA OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 1 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
H R V A T S K E
Op. br. 27
Dne 1-V-1943 god.

Z A P O V E S T

za operacije na Gospić (sekcija 1:100.000)

Situacija: U uvodnim borbama prethodnih dana neprijateljska osiguranja oko Gospića likvidirana su na taj način što su većim delovima uništena (pobijena i zarobljena[2]), a manjim delom uspelo se izvući ispred naših jedinica i ući u sastav užeg odbranbenog pojasa posade Gospić, tako sada brani neposredno grad Gospić 4—5 bojni, koje su uglavnom sastavljene od ustaša, domobrana i izvesnog dela naoružane milicije.[3] Ishrana, odeća, naoružanje kod neprijatelja je slabo. Pa navedeno kao i druge prilike ne idu u prilog neprijatelja, a naročito, naše uspešne uvodne akcije poljuljale su i onako slab moral kod neprijatelja.[4]

Pored navedenoga neprijatelj je taktički slabo utvrđen i ne može dati otpora energičnom i upornom napadu zbog toga, što je za odbranu

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1, k. 826 A.

[2] Vidi dok. br. 24 i 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 114.

[3] O jačini neprijateljske posade u Gospiću vidi tom V, knj. 14, dok. br. 106.

[4] O situaciji u Gospiću u to vrijeme vidi tom V, knj. 14, dok. br. 179, 180, 181, 182, 183, 184 i 185.

grada poseo liniju koja se naslanja neposredno na grad, te probojem iste ne može dati jačeg otpora u unutrašnjosti grada, koji i nema izrazitih i odvojenih blokova kuća koji bi se mogli uspešno braniti po prodoru prve linije. Sam plan grada ne ide u prilog braniocu pri odbrani pošto isti uglavnom sačinjavaju jedna dugačka ulica (Železnička stanica — Kaniža), dok nekoliko sporednih uličica ne dozvoljavaju držanje jačih posada i rezerava, pa ne omogućuju iznenađenja pri upadu u grad jačim snagama. Pored svega rečenoga preimućstvo naših snaga je i u tome što smo bolje naoružani, a naročito automatskim i teškim oruđem i mnogo boljim borbenim moralom kod naših jedinica. Svemu ovome ide u prilog nama i to što je inicijativa u našim rukama, koja se ogleda u našim akcijama ofanzivnog karaktera.

Navedeno stanje kod neprijatelja i naših snaga ponukalo nas je da preduzmemo glavni i odlučni napad radi likvidacije neprijatelja u pomenutom uporištu i tako privedemo konačnom svršetku našu akciju na ovome sektoru.[5]

U ovom odlučnom napadu učestvovati će celokupne snage VI Divizije[6] i naša Divizija sa XV i IV Udarnom brigadom, i svim raspoloživim teškim oruđem Divizije, zatim tenkovska četa sa 4 tenka.

Za izvršenje ove operacije, VI Divizija ima zadatak da izvrši glavni napad na neprijatelja s pravca Smiljana i da osigura put Karlobag — Gospić i spreči neprijatelju bežanje i eventualno upućivanje pojačanja ovim pravcem;

VIII Divizija ima zadatak da likvidira neprijateljska uporišta u Budačkoj ulici i levo do Novčice, kao i da blokira žel. stanicu i ugrožava neprijatelja na liniji Žabičke, Jasikovačke i Bilajske ulice, pa kada se pripreme povoljni uslovi pređe u ovome pravcu u napad i goni neprijatelja prema centru grada, prvenstveno držeći se desne strane svog pravca nastupanja.

Za izvršenje dobivenog zadatka, —

---

[5] O rezultatima borbe za Gospić vidi dok. br. 24, 25 i 109.
[6] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 114.

NAREDJUJEMO:

IV Brigada sa pridatim 1 brdskim topom 75 mm, 1 brdskim topom 65 mm, 2 teška bacača i 2 tenka i 1 protukolskim topom:

Napasti će neprijatelja na pravcu Budačke ulice. Pravac napada Budačka ulica, sa zonom širenja desno do k.571, tj. do levog krila VI Divizije, a levo do reke Novčice.

Plan napada: Polazni položaj za napad biti će u visini k.575, na kome plasirati artileriju i teška pešadijska oruđa. Na ovome položaju razviti za napad dva bataljona, jedan desno, a jedan levo od puta Budak — Gospić. Ovim bataljonima pridati po jednu mitraljesku četu iz pratećeg bataljona. Jedan bataljon staviti u rezervu pozadi desnog krila, dok tenkove držati na pripremnom položaju pozadi polaznog položaja pešadije—na najzgodnijem mestu na 100—200 metara pozadi. Akciju sa polaznog položaja preduzeti ovako: Sa artilerijom i teškim pešadijskim oruđima, a pod zaštitom ove, pešadijom likvidirati neprijateljska uporišta u kućama i rovovima oko puta, a potom produžiti gonjenje neprijatelja, tj. čišćenje od istog ove ulice. Kada se ovi neprijateljski delovi unište—proteraju preko žice, skoncentrisati artilerijsku i teškog pešadijskog oruđa vatru na bunkere pored puta pred gimnazijom i na gimnaziju. Istovremeno pustiti u akciju tenkove sa zadatkom da dejstvom desno od puta naprave brešu na žici za prolaz pešadije, a potom da tuku neprijatelja u rovovima. Razviti rezervu u prvi borbeni red u produženju desnog krila, sa zadatkom da jednom četom vrši vatreni pritisak na neprijateljska uporišta u Pazariškoj ulici, dok sa jednim bataljonom i ostale dve čete bataljona koji je dotle bio u rezervi izvršiti napad u pravcu groblja i crkve (prve crkve desno od groblja), te da se izmanevruju neprijateljska utvrđenja na liniji groblje — r. Novčica. Ukoliko se uspe likvidirati Budačka ulica pre no što VI Divizija zauzme centar grada, onda će ova brigada izbiti prema centru, produžiti prema mostu i pristupiti likvidaciji uporišta pred XV Brigadom tj. Jasikovačke, Žabičke i Bilajske ulice. Pri izbijanju do katoličke crkve i zauzimanju iste, postaviti na toranj crkve jedan teški mitraljez sa

zadatkom da tuče neprijatelja na celom rejonu grada, kada se pojavi na ulicama, tj. pretrčava iz jednog u drugo sklonište.

Dok upotrebite rezervu u prvi borbeni red, odmah obrazujte istu od bataljona koji je bio u streljačkom stroju i napadao levo od puta. Rezervu kretati što bliže streljačkom stroju, vodeći računa da ne trpi vatru upravljenu na streljački stroj. Ako se desi neprijateljski ispad (protunapad), energično ga odbiti sa rezervom.

Štab će biti u neposrednoj blizini artilerije i teških pešadijskih oruđa, kao i rezerve (na sredokraći istih), te ih pomerati i upotrebljavati kako to situacija bude nalagala.

Nastojati da se odmah u početku borbe dobije vatrena nadmoćnost pa ovu podržavati sve do kraja borbe. Ispadne—istaknute odbranbene centre napadati redovno jakom vatrom artilerije i teškog pešadijskog oruđa i tako pripremiti pešadiji povoljne uslove za njen napad.

Kod ulične borbe u gradu održavati tesnu vezu između jedinica i iste držati čvrsto u rukama, u kome cilju štabovi će biti na mestima odakle mogu najlakše rukovoditi borbom, tj. uvek na mestu gde se ukaže zastoj i poteškoća u prodoru.

XV Udarna brigada sa pridatim 1 teškim bacačem:

Zadatak: Blokira žel. stanicu i ugrožava neprijatelja na liniji Žabičke, Jasikovačke i Bilajske ulice.

Plan blokiranja i napada: Blokiranje izvršiti sa jednom četom, koja da otseče posadu na žel. stanici od grada zatvarajući put Gospić —ž. stanica, i opasati ovo uporište posedajući pogodne položaje u neposrednoj blizini istoga. Sa ostalim snagama vršiti pritisak i ugrožavati nepr. utvrđenja na liniji Žabičke, Jasikovačke i Bilajske ulice. Ova brigada će prema situaciji odrediti snage koje će vršiti pritisak na neprijatelja i koje će biti u rezervi. Pogodnim manevrom vatre i pokreta izvideti i utvrditi najslabiju tačku neprijateljske odbrane pa nastojati probiti front na tome pravcu, *ali ne pod svaku cenu.* Ukoliko se ne bi moglo probiti,

vezati neprijatelja na tome sektoru gustom i preciznom vatrom dok naše snage iz unutrašnjosti grada ne napadnu ista uporišta i pomognu likvidirati ista. Ukoliko ova brigada uspe da se probije kroz neprijateljsku liniju pre negoli stignu naše snage iz unutrašnjosti grada, pristupiti će likvidaciji utvrđenja na ovome sektoru, a potom nastupati prema centru grada, hvatajući brzo vezu sa našim delovima, nastojeći da se prvenstveno čisti desna strana pravca nastupanja.

U pogledu upotrebe rezerve, održavanja veze, upotrebe teških oruđa, mesta štabova, pridržavati se u svemu predviđenog načela za IV Brigadu.

Mjesto štabova: Štab korpusa nalaziti će se na svojoj dosadašnjoj osmatračnici; Štab divizije nalaziće se u karauli kod železničkog mosta, a štabovi brigada na sredokraći između prvog borbenog reda i rezerve.

Veza:
(Četa za vezu)

Uspostaviti će vezu sa Štabom korpusa telefonsku; sa štabovima brigada pomoću njihovih organa; sa Štabom divizije također telefonsku. Sa bataljonima pomoću najbržih i najsigurnijih sredstava sa kojima se raspolaže.

Znaci raspoznavanja:

Od početka akcije pa dalje: **Opasač—Ogulin.** Ugovoreni znaci: jedan—deset, po danu: puškom u vis, kundak gore, odziv: pušku u vis, cev gore.

Početak akcije:

Akcija će otpočeti 2. V. 1943 uvečer pred suton tako, da artilerija počne dejstvovati dok je još vidno, da bi mogla izvršiti korekturu i uzeti elemente za noćno gađanje. Tačno vreme utvrditi će se u sporazumu sa VI Divizijom, o čemu će brigade biti blagovremeno upoznate. Pod prvim sumrakom sve jedinice privesti polaznim položajima za napad i biti spremno za akciju.

Postupak sa zarobljenicima i ratnim plenom:

Sve zarobljenike slati u Široku Kulu vezane, gde ih predavati straži ove divizije. Zarobljenike ne svlačiti a oduzimati im hladno i vatreno oružje i sva dokumenta koja se nađu kod istih. Dokumente predati komandiru straže zajedno sa zarobljenicima. Zaplenjeni ratni materijal skoncentrisati—snositi na mesto koje

ću naknadno narediti. Od zaplenjenog materijala jedinice će zadržati i odmah prema potrebi upotrebiti puškomitraljeze, sve ostalo zaplenjeno oružje i ostali plen prikupiti i o istom izvestiti Štab korpusa, koji će narediti dalji postupak sa istim.

Sanitet: Štabovi brigada postaviti će previjalište na najpogodnijem mestu, vodiće računa da prilaz od prvih borbenih linija do istih bude što prikriveniji.

Divizijsko previjalište i hirurška grupa nalaziti će se u Širokoj Kuli, odakle teže ranjene prebacivati kamionom za bolnicu.

Ishrana: Regulisati iz dosadašnjih baza. Intendanti će se [pobrinuti] da blagovremeno pripreme jedan obrok mesa, a za hleb će se postarati intendant Divizije[7].

Napomena:

Pri napadu u grad ne ulaziti u kuće iz kojih se ne daje otpor.

Automatska oruđa skoncentrisati u prednje linije.

Štabovi jedinica neka se odmah ubacuju u mesto sa prvim svojim delovima tako, da bi mogli rukovoditi što bolje borbom i držati jedinice u ruci.

Protukolski top kretati se prednjim delovima tako, da bi isti mogao štititi kod eventualnog protunapada sa tenkovima.

Bočne ulice osigurati automatskim oruđem.

Ni pod koju cenu ne zadržavati se na plenu, već gledati glavni zadatak, likvidaciju neprijatelja, u kome cilju kretati energično napred. Nastojati da pri napredovanju ne dolazi do nepotrebnih zastoja. Organizaciji plana vatre pridati naročitu pažnju: svaka jedinica, i najmanja, i svaki vojnik mora tačno znati svoj zadatak i pravac kretanja. Uzajamno potpomaganje da bude zastupljeno do najvećih mera: čim koja jedinica izvrši svoj zadatak ne sme zastajati, nego mora dalje krenuti i potpomoći najbliže susedne jedinice.

Znakove raspoznavanja i ugovorene znake upotrebljavati pravilno, zbog čega upoznati sa istim svakoga vojnika, te da nebi došlo do zabune, pošto se akcija odvija noću.

Po zauzeću grada, brigada koja ostane za održavanje reda postaviti će odmah stražu pred sve javne zgrade i ustaške radnje. Uputiti više patrola kroz grad—ulicu sa zadatkom da svaku pljačku energično spreči. Postaviti straže na ulazima grada i nikog ne puštati [iz grada] i u grad, do daljeg naređenja. Ko nezna znake raspoznavanja, pa ma bio

[7] Sveto Ličina

i u vojničkom odelu, i zateče se za vreme borbe na ulici uhapsiti ga. U magacine i ustaške radnje straža ne sme dozvoliti nikome ulaziti. osim komisije koja će imati odobrenje Štaba korpusa. Ova komisija jedina je nadležna za vršenje rekvizicija.

Na izvršenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
M.[8] Šumonja

Komandant
V.[9] Ćetković

Dostavljeno: Štabu I Korpusa na znanje.
Štabu IV i XV Ud. brigade na izvršenje.

BR. 2

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 1 SVIBNJA 1943 GODINE ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O PRIPREMAMA ZA NAPAD NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
dne 1-V-1943 g.

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj 2-5-43

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Na našem sektoru nema nikakvih promjena. Sinoć smo održali savjetovanje sa štabovima brigada o pretstojećoj akciji.[3] Na sastanku smo doneli odluku, da u toku današnjeg dana i noći IV Brigada izvrši smjenu Prvog bataljona, koji se nalazi u Otočcu, sa III Omladinskim bataljonom, jer je ovo brojno stanje svega 70 ljudi i njegova je udarna snaga malena, a u ovim akcijama izbačeno je bilo iz stroja još boraca, tako da bi ovaj bataljon izgubio svoje jezgro. Mi smo poduzeli sve da se smjena izvrši tako, da se komandni kadar bataljona i borci mogu upoznati na vrijeme

---

[8] Miloš

[9] Narodni heroj Vlado Ćetković. Poginuo 20 listopada 1944 god. kao komandant Osmog korpusa NOV i PO Jugoslavije.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34-6, k. 424 C.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske

[3] Riječ je o napadu na Gospić. Vidi dok. br 1.

sa svojim zadatkom i sutrašnji dan da imaju odmor. Komandant bataljona[4] već je stigao ovamo.

Jedinice VI divizije imale su sinoć borbu sa Italijanima kod Oštarija.[5] Snage neprijateljske koje su napadale nisu poznate. Uglavnom naši su uspeli da razbiju neprijatelja, da mu nanesu gubitke, zaplijene 2 brdska topa 65 mm, 2 teška mitraljeza, nekoliko stotina mina (ali ne znamo da li za teški ili laki bacač), preko 100.000 metaka i ostale spreme. Danas poslije podne neprijatelj je u pravcu Žabica izvršio ispad i bio je potisnuo jedan bataljon VI Divizije koji se nalazio tamo, ali se je odmah povukao nazad i naši se ponovno nalaze u Žabici.

Municija o kojoj nam govorite u dopisu da ste je poslali, još ovamo nije stigla. Dok stigne izvršiti ćemo raspodjelu prema potrebama.

Budući da su se zatvarači od poljskih topova 75 mm izgubili da ti topovi neće moći biti upotrebljeni za ovu akciju, molimo vas da nam odredite koliko od ovih topova da zadržimo za sebe. Naše je mišljenje da bi nam trebalo ostaviti dva topa 65 i jedan 75 mm, jer je VI Divizija zaplijenila dva topa 65 mm, sa dovoljno municije. Molimo vas da nam odgovorite odmah, kako bismo mogli u toku noći izvršiti raspodjelu i postaviti je na položaje.

O našem oporavilištu, koje se nalazi u Glavicama[6], mi smo vas usmeno izvještavali da je stanje bilo dobro dok smo se mi nalazili gore. Sada nam momentano nije poznato, pošto nismo mogli direktno kontrolisati, jedino znamo prema izvještajima koje smo dobivali od odgovornog druga koji je tamo postavljen. Drug komesar Divizije[7] danas je otišao tamo da izvidi stanje u istom i po njegovom dolasku ćemo vas obavijestiti detaljno o stanju. Sanitetskog osoblja nismo imali da postavimo tamo, jer nam se dvije trećine našega razboljelo, tako da nemamo potreban broj po brigadama ni u našem sanitetskom vodu Divizije.

Kamion koji ste stavili našem sanitetu na raspoloženje za prevoz ranjenika nismo dobili, iako je šoferu rečeno da ima ostati uz našu prihvatnicu. Šoferi nisu dobili od vas pismeno naređenje pa se zato nisu osvrtali na riječi referenta našeg saniteta. Ranjenike su prevozili samo usput kada su išli za Korenicu. Molimo vas da im izdate naređenje da jedan kamion stave na raspoloženje referentu saniteta ove Divizije.

Za ove operacije potrebna je hirurška ekipa, pa vas molimo da javite doktoru Francu[8] da dođe ovamo sa potrebnim instrumentima, pošto ne može da dođe sa ostalom ekipom, jer su se ostali, kako smo obaviješteni, razboljeli od tifusa. Ovde se nalazi drugarica Slava Jovanić, iz VI Divizije tražiti ćemo ljekara i nekoliko bolničara, koji će mu

---

[4] Kukić Miloš
[5] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 115.
[6] Riječ je o oporavilištu u kojem su bili smješteni rekonvalescenti tifusari.
[7] Miloš Šumonja
[8] Franc Hapel

služiti kao pripomoć. Mi smo već poduzeli da se zgrada za to pripremi, a sa VI Divizijom ćemo urediti za ljekare i bolničare, budući da njima neće toliko biti potrebno, jer nama je stavljeno u zadatak da formiramo glavnu prihvatnicu za ranjenike.

U našoj Diviziji ponovo se pojavila jača epidemija pjegavog tifusa, tako da iz XV Brigade od 26 ovog mjeseca pa do danas imamo 60 oboljelih od tifusa, među njima i komandant Brigade[9]. Iz IV Brigade također se javljaju, ali ne u tolikoj mjeri kao kod XV Brigade. V Brigada nas je izvijestila da više ne održava karantin, jer se nalazi na položajima.[10] I kod njih ima oboljenja od pjegavca, ali ne u tolikoj mjeri kao ranije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Sl. otsutan (M. P.)[12] Komandant: V.[11] Ćetković

BR. 3

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE NOU BRIGADE OD 2 SVIBNJA 1943 GOD. ZA NAPAD NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB IV UDARNE BRIGADE
VIII DIVIZIJE I KORPUSA
HRVATSKE
Op. br. 21/43
Dne 2-V-1943 g.

ZAPOVIJEST

za akciju na Gospić (sekcija 1:100000)

Situacija: Na konferenciji štabova bataljona i komandira četa izložena je usmeno situacija u Gospiću prema podacima iz zapovijesti Štaba divizije.

Naša divizija i VI Divizija imaju zadatak da Gospić oslobode od neprijateljske vojske.[2] Naša divizija napada neprijatelja sa istočne i sa sjevero-istočne strane.

---

[9] Nikola Vidović

[10] Radi suzbijanja tifusa u ovoj brigadi, Štab Prvog korpusa je naredio da se ona izoluje od ostalih jedinica i stavi u karantin. 18 travnja brigada je upućena na područje Plaškog. Vidi dok. br. 28.

[11] Vlado

[12] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1, k. 830.

[2] Opširnije o tome vidi dok. br. 1, 8, 24 i 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 114.

Naša brigada dobila je zadatak da napadne neprijatelja na pravcu Budačka ulica, sa zonom širenja desno do k. 571, tj. do lijevog krila VI Divizije, a lijevo do rijeke Novčice, tj. do desnog krila XV Udarne brigade.

Za izvršenje ovoga zadatka,

NAREĐUJEMO:

1) 1. bataljon ojačan sa mit. četom i 3 laka bacača bombi.

Zadatak: Napašće neprijatelja lijevom stranom Budačke ulice oslanjajući se desnim krilom na cestu Budak—Gospić, a lijevim krilom na rijeku Novčicu. Na tome pravcu jače otporne tačke biće blokovi na mjestu gdje žičana prepreka prelazi preko ceste i rovovi pozadi žice a potom zgrada nove gimnazije.

Veza:

Desno održavati vezu sa našim 2. bataljonom, lijevo u toku akcije uspostaviti kontakt sa XV Udarnom brigadom, a sa Štabom brigade održavati čvrstu i neprekidnu vezu kuririma.

2) 2. bataljon ojačan sa mit. četom i 3 laka bacača bombi.

Zadatak: Napasti neprijatelja lijevom stranom Budačke ulice oslanjajući se lijevim krilom na cestu Budak—Gospić i širiti se u desno prema Pazariškoj ulici. Jače otporne tačke na tom pravcu jesu: utvrđenje (blok) na cesti na mjestu gdje žičana prepreka prelazi cestu i rovovi pozadi žičane prepreke.

Veza:

Desno na cesti održavati vezu sa 1. bataljonom a lijevo patrolama održavati kontak sa VI Divizijom. Sa Štabom brigade održavati stalnu i čvrstu vezu kuririma.

3) 4. bataljon ojačan sa mit. četom i 2 laka bacača bombi.

Zadatak: Sačinjava brigadnu rezervu i kreće se oko 200 metara pozadi 1. i 2. bataljona sa obje strane ceste Budak — Gospić.

Veze: Biti u stalnoj vezi sa Štabom brigade.

4) Vod tenkova.

Zadatak: Po dolasku bataljona do žičane prepreke gaziće tenkovi žičanu prepreku ispred 2. bataljona a potom ispred 1. bataljona i tući neprijatelja u rovovima ispred žice.

5) Protukolski top i 2 teška bacača.

Zadatak: Kretaće se sa rezervom i dejstvovati na neprijateljske tenkove ako se pojave, odnosno tući ciljeve koji budu označeni kao prepreka napredovanju pješadije.

6) Tehnička četa. *Zadatak:* Uspostaviti telefonsku vezu između Štaba brigade i Štaba divizije, a ako situacija bude zahtijevala, i između Štaba brigade i štabova bataljona. Vod releja biće na raspoloženju kod Štaba brigade a ostatak čete sa rezervom.

7. Štab brigade nalaziće se između prvog borbenog reda i rezerve i kretaće se cestom Budak—Gospić.

8. Znaci raspoznavanja od početka akcije pa dalje biće: **Opasač—Ogulin,** a ugovoreni znaci noću: jedan—deset, a danju: dizanje puške u vis sa kundakom gore, a odgovor: dizanje puške, cijev gore.

9. Akcija će otpočeti 2-V-1943 uvečer, pred suton, tako da artiljerija počne dejstvovati dok je još vidno da bi mogla izvršiti korekturu i elemente uzeti za noćno gađanje. Tačan čas napada naredíće se naknadno.

10. Zarobljenike upućivati odmah u Štab brigade i ne zadržavati se sa njima dugo. Od zarobljenika oduzeti samo oružje i ništa drugo.

11. Brigadno previjalište nalaziće se kod rezerve. Brigadni bolničar pobrinuće se za 15—20 kola koja će se kretati pozadi rezerve za prevoz ranjenika za Široku Kulu.

12. Intendanti bataljona postaraće se da borci prime hranu pri polasku u akciju i da im se hrana pošalje na položaj ukoliko se borba produži. Kruh se može primiti od Štaba brigade.

Napomena:

Pri napadu na grad ne ulaziti u kuće iz kojih se ne daje otpor.

Automatska oružja istaknuti u prednje linije tako da se dobije i održava vatrena nadmoć nad neprijateljem. Vatrenu nadmoć treba iskoristiti za pokret. U pravi čas upotrebiti lake bacače protiv neprijatelja u rovovima. Dodijeljenim nožicama za žicu praviti više breša kroz koje potom zaštitom vatre ubacivati borce.

Prodor utvrđene linije i dalje gonjenje neprijatelja kroz ulicu treba da budu energični i brzi, da se neprijatelju ne bi pružila mogućnost za pribiranje i organizovanje protivnapada ili otpora po kućama.

Svima borcima treba skrenuti pažnju na pravilnu upotrebu ugovorenih znakova da ne bi došlo do zabune i međusobnog sukoba naših djelova.

Sve jedinice i svaki borac moraju biti dobro upoznati sa cijelim planom akcije i sa svojim zadatkom. Starješine moraju imati u rukama svoje jedinice, zbog čega se moraju nalaziti među samim borcima. Jednom zauzeti položaji ne smiju se ni pod cijenu čega napuštati, da se ne stvori zabuna i panično napuštanje položaja kod susjednih jedi-

nica. Ako negdje dođe do neprijateljskog protivnapada onda tražiti hitno rezervu a dotle neprijatelja zadržavati vatrom.

Na izvršenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Martinović[3] (M.P.)[5] Komandant:
Pet.[4] **Kleut**

Dostavljeno:

1. Štabu VIII Divizije na uvid.
2. Svima jedinicama ove brigade na izvršenje i štabu pratećeg bataljona Divizije i vodniku voda tenkova.

BR. 4

IZVJEŠTAJ ŠTABA BANIJSKOG NOP ODREDA OD 2 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBI U JAVORNJU[1]

ŠTAB
PARTIZANSKOG ODREDA
BANIJE
2. V. 1943.
Op. broj 19/43

Dostavlja se operativni izvještaj poslije vođene borbe u Javornju. —

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. HRVATSKE

Na dan 2 o. mj. neprijatelj je krenuo u jačini od 40 Njemaca[2] iz Dvora u pravcu sela Javornja u namjeri da pljačkaju. Naš III bataljon napao ih je u zaselku Glavičani kad su po kućama pljačkali. Poslije našeg prvog plotuna neprijatelj je bio iznenađen i nije se mogao

---

[3] Mile Martinović. Poginuo u jesen 1944 god. nesretnim slučajem, kao pretsjednik Okružnog narodnooslobodilačkog odbora za Kordun.

[4] Petar

[5] Okrugli pečat: Četvrta partizanska brigada Hrvatske

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28-3, k. 105.

[2] Iz sastava 661 lovačke pukovnije. Vidi dok. br. 123.

Štab
Partizanskog Odreda
B a n i j e
2.V.1943.
Op.broj 19/43

Dostavlja se operativni
izvještaj poslije vođene Glavnom štabu N.O.V. Hrvatske
borbe u Javornju.-

Na dan 2 o. mj. neprijatelj je izvršio u jačini od 40 Njemaca iz Dvora-u pravcu sela Javornje u namjeri da pljačkaju. Naš II bataljon napao ih je u zaseoku Glavičani kad su po kućama pljačkali. Poslije našeg prvog plotuna neprijatelj je bio iznenađen i nije se mogao pribrati počeo je da bježi a neki su opkoljeni u kućama odakle se oporčeno branili bacajući bombe i pucajući. Htjeli se predati ali nisu bili obranjeni. Prilikom bijega pošto je bio dosta velik brisani prostor palo je 10 mrtvih a 11 ih je uhvaćeno živih u potoku na sredini brisanog prostora. Poslije svršene borbe stigle su i ostale naše dva bataljona I i III s kojima smo došli u selo Goričku da bi bili svi na okupu pri formiranju bataljona kako bi se oružje ljudstvo i municije jednako podijelila. Iposlije podne naišao je neprijatelj ix iste baze da pokupi mrtve. Neprijatelj je nastupao u pravcu Dvor - Glavičani u jačini od 150 Njemaca sa jednim bacačem i jednim brdskim topom. Naše bataljone rasporedili smo tako da napadu neprijatelje II i III s čela, a I je bačen neprijatelju za leđa te je ovim manevrom prisiljen na povlačenje i opasnost od bacača i topa mu je bila uklonjena pošto su se morali povući prije nego što je naš I bataljon stigao da presječe ostupnicu. U borbi je u jednoj šumici opkoljeno 9 Njemaca se jednim lakim mitraljezom. Ovi su opkolili šumicu i u borbi ubili 6 Njemaca dok su tri uspjela da pobjegnu. Ubitci na našoj strani jesu. Jedan drug lakše ranje iz II bataljona II čete i to Janko Pribičević stariji partizan nije se nigdje naročito istakao. U toj borbi utrošeno je 800 metaka. Zarobljeno je 19 karabina,1 laki njemački mitraljez, 4 pištolja i 700 metaka i odjeće i obuće.-Ubijen je vođa bandita Srbin-bandit Petar Joka.-Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Politkomesar:

Anđa Janko

v.d. Komandant:

Maljković Petar

pribrati, počeo je da bježi, a neki su opkoljeni u kućama odakle se ogorčeno branili bacajući bombe i pucajući. Nisu se predali dok nisu bili obranjeni.[3] Prilikom bijega, pošto je bio dosta veliki brisani prostor, palo je 10 mrtvih a 11 ih uhvaćeno živih u potoku na sredini brisanog prostora. Poslije svršene borbe stigla su i ostala naša dva bataljona, I i III, s kojima smo došli u selo Goričku da bi bili svi na okupu pri formiranju bataljona[4], kako bi se oružje, ljudstvo i municija jednako podijelili. Poslije podne naišao je neprijatelj iz iste baze da pokupi mrtve. Neprijatelj je nastupao u pravcu Dvor—Glavičani u jačini od 150 Njemaca sa jednim bacačem i jednim brdskim topom. Naše bataljone rasporedili smo tako da napadnu neprijatelja: II i III s čela, a I je bačen neprijatelju za leđa, te je ovim manevrom prisiljen na povlačenje, i opasnost od bacača i topa je bila uklonjena pošto su se morali povući prije nego što je naš I bataljon stigao da presiječe otstupnicu. U borbi je u jednoj šumici opkoljeno 9 Njemaca sa jednim lakim mitraljezom. Naši su opkolili šumicu i u borbi ubili 6 Njemaca, dok su tri uspjela da pobjegnu. Gubitci na našoj strani jesu: jedan drug lakše ranjen iz II bataljona II čete, i to Janko Pribičević, stariji partizan; nije se nigdje naročito istakao. U toj borbi utrošeno je 800 metaka. Zarobljeno je 19 karabina, 1 laki njemački mitraljez, 4 pištolja i 700 metaka, odjeće i obuće. — Ubijen je vođa bandita Srbin bandit Petar Joka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
D.[5] Jandrić

V. d. komandant:
Maljković Petar

[3] Ova je rečenica u originalu nejasna.
[4] Riječ je o formiranju Četvrtog bataljona Banijskog NOP odreda.
[5] Dušan

BR. 5

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. ŠESTOJ I OSMOJ DIVIZIJI ZA RAZMJEŠTAJ I DALJNJA DEJSTVA[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
3 maj 1943
18 časova

ŠTABU VI I VIII DIVIZIJE

U vezi sa novonastalom situacijom poslije naše akcije na Gospić[2] pristupiće se aktivnoj blokadi gospićkog garnizona, kao i razbijanju eventualne pomoći koja bi bila upućivana u Gospić. U tu svrhu snage ovog Korpusa zauzeće sljedeći raspored: Snage VI divizije ostaće na sektoru Gospića sa zadatkom da blokiraju gospićki garnizon i da kontrolišu put Gospić—Karlobag.[3] Blokada Gospića ne smije biti pasivna, nego se mora neprestano neprijatelja napadati i uznemiravati ga sa jačim prepadima, tako da bi se neprijatelj što više iznurio i oslabio. Ovo se može vršiti sa manjim dijelovima tako, da bi se veći dio snaga odmarao u okolnim selima. U slučaju neprijateljskog prodora od pravca Karlobaga povući što više snaga na taj pravac i nastojati neprijatelja što bolje razbiti, ne dozvoljavajući mu prodor za Gospić. Ukoliko bi bilo u izgledu da bi se istodobno gospićki garnizon evakuisao potpomognut od Karlobaga, treba ga propustiti i pri izvlačenju tući ga bočno iz pozadine. Nastojati, uz ovaj zadatak, da se snage što više odmaraju. Sa VIII divizijom održavati stalnu vezu i u slučaju potrebe zatražiti pomoć. Poduzeti sve potrebne mjere da se za ovo vrijeme divizija što više popuni, prikupljajući otsutne borce i mobilišući nove. Ovome posvetiti naročitu pažnju. Oba tenka uputiti u Široku Kulu, gdje će ostati do daljnjeg naređenja. Teško oruđe koje ste imali na raspolaganju za vrijeme operacija predati VIII diviziji.

VIII divizija će poslati XV brigadu u otočačku kotlinu na odmaranje, s tim da smijeni bataljon IV brigade u Otočcu, koji treba uputiti njegovoj jedinici. IV brigadu zadržati u Perušiću i Klancu također na odmoru, s tim da kontroliše sa jačim patrolama G. Pazarište, radi eventualnog prolaza neprijatelja od pravca Jablanca i Sv. Jurja. Štab divizije neka se smjesti na prostoru XV brigade. Održavati stalne veze

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 41/1-1, k. 413.

[2] O ishodu borbe za Gospić vidi dok. br. 1, 8, 24, 25 i 109.

[3] Vidi dok. br. 22, 33, 39, 40, 43, 51, 58, 65, 73, 93, 97, 99, 101 i 103.

sa VI divizijom i u slučaju potrebe pružiti joj pomoć. Tenkove uputiti u Široku Kulu. Teško oruđe VI divizije povratiti.

Sve radio-stanice prema naređenju G.Š.H. uputiti odmah u ovaj Štab.

Izvještaje slati ovome Štabu dva puta dnevno, koristeći telefonsku liniju, a ukoliko ista ne bi radila, pismeno. VI divizija može se koristiti telefonom iz L. Osijeka[4] preko Vrhovina.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant.

BR. 6

NAREĐENJE ŠTABA TREĆE OPERATIVNE ZONE OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU ČEHOSLOVAČKOG BATALJONA[1]

ŠTAB
III OPERATIVNE ZONE
N.O.V. i P.O.
HRVATSKE
3. V. 1943 g.

N A R E Đ E N J E

Ovim se aktom formira I Čehoslovački bataljon III operativne zone.

Za komandanta pomenutog bataljona postavlja se drug Ružička,[2] za njegovog zamjenika drug Jasmin Arnošt, zvani Maroko, a za politkomesara bataljona drug Hanzl Josip, zvani Ružička. Ostale članove štabova neka gore navedeni drugovi pronađu u redovima naših boraca čehoslovačke narodnosti i neka ih predlože Štabu ove Zone za naimenovanje.

I Čehoslovači bataljon vršiće operacije na teritoriji III Operativne zone pod čijom će kontrolom i upravom stajati direktno, a za prvo vrijeme će mu biti glavni zadatak politička djelatnost među Česima

[4] Ličkog Osika

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23-1, k. 1484.

[2] Narodni heroj Josip Ružička. Poginuo u selu Šumećani kod Orahovice, siječnja 1943 god., u borbi protiv Njemaca, kao komandant Čehoslovačke brigade »Jan Žiška«.

i Slovacima kao i mobilizacija istih u svrhu proširenja svojih jedinica u čehoslovačku brigadu.[3]

Formiranju čehoslovačkog bataljona neka se pristupi odmah.

Svim našim jedinicama na teritoriji III Operativne zone biće javljeno, da sve borce čehoslovačke narodnosti pošalju u pomenuti bataljon. Također svi oni borci koji govore češki ili slovački, i voljni su da stupe u češko-slovački bataljon, mogu da stupe u sastav istog. Za prvo vrijeme Štab bataljona će se nalaziti na teritoriji Psunjskog područija.

Borci čehoslovačkog bataljona nose istu uniformu kao i ostali borci N.O. Vojske Jugoslavije, samo što će ispod petokrake zvijezde nositi čehoslovačku zastavu. Čehoslovački bataljon imaće svoju nacionalnu zastavu na kojoj će biti petokraka zvijezda.

Komanda u čehoslovačkom bataljonu vršiće se na njihovom narodnom jeziku, t.j. ista onakva komanda kakva je bila u Čehoslovačkoj Republici do 1938 god.

Svoje izvještaje III Operativnoj zoni Štab I Čehoslovačkog bataljona dostavljaće u dva primjerka i to jedan primjerak na čehoslovačkom, a drugi na srpskohrvatskom jeziku.

Čehoslovački bataljon svoje naoružanje će izvršiti od oružja I i II Odreda. Štabovi odreda dužni su im dati puške mauzerke — zbrojovke izrađene u Brnu, kao i odijela.

Drug Josip Vojaček, zvani Taras, neka izvrši formiranje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Duško[4]

Komandant:
Vicko[5]

(M. P.)[6]

[3] Čehoslovačka NO brigada »Jan Žiška« formirana je na Bučju 26 listopada 1943 god. od Čehoslovačkog bataljona, jednog dijela Daruvarskog NOP odreda i Protučetničkog bataljona. Komandant brigade bio je Milan Joka a politički komesar Josip Vojaček. (Podaci: Istorijat Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske, u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/6, k. 881.)

[4] Brkić

[5] Antić

[6] Okrugli pečat: Štab Treće operativne zone NOP odreda Hrvatske.

Štab
III.Operativne zone
N.O.V. i P.O.
H r v a t s k e
3.V.1945.g.

N a r e đ i v a š a

Ovim se aktom formira Š.čehoslovački bataljon III.Operativne zone.

Za komandanta pomenutog bataljona postavlja se drug Ružička za njegovog zamjenika drug Jasmin Arnošt,zvani Maroko,a za politkomesara bataljona drug Hanzl Josip,zv.Ružička.Ostale članove štabova neka gore navedeni drugovi predaju u redovima naših boraca čehoslovačke narodnosti i neka jih predlože štabu ove Zone za naimenovanje.

I.čehoslovački bataljon vršiće operacije na teritoriji III. Operativne zone pod čijom će kontrolom i upravom stajati direktno,a za prvo vrijeme će na biti glavni zadatak politička djelatnost među Česima i Slovacima kao i mobilizacija istih u svrhu proširenja svojih jedinica,u čehoslovačku brigadu.

Formiranju čehoslovačkog bataljona neka se pristupi odmah.

Svim našim jedinicama na teritoriji III.Operativne Zone biće javljeno,da sve borce čehoslovačke narodnosti pošalju u pomenuti bataljon.Nakodjar svi oni borci koji govore češki ili slovački,i voljni su ući u naše-slovački bataljon neka da stupe u nastav istog.Za prvo vrijeme štab bataljona će se nalaziti na teritoriji Petrijskog područja.

Borci čehoslovačkog bataljona nose istu uniformu kao i ostali borci N.O.Vojske Jugoslavije,samo što će ispod petokrake svijetle nositi čehoslovačku zastavu.Čehoslovački bataljon imaće svoju nacionalnu zastavu na kojoj će biti petokraka svijetla.

Komandam u čehoslovačkom bataljonu vršiće se na njihovom narodnom jeziku t.j. Ista onakva komanda kakva je bila u čehoslovačkoj Legiji i ici će 1938.g.

Svoje izvještaje III.Operativnoj Zoni Štab Š.čehoslovačkog bataljona dostavljaće u dva primerka i to jedan primerak na čehoslovačkom,a drugi na srpsko-hrvatskom jeziku.

Čehoslovački bataljon svoju naoružanje će izvršiti od drugih I. i II.Odreda.Štabovi odreda dužni su jim dati puške Mauserke-Obrojevke izrađene u Brnu,kao i municija.

Smrt fašizmu-Sloboda narodu!

Politkomesar

Komandant:

Fotokopija dokumenta broj 6

BR. 7

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA PODREĐENIH JEDINICA U OŽUJKU I TRAVNJU[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. i P.O. HRVATSKE
Oper. br.: 463/43.
3 maja 1943.

Operativni izvještaj —

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE. —

U mjesecu aprilu na sektoru Žumberka i Moslavine neprijatelj je otpočeo ofenzivu.

3. IV. 1943, po završenoj ofenzivi u Slavoniji,[2] Njemci u jačini 15.000 ljudi, pojačani domobranima i ustašama, otpočeli su ofenzivu na oslobođeni teritorij Moslavine s ciljem uništavanja naših baza u podnožju šume Garić.[3] Neprijatelj je u toku noći stegao obruč oko šume Garić, nastupajući pod jakom zaštitom vatre minobacača, topova i aviona. Na Gariću se tada nalazio II Bataljon Moslavačkog odreda. Bataljon je vodio čitav dan borbu i uspio zadržati odbrambene položaje do noći, kada se izvukao iz obruča i pošao u pravcu Posavine, u Brezovicu, ali usljed kratkoće vremena nisu prešli preko pruge, nego su zadanili u guštiku pored šume Garić.

4. IV. — Neprijatelj je iz nepoznatih razloga obustavio ofenzivu ne prešavši šumu Garić i izvršio dekoncentraciju svojih trupa na tom sektoru. I Bataljon Moslavačkog odreda za to vrijeme nalazio se u Posavini.

21. IV. — Talijani i Bela garda izvršili su ispad jačim snagama na oslobođeni teritorij Žumberka, prelazeći iz baza Novo Mesto, Semič, Črnomelj, Metlika, Jaske[4] i Karlovca. Neprijatelj je skoncentrisao oko 4.000 vojnika, i nekoliko baterija topova. Cilj ovog ispada bio je odbacivanje naših snaga od glavne neprijateljske komunikacije — željezničke pruge Karlovac — Novo Mesto. Za razliku od svih dosadašnjih ofenziva koje je neprijatelj izvodio na Žumberak, ovoga puta neprijatelj je primjenio novu taktiku; on nije kretao kolonama,

[1] Orginal, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/3, k. 1472.

[2] Neprijateljska ofanziva »Braun« počela je u Slavoniji 20 ožujka 1943 god. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 75.

[3] Opširnije o ovoj ofanzivi vidi tom V, knj. 14, dok. br. 83.

[4] Jastrebarskog

glavnim putevima, nego je odmah po izlasku iz ovih baza počeo zauzimati dominirajuće kote, ne zatvarajući pri tom obruč. Istog dana kolona Talijana i bijelih u jačini od 1.000 vojnika krenula je iz Novog Mesta cestom za Metliku do sela Podgrad i Jugorje, odakle se razvijala na koti Oklinak (k. 886 sekc. Novo Mesto). U 16 sati krenuo je neprijatelj iz Metlike do sela Grabrovec i pokušao nastupati pravac sela Lešče. Neprijatelj koji je kretao iz Jaske i Karlovca stigao je do Prekrižja.

22. IV. — XIII Proleterska brigada, Primorsko-goranski odred[5] i Udarna brigada »Matije Gubca«[6] sa ranjenicima prešli su preko rijeke Krke u Sloveniju, na sektor oko Škocjana, dok se Žumberački odred zadržao na Žumberku. Istog dana, noću, povukao se neprijatelj u svoje baze, zapalivši u Žumberku dva sela, i pljačkao sela kroz koja se kretao.

U organizacionom pogledu stanje u našim jedinicama jeste ovako: Žumberački odred nije još u potpunosti reorganizovan. Dosada je formiran jedan bataljon, koji se nalazi u Žumberku,[7] dok drugi, koji će operisati u Kljuki,[8] nije još formiran iz razloga što četa »Kljuka«, koja će poslužiti kosturom tog bataljona, prebacila se preko Kupe u Baniju i nije još stigla u Žumberak. Ovih dana ona će svakako doći i formiranje Odreda bit će u cjelosti gotovo.

Moslavački odred formirao je dva bataljona, dok od Kalničkog odreda nismo primili novih izvještaja. Kalničkom i Moslavačkom odredu izdali smo naređenje da formiraju po jedan udarni bataljon, koji će poslužiti kao jezgra za formiranje Druge brigade u našoj Zoni.[9]

XIII Proleterska brigada formirala je Prateći bataljon od četa: pratećih oružja, mitraljeske i pionersko-pontonerske.

U vojničkom pogledu komandni kadar ne zadovoljava, osjeća se da mu manjka iskustvo, teoretska sprema, naročito je to slučaj kod komandnog kadra odreda. Stoga smo poslali odredima raspored rada za usavršavanje desetara, vodnika i kao glavni zadatak postavili pred štabove odreda podizanje komandnog kadra, da organiziraju vojnička predavanja za niži komandni vojni kadar.

Da bi služba veze u našoj Zoni što bolje funkcionisala, u našem štabu nalazi se jedan odgovorni drug za vezu. Danas služba veze u našim jedinicama stoji ovako:

XIII Proleterska brigada raspolaže sa tri poljska telefona i jednom poljskom centralom i sa 7 klm pješadijskog kabla. Ima četu za vezu koja broji 30 boraca. Vezu može održavati brzom borbenom signalizacijom i telefonom u svako doba. Stručni kvalitet boraca čete dosta je dobar.

---

[5] Riječ je o Prvom NOP odredu Pete operativne zone.
[6] Riječ je o Drugoj slovenačkoj NOU brigadi.
[7] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 82.
[8] Odnosi se na šumu Kljuku.
[9] O formiranju ove brigade vidi tom V, knj. 14, dok. br. 9 i 67.

Žumberački odred ovih dana formirao je vod za vezu koji sada prolazi kurs. Raspolaže sa 5 klm konjičkog kabla, jednom poljskom centralom i 2 telefona. Sada se uspostavlja stalna telefonska veza Sošice — Kostanjevac. Naš štab ima telefonsku vezu sa Štabom Žumberačkog odreda.

Moslavački i Kalnički odred nisu još organizovali vezu na ovaj način. Izdali smo naređenje svim odredima da počnu sa prikupljanjem telefona, telefonskog kabla, da organizuju zasebne jedinice za vezu koje trebaju proći kurseve.

IZVEDENE AKCIJE:

Moslavački odred:

13. III. — Jedna desetina I Bataljona, preobučena u civilna odijela, ušla je u bolnicu za umobolne u mjestu Popovača.[10] U bolnici se noću nalazlio 15 ustaša, stoga je akcija izvedena po danu. Borci naoružani pištoljima upali su u bolnicu, ubili jednog domobranskog poručnika, koji je pružio otpor, zaplijenili 14 karabina, 600 metaka i 800.000 kuna. Ustaše u bolnici nisu bile, jer se preko dana običavaju zadržavati kod svojih kuća.

20. III. — Dvije čete I Bataljona izvršile su napad na ustaško uporište u selu Okoli[11]. Napad nije uspio zbog lošeg prilaženja i slabih vodiča. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih, a mi 2 ranjena. Utrošeno 800 metaka.

22. III. 1943. — Razrušena je pruga Zagreb — Novska na dužini 100 m i pokidano 500 m žice i telefonskih stubova. Promet je bio zaustavljen 10 s.[12]

23. III. 1943. — Jedna četa izvršila je napad na žandarmerijsku stanicu Ivanić Kloštar.[13] Akcija je uspjela samo djelomično. Zaplijenjeno: 3 karabina, 120 metaka, 2 pištolja, 3 pisaća stroja, 2 šapirografa i ostale spreme, i 13.800 kuna.

24. III. — Jedna patrola zaplijenila je u selu Vučani jedan karabin, 2 pištolja, 2 bombe, 50 metaka, 3 opasača, 1 šinjel.[14]

25. III. — Jedna patrola zaplijenila 1 karabin, 75 metaka i 4 pištolja. Istog dana jedna četa srušila je na pruzi telefonske stubove u dužini 1 klm. Promet bio je zaustavljen 9 sati.[15]

26. III. — Zasjeda na cesti Sisak — Popovača uništila jedan vojni kamion, ubila jednog stožernog narednika i zarobila 4 domobrana. Zaplijenjeno 5 pušaka i nekoliko municije[16].

28. III. — Izvršena je po danu uspješna akcija na voz Bjelovar — Garešnica.[17] Akcija je izvršena na željezničkoj stanici Hercegovac. 20 drugova preobučenih u domobrane sačekalo je voz na samoj stanici, dok je 50 drugova bilo u šumi iza stanice za svaku eventualnost. Kad

[10] do [17] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 2.

je vlak ušao na stanicu pala je komanda od druga preobučenog u poručnika da se ulazi u voz. Istovremeno drugovi iz šume napali su vlak. Ustaše iz voza (njih 7) otvorili su vatru na naše u šumi, ali su bili brzo likvidirani od drugova preobučenih u domobrane. U toj akciji ubijeno je 7 ustaša (više ih nije ni bilo), zarobljen jedan domobranski narednik, dva domobrana i dva financa. Zaplijenjen je jedan novi njemački puškomitraljez, 6 karabina i preko 1.200 metaka. Prilikom pucnjave ubijene su 2 žene koje su se nalazile u vozu i pronađen je jedan mrtav domobran koga su ubile ustaše jer se htio predati. Voz je pušten punom parom u pravcu Garešnice, ali mu je ponestalo pare tako, da nije stigao do same stanice. Akcija je izvedena 2 klm daleko od posade u kojoj se nalazilo 300 vojnika.

3. IV. — Otpočela je ofenziva. Gubici neprijatelja nisu nam poznati. Mi smo imali 3 mrtva i jednog ranjenog. Istog dana I Bataljon koji se u to vrijeme nalazio na Kopčiću vodio je borbu sa Švabama. Borbu je vodio dva dana, kada se probio preko pruge u Žuticu Šumu. Prema podacima od civila neprijatelj je imao 90 što mrtvih, što ranjenih. Naši gubitci bili su 2 mrtva. Jedan drug opkoljen u selu ubio je 9 bandita a onda ubio sebe. Prvi bataljon prebacivši se u Žuticu Šumu imao je poslije dva dana napad ali se bez borbe prebacio u Moslavinu.

10. IV. — Jedna četa izvršila je napad na željezničku stanicu Voloder—Krivaj, na pruzi Kutina—Popovača.[18] Zarobljeno 5 domobrana. Zaplijenjeno 5 ruskih pušaka sa 150 metaka.

14. IV. — Zapaljena je željeznička stanica Brestovac i 3 vagona. Jedan vagon bio je radionica za popravak željezničkih vagonskih vaga. Razrušeno je 100 m pruge.[19]

17. IV. — Jedna patrola u selu Kaniška Iva ubila jednog njemačkog vodnika i ranila jednog vojnika. Zaplijenjen 1 karabin.[20]

Osim ovih u međuvremenu izvršeno je nekoliko sitnih akcija na terenu. Tako je n. pr. u Posavini pored ostalog zaplijenjeno 20 karabina. 2 šmajsera, te su ubijena 3 neprijateljska vojnika, a 5 zarobljeno.[21]

Žumberački odred:

Na sektoru Žumberačkog odreda (Žumberak) nije bilo značajnih akcija. Četa »Kljuka« u međuvremenu od 15. — 20 IV. zaplijenila je 36 pušaka, 1.100 Manliher metaka, 800 Mauzer metaka, 36 pari vojničkih uniformi i cipela, zarobila 31 domobrana, 6 ustaša ubila.

XIII Proleterska brigada »Rade Končara«:

16. IV. —

I Bataljon postavio je zasjedu između Novog Sela—Stojdrage. Svrha zasjede bila je sačekati ustaške patrole i kamione koji se kreću

---

[18] do [21] Vidi tom V, knj. 14, dok br. 82.

tom cestom. Naišla je ustaška patrola u jačini 50 vojnika koja se nije kretala cestom, nego bregovima pored ceste. Ustaše su uspjele potpuno iznenaditi bataljon. Razlog tome leži u prvom redu: borci su na položaju spavali, pa i sam komandni kadar. Bataljon se u neredu povukao u dva pravca. Jedan dan kasnije uspio se sakupiti. Tom prilikom dezertirala su dva talijanska vojnika sa oružjem, dok je 5 boraca nestalo, ali po svim znacima oni su poginuli. Izgubljen je jedan talijanski puškomitraljez sa rancem municije i 5 karabina.

20.IV. otpočela je borba sa Talijanima i bjelogardejcima. Pred borbu I i III Bataljon Brigade nalazili su se u selima Popovići, Doljani (sekc. Novo Mesto), II Proleterski bataljon u Sošicama. Primorsko-goranski odred u s. Bušinja Vas, Brezovica. I Bataljon Žumberačkog odreda u s. Gornji Oštrc (sekc. Samobor). Slovenska Udarna brigada »Matije Gubca« koja se nalazila na položajima iznad Jugorja povukla se u pravcu s. Gaja dozvolivši tako neprijatelju nesmetano nastupanje. Štab iste brigade i oficirska patrola s kojim je izviđao komandant Dolenjske operativne zone[22] i komandant naše zone[23] utvrdili su da je neprijatelj otstupio prema Novom Mestu.

21. IV. — Talijani su uspjeli bez borbe zaposjesti kotu Oklinak i sve dominirajuće visove iznad sela Popovići, Doljani i Drage. Istom tada bili su opaženi po komandantu Dolenjske operativne zone i komesaru naše zone,[24] koji su odmah izdali naređenje I i III Bataljonu XIII Brigade da protjeraju neprijatelja sa visova iznad sela Popovići i Doljani. Oni su se u to vrijeme nalazili u selu Popovići. I i III Bataljon uspjeli su gotovo bez žrtava protjerati neprijatelja sa nekih visova i zauzeti jurišne položaje. Odmah je izdato naređenje sa strane njih dvojice, da Gubčeva brigada napadne neprijateljski lijevi bok sa dva bataljona, a I Proleterski bataljon da napadne neprijatelja od desnog boka, dok je III Proleterski bataljon trebao napadati neprijatelja sa čela. Sve jedinice nisu otpočele istovremeno sa napadom. Tako se dogodilo da je III Proleterski bataljon prvi otpočeo sa napadom nepotpomognut od I Bataljona i od Brigade »Matije Gubca«. Neovisno od njega sa napadom otpočeo je i I Bataljon. Udarna brigada »Matije Gubca« za sve vrijeme juriša I i III Bataljona nije došla u borbeni kontakt s neprijateljem. Razumije se da se, na osnovu ovakvog rada, neprijatelja koji se nalazio na koti nije moglo satjerati i zadati mu jače udarce. Usljed slabe povezanosti bataljona sa svojim Štabom brigade i nejedinstvenog rukovođenja komandanta i komesara[25] Dolenjske oprativne zone, koji su se za sve vrijeme borbe nalazili na položaju, oni nisu uspjeli kordinirati napade proleterskih bataljona i iskoristiti naše snage koje su bile dovoljne

---

[22] Komandant ove operativne zone bio je narodni heroj Milovan Šaranović. Poginuo 31 srpnja 1943 god. kod Novog Mesta u Sloveniji.

[23] Komandant Druge operativne zone bio je tada Vladimir Matetić.

[24] Politički komesar Druge operativne zone bio je tada Marko Belinić.

[25] Viktor Avbelj

da satjeraju neprijatelja sa kote. Naš štab u tom momentu nalazio se je od položaja 2 sata, tako da u prvom momentu nije imao punu mogućnost rukovođenja sa borbom. Primorsko-goranski odred spriječio je da prodre talijanska kolona iz Metlike za Lešče, i zadržao položaje iznad Brezovice. I Bataljon Žumberačkog odreda, koji se nalazio na položaju kod Oštrca, nije imao borbe.

XIII Brigada u borbi s Talijanima imala je 39 ranjenih drugova i 10 mrtvih. Borci su najviše ranjavani od granata i mina. Usljed slabo organizovane evakuacije ranjenih i mrtvih boraca sa položaja nije se uspjelo sa mjesta borbe povući 7 mrtvih drugova. Izgubljeno je 6 pušaka. Neprijatelj je u Novo Mesto dopremio dva transporta mrtvih i ranjenih vojnika.

Razmotrivši situaciju naš štab donio je odluku da evakuiše ranjene borce za Sloveniju i da na Žumberku ostavi Žumberački odred, a Brigada da krene u Sloveniju.

U Sloveniji formiran je zajednički operativni štab za akcije na tom sektoru u koji je ušao komandant naše Zone kao komandant operativnog štaba; komesar Zone i ostali članovi sa lako ranjenim borcima vratili su se 26 ov.mj. u Žumberak. Brigada je ostala u Sloveniji.

27. IV naša Brigada u zajednici sa Pimorsko-goranskim odredom izvršila je napad na njemačku posadu u selu Bučki (sek. Novo Mesto). Napad je izveden noću. Samo posadu je napadao II Proleterski bataljon. Žica na granici presječena je na dva mjesta i bataljon je uspio preći do neposredne blizine zgrada u kojima su bili smješteni Njemci. Pred zgradama nalazili su se rovovi i bodljikava žica. Ipak pored duže borbe ručnim bombama zauzeta je crkva. Neprijatelj nije likvidiran, jer se moglo na tim mjestima zadaniti i [zbog moguće] brze reakcije okolnih neprijateljskih posada. Gubici neprijatelja nisu poznati, ali se cijene na 5—10 mrtvih. Naši gubici bili su 5 ranjenih. Zaplijenjena je jedna pisaća mašina i 300 bombi. Utrošeno je 580 kom. Mauzer, 130 kom. talijanskih metaka i 11 ofanzivnih i 7 defanzivnih bombi. Štab II Bataljona u samoj borbi napravio je veliki propust što za sve vrijeme napada nije uopće održavao vezu sa Štabom brigade.

Jedan bataljon Primorsko-goranskog odreda zapalio je dvorac u Dolenjem Radulju, oslobodio 36 radnika.

PLAN AKCIJA:

Dolaskom Primorsko-goranske divizije na naš sektor,[26] u zajednici sa slovenskim brigadama počet ćemo sa čišćenjem Št. Jernejske doline, a potom se baciti na Gornju [Vas], Novo Selo, Stojdragu, na

[26] Glavni štab NOV i PO Hrvatske imao je u planu upućivanje Trinaeste primorsko-goranske divizije na područje Žumberka, ali do toga nije došlo. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 8 i 45.

prugu Karlovac—Zagreb (gdje ima nekoliko povoljnih manjih domobranskih posada) i na prugu Karlovac—Novo Mesto. Poslije likvidacije Novog Sela, Gornje [Vasi] i Stojdrage i spuštanja na prugu sa manjim snagama (2 brigade) prokrstarili bi Kljukom. Nadamo se da ćemo za ove operacije uspjeti angažovati 3 slovenske brigade,[27] koje danas zajedno sa našom XIII Brigadom operišu duž rijeke Krke, u neposrednoj blizini Novog Mesta. XIII Brigada ostat će još par dana u Sloveniji. Žumberački odred vršit će akcije na neprijateljske patrole i prikupiti podatke o neprijateljskim posadama u Žumberku i prugama. Moslavačkom odredu naredit ćemo da manjim snagama stalno krstari po Posavini i čisti sela duž Save, da bi prebacivanje brigade, koje će biti najvjerovatnije tim putem, bilo što lakše.[28] Prije pokreta brigade, jedan od članova našeg štaba krenuće naprijed da organizuje što lakše prebacivanje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Za komandanta
v. d. načelnika Zone
Bulat R.[29]

---

[27] Odnosi se na Prvu NOU brigadu »Tone Tomšič«, Drugu NOU brigadu »Matija Gubec« i Treću NOU brigadu »Ivan Cankar«.

[28] U cilju pružanja pomoći Moslavačkom i Kalničkom NOP odredu, bržeg razvoja NOP i stvaranja jačih vojnih jedinica na području sjeverne Hrvatske, Štab Druge operativne zone namjeravao je da se sa Trinaestom proleterskom NOU brigadom »Rade Končar« prebaci na Kalnik i Moslavinu, ali do toga nije došlo. Drugom polovinom lipnja 1943 god. na Kalnik je stigao načelnik Štaba Druge operativne zone Rade Bulat, a krajem srpnja iste godine stigli su i komandant Zone Vladimir Matetić i politički komesar Marko Belinić. Vidi dok. br. 87 i tom V, knj. 14, dok. br. 9 i 67.

[29] Rade

BR. 8

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE NOU BRIGADE OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB IV UDARNE BRIGADE
VIII DIVIZIJE I KORPUSA
HRVATSKE
Op. br. 22/43.
Dne 4. V. 1943 g.

Predmet: *Operativni izvještaj.*

ŠTABU VIII DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE

2. V. 1943.

Prema dobivenoj operativnoj zapovjesti[2] od Štaba VIII divizije, br. op. 27 od 1. V. o. g., ova brigada dobila je zadatak da napadne neprijatelja duž ceste Budačka ulica do centra Gospića, sa zonom širenja desno do k. 571, t.j. do lijevog krila VI divizije, a lijevo do rijeke Novčice. Za izvršenje ovog zadatka bataljonima je izdata zapovijest 2. V u deset sati.[3] Primjerak ove zapovjesti dostavljen je tome štabu na uvid pod op. broj: 21.

Kratak opis borbe:

Bataljoni su bili na svojim polaznim položajima za napad tačno na rečeno vrijeme. Napad je počeo u 19 sati. Bataljoni su, iako po dosta brisanom terenu, nastupali pod jakom neprijateljskom vatrom dosta dobro čisteći ispred sebe neprijateljske patrole i pretstraže koje su bile izvan neprijateljskog bunkera iz kojeg je bila jaka puščana i mitraljeska vatra, tako da je bilo to neprijateljsko uporište, ta pretstraža te noći neosvojiva i odatle su se jedinice ove brigade po dobivenom naređenju naslova 3. V i povukle.

Naš I bataljon došao je preko aerodroma pored neprijatelja i sa jednom četom koja je bila na lijevom krilu do ove čete koja je bila pred bunkerom pokušao je da zaobiđe, t.j. da zaokruži neprijatelja koji je na cesti u bunkeru, ali je bilo nemoguće pošto je neprijatelj imao pokraj ceste od bunkera do Gospića iskopane rovove i ispred sebe velik brisan prostor. Kako kod I bataljona tako i kod 2-og, neprijatelj

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6—2, k. 830.

[2] Vidi dok. br. 1.

[3] Vidi dok. br. 3.

je imao u ovom pravcu veliki podesan položaj sebi za odbranu i dosta jako utvrđenje. Jedna četa od I-vog bataljona došla je u neposrednu blizinu bunkera, tako da ju je odijelila samo jedna mala seljačka kuća , također je dosta blizu bila neprijatelja i jedna četa 2-og bataljona, ove čete su bile jedna sa desne strane ceste, a jedna sa lijeve strane ceste, koje su cijelu noć tukle neprijatelja i nisu se odavde povlačile do naređenja.

Pridodati nam topovi i bacači nisu mogli pomoći da bi likvidirali ovdje neprijatelja uslijed velikoga mraka, tako da se nije moglo tačno ustanoviti gdje se tačno neprijatelj nalazi da ga se tuče, a osim toga Štab divizije poslao nam je kasno dva topa, jedan od 65, a drugi od 75 mm, tako da se ovim topovima nisu mogli uhvatiti elementi za gađanje neprijatelja u ovom bunkeru. Dva tenka koja su nam bila dodijeljena išli su prema neprijatelju i tukli su istog, ali od tenkova se u ovakvim momentima ne može više ni očekivati, gdje po ovakvom prostoru ne mogu da idu borci uz njega da ga štite, a tokom noći su par puta pokušavali, ali samo dotle dokle su i borci došli bez tenkova. Na cesti ispred neprijateljskog bunkera bila je metnuta prepreka i postavljene nagazne mine. Osim toga, dok naši tenkovi priđu i blizu spram neprijatelju, tukli su ih sa bacačima i jakom mitraljeskom vatrom.

U 5.00 sati dana 3. V, bataljoni su povučeni u svoje polazne položaje za akciju, svaki sa jednom četom kao pretstražom prema neprijatelju, a cio I-vi bataljon ostavili smo do mraka na položaju, na ivici Plantaže prema aerodromu.

Ratni plijen: U ovoj akciji od plijena nije bilo ništa.

Gubitci neprijatelja: U ovoj akciji gubitci neprijatelja su nepoznati.

Naši gubitci: 6 mrtvih i 28 ranjenih.

Naknadno umrlih: Nema.

Kritički osvrt: Akcija je izvedena po planu. Grešaka u akciji nije bilo, jedino to što su za ovaj sektor bile dosta male snage. Za vrijeme dana nisu se mogli pridodati nam topovi privući na tako blisko otstojanje kako bi se tačno mogli tući neprijateljski bunkeri i rovovi, a kasnije je bio veliki mrak, tako da se nije tačno moglo ocijeniti neprijateljsko uporište.

Što se tiče borbenosti jedinica ove brigade u ovoj akciji bile su dobre.

Utrošak municije: U ovoj borbi utrošeno je 9439 metaka. Dobiveno municije nije ništa.

Pokvareno i izguljeno oružje: U ovoj akciji oružje nije izgubljeno, sem što je jedan teški mitraljez »Švarcloze« lakše oštećen, koji će se dati popraviti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **M.[4] Martinović** (M. P.)[6] Za komandanta: **M.[5] Kukić** op. of.

BR. 9

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GOSPIĆ I BORBAMA NA PODRUČJU PLAŠKOG[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
Dne 4. V. 1943 g. u 9.15 h

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Izvedena akcija u duhu vaše zapovijesti od 30 ov. mj.[2] počela je sa malim zakašnjenjem zbog toga što je pri izlasku artiljerije i nekojih pješadiskih djelova IV Brigade na polazni položaj za napad, jer neprijateljski avion naišao i iznad istih kružio oko pola sata.

Dalji tok akcije—napada izveden je po planu, tj. u duhu zapovijesti koju smo vam dostavili.[3]

U ovoj akciji imali smo slijedeće žrtve: 6 mrtvih i 22 ranjena iz IV Udarne brigade, od ranjenih 6 teže; 2 mrtva i 3 ranjena iz XV Ud. brigade.[4]

Danas u 17 časova neprijatelj, nakon artiljerijske pripreme i pripreme teškim bacačem, izvršio je napad pješadijom (jačine oko jedne

[4] Mile
[5] Miloš
[6] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49—2, k. 826 A.
[2] Riječ je o zapovijesti za napad na Gospić. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 114.
[3] Vidi dok. br. 1.
[4] Opširnije o napadu na Gospić vidi dok. br. 8, 24, 25 i 109.

satnije) na Drugi bataljon XV Brigade. U ovome napadu uspio je potisnuti naše djelove za oko 400 metara od žice, no dok je prestala artiljerijska i bacačka vatra naš Drugi bataljon izvršio je protunapad i bacio neprijatelja natrag u žicu. U ovoj borbi imali smo od gubitaka jednog mrtvog.

Blokada neprijatelja i dalje se drži sa slabijim djelovima dok se ostali dio snaga — gro nalazi na najpogodnijim mjestima na odmaranju.[5]

Ishrana je za sada u glavnom zadovoljavajuća. Kod odbora i komande mjesta nailazi se na velike poteškoće oko dobivanja namirnica, tako da ono što se dobije uslijedi nakon velike intervencije i napora. Svi podčinjeni organi koji se staraju o ishrani Divizije žale nam se da im pomenuta nadleštva ne izlaze u susret. Dobiva se utisak da se isti ne žele zamjeriti mještanima i zbog toga—jasno—da nemogu uspješno i pravilno vršiti svoje dužnosti. Lično smo ih savjetovali da budu agilniji i ozbiljnije shvate dodijeljenu dužnost. no izgleda da i ovaj naš savjet nije imao željenih rezultata.

Naša V Brigada izvijestila nas je ovo:

1) Da njihovi savjeti četnicima koji se nalaze u okolnim šumama nisu imali željenog uspjeha, radi čega su 30. IV. t. g. počeli sa čišćenjem četnika u Pišteniku, Plaškoj Glavi i iznad Blata, Begovca i Jesenice. U tom čišćenju uhvatili su 20 četnika, 1 teški mitraljez i 10 pušaka. Svi uhvaćeni četnici nisu imali puške, a nije se moglo ustanoviti šta su sa njima uradili, tj. da li su ih uopšte imali. Ova akcija na četnike produžava se. Prolaz tim pravcem—cestom dok se ne izvrši potpuno čišćenje neće biti siguran.

Gubitaka pri čišćenju, iako su se izvjesne grupe upuštale u borbu, nije bilo.

Mobilizacija ne ide najbolje, do sada se uspjelo mobilisati 90 vojnika.

Nema izgleda da će se u Plaškoj dolini moći mobilisati neophodno potreban broj ljudstva za ovu diviziju, pa bi trebalo da se mobilizacija odmah naredi i provede u drugim sektorima — gdje ne vlada tifus. V Brigada nas ujedno izvještava da neprijatelj ovih dana nije kretao prema Baniji ni prema Plaškom, a da su 30. IV čuli jaku artiljerijsku vatru oko Dubrava, a podrobnije podatke nisu mogli prikupiti.

Komandant V Ud. brigade drug Joco Tarabić postavljen je naredbom Glavnoga štaba Hrvatske broj 10 za komandanta Operativnog štaba Unske grupe, a za vršioca dužnosti komandanta iste brigade postavljen je drug Mikašinović Simo, dosadašnji zamjenik komandanta ove brigade. Mišljenja smo da bi s obzirom na veličinu Unske grupe i zadatke koji pretstoje trebalo postaviti za komandanta Operativnog

[5] Riječ je o blokadi Gospića.

štaba iste druga Petra Kleuta, komandanta IV Udarne brigade, a druga Tarabića vratiti na njegovu dosadašnju dužnost.[6]

Komandant IV Brigade obavijestio nas je da snage VI Divizije nisu smijenile bataljon koji je bio kod Smiljanske ceste i on je pred sam početak od tog bataljona uzeo dvije čete, a jednu ostavio na položaju i ista nije mogla učestvovati u operaciji.

Drug komandant ne osjeća se dobro, imade temperaturu 38,8. Drug doktor koji ga je pregledao nije mogao konstatovati kakva je bolest i rekao je da treba čekati daljni razvoj bolesti.

Vaše naređenje izdato u vezi novonastale situacije primili smo,[7] i izdali potrebno naređenje i to:

1) XV Udarnoj brigadi da krene danas poslije ručka sa svim snagama pravcem Perušić i da zanoći u s. Kapetanovac, Sv. Marko i Studenci, a 5 ovog mjeseca da krene na marš u novo određene baze i to: jedan bataljon—Otočac, jedan bataljon—Podum, jedan bataljon—Kompolje i jedan—Staro Selo; Prateći bataljon i baterija u s. Prozor (ove dvije jedinice kreću maršem—direktnim bez prenoćišta). Sanitetski vod i vod za vezu u Otočac, kao i Štab divizije.

2) IV Brigada razmjestiti će se u duhu vašeg naređenja, s tim što će jedan bataljon vršiti blokadu neprijatelja na dosadanjem rejonu ove brigade i sa slabim djelovima na rejon XV Brigade, dok ne bude smijenjen od jedinica VI Divizije.

Komandant divizije drug Vlado Ćetković bolestan je i temperatura se kreće između 39 i 40 stupnjeva, pa je potrebno poslati auto kako bi ga mogli odvesti u novoodređenu bazu. Dok auto ne dođe ovaj štab nalaziti će se na dosadanjem mjestu.

U toku noći kao i do sada na položajima nije bilo ništa novoga. Druga Petra Kleuta, komandanta IV Udarne brigade, uputili smo na novoodređenu dužnost.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
M.[8] **Šumonja** (M. P.)[9]

---

[6] Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 29 svibnja 1943 god. za komandanta Unske operativne grupe postavljen je Petar Kleut. Vidi dok. br. 12.

[7] Vidi dok. br. 5.

[8] Miloš

[9] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 10

IZVJEŠTAJ DRUGE BRDSKE BATERIJE OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O UČEŠĆU U NAPADU NA BRUŠANE, LIČKI NOVI, OŠTRU I GOSPIĆ[1]

II BRDSKA BATERIJA
I KORPUSA N.O.V.H.
4. V. 1943

5. 5. 43[2]

Operativni izvještaj.

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Dana 27. IV ov. g. krenula je baterija sa dva topa na položaj kod Brušana.[3] Za vrijeme ove akcije, t.j. 28 IV, baterija je bila pridodata IX Udarnoj brigadi na čiju je komandu i otvarala vatru. Na položaj smo stigli u određeno vrijeme, a vatra nije otvarana do 14 h. 28. IV ov. g.

Položaj koji je bio najprije izabran nije odgovarao, jer se nije moglo na isti nastupati usljed mitraljeske vatre. Zato smo se povukli na drugi položaj u daljini 1500 m od cilja. Položaj je bio dobar i pregledan.

U ovoj akciji utrošeno je 12 komada metaka, od kojih su bili pogodci svi osim jednog koji je prebačen. Gađana su tri bunkera i neprijatelj je iz njih istjeran. Efikasnost zrna bila je dobra i sve su granate eksplodirale.

Sa tog položaja smo otišli po završetku akcije u selo Rizvanuša u 19 h. pomenutog dana.

U ovoj akciji nisu poznati neprijateljski gubitci od artiljerijske vatre. Mi smo imali teže ranjenog druga, komandanta artiljerije Bubaša. Ranjen je u krsta i otpremljen u bolnicu Bijele Potoke.

Dana 29. IV ov. g. baterija je krenula sa sva tri topa na položaj na Klisu, u akciju na Lički Novi. Na položaj smo stigli u 19 h. kada je otvorena vatra. Baterija je bila pri I Ud. brigadi.[4]

Položaj je bio dobar i pregledan. Zadatak je bio tući čuke i bunkere na njima. Tada je opaljeno 4 metka i pogodci su bili dobri. Sa tog položaja krenuli smo u toku noći i u 6 h. 30-og otvorili vatru na Oštru ispred crkve u Ličkom Novom. Daljina je bila 3.000 metara. Tada je opaljeno 20 metaka. Pogodci su bili dosta slabi i podbacivalo se usljed slabo ocijenjene daljine. U sami vrh palo je 4 granate.

---

[1] Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 43—7, k. 421 C.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] O napadu na ovo uporište vidi tom V, knj. 14, dok. br. 115.

[4] O napadu Prve NOU brigade na Lički Novi vidi tom V, knj. 14, dok. br. 115.

Sa tog položaja krenuli smo u 12 h. u Divoselo.

U ovom napadu nisu poznati neprijateljski gubitci, a na našoj strani nije bilo gubitaka.

1 maja krenula je baterija u 19 h. iz Divosela u Smiljan, a 2. V ov. g. krenuli smo na položaj u 17 h. i stigli na unaprijed predviđeni položaj u 19 h., kada je i otvorena vatra na dva bunkera ispred Gospića. U ovoj akciji na Gospić[5] baterija je bila pri Štabu divizije.[6] Ovoj bateriji bilo je pridodato jedno odjeljenje iz I Brdske baterije.

Položaj je bio udaljen 1.200 metara od objekata. Imao je preglednost dobru, ali nije bio dobar zato što [je] bio slab prilaz k njemu, a i na samom položaju brisali su neprijateljski mitraljezi, tako da posluga, kao gomila,[7] nije mogla nesmetano raditi. Posluga je iskopala rovove ali prinos municije bio je otežan.

U ovoj akciji bila su sva tri topa u dejstvu i opaljeno je u prvom hitcu 30 metaka,[8] a svega 55. Odjeljenje I Baterije opalilo je 2 metka. Pogodci su bili dosta dobri i bunkeri su pogođeni. Granate dvije nisu eksplodirale.

Neprijateljski gubitci su nepoznati, a na našoj strani je ranjen jedan vođa odjeljenja teže u rame. Ranjen je iz mitraljeza.

Sa položaja smo krenuli u Smiljan u 5 h. 3-eg ov. mj.

Ova baterija ima sada ispravnih granata 67 zrna.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **Milan Pavičić** (M. P.)[9] V. d. komandira: **Blanuša Ilija**

[5] Vidi dok. br. 1, 8, 24, 25, 109 i tom V, knj. 14, dok. br. 114.
[6] Riječ je o Šestoj diviziji NOV i PO Hrvatske.
[7] Misli se vjerovatno na poslugu kao cjelinu.
[8] Misli se na plotunsku paljbu.
[9] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 11

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O DOLASKU TRINAESTE PRIMORSKO-GORANSKE DIVIZIJE NA ŽUMBERAK I O DRUGIM PITANJIMA[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. I P.O. HRVATSKE
Oper. br. 466/43.
4 maja 1943.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE.

Primili smo vaš dopis od 24. IV ov. g. u kojem ste nas obavijestili pored ostalog i o tome, da na naš sektor dolazi Primorsko-goranska divizija, što nas je svakako obradovalo.[2] Vjerujemo da ćemo uz pomoć tih brigada ubrzo likvidirati XIII Ustašku bojnu[3] a time i očistiti Žumberak. Bilo bi dobro da nam javite koliko će vremena ove brigade ostati na našem sektoru. Što se tiče mobilizacije ljudstva za našu i goranske brigade u Žumberku ne postoje neki naročiti uslovi, ali zato postoji mogućnost mobilizacije u Samoborskom, Pisarovinskom i Velikogoričkom kotaru. U tom slučaju ove bi brigade morale krenuti s nama zajedno u onome pravcu, t.j. do Kljuke, a to bi značilo njihovo zadržavanje barem oko mjesec dana na našem terenu.

Naše veze sa Slovencima za sada su vrlo dobre. Nema nikakvih nesuglasica između štabova i jedinica. Mi smo doduše u izvjesnoj mjeri popustljivi i nastojimo da naše veze budu što bratskije i čvršće. U tome smo za sada potpuno uspjeli i mnogo napredovali od ranije. Prema vašim uputstvima postupit ćemo i u buduće tako, da po nikakvim pitanjima ne dolazi do nesuglasica, o svemu sporazumjet ćemo se sa drugovima Slovencima.

Naša brigada[4] momentano se nalazi u Sloveniji i vrši akcije zajedno sa slovenskim brigadama u pravcu Ljubljane i Zidanog Mosta.[5] Ona će ostati u Sloveniji još jedno 10 dana, nakon toga povratit će se u Žumberak. Mi smo izradili zajednički plan sa drugovima Slovencima o operacijama naše i njihovih brigada. Naš komandant[6] nalazi se također sa našom brigadom a ujedno je i komandant Operativnog štaba za vrijeme zajedničkih operacija sa Slovencima.

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23—3, k. 1472.
[2] Trinaesta primorsko-goranska divizija nije došla na Žumberak.
[3] Ova je bojna tada bila u Samoboru.
[4] Riječ je o Trinaestoj proleterskoj NOU brigadi »Rade Končar«.
[5] Vidi dok. br. 7.
[6] Vladimir Matetić

Već smo poduzeli potrebne mjere za odlazak naše brigade na Moslavački i Kalnički sektor[7]. Jedino nam drugovi iz Moslavine javljaju, da je za Slavonsku diviziju potrebno još 2.000 ljudi i da će oni također dati nešto ljudstva da bi se taj broj postigao.[8] Mi smo vam već u prošlom izvještaju javili, da je ponovno Kalnički odred dao jedan bataljon za ovu diviziju,[9] bez da je prethodno o tome obavijestio naš štab, a sada izgleda da i opet drugovi iz Slavonije namjeravaju uzeti neke djelove našeg Moslavačkog odreda za svoju diviziju. Ako će borci sa našeg terena stalno odlaziti u Slavoniju, mi ćemo teško moći izvršavati zadatke koje ste vi pred nas postavili a to je da i mi konačno pređemo na formiranje jedne divizije, na terenu naše Zone. Smatramo, da u našoj Zoni danas postoje sve mogućnosti za formiranje te divizije jer ljudi (omladina) iz Zagreba, Varaždina pa i okolice Bjelovara u sve većem broju pristupaju u redove N.O.V. Od kolike je važnosti formiranje divizije na našem terenu nije potrebno ni da vam mi govorimo, jer ste vi još ranije bolje ocijenili to pitanje pa ste nam radi toga i stavili u zadatak u kojem pravcu da krenemo i da pristupimo formiranju za sada još jedne brigade, a mi ćemo sami nastojati da formiramo barem dvije[10]. Zato vas molimo da javite Štabu III Oper. zone da nam ne uzimaju više borce iz našeg terena.

Poduzeli smo potrebne mjere za organizaciju otsjeka našeg štaba u Zgb. Glavnog čovjeka koji bi rukovodio radom našeg otsjeka konačno smo pronašli, a za konačnu organizaciju ovog otsjeka otići će naš komesar[11] u Zgb. i organizirati u sporazumu sa ostalim drugovima ovaj otsjek. Nadamo se da ćemo sve to srediti prije našeg polaska na izvršenje dobivenih zadataka.

Žumberački odred i sve ostalo sredit ćemo prema vašim uputstvima prije nego ćemo otići dalje.

Naš golub[12] tražio je vašeg, ali nam nije poznato da li ste ga vi čuli jer odgovora nije bilo nikakvog, odnosno nismo mogli čuti vašega. Mi imademo dosta poteškoća sa ljudima pri golubu jer su oni slabo verzirani u njegovu konstrukciju i nisu u stanju da pronađu izvjesne

---

[7] Brigada nije otišla na to područje. Opširnije o tome vidi dok. br. 7.

[8] Riječ je o novoformiranoj Desetoj diviziji Prvog slavonskog korpusa. Moslavački NOP odred uputio je tada u Slavoniju svoj Prvi bataljon, koji je ušao u sastav Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 13, 53, 54 i 63.

[9] Riječ je o Trećem bataljonu Kalničkog NOP odreda, koji je 11 ožujka stigao u Slavoniju i ušao u sastav Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 29 i 77. Prvom polovinom svibnja uputio je Kalnički NOP odred u Slavoniju i svoj Prvi bataljon, koji je ušao u sastav Sedamnaeste NO brigade Desete divizije. Vidi dok. br. 48, 75 i 79.

[10] Na Kalniku je 4 rujna 1943 god. formirana Druga NO brigada »Braće Radić« a u Moslavini 21 rujna iste godine Moslavačka NO brigada. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 40/5, k. 724 i 44/5, k. 724.)

[11] Marko Belinić

[12] Riječ je o radio-stanici.

greške, da li se nalaze kod vas ili kod nas. Sad se opet tuže da im prijemnik ne valja. Kod njih stalno nešto ne valja a kako izgleda najmanje valjaju oni sami. Naskoro ćemo dobiti jednog inžinjera pa se nadamo da ćemo i tu krizu prebroditi. Ako slučajno imate vi na raspolaganju neki vibrator i dobar prijemnik, ne bi bilo loše da nam ih pošaljete.

Našu brigadu pripremit ćemo za polazak prema dobivenim uputama od vas. Vjerujemo da će ona moći izvršiti svoj zadatak. Također ćemo nastojati da ne činimo pa i najmanje političke greške, koje bi nas mogle odvojiti od naroda. Mi to nismo činili ni do sada.

Čim se brigada vrati poslat ćemo vam što će nam više bit moguće stručnih radnika a slat ćemo vam i one koji će nam dolaziti iz Zagreba. Sad momentano imademo poteškoća sa dolaskom ljudi iz Zagreba jer su bila velika hapšenja u Samoborskom kotaru a u okolici Pisarevine stalno krstare ustaše sa jačim patrolama. Mi smo već poduzeli potrebne korake da nam kanali budu u redu, kako bi što veći broj Zagrebčana mogao dolaziti u naše jedinice. Prije našeg odlaska to ćemo urediti i sa Žumberačkim odredom.

Kursiste na vojni kurs poslat ćemo, ali oni neće stići na vrijeme, jer se momentano Brigada ne nalazi na našem terenu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Za komandanta
v. d. načelnika štaba:

BR. 12

NAREDBA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU ŠTABA KNINSKOG SEKTORA I UNSKE OPERATIVNE GRUPE[1]

N A R E D B A B R . 9

Štaba I korpusa narodnooslobodilačke vojske Hrvatske za 5 maj 1943 g.

Formiranje Štaba Kninskog sektora

Glavni štab NOV i PO Hrvatske svojom naredbom broj 10 od 29. IV. 1943 naredio je:

Za izvođenje operacije na teritoriju između Grahova i ceste Obrovac—Lovinac formira se Štab Kninskog sektora. U sastav toga sektora ulaze tri bataljona Ličkog partizanskog i Sjeverno dalmatinski odred.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—9, k. 419 A.

Za komandanta Kninskog sektora postavlja se drug **Šakić Mićun,** dosadašnji načelnik Štaba VI divizije.

Za politkomesara Kninskog sektora postavlja se drug **Babić Pepo,** dosadašnji zamjenik politkomesara IX udarne brigade.

Štab Kninskog sektora stoji pod direktnom komandom GŠH,[2] od koga će primiti naređenja i kome će slati izvještaje.

II.

Formiranje Unske operativne grupe

Za operacije na sektoru Korduna i Banije, te pograničnom teritoriju Banije i Bosne formira se **Unska operativna grupa.** Pod tu grupu potpadaju tri bataljona Kordunaškog partizanskog odreda, dva bataljona Banijskog partizanskog odreda i VIII krajiška udarna brigada.

Za komandanta Unske operativne grupe postavlja se drug **Kleut Perica,** dosadašnji komandant IV udarne brigade.

Za politkomesara postavlja se drug **Mitić Ranko.**

Za zamjenika komandanta postavlja se drug **Hamdija,**[3] komandant VIII krajiške udarne brigade.

III.

Postavljenja u IV udarnoj brigadi

Za vršioca dužnosti komandanta IV udarne brigade postavlja se drug **Vojnović Mihajlo,** dosadanji zamjenik komandanta IV udarne brigade.

IV.

Postavljenja u I i II udarnoj brigadi

Za zamjenika komandanta I udarne brigade postavlja se drug **Šijan Milan,** dosadašnji v. d. zamjenika komandanta iste brigade.

Za politkomesara I udarne brigade postavlja se drug **Desnica Branko,** dosadanji v. d. politkomesara iste brigade.

Za zamjenika II udarne brigade postavlja se drug **Rakić Dragan,** dosadanji v. d. zamjenika komandanta iste brigade.

---

[2] Glavni štab NOV i PO Hrvatske
[3] Omanović

V.

Postavljenja u Ličkom P.O.

Za šefa obavještajnog centra Ličkog partizanskog odreda postavlja se drug **Ljuština Pero,** dosadašnji član istog centra.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Većeslav Holjevac. s. r.

(M. P.)[4]

Komandant,
Ivan Gošnjak, s. r.

DOSTAVLJENO:

Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske na znanje.
Štabu VI i VIII divizije, Ličkog, Kordunaškog i Banijskog P. O. na izvršenje.

Da je prepis vjeran originalu tvrdi,
v. d. načelnika štaba,

BR. 13

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O STANJU U DIVIZIJI I PLANU FORMIRANJA NOVIH BRIGADA, DIVIZIJE I KORPUSA[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. br. 4/43
Dana 5. V. 1943/8, 22 sati

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

Ovaj operativni izvještaj obuhvatiće period od 16. IV do 5. V o. g. Usljed neprijateljske ofanzive[2] kao i usljed bolesti komandanta divizije ovaj operativni izvještaj neće u potpuposti biti u kontinuitetu sa našim

[4] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 46—4, k. 407.

[2] Riječ je o ofanzivi »Braun«, koju je neprijatelj preduzeo u cilju uništenja jedinica NOV na području Slavonije. Ofanziva je počela 20 ožujka i trajala do početka travnja 1943 god. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 75.

operativnim izvještajem O. br. 2[3], ali ipak on će dati jasnu sliku o svemu onome što treba da dâ operativni izvještaj.

1. Opća vojnička situacija na sektoru divizije:

Poslije neprijateljske ofanzive, koja je potpuno skrahirala, kao i poslije strašnoga poraza Slavonskog zdruga,[4] na našem sektoru nije bilo neprijateljskih pokreta niti borbe. Iz dokumenata, koje smo uhvatili, vidjeli smo da je neprijatelj, vjerovatno do neke druge veće ofanzive, promijenio svoju taktiku u borbi protiv nas. Prema naređenju komandanta I gorske divizije sve neprijateljske posade moraju stalno upadati manjim snagama na naš teritorij u pravcu bolnica, koje su bile otkrivene za vrijeme ofanzive, i time nas prisiliti da držimo jače snage na položajima. Pored ovoga uznemiravanja sa pješadijom, avijacija bi svakodnevno imala da bombarduje naš oslobođeni teritorij. Međutim, već od poslije 25 pr. mjeseca neprijatelj se odrekao ovog uznemiravanja.

Neprijateljskom ofanzivom na ovom sektoru desile su se sljedeće promjene: Zaposjednuto je: Voćin[5] i naoružani civili njemačke narodnosti u mjestu Ćeralijama (sekcija Podrav. Slatina 1:100.000), kota 508 iznad sela Jakovaca, kontrolišući selo Bučje (sekcija Slav. Požega 1:100.000), Španovicu i Dragović (sekcija Pakrac 1:100.000). Neprijateljske snage u zaposjednutim uporištima iznose od prilike jednu bojnu.[6]

Našim akcijama, o kojima ste obaviješteni, učinjene su sljedeće promjene: Očišćena su od neprijateljske vojske i ostala slobodna sela Velika, Kaptol, Vetovo i Kutjevo.[7] Posade u ovim mjestima nisu obnavljane. Uporišta na jugoistočnoj strani Požeške kotline: Čaglin, Bekteže, Kula (sekcija Sl. Brod 1:100.000) 3. V pojačana su sa jednom bojnom ustaša,[8] koji su došli iz Petrinje.

2. Rad naših jedinica u opštim crtama:

Mirovanje smo iskoristili da osposobimo teško oružje za pokret. Pribavljeni su konji, samari itd. Vršena je vojnička obuka na teškim oružjima i sa teškim mitraljezima. Naše jedinice pribavljale su hranu za ranjene i bolesne drugove, jer razorena pozadina nije iste mogla snabdijevati u dovoljnoj mjeri.

3. Pokreti i manevri neprijatelja:

U ove posljednje tri nedjelje u naređenjima neprijateljskih štabova ne osjeća se ofanzivni duh. Tako, bojne koje se nalaze u okolnim

---

[3] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31.

[4] Slavonski zdrug uništen je 16 travnja 1943 god. kod sela Kamenski Šušnjari. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 75.

[5] Voćin je zaposjela i utvrdila Prva bojna Prvog gorskog zdruga Prve gorske divizije.

[6] Iz sastava Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije.

[7] O borbama za oslobođenje ovih sela vidi tom V, knj. 14, dok. br. 75.

[8] Riječ je o Šesnaestoj ustaškoj bojni.

uporištima dobijaju naređenja samo da nas uznemiravaju. U naređenjima ne spominje se čišćenje partizana. U uporištima vrše se radovi defanzivnog karaktera.

Neprijatelj nije do sada izvršio ni jedan pokret ofanzivne prirode, ali sa sviju strana stižu nam izvještaji da se navodno priprema neka ofanziva,[9] koja će potpuno da očisti Slavoniju od partizana. Tako smo izvješteni da će ovaj posao izvršiti 4 njemačke divizije uz pomoć ustaša i domobrana.

Da bi nas onemogućio da otkrijemo njegove namjere, neprijatelj sada, kada hoće da pravi ofanzivne poduhvate, vrši koncentraciju u daljnim uporištima, a ne u bliskim kao do sada, i kada izvrši sve pripreme, brzim prebacivanjem hoće da nas iznenadi.

4. Rad naših jedinica:

Vršila se obuka iz ratne službe: patrolna i izviđačka služba, borba protiv aviona, kretanje (prelaz preko prepreka) itd. Borbena obuka: napadi na utvrđene položaje, borba u naseljenim mjestima. Strojeva obuka: prestrojavanje, pozdravljanje itd. Nastava gađanja: obuka novomobilisanih puškom i puškomitraljezom. Također je izvršena obuka posade na teškim minobacačima i teškim mitraljezima.

5. Disciplina i moral naših jedinica:

Neprijateljska ofanziva štetno je uticala na disciplinu naših boraca, pa prema tome i na moral. Za vrijeme same ofanzive bilo je pojava pljačke, nasilja, otimanja hrane od civilnog stanovništva. Ovo stanje produžilo se kratko vrijeme i poslije same ofanzive. To se najbolje ogledalo u pojavi pijanstva prilikom dolaženja naših jedinica u naseljena mjesta. Slabljenje discipline također se ogledalo i u tome što borci nisu pozdravljali svoje starješine onako kako to odgovara. Uzroci ovakvih pojava bili su na prvom mjestu izazvani slabom kontrolom starješina nad drugovima borcima, kao i usljed toga što je u naše jedinice došao veliki broj novomobilisanih.

Da bi u korenu ugušili ove štetne pojave, mi smo protiv pljačke i pijanstva primjenili najstrožije mjere. Tako su zbog pijanstva strijeljana dva bivša partizana, a zbog krađe trojica. Zahvaljujući pojačanom političkom radu i radikalnom čišćenju neprijateljskih elemenata, disciplina u našim brigadama u mnogome se popravila.

Borbena disciplina, t. j. izvršenje naređenja i drugo, uglavnom zadovoljava, ali stojimo loše sa tom disciplinom u sljedećim stvarima: na straži stražari nam nisu oprezni, na zasjedama i položajima drugovi se ne zakamufliraju i u svim radnjama ne osjeća se pravi vojnički duh, što ima za posljedicu da naše dragocjeno oružje ne može biti u potpunosti iskorišteno.

---

[9] Ovu ofanzivu neprijatelj je preduzeo u srpnju 1943 god.

Što se tiče morala naših boraca, on je dobar. Poslije borbe u Šušnjarima raspoloženje za borbu je silno. Njega nismo mogli u potpunosti iskoristiti za još više podizanje morala usljed toga što nismo imali borbe. Današnje raspoloženje drugova za borbu je odlično i stalno pitaju zašto se već ne udara.

6. Stanje unutar divizije:

Po završetku borbe, t. j. neprijateljske ofanzive i naše protuofanzive, brojno stanje divizije smanjilo se na 2.850. Pošto mobilizacija na stari način, t. j. samo pozivima da se novi borci dobrovoljno jave, nije uspijevala, mi smo morali formirati mobilizacione komisije, koje su sa četom, negdje sa bataljonom, prolazile kroz sela i vršeći propagandu izvršile političku pripremu a zatim i samu mobilizaciju. Po završetku mobilizacije brojno stanje divizije popelo se na 4.200. Među tim novim borcima nalazi se priličan broj koji dobrovoljno nikad ne bi došli. Sada je svaka brigada popunjena i izvršena je raspodjela teških mitraljeza i teških bacača. Pri svakoj brigadi formirana je mitraljeska četa u jačini od 2 teška mitraljeza po bataljonu. Mitraljeske čete sačinjavaju jednu cjelinu, ali za vrijeme borbe, pa i sada, dok su jedinice na položaju, mitraljezi su raspoređeni po bataljonima. Teški mitraljezi nose se na osamarenim konjima.

Od 8 teških bacača, kojima raspolaže divizija, formirali smo minobacački divizion. Na čelu diviziona nalazi se bivši domobranski natporučnik drug Franjo Kofler (Gošpar), koji se u najtežim momentima pokazao dostojan povjerenja. S druge strane, njegovom ličnom zaslugom osposobljeni su teški bacači za borbu i pokret, kao i drugovi koji će njima rukovati. Minobacači su pod jedinstvenom komandom komandanta diviziona, ali su raspoređeni po dva na svaku brigadu. Prilikom akcija, prema naređenju Štaba divizije, oni će se raspodjeljivati prema potrebi.

Top »Pito« dodijeljen je XVIII brigadi i osposobljen je za transportovanje konjem.

Haubice od 100 mm zbog nemogućnosti transporta ne mogu se u potpunosti iskoristiti (oko 2.000 kg vući kolskim putevima preko Papuka!). Haubicama rukuje bivši domobranski satnik Lovrenčević Mate i bivši domobranski dočasnik Gajo Ivanković. Obojica su artiljerci, a satnik je bio zapovjednik te iste bitnice[10] koju smo zarobili. Topovi nemaju zaprege, nego ih prilikom premještanja pozajmljujemo.

Obavještajna služba u diviziji nije centralizovana. To je usljed toga što se obavještajni oficir divizije drug Ranko Zec razbolio, a još mu nismo našli zamjenu. Postoje obavještajni oficiri brigada, koji rade. S obzirom na veliku vezanost ove službe, današnje stanje i rad naših obavještajaca ne zadovoljava. Iako smo otkrili neke četničke elemente,

[10] Riječ je o bateriji koja je zarobljena prilikom uništenja Slavonskog zdruga. Vidi tom V, knj. 14, dok br. 75.

koji su pokušavali da se vežu sa nekim našim borcima u jedinicama, ipak služba nije zadovoljavajuća. S obzirom na novu situaciju i u dogovoru sa drugovima iz Štaba zone, ovo pitanje će se riješiti u najkraće vrijeme.

Informativna služba u diviziji u glavnom zadovoljava. U radu informativne službe mnogo nam pomaže mreža informativne službe III operativne zone.

Sanitetska služba u diviziji ne zadovoljava. Referenta saniteta u diviziji nismo imali, nego je njegovu dužnost vršio referent saniteta III operativne zone drug dr Grujica Žarković. Postoje referenti saniteta brigada, koji rade.

Tek sada dobavljen je doktor koji će biti referent saniteta u diviziji. To je bivši domobranski dočasnik, đak-vodnik drug Zlatko Lamza. Svaka brigada ima svoju bolničku četu, koja sačinjava cjelinu, ali iskustvo iz posljednje ofanzive pokazalo je da je praktičnije vodove tih četa raspodjeljivati po bataljonima.

Intendantska služba u diviziji uglavnom zadovoljava ali još nismo uspjeli da pronađemo dobre intendante. Intendanti kako divizije tako brigada i bataljona imaju veoma slab politički nastup prema civilnom stanovništvu, čime nam nanose štetu. Ovo pitanje riješićemo najozbiljnijim čišćenjem intendantskih redova i na ta odgovorna mjesta postaviti politički najsvjesnije ljude.

Pionirski vodovi i diverzantske grupe. Svaka brigada ima svoj pionirski vod i diverzantsku grupu. Pionirski vodovi raspolažu sa alatom za kopanje i rušenje, dok diverzantske grupe raspolažu sa malim količinama eksploziva, koji je sakupljen iz neeksplodiranih avionskih bombi.

7. Rad štabova:

a) Štab divizije: Među članovima štaba postoji puna saglasnost i druželjublje. Izvršena je raspodjela dužnosti, a zadaci pojedinim drugovima dodjeljuju se na sastancima štaba. Nedostatak štaba je u tome što nije imao dovoljan broj sastanaka. S druge strane, bolest, druga komandanta omogućila je izvjesne propuste o kojima smo već govorili u našem operativnom izvještaju O. broj 2, a to su, da još nije uspostavljena puna odgovornost štabova brigada za izvršenje svakog naređenja. Usljed bolesti druga komandanta, političkog komesara[11] i šefa kancelarije Štaba divizije,[12] a koji su sada svi zdravi i na svojim dužnostima, bilo je također propusta kontrole i administrativne prirode, koje će mo u daljnjem radu bezuslovno otkloniti.

b) Štab XII brigade: Kod ovoga štaba u posljednje vrijeme nastupio je veliki polet, a naročito poslije naše ocjene štabova, gdje smo

[11] Politički komesar Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske bio je tada Jefto Sašić.

[12] Nada Drapšin

rekli da je u Štabu XII brigade nastao zastoj. Drugovi iz Štaba XII brigade primili su utakmicu između štabova brigada u diviziji, koju je najavio Štab divizije. Ovaj štab daje najviše odgovornosti i najviše vodi računa o ispunjavanju naređenja. Drugovi zadovoljavaju na svojoj dužnosti, naročito valja istaći zamjenika komandanta druga Daku Puača[13] zbog njegove vrednoće.

c) Štab XVI brigade: Štab je u osnovi zadovoljio na svojoj dužnosti, što se najbolje pokazalo u zadnjoj ofanzivi, ali u Štab se uvukla familijarnost tako, da u radu nije iskorišćena mogućnost i znanje drugova:

d) Štab XVIII brigade: Ovaj štab i Štab XII brigade bore se za prvo mjesto. Štab je dobar i zadovoljava na svojoj dužnosti.

e) Štab XVIII brigade: To je naš najmlađi i najneiskusniji štab. U zadnjoj ofanzivi pokazao se sposoban da rukovodi svojim jedinicama. Načelnik štaba ove brigade Todor Ilić pokazao se kao četnički elemenat i kao takav biće izveden pred ratni sud i strijeljan.

8. Služba veze:

Veza između Štaba divizije i štabova brigada održava se kuririma. Tek u narednim akcijama moći ćemo uspostaviti telefonsku i radio-telegrafsku vezu sa pojedinim štabovima brigada, jer su nam osposobljene radio-stanice, a III operativna zona daće nam telefone. Veza između Štaba divizije i III operativne zone također se održavala kuririma. Pošto raspolažemo sa dvije radio-stanice, čiji je domet oko 100 km, moći ćemo sa zonom razgovarati sa daljine od oko 40 km, a depeše moći ćemo slati sa daljine od oko 100 km.

Jedno od najbolnijih naših pitanja, koje treba da riješi naš Štab, to je veza Štaba divizije sa Glavnim štabom.[14] Od Glavnog štaba mi do sada nismo dobili ni jedno pismo, naređenje, niti uputstvo. Svakako da ova činjenica mnogo utiče na naš rad i razvitak. Mi ćemo se potruditi da u što skorije vrijeme dođemo do jedne jake radio-stanice i da sa vama održavamo brzu i redovitu vezu. S druge strane, molimo vas ako vi raspolažete sa odgovarajućom radio-stanicom, da nam ju pošaljete.

9. Raspored jedinica i njihovo stanje:

XII brigada nalazi se na položajima zapadno od ceste Kamensko—Zvečevo. Poslije borbe od 16. IV ona je dobro opremljena kako sa odjećom, tako i sa obućom, jedino ima oko 20 bosih, koji su novomobilisani. Ishrana ove brigade je zadovoljavajuća, ali se nalazi smještena u šumi. Ovo je nezgodno usljed toga što na ovom sektoru prve polovine mjeseca maja pada kiša. Od tifusa (pjegavca) u brigadi ima oko 40 bolesnih. Raspoloženje i spremnost za borbu u ovoj brigadi je odlično. Na porast borbenosti najviše je uticala uspjela akcija kod Šušnjara i smjena lijenih i nesposobnih rukovodilaca po četama i bataljonima.

---

[13] Dušan Puač-Dako

[14] Odnosi se na Glavni štab NOV i PO Hrvatske.

XVI brigada nalazi se na položajima prema Daruvaru. To je brigada koja je najslabije opremljena. Gola i bosa, pa istovremeno ima najviše bolesnih od tifusa. Bosih ima preko 200 a od tifusa je oboljelo oko 160. Njojzi će trebati pružiti najveću pomoć u svakom pogledu, a što se tiče odjeće i obuće, to ćemo riješiti u novoj akciji. Borci i starješine ove brigade spremni su za borbu i zahtijevaju da ih se šalje na uporišta, kako bi mogli svući neprijateljsku vojsku i obući se.

XVII brigada nalazi se na sjeverozapadnom delu Požeške kotline na odmoru i ishrani.Ova brigada je srednje opremljena, dok ima 60 potpuno bosih drugova. Od tifusa oboljelih ima 70 drugova. Brigada je spremna za borbu i sposobna je da izvrši svaki joj podijeljen zadatak.

XVIII brigada nalazi se na sjevero-istočnim obroncima Papuka, na liniji Slat. Drenovac—Orahovica. Brigada je prilično opremljena. Od tifusa oboljelih ima oko 120. Brigada je također spremna za borbu.

Iz gore izloženog možemo vidjeti da je najveći neprijatelj naše divizije tifus. Uništavanju vašiju posvetiti samo najveću pažnju. Brigadama stoje na raspoloženju »srpska burad« za parenje odijela i opreme. Borba protiv tifusa jako je otežana usljed toga što su naša sela zaražena tifusom, a naše brigade za vrijeme rđavih dana primorane su da se zadržavaju u tim selima. Topliji dani koji nailaze omogućiće život u šumi, što će u mnogome olakšati borbu protiv pjegavca.

Kad govorimo o stanju u našim jedinicama i spremnosti za borbu, ne možemo reći a da ne spomenemo i našu pozadinu. Naša pozadina je razorena od fašističke avijacije, popaljena su sela i ovo peta kolona svestrano koristi. Usljed svega ovoga učestale su prljave petokolonaške rabote. Tako iz nekih sela iz »Trokuta«[15] pobjeglo je 25 seljaka u neprijateljsko uporište Novska. Ovo bi mogao biti pokušaj za formiranje prvih oružanih četničkih odreda na teritoriji Slavonije.[16]

10. Daljnje operativne namjere:

Namjeravamo po treći put očistiti uporište V.[17] a zatim očistiti neprijateljska uporišta u Podravini.[18] Poslije toga krenućemo na izvršenje svojih političkih zadataka. Ova uporišta potrebno je očistiti na prvom mjestu zbog toga, da bi se omogućio slobodan rad i kretanje

---

[15] Trokutom je u toku NOB nazvana teritorija između komunikacija: Pakrac—Banova Jaruga—Novska—Okučani—Pakrac.

[16] U Slavoniji neprijatelj nije uspio formirati četničke vojne formacije. 15 kolovoza 1943 god., po odobrenju Nijemaca, prebačena je iz Bosne u Slavoniju skupina četnika (jačine 30 ljudi) pod komandom majora Janjića. Poslije nekoliko dana Sedamnaesta NOU brigada uništila je 20 četnika, a ostatak je pobjegao u Bosnu. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27—2, k. 470).

[17] Voćin. Prvi napad na ovo uporište izvršila je Dvanaesta NOU brigada 11/12 prosinca 1942 god. Drugi napad izvršile su jedinice Četvrte divizije 5 siječnja 1943 god. O trećem napadu na Voćin vidi dok. br. 14, 16, 17, 18, 26, 34, 36, 44 i 46.

[18] Riječ je o napadu na Našice i manja okolna uporišta. Vidi tom V, knj. 16, zapovijest Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 2 lipnja i izvještaj Štaba Četvrte divizije Štabu korpusa od 7 lipnja 1943 godine.

seljaka po svojim selima, zatim da bi se oslobodili stalne ugroženosti iz tih uporišta. Isto tako ove akcije u mnogome će popraviti naš vojnički i ekonomski položaj.

11. Formiranje novih brigada, divizije i korpusa:

Pri svome odlasku drug Vlado[19] dao nam je zadatak da u borbi sa neprijateljem otmemo oružje i omogućimo formiranje novih brigada, divizije i korpusa. Ovaj zadatak ima da sprovede Štab IV divizije i Štab III operativne zone zajedno sa ostalim drugovima.

Na sastanku, koji je održan 3. V, donešena je odluka da se formiraju još dvije nove brigade i zatim da se izvrši raspored brigada tako da se formiraju dvije divizije.

Svaka divizija bi se sastojala iz tri brigade, dok bi divizije sačinjavale korpus i nalazile se pod neposrednim rukovodstvom štaba korpusa. Bataljone za novoformirane divizije dale bi: jedan XII N. O. brigada, jedan XVII N. O. brigada a jedan XVI i XVIII brigada, jedan bataljon I i II odred III operativne zone, jedan bataljon Moslavački odred,[20] i jedan bataljon Kalnički odred.[21]

Na osnovu savjetovanja sa drugom Vladom.[22] predlažu se sljedeći drugovi za štab korpusa:

1. komandant drug Petar Drapšin
2. politički komesar drug Duško Brkić
3. načelnik štaba drug Mato Jerković
4. šef obavještajne službe drug Jefto Sašić

Za štabove divizija mi vam podnosimo sljedeće predloge:

Štab IV divizije:

1. komandant Milan Stanivuković[23]
2. politički komesar Marjan Cvetković
3. zamjenik komandanta Rade Knežević
4. načelnik štaba Franc Inkret
5. obavještajni oficir Ivan Turčinović

Štab novoformirane divizije (ne znamo koji je broj)[24]*:*

1. komandant Vinko Antić
2. politički komesar Vlado Janić
3. zamjenik komandanta Radojica Nenezić
4. načelnik štaba Jovo Bogdanović
5. obavještajni oficir Mane Trbojević

---

19 i 22 Popović

20 Prvi bataljon Moslavačkog NOP odreda ušao je u sastav Dvanaeste NOU brigade kao njen Četvrti bataljon. Vidi dok. br. 63.

21 Riječ je o Prvom bataljonu Kalničkog NOP odreda koji je ušao u sastav Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 48, 75 i 79.

23 Narodni heroj. Poginuo 28 prosinca 1944 god., u borbi protiv Nijemaca, Čerkeza i ustaša, kao komandant Dvanaeste divizije.

24 Riječ je o Desetoj diviziji, čije je formiranje završeno 17 svibnja 1943 god. U njen sastav ušle su Sedamnaesta i Dvadeset prva NO brigada. Vidi dok. br. 52 i 53.

Za štabove brigada podnosimo sljedeće predloge:

Štab XII brigade:

1. komandant Antolović Josip
2. politički komesar Čedo Grbić
3. zamjenik komandanta Jergović Ivo (novopostavljeni)
4. zamjenik političkog komesara Petar Car
5. načelnik štaba Bogdan Jovanović (novopostavljeni)
6. obavještajni oficir Antun Tuna

Štab XVI brigade:

1. komandant Đuro Dulić (novopostavljeni)
2. politički komesar Senjug Ivo[25] (novopostavljeni)
3. zamjenik komandanta Milan Joka (novopostavljeni)
4. zamjenik političkog komesara Franc Knebl (premješten iz XVII)
5. načelnik štaba Mijo Bobetko[26]

Štab XVII brigade:

1. komandant Demonja Nikola[27] (novopostavljeni)
2. politički komesar Šibl Ivan (novopostavljeni)
3. zamjenik komandanta Mihajlo Miščević (novopostavljeni)
4. zamjenik političkog komesara Aleksandar Jovanovoć (novopostavljeni)
5. obavještajni oficir Bosanac Krsto

Štab XVIII brigade:

1. komandant Uroš Popara[28]
2. politički komesar Milan Tomić[29]
3. zamjenik komandanta Ivo Marinković[30]
4. zamjenik političkog komesara Janko Bajt

Štab XXI brigade:[31]

1. komandant Dako Puač
2. politički komesar Marko Nikolić

---

[25] Narodni heroj. Poginuo kod Grubišnog Polja 22 kolovoza 1944 god. kao komandant Dvanaeste NOU brigade.

[26] Poginuo 1944 god. kao zamjenik komandanta Dvadeset prve NO brigade.

[27] Narodni heroj. Poginuo u Slavonskoj Požegi rujna 1944 god. kao komandant Dvanaeste divizije.

[28] Poginuo u selu Ribnjačka 1943 god. od bombardovanja neprijateljske avijacije, kao komandant Osamnaeste NO brigade.

[29] Poginuo 1943 god. kao politički komesar Osamnaeste NO brigade.

[30] Narodni heroj Jovo Marinković-Ivo. Poginuo 1944 godine.

[31] Sastav štaba ove brigade bio je prilikom njenog formiranja unekoliko izmijenjen. Vidi dok. br. 52.

3. zamjenik komandanta Ćorković Dušan
4. zamjenik političkog komesara Crnobrnja Dušan[32]

Štab XXII brigade:[33]

1. komandant Branko Vuković
2. politički komesar Feđa Milić[34]
3. zamjenik komandanta Gojko Kovačević[35]
4. zamjenik političkog komesara Mutak Vladimir

Rok za formiranje novih brigada, divizije i korpusa postavljen je do 17. V. 1943, do kojeg vremena treba da stignu svi predviđeni bataljoni.[36] Do toga vremena izvršiće se svi potrebni radovi i pregrupacije u kancelariji na papiru, dok će divizije i dalje djelovati kao i do sada.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar: Komandant:
Petar Drapšin

[32] Vjerovatno omaška. Na ovu dužnost postavljen je Miloš Crnobrnja. Vidi dok. br. 80.
[33] Formiranje ove brigade bilo je u planu, ali se od toga odustalo. Vidi dok. br. 60.
[34] Poginuo u napadu na Donju Motičinu 1943. god. kao politički komesar Dvadeset prve NO brigade.
[35] Poginuo 1944 godine.
[36] Vidi dok. br. 52, 53 i 54.

BR. 14

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VOĆIN[1]

ŠTAB IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. br. 388/1943.
Dana 5 maja 1943 u 22 sata

Naređenje za napad na neprijateljsko uporište Voćin.

Štabu XII, XVI, XVII i XVIII brigade
K-tu minobacačkog diviziona[2]
K-diru baterije IV divizije[3]
Štabu I i II odreda III op. zone

Položaj

Prema prikupljenim podatcima o neprijateljskom uporištu Voćin, nalazi se u Voćinu Begićeva bojna u jačini od 600 vojnika.[4] Naoružanje im je: 2 topa, 2 bacača teška, nekoliko teških mitraljeza, oko 40 puškomitraljeza i ostalo karabini.

Utvrđeni su najvećim dijelom na Prevendi, zatim se nalaze u zgradama u centru mjesta, te manjim dijelom drže Turski grad[5] i pristupe u samom mjestu cestama od Zvečeva, Ćeralija i Huma. U srpskom dijelu Voćina nema neprijateljske vojske.

U cilju likvidacije tog uporišta[6] Štab IV divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske

N A R E Đ U J E:

(sekcija Slatina[7] i Požega[8] 1:100.000)

1.) XVII brigadi:

Jednim dijelom svojih snaga napada uporište s južne strane glavnim pravcem cesta Zvečevo—Voćin.

Glavni udarac i koncentracija vatre teških oruđa i teških mitraljeza treba da se usmjeri na Turski grad i park, sa ciljem da se stvori otvor kroz koji će u uporište upasti jedan dio tih snaga.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7—1, k. 892.

[2] Komandant ovog diviziona bio je Franjo Kofler.

[3] i [9] Gajo Ivanković. Vidi dok. br. 57.

[4] Riječ je o Prvoj bojni Prvog gorskog zdruga Prve gorske divizije. Vidi dok. br. 135, 136, 138, 139 i 156.

[5] Čuvik iznad Voćina

[6] O uništenju neprijateljske posade u Voćinu vidi dok. br. 16, 17, 18, 34, 36, 44 i 46.

[7] Podravska Slatina

[8] Slavonska Požega

Zadatak tog dijela snaga jest da likvidira Turski grad, a odande dalje da tuče Prevendu, park i rovove ispred kestenika, napadajući ih s leđa.

Drugi dio tih snaga ima za zadatak da čisti uporišta u samom mjestu i da napada rovove oko mjesta s leđa.

Trećim dijelom, odnosno ostatkom snaga XVII brigade napada uporište s jugoistočne i istočne strane od kote 316 do ceste Voćin—Ćeralije uključno.

Glavni zadatak tog dijela snaga jest da nakon pripremne vatre likvidira rovove ispred kestenika u zajednici sa prije spomenutim snagama, koje će iste rovove napadati s leđa. Isto tako taj dio snaga treba da likvidira bunker na ulazu u Voćin od Ćeralija, te napredovati ka centru grada.

Od svih snaga XVII brigade odijeliće Štab brigade samo jednu četu (kompletnu) koja se stavlja pod komandu druga Gaje[9], zamjenika komandanta III bataljona XVII brigade, radi osiguranja haubice.

Snage XVII brigade koje napadaju uporište držaće na svom desnom krilu vezu sa XVI brigadom na cesti Voćin—Hum, a na lijevom krilu održavaće vezu s istom brigadom na potoku Rakovcu.

Da ne bi došlo do zabune i nepoželjnog ispričavanja, napominjemo unaprijed da je XVII brigada odgovorna za operativni sektor od potoka Rakovca lukom južno preko ceste Zvečevo—Voćin i dalje lukom istočno od Voćina preko ceste Voćin—Ćeralije sve do ceste Voćin—Hum. XVI brigada odgovara za operativni sektor od Rakovca lukom preko kote 267 na cestu Voćin—Hum, za koju takodjer odgovara i gdje zatvara puni krug oko Voćina sa XVII brigadom.

2.) XVI brigadi:

Jednim bataljonom napada sa zapadne strane Turski grad i Prevendu. Zadatak tog bataljona jest da likvidira u zajednici sa XVII brigadom najprije Turski grad, a zatim da se uputi s južne strane prema Prevendi radi likvidacije iste.

Drugim bataljonom postavlja zasjedu na koti 267 i na putu zapadno od te kote jedan kilometar, i istočno od iste kote do ceste Voćin—Hum, uključivo i cestu.

Ovom bataljonu dodjeljuju se dva teška minobacača, koji će, zajedno postavljeni, svojom jakom i preciznom vatrom omogućiti izvršenje zadatka toga bataljona.

Zadatci toga bataljona jesu: da pod zaštitom pripremne vatre minobacača i teških mitraljeza likvidira rov s te strane Prevende, te da pristupi i likvidaciji unutrašnjih uporišta, ukoliko se neprijatelj uvuče u njih. Osim toga taj bataljon neće dozvoliti nipošto neprijatelju bijeg iz Voćina, ako ga pokuša izvesti na tu stranu.

Vezu će održavati na desnom krilu sa XVII brigadom na potoku Rakovcu kod tri vodenice (zapadni dio Voćina), a na lijevom krilu održavaće vezu isto tako sa XVII brigadom na cesti Voćin—Hum na mjestu gdje se spaja poljski put od kote 185 ka velikoj okuki ceste Voćin—Hum. Pozadi sebe držaće vezu sa XII brigadom u Velikom Popovcu.

Treći bataljon te brigade ostaje u diviziskoj rezervi i ima se uputiti na mjesto gdje će se za vrijeme borbe nalaziti štab divizije.

3.) XII brigadi:

Tri bataljona te brigade formiraće vanjsku zasjedu na liniji položaja: kota 429 (Velika Breznica) — kota 212 — Voćinsko Brdo (262) — Veliki Popovac — kota 185.

Zadatak tih bataljona jest da ne dozvole ni pod koju cijenu prodor neprijatelja izvana prema Voćinu, nego da ga vještim manevrima uklješte i unište.

Radi lakšeg i uspješnijeg izvršenja tog zadatka, treba svaki bataljon da isturi na glavnim mogućim pravcima neprijateljskog nastupanja pojednu četu nekoliko kilometara u smjeru neprijatelja sa zadatkom da se te čete zakonspirišu, propuste neprijatelja i, kad neprijatelj naiđe na zasjedu bataljona, da ga udare s leđa.

(Te zakonspirisane čete treba da još dalje prema neprijatelju isture svoje patrole izvidnice, koje će pratiti pravac i oblik neprijateljskog kretanja, te se pred njim neprimjetno povući i izvijestiti o tom svoju četu.)

Vezu će održavati sa bataljonima XVI brigade i sa XVIII brigadom na koti 185.

Jednim vodom kontroliraće sa Pjetlove Noge put Pjetlova Noga—Đulavec i put Pjetlova Noga—Crni Vrh.

Jedan bataljon ostaće u rezervi brigade kao pokretna manevarska snaga, koju će Štab brigade upotrebiti prema konkretnim prilikama i potrebama za pomoć ostalim svojim bataljonima, XVIII brigadi ili XVI brigadi. Taj bataljon smjestiće se na Velikim Dungerama.

4.) XVIII brigadi:

Jednim bataljonom formiraće zasjedu na liniji položaja Male Dungere—Ivanaševac—kota 181.

Drugim bataljonom formiraće drugu zasjedu na liniji položaja Stare Bokane—Mihaljevo Brdo.

Oba bataljona isturiće preda se u pravcu Ćeralija, odnosno Mikleuša, manje dijelove svojih snaga koji će se zakonspirisati sa istim zadatkom kako je to rečeno naprijed kod zasjeda XII brigade.

Zadatak tih bataljona jest da nipošto ne dozvole prodor nepritelja izvana prema Voćinu, nego da ga uklješte i unište.

Ukoliko neprijatelj prodre zasjedu bataljona na položajiima Bokane—Mihaljevo Brdo, snage tog bataljona ne treba da ostanu pasivne nego da organizovano slijede neprijatelja i da ga udare s leđa u momentu kad naiđe na drugu zaprečnu zasjedu XVIII brigade.

Trećim bataljonom postaviće zasjedu na cesti Ćeralije—Podr. Slatina između Bukvika i Podr. Slatine.

Zadatak toga bataljona jest da uništi neprijatelja odmah pri izlazu iz Slatine, dok još ide nerazvijen i ne nada se našoj zasjedi.

5.) Sve vanjske zasjede miniraće na više mjesta pred sobom na glavnim pravcima neprijateljskog nastupanja prolaze. Osobito to važi za XVIII brigadu na sektoru između Macuta i Bokana, na cesti i na pruzi, kao i na međuprostoru. U koliko XVIII brigada nema za to dovoljno sredstava, mora joj XII brigada izići u susret u tom pogledu, jer je najvjerovatnije pravac neprijateljskog nadiranja cestom Ćeralije—Voćin.

6.) Jedan bataljon I odreda[10] kontroliraće liniju Ravna Gora—Javornik i vezati se sa Brkinim[11] bataljonom u Bijeloj.

Jedan bataljon II odreda[12] kontroliraće liniju Kamensko—Velika.

Brkin bataljon kontroliraće liniju Gusti Rastik—Petrov Vrh.

Jedan vod divizijske rezerve sa 4 puškomitraljeza postaviće zasjedu na cesti Voćin—Zvečevo u tjesnacu ispod Obrova (539) sa zadatkom da uništi neprijatelja ako bi isti eventualno pokušao bježati iz Voćina cestom prema Zvečevu, ili ako bi pošle kakve neprijateljske snage od Zvečeva cestom ka Voćinu.

7.) Komandant minobacačkog diviziona koncentrisaće na Kragojevini (jedan kilometar južno od Turskog grada) 3 teška minobacača, kojima je glavni zadatak da u pripremnoj vatri tuku najžešće Turski grad, a zatim park i rovove zapadno od Voćina.

Dva minobacačka odjeljenja postaviće na kotu 267 (jedan kilometar sjeverno od Prevende) koji će u sastavu XVI brigade imati zadatak da tuku Prevendu i okolne rovove. U tu svrhu dodijeliće XII brigada XVI brigadi jedno minobacačko odjeljenje. Nakon iskorištenja istog vratiće ga XVI brigada XII brigadi na zasjedu.

Jedno minobacačko odjeljenje biće u sastavu XVII brigade i to onog dijela koji napada Voćin s istočne strane. Zadatak toga minobacača jest da u zasjednici sa »Pitom«[13] stvori otvor streljačkim jedinicama XVII na ulazu u Voćin od Ćeralija.

Glavni zadatak komandanta minobacačkog diviziona jest da koncentričnom vatrom načini otvor u neprijateljskom odbranbenom

---

[10] i [12] Odnosi se na Prvi i Drugi NOP odred Treće operativne zone.

[11] Narodni heroj Pajo Orozović-Brko. Poginuo ujesen 1943 god., kao komandant bataljona Daruvarskog NOP odreda.

[13] Riječ je o topu.

sistemu s jedne strane (konkretno na Turskom gradu i u parku) kako bi streljačke jedinice XVII brigade mogle odatle prodrijeti u neprijateljsko uporište.

Sedmo minobacačko odjeljenje ostaje u sastavu XVIII brigade na zasjedi.

Za vrijeme prve pripremne vatre (podgotovke) ne treba ispaliti po cijevi više od 15 mina teškog minobacača. Brzinu paljbe podesiće komandant minobacačkog diviziona prema brzini i napredovanju streljačkih jedinica prema neprijateljskim rovovima.

Komandant minobacačkog diviziona kao i vođa pojedinih minobacačkih odjeljenja održavaće pogledom najčvršću vezu sa streljačkim jedinicama. Sa Štabom divizije održavaće komandant diviziona vezu preko kurira.

8.) Zamjenik komandanta III bataljona XVII brigade drug Gajo upravljaće vatrom haubice. Njemu će u svemu pomagati drug Lovrenčević Mato. Poslugu kod haubice uzeće drug Gajo iz XVII i XII brigade.

Zadatak: brzom paljbom tući prvenstveno Turski grad, a zatim i Prevendu, te rovove jugoistočno od Voćina. Tu pripremnu vatru izvršiti istodobno i u zajednici sa minobacačima.

Vatru iz haubica prekinuti onda kad vatru obustavi na minobacačima komandant minobacačkog diviziona. Osim toga dobiće drug Gajo za prekid vatre naređenje od ovoga štaba putem radia, telefona.

Top »Pito« stavlja se pod neposrednu komandu XVII brigade sa zadatkom da u zajednici sa jednim minobacačem provali ulaz streljačkim jedinicama XVII [brigade] s istočne strane u Voćin, odnosno ka centru Voćina. XVII brigada upotrebiće ga dalje za likvidaciju eventualnih uporišta u samom mjestu, a nakon toga uputiće ga XVIII brigadi na zasjedu radi suzbijanja eventualnog nadiranja tenkova s te strane ka Voćinu.

9.) Početak napada i organizacija pripremne vatre, pokreta i juriša:

Napad će početi 8 maja 1943 godine rano ujutro, u samo svitanje. Sam časak početka daće ovaj štab sa tri rakete i to jednom bijelom, jednom zelenom i jednom crvenom, ispaljene istodobno sa Kragojevine (južno od Voćina). Sve jedinice koje sudjeluju u napadu kao i rukovaoci teškim oruđima (haubica, minobacači i teški mitraljezi) treba da paze u samo svitanje na taj znak. Ako neki od tih rukovalaca ne bi eventualno primjetili ugovoreni znak za početak napada, otvoriće brzu paljbu iz svojih oruđa odmah čim osjete brzu paljbu minobacača sa Kragojevine.

Na ugovoreni znak treba da počne odmah brza paljba iz svih minobacača u napadu, iz haubice, iz »Pitoa«, iz skoncentrisanih teških mitraljeza, kao i iz onih puškomitraljeza koji neće biti za prvo vrijeme određeni na juriš.

Prekid te brze pripremne paljbe obustaviće se sa dvije bijele rakete ispaljene istodobno, a za njima odmah ispaljene dvije zelene rakete istodobno i to s istog mjesta odakle se dao znak za početak te paljbe. Načelnik štaba divizije,[14] koji će ispaljivati te rakete, ocijeniće, u saglasnosti sa komandantom minobacačkog diviziona, kad treba prekinuti paljbu.

Za vrijeme pripremne paljbe streljačke jedinice, prvenstveno XVII brigade s južne strane, treba da podilaze najživljim tempom prema neprijateljskoj obranbenoj liniji, tako da se o momentu prekida brze paljbe nađu na jurišnim odstojanjima.

Rukovaoci vatrom teških oruđa treba da imaju svoje osmatrače snabdjevene dalekozorima, koji će paziti na taj pokret streljačkih jedinica, te u slučaju da iste ne dostignu za vrijeme pripremne vatre jurišno odstojanje, daće znak rukovaocima vatre teških oruđa koji po potrebi mogu i produžiti obasipanje neprijateljskih položaja.

Pripremna vatra (podgotovka) treba da bude što je moguće žešća, neprekidnija i skoncentrisanija na određenom mjestu,na kojem je štab brigade predvidio prodor.

Za vrijeme pripremne vatre ne treba štediti municiju (mitraljeski i puškomitraljeski rafali treba da budu što duži), ali ipak treba precizno gađati. Pri tom je odlučna, naravno, pravilna ocjena odstojanja.

10.) Mjesto štabova:

Štab divizije nalaziće se sa svojom rezervom na položaju kod Jorgiča.

Štab XVII brigade nalaziće se za prvo vrijeme također na položaju kod Jorgiča, nedaleko od Štaba divizije.

Štab XVI brigade biće na cesti Voćin—Hum, na velikoj okuki, 500 metara južno od kote 237.

Štab XII brigade sa svojom rezervom nalaziće se u Velikom Popovcu.

Štab XVIII brigade sa svojom rezervom biće u Smuđama.

Komandant minobacačkog diviziona biće na Kragojevini.

Komandir baterije drug Gajo biće na Točku.

11.) Veze:

Veze između Štaba divizije, baterije i Štaba XII brigade održavaće se radiom, telefonom i kuririma.

Veze između Štaba divizije i ostalih štabova jedinica održavaće se kuririma.

Štabovi brigada treba da šalju Štabu divizije redovne izvještaje svaka dva sata. Izvanredne izvještaje treba slati u vanrednim prilikama bez obzira na vrijeme.

---

[14] Načelnik Štaba Četvrte divizije bio je tada Milan Stanivuković.

12. Znaci raspoznavanja i signalni znaci:

Znaci raspoznavanja za dan 8 maj 1943 godine biće:

Poziv: puška u horizontalnom položaju s obje ruke izdići iznad glave. Odziv: pušku u vertikalnom položaju isturiti desnom rukom dva puta u stranu.

Osim toga snabdjeće se svaka desetina bijelim platnom veličine jednog kvadratnog metra, kojim će radi raspoznavanja po danu kružiti velikim krugom ispred sebe. Umjesto platna može poslužiti i bijela košulja.

Znaci raspoznavanja za noć između 8 i 9 maja o.g. biće: **Top — partizanski.**

Signalni znaci: jedna crvena i jedna bijela raketa ispaljena istodobno znače: neprijatelj je prodro u naše položaje. Ako neprijatelj bude ispaljivao rakete kao znak avijaciji gdje se nalazimo mi, treba svaka jedinica u čijem je smjeru neprijatelj ispalio raketu, da i ona ispali u *istom smjeru*, a ne u smjeru neprijatelja, isto takvu i toliki broj raketa, da zavaramo neprijatelja.

13.) Povlačenje jedinica izvršiće se po pismenom naređenju ovoga štaba, odnosno radiom, telefonom.

Osim toga ispaliće ovaj štab 4 crvene rakete (dvije i dvije zajedno) kao znak za povlačenje.

Bez naređenja nema povlačenja.

14.) Centar za evakuaciju ranjenika biće u Kometniku.

Brigadno previjalište za XII brigadu i za XVI brigadu biće u Kuzmi.

Brigadno previjalište za XVII brigadu biće u Kometniku.

Brigadno previjalište za XVIII brigadu biće u Dobriću.

Centar za evakuaciju plijena biće Ekonomski otsjek u Zvečevu.

Napomena:

a) Sve vanjske zasjede pored svog glavnog zadatka treba da budno paze i na raketni znak naših jedinica od uporišta, te treba da imaju pripremne snage za doček neprijatelja koji pokuša bježati iz Voćina.

b) Jedinice koje napadaju treba da u slučaju neprijateljskog bijega iz Voćina iste organizovano i najhitrije gone uništavajućom vatrom i pokretom, ne zabavljajući se ni časak na plijenu koji je neprijatelj u bijegu ostavio. Samo na taj način možemo uništiti mnogo neprijatelja i uhvatiti mnogo plijena.

c) Ako neprijatelj otvori prvu vatru na naše jedinice, to ne smije ni malo da utječe na ugovoreni znak za početak našeg napada.

d) Minobacači i haubica treba da strogo paze da ne tuku civilna naselja.

e) Štab XII brigade uputiće odmah minobacačko odjeljenje Štabu XVI brigade.

f) Skicu uporišta s naznakom bunkera poslaćemo XVI i XVII brigadi sutra 6 maja o.g. do 16 sati radi lakšeg razrađivanja plana za napad.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
s. o.

Komandant:
Petar Drapšin

BR. 15

IZVJEŠTAJ PRVE BRDSKE BATERIJE OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O GAĐANJU NEPRIJATELJSKIH OBJEKATA U GOSPIĆU[1]

I BRDSKA BATERIJA I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br.: sl.
6. V. 1943

Operativni izvještaj

ŠTABU I KORP. N.O.V. HRVATSKE

Dostavlja se tome štabu operativni izvještaj o akcijama na Gospić.[2]

26. IV jedan top 65 mm ove baterije dejstvovao je sa položaja Budaci na avion koji se spustio na aerodrom kod Gospića. Na njega je opaljeno 17 granata. Avion se krenuo da uzleti i toga momenta pala je jedna granata u blizini samog aviona. Avion je bio zaustavljen tako da mu je motor bio poboden u zemlju a rep u zrak, po svemu sudeći izgleda da je isti bio oštećen.

Avion se mogao potpuno uništiti samo da je osmatračnica bila vezana bolje sa baterijom.

27. IV baterija je promijenila položaj u selo Mušaluk odakle je tukla na sve ciljeve koji su se pojavljivali na prostoru aerodroma između ceste i željezničke stanice.

---

[1] Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 51/1-7, k. 419 A.

[2] Krajem travnja jedinice Šeste i Osme divizije napadale su spoljnu odbranu grada. Napad na grad počeo je 2 svibnja 1943 god. Vidi dok. br. 8, 24 i 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 114 i 115.

Baterija je dejstvovala sa tri topa i to: jedan 75 mm i dva 65 mm. Toga dana baterija je utrošila municije i to od topa 75 mm 42 k. granata a od 65 mm 20 komada granata.

28. IV baterija je zbog slabog osmatranja promijenila položaj u selo Ostrovicu odakle je tukla aerodrom između Novog[3] i Gospića i ometala spuštanje i dizanje aviona.

Toga dana baterija je utrošila municije i to: od topa 75 mm 12 granata a od topa 65 mm 9 granata.

29. IV baterija je mijenjala položaj kod željezničkog mosta radi preciznijeg gađanja, odakle je gađala noću centar grada, radi uznemiravanja neprijatelja.

Toga dana baterija je utrošila i to: od topa 75 mm 17 granata a od topa 65 mm 9 granata.

2. V baterija je prilikom napada na Gospić našla položaj na ivici aerodroma ispod borja, odakle je gađala centar grada.

Toga dana baterija utrošila municije i to: od topa 75 mm 16 a od topa 65 mm 10 granata.

Ukupno utrošeno municije jest od topa 75 mm 88 a od 65 mm 38.

Uspjeh

Artilerija nije mogla pravilno iskoristiti svoju vatru zbog nedobrih položaja i velike daljine gađanja.

Gubitci

U cijeloj akciji baterije jedan drug lakše ranjen, isti drug produžio je borbu; i dva konja, od kojih jedan teže, koji je ostavljen kod N.O.O.[4] u Ostrovici na oporavku.

Napomena

Pješadijske jedinice kojima se dodjeljujemo u borbi dosta slabo održavaju vezu sa nama i po neki put artilerijske starješine slabo upoznavaju sa zadatkom i rasporedom naših snaga.

Prilikom samog povlačenja ne uzima se poneki put u obzir, tako da smo izloženi zarobljavanju i uopšte povlačenje ne ide po vojničkom redu.

Prednje se dostavlja na znanje.

S. F. S. N.

Politkomesar: **D.[5] Veinović** (M. P.)[7] Komandir: **St.[6] Svilar**

---

[3] Lički Novi
[4] Narodnooslobodilački odbor
[5] Dušan
[6] Stanko
[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju

BR. 16

ZAPOVIJEST ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VOĆIN[1]

ŠTAB XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj: 83/1943
dana 6 maja 1943 u 10 sati

Naređenje za napad na neprijateljsko uporište Voćin — dostavlja

ŠTABU I, II, III I IV BATALJONA I BOLNIČKOJ ČETI

Položaj

Prema prikupljenim podatcima u neprijateljskom uporištu Voćinu nalazi se jedna Begićeva bojna u jačini od 600 vojnika. Naoružanje im je 2 topa, 2 teška bacača, nekoliko teških mitraljeza i oko 40 puškomitraljeza, i ostalo puške.

Naša brigada dobila je zadatak[2] svim svojim snagama postaviti zasjedu prema Đulavcu i Pivnici. Da bi se uporište što uspješnije moglo likvidirati[3] štab ove brigade

N A R E Đ U J E:

(sekcija: Slatina[4] 1:100.000)

II bataljon

Ovaj bataljon postaviće zasjedu kod kote 429 (Velika Breznica) sa zadatkom da kontroliše sve putve od Đulavca prema Kuzmi. Ovaj bataljon postaviće jedan vod na Pjetlovu Nogu sa zadatkom da kontroliše put Đulavec—Pjetlova Noga, te Pjetlova Noga—Crni Vrh.

I bataljon

Ovaj bataljon postaviće zasjedu na liniji kote 212—203 kod Lisičina sa zadatkom da kontroliše sve puteve Đulavec—Voćin, te Đulavec—Lisičine. Ovaj bataljon održavaće vezu lijevo od sebe sa našim II bataljonom, a desno sa našim IV bataljonom.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34—6, k. 424 C.

[2] Vidi dok. br. 14.

[3] O uništenju neprijateljske posade u Voćinu vidi dok. br. 34, 36, 44 i 46.

[4] Podravska Slatina

IV bataljon

Ovaj bataljon postaviće zasjedu sa dvije čete pored same ceste Hum—Voćin, na Voćinskom Brdu između kote 262 i 150, a jednu četu postaviće na kotu 185, kod šume Velike Dungere.

Ovom bataljonu za izvršenje njegovog zadatka dodjeljuje se pionerski vod, koji će pod komandom ovog bataljona prekopati cestu i na istu rušiti drveće. A također se dodjeljuje jedna grupa diverzanata koji će da miniraju put nešto dalje ispred zasjede. Ovom bataljonu dodjeljuje se jedan teški mitraljez iz III bataljona.

Ovaj bataljon održavaće vezu na svom lijevom krilu sa našim I bataljonom, a na desnom krilu, kod kote 185 sa jedinicama XVIII brigade.

III bataljon

Ovaj bataljon ostaje u brigadnoj rezervi i smjestiće se između Velikog i Malog Popovca, u šumi Velike Dungere. Ovaj bataljon prije polaska u akciju predaće IV bataljonu jedan teški mitraljez.

Bolnička četa

Referent saniteta[5] podijeliće srazmjerno podjednak broj bolničara kao i nosilaca ranjenika na bataljone.

Pionerski vod

Pionerski vod staviće se pod komandu IV bataljona, pod čijom će komandom prekopati cestu i rušiti drveće na istu.

Diverzantska grupa

Diverzantska grupa podijeliće se na dvije grupe, snabdjeti se sa potrebnim materijalom za postavljanje mina na cestu, te će se jedna grupa pripojiti IV bataljonu na Voćinskom Brdu, a druga grupa će se pripojiti jedinicama XVIII brigade na cesti Ćeralije—Voćin, kod Starih Bokana. Radi lakšeg i uspješnijeg izvršenja zadatka naših jedinica, naše jedinice trebaju međusobno da održavaju tijesnu vezu, te ukoliko neprijatelj naiđe na bilo koju jedinicu, susjedne jedinice imaju odmah da im priđu u pomoć. Pored toga svaki bataljon treba da isturi na glavnim mogućim pravcima neprijateljskog nastupanja po jednu četu nekoliko kilometara u smjeru neprijatelja, sa zadatkom da se te čete zakonspirišu, propuste neprijatelja i kad neprijatelj naiđe na zasjedu bataljona da ga udare s leđa.

(Te zakonspirisane čete treba još dalje prema neprijatelju da isture svoje patrole izvidnice, koje će pratiti pravac i oblik neprijateljskog nastupanja, te se pred njim neprimjetno povući i o tom izvijestiti svoju četu.)

---

[5] Anđelko Kućišec

Početak napada

Napad će početi 8 maja 1943 g. rano ujutro, u samo svitanje. Sam časak početka daće Štab divizije sa tri rakete i to: jedna bijela, jedna zelena i jedna crvena, istodobno ispaljene sa Kragojevine, t.j. iznad jugozapadnog dijela Voćina.

Sve naše jedinice treba da budu na određenim položajima u 3 sata ujutro.

Štab brigade sa svojom rezervom nalaziće se u Velikom Popovcu, te sve izvještaje treba upućivati u tom pravcu sa dobrim i sigurnim kuririma, odnosno patrolama.

Izvještaje treba slati svaki sat, bez obzira da li je došlo do kakvih promjena.

Brigadno previjalište nalaziće se u selu Kuzmi, kome će II bataljon dodijeliti jedan vod za osiguranje.

Centar evakuacije ranjenika biće u Kometniku.

Znaci za raspoznavanje i signalni znaci

Znaci raspoznavanja za dan 8 maja 1943 biće:

Poziv: pušku u horizontalnom položaju s obje ruke izdići iznad glave.

Odziv: u vertikalnom položaju isturiti pušku desnom rukom dva puta u stranu.

Osim toga snabdjeće se svaka desetina bijelim platnom veličine jednog kvadratnog metra, kojim će radi raspoznavanja po danu kružiti velikim krugom ispred sebe; umjesto platna može poslužiti i bijela košulja.

Znaci raspoznavanja za noć između 8 i 9 maja 1943 biće:

Top—partizanski

Signalni znaci: jedna crvena i jedna bijela raketa ispaljene istodobno znače: neprijatelj je prodro u naše položaje.

A ako neprijatelj bude ispaljivao rakete kao znak avijaciji gdje se nalazimo mi, treba svaka jedinica u čijem je smjeru neprijatelj ispalio raketu da i ona ispali u istom smjeru, a ne u smjeru neprijatelja, jer onda smo se tek i otkrili, a koliki broj i kakovih raketa ispali neprijatelj, treba da ispale i naše jedinice da zavaramo neprijatelja, t.j. avijaciju.

Štabovi bataljona treba pravovremeno da se snabdiju sa raketnim pištoljima i dovoljnim brojem raketa.

Povlačenje

Povlačenje jedinica izvršiće se po pismenom naređenju ovoga štaba. Bez naređenja povlačenja nema.

Važne napomene

1. Sve naše jedinice treba da upućuju patrole kako naprijed, tako i nazad prema uporištu, te da postave osmatrače signalnih raketa, kako neprijatelj iz uporišta ne bi nas iznenadio; zato svaki bataljon treba da bude spreman u slučaju nailaska neprijatelja iz uporišta da ga dočekaju i tuku.

2. Ukoliko neprijatelj prodre kroz naše zasjede ne smije se ostati pasivan, već neprijatelja progoniti i tući i tako razbijati do uporišta. (Ali do toga ne smije da dođe ni pod koju cijenu.)

3. Štabovi bataljona treba da vode računa da se na određene položaje stigne na vrijeme, a naročito IV bataljon sa pionerskim vodom da na v ijeme prekopa cestu i naruši drveće.

4. Sve drugove borce treba dobro upoznati sa znacima raspoznavanja da ne bi došlo do nepotrebnih žrtava.

5. S obzirom na to što je u naše jedinice uvršten izvjestan broj novih boraca, stoga drugovi rukovodioci treba da vode računa da isti ne bi unijeli paniku prilikom nailaska neprijatelja.

6. Kod postavljanja zasjeda treba voditi računa da se postavi tako zasjeda, da kad neprijatelj naiđe da mu se nanesu ozbiljni gubitci, a ne da nastane samo puškaranje bez ikakve koristi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Grbić Čedo

Komandant:
Antolović Josip

BR. 17

ZAPOVIJEST ŠTABA OSAMNAESTE NO BRIGADE OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VOĆIN[1]

ŠTAB
XVIII BRIGADE N. O. V.
HRVATSKE
O. broj: 38/43
Dana 6 maja 1943 g. 23 h 45
Položaj

Naređenje za napad na neprijateljsko uporište Voćin.—

ŠTABU I, II I III BATALJONA OVE BRIGADE
KOMANDIRU MITRALJESKE ČETE
KOMANDIRU BOLNIČKE ČETE N.O.V. HRVATSKE

Prema prikuljenim podatcima u neprijateljskom uporištu Voćinu nalazi se Begićeva bojna u jačini od 600 vojnika.[2] Naoružanje im je: 2 topa, 2 teška bacača, nekoliko teških mitraljeza, oko 40 puškomitraljeza i ostalo karabini.

Utvrđeni su najvećim dijelom na Prevendi, zatim se nalaze u zgradama u centru mjesta, te manjim dijelom drže Turski grad i pristupe u samo mjesto cestama od Zvečeva, Ćeralija i Huma. U srpskom dijelu Voćina nema neprijateljske vojske.

U cilju likvidacije toga uporišta Štab IV Divizije N.O.V.H. naredio je XVI i XVII brigadi da napadnu samo uporište, XII brigadi da postavi blokadu oko uporišta kao i drugu zasjedu ukoliko bi neprijatelj naišao. XVIII Brigada dobila je zadatak da osigura ostale brigade postavljanjem zasjeda u određenim pravcima.[3]

Da bi izvršili ovo naređenje Divizije, Štab XVIII Brigade IV Divizije N.O.V. Hrvatske

N A R E D J U J E:

(Sekcija Slatina 1:100.000)

1.) I Bataljon:

Postaviće zasjedu na liniji položaja Stare Bokane—Mihaljevo Brdo sa sljedećim rasporedom: četu a. postaviće na kosi kraj Starih Bokana tako da tuče neprijatelja koji bi nastupao drumom ili preko sela Bokana, što će ustanoviti pomoću daljnjih patrola.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26-2, k. 907.

[2] O jačini neprijateljske posade u Voćinu vidi dok. br. 14.

[3] Vidi dok. br. 14, 16, 17, 18, 34, 36, 44 i 46.

Četu b. postaviće preko livada od druma prema pruzi.

Četu c. postaviće sa jednim dijelom na rubu šume Mihaljevo Brdo prema Bokanima, a sa manjim dijelom, jedna desetina, na Mihaljevo Brdo (kota 275).

Četa a. i c. biće tako postavljene da upuste naprijatelja po svojoj cijeloj dužini i tek onda kada četa b. otvori vatru onda će četa a. i c. tući neprijatelja bočno.

Zadatak ovog bataljona: da pod svaku cijenu dočeka i razbije neprijatelja te da mu ne dozvoli napredovanje u tom pravcu.

Sa jednim dijelom snaga i pionirskim vodom treba uništiti most koji je između Bokana i Ćeralija na rijeci Sašiki. Ukoliko nije moguće uništiti most mora se iskopati jarak uz sam most u širini od 7 metara i dubini od 2 metra. Za ovaj posao odgovaraće jedan član štaba. Isto tako možete mobilisati nešto od okolnih seljaka da vam pomognu. Pored toga negdje u blizini mosta treba na put postaviti velike barikade. Pored tih barikada napravićete i drugu barikadu koja će se nalaziti od Bokana prema Macutama, s time što ćete porušiti jablanove i kestenove koji se nalaze uz taj drum, i sve mostove od Bokana do Macuta treba srušiti. Taj posao neka radi pionirski vod sa mobilisanim seljacima a može se vršiti i preko dana za vrijeme same borbe.

Prekopavanje ceste i postavljanje prve barikade ima se svršiti u toku noći pred samu akciju.

Isturićete potrebne patrole radi svoga obezbjeđenja i zbog izviđanja, koje moraju biti konspirativne kao i same zasjede. Patrole koje ćete isturati u cilju izviđanja moraju ustanoviti snagu neprijatelja i način pokreta, kako bi se zasjeda mogla spremiti. Jednu patrolu slaćete prema Ivan Brijegu. Na svom lijevom krilu hvataće vezu sa III Bataljonom koji će se nalaziti u Bukviku.

2.) II Bataljon:

Postaviće zasjedu na liniji položaja Male Dungere—Ivanaševac (kota 181). Zadatak ovog bataljona je da nipošto ne dozvoli prodor neprijatelja izvana prema Voćinu, nego da ga uklješti i uništi.

Ukoliko bi neprijatelj uspio da prodre zasjedu na položaju Bokane i Mihaljevo Brdo, t.j. I Bataljona, II Bataljon to dozvoliti ne smije, tim više što će I Bataljon ponovo preći u napad prateći neprijatelja iza leđa. Ovaj bataljon postaviće zajedu sa četom a. od kote 177 niz drum prema Macutama.

Sa četom b. od iste kote potokom prema pruzi, gdje će se navezati na četu c. na Tomaševcu.

Ovaj bataljon na svom lijevom krilu vezaće se sa bataljonom XII Brigade, koji se nalazi na Velikim Dungerama.

Bataljon će isturati jedan vod prema Jabučniku, koji će se tu zakonspirisati te pomoću patrola pratiti kretanje neprijatelja, te kada

isti prođe i napadne njegov bataljon, ovaj vod će se spustiti prema Macutama i napasti neprijatelja s leđa. Svi mostovi koji se mogu porušiti, moraju biti uništeni još tokom noći. Na drum treba postaviti što više barikada. (Rušenjem stabala koja se nalaze u blizini). Ovaj posao može se raditi i po danu, sa manjim brojem partizana ili sa mobilisanim seljacima. Rušenje drveća kao i paljenje mostova ne smije se vršiti u toku noći, kako ne bi bilo primjećeno od neprijatelja.

3.) III Bataljon:

Postaviće zasjedu na cesti Ćeralije—Podravska Slatina između Bukvika i Pod. Slatine, na mjestu gdje put pravi velike okuke.

Zadatak ovog bataljona: da uništi neprijatelja odmah po izlasku iz Slatine, dok još ide nerazvijen i ne nada se našoj zasjedi.

Zasjedu postaviti tako da jedna četa ide paralelno sa drugom, a jedan vod okomito na drum i jedna četa isto paralelno na drum ali bliže Slatini. Tako da bi neprijatelja tukla prva paralelna četa a zatim, kada bi htio bježati i htio se povući u Slatinu, i druga četa koja ide paralelno. Ova zasjeda ima priliku da uništi velik dio bande i da dobije mnogo oružja. Kod toga je potrebna odlučnost i velika brzina. Poslije prvog sukoba sa neprijateljem bataljon će se povući na novi položaj, sa jednom četom ispred Ivan Brijega zauzevši kote 239 i 247 a sa drugom četom postaviće ponovo zasjedu na drumu, na mjestu idući od kote 218 prema drumu.

Ukoliko bi neprijatelj uspio da prođe kraj bataljona bilo na koji način, zadatak bataljona nastavlja se i dalje, s tim što će ga i dalje pratiti sve dotle dok ne dođe u sukob sa I Bataljonom a tada ga sam napasti s leđa. Ovaj bataljon daće jedan vod kao rezervu kod Štaba brigade.

4.) Mitraljeska četa:

Komandir Mitraljske čete dostaviće dva teška mitraljeza I Bataljonu i 2 teška mitraljeza II Bataljonu. Laki mitraljez III Bataljonu i jedan bacač dostaviće se I Bataljonu, koji će ga postaviti preko pruge ispod Mihaljevog Brda. Pješadijski top »Pito« dostaviće se XVII Brigadi, koja će ga nakon uporabe poslati našem II Bataljonu.

I Bataljon gornje naređenje dopuniće sljedećim: dio snaga isturiće u šumu iznad Bokana, gdje će se zakonspirisati, patrolama pratiti pokret neprijatelja te kada on naiđe na zasjedu naših napasti ga s leđa.

Ukoliko bi se dogodilo, što ne smije biti, da neprijatelj probije zasjedu, zadatak bataljona ne prestaje, već ima da se sredi i odmah nastavi nadiranjem iza neprijatelja, te ga napasti s leđa. Teški mitraljezi koji se dodjeljuju ovom bataljonu rasporediće se tako da jedan bude na položaju kod S. Bokana a jedan kod Mihaljevog Brda.

5.) Početak napada i organizacija pripremne vatre, pokreta i juriša:

Napad će početi 8 maja 1943 g. rano ujutro, u samo svitanje. Sam čas početka daće Štab divizije sa tri rakete i to jednom bijelom, jednom zelenom i jednom crvenom, ispaljene istodobno sa Kragojevine, južno od Voćina.

Svi bataljoni moraju biti na položajima 8 maja do 3 sata ujutro, a I Bataljon do toga doba mora izvršiti i sabotažu kao i napraviti barikade. II Bataljon počeće sa radom tek kada počne sama borba.

6.) Mjesto štabova:

Štab XVIII Brigade sa svojom rezervom biće u Smudama. Štab I Bataljona nalaziće se ispod kote 230, prema Macutama na prvoj stazi.

Štab II Bataljona nalaziće se kod kote 177.

Štab III Bataljona nalaziće se sa četom i sa vodom koji će prvi otvoriti vatru.

Komandir Mitraljeske čete nalaziće se sa teškim mitraljezima kod I Bataljona

Komandir minobacača nalaziće se sa bacačem kod I Bataljona.

7.) Veza:

Veze između Štaba brigade i ostalih štabova održavaće se kuririma.

Štabovi bataljona moraju da šalju Štabu brigade redovno izvještaje svakoga sata. Izvanrendni izvještaj treba slati u vanrednim prilikama bez obzira na vrijeme.

8.) Zauzimanje položaja:

Sve jedinice koje se nalaze na ravnom terenu i nemaju prirodnih zaklona moraju se odmah ukopati i maskirati.

9.) Znaci raspoznavanja i signalni znaci:

Znaci raspoznavanja za dan 8 maja 1943 g. biće:

Poziv: pušku u horizontalnom položaju s obje ruke izdići iznad glave.

Odziv: pušku u vertikalnom položaju isturiti desnom rukom dva puta u stranu. Osim toga snabdjeće se svaka desetina s bijelim platnom veličine jednog kvadratnog metra kojim će radi raspoznavanja po danu kružiti velikim krugom ispred sebe. Umjesto platna može poslužiti i bijela košulja.

Znaci raspoznavanja za noć između 8 i 9 maja ov. god. biće:

Top — partizanski.

Signalni znaci: jedna crvena i jedna bijela raketa ispaljene istodobno znače: neprijatelj prodro u naše položaje.

Ako neprijatelj bude ispaljivao rakete kao znak avijaciji gdje se nalazimo mi, treba svaka jedinica u čijem je smjeru neprijatelj ispalio

raketu, da i ona *ispali u istom smjeru*, a ne u smjeru neprijatelja, isto tako i toliki broj raketa, da zavaramo neprijatelja.

10.) Povlačenje jedinica izvršiće se po pismenom naređenju ovoga Štaba.

Osim toga Štab divizije ispaliće četiri crvene rakete (dvije i dvije zajedno) kao znak za povlačenje, a Štab brigade ispaliće dvije zelene zajedno. Bez naređenja nema povlačenja.

11.) Centar za evakuaciju ranjenika biće Kometnik.

Brigadno previjalište za XVIII Brigadu biće u Dobriću.

Centar za evakuaciju plijena biće Ekonomski odsjek u Zvečevu.

Napomena:

a.) Sve zasjede pored svog glavnog zadatka treba da budno paze i na raketne znake naših jedinica od uporišta, te treba da imaju pripremne snage za doček neprijatelja koji pokuša bježati iz Voćina.

b.) Sve zasjede, po razbijanju neprijatelja koji bi na njih naišao i bio razbijen, sa dijelom svojih snaga moraju da ga gone, uništavajući vatrom u pokretu, ne zabavljajući se ni časak sa plijenom koji neprijatelj u bijegu ostavlja. Samo na taj način možemo uništiti mnogo neprijatelja i zadobiti mnogo plijena.

c.) Komandir Bolničke čete dostaviće svakom bataljonu po dvije patrole za nošenje ranjenika i po jednog bolničara za prvu pomoć.

d.) Štab III Bataljona koji daje jedan vod u rezervu za Štab brigade, isti će vod ostaviti u Smudama gdje će stići i Štab brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Milan Tomić

Komandant:
Uroš Popara

BR. 18

ZAPOVIJEST ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. ZA NAPAD NA VOĆIN[1]

ŠTAB XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj: 244/1943
dana 7 maja 1943 u 6.37 sati
Položaj

N A R E Đ E N J E

BORCIMA, DESETARIMA, VODNICIMA, KOMANDIRIMA, KOMANDANTIMA I POLIT. KOMESARIMA XVII BRIGADE

Štab IV divizije N.O.V.H. riješio je da napadom na Voćin likvidira banditsku posadu.[2] Naša Brigada dobila je zadatak da likvidira istočnu i južnu stranu pomenutog mjesta. Sa puno volje i poleta pridite izvršavanju svojih zadataka da time izvršite svoju časnu riječ datu Prvog maja komandantu naše Divizije drugu Petru Drapšinu. Nikakove prepreke nema koja može zadržati silovite juriše naših boraca. Rikanje naše haubice, eksplozija bombi, teških minobacača, štektanje teških mitraljeza koje ste vi mnogim borbama zauzeli, ovoga puta treba da razbiju neprijateljske utvrde a vi borci, desetari, vodnici, komandiri, komandanti i politički komesari naše brigade morate onda učiniti sve sa svoje strane da banda bude uništena.

Likvidaciju Voćina izvršit ćete u sljedećem planu:

PLAN ZA AKCIJU NA VOĆIN

I	faza:	Pripreme i pokret
II	faza:	Akcija i odbrana
III	faza:	Povlačenje

I.

1. *Pripreme*
   a. vojničke
   b. političke
   c. ekonomske
2. *Pokret*
   a. do mjesta koncentracije
   b. od mjesta koncentracije do V.
   c. kroz V.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/1, k. 1129.

[2] Vidi dok. br. 14.

II.	a. početak (vrijeme)
	b. borbeni znaci i znaci raspoznavanja
	c. veza
	d. borba i zadaće I, II, III batalj. i mit. čete
	e. likvidacija uporišta
	f. uništenje javnih zgrada
	g. postupak sa zarobljenicima i civil. stanovniš.
	h. evakuacija materijala
	i. sanitetska služba
III.	a. znaci za povlačenje
	b. pravac povlačenja

1.) a) U banditskom uporištu u Voćinu nalazi se 500 bandita.[3] Banda je dobro naoružana, moral bande je osrednji.

Banda je raspoređena po rovovima koji opasuju uporište a pored toga nalaze se u Dunkovića kući na Prevendi, u kući grebena Joze, u kući doktora Brkljačića, Tomašića, u staroj i novoj općini, vatrogasnom spremištu i geodetskoj kancelariji kod parka.

Danas 7 ov. mj. u 16 sati tačno poći će desetari, vodnici, komandiri, komandanti II i III bataljona[4] sa drugom komandantom Demonjom[5] da osmotre teren i prelaze u grad sa južne strane. Desetari, vodnici, i komandant I bataljona[6] poći će na osmatranje sa drugom Radojicom[7] da osmotre prilaze sa istočne strane.

b) Drug politički komesar Brigade izvršit će pismenu pripremu za akciju a drugovi politički komesari bataljona i četa razradit će njegovo pismo i izvršiti usmenu pripremu. Pored toga biće izvršena priprema čitave Brigade prije polaska na akciju.

c) Intendant Brigade[8] spremit će jedan obrok suhe hrane za sve drugove.

2.) a) Mjesto koncentracije je sadašnje mjesto boravka odnosno Točak—Bilo.

b) II i III bataljon krenut će sa Točka prema Voćinu putem prema Krševinama i polazni položaj za ova dva bataljona biće: kota 331 za II bataljon a iznad kote 316 za III bataljon. I bataljon kreće sa Bila—kota 830 preko kote 742 putem lijevo od kote 324 za Kometnik (Zubić), iz Zubića kreće prema Jorgićima i na putu desno od Jorgića biće njegov polazni položaj.

---

[3] O neprijateljskim snagama u Voćinu vidi dok. br. 14.

[4] Komandant Drugog bataljona bio je Milan Joka a komandant Trećeg bataljona Branko Vuković.

[5] Nikola Demonja, tada zamjenik komandanta Sedamnaeste NO brigade.

[6] Dušan Kreča

[7] Nenezić

[8] Ilija Drobnjak

II.) Napad će početi 8 maja 1943 rano ujutro, u samo svitanje. Znak za napad biće 3 rakete i to jedna bijela, jedna zelena i jedna crvena, ispaljene istovremeno sa Kragojevine (uzvišenje južno od Voćina). Svi rukovodioci operativnih jedinica treba da dobro paze na dati znak.

b.) Znaci raspoznavanja za 8 maj 1943 god. biće:

Poziv: Pušku u horizontalnom položaju s obje ruke izdići iznad glave.

Odziv: Pušku u vertikalnom položaju isturiti desnom rukom dva puta u stranu.

Osim toga snabjed će se svaka desetina bijelim platnom veličine jednog kvadratnog metra, kojim će radi raspoznavanja po danu kružiti velikim krugom ispred sebe. Umjesto platna može poslužiti i bijela košulja.

Znaci raspoznavanja za noć između 8 i 9 maja ove godine biće:

Top—partizanski.

Štabovi bataljona osim toga davat će signalne znake raketama koji će biti: jedna crvena i jedna bijela raketa ispaljene istodobno znače: Neprijatelj je prodro u naše položaje.

Ako neprijatelj bude ispaljivao rakete kao znak avijacije gdje se nalazimo mi, treba svaka jedinica u čijem je smjeru neprijatelj ispalio raketu, da i ona ispali u *istom smjeru*, a ne u smjeru neprijatelja, isto tako i toliki broj raketa, da zavaramo neprijatelja.

c) Veza. Za vrijeme akcije svaki komandir operativne jedinice mora da svako pola sata podnosi štabu bataljona pismeni ili usmeni izvještaj. Štabovi bataljona moraju svaki jedan sat podnositi pismeni izvještaj Štabu Brigade. Ako se situacija na terenu brzo mijenja onda će Štabovi bataljona slati vanredne izvještaje. Aljkavost i nemarnost pojedinih rukovodilaca po pitanju službe veze neće se više trpiti. Zapamtite još jedanput da **veza donosi pobjedu!**

d) **I Bataljon:**

Sa svoga položaja sa jednom četom pristupa likvidaciji rovova, označenih na skici pod brojem 6 i 7, koji se nalaze kod kestenika. Poslije likvidacije ovih rovova odlazi u susret jedinicama III bataljona i pomaže im, ukoliko to same ne učine, čišćenje južnog pojasa rovova. Desno održava vezu sa jedinicama svoga bataljona a lijevo sa jedinicama III bataljona.

II četa čisti bunker broj 8, zatim prilazi likvidaciji nove općine i u zajednici sa jedinicama III bataljona likvidira staru općinu. Jednim dijelom vrši fingirani napad na bunker broj 14 koji se nalazi kod mosta na raskrsnici ispred narodne gostionice. Poslije likvidacije bunkera broj 8, nove i stare općine pomoću „Pita"[9] prilazi likvidaciji toga bunkera. Jednim dijelom napada južne rovove sa leđa ukoliko oni već

[9] Riječ je o topu.

ne budu očišćeni od jedinica III bataljona. Vezu drži lijevo sa I četom svog bataljona a desno sa III četom svog bataljona.

III četa: Prelazi preko pruge i ceste Voćin—Macute koristeći zaklon kuća, pristupa likvidaciji bunkera broj 9. Pored ovoga zadatak je ove čete da presiječe odstupnicu bandi iz južnog dijela uporišta u sjeverno (Prevenda). Održava vezu lijevo sa II četom svog bataljona a desno sa jedinicama XVI brigade.

Jedan vod ove čete ostaje na osiguranju kod Štaba brigade.

II Bataljon:

Poslije polaska sa svog polaznog položaja jedna kolona ovoga bataljona prelazi preko puta Voćin—Zvečevo koristeći zaklon kuća koje se nalaze lijevo do puta, ubrzanim korakom nastupa prema parku, zatim prolazi lijevo od parka i pristupa likvidaciji bunkera broj 1. Poslije likvidacije ovog bunkera razvijeni u streljačkom srtoju penju se na Turski grad sa njegove južne strane i prilaze likvidaciji istoga. XVI brigada napada Turski grad sa zapada i sjevera, zato će jedinica ovog bataljona koji napada Turski grad nastojati da odmah uhvati vezu sa njim radi koordinacije posla.

Druga kolona ovoga bataljona nastupa desnom stranom Jovanovice koristeći zaklon kuća, dolazi do parka, čisti park, likvidira bunker broj 2, zatim se račva u dva dijela: jedan dio najvećom brzinom ide da likvidira uporište u Brkljačića i Tomaševića kući a drugi dio ide da likvidira vatrogasno spremište. Jedinice koje napadaju Brkljačića i Tomaševića drže vezu desno sa jedinicama svoga bataljona, lijevo sa jedinicama XVI brigade. Jedinice koje napadaju vatrogasno spremište drže vezu desno sa jedinicama III bataljona kod stare općine a lijevo sa jedinicama svoga bataljona koje napadaju Brkljačića.

Po likvidaciji ovih uporišta zadatak je ovih jedinica da idu prema Prevendi u pomoć jedinicama XVI brigade ukoliko ta pomoć bude potrebna.

III Bataljon:

Jedna četa ovoga bataljona stavlja se pod komandu druga Gaje[10] radi osiguranja haubica.

Poslije polaska sa svojih polaznih položaja jedna kolona ovoga bataljona ide pored stare pruge, ubrzano nastupa ka geodetskoj kancelariji gdje pristupa likvidaciji iste i bunkera broj 3. Po likvidaciji ovih uporišta jedan dio ove kolone ide prema staroj općini u zajednici sa jedinicama I bataljona pristupa likvidaciji stare i nove općine. Drugi dio ove kolone zalazi za leđa bunkeru broj 4 i 5 i pomaže u bržoj likvidaciji tih bunkera jedinicama svoga bataljona koje ih napadaju sa čela. Ova kolona održava vezu lijevo sa jedinicama II bataljona a desno sa jedinicama svoga bataljona koje napadaju južni dio rovova.

[10] Gajo Ivanković. Vidi dok. br. 57.

Druga kolona ovoga bataljona napada rovove koji se nalaze južno od crkve i prema kesteniku. Ti rovovi na skici su označeni pod brojem 4 i 5, međutim ima ih više nego dva. Od ovih rovova ima nekih i natkrivenih. Zadatak je ove kolone da što je moguće prije, pod zaštitom minobacačke i mitraljeske vatre, likvidira pomenute rovove.

Ovom bataljonu dodjeljuje se 5 puškomitraljeza iz XII brigade.

Mitraljeska četa:

Komandir čete daće dva teška mitraljeza I bataljonu, 3 teška mitraljeza II bataljonu i jedan teški mitraljez III bataljonu. Komandir mitraljeske čete nalazit će se kod mitraljeza sa II bataljonom a komesar sa I bataljonom. Podjela teških mitraljeza izvršit će se odmah.

Jedan teški minobacač i top „Pito" tući će istočni dio uporišta tako da omogući nastup jedinicama I bataljona. Drug načelnik štaba ove brigade[11] rukovodit će vatrom teškog bacača i topa „Pito".

Top „Pito" služit će za likvidaciju pojedinih bunkera koji se budu dulje držali a pored toga služit će i za lupanje po zgradama u kojima bi se banda zadržala.

e) Jedinice koje idu u napad na Voćin moraju u potpunosti izvršiti svoj zadatak.

Ako se banda zabarikadira u pojedinim zgradama treba takove zgrade paliti pomoću benzinskih flaša. Ovim sredstvom treba se služiti i prilikom likvidiranja pojedinih bunkera.

Štabovi bataljona postarat će se da u svojim jedinicama i među civilnim stanovništvom pronađu sebi dovoljan broj vodiča.

Nitko ne smije na svoju ruku ubijati zarobljenike koji se predaju, njih treba sprovesti do Štaba brigade koji će o svakom pojedincu donijeti odluku. Najstrožije se zabranjuje skidanje odijela i cipela od zarobljenika za vrijeme borbe. Njih će skinuti Štab brigade a odjeću i obuću [dati] drugovima kojima je to najpotrebnije.

h) Intendant Brigade uz pomoć intendanta bataljona sve zarobljene stvari sem oružja i municije otpremit će u Ekonomski odsjek u Zvečevo. Za evakuaciju oružja i municije potrebnu pratnju i osiguranje [dat će] Štab III bataljona. Mjesto za evakuaciju je Bilo (kota 830).

i) Referent saniteta[12] organizovat će glavno previjalište u Kometniku (Zubić). Za osiguranje previjališta Štab I bataljona dodijelit će jedan vod sa puškomitraljezom. Pored toga bataljonski bolničari moraju dati ranjeniku prvi zavoj.

III. a) Povlačenje jedinica nema sve dotle dokle se uporište ne likvidira. Bataljoni će dobiti pismeno naređenje za povlačenje a pored toga Štab divizije će ispaliti 4 crvene rakete (dvije i dvije zajedno) kao znak za povlačenje.

b) Pravac povlačenja dobit ćete pismeno.

---

[11] Mihajlo Miščević
[12] Ekrem Maglajlić

Važne napomene i upozorenja:

Mislimo da nije važno napominjati, jer je to svima nama dobro poznato, da će brzina i odlučnost naših rukovodilaca ovoga puta odigrati jednu od glavnih uloga.

Za vrijeme pripremne paljbe artiljerije i minobacača streljački strojevi treba da se najhitnije, ponegdje i trčeći, prebacuju prema neprijateljskoj obrambenoj liniji tako da se u momentu prekida brze paljbe topa i minobacača nađu na jurišnom odstojanju i odmah jurnu na neprijateljske rovove.

Ukoliko bi neprijatelj pokušao da se bjegstvom spasi iz Voćina, naše jedinice moraju organizovano najhitrije goniti bandu i tući je ubitačnom vatrom iz naših puškomitraljeza. Ni jedan časak ne smije se ostati kod plijena koji bi banda u bijegu ostavila. Sav taj plijen biće pokupljen poslije borbe. Samo na taj način možemo uništiti mnogo bande i uhvatiti mnogo plijena.

Ako neprijatelj otvori vatru na naše jedinice, to ne smije ništa da utječe na naše borce nego oni moraju i dalje da nastave svoj pokret kako bi mogli prići izvršavanju svog zadatka.

Da ne bi kao papagaji stalno ponavljali jednu te istu stvar, napominjemo štabovima bataljona da se pridržavaju svih uputa datih od ovoga štaba kao i od Štaba divizije u ranijim akcijama.

Mjesto štabova bataljona:

Štabovi bataljona nalazit će se u neposrednoj blizini svojih operativnih jedinica. Štab I bataljona poslije prodora u mjesto nalazit će se u prvim kućama Voćina idući od Kometnika, Štab II bataljona nalazit će se u pravoslavnom kraju Voćina na cesti Voćin—Zvečevo a Štab III bataljona nalazit će se na sredini svojih jedinica.

Štab brigade nalazit će se u Jorgićima (Kometnik).

Svaki štab bataljona mora imati po jedan vod uza se koji će mu služiti kao rezerva za manevrisanje u pojedinim situacijama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Krajačić I. Joca

Komandant:
Radojica M. Nenezić

Šaljemo Vam na uvid naš plan za napad da bi i Vi znali raspored naših snaga.[13]

---

[13] Ova je rečenica dopisana, mastilom, na primjerku zapovijesti upućenom Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske.

BR. 19

DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA ZA DEJSTVO U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

GLAVNI ŠTAB
NARODNO-OSLOBODILAČKE PARTIZANSKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. sl.
Dne 7. V. 1943 g.

ŠTABU I KORPUSA

Prema dosad dobijenim podacima neprijateljska ofanziva trebala bi uslijediti uskoro i to iz slijedećih pravaca:[2]

Talijanske snage, koliko je dosad poznato, u jačini do dvije divizije nastupale bi iz pravca Senj—Vratnik—Brinje, te Karlobag—Gospić. Nepoznate snage, vjerojatno legioneri, ustaše i Njemci, iz pravca Ogulin, Plaški.

Prema vijestima dobijenim iz IV Krajiške divizije koncentrišu se četiri (?) njemačke divizije u garnizonima uz Unu sa zadatkom da blokiraju Unu da bi nam spriječile povlačenje u Bosnu, te da pročiste Baniju, Kordun i Liku.[3]

Prema gore izloženom treba poduzeti sve mjere da se što spremnije dočeka ova neprijateljska ofanziva.

Plan odbrane bio bi slijedeći:

Kninski sektor sa svojim snagama treba da se održi na svom terenu[4] a u najnepovoljnijem slučaju da se povlači u Dalmaciju.

Unska grupa[5] bila bi naše desno krilo i ima za zadatak da spretnim manevrom ostane na prostoru Korduna, te da poslije prolaska kordunskim teritorijem prekine veze sa Karlovcem.

XIV Brigada,[6] Karlovački odred[7] i XIII Brigada,[8] ako se vrati na svoj teritorij, bili bi naše lijevo krilo sa zadatkom da prekinu saobraćaj Karlovac—Ogulin.

---

[1] Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1-2, k. 104.

[2] i [3] S obzirom na koncentraciju jedinica koju je neprijatelj vršio pripremajući Petu ofanzivu, pretpostavljalo se da će ova istovremeno uslijediti i na području Banije, Korduna i Like, ali do toga nije došlo.

[4] Naredbom Glavnoga Štaba NOV i PO Hrvatske od 29 travnja 1943 god. formiran je Štab kninskog sektora. Pod njegovu komandu stavljen je Sjevernodalmatinski NOP odred i tri bataljona Ličkog NOP odreda. Zadatak ovih jedinica bio je: izvođenje operacija na teritoriju između Grahova i ceste Obrovac—Lovinac. Vidi dok. br. 12 i 20.

[5] O formiranju i dejstvu Unske operativne grupe vidi dok. br. 12, 27, 45, 56, 66 i 92.

[6] Četrnaesta NO brigada trinaeste primorsko-goranske divizije

[7] O formiranju Karlovačkog NOP odreda vidi tom V, knj. 14, dok. br. 45.

[8] Riječ je o trinaestoj proleterskoj NOU brigadi »Rade Končar.«

U vezi gornjeg Vaš Korpus, kome se pridodaje i Štab Primorsko-goranske divizije sa VI brigadom, imao bi slijedeći zadatak, u svrhu kojeg izvršavanja daje Vam se slijedeća

DIREKTIVA

Na sektoru Gospić—Karlobag ostaviti od VI Divizije najviše brigadu i pol sa zadatkom sprečavanje brzog prodora do Gospića i sjeverno od Gospića.[9]

Ostatak VI Divizije...[10] VIII Divizija već se nalazi u Plaškom,[11] a u slučaju ofanzive njoj pod komandu se stavlja i bataljon Kordunskog odreda koji operiše kod Plaškog.[12] Ta Brigada, a ukoliko potrebe iziskuju, trebala bi biti pojačana te da štiti i pravac Josipdol—Modruš—Jezerane.

Mi ne smijemo dozvoliti da nas neprijatelj prerano odsiječe od prostora Velike Kapele, te je zato za nas najopasniji a istovremeno pruža i dobre mogućnosti da se neprijatelj koji bude nadirao pravcem Senj—Vratnik—Brinje razbije i odbaci. I zato ćete glavninu snaga koncentrisati na prostoru Žuta Lokva—Brinje—Srpsko Polje, te organizovati sa glavninom snaga ofanzivnu odbranu tog pravca.

U slučaju da neprijatelj potisne naše snage koje zaštićuju pravac Josipdol—Plaški—Vrhovine, te Josipdol—Moduš—Jezerane, te snage treba da se povlače tako da istovremeno stvaraju zaštitnicu našim snagama koje operišu južno, t.j. na prostoru Žute Lokve.

U tome slučaju bi čitava VIII Divizija bila poslata preko Gomirja, Bosiljeva na Kordun, a VI Divizija vraćena u Liku.

Odmah preduzeti sve mjere da se skloni sav teški nepotrebni materijal te da se na pretstojećem operativnom sektoru stvore dovoljne rezerve municije.

Na svim gore pomenutim pravcima treba postaviti široka i solidna minska polja.

Svim jedinicama koje spadaju pod Vašu komandu narediti da forsiraju uništavanje komunikacija.

Snabdijevanje glavnine trupa na prostoru Žute Lokve regulisaće Ekonomski odsjek, a snabdijevanje trupa oko Gospića treba organizovati sa Komandom područja i narodno-oslobodilačkim odborima.

Evakuaciju ranjenika vršiti u pravcu Gorskog Kotara sporazumno sa referentom saniteta[13] ovoga štaba...[14]

---

[9] Na ovom području ostala je Deveta NOU brigada i dva bataljona Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 32 i 37.

[10] U originalu ova rečenica nije dovršena. O rasporedu ostalih jedinica ove divizije vidi dok. br. 32 i 38.

[11] U Plaškom je bila samo Peta NOU brigada ove divizije. Brigada je, po naređenju Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, stavljena u karantin radi suzbijanja tifusa. Na području Plaškog krenula je 18 travnja 1943 god. Vidi dok. br. 28.

[12] Na području Plaškog dejstvovao je tada Treći bataljon Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 35.

[13] Boro Božović

[14] Dokumenat nije dovršen.

BR. 20

DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU KNINSKOG SEKTORA ZA DEJSTVO U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

GLAVNI ŠTAB
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. sl.
Dne 7. V. 1943 god.

ŠTABU KNINSKOG SEKTORA[2]

Prema dobivenim podacima neprijatelj priprema ponovno ofanzivu na naš oslobođeni teritorij Banije, Korduna i Like.[3] U tu svrhu, navodno, vrše koncentraciju četiri neprijateljske divizije nepoznatog sastava u garnizonima uz Unu, koje bi imale zadatak preko Banije i Korduna nadirati u Liku.[4] One bi istovremeno blokirale rijeku Unu za sprečavanje pokreta naših snaga u pravcu Bosne. Nadalje se osjeća izvjesna koncentracija neprijateljskih snaga na sektoru Karlobag—Senj i Ogulin, dok zasad nema znakova koncentracije u Karlovcu, Glini, Petrinji i drugdje.

Prema svemu izgleda ukoliko bi došlo do ofanzive da bi njena završna faza bila na teritoriju Like.

Ukoliko bi stvarno došlo do neprijateljske ofanzive, snage našeg I Korpusa orijentisale bi se prema neprijateljskim kolonama na sjeveru i zapadu ličkog teritorija.

U tome slučaju za postupak na teritoriju Vašeg sektora daje Vam se slijedeća

D I R E K T I V A

Snage Vašeg sektora, uključivši i bataljon Ličkog odreda[5] na Drenovači prema Bihaću i Uni, vodile bi kratko vrijeme kroz par dana borbe za dobitak u vremenu da bi snage Korpusa mogle izvršiti sve pripreme i organizaciju za doček neprijateljske ofanzive. Pri takvoj borbi za dobitak u vremenu Vi bi jasno vodili računa da izbjegavate svako opkoljavanje Vaših jedinica koje bi davalo neprijatelju mogućnosti za njihovo uništenje. Nakon kraće borbe te vrste Vaš glavni zadatak

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3-2, k. 104.

[2] O formiranju i sastavu ovoga štaba vidi dok. br. 12.

[3] i [4] Neprijatelj tada nije vršio ofanzivu na ova područja. Opširnije o tome vidi dok. br. 19.

[5] Odnosi se na Prvi bataljon Ličkog NOP odreda.

bio bi sprečavanje ponovnog rasplamsavanja četničkog pokreta na Vašem sektoru i širenja »antikomunističkih« bandi, to znači Vi bi trebali sa skoncentrisanim snagama napadati njihova eventualna uporišta, uništavati njihove kolone, onemogućavati da njihov pokret ponovo dobiva organizacione forme te ih politički raskrinkavati pred narodom. U tome slučaju uvijek je potrebno i izvjesne manje snage baciti prema neprijatelju druge vrste kao što su Talijani i ustaše.

Veze. Budući da Vaš Štab potpada pod direktnu komandu ovoga Štaba, to s nama valja održavati vezu dok god to bude moguće. Već sada treba slati svaki drugi dan izvještaje o situaciji na Vašem sektoru, a u slučaju ofanzive, svaki dan, a po potrebi i više puta dnevno. U svrhu održavanja veza s Vama uputite nam hitno tri dobra i povjerljiva kurira koji poznaju teren prema Vašem sektoru.

Bezuvjetno je potrebno da budete čvrsto povezani sa Štabom dalmatinske grupe[6] i tu vezu treba već sada osigurati.

Također odmah uspostavite i stalno podržavajte vezu sa Štabom IV Krajiške divizije, koji se nalazi u mjestu Boboljuskama na pravcu Martin Brod.

Pravac povlačenja. U slučaju ofanzive Vaše snage moraju nastojati da se održe na sektoru na kome sada djelujete. U krajnje nepovoljnom slučaju, obzirom na opći plan po kome ne bi nastojali po svaku cijenu držati sektor Plješevice, te sektor oko Gospića, Vaš bi pokret trebao biti orijentisan u pravcu Dalmacije. Dakle, ne smijete dopustiti da Vas neprijatelj nabaci na Liku, već ukoliko bi bili prisiljeni ukloniti se sa Vašeg sektora učinili bi to u pravcu Dalmacije da bi se ponovno prvom prilikom vratili na stari sektor u cilju gore naznačenog djelovanja.

Ishrana. U tom pogledu mora se postići potpuna samostalnost Vašeg sektora. Zato hitno pristupite spremanju žita koje se doprema u Srb na mjesta od kuda mislite da ćete moći se najlakše snabdijevati. Preporučljivo je za svaku eventualnost imati više takovih mjesta. Osim toga nastojte, osim toga žita, da si spremite rezerve hrane, kao graha, krumpira itd., na Vama dohvatnim mjestima.

Sanitet. Za slučaj ofanzive, radi nemogućnosti prebacivanja Vaših ranjenika u Liku, morate se i u tome pogledu osamostaliti i predvidjeti najzaklonjenija mjesta, van pravca neprijateljskog domašaja, za smještaj Vaših ranjenika. U slučaju većeg broja ranjenika također treba njihov smještaj decentralizovati. Pobrinite se da organizujete sanitetsku službu u Vašim jedinicama, dok će Vam izvjesna količina sanitetskog materijala biti upućena ovih dana.

Smještaj suvišne spreme. Svu suvišnu ratnu spremu bilo koje vrste i eventualno suvišno oružje treba odmah dobro pospremiti u zemunice na sigurna mjesta.

---

[6] Riječ je o Štabu grupe NOP odreda Dalmacije.

Rušenje komunikacija. Organizujte i kontrolirajte izvedbu rušenja komunikacija u pravcu eventualnih izlaznih baza neprijatelja. Te komunikacije valja osigurati i minskim poljima. Za sada šaljemo 5 komada nagaznih mina u komandu mjesta Donji Lapac, koje podignite.

Fortifikacije. Prema izlaznim bazama neprijatelja potrebno je organizovati položaje, kao izrada zaklona itd., radi karaktera borbe koju bi Vi vodili u početku ofanzive, t.j. usporavanja neprijateljskog pokreta radi što većeg dobitka vremena.

Protivavionska odbrana. U tu svrhu, u slučaju aktivnosti neprijateljske avijacije pokret naših jedinica po danu svesti na minimum i vršiti, uz potrebnu obazrivost, za avione neprimjetnim terenima. Položaje kamuflirati. Organizovati i obučiti jednu ili više protivavionskih jedinica za aktivnu protivavionsku odbranu sa teškim mitraljezima i puškomitraljezima.

Bataljon Ličkog odreda, koji se sada nalazi u Drenovači prema Uni, u slučaju ofanzive potpada pod Vaše direktno rukovodstvo. Njegov pravac povlačenja bio bi u sastav Vašeg sektora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
V.[7] Bakarić

Komandant:
sl. otsutan

BR. 21

PISMO POLITIČKOG KOMESARA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. POLITIČKIM KOMESARIMA ŠESTE I OSME DIVIZIJE O POSTIGNUTIM USPJESIMA I MJERAMA ZA POVEĆANJE BROJNOG STANJA JEDINICA[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
K. br. 32/43
7 maj 1943

POLITKOMESARU VI i VIII DIVIZIJE

Ofanzivne operacije koje su vodile jedinice našeg Korpusa u proteklom vremenu od zadnje neprijateljske ofanzive do danas, donijele

[7] Vladimir

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27 1-20, k. 420 A.

su nam sjajne rezultate[2]. Van svake je sumnje da su te ofanzivne operacije tražile od naših boraca kao i od našeg komandnog kadra mnogo truda, kojeg su isti uložili i na taj način postigli ovako velike rezultate. Operacije naših jedinica u Gackoj dolini,[3] na sektoru Zrmanja[4] i na sektoru Gospić[5] pokazale su nam i dokazale sjajnu sposobnost naših boraca da savladaju sve zapreke i da izvrše zadatke koje su pred njih njihove starješine postavili. Našim borcima bilo je jasno da u ofanzivi nema zastanaka, nema odmora i da se mora ići samo naprijed. Zato oni i nisu govorili da su umorni, da su goli, da su bosi i da su gladni. Oni su ispunjavali naređenja svojih starješina i gonili neprijatelja, tukli ga i uništavali ubistvenom vatrom svoga oružja. Setimo se Gacke doline, gdje su borci IX i VI brigade po najgorem vremenu uspjeli da razoružaju domobransku bojnu bez gubitaka.[6] Nevrijeme je bilo takvo, da se baš te noći neprijatelj osjećao siguran, jer je smatrao da po kiši, snijegu i buri »partizani neće doći«. Sjetimo se Brloga, gdje su borci IV brigade uložili maksimum truda i razbili gadno četničko gnijezdo. Razbili gnijezdo koje su branile elitne talijanske jedinice i izrodi, izdajice našeg naroda četnici. Kod Crne Vlasti VI brigada je također dokazala koliko mogu biti izdržljivi naši borci. Na sektoru Zrmanja, gdje je operisala I brigada, uslovi za borbu također su bili vrlo teški. Slaba ishrana, podmukao neprijatelj, sve to nije smetalo I brigadu u izvršenju njenog zadatka. A sad u zadnjim operacijama na sektoru Gospića, gdje smo u početku raspolagali sa malim snagama, svega sa dvije brigade, IX i II, i opet je trebalo dati maksimum od sebe da bi se postigli oni uspjesi koje smo postigli. Maršovanje IX i II brigade od Široke Kule do Ribnika, pa odmah dalje do Metka, koga je neprijatelj napustio, pa nastavak gonjenja neprijatelja do Raduča, te odmah zatim povratak na cestu Karlobag—Gospić zaista su ogroman napor koga su naše jedinice izdržale. Unatoč tome što su borci padali od umora, oni su sa pjesmom polazili dalje goneći neprekidno neprijatelja. U čitavoj toj našoj ofanzivi, naše su jedinice pretrpjele relativno male gubitke. To dokazuje da su naši borci postali bolji vojnici i da oni znadu vještije baratati svojim oružjem, bolje iskorištavati njegovu vatru, nego što su znali prije. U tim operacijama mi smo zaplijenili ogromnu količinu oružja, municije i materijala i zarobili mnogo neprijateljskih vojnika. Zadali smo neprijatelju teške udarce, koji padaju u vrijeme nakon neprijateljske velike ofanzive, u vrijeme kad je on mislio da smo najslabiji.

---

[2] do [5] U operacijama koje su u mjesecu ožujku i travnju vodile jedinice Šeste i Osme divizije i Šesta NOU brigada Pete operativne zone oslobođena su sljedeća mjesta: Gornji Babin Potok, Crna Vlast, Brlog, Kompolje, Janjce, Lešće, Ramljane, Sinac, Vrhovine, Otočac, Bilaj, Medak, Ribnik, Široka Kula, Brušane, Lički Novi, Oštra i dr. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 10, 42, 96 i tom V, knj. 14, dok. br. 11, 15, 16, 17, 18, 27, 28, 29, 37, 39, 58, 65, 66, 81, 85, 86, 90, 92, 100, 101, 106, 109, 111 i 115.

[6] Odnosi se na Treću ličku bojnu koja je bila dislocirana u selima: Janjče, Lešće, Ramljane i Sinac. Vidi tom V. knj. 14, dok. br. 6, 11 i 12.

Unatoč svih uspjeha koje smo mi postigli, još uvijek u mnogim borbama došle su do izražaja izvjesne slabosti. Uklanjanju tih griješaka, naročito u vojnom pogledu, politkomesari svih naših jedinica dužni su posvetiti punu pažnju.

Današnje stanje u jedinicama našeg Korpusa nije zadovoljavajuće. Jedan od najvažnijih razloga što je stanje u našim jedinicama slabo jeste brojčano opadanje naših jedinica i na taj način smanjenje ubojne sposobnosti našeg Korpusa kao cjeline. Unatoč malih gubitaka koje smo imali u toku naše ofanzive u Lici, nama je mnogo i mnogo ljudi izbačeno iz stroja, a naročito mnogo komandnog kadra. Jedna od slabosti našeg komandnog kadra, koja se naročito ispoljuje u VIII diviziji, jeste ta, da je običaj naših komandanata i komesara da lete u prve borbene redove. Takav nevojnički odgoj daje slabe rezultate. Samo VIII divizija u toku zadnjih bojeva u Lici, i to u vrlo kratkom vremenu, izgubila je četiri komandanta bataljona[7] i jednog zamjenika komandanta brigade.[8] Izgubila je ljude koji su važili kao najhrabriji i najbolji u diviziji. Sa ovakvom praksom mi moramo već jedanput prestati. Našem komandnom kadru mora već jedanput postati jasno gdje je mjesto komandanta i komesara na položaju. Neke od naših brigada su ovih dana upravo prepolovljene i spale su na najmajni broj boraca. Razlog za takvo stanje jeste širenje bolesti u našim jedinicama, a naročito zarazne bolesti, pjegavog tifusa. Samo VIII divizija ima danas u bolnicama i oporavilištima oko 1.200 boraca. Dok se u VIII diviziji tako veliki broj boraca nalazi u bolnicama i oporavilištima, jasno je da njeno brojno stanje mora biti maleno kao što jest. U VI diviziji, gdje ne vlada zarazna bolest pjegavog tifusa, svejedno brojno stanje nije onakovo kako bi trebalo biti. Razlog tome jeste taj, što se veliki broj boraca VI divizije nalazi kod svojih kuća na bolovanju, otsustvu, a neki su dapače otišli sa oružjem svojim kućama, taj čitav broj ne nalazi se pod kontrolom i, razumije se, brojno stanje naših jedinica je svakim danom sve manje umjesto da se povećava.

Veliki dio odgovornosti za ovakvo stanje u našim jedinicama snose upravo naši štabovi. Mi smo načisto s time, da je naš sanitet na vrlo niskom stupnju i da nije u stanju savladati sve teškoće sa kojima se danas bori. Baš zato dužni su naši štabovi našem sanitetu pružiti punu podršku u radu. Karantin VIII divizije, koji je trajao 12 dana, nije uspio, nije donio željenih rezultata. Zašto? Prosto zato, što on nije sproveden kako treba i što naši štabovi nisu kontrolisali da li se direktive saniteta striktno sprovađaju u život i što nisu uložili sve svoje

[7] Redakcija je utvrdila imena trojice poginulih komandanata; to su: Rade Dobrosavljević (poginuo u Brlogu 5 travnja 1943 god. kao komandant pratećeg bataljona), Gnjaco Karas (poginuo 2 svibnja prilikom napada na Gospić, kao komandant Trećeg bataljona Četvrte NOU brigade), Miško Breberina (poginuo kod Vrhovina travnja 1943 god. kao komandant Drugog bataljona Petnaeste NO brigade).

[8] Narodni heroj Milisav Dakić. Poginuo kod Crne Vlasti ožujka 1943 god. u borbi sa četnicima, kao zamjenik komandanta Petnaeste NO brigade.

snage da bi karantin što bolje uspio. Zašto se naše jedinice ne popunjavaju, također su krivi naši štabovi. Izdata su naređenja o formiranju mobilizacijskih centara, no, međutim, ni u jednoj diviziji do sada nije uspijelo mobilisati dovoljan broj ljudstva za popunu naših jedinica. Načisto smo s time, da nam je tifus izbacio iz stroja oko 1.200 boraca, znamo i to da smo na sektoru Zrmanja imali 130 ranjenih i 42 mrtva, a kod čišćenja Gacke doline 98 mrtvih i 407 ranjenih. Kad sve te cifre zbrojimo, onda vidimo zašto su nam jedinice spale na polovinu svog brojnog stanja i zašto nisu onako jake kako bi trebale biti. Baš zato nužno je da ponovimo još jedanput ono što je najvažnije, što svi mi moramo uvijek imati na umu, a to je: da u našem oslobodilačkom ratu najveću dragocjenost pretstavljaju naši borci. Njima se ima pokloniti glavna i prvenstvena pažnja, kako u borbi, tako van borbe, svagda i u svim prilikama. To je prva i osnovna dužnost svih starješina u našoj vojsci. U vezi sa gore iznesenim stanjem u našim jedinicama, pred naše štabove divizija danas se u najoštrijoj formi postavlja pitanje popunjavanja naših jedinica. Zato se pred naše štabove danas postavljaju slijedeći zadaci:

1. U svim jedinicama otpočeti sa kampanjom protiv tifusa, u toku koje kampanje upoznati sve borce sa opasnošću koja im prijeti od te bolesti, a naročito ih upoznati sa *načinom kako će se od iste čuvati.* Ne smije da se dešava da borci ne znaju kakova im opasnost prijeti od te bolesti.
2. Otpočeti sa kampanjom za pomoć bolesnim i ranjenim drugovima pod parolama: »Sve za naše bolesnike, da što prije ozdrave«.
3. Sprovesti svestranu kontrolu svih oporavilišta koja potpadaju pod divizije, a u kojima se nalaze borci koji su preboljeli tifus.
4. Najhitnije preduzeti mjere da se vrate u jedinice svi borci koji se nalaze kod svojih kuća, bez obzira da li su na otsustvu, bolovanju ili su pobjegli iz svojih jedinica.
5. Odmah otpočeti sa mobilizacijom novog ljudstva, kako je već predviđeno naređenjima o formiranju mobilizacijskih centara.
6. Za izvršavanje tih zadataka staviti u pogon sve naše organizacije koje se nalaze u vojsci, a isto tako i preko antifašističkih organizacija vršiti mobilizaciju za novo ljudstvo.

Svima nama mora postati jasno da je situacija u našim jedinicama takva, da moramo voditi brigu o svakom pojedinom čovjeku. Isto tako moramo biti načisto s time, da ako upregnemo sve svoje snage i ako se svi angažujemo u izvršenju pojedinih zadataka, da možemo biti sigurni da će nam jedinice doći po svom brojnom stanju na onu visinu na kojoj su bile, a postaviti si zadatak da se taj broj i pređe.

Politkomesari naših jedinica odgovorni su i dužni da o svemu tome povedu najviše računa. Vi, drugovi komesari, treba da uložite najviše, da se gornji zadaci izvrše potpuno i u najkraće vrijeme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,

BR. 22

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBI KOD SMILJANSKOG POLJA[1]

ŠTAB IV DIVIZIJE N. O. V.
HRVATSKE
7. V. 1943.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

U toku jučerašnjeg dana vođene su borbe sa neprijateljem koji je pravio ispad u pravcu Smiljanskog Polja. Jačina neprijatelja bila je oko 1.000 vojnika pojačanih sa dva tenka.[2] Na našoj strani u borbi su učestvovala tri bataljona II Brigade. Namjera neprijatelja bila je, izgleda, da omogući spuštanje transportnih aviona na aerodrom u Gospiću. Uz pomoć antitenkovskog mitraljeza našim jedinicama uspijelo je neprijatelja, u samo veče, povratiti u žicu.

Po izjavi uhvaćenih čobana iz Gospića, neprijatelj je transportovao iz mjesta ranjenike.

Sa padobranima bacani su neki sanduci. Što je u njima bilo ne zna se.

Neprijateljski gubitci bili su prilično veliki, dok na našoj strani smo imali jednog mrtvog i dva ranjena.

Uveče je vršen fingirani napad na Gospić. Upotrebljeni su i topovi. Neprijatelj je odgovorio vrlo žestokom vatrom. Gubitaka nismo imali.

Na Karlobaškom sektoru nema naročitih promjena. U Karlobagu se nalazi oko 1.000 Talijana[3] i nešto ustaša. Od naoružanja imaju oko 10 tenkova, od kojih 4 veća. U toku jučerašnjeg dana iskrcale su se manje snage neprijateljskih vojnika i zaposjele kote iznad obale. Pokret nisu vršili i izgleda da su se povratili u Karlobag. Neprijatelj sa topovima tuče sa mora oko naših položaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Žigić

(M. P.)[5]

Komandant:
Đ.[4] Jovanić

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorıskog instituta pod reg. br. 31-2, k. 796.

[2] Riječ je o dijelovima Četvrtog ustaškog stajaćeg zdruga.

[3] U Karlobagu se tada nalazila Petnaesta obalska brigada. Vidi dok. br. 133.

[4] Đoko

[5] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 23

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE BANIJSKE NO BRIGADE OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VLAKOVE NA PRUZI SISAK—SUNJA[1]

ŠTAB
IV BANIJSKE BRIGADE[2] N. O. V.
HRVATSKE
7. V. 1943 god. 15-V-43[3]
Op. br. 1

Desetodnevni operativni izvještaj dostavlja

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE.

Opis akcija i operacija.

Noću između 1 i 2 ov. mj. snage naše brigade izvršile su napad na neprijateljski voz na pruzi Sisak—Sunja i to u dnu Blinjskog Kuta prema Brđanima. Tu je bila podminana pruga i snage I bataljona na tom mjestu bile su u zasjedi i čekale voz. Voz je naišao u 23.40 sati, mina je eksplodirala, snage ovog bataljona otvorile su vatru na voz; pošto posade u vozu nije bilo, otpor nije davan i ovaj bataljon poslije kratkog plotuna izvršio je napad na voz. U vozu nije bilo ništa, jer je bio teretni voz sa praznim cisternama; lokomotiva je uništena, dok ostalim vagonima (cisternama) nije ništa. Ostala dva bataljona bila su na osiguranju prema Capragu i Petrinji i prema Sunji i Kostajnici. I ova dva bataljona imala su u svom sastavu po jedno minersko odjeljenje za trganje pruge. Pruga je bila potrgana na tri mjesta u ukupnoj dužini oko 200 metara. Tom prilikom u vozu nismo ništa zarobili sem dva željezničara koji su po saslušanju pušteni svojim kućama. Neprijatelj iz Sunje i Capraga nije pokušavao prići u pomoć srušenom vozu, tako da bataljoni na osiguranju nisu ni imali borbe.

Noću između 4 i 5 ov. mjeseca snage naše brigade izvršile su ponovo napad na neprijateljski voz na pruzi Caprag—Sunja, i to na istom mjestu u dnu Blinjskog Kuta prema Brđanima. Voz je naišao tačno u 21.30 sati kada je mina eksplodirala. Napad na voz izvršile su snage našeg II bataljona. I ovoga puta nije bilo posade u vozu, Kad je mina eksplodirala, bataljon je otvorio na voz kratki plotun.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/1-3, k. 421 a.

[2] Četvrta banijska NO brigada formirana je u selu Komogovini 1 svibnja 1943 god. od dijelova Banijskog NOP odreda. Komandant brigade bio je Đuro Bakrač a dužnost političkog komesara vršio je njegov zamjenik Stojaković-Putnik. Vidi dok. br. 30.

[3] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

poslije čega je najurišao na voz. Tom prilikom zarobljeno je u vozu: vagon kukuruza koji su seljacima podijeljeni, 22 hekta[4] vina, 1.100 kgr. makarona, prove 100 kgr., djeteline-sjemena 430 kgr., 1 kuhaći veliki šporet, velikih cerada 3 komada, škije duhana 120 kgr., sira 140 kgr. Tom prilikom uništena je lokomotiva i spaljeno jedan putnički i 18 teretnih vagona i 14 vagona (cisterni) nafte, pruga je potrgana u dužini oko 500 metara, promet Sunja—Caprag bio je obustavljen 152 sata. Oklopni voz iz Sunje pošao je u pomoć, ali je više Sunje, kod Petrinaca, bila potrgana pruga i jedna četa u zasjedi, tako da opklopni voz nije mogao dalje, odatle je gađao topom i bacačem mina kao i mitraljezima, ali ta vatra za nas nije bila opasna pošto je dosta daleko bilo. Tom prilikom zarobljena su dva željezničara, koji su pušteni svojim kućama pošto su im objašnjeni ciljevi naše borbe. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Na dan 6 ov. mjeseca neprijatelj je iz Kostajnice krenuo sa jednom bojnom[5] prema Kostrešima i Babinoj Rijeci i Mečenčanima u cilju krstarenja zbog porušenih i popaljenih vlakova. Snage našeg III bataljona bile su na položaju i to: jedna četa više Kostreša prema Majuru i Kukuruzarima a jedna četa u Radlovici šumi prema Prevršcu i Babinoj Rijeci. Neprijatelj je naišao prema položajima obiju četa. Borba je počela u 10.30 sati i trajala je 13 sati. Neprijatelj je odbijen nazad do Velešnje i Panjana gdje se je zaustavio i ponovo krenuo prema položajima naših četa, obje ove čete promijenile su položaj i prišle bliže k neprijatelju i postavile mu zasjedu.

Borba je ponovo počela u 14.40 sati i trajala do 15.30 sati, neprijatelj je i ovoga puta odbijen nazad. Neprijateljski gubitci u ovoj borbi su jedan mrtav i 17 ranjenih, za koje tačno znamo, a vjerujemo da ih je ranjenih moralo biti mnogo više. Na našoj strani u toj borbi nije bilo gubitaka. U toj borbi utrošeno je 1.730 puščanih i mitraljeskih metaka.

Tom prilikom od plijena nismo ništa dobili niti izgubili.

Vojnička i politička situacija u brigadi.

Borbenost partizana kod svih bataljona prosječno je dobra, cijeneći ih još dok su bili pod komandom odreda; borbenost njihovu u brigadi ne možemo reći jer nismo još imali prilike da ih kao brigadu vidimo u borbi.

Disciplina je prilična ali ne zadovoljava još. Nije još disciplina svijesti nego disciplina vojnička.

Svijest partizana kod I bataljona dosta je dobra, dok kod ostalih, a naročito II bataljona, nije na dovoljnoj visini, ovo se ogleda naročito u akcijama pri zarobljavanju plijena.

---

[4] hektolitra

[5] Druga bojna Drugog gorskog zdruga, ojačana još nekim dijelovima istog zdruga i jednim dijelom njemačkog 661 lovačkog puka. Vidi dok. br. 128.

Pregled vojničke obuke.

Od kako je formirana brigada vojnički se radilo: najosnovnije stvari iz pješadiskog egzercira; puščane radnje, podjela i razvoj desetine i voda, strojevi i prestrojenja.

Iz borbene obuke: rad voda i čete u napadu i odbrani, posjedanje položaja i izrada zaklona, izdavanje zapovijesti i priprema za juriš.

Iz ratne službe: vidovi stalnih predstraža, mrtvih straža i stražarskih odjeljenja, njihova jačina i zadatak, nastupni i otstupni marš, jačina prednjeg odjelenja i patrola i njihova glavna uloga i zadatak.

Iz naoružanja: opis puške, p. mitraljeza, mitraljeza i bacača, glavni dijelovi i uloga pojedinih dijelova za vrijeme dejstva, zastoji i njihovo otklanjanje.

Iz nastave gađanja: nišanjenje i ocjena otstojanja, gađanje bacačem.

Zdravstveno stanje, ishrana, odjeća i obuća.

Zdravstveno stanje po bataljonima nije najbolje, ima slučajeva oboljenja, ne zna se kakva je boiest, ali smrtnih slučajeva nema. Ishrana partizana vrši se na kazanima, a hranu dobivamo od Komande područja i komandi mjesta, hrana je za sada dobra i ne zabrinjava. Odjeća i obuća nije zadovoljavajuća, jer imamo dosta bosih partizana a i odjeća nije dobra.

Imamo dosta mobilisanih koji su većinom došli bosi i slabo odjeveni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ranko Mitić

Komandant:
Bakrač Đuro

BR. 24

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. 29/43
Dne 8-V-1943

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj 84/43
11-V-1943

Operativni izvještaj.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

24. IV. t. g. Divizija je dobila od Štaba korpusa avizo-zapovijest da izvrši koncentraciju svojih snaga-svih osim V Udarne brigade—prema Gospiću u okolini Perušića.[3]

Po dobivenoj zapovijesti odmah je postupljeno i XV Brigada krenula je na marš 25. IV. 1943 u 3 sata za Lički Osik. Ova brigada stigla je u Perušić istoga dana u 15 časova, gdje se zadržala na odmoru i sređivanju do 3 sata 26. IV. 1943 g.

IV Udarna brigada krenula je na marš u pravcu Perušića istoga dana u 7 časova i istoga dana stigla i zanoćila u okolnim selima sjevero-zapadno od Perušića.

Prateći bataljon i baterija krenuli su sa XV Brigadom i razmjestili se na njenom sektoru.

26. IV. 1943 g. XV Brigada produžila je marš do Ličkog Osika, kao baze za razvođenje jedinica, koje je izvršeno u 4.30 časova ovako:

Sa jednim bataljonom posjela je položaj južno od sela Budaka do željezničkog mosta na rijeci Liki; jedan bataljon desno od sela Mušaluka pa do sela Budaka (zadnje selo zaključno); dva bataljona ostavljena su u brigadnoj rezervi i to: jedan u Mušaluku, a jedan u Ličkom Osiku.

Baterija nalazila se u selu Ličkom Osiku. U 16 časova izvršen je napad na neprijateljsku posadu koja je branila Budački most. Ovaj napad izvršen je sa jednom četom ojačanom — podpomognutom sa jednim teškim bacačem i jednim protutenkovskim topom. Nakon kraće borbe potisnuta je neprijateljska posada sa mosta, povukla se

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1-5, k. 419.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 102.

u mali borik-desno od ceste Budak—Gospić. Iz ovoga borika neprijatelj je davao otpor automatskim oruđima, tukući most i neposredne položaje oko istoga i time onemogućio da naše snage uđu u napuštene bunkere kod mosta sve dok nije pao mrak. U prvi sumrak naša četa zauzela je definitivno napušteni most i napuštene bunkere. U isto vrijeme dvije čete, ojačane sa vodom teških mitraljeza, protjerale su neprijatelja koji je branio lijevu obalu rijeke južno od pomenutog mosta i nastavile gonjenje neprijatelja u pravcu Gospića. Zbog slabog održavanja veze sa snagama koje su prešle most, pod pritiskom neprijatelja sve snage morale su se povući na svoje prvobitne položaje—desnu obalu rijeke Like. U toku iste noći pokušan je sa jednim bataljonom prelazak rijeke Like između željezničkog i kamenog mosta sa zadatkom da dejstvuje u bok i tako potisne neprijateljsku posadu koja je branila Budački most. Ovaj zadatak nije izvršio iz razloga što u toku dana nije ispitao mogućnost prelaza preko rijeke, a niti je to učinio uspešno po dobitom zadatku.

IV Udarna brigada krenula je ovoga dana u 8 sati na svoje polazne položaje za napad i potisla neprijateljske slabije dijelove sa sektora Smiljansko Polje izbivši do blizine neprijateljskih prepreka—žice. Napad preko Smiljanskog Polja izvršen je sa dva bataljona, ojačan svaki sa mitraljeskom četom. Jedan bataljon sadejstvovao je sa XV Udarnom brigadom pomažući je u potiskivanju neprijatelja sa Budačkog mosta. Ostale snage nalazile su se u rezervi kod sela Starčevića. Štab brigade bio je u selu Starčevići.

Ovoga dana brdska baterija tukla je neprijateljski aerodrom sa jednim topom 65 mm od osječkog groblja.[4]

Prateći bataljon pridat je i to: dva teška bacača IV-toj Udarnoj brigadi, a jedan bacač i protukolski top XV-toj Udarnoj brigadi. Ova oruđa ostala su u sastavu pomenutih jedinica za vrijeme svih uvodnih operacija.

27. IV. 1943 g. preduzeta je akcija sa jednim bataljonom XV Udarne brigade, kome je pridat teški bacač, na neprijateljsku posadu na željezničkom mostu. U 14 časova otpočela je priprema napada sa teškim bacačem i automatskim oruđem. U isto vrijeme jedna četa ovoga bataljona prebačena je preko rijeke na gornjem toku oko 800 metara više mosta i udarila neprijatelja u bok i pozadinu. Dejstvom ove čete, bacača i automatskih oruđa neprijatelj je za kratko vrijeme likvidiran i produženo je gonjenje ostataka istoga u pravcu Gospića. Likvidacijom željezničkog mosta u prvi sumrak izdato je naređenje ovoj brigadi da produži gonjenje neprijatelja i to: sa jednim bataljonom u pravcu sela Kekić—Gospić, jednim bataljonom južno od ceste Budak—Gospić, jedan bataljon desno-sjeverno od puta Budak—Gospić, a jedan bataljon zadržat je u rezervi pozadi Budačkog mosta sa zadatkom da utvrdi

[4] Riječ je o groblju u Ličkom Osiku.

dodijeljeni položaj kao prihvatni, tj. kao oslonac za naše dijelove pri eventualnom povlačenju. U ovoj akciji naše snage uspjele su da na svome sektoru satjeraju neprijatelja u uži odbrandbeni blok-žicu, kada su dobile zadatak da se zaustave na najposednijim položajima, dobro utvrde i maskiraju.

IV Udarna brigada ovoga dana ostala je u rasporedu koji je imala prethodnog dana i kod iste nije bilo značajnijih preduzeća, već je vršeno agilno izviđanje neprijatelja i motrenje na njegove namjere.

Baterija je ovoga dana bila plasirana na položaju kod sela Mušaluka i gađala povremeno ciljeve koji su se pojavljivali na aerodromu (avione) i neprijateljska odjeljenja u boriku desno od puta.

28. IV. 1943 g. XV Udarna brigada bila je prinuđena napadom neprijatelja — frontalnim udarom i udarom u desni bok — jačim snagama, potpomognut sa dva tenka i artiljerijom, povući se na desnu obalu rijeke Like.

IV Udarna brigada bila je takođe ovoga dana napadnuta od neprijatelja, no slabijim snagama, koje je odbila i ostala na svojim ranijim položajima sa manjom neznatnom izmjenom. Brdska baterija tukla je ovoga dana avione koji su se spuštali na aerodrom i druge važne žive ciljeve.

29. IV. 1943 g. XV Udarna brigada dobila je svoj zadatak da u prvi sumrak izvrši jači napad neprijatelja u pravcu aerodroma — gimnazije i Budačke ulice, koji je zadatak ista izvršila potisnuvši neprijatelja u žicu, no pored svanuća naređeno je brigadi da se povuče sa jačim snagama na desnu obalu rijeke Like, a da ostavi ispred sebe na lijevoj strani obale rijeke Like jače predstraže.

IV Udarna brigada i ovoga dana ostala je na istim položajima, dok su navečer ponovo protjerali neprijateljske slabije dijelove, koji su u toku dana izišli iz žice i držali pred istom nekoje otporne tačke. Ovoga dana baterija je dejstvovala ispred fronta XV Brigade tukući neprijatelja oko gimnazije i u pravcu kaznione, sa položaja iz sela Ostrovice, koji je položaj zauzet u toku prošle noći, pošto je raniji bio otkriven od neprijateljske avijacije, a novoizabrani bio bliži i podesniji za bočno tučenje.

30. IV. 1943 g. XV Udarna brigada bila je u rasporedu kao i prethodnog dana. Na njenom sektoru znatnijih promjena nije bilo.

IV Udarna brigada je ovoga dana također ostala na istim položajima, i bila tučena — bombardovana vrlo intenzivno, pretrpjevši izvjesne gubitke. Kod brdske baterije promjena od prethodnog dana nije bilo.

1. V. 1943 g. XV Udarna brigada upućena je na sektor sela Bilaj radi odmora i pripremanja za predstojeću operaciju.

IV Udarna brigada držala je na svome sektoru predstraže dok su se druge snage odmarale. Ovoga dana poslan je III bataljon u Otočac

da smijeni I bataljon, koji je prodorniji i brojčano jači te pružao više garancije za uspjeh perdstojećih operacija no III bataljon.

Brdska baterija bez promjene.

2. V. 1943 g. ovaj štab postupio je po zapovijesti[5] Štaba I korpusa N.O. Vojske Hrvatske od 30 aprila 1943 godine, što se vidi iz zapovijesti[6] koju smo vam dostavili pod Op. broj 27 od 1. V. 1943 god. Ova akcija razvijala se ovako:

XV Udarna brigada: sa jednim bataljonom blokirala je željezničku stanicu, a po uspjeloj blokadi ostavila je jednu četu da drži istu, a sa svim ostalim snagama izvršila, je napad na neprijatelja na određenom sektoru. Oko pola noći II bataljon iste brigade uspio je probiti se na oko 20 metara pred žicu sa svim snagama i sa jurišnim odjeljenjima uspio je stvoriti brešu u žici sekući istu na dva mjesta, no je bio pritisnut od strane neprijatelja sa jakom vatrom kada je prihvaćen od strane ostalih snaga brigade i formiran front u visini Jasikovca.

IV Udarna brigada postupila je u duhu dobivene zapovijesti i uspjela nakon uporne borbe likvidirati neprijateljske istaknute dijelove u Budačkoj ulici potisnuvši ih iz njihovih utvrđenja u žicu.

Brdska baterija potpomagala je ovaj napad sa pridodatom haubicom — poljskom, dejstvovala je neposredo na rejonu IV Udarne brigade prateći istu, u blizini prvih redova.

Dva tenka pridata ovoj brigadi pomagali su napad iste prodrijevši do neprijateljske prepreke-žice.

3. V. 1943 g. ujutro prije zore, a budući da napad u toku noći nije dao rezultate u duhu stvorenog plana, da ne bi jedinice ostale u neposrednoj blizini neprijateljskih utvrđenih položaja i trpjele gubitke od njegove bliske vatre, naredili smo:

XV Udarnoj brigadi da ostavi na položaju slabije dijelove na predstraži, a ostale snage da povuče pozadi, radi sređivanja i odmora. Oko 14 časova neprijatelj je na rejonu Jasikovačke ulice dobio pojačanje i dovukao jedan top na 300 metara ispred naših položaja i iz istog otvorio jaku paljbu na predstražarske dijelove, te pod zaštitom artiljerije i teških mitraljeza pripremao jurš na naše predstraže. Komandant II bataljona[7] vidjevši grupisanje neprijateljskih snaga i ocijenivši pravilno smjernice njegove vatrene pripreme pojačao je predstražu sa jednom četom, pustio neprijatelja da priđe na blisko odstojanje, a potom otvorio brzu paljbu na neprijatelja. Dobivši jaku vatru neprijatelj se povukao uz osjetne žrtve u žicu. Neprijatelj je u napad krenuo sa oko jednom četom.

IV-toj Udarnoj brigadi da se povuče na svoje polazne položaje koje je držala prethodnih dana, a da prema neprijatelju postavi

---

[5] Vidi tom V, knj. 14 dok. br. 114.
[6] Vidi dok. br. 1.
[7] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.

predstraže sa manjim snagama, a jedan bataljon da ostavi na ivici Plantaže prema aerodromu.

Brdska baterija i tenkovi da se povuku preko rijeke u selo Budak.

U ovome rasporedu snage su ostale do 10 časova 4. ov. mj. kada je u duhu vaše avizo-zapovijesti izdato naređenje da se XV Brigada i svi ostali dijelovi Divizije povuku na odmaranje u Otočačku dolinu, a da se ostavi na svome položaju IV Udarna brigada, koja da preuzme i rejon XV brigade, tesno se poveže sa VI Divizijom i dalje drži aktivnu blokadu Gospića. Po kojoj je zapovijesti u svemu postupljeno i bataljon IV Brigade koji je obezbjeđivao Otočac smijenjen je od bataljona XV Brigade i upućen u sastav svoje brigade.

Gubitci neprijatelja: nisu se mogli tačno utvrditi, pošto je neprijatelj ranjene i mrtve u većem broju izvukao. Cijenimo da je moglo biti oko 80 mrtvih i mnogo veći broj ranjenih.

Naši gubitci: 29 mrtvih-poginulih i 91 ranjen (prilog liste gubitaka).

Ratni plijen: zarobljeno je 9 živih ustaša. Zaplijenjeno: 3 teška mitraljeza, 1 puškomitraljez, 22 karabina, 36.800 mauzer metaka, 2 telefona, 50 litara benzina, 501 litar benzinskog ulja, 30 metara mašinskog remenja, 3 para cipela i nešto obmundirovne[8] spreme.

Izgubljenog i pokvarenog oružja: jedan puškomitraljez »Šoša«.

Imena onih koje treba pohvaliti: Nije bilo.

Utroška municije: utrošeno je municije za teške mitraljeze, puškomitraljeze i puščane 34.968.

Topovske municije cal. 75 mm 87 granata, cal. 65 mm 75 granata.

Mina za bacače: 143 komada; i 8 granata za protukolski top.

Kritički osvrt na operacije:

Pri borbama koje su prethodile glavnom i odlučnom udaru na mjesto Gospić, t.j. pri uvodnim borbama sa neprijateljskim dijelovima na širem odbranbenom pojasu-predstražama i potiskivanju istih u uži odbranbeni pojas-žicu, nije bilo vidnih nedostataka — grešaka. Jedino što je XV Udarna brigada izvijestila pri akciji na željeznički most da je isti zauzet, a nakon provjere pokazalo se da je ovaj izvještaj netačan: zbog slabo održavane veze i neuživljavanja u situaciju, t.j. nedostatka korisne inicijative kod IV Udarne brigade, koja je ostala tako rekuć pasivna pri protunapadu neprijatelja na dijelove XV Udarne brigade, koji su potisnuti preko rijeke Like. Da je ova brigada održavala dobru vezu i osmatrala neprijatelja bila bi—vjerujemo—ovdje aktivnija i dejstvovala bi u lijevi bok neprijatelja i tako osujetila njegov napad.

[8] odjeće

Kod glavnog i odlučnog napada na mjesto Gospić nedostatci su bili slijedeći:

1. Slaba artiljerijska priprema. Artiljerija tako rekuć nije ni upotrebljena, pošto je zadocnila na prvi vatreni položaj. Uzrok zakašnjenja je što je pri njenom pokretu od Ličkog Osika na prvi vatreni položaj naišao neprijateljski avion, te joj kružeći u njenoj blizini i između nje onemogućio pokret, tj. prinudio na sklanjanje i čekanje dok avion ode.

2. Pojedine jedinice nisu na vrijeme zauzele polazne položaje za napad, što je prouzrokovalo zakašnjenje u napadu i odstupanje od predviđenog vremena u zapovijesti, te nije postignut jak vatreni pritisak na neprijatelja jednovremeno, koji bi prouzrokovao zbunjenost, poljuljao njegov moral, oslabio borbenu otpornost i time donio najveći uspjeh.

3. Slaba veza između brigada. Sa IV Brigadom veza je brzo uhvaćena ali često trgana, a kod XV Brigade veza je vrlo sporo uhvaćena, radi čega nije se imala mogućnost za davanje direktiva jedinicama.

4. Napad pješadijski od strane VI Divizije počeo je suviše rano,[9] tj. dok se još dobro vidjelo, čime je tako rekuć neprijatelj potstreknut na opasnost i opreznost, te i zbog ovoga nije bilo iznenađenja.

5. Pored navedenoga, potrebno je imati u vidu da naše jedinice imaju veliki broj boraca u rashodu,[10] čime je oslabljena udarna i probojna moć istih, kao i to, da je neprijatelj brojčano bio vrlo jak, dobro utvrđen u i svojoj sredini imao gro poznatih zlikovaca-ustaša[11] i odlučio da se bori odsudno. I pored ovoga uspjeh bi bio postignut da je bila bolja veza, tj. bolja i snažnija artiljerijska priprema, i jednovremen-snažan udar pješadije koji bi pokolebao i doveo do rasula branioca-neprijatelja.

Naročita napomena:

Naši borci su dosta izmoreni, te je na njih kiša koja je ove noći padala uticala negativno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **M.**[12] **Šumonja** (M. P.)[14] Komandant: **V.**[13] **Ćetković**

---

[9] O napadu jedinica Šeste divizije na Gospić vidi dok. br. 25.

[10] Divizija je tada imala u rashodu (u bolnici i na oporavku) oko 1200 boraca i rukovodilaca oboljelih od tifusa. Vidi dok. br. 21.

[11] O neprijateljskim snagama u Gospiću vidi tom V, knj. 14, dok. br. 102.

[12] Miloš

[13] Vlado

[14] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 25

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GOSPIĆ[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE
8. V. 1943
Op. broj: 43/43

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE
Op. broj 86/43
11. V. 1943

Operativni izvještaj

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Pripreme:

Po likvidaciji neprijateljskih uporišta Ličkog Novog i Oštre,[3] neprijatelj je na čitavom sektoru sa zapadne i sjeverne strane satjeran u žicu.

Pošto se je II Brigada nalazila na sektoru Oštarije, a ista je predviđena za operacije kod Gospića, to je već 1 maja o.g. zamijenjena sa I Brigadom i skoncentrisana na sektoru Smiljana.

Snage IV Brigade bile su skoncentrisane na sektoru Podoštre, Srdelja, Bogdanića i Debelog Brda, a jedan bataljon držao je položaje u Žabici i na Kaniškom mostu, gdje je neprijatelj vršio manje ispade, ali je svaki put bio odbijen.

Pored kraćeg odmora, tj. za vrijeme 1 i 2 maja o.g., izvršene su sa komandnim kadrom i jedinicama svestrane pripreme za operacije na Gospić.[4] Čitavi komandni kadar bio je na izviđanju na koti Oštra, gdje je u grubim crtama izrađen plan i upoznati štabovi brigada sa zadatcima.

Podaci o neprijatelju:

U neprijateljskom garnizonu Gospić nalazile su se 4 do 5 bojni ustaša i domobrana naoružanih, pored pješadijskih oruđa, sa 2 brdska topa 75 mm, 2 topa 65 mm, 2 teška minobacača i 4 laka tenka, od kojih su na sektoru ove divizije učestvovala dva u borbi, i dva protukolska oruđa.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod. reg. br. 52 1-7, k. 419 A.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 115.

[4] Opširnije o napadu na Gospić vidi dok. br. 8, 9, 10, 24 i 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 114.

Naše snage i naoružanje:

U napadu na Gospić učestvovala je II i IX Brigada pojačane sa jednim bataljonom I Brigade. Ostale snage I Brigade bile su na osiguranju prema Karlobagu, t.j. na položajima zapadno od Ostarija, Ure i Velike Basače.

Pored pješadijskog naoružanja raspolagali smo sa tri brdska topa 75 mm, 1 brdskim topom 65 mm, 4 teška minobacača, 2 protukolska oruđa i dva tenka.

Plan za akciju:

Plan za napad bio je predviđen tako, da II i IX Brigada sa po dva bataljona uz pripomoć artiljerije i tenkova u klinastom prodoru razbiju neprijateljski obruč sa sjevero-zapadne strane, t.j. Smiljanskom ulicom i sa jednu i drugu stranu iste. Za ovim bataljonima stavljeni su kao rezerva od svake brigade po dva bataljona, koji su imali zadaću proširiti razbijeni obruč, i napredovati kao udarna snaga, prodrijeti jednim krakom glavnom ulicom, koji je zadatak imala II Brigada, a drugim krakom Sajmiškom ulicom, t.j. preko Novog i Starog Sajmišta sa ulicom Došeni i Stanići, preko kasarne Komande mjesta do Murkovićevog parnog mlina na Novčici. Zatim da II Brigada, koja bi nadirala glavnom ulicom, pomogne likvidirati IV Brigadi VIII Divizije istočni dio glavne ulice kao i Budačku ulicu, a u slučaju da snage XV Brigade ne izbiju na most da istima pomogne i preko mosta.

IX Brigada, koja je imala napadni pravac preko Sajmišta u pravcu Murkovićevog mlina, imala je zadatak da sa ovim svojim prodorom odsiječe Kanjišku ulicu, a po izbijanju snaga Murkovićevom mlinu, t.j. na Novčicu, da se sa manjim snagama utvrdi u zgradi »Hotel Evropa« i zgradi biv. Komande mjesta i tim štiti obadva napadna pravca, a sa ostalim snagama da IX Brigada usmjeri svoje nadiranje Kanjiškom ulicom.

II Bataljon I Brigade bio je postavljen na podnožje kote Oštra, a jednim dijelom preko ceste, t.j. na Karaulama u Ličkom Novom. Postavljena su tri teška mitraljeza, jedan na južnoj, jedan na istočnoj, a jedan na sjevernoj padini kote Oštra, koji su imali čist teren sa svih prilaznih pravaca, t.j. od Gospića. Zadatak je ovoga bataljona bio: ostati u tajnosti i neprijatelja kome je bio ostavljen izlaz Kanjiškom ulicom sačekati bliskom vatrom i istoga uništavati.

Ostale snage I Brigade imale su zadatak da se utvrde na položajima prema Karlobagu sa ciljem razbijanja svih neprijateljskih pokušaja i intervencije iz toga pravca, a sa manjim dijelom snaga da pristupi raskopavanju i uništavanju ceste Karlobag — Gospić. Pored toga I Brigada imala je zadatak da pritiskuje neprijatelja i čisti sav teren do samog Karlobaga.

Tok borbe:

Početak napada bio je predviđen 2 maja o.g. u 19 časova, kada su sve jedinice bile na svojim položajima. Jedinice su podišle koristeći živice i usječene puteve na 400 metara ispred žice i prvih bunkera. Tenkovi su ostali pozadi jedinica s tim da ne bi prije vremena otkrili napad i njegov glavni pravac. Artiljerija je u određeno vrijeme otvorila vatru na prve bunkere i rovove, ali njezino dejstvo bilo je vrlo slabo, iz razloga što su baš na tome sektoru istaknuta četiri talijanska tvrda bunkera, kojima ova artiljerija nije nanijela nikakve štete, a pored toga gađanje rovova nije bilo precizno, što uslijed ravnog horizonta i s tim slabe preglednosti nije se moglo osmatrati tačno dejstvo i pad zrna i s tim nisu se mogli uzeti pravi elementi.

Borci su otvorili brzu paljbu iz svih oruđa i energično krenuli u napad, gdje su stigli do pred samu žicu na 100 metara. Sa borcima su se kretali i tenkovi, koji su također stigli jednovremeno pred žicu, t.. ispred II Brigade na našem lijevom krilu.

Iako je to bilo nekoliko puta podvučeno tenkistima: da je njihov glavni zadatak iskoristiti iznenađenje i prvi momenat sa borcima, pregaziti ispred napadnih pravaca na nekoliko mjesta žicu i odmah se udaljiti, t.j. razmaknuti se na bokove i štititi kosom bočnom vatrom prve dijelove, koji bi prodirali kroz žicu i prve rovove, međutim, tenkisti su se pred žicom zbunili i pokolebali, manevrisali su ispred žice puna tri sata i na lijevom krilu nisu, pored nekoliko telefonskih energičnih naređenja, učinili ništa. Borci II Bataljona II Brigade zatražili su da tenkovi idu na drugo mjesto, da će oni pokušati sa makazama prosjeći žicu.

U tome momentu, t.j. oko 24 časa, tenkovi su prešli na naše desno krilo ispred I Bataljona IX Brigade, gdje također nisu odlučno pristupili svome zadatku, nego su samo sa zvrkom svojih motora skoncentrisali svu neprijateljsku vatru na onaj bataljon, t.j. I Bataljon IX Brigade, koji se je nalazio kod tenkova.

Neprijatelji iskoristivši ovu neodlučnost naših tenkista i njihovo kolebanje na jednom mjestu dovukli su protukolska oruđa i obasuli brzom paljbom tenkove tako, da je jedan tenk pogođen sprijeda u samu ploču, gdje je tenkista poginuo, a mitraljezac teže ranjen.

Oštećeni tenk i dalje je zvrčao i otkrivao položaj, koji je nrepijatelj neprekidno osvetljavao raketlama i obasipao žestokom vatrom.

Bataljon »Ognjen Prica« na lijevom krilu oko 2 sata uspio se privući k žici sa zapadne strane talijanskih baraka, ali u vrlo uskom prostoru, te se je povukla I a zatim i II četa ovog bataljona. Za ovo vrijeme naređeno je od ovoga štaba da se pojača naša vatra na svim sektorima, a na ovome sektoru, kuda su se trebale provući snage II i IX Brigade, da se naša vatra utiša kako neprijatelj ne bi ovaj prolaz obasipao vatrom. Ovo je uspjelo u vrlo maloj mjeri, zato što je vrlo uzak

prostor onemogućavao brzi prolaz tako, da je već bio blizo dan, iz koga je razloga ovaj manevar zakasnio.

Pored ovoga snage koje su se probile u žicu srele su male bunkere, koji su nanovo izrađeni, i rov, koji je povezan na čitavome ovome sektoru sa svim bunkerima. Odmah je krenulo bombaško odjeljenje koje je spremno čekalo iz »Ognjena Price« od 10 drugova, koji su napali rov sa bombama, ali ih je obasula sa oba boka žestoka neprijateljska vatra iz bunkera i pokosila njih osam, dok su se dvojica povratila živi.

Vidjevši da su do svanuća vrlo slabe snage probile žicu, da je drugim snagama nemoguće probiti žicu, ili se ubaciti ovim uskim prolazom, naređeno je da se sve snage postepeno izvuku ispod bliske neprijateljske vatre.

Jednovremeno sa bataljonima II Brigade pokušao je i I Bataljon IX Brigade tri puta probiti žicu, ali neprijateljska zaprečna i unakrsna žestoka vatra nije dozvolila ni doći do same žice, tako da se je i ovaj bataljon jednovremeno po naređenju povukao za 400 metara od žice.

Po završenoj ovoj borbi jedan bataljon IX Brigade i jedan bataljon II Brigade kontrolisali su svojom vatrom na otstojanju od 500 metara svaki neprijateljski pokret, dok su se ostale snage povukle u polazne baze na odmaranje.

Snage I Brigade, koje su držale položaje prema Karlobagu, nisu imale nikakve borbe, kao ni onaj bataljon koji se nalazio na položajima Lički Novi i Oštra.

Ishod borbe:

Napad nije uspio.

Neprijateljski gubitci: svakako su dosta veliki, ali za vrijeme borbe nije se moglo ocijeniti koliki su, a niti se poslije moglo preko obavještajne službe doznati, t.j. o mrtvim i ranjenim, dok ih je deset u prvim rovovima zarobljeno.

Naši gubitci: U ovoj akciji naši su gubitci 22 mrtva, 101 ranjen i jedan nestao.

Plijen: Zaplijenjeno je 10 pušaka mauzerovih i 1.000 metaka, dok je izgubljeno 10 pušaka i 3 puškomitraljeza, jedan tenk sa kompletnim naoružanjem.

Kritički osvrt:

Ova akcija nije uspjela iz nekoliko razloga. Kao glavni razlog bio je da dejstvo naše artiljerije nije bilo ni malo efikasno, zato što čak ni pogođeni bunkeri nisu bili ni malo oštećeni, tako da naša artiljerija ni moralno nije djelovala na neprijatelja.

Tenkovi, na koje su se naši borci oslanjali samo toliko da im otvore put kroz žicu kao što je to bio slučaj u Brušanima, a u što su borci bili uvjereni da je moguće, to tenkovi nisu ni iz daleka izvršili.

Razlog je ovome da su tenkisti sa svojom neodlučnosti i okretanjem sa tenkovima na jednom mjestu otkrili glavni napadni pravac naših snaga, privukli pažnju i na zvuk svojih motora, usljed čega je neprijatelj skoncentrisao protukolska oruđa, iz čega je proisteklo da je izgubljen jedan tenk i da je I Bataljon IX Brigade imao najveće gubitke, t.j. oko 40 izbačenih iz stroja.

Pored toga neprijatelj je vrlo precizno stvorio plan vatre, postavio bunkere i rovove, u čemu mu je naročitu mogućnost pružila konfiguracija samog zemljišta, tako da je neprijateljska vatra potpuno zatvarala svaki i najmanji prolaz.

Žica je postavljena dvoredna sa širokim i gustim rasponom, te je sječenje iste sa kliještima bilo vrlo sporo.

Samo vrijeme bilo je kišovito i vlažno tako, da nije bilo pristupačno borcima za podilaženje i privlačenje u ležećem stavu. Pored svega neprijatelj sa velikim brojem signalnih metaka držao je čitavi teren osvijetljen.

Utrošak municije:

U ovome napadu utrošeno je: 29.860 metaka po pješadijskim oruđima, 156 mina za male bacače, 37 mina za teške bacače i 55 granata za brdske topove.

Odjeljenje I baterije 65 mm, koje je pridodato VI Diviziji, došlo je na položaj 3 maja o.g. u 3 sata, tako da je utrošilo svega 2 granate.

Manjak u municiji pokazao se je za 28.860 metaka kao i za svu utrošenu municiju po težim oruđima. U oružju manjak je 3 puškomitraljeza.

Napomena: U ovoj borbi štabovi brigada kao i štabovi bataljona snalazili su se dosta dobro. Upornost i energičnost kod čitavog komandnog kadra kao i moral bili su na velikoj visini. Sami borci govorili su da će oni, ako im se dozvoli, jurišati na žicu i istu proći pa koliko ih to koštalo.

Naročito se je istakao štab bataljona »Ognjena Price«, koji je vrlo vješto manevrisao sa svojim bataljonom.

Kao primjer herojstva istaklo se je bombaško odjeljenje ovog bataljona koje je prešavši žicu napalo sa bombama neprijateljske rovove i nanijelo neprijatelju gubitke u rovovima, ali ih je bočna vatra tako pokosila, da ih je osam poginulo, a vodnik III voda II čete ovog bataljona drug Petar Ćović sa jednim drugom partizanom povratio se je živ. Među poginulim drugovima ovog bombaškog odjeljenja hrabro je pao v. d. komesara čete drug Petar Orlić koji je u poslijednjem trzaju podviknuo: »Drugovi, nastavite borbu protiv krvavog neprijatelja«.

Štab ovog bataljona kao i navedene borce predlažemo Štabu korpusa da se pohvale.

Naročito je nepovoljno djelovalo na naše štabove kao i na same borce to što nije po zapovijesti predviđena artiljerija iz VIII Divizije

došla u sastav, a naročito i onaj top koji je došao-zašto nije došao na vrijeme, a ne po završetku same akcije, iako je bilo 34 sata prije akcije po dva puta telefonski javljeno Štabu VIII Divizije gdje trebaju topovska odjeljenja stići i u koje vrijeme.

Sadašnji raspored naših snaga:

Poslije neuspjelog napada na Gospić kompletna I Brigada nalazi se na Oštarijama. Sa dva bataljona drže se položaji prema Karlobagu, a jednovremeno pročišćena su sela Sušanj, Ledenik, Kućište, Ravni Dabar, Crni Dabar itd., dok su dva bataljona na Oštarijama na odmaran u i rušenju ceste.

II Brigada: sa jednim bataljonom drži položaje Budački most i Budačku ulicu na ulazu do ispred žice, kao i Maksimovićevo imanje. Jedna četa, koja se prema potrebi pojačava, drži položaj prema Smiljanskom Polju, dok su ostale snage na odmoru na sektoru Smiljan, Bogdanić, Debelo Brdo.

IX Brigada: drži položaje sa manjim snagama prema gospićkoj stanici, Jasikovcu, Žabici i Kanjiškoj ulici ispred mosta vezujući se na lijevom i desnom krilu sa snagama II Brigade, t.j. držeći Gospić u potpuno zatvorenom obruču.

Naređeno je štabovima brigada da se iz mjesta uopšte ne pušta napolje ništa, niti marva ni civilno stanovništvo, nego da se sve drži blokirano u žici.

Svaku noć sa po dvije do četiri čete i sa po nekoliko mina ili topovskih granata fingira se napad na samo mjesto, na što je neprijatelj naročito prve dvije noći strašno reagirao, t.j. bila je takva pucnjava kao i one noći za vrijeme napada.

Svako veče neprijatelj zapali po nekoliko vanjskih zgrada i time osvjetljava sve prilaze samom mjestu.

U slučaju neprijateljske evakuacije iz Gospića ili neprijateljske intervencije od Karlobaga, naše jedinice upoznate su sa svojim zadatcima i položajima, kako bi se neprijatelju nanijele što veće žrtve.

II i IX Brigada sa svojim rezervama stavile bi se bočno sa sjeverne i južne strane ceste Gospić—Karlobag u vidu lijevka, između kojih bi snaga neprijatelj morao proći. I Brigada po naređenju ovoga štaba utvrđuje se na položajima prema Karobagu i još uvijek uništava cestu Brušane—Karlobag.

U samom Karlobagu brojno stanje neprijatelja je promjenljivo, ali zasad još izgleda da nemaju na toj tački nekih snaga sa kojima bi mogli poći u intervenciju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
otsutan

Komandant:
Đ.[5] **Jovanić**

[5] Đoko

BR. 26

PISMO ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA DA NASTAVE BORBU ZA UNIŠTENJE NEPRIJATELJSKE POSADE U VOĆINU[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
A. br. služb./1943.
Dana 8 maja 1943 u 21 sat.

ŠTABU XII, XVI, XVII I XVIII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Na osnovu izvještaja naše informativne službe možemo vam javiti sljedeće:

1. Neprijatelj oskudijeva u municiji.[2] Ima vrlo veliki broj ranjenih i mrtvih. Traži pomoć od zapovjedništva Gorske divizije.[3]

2. Štab Gorske divizije prikuplja snage za pomoć negdje oko Pivnice. Iz izvještaja može se zaključiti da postoji vrlo velika vjerovatnoća da će tu pomoć poslati i u toku noći. Banda ne samo da ima namjeru da oslobodi svoje opkoljene, nego čak da nas razbije i progoni. Zapovjedništvo posade u Voćinu obavijestilo je Štab Gorske divizije gdje su po prilici naši položaji.

3. Na osnovu svega ovoga jedinice XII i XVIII brigade moraju biti na najvećoj oprezi, biti stalno u pripravnom stanju da sačekaju i unište bandu.[4] Ovo naročito važi za XII brigadu jer se sa strane njezinog sektora vrši koncentracija.[5] U noći naročito biti oprezan.

Da bi isključili svako iznenađenje, štabovi brigada i bataljona moraju održavati međusobno čvrstu vezu i jedni druge obavještavati o svakoj promjeni.

Za sutrašnji dan obratiti najveću pažnju na maskiranje, pošto postoji mogućnost da stvarno neprijateljska avijacija dođe.

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/2, k. 907.

[2] Riječ je o neprijateljskoj posadi u Voćinu. O napadu na ovu posadu vidi dok. br. 14.

[3] Zapovjedništvo Prve gorske divizije bilo je u Daruvaru.

[4] Zadatak ovih brigada bio je: spriječiti razbijenu posadu da pobjegne iz Voćina, kao i eventualni pokušaj neprijatelja da iz susjednih garnizona pritekne u pomoć. Vidi dok br. 14, 16, 17, 18, 34, 36, 44 i 46.

[5] Vidi dok. br. 46.

4. III bataljon XVIII brigade, koji se nalazi na zasjedi prema Slatini,[6] imao je trosatnu borbu od 8—11 časova, sa snagama Pavelićeve telesne bojne. U toj borbi ubijeno je 12 ustaša, više žandara i zarobljen je 1 žandar. Uništena su tri kamiona.[7] Zaplijenjeno je 12 pušaka i 1 laki njemački mitraljez. Ovo se saopštava da bi se olakšao rad političkim komesarima.

Neprijateljska posada nije dobila municiju od aviona koji je doletio, zbog toga štabovi XVI i XVII brigade moraju nastaviti borbu tokom čitave noći i onemogućiti konsolidaciju neprijatelja. Naročito treba povesti računa da je sada daleko lakše voditi borbu kada Štab Gorske divizije naređuje što veću uštedu municije.

Za borce XVI i XVII brigade ova borba je jedna od najvećih proba jer pred sobom imaju najkrvaviju bandu. Čvrstina i upornost starješina i boraca slomiće otpor neprijatelja i time će primaći čitav naš narod jedan korak bliže ka pobjedi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

BR. 27

ZAPOVIJEST ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA DEJSTVO NA LINIJI SLUNJ—TOPUSKO[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE[2]
Op. br. 2/43
Dne 8 maja 1943 godine

Z A P O V I J E S T

(sekcija Karlovac—Petrinja 1:100.000)

Neprijatelj se nalazi u slijedećim mjestima:

Topusko: 700 vojnika, od kojih 100 ustaša, 100 žandara a ostalo domobrani.[3]

---

[6] Podravska Slatina
[7] Vidi dok br. 139.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 34-6, k. 424 C.
[2] O formiranju Unske operativne grupe vidi dok. br. 12.
[3] U Topuskom su se tada nalazili dijelovi Petog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 153.

V. Kladuša: 750 vojnika, od kojih 100 ustaša, a ostalo domobrani.[4]

Staro Selo: Po izvještajima koje smo danas dobili, posada iz Starog Sela, koja je brojila 600 vojnika, prešla je u Cetingrad, a u Starom Selu ostalo je oko 50 vojnika.

Cetingrad: Do danas posada u Cetingradu brojila je oko 200 domobrana i ustaša. Dolaskom bojne iz Starog Sela povećala se na oko 800.[5]

Žalčeva Kosa (u školi kraj ceste): straža oko 30 vojnika.

Slunj: oko 1.000 domobrana[6] i 100 ustaša.

Snage naše grupe dobile su zadatak da napadaju neprijatelja na liniji Slunj—Topusko i da oslobađaju mjesta koja kontroliše neprijatelj svojim posadama sa te linije.

Za izvršenje ovog zadatka,

NAREDJUJEMO:

I. Kordunaški odred. *Zadatak.* Jedan bataljon uputiti na zasjedu na cesti Kladuša—Topusko kod sela Gejkovca. Bataljon treba biti na svom položaju, utvrđen i maskiran, sutra 9 ov. mj. do 10 sati. Patrolama izviđati prema Kamenskom Mostu i osmatrače postaviti prema Kladuši.

Veze. Kuririma održavati stalnu vezu sa Štabom grupe (i odreda) a patrolama uspostaviti vezu sa banovačkim snagama[7], koje će se vjerovatno nalaziti u Glinici i Bojni. Jedan bataljon postaviti na zasjedu na cesti Cetingrad—Slunj između Žalčeve Kose i sela Batnoge. Odmah po dolasku pristupiti izviđanju škole u Žalčevoj Kosi, pa ako za to bude prilike napasti i razoružati stražu. U slučaju nailaska neprijatelja od Slunja u takvoj snazi da ga ne može razbiti, povući se pravcem Polojski Varoš—šuma Repušnjak. Na položaju u zasjedi ovaj bataljon ima biti sutra 9 ov. mj. u 8 sati.

Veza. Kuririma sa Štabom grupe.

Jedan bataljon poslati u sastav VIII krajiške brigade, gdje ima da bude u 7.30 sati dne 9 ov. mj. Ovaj bataljon krenuće kao prethodnica VIII brigade pravcem Dalmatinska Varoš (gdje će se

[4] Odnosi se na Treću bojnu Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 153.

[5] Posada u Cetingradu ojačana je dijelovima Jedanaeste pješačke pukovnije.

[6] U Slunju se nalazila Prva bojna Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 128.

[7] Odnosi se na dijelove Banijskog NOP odreda.

sastati sa VIII brigadom) šuma Repušnjak—Pašin Potok, gdje će se zadržati na položajima prema cesti Kladuša—Cetingrad. Kad dođe do reakcije neprijatelja iz Kladuše ili iz Cetingrada, povući će se pod borbom do iza glavnog položaja koje će držati VIII brigada, gdje će ostati kao rezerva.

Veza. Stalnu i čvrstu vezu držati sa Štabom VIII brigade. Budući da su bataljoni I odreda daleko jedan od drugoga i sa samostalnim zadatcima, poći će sa svakim bataljonom po jedan član odreda.

II. VIII udarna brigada.

Zadatak. Cijela brigada (bez bataljona koji je u Baniji) krenuće sutra 9 ov. mj. u 7 sati za Dalmatinsku Varoš gdje ima biti u 7.30 sati, a odatle kroz šumu Repušnjak prema Pašinom Potoku, gdje će izabrati, posjesti, utvrditi i maskirati položaje prema Pašinu Potoku, Cetingradu i Kladuši. Osmatrače postaviti u selo Buhaču. Na zauzetim položajima mora se ostati u potpunoj tajnosti sve dok bataljon iz I odreda, koji će se nalaziti u Pašinom Potoku, ne bi bio potisnut od neprijatelja do iza položaja koje će držati brigada. Kad se neprijatelj sasvim približi treba na njega izvršiti protivnapad i uništiti ga. Pobrinuti se za potreban alat sa kojim će se izraditi zakloni za mitraljeze.

Veze. U neprekidnoj i čvrstoj vezi biti sa Štabom grupe i sa bataljonom iz I odreda koji će se u prvi mah nalaziti pred brigadom.

III. Dva bataljona Banijskog odreda.

Zadatak. Odmah po prijemu ove zapovijesti pristupiti izviđanju Starog Sela te, ukoliko je tamo posada manja od 100 vojnika, napasti i razoružati.[8]

Vezu održavati sa bataljonom koji će se nalaziti u zasjedi kod Gejkovca i preko njega sa Štabom grupe (ukoliko ovu zapovijest Štab Banijskog odreda primi i priđe njenom izvršenju u toku 9 ov. mj., inače po izvršenoj akciji izvijestiti Štab grupe). Štab odreda doći će na zakazanu konferenciju bez obzira na ovu akciju.

IV. Štab grupe nalaziće se u selu Dalmatinska Varoš, gdje slati izvještaje.

[8] Napad na ovo uporište izvršila je Četvrta banijska NO brigada 12 svibnja 1943 god. Vidi dok. br. 45.

V. Ako ne dode do borbe povući će se sve jedinice bez naročitog naređenja 9 ov. mj. u 16 sati u svoje baze, osim bataljona iz Gejkovca, koji će se povući u Široku Rijeku.

VI. Previjalište i prevoz ranjenika organizovaće svaka jedinica za sebe na najpodesniji način.

VII. Zarobljenike i plijen slati u nedograđenu školu u Krstinji.

VIII. Ugovoreni znaci za dan 9 ov. mj. biće po danu: dizanje lijeve ruke u vis, a odgovor: pružanje lijeve ruke u stranu. Ugovoreni znaci za noć 9/10 ov. mj. dva—pet. Znaci raspoznavanja za noć 9/10 biće: torba—Turska.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
otsutan

Komandant:
Pet.[9] **Kleut**

[9] Petar

BR. 28

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 9 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA PETE NO BRIGADE NA PODRUČJU PLAŠKOG[1]

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj 83/43
11-V-1943

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
Dne 9. V. 1943 g.

Izvještaj o operacijama
V Udarne brigade od
17. IV. do 5. V. 1943 dostavlja.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

U duhu naređenja toga štaba V Udarna brigada upućena je u svoju bazu stanovanja Plaščansku dolinu — u karantin, radi suzbijanja tifusa.

Brigada je upućena na marš 18. IV. t.g. i stigla istoga dana u novoodređenu bazu, gdje se je razmjestila: I bataljon, tehnička četa u Plaškom, II bataljon u s. Lapat i Plavču, III bataljon Staro Selo i IV bat. u Međeđaku. Brigada je u toku marša osmotrena i iznenađena od neprijateljskih aviona te bombardovana na putu sjeverozapadno od Dabra.

Od 19. IV. t.g. do 26. IV brigada nije imala sukoba sa neprijateljem. U ovome međuvremenu pridržavala se propisa o karantinu vršeći dezinfekciju i peglanje odijela, pranje veša i kupanje boraca. Pored toga vođeni su pregovori i preduzimana potrebna propaganda za vraćanje četnika svojim kućama iz okolnih šuma, koji su se u iste odmetnuli po odlasku Italijana[3]. U tom međuvremenu, pošto se ukazala potreba, vršene su i represalije nad nekojim četničkim familijama, tj. neke familije bile su uapšene, i nabrzo puštene svojim kućama s tim da pozovu svoje članove da se vrate iz šuma. Pored navedenoga održavani su zborovi

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 2/1-5, k. 419.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Riječ je o dijelovima divizije »Re«, koji su se povukli sa ovog područja početkom travnja 1943 god. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 14.

u Plaškom i okolnim selima u cilju da se zavađenom stanovništvu prikaže pravilnost i opravdanost naše borbe i u nadi da će ovi zborovi imati za posljedicu i vraćanje svojim kućama odbjeglih četnika u šume.

27. IV. t.g. krenuo je neprijatelj jačine oko 500 ustaša, četnika i Talijana sa 5 tenkova iz Josipdola i iz Careva Polja šumom prema Plaškom. Pokret neprijatelja blagovremeno je primjećen te su zaposjednuti položaji na pravcu njegova nastupanja i to: jedan bataljon Troj Vrh i k. 501. Jedna četa III bataljona I K.P.O.[4] zaposjela je kotu 459.

Neprijatelj koji je nastupao preko k. 498 prema k. 501 pušten je na blisko odstojanje, međutim neprijatelj koji je nastupao iz Careva Polja ispod k. 440, te između k. 459 i Mudrića sela, došao je iza leđa snagama na k. 501, prisilio naše snage na povlačenje prema Troj Vrhu.

Dok se saznalo za neprijateljsko nastupanje i ostale snage brigade upućene su na određene položaje i to: jedan bataljon na k. 480 i sjeverozapadne padine Huma, a jedan bataljon na Tulačnik.

Neprijatelj pošto je potisnuo naše snage sa k. 501 i zauzeo istu, na njoj se zadržao kratko vrijeme i povukao se na k. 440. Tenkovi su došli do Vojnovca i povukli se natrag, a poslije tenkova povukle su se i ostale neprijateljske snage u svoje polazne baze.

28. IV i 29. IV brigada nije imala dodira sa neprijateljem, pa je pristupila poslovima kao i od 19 do 26. IV (vidi treći stav).

30. IV. t.g., pošto nisu dali željene rezultate zborovi, opomene i savjeti četnicima da se vrate svojim kućama, preduzeto je čišćenje šuma sa dva bataljona i jednom kombinovanom četom u Pišteniku, Blatima i Begovcu kao i Jesenici.

1. V. t.g. bez naročitih promjena.

2. V. krenula je iz Josipdola kolona ustaša jačine dvije satnije preko Munjave i Cerovnika prema Kuniću[5] i Plaškom i kolona Italijana jačine oko 400 od Josipdola prema Vojnovcu.

Pokret neprijatelja blagovremeno je odkriven te su zaposjednuti položaji u cilju aktivne odbrane i to: I i III bataljon i terenska četa zaposjeli su padine Huma od k. 506 prema selu Bunjevcima — k. 480 i Tulačnik; jedna terenska četa zaposjela je k. 441 (Bocino brdo) a kombinovana četa k. 432.

Ustaše su došli do sela Prodanovići, tu zapalili jednu kuću i vratili se natrag prema Josipdolu. Talijani su došli do sela Međedi i tu se zaustavili kratko vrijeme, a poslije se vratili u Josipdol. Jedan i drugi neprijatelj došli su iz Ogulina vlakom do Josipdola i iz istog mjesta vratili se vlakom nazad u Ogulin istoga dana.

---

[4] Prvog kordunaškog NOP odreda
[5] Kunić Selo

3, 4, 5 i 6. IV bez naročitih promjena. Brigada nije imala borbi sa neprijateljem, a bilo je izvjesnog napucavanja od strane četnika. U ovome međuvremenu vršeni su poslovi navedeni u stavu trećem ovoga izvještaja.

Gubitci neprijatelja:

U borbi 27. IV neprijatelj je imao 5 mrtvih i nepoznat broj ranjenih, a u borbi 2. V. t.g. nije bilo gubitaka ni na jednoj ni na drugoj strani.

Naši gubitci:

U maršu pri pokretu u Plaški, kod bombardovanja neprijateljskih aviona, bilo je 2 mrtva i 12 ranjenih, od kojih jedan naknadno umro. U borbi 27. IV 4 mrtva i 3 ranjena.

Ratni plijen:

Predalo se 5 četnika 25. IV. t.g.; u akciji 30. IV uhvaćeno je 20 četnika, jedan teški mitraljez i 12 pušaka.

Izgubljeno i pokvareno oružje.

Pri borbi 30. IV. t.g. izgubljen je jedan njemački puškomitraljez i 2 karabina.

Imena onih koje treba pohvaliti: Nema.

Utrošeno municije: 240 metaka.

Kritički osvrti na operacije:

Pri pokretu — maršu Otočac—Plaški brigada nije išla podesnim marševskim rasporedom, tj. nije vodila računa o neprijateljskoj avijaciji, te je kretala u jednoj koloni sa cjelokupnom jedinicom, pa i komorom, radi čega je došlo do iznenadnog napada i bombardovanja, što se je, iako je marš preduzet danju, s obzirom na pokrivenost marševskog pravca moglo izbjeći. Bombardovanje je uslijedilo pri zastanku brigade na otvorenom prostoru, na koji je zastanak prispjela i komora neposredno od pješadijskih djelova. Iz ovoga se vidi da starješinski kadar nije vodio računa o svojoj jedinici, a da jest — ovi su se gubitci mogli izbjeći. Kod operacija 2 ov. mj. vidi se nepravilno zatvaranje pravca neprijateljskog nastupanja, pošto neprijatelj nije krenuo pravcem koji su posjele jedinice, pa blagodareći tome što neprijatelj nije bio aktivan nije bilo rđavih posljedica.

Kod operacije 27. IV. vidi se da nije dobro procijenjena situacija u pogledu rasporeda snaga na položajima, tj. nije pravilno ocijenjena neprijateljska namjera, pa je neprijatelj uspio doći iza leđa jedinicama na k. 501, radi toga što nije posjednuta sa jakim snagama k. 459, koja ima i dalje prihvatne položaje. Zbog ove neopreznosti i ovdje su uslijedili gubitci, koji su se mogli izbjeći.

Predpostavljamo da su ove neprijateljske akcije od Ogulina imale izviđački karakter i da su se neprijatelju budnim osmatranjem i daljim

izviđanjem, a potom pogodnim posjedanjem položaja mogli nanijeti osjetni gubitci, a ne dozvoliti mu da tako rekuć nekažnjeno vršlja po našem teritoriju.

Naročita napomena:

Brigada je pored pomenutih akcija i unutarnjih poslova vršila i rušenje željezničke pruge na svome sektoru, kao i utvrđivanje položaja za eventualnu odbranu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **M.**[6] **Šumonja**

(M. P.)[8]

Komandant: **V.**[7] **Ćetković**

[6] Miloš
[7] Vlado
[8] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 29

PREGLED BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 10 SVIBNJA 1943 GODINE[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE
Op. broj 43
10.V.1943

P R E

Brojnog stanja i naoružanja VI Divizije

JEDINICA	BROJNO STANJE						NAORUŽANJE																							MU				
	po spisku		u rasporu		na licu		pušaka							teških mitralj.			puškomitraljeza							topova			bacača			puščana				
	muških	ženskih	muških	ženskih	muških	ženskih	mitraljeskih	mauzer	talijanske	manlicherke	razne vojničke	jugoslovenskih	talijanskih	protivtenkov. mitraljeza	jugoslovenskih	talijanskih	njemačkih	revolvera raznih	poljskih	draških	protutenkovskih	teških	lakih	mitraljeske	mauzerske	talijanske	manlicherske	razne vojničke					
Štab VI Divizije	10				10		2	2	1									6						120	50	30								
I Brigada	1.042	103	470	28	572	75		441	65		6	3	7	20	13			40					3		18.395	3.312		250					
II Brigada	1.383	113	588	41	802	74	3	608	49	2		7	6	33	16	1		81					9	160	49.410	2.097	150						
IX Brigada	1.288	60	509	17	779	43	8	509	25			5	7	42	16		1	64					9	1.100	38.270	1.030							
Prateća četa	68	5	4		64	5		44	6					1				4			1	3			1.780	205							
Inžinj. četa	42		6		36			20	7									3							590	290							
Ukupno:	3.833	281	1.577	86	2.263	197	13	1.741[2]	153	2	6	15	20	195	45	1	1	198			1	3	21	1.380	108.496	6.964	150	250					

SMRT FAŠIZMU —

Politkomesar:
R.[5] **Žigić**

[1] Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 32-2, k. 796.

[2] Netačno zbrojeno: treba: 1624.

G L E D

Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske

na dan 10.V.1943 godine

NICIJA																														
za teške mitralj.		za protivtenkov. mitraljeze	za puškomitraljeze					topovske		bacačke		za razne revolvere	ručnih bombi		Konja		Oprema				Poljskih kuhinja	Primjedba
jugoslovenske	talijanske		jugoslovenske	talijanske	grčke	njemačke	francuske	poljske	britske protivtenkovske	teške	lake		defanzivnih	ofanzivnih	jahaćih	teglećih	sedala	kola	samara	hamova		
												48	2		5	2	5	1		2		
1.900	3.600		7.460	3.585							75	294	156	289	3	18	19	3	6	19	18	
2.200	4.600		13.480	7.680	300						215	496	233	412	8	24	24	8	13	24	28	
4.400	5.750		11.250	3.920		300					143	583	200	434	4	12	28	4	5	28	2	2	
		400							46	8	67	25	10	12	1	1	0	1	1	1	0		Eksplozivni materijal nije unesen u ovo brojno stanje
												12	6	7									
8.500	13.950	400	32.190	15.195	300	300			46	8	500	1.459	605[3]	1.154	21	76	82	21	28	82	70[4]	2	

SLOBODA NARODU I

Komandant:
Đ.[6] Jovanić

[3] Treba: 607.
[4] Treba: 60.
[5] Rade
[6] Đoko

BR. 30

IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 10 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O FORMIRANJU ČETVRTE BANIJSKE NO BRIGADE[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
Broj: službeno.
10 maja 1943.

GLAVNOM ŠTABU HRVATSKE

10 maja ov.g. sastao se Štab ove grupe.[2] Štab je održao sastanak na kome smo pretresli zadatke koje je stavio pred nas Vaš Štab. Kao prvi zadatak uzeli smo neprijateljsko uporište u Starom Selu. Snage Banijske brigade rokirane su u pravcu Kamenskog Mosta. Sa snagama VIII Krajiške udarne brigade i sa dva kordunaška bataljona mi krećemo danas iz Krstinje u pravcu Kamenskog Mosta. Jedan kordunaški bataljon ostavili smo na sektoru Široka Rijeka—Begovo Brdo sa zadatkom da kontroliše cestu Slunj—Kladuša.

U zadnjem dopisu javljeno Vam je da je formirana IV Banijska brigada od P.O Banije.[3] Brigada je stavljena pod komandu našega Štaba. Brigada je jaka po spisku 1.000 ljudi, a na licu 908 ljudi. Naoružanje slijedeće: karabina 587, 5 teških mitraljeza, 29 puškomitraljeza, 1 teški bacač i 2 laka bacača.

Brigada ima tri bataljona i inžinjersku četu. Komandni kadar u svim bataljonima je upotpunjen. Zamjenik komesara brigade[4] vrši dužnost istovremeno komesara brigade.

Banijska brigada dobila je zadatak od našeg Štaba da noću 11 na 12 ov. mj. likvidira neprijateljsko uporište u Starom Selu. Sa ovim snagama mi krećemo na Baniju i na sektor Vranograč. Mi ćemo već prema situaciji odrediti dalji naš zadatak ili ćemo na Bučicu ili na Kladušu.

Brojno stanje i naoružanje naših jedinica dostaviti ćemo Vam, dok dobijemo podatke od svih naših jedinica.

Prilažemo Operativni izvještaj IV Banijske brigade, koji je bio napisan za Štab I Korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ranko Mitić

Komandant:
Pet.[5] Kleut

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 38-3, k. 105.

[2] Štab Unske operativne grupe formiran je naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske. O sastavu Štaba i zadacima Unske operativne grupe vidi dok. br. 12.

[3] O formiranju ove brigade vidi dok. br. 23.

[4] Dragutin Stojaković — Putnik

[5] Petar

BR. 31

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 10 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O DEJSTVU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« U SLOVENIJI[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. i P.O. HRVATSKE
Oper. broj: 472/43.
10 maja 1943.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Naša Brigada nalazi se još uvijek u Sloveniji[2]. Vodila je borbu u Suhoj Krajini zajedno sa slovenskim brigadama. Vršila je napad na Št. Rupert i neke druge posade, što nam do sada u cjelosti nije poznato, jer nismo dobili opširne izvještaje. Poznato nam je to, da je vodila borbu po 30 sati u kojoj su se borci i komandni kadar sjajno držali. Rezultat operacija također nam nije u tančine poznat, njega ćemo opisati u našim izvještajima koje ćemo vam dostaviti nakon povratka Brigade iz Slovenije.

Od Brigade smo primili pismo u kojem nam je zatražila da zamolimo Štab I Korpusa da joj pošalje 20.000 »Mauzer« metaka, jer je istrošila u Sloveniji mnogo municije, koju u Sloveniji ne može nabaviti. Naša Brigada u velikoj većini imade »Mauzer« puške i Z.B. puškomitraljeze za koje je potrebna »Mauzer« municija, a u Sloveniji može se zaplijeniti samo talijanska, koja za našu Brigadu ne dolazi u obzir. Stoga vas molimo da i vi sa svoje strane urgirate kod Štaba korpusa da dade zatraženu municiju, jer od toga zavisi daljnji uspjeh u operacijama naše Brigade, dok ona sama u akcijama na ustaše i domobrane ne nabavi ovu municiju.

Drug Žeželj[3] navodno je nešto obolio na slijepo crevo ali se unatoč toga nalazi u Štabu brigade i rukovodi sa jedinicama, međutim ipak je hitno i veoma važno da zamjenik komandanta drug Dasović,[4] što nam je obećao drug komandant Hrvatske,[5] što prije dođe i preuzme dužnost u Štabu brigade.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 25/3, k. 1472.

[2] Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« otišla je u Sloveniju 22 travnja 1943 god. Vidi dok. br. 7.

[3] Milan

[4] Martin

[5] Komandant Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske bio je tada Ivo Rukavina.

Naš komandant[6] se također nalazi u Sloveniji sa Brigadom. On je otišao do Glavnog poveljstva Slovenije[7] radi dogovora za zajedničke operacije. Šta su se dogovorili nije nam poznato, ali su vjerovatno razgovarali na osnovu vašeg zadnjeg pisma s kojim smo mi upoznali našeg komandanta, a pismo koje je stiglo od vas za Glavno poveljstvo Slovenije smo također hitno tamo uputili, u kojem je vjerovatno bilo riječi o zajedničkim akcijama. Mi smo dobili potvrdu da je pismo stiglo na određeno mjesto.

Naša brigada vratit će se oko 15 ov. mj. u Žumberak. Mi smo poduzeli potrebne mjere za akcije koje će se vršiti na ovom terenu i to u smislu dobivenih uputa od vas. XIV i VI Brigada još nisu stigle, ali smo primili pismo od XIV Brigade, koja se momentalno nalazi u Bosiljevu.[8] Mi smo na njezino pismo poslali odgovor i stojimo s njome u kontaktu te očekujemo dolazak obiju ovih brigada kroz koji dan.

Žumberački odred smo sredili i formirali dva bataljona.[9] Sastav štabova bataljona prilično je dobar, a dobar je i sastav cjelokupnog komandnog kadra u ovim bataljonima. Svaki bataljon broji preko 120 boraca, dapače I Bataljon broji nešto oko 150 boraca. Pošto će ovaj odred za sada vršiti akcije sa jednim bataljonom u Žumberku a sa drugim u Pokuplju, kao što će se uopšte djelokrug operacija ovog odreda protegnuti na Žumberak i Pokuplje, to smo ovom odredu našom naredbom dali naziv „Žumberačko-pokupski odred".

Izvještaje ćemo vam poslati ovih dana.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[10] **Belinić**

(M.P.)[12]

Za komandanta
v. d. načelnika štaba:
Bulat R.[11]

---

[6] Riječ je o komandantu Druge operativne zone Vladimiru Matetiću.
[7] Glavni štab NOV i PO Slovenije
[8] Glavni štab NOV i PO Hrvatske imao je u planu upućivanje Šeste NOU i Četrnaeste NO brigade na Žumberak, ali do toga nije došlo. Vidi dok. br. 7 i tom V, knj. 14, dok. br. 45 i 84.
[9] Vidi dok. br. 7.
[10] Marko
[11] Rade
[12] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 32

DIREKTIVA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 11 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RASPORED I DEJSTVO U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. br. 85/43 STROGO POVJERLJIVO
11 maj 1943 u 12 sati

D I R E K T I V A

Opšta situacija: Na istočnom frontu hrvatska Crvena armija, ojačana sa 4 miliona svježih snaga, sprema se za ljetnju ofanzivu, a Velika Britanija i SAD poslije likvidacije afričkog fronta obećavaju otvaranje drugoga fronta. U vezi sa pretstojećim otvaranjem drugog fronta, vjerovatno na Balkanu, neprijatelj ima namjeru da upada na naš oslobođeni teritorij.

Podaci o neprijatelju: Prema obavještenjima koja je primio G. Š. H.[2] okupator sprema ofanzivu na naš oslobođeni teritorij sa 4 divizije.[3] O pravcima napada nemamo tačne informacije, ali postoji vjerovatnoća da bi neprijatelj blokirao rijeku Unu, a napad izvršio preko Banije i Korduna.

Bosanski Novi: Stigla je 42 — »Vražja divizija«.

Sektor Slunj—Kladuša: Neprijatelj drži na tom sektoru jednu pokretnu domobransku pukovniju jačine tri bojne.[4]

Ogulin: Za sada ima oko 800 Talijana i do jedne bojne ustaša.[5]

Krivi Put—Senj: Nalaze se jače okupatorske snage.[6]

Karlobag: Ima oko 1000 Talijana i nepoznat broj ustaša.[7]

Gospić: Dosadanja posada.[8]

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 10—1/I, k. 424.

[2] Glavni štab NOV i PO Hrvatske.

[3] Riječ je o pripremama Pete ofanzive.

[4] Odnosi se na Jedanaestu pješačku pukovniju.

[5] U Ogulinu su se nalazili dijelovi divizije »Macerata« i Dvanaesta ustaška pripremna bojna.

[6] Vidi dok. br. 60.

[7] U Karlobagu su se nalazile slijedeće neprijateljske jedinice: 223 teritorijalno-mobilni bataljon, dijelovi Četrnaeste obalske brigade i dijelovi Druge lovačke bojne, Dvanaeste pješačke pukovnije, Trideset četvrte i Devete ustaške bojne.

[8] O neprijateliskim snagama u Gospiću vidi dok. br. 118.

Bihać: Nepoznata jačina neprijatelja.

Na sektoru Bosanski Petrovac—Ključ: Nalaze se jače neprijateljske snage koje se kreću u pravcu juga.

Opšti zadatak: Sadanje ranjenike evakuisati na sigurnije mjesto, organizaciono srediti jedinice, izvršiti popunu municijom, izvršiti raspored snaga, preostalu municiju, materijal i hranu također skloniti na sigurnije mjesto, narod politički pripremiti za držanje u toku ofanzive, a neprijatelju dati otpor i udarce.

Sadanji ranjenici biće evakuisani brigom referenta saniteta G. Š. H.,[9] ali mu jedinice treba da pruže svu moguću pomoć.

Odmah organizaciono srediti jedinice i politički ih pripremiti na podnošenje budućih napora.

Izvršiti popunu municijom koliko borci i komora mogu poneti, da bi se ostatak municije mogao lakše skloniti. Iz baterija i pratećih četa odmah uputiti u Štab korpusa nekoliko drugova poznavalaca stanja municije u svojoj jedinici, da bi mogli pokazati stanje municije i preuzeti još potrebnu municiju. Haubica pri VI diviziji neka izbaci na Gospić svu raspoloživu municiju, sem pancirne, a zatim je uputiti na sektor Vrebac—Mogorić, gdje je konspirativno skloniti.

Brigade treba da sav nepotreban materijal konspirativno sklone, da ne bi imale teškoća pri pokretu.

Sve ljudstvo koje se nalazi na otsustvu i van jedinica divizije će prikupiti.

Narod politički pripremiti i savjetovati da sklanja hranu, alat i ostalo, a u slučaju ofanzive da ne otstupa daleko, kao zimus, već da manevriše i obilazi neprijateljski raspored, pa se iza leđa neprijatelja vraća na svoja ognjišta.

Posebni zadatak: Naše snage zauzeće ovakav pripremni raspored:

1) Unska operativna grupa (sastavljena od novoformirane banijske brigade,[10] tri bataljona K. P. O.[11] i VIII krajiške brigade) ostaće na Kordunu na sektoru Slunj—Kladuša, i u slučaju neprijateljske ofanzive na tom pravcu neće otstupati, već će se baciti neprijatelju za leđa.

2) Snage kninskog sektora ostaće i dalje na tom sektoru.[12]

3) Na sektoru Prijeboj—Plitvička Jezera—Plitvički Ljeskovac uputiće odmah VIII divizija dva bataljona XV brigade, koji će imati zadatak zatvaranje pravca Ličko Petrovo Selo—Prijeboj, Poljanak—Plitvička Jezera i Kuselj—Čorkova Uvala. Obrazovati zajedničko rukovodstvo pod čiju će komandu potpasti partizanska straža Komande

[9] Referent saniteta Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske bio je tada Boro Božović.

[10] O formiranju ove brigade vidi dok. br. 30.

[11] Riječ je o bataljonima Prvog kordunaškog NOP odreda.

[12] Na ovom sektoru dejstvovao je Sjevernodalmatinski NOP odred i tri bataljona Ličkog NOP odreda. Vidi dok. br. 12.

mjesta Ličko Petrovo Selo, koja se sada nalazi na Prijeboju, i četa K. P. O., koja se nalazi na Sertić Poljani. U slučaju eventualnog povlačenja, pomenuta straža i četa povlačiće se u sastavu ova dva bataljona. Baza za ishranu: Korenica.

4) V brigada ostaće i dalje na sektoru Draga—Plaški sa zadatkom zatvaranja pravaca: Primišlje—Draga, Ogulin—Plaški i Modruš—Jezerane.

5) Čim stigne Prva brigada u Gacku dolinu, odmah će VIII divizija uputiti ostala dva bataljona XV brigade na sektor Plaškog, gdje će biti na odmoru i poslužiti kao rezerva VIII divizije. Otsustva ne davati.

6) Štab VIII divizije biće na sektoru Plaškog i pod svojom komandom imaće V i XV brigadu.

7) I, IV i VI brigada[13] ulaze u sastav Primorsko-goranske divizije, a ta divizija u sastav našeg Korpusa. Smjestiće se u Gacku dolinu, a imaće zadatak zatvaranje pravaca: Krivi Put—Brinje, Vratnik—Brlog i Sv. Juraj—Otočac.

8) Mjesto Štaba divizije izabraće sam Štab.

9) VI divizija odrediće dva bataljona, koji će ostati na sektoru Gospića sa zadatkom lakše blokade i mobilisanja ljudstva za te bataljone. U slučaju neprijateljskog ispada iz Gospića i nadiranja u pravcu Gacke doline, ovi bataljoni postaviće se na sektor Lički Osik—Budak i sa podesnih položaja sprečavati neprijatelju nadiranje u pravcu Gacke doline. Budački most pripremati za rušenje i porušiti ga ako neprijatelj počne nadirati u pravcu Gacke doline. Obrazovati zajednički štab za ova dva bataljona.[14]

10) VI divizija uputiće jednu brigadu na sektor-put Karlobag—Gospić sa zadatkom da sprečava neprijateljsko nadiranje pravcem Karlobag—Gospić i Gospić—Karlobag.[15] U tom cilju postaviti bar tri bataljona na sektor Oštarija—Karlobag, a jedan bataljon na sektor Novi—Klanac.

11) Dva bataljona uputiće VI divizija na sektor Gornji—Donji Lapac na odmor i da posluže kao rezerva u slučaju neprijateljskog nadiranja sa pravca Martin Brod, Kulen Vakuf i Bihać u Lapačku kotlinu. Obrazovati zajednički štab.[16] Paziti na izbor mjesta za stanovanje jer na tom sektoru vlada tifus. Otsustva ne davati. Bataljoni treba da su oni čiji su borci iz toga kraja, da bi se što uspešnije vršila i mobilizacija.

---

[13] Riječ je o Prvoj NOU brigadi Šeste divizije, Četvrtoj NOU brigadi Osme divizije i Šestoj NOU brigadi Trinaeste primorsko-goranske divizije.

[14] Vidi dok. br. 37.

[15] Ovaj zadatak dobila je Deveta NOU brigada. Vidi dok. br. 37.

[16] Vidi dok. br. 37.

12) Smiljansku i Divoselsku partizansku četu uputiće VI divizija u sastav 3. bataljona L. P. O.[17] na Drenovaču.

13) Štab VI divizije biće za sada u Rizvanuši.

14) Artiljeriju pridaće štabovi divizija na one sektore gdje je najpotrebnija.

15) Sa sektora upućivati u svim pravcima daljnje oficirske patrole, u pravcu vjerovatnog neprijateljskog nadiranja, na daljinu do 10 km, sa zadatkom stalnog izviđanja i brzog javljanja o pokretima neprijatelja. Ne zanemariti ni jednu stazu koja izvodi na naše položaje, jer se na planinskom zemljištu izvode najčešća iznenađenja baš na tim teško prolaznim stazama i zbog toga može da pada cio položaj.

16) Izvršiti sve pripreme za brzo miniranje svih cesta koje vode u oslobođeni teritorij i za rušenje mostova.

17) Pronaći položaje za odbranu, utvrditi ih i maskirati i izraditi plan vatre. Na taj način pripremiti bar još jedan prihvatni položaj. Odmah uputiti u Štab korpusa kola sa pratiocem po mali i veliki pionirski alat.

18) Na svakom sektoru organizovati i vazdušnu odbranu.

19) Vezu štabova sektora sa štabovima divizija i štabova divizija sa Štabom korpusa uspostaviti tako, da bude što brža, jer će od toga u mnogome zavisiti uzajamno potpomaganje, pregrupisavanje snaga i naši uspjesi. Izvještaje slati tri puta dnevno (ujutro, upodne i uveče).

20) Pravci eventualnih povlačenja, za sada dok je situacija nejasna, ne mogu se označiti.

21) Štabovi divizija dostavće nam kopiju svojih zapovijesti.

22) Štab korpusa biće za sada na starom mjestu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

(M. P.)[18]

DOSTAVLJENO:

Na znanje:
Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.
Na izvršenje:
Štabovima VI, VIII i Primorsko-goranske divizije.

---

[17] Lički partizanski odred
[18] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 33

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 11 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU U GOSPIĆU[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV
HRVATSKE
11.jV. 1943. 12-V-43[2]
A broj 206 u 22.15

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

I Brigada po vašem naređenju prebačena je u Lešće.12. V. 1943 do 12 sati će biti u mjestu. ukoliko ne stigne već noćas. Raspored ostalih snaga je ovakav: II Brigada drži sa dva bataljona položaje od pruge preko Smiljanske ceste do riječice Bogdanice. Ostale snage se odmaraju u Smiljanu. IX Brigada drži jedan bataljon prema Gospiću, na Oštroj i kotama iznad Novog,[3] dva bataljona prema Karlobagu i jedan bataljon u rezervi u Rizvanuši.

U Gospiću se neprijatelj i dalje utvrđuje.

Danas su neprijateljski avioni bombardovali položaje II Brigade i ubili jednog, a ranili jednog druga. Aviona je bilo sedam i došli su sa pravca Zagreba. Bombardovali su naše položaje prije i poslije podne.

Pet aviona spustilo se na aerodrom u Gospiću. Naši bacači stupili su odmah u dejstvo, specijalno za to pripremljeni, i prisilili su avione da se odmah dignu.

U Karlobagu Talijani se utvrđuju i prave drugi spoljni odbranbeni položaj. Na tome sektoru bila je aktivna neprijateljska artiljerija sa mora i nanijela nam gubitke u jednom mrtvom i jednom ranjenom.

Kako smo vas juče depešom obavijestili, iz Gospića su prebegla na našu stranu petorica ustaša: tri prije podne, a dva poslije podne. Isti izjavljuju slijedeće:

Iz četvrtog su sata 6 pripremne bojne. Zapovjednik sata je satnik Hibl. Njihov sat drži položaj između Kaniškog mosta i vojarne. U satu su sve novomobilisane ustaše iz Primorja. Njihov moral je vrlo nizak i svi su spremni za bijeg.

Lijevo od njih drži položaje 31. ustaška bojna.

Svi civili koji su prebjegli iz oslobođenih sela naoružani su. Naoružano je još 20—30 žena, koje vojnicima donose rakiju svako jutro.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—4, k. 419.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Lički Novi

Po njihovim izvještajima u Gospiću može biti oko 5000 vojnika (ustaša, domobrana i posadnih trupa). Hrana je prilična. Bolnice im se nalaze u bolnici kraj kasarne, u Djevojačkoj školi i gimnaziji. Znakovi raketlom: bijela — nema opasnosti, crvena — opasnost, zelena — znak za povlačenje. Kod posade Gospića nema još znakova demoralizacije.[4] Hrane imaju za deset do petnaest dana. Već im je sad obrok hljeba smanjen za polovicu: dobijaju 250 grama.

Drugi top, koji smo zarobili na Uri kod Oštarija[5], poslali smo vam. Razlog zbog čega ga nismo poslali zajedno sa prvim je u tome, što je ovaj zadnji top bio poslan drugim putem, pošto smo mislili da će mo naći jedan zatvarač, te moći iskoristiti jedan top. Postolje za teški bacač smo isto tako poslali kako je naređeno. Za tenkove smo poslali tri teška mitraljeza »Fiat«.

Svakodnevno se kod naših jedinica vrši vojnička i politička obuka. Sem toga, borci se čiste i odmaraju. Jedinice se sređuju.

Ishrana je dosta slaba. Neke jedinice nemaju hljeba. Žito koje je zaplijenjeno u Perušiću odvučeno je u Vrhovine, a [na] njega smo računali. Poduzeli smo mjere, a i preko vas ćemo još tražiti, da se ishrana poboljša.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
otsutan

Komandant
Đ.[6] Jovanić

P. S. Štab divizije premjestio se je u Lički Osik.

(M. P.)[7]

[4] O situaciji u Gospiću krajem travnja vidi tom V, knj. 14, dok. br. 179, 180, 181, 183, 184 i 185.
[5] O napadu na Baške Oštarije vidi tom V, knj. 14, dok. br. 115.
[6] Đoko
[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

Štab VI.Divizije NOV
H r v a t s k e
11.V.1943.

Štabu I.korpusa NOV.Hrvatske

I.brigada po svakom izvještaju prevedena je u Lešće. 12.V.1943 god. do 12 sati će biti u cijelo, a sutra ne stignu već odmah. Raspored ostalih snaga je sljedeći: II.odmah brzi se jednim bataljonom položaje od pruge prema Zeljavama sredstvo za rušenje mostova, ostale snage se odmaraju u Zeljavama. IV.brigada brzi jedan bataljon prema Gospiću,na Ostrovi i kolima između Sovog, dva bataljona prema Karlobagu i jedan bataljon u rezervi u Gizdavcu.

U Gospiću se neprijatelj i dalje utvrđuje.

Danas su neprijateljski avioni izvršili bombardovali položaje II.brigade i ubili jednog a ranili jednog druga, avione je bilo sedam i dvaput su se spuštali ispod oblaka. Bombardovali su naše položaje prije i poslije podne.

Pet aviona spustilo se na aerodrom u Gospiću. Kasi bacači stupili su odmah u dejstvo, očigledno za to pripremljeni i pozvali su avione da se odmah dižu.

U Karlobagu Talijani se utvrđuju i grade drugi spoljni odbrambeni položaj. Na tome poslu bila je [illegible] talijanska artiljerija sa oko 4 topa i danijela nam gubitke u jednom mrtvim i jednom ranjenom.

Kako smo [illegible] javili depešom obavještajni iz Gospića su prebjegla na našu stranu petorica Ustaša: tri prije podne,a dva poslije podne. Isti izjavljuju slijedeće:

Sve je intenzivnije su sada pripremama rujna. Zapovjednik vala je natnik Hibl. Njihov sad drži položaj između Kaniškog mosta i vojarne. U natu su sve raspoloživije ustaše iz Primorja. Njihov moral je vrlo nitak i svi su spremni za bijeg.

Lijevo od njih drži položaje 31.ustaška bojna.

Svi civili koji su prebjegli iz oslobođenih sela naoružani su. Naoružano je još oko 20-30 sela, koje vojsci [illegible] rakijom svaki. Po njihovim izvještajima u Gospiću može biti oko 5000 vojnika /u dombrana i posadnih trupa/. Hrana je prilična.Bolnice im se nalaze u [illegible] vraj kasarne,a u bivšoj školi i gimnaziji. Znakovi raketlam: jela nema [illegible], crvena opasnost, zelena - znak za povlačenje. Kod po sade Gospića nema još znakova demoralizacije. Hrana imaju za deset do petnaest dana,već im je sad obrok hljeba smanjen za polovicu: dobijaju 250 grama.

Drugi top, koji smo zarobili na brdu kod Ostarija poslali smo va[illegible] Karlog, ovog dana za njim poslali zajedno sa prim je u tome, što je o[illegible] zadnji top bio poslan drugim putem,pošto smo mislili da ovamo naći jedan [illegible] zatvoren, te nisu [illegible] jedan top. Osetolija za teški bacač smo isto tako poslali tako je naređeno. Za tenkove smo poslali tri teškaa mitraljeza "Fiat".

Svakodnevno se kod naših jedinica vrši vojnička i politička obuka. Sem toga, borci se šište i obmanjaju. Jedinice se sređuju.

Ishrana je dosta slaba, neke jedinice nemaju hljeba. Žito koje je zapljenjeno u Perušiću odnešeno je u Primorje,a njega smo računali.Poduzeli smo mjere, a i preko vas ćemo još tražiti, da se ishrana poboljša.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu !

Politkomesar
otsutan

Komandant
s/ Jerković

P.S. Štab Divizije premješten [illegible] Lički Osik.

Fotokopija dokumenta broj 33

BR. 34

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESNAESTE NO BRIGADE OD 11 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VOĆIN[1]

ŠTAB
XVI BRIGADE NARODNO-OSLOBODILAČKE V.[OJSKE] HRVATSKE

O. br. 91/43 god.
11. V. 43 godine u12 h.

Broj 421[2]
43
Primljeno 14. V. 43.

Podnosi izvještaj o akciji na Voćin

ŠTABU IV DIVIZIJE NARODN.-OSLOBOD. V. HRVATSKE

Podnosimo izvještaj o akciji na Voćin[3] i izlažemo rad naših jedinica:

Naređenjem toga štaba[4] O. br. 388/43, ova brigada imala je napasti neprijateljsko uporište sa dva bataljona i to jednim bataljonom Prevendu, jednim bataljonom Turski grad sa zapadne strane u zajednici sa bataljonom XVII brigade. Jedan bataljon[5] ove brigade bio je u rezervi divizijskoj i sa jednim pojačanim vodom u zasjedi na cesti Voćin—Zvečevo.

Prvi bataljon ove brigade, koji je imao zadatak napasti Prevendu i likvidirati bandu u bunkerima i zarobiti štab neprijateljski, za vrijeme svoga privlačenja — prilaženja za izvršenje zadatka bio je primjećen od strane neprijatelja i kao takav bio je prinuđen, da bi izbjegao žrtve, napasti bandu. U svom prvom naletu — jurišu, uz pripomoć vatre teških bacača, likvidirao je bunkere, tj. istjerao neprijatelja iz njih i uspio doprijeti do crkve i Batine radnje. Pošto je to bila jedina operacija operativnih jedinica u uporištu,[6] banda je imala mogućnost i skoncentrisala se, te obuhvatnim napadom sa ceste Voćin—Hum prinudila je naše jedinice I bataljona da se povuku. Bataljon je otstupio, ostavivši sav plijen u zauzetim bunkerima. te je tako banda ponovno posjela i zauzela svoje prvobitne položaje. Poslije povlačenja bataljon se sredio i ponovno pokušao zauzeti bunkere, ali nije uspjelo zbog toga što je brisani prostor i velika vidljivost, tako da je do mraka ostao

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 48/4, k. 907.

[2] Datum i broj pod kojim je izvještaj zaveden u Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske.

[3] i [4] Vidi dok. br. 14, 16, 17, 18, 36, 44 i 46.

[5] Treći bataljon

[6] U uporište su se probili i dijelovi Sedamnaeste NO brigade, ali su jakom neprijateljskom vatrom vraćeni na polazne položaje. Vidi dok. br. 44.

u opsadnom stanju Prevende sve do novog zadatka, koji je dobio u 22 sata.[7]

II bataljon ove brigade, koji je imao zadatak napasti Turski grad sa zapadne strane u zajednici sa bataljonom XVII brigade, uspio se privući na polazni položaj za juriš, stupio u vezu sa bataljonom XVII brigade i tako sačekao pripremu teških oružja. Zbog velike magle i nevidljivosti, priprema teških oružja nije izvršena na vrijeme po planu, tj. u svitanje, tako da je banda poslije odbacivanja I bataljona grupisala se i vatrom teških bacača i automatskih oružja prinudila i II bataljon da se i on povuče. Dvije čete toga bataljona su se povukle na slijedeći prihvatni položaj da bi izbjegle vatru automatskih oružja. Dvije čete su ostale na polaznom položaju za juriš, koje nisu bile ugrožene i izložene vatri neprijateljskoj.

U takvom borbenom rasporedu jedinice su ostale do ponovnog naređenja za napad i likvidaciju uporišta. Magla, saznanje neprijatelja o rasporedu naših jedinica i naših oružja, onemogućilo je da se izvrši dobiveni zadatak. Pošto se dan raščistio, i poslije pripreme teških oružja jedinice nisu pristupale izvršenju zadatka, zbog gore opisanih razloga.

U 21.30 sati dobiveno je naređenje, preneseno telegrafskim putem, da se u 20.30 sati ima izvršiti ponovni napad u cilju likvidacije uporišta, s tim da će priprema teških oružja trajati od 20 do 20.30 sati, a poslije toga ima uslijediti napad. Iz izloženoga se vidi da je naređenje primljeno u zakašnjenju i prema tome naše jedinice nisu postupile niti su mogle postupiti kako je to naređeno. Štab brigade izdao je naređenje da se jedinice srede i prikupe i da otpočnu napad. Kako se u to vrijeme već bila stišala vatra, to je bilo jedinicama i sumnjivo te tako nisu pristupale zadatku.

9[-og] u 3 sata jedinice II bataljona privukle su se neopaženo na polozni položaj za juriš, pred samu žicu i tako sačekale 4 sata kada su izvršile snažnim naletom juriš i uspjele osvojiti grad. Istovremeno vršio je jurš bataljon XVII brigade, koji je nešto malo zakasnio, tj. II bataljon je prije stigao — izbio na sam grad.

I bataljon ove brigade u 5.30 sati uspio je snažnim naletom i jurišem ponovno osvojiti bunker na Prevendi i istjerati bandu u uporište, ali zbog nemanja uvida o situaciji u samom uporištu i uspjehu ostalih jedinica nije produžio nadiranje u samo mjesto.

Za pojačanje i lakšu likvidaciju same Prevende i neprijateljskoga štaba, Štab brigade potražio je pojačanje od XII brigade u jačini jedne čete, koje je i dobio sa 6 automatskih oružja, ali ta četa zbog slabog rukovodstva i neizvršenja naređenja I bataljona, pod čiju je komandu potpadala, odstupila je bez da je izvijestila I bataljon, koji bi izvršio

[7] Vidi dok. br. 26.

manevar za zatvaranje prostora koji je imala držati četa XII brigade, te tako onemogućiti bandi izvlačenje — bjegstvo iz uporišta.

Banda je zbog propusta koji je učinila četa XII brigade uspjela se izvući pod pritiskom vatre jedinica koje su upale u grad.

Vođenim borbama u samom mjestu i okolnim utvrđenjima naše jedinice uspjele su da u potpunosti osvoje Turski grad do 6.30 sati, to je učinio II bataljon u zajednici sa bataljonom XVII brigade. Prevendom je zavladao I bataljon za to isto vrijeme, pa i ranije, samo je ostala nelikvidirana Kalvarija, koja je nakon pola sata likvidirana.

Banda je organizovano povlačila se u pravcu Popovca, gdje je naišla na zasjede XII brigade između Popovca i Voćina. XII brigada vodila je borbu sa tom bandom cijeloga dana,[8] ali pošto nije bila u mogućnosti za kratko vrijeme likvidirati iste zbog slabih snaga, koje je specijalno odredila za hvatanje izbjeglica, to je Štab divizije naredio ovome štabu da da jedan bataljon za pomoć XII brigadi da se banda likvidira. Bataljon je sa dvije čete i jednim vodom pošao u pomoć XII brigadi, do koga vremena je uglavnom već XII brigada svojim snagama uspjela likvidirati bandu, tako da ovaj bataljon nije došao ni do izražaja. To se odigralo oko 7 sati.

Broj neprijateljskih žrtava koje su nanijele naše jedinice iznosi oko 20, pa možda i više izbačenih iz stroja. Tačan broj se ne zna, ali postoji vjerovatnoća da je bilo i više, samo što ih je banda uspjela izvući.

Broj naših žrtava iznosi: mrtvih *14*, ranjenih *48*.

Naročito su se istakli u ovoj akciji *1 i 2 četa II bataljona, koji su se borci pokazali dobri; komandni kadar, kako viši [tako] i niži, zadovoljio je.*

Broj zadobivenoga plijena u oružju iznosi: brdskih topova *2* u potpuno ispravnom stanju, jedino nedostaju nišanske sprave, bacača teških *2*, teških mitraljeza *2*, puškomitraljeza *1*, pušaka *14*, pored ovoga dobivena je velika količina municije, koja iznosi oko 15.000 do 20.000, veći broj granata za teške bacače i 200 granata za brdske topove, kao i raznoga ratnog materijala, tovarnog i zaprežnog pribora i ostaloga. 1 teš. m. neispravan.

Veza između štabova bataljona i brigade bila je uredna i Štab brigade imao je uvid u situaciju, te je tako bilo omogućeno pravilno komandovanje jedinicama. Veza između brigade i Štaba divizije nije bila uredna, zbog nemarnosti samoga štaba, što pravdamo time da smo očekivali ishod naših juriša, koji su vršile naše jedinice. Vidi se i po tome da veza nije funkcionisala, što je naređenje za ponovni napad 8. [- og] u 20.30 sati sa pripremom teških oružja došlo u zakašnjenju od jednoga sata. Uzrok je i taj da je štab bio dosta udaljen od samog Štaba divizije, imajući u vidu da su kuriri morali prolaziti kroz zonu koja je bila tučena neprijateljskom vatrom.

[8] Vidi dok. br. 46.

Četa pratećih oružja sa teškim mitraljezima doprinijela je u mnogome i olakšala izvršenje zadatka, a naročito teški bacači, koji su svojom efikasnom vatrom obasipali rovove neprijateljske, pa i razbijali ih.

Može se naročito podvući da je moral kod boraca za sve vrijeme trajanja akcije bio na velikoj visini i da su borci zastupali uvijek mišljenje, pa i pri povlačenju, tj. zauzimanju boljih položaja, da će uporište biti likvidirano pod svaku cijenu. Istò tako bili su oduševljeni kada su čuli i dobili zadatak za likvidaciju datih im objekata i utvrđenja.

Sanitetska služba nije u potpunosti zadovoljila, što se tiče bolničkih vodova, koji nisu blagovremeno pružili potrebnu pomoć ranjenim drugovima. Samo brigadno previjalište zadovoljilo je, jer sve primljene ranjenike blagovremeno otpremilo za bolnicu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Rade Knežević

BR. 35

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORPUSA OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O AKCIJAMA I BORBAMA KORDUNAŠKOG NOP ODREDA OD 9 DO 17 SVIBNJA[1]

O.70/43
12 maj 1943

Operativni izvještaj
o akcijama Kordunaškog odreda
od 9-17. IV o. g.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

9-IV-1943 jedinice 1 bataljona vodile su borbu sa neprijateljem kod Kamenskog Mosta.

Do plijena se nije moglo doći.

Gubici neprijatelja: 3 mrtva i više ranjenih.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Istog dana jedinice 3 bataljona u okolini Plavča Drage prikupile su 55 pušaka i 2000 metaka od četnika, i rušile prugu između Plaškog i Josipdola.

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34—6, k. 424 C.

Istog dana jedinice 5 bataljona vodile su borbu sa neprijateljem kod Trošmarije.

Zarobljena su 2 domobrana sa odijelom, oružjem i municijom.

Gubici neprijatelja: 8 mrtvih i nekoliko ranjenih.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Utrošeno je 1483 metka, zaplijenjeno je 200 metaka, manjak 1283 metka.

12-IV-1943 jedna patrola 2 bataljona vodila je borbu sa jednom ustaškom satnijom[2] kod Cerovca i natjerala je u panično bjegstvo prema Cerovcu.

Zarobljen je 1 ustaša i 2 ranjena, koji su umrli.

Zaplijenjeno je: 1 karabin, 135 metaka, 1 bomba i odijelo.

Ostali gubici nisu poznati.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Utrošeno je 50 metaka, zaplijenjeno 135, višak 85 metaka.

Noću 12/13.IV-1943 jedinice 2 bataljona od ustaške imovine rekvirilale su 2 vola, 2 krave, 21 svinju, nekoliko kg masti, 100 m platna i 43.000 kuna.

12-IV-1943 jedna četa 4 bataljona zarobila je 2 četnika (od kojih je jednan bio ranjen) i zaplijenila 2 karabina, 300 metaka, 1 pištolj, 4 bombe, 1 džepni sat i odijelo.

Noću 13/14-IV-1943 jedna četa 1 bataljona u Rečici zaplijenila je 2 para konja sa potpunom ratnom spremom, 1 plug, 6 drljača, 20 vagona krumpira, 250 kg soli i 100 uložaka za baterije, svojina jedne firme iz Duge Rese.

Noću 14/15-IV-1943 jedinice 5 bataljona minirale su most kod Novog Grada, koji je učinjen potpuno neupotrebljivim.

Noću 15/16-IV-1943 jedinice 5 bataljona minirale su most u Lipi i učinili ga potpuno neupotrebljivim. Osim toga osiguravale su Komandu područja, koja je rekvirirala imovinu bivšeg ministra Šibenika.

15, 16 i 17-IV-1943 neprijatelj je sa snagom jačine 4500—5000 vojnika sa 4 tenka izvršio koncentričan napad na oslobođeni teritorij Korduna[3] iz pravca Cetingrada, Velike Kladuše, Barilovića, Cerovca, Vukmanića, Lasinje, Bučice, Starog Sela i Topuskog. Sa njim su stupile u borbu jedinice 1 i 2 bataljona, i to kod Debele Kose i Tušilovića, da bi zaštitile evakuaciju ranjenika, bolesnika i naroda preko Korane. Neprijateljske snage sastale su se kod Vojnića, odakle je jedna jača kolona otišla preko Perne za Kladušu i Cetingrad, a slabija kolona, jačine oko 800, među kojima je bilo i 200 Talijana sa 4 tenka, otišla je u pravcu Cerovca i Karlovca. Za vrijeme ove ofanzive neprijatelj je

---

[2] Riječ je o Trećoj satniji Jedanaeste ustaške bojne. Vidi dok. br. 149 i 152.

[3] U ovom napadu učestvovala je Jedanaesta pješačka pukovnija i dijelovi Petog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 154, 156 i 157.

pričinio veliku štetu, jer je pljačkao i palio domove i zapalio Petrovu Goru, koju su radni bataljoni pod zaštitom 1 bataljona gasili.

Gubici neprijatelja kod Barilovića: 12 mrtvih.

Naši gubici: 2 lakše ranjena.

Do plijena se nije moglo doći od tenkova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

BR. 36

PISMO ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU TREĆE OPERATIVNE ZONE O REZULTATIMA NAPADA NA VOĆIN[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Dana 12 maja 1943.

Dragi drugovi![2]

Šaljemo vam rezultate naše uspjele akcije na Voćin[3] izvedene od 8. V. 1943 do 9. V. 1943 (kroz 24 sata žestoke borbe sa najboljom Pavelićevom vojskom — zdrugovcima I Gorskog zdruga):

Zarobljeno: 180 neprijateljskih vojnika i 4 oficira.

Ubijeno: 60 neprijateljskih vojnika.

Ranjeno: preko 100 neprijateljskih vojnika.

Od oružja uhvaćeno: 2 brdska topa 65 mm, 4 teška minobacača, 1 laki minobacač, 4 teška mitraljeza, 14 puškomitraljeza, 5 ručnih mitraljeza, 150 karabina, 1.000 granata za brdske topove, preko 700 mina za teške minobacače, oko 200 mina za laki minobacač, 150.000 puščanih metaka, 70 konja teglećih, tovarnih i jahaćih, čitava bojna i trupna komora, kancelarija sa povjerljivim aktima, te mnogo ostalog ratnog materijala i [pre]hranbenih artikala.

Poslije likvidacije Voćina vodila se na zasjedama još dva dana borba dok je izvršena evakuacija plijena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. otsutan

Zamjenik komandanta:
Mato Jerković

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49/4, k. 907.

[2] Pismo je upućeno Štabu Treće operativne zone.

[3] Opširnije o napadu na ovo uporište vidi dok. br. 14, 16, 17, 18, 34, 44 i 46.

Štab
IV.Divizije
Narodno-oslobodilačke Vojske
Hrvatske

Dana 18.srpnja 1945.

Drugi drugovi !

Šaljemo vam rezultate naše ofenzivne akcije protiv [illegible] izvršene od 8.V.1945 do 9.V.1945 /kroz 24 sata/ u toku borbe za oslobođenje Jugoslavije zajedno sa drugovima I.Korpusa Armije/:

Onesposobljeno: 100 neprijateljskih vojnika i 4 oficira.
Ubijeno: 80 neprijateljskih vojnika.
Zarobljeno: preko 100 neprijateljskih vojnika.
Od oružja i municije: 1 kratka topa 45 mm.,4 teška minobacača, 1 laki minobacač,4 teška mitraljeza,1o mitraljeza,5 ručnih mitraljeza,1o protutenkovskih topova,preko 7oo mina za teške minobacače, oko 2oo mina za laki minobacač,1oo.ooo puščanih metaka,7o ručnih bacača,tovarnih i jahaćih,oklopna bojna i trupna kuhinja,[illegible] oficirskih aktovki,te mnogo ostalog ratnog materijala i hranidbenih artikala.

Pošalje izvještaje Vašim [illegible] na [illegible] jer uz dnevne borbe dođ je izvršen evakuacija pljačke.

Smrt fašizmu - slobodu narodu !

Politkomesar; Komandant;
[illegible]

Fotokopija dokumenta broj 36

BR. 37

DIREKTIVA ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RASPORED I DEJSTVO U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV HRVATSKE
12. V. 1943. 12. V. 43.[2]

D I R E K T I V A

Opća situacija: Na istočnom frontu bratska Crvena armija, ojačana sa 4,000.000 svježih snaga, sprema se za ljetnju ofanzivu, a Velika Britanija i S.A.D. poslije likvidacije afričkog fronta obećavaju otvaranje drugog fronta. U vezi sa vjerovatnim otvaranjem drugoga fronta baš na Balkanu, neprijatelj sprema upad na naš oslobođeni teritorij.

Podaci o neprijatelju: Neprijatelj sprema ofanzivu sa četiri divizije.[3] Po do sada prikupljenim podacima koncentracija njegovih snaga izvršena je ovako:

Bosanski Novi: 42 — „Vražja divizija".

Slunj—Kladuša: Pokretna domobranska pukovnija.

Ogulin: 800 Talijana i jedna bojna ustaša.

Krivi Put—Senj: jače okupatorske snage.

Karlobag: oko 1000 Talijana. Živost. Primjećuju se neprijateljski brodovi. Jače koncentracije nema za sada.

Gospić: preko 3000 neprijateljskih vojnika.

Bihać: jače okupatorske snage.

Bos. Petrovac—Ključ: jače okupatorske snage.

Opći zadatak: Ranjenike evakuisati na sigurnije mjesto. Srediti jedinice. Izvršiti popunu municijom. Materijal i hranu skloniti na sigurno mjesto

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 43/1—1, k. 419.

[2] Datum prijema dokumenta u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Ovaj primjerak Divizija je poslala Štabu korpusa na uvid. Vidi dok. br. 39.

[3] Vidi dok. br. 32.

Narod pripremiti za držanje u toku ofanzive. Dati neprijatelju što jači otpor, uništiti što više njegove žive snage i zaplijeniti materijala.

Zadatak naše divizije:

Naša divizija, bez I brigade,[4] zatvara pravce Karlobag—Gospić, i vrši blokadu Gospića. Dva bataljona drži na sektoru Lapac kao rezervu i da zatvaraju pravce u slučaju nadiranja od Kulen Vakufa.

U cilju izvršenja zadatka izdaje se sljedeća

DIREKTIVA:

1) **IX Brigada:**
Sastav: četiri bataljona pojačana sa protutenkovskim mitraljezom i jednim teškim bacačom.

Zadatak: Zatvoriti pravac Karlobag—Gospić i vršiti blokadu Gospića na sektoru Oštra—Novi.[5] Onemogućavati izlazak neprijateljske posade iz Gospića bilo u kom pravcu.

Vezu držati sa II brigadom kao i dosad.

Štab IX brigade u Rizvanuši.

Jednu četu uputiti na cestu Alan—Sv. Rok za zatvaranje toga pravca.

2) **I grupa bataljona II brigade:**[6]
Sastav: dva bataljona, jedan protutenkovski top, jedna brdska baterija.
Komandant: Komandant II brigade.[7]
Komesar: zamj. komesara II brigade.[8]

Zadatak: Blokirati Gospić od smiljanske ceste uključno do Budačkog mosta uključno. sprječavajući neprijatelju svaki izlazak iz Gospića u bilo kom pravcu.

Veza sa IX brigadom kao i dosad.

Štab će ostati na istom mjestu.

3) **II grupa bataljona II brigade:**[9]
Sastav: bataljon »Stojan Matić« i još jedan bataljon II brigade pojačani sa jednim teškim baca-

Zadatak: Smjestiti se na sektor Donjeg Lapca i spriječiti eventualno nadiranje neprijatelja u Lapačku kotlinu sa pravca Bihać—Lapac, Kulen Vakuf—Lapac, Martin Brod—Lapac.

Paziti naročito da se ljudstvo ne smjesti u mjestu gdje vlada tifus.

---

[4] Ova brigada stavljena je privremeno pod komandu Trinaeste primorsko-goranske divizije. Vidi dok. br. 32 i 38.

[5] Lički Novi

[6] Odnosi se na Drugi i Četvrti bataljon.

[7] Dušan Dotlić

[8] Simo Mrdja

[9] Odnosi se na Prvi i Treći bataljon.

čom. Komandant: zamj. komandanta II brigade.[10] Komesar: Komesar II brigade.[11]

Veza sa bataljonom Odreda na Drenovači,[12] a po mogućstvu i sa snagama Kninskog sektora[13] preko Komande mjesta Srb.

Štab u Donjem Lapcu.

4) **Inžinjerska četa:** Sastav: dva voda.

Zadatak: Dignuti most na Sastavcima. Minirati Budački most i srušiti prolaz preko Like kod Malog Žitnika.

Jedno minersko odjeljenje dati na raspolaganje II grupi bataljona II brigade za miniranje mostova na Uni.

Jedno odjeljenje dati na raspolaganje IX brigadi za rušenje ceste.

5) **Rušenje komunikacija:**

Jedinice će temeljito prekopati ceste Karlobag—Gospić, Alan—Sv. Rok, izvršiti sve pripreme za prekopavanje ostalih cesta i puteva i za dizanje mostova.

6) **Utvrđivanje i maskiranje položaja:**

Odrediti predstražne i prihvatne položaje. Položaje dobro utvrditi i maskirati. To je jedan od najvažnijih zadataka svih jedinica.

7) **Veza:**

Između Štaba divizije i štabova IX brigade i I grupe bataljona II brigade organizirati telefonsku vezu. II grupa bataljona II brigade koristiće telefonsku vezu Lapac—Korenica—Mekinjar—Mogorić, odakle će se izvještaji prenašati pomoću velosipedista i konjanika, i telefonsku liniju Lapac—Korenica—Vrhovine—Perušić. Pored toga Štab II grupe bataljona II brigade iskoristiće sve velosipede koje nađe u Lapačkoj kotlini.

Štabovi IX brigade i I grupe bataljona II brigade pored telefonske veze organiziraće vezu sa kuririma i konjanicima sa Štabom divizije.

Vezi pokloniti naročitu pažnju.

8) **Sanitet:**

Divizijsko previjalište za IX brigadu i I grupu bataljona II brigade nalaziće se u Vrebcu. Ova dva štaba organiziraće svoja previjališta i ranjenike upućivati noću u divizijsko previjalište. II grupa bataljona II brigade svoje ranjenike upućivaće u pravcu Kamenska.

---

[10] Damjan Damjanović

[11] Branko Damjanović

[12] Odnosi se na Prvi bataljon Ličkog NOP odreda.

[13] Na Kninskom sektoru dejstvovao je Sjevernodalmatinski NOP odred i tri bataljona Ličkog NOP odreda. Vidi dok. br. 12.

9) **Izvještaji:** Izvještaje slati što češće. Neizostavno tri puta dnevno.

10) **Mjesto štaba divizije:** Štab divizije nalaziće se u Ličkom Osiku.

11) **Ishrana:** IX brigada snabdijevaće se sa hranom sa sektora Medka. Snabdijevanje mesom može vršiti iz Ličkog Osika.

I grupa bataljona II brigade snabdijevaće se iz Smiljana i sela prema Perušiću. II grupa bataljona II brigade snabdijevaće se sa sektora II ličkog područja, u kom cilju doći u vezu sa Drugim ličkim područjem.[14]

Napomena: Naročito obratiti pažnju na službu izviđanja i obavještavanja. Slati oficirske patrole daleko naprijed do deset kilometara da drže kontakt sa neprijateljem.

Odmah organizaciono srediti jedinice i politički ih pripremiti za podnašanje budućih napora.

Izvršiti popunu municijom koliko borci i komora mogu nositi. Izvijestiti koliko imaju jedinice u rezervi.

Sav nepotrebni materijal dobro skloniti. Ljudstvo sa otsustva i van jedinica povući u jedinice.

Narod politički pripremiti i savjetovati da skloni hranu, alat i ostalo, a u slučaju ofanzive da se ne povlači pred neprijateljem, nego sklanja i prebacuje iza leđa neprijatelju.

Kontrolisati sve i najmanje staze i prilaze položajima i ne dozvoliti neprijatelju da nas preko njih iznenadi.

Sve jedinice moraju izraditi plan vatre. Neposredno potčinjeni nam štabovi kontroliraće da li njihovi podređeni imaju plan vatre za svoju jedinicu.

Držati jedinice u ruci. Kontrolirati njihov rad. Ostavljati na položajima manje snage. *Paziti na odmor ljudi kad god je to moguće. Ishrani posvetiti veliku pažnju.* Imati u ruci rezervne snage kad god to situacija dozvoljava.

---

[14] Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 31 ožujka 1943 god. formirane su u Lici dvije komande područja, Komanda Prvog Ličkog područja obuhvatala je kotareve: Korenica, Udbina, Gospić i dijelove kotareva zapadno od ovih. Komanda Drugog ličkog područja obuhvatala je kotareve: Donji Lapac i Gračac. Za komandanta Prvog područja postavljen je Dušan Egić, a za komandanta Drugog područja Bude Ratković.

Pravce eventualnih povlačenja za sada je nemoguće predvidjeti, a to će se odrediti prema konkretnoj situaciji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar otsutan (M. P.)[16] Komandant **Đ.**[15] **Jovanić**

Dostavljeno:
Štabu I Korpusa na znanje.
Štabu II i IX brigade i inžinjeriskoj pratećoj četi na izvršenje.

BR. 38

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RASPORED I SPRJEČAVANJE NEPRIJATELJSKOG PRODORA NA OSLOBOĐENI TERITORIJ[1]

ŠTAB
XIII DIVIZIJE NOV HRVATSKE
O. br. 37 14. V. 43[2]
12. V. 1943 g. 24 sati
Brlog

Z A P O V I J E S T

(karta Ogulin i Senj, razmj. 1:100.000, izdanje biv. Jugosl. vojn. geogr. inst.)

1) Neprijatelj je koncentrisao jače snage prema Krivome Putu, u Senju i na Senjskom Bilu (na Senjskom Bilu neprijatelj drži položaje: Vratnik—k. 1005—k. 1070). U Krivom Putu nalaze se oko 5.000 Talijana, uključujući u tu brojku Vratnik, Senjsko Bilo i Senjsku Dragu. Prema izvještajima naše obavještajne službe ovih dana pretstoji neprijateljska ofanziva na naš oslobođeni teritorij.[4]

---

[15] Đoko
[16] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 18 I—2, k. 421.
[2] Datum prijema zapovijesti u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Ovaj primjerak zapovijesti Divizija je dostavila Štabu korpusa na uvid.
[3] Iz sastava divizije »Re«. Vidi dok. br. 145, 152, 154, 155 i 163.
[4] O ovoj neprijateljskoj ofanzivi vidi dok. br. 59, 91, 163, 167, 181, 184 i 193.

2) Naša Divizija u čiji sastav ulaze I. IV i VI Brigada,[5] pojačana sa jednim bataljonom, dobila je zadatak, da brani dolinu Gacke, time da zatvori pravce neprijateljskog nadiranja: Krivi Put—Brinje, Vratnik—Brlog i Sveti Juraj—Otočac.

Na sektoru Drežnice nalaze se snage V Operativne zone, a na sektoru Plaškog snage VIII Divizije i Kordunaškog odreda.

Za izvršenje prednjeg zadatka

NAREĐUJE SE:

1.) VI U. brigada ojačana II bat. »Ljubice Gerovac«[6] jednim protivkolskim topom i bacačem 81 mm.

Zaposjeda, utvrđuje i uporno brani: sa jednim bataljonom položaj sjeveroistočno od Krivog Puta i to: Zavid (1087) do sela Blaževići. Zadatak tog bataljona jeste da zatvori puteve koji izvode prema Tuževiću.

Sa jednim bataljonom zaposjeda: selo Pavelići—zapadne padine Vučjih Glava—selo Serdari — selo Stubica. Zadatak tog bataljona jeste da zatvori prolaz neprijatelju kroz dolinu Županjol. Taj bataljon upućivat će jače patrole prema Medveđaku radi hvatanja veze sa patrolama bataljona koji je zaposjeo položaj na Goljaku, a ujedno da tim patrolama izviđanjem spriječi povlačenje neprijatelja tim pravcem u dolinu Stubice.

Jedan bataljon posjeda i brani položaj Goljak (824) — zapadne padine Mačkovca (575) prema Melnicama. Taj bataljon isto tako upućivat će jače patrole prema Medveđaku u istom cilju kao i bataljon naprijed navedeni. Na svom lijevom krilu održavat će vezu sa bataljonom IV Brigade na koti 565.

Sa jednim bataljonom posjest će i utvrditi položaj iznad s. Žute Lokve i to: k. 572 i k. 478 (sve zaključno) sa zadatkom da brani raskrsnicu puteva iznad s. Žute Lokve. Tome bataljonu pridati protivkolski top radi tučenja neprijateljskih tenkova.

Ostala dva bataljona zadržati u rezervi na najpodesnijem mjestu.

U slučaju neprijateljskog prodora u dolinu Županjol ta Brigada posjest će položaje:

[5] Vidi dok. br. 32.

[6] Riječ je o Drugom bataljonu Prvog NOP odreda Pete operativne zone.

k. 804 — Javorov Vrh (895 — 805) i Klanac kojim prolazi cesta za Brinje iznad raskrsnice puta Prokike—Smilenci, a zapadno od ceste ispupčenja na padinama Mikića Vrha. Taj isti Klanac služit će kao prihvatni položaj u slučaju pada položaja iznad raskrsnice kod Žute Lokve. U tom klancu uporno braniti prolaz neprijatelja prema Brinju.

Lijevo Brigada će održavati vezu sa IV Brigadom.

2.) IV Udarna brigada punog svog sastava.

Sa jedinicama bataljona zaposjeda i brani položaje zapadnih padina k. 565 — k. 498, zapadne padine Čelinjaka — k. 661 i seoski put Vrzići—Crni Kal.

Ovaj bataljon smjestiti na stanovanje u s. Vrziće u najbližim kućama s. Crnog Kala. Tom bataljonu staviti u zadatak da put iz s. Melnica za Vrziće i Crni Kal potpuno zapriječi (iskopa i zakrči stablima). Taj bataljon mora naročitu pažnju obratiti prema Senjskom Bilu, te u tom cilju vršit će najintenzivnije izviđanje u tom pravcu. (Napominje se da sa Vratnika češće četnici zalaze u Vrziće, starati se da se isti pohvataju ili pobiju). Bataljon će se sa k. 565 povezati sa bat. VI Brigade na Goljaku.

Sa jednim bataljonom ta će Brigada posjesti i braniti položaj od k. 478 — proplanke kod k. 524—k. 657—k. 733 (sve zaključno). Zadatak tog bataljona je da brani pristup neprijatelja prema cesti Brlog—Otočac. Taj bataljon zatvorit će sve šumske staze i prilaze koji izvode ka Brlogu. Na k. 478 uhvatit će vezu sa bat. VI Brigade.

Ostala dva bataljona bit će u rezervi u s. Brlogu i Dobrici.

Bataljon koji je u Dobrici organizirat će za odbranu položaje neposredno iznad ceste: Rapajin Klanac—Rapajin Do i s. Rapajići. Taj bataljon nikako ne smije dozvoliti da neprijatelj priđe padinama položaja Dobrice.

Iz pratećeg bataljona pridati oružje jedinicama na položaju prema stvarnoj potrebi.

3.) I Udarna brigada potpunog sastava.

I Udarna brigada obrazovat će divizijsku rezervu u s. Srpsko Polje i Kompolje. Zadatak te Brigade jeste da uputi jednu četu u s. Krasno

sa zadatkom zatvaranja pravca Sveti Juraj—Otočac. U cilju izviđanja ta četa isturit će jedan vod u s. Oltare, odakle će izviđati u pravcu Sv. Jurja. U slučaju event. pokreta neprijatelja tim pravcem pružiti mu otpor i najhitnije o tome izvijestiti radi preduzimanja odbrane tog pravca. Vodu kod Oltara staviti u zadatak da zapriječi cestu Sv. Juraj—Oltari (rušenjem ceste).

4.) Veza će se održavati telefonom i kuririma. U tom cilju referent za vezu izdat će zasebnu zapovijest. Svi štabovi brigada vezat će se telefonom sa ovim Štabom. Pored toga brigade će uputiti po tri kurira u ovaj Štab. Sve brigade obavezne su i odgovorne da održavaju vezu kako između sebe, tako i između potčinjenih jedinica. To važi i za bataljone koji su susjedni na položaju, da održavaju najtješnji dodir i vezu između sebe. Svakog dana brigade će slati u ovaj Štab po tri izvještaja (ujutro, u podne i navečer) bez obzira da li se što važno desilo. Izvještaje od veće važnosti dostavljati telefonski, a ujedno i pismeno. Naređuje se i podvlači bezuvjetno i što češće slanje izvještaja o neprijatelju, koji izvještaji treba da budu točni, potpuni i da stignu na vrijeme. Izvještaj o neprijatelju mora sadržati: a) mjesto gdje je primjećen, b) kada je primjećen (dan sat i minut), c) njegova jačina i sastav i d) njegove namjere (što radi). Bez ovih elemenata izvještaj nema nikakve vrijednosti.

5.) Ishrana jedinica bit će prema instrukcijama intendanta ovoga Štaba, a u toku borbe dobit će se potrebna naređenja. Sve brigadne komore koje nisu potrebne i sav suvišni materijal pripremiti za evakuaciju, prema naređenju koje će se naknadno izdati.

6.) Divizijsko previjalište bit će u prvo vrijeme na glavnoj cesti Žuta Lokva—Otočac u s. Brlogu, blizu raskrsnice: Brlog—Škare i Brlog—Otočac.

7.) Štab divizije nalazi se u s. Brlogu iznad puta Brlog—Škare, blizu Babić mosta.

8.) Položaje određene ovom zapovješću fortifikacijski organizirati izradom zaklona kako za strijelce, tako i za automatsko i ostalo oružje do punog profila. Za štabove izraditi osmatračnice i vezati ih sa mjestom štaba (telefonom, odn. kuririma, relejima itd.). Radove maskirati od neprijateljskog ugleda sa zemlje i zraka. Plan vatre sačiniti na osnovu najdetaljnijeg izviđanja i proučavanja zemljišta. Pri tom odrediti svakom strijelcu i oružju njegov zadatak. Položaj posjedati po grupama (jačine desetine). Vatrena povezanost između jedinica mora biti zastupljena do maksimuma. Sav predteren ima biti tučen jakom uzdužnom i unakrsnom vatrom. U slučaju da se nekim oružjem ne možete postići uzdužnu vatru sa svog položaja, isto postaviti na susjedni sektor. Starješine pojedinih sektora položaja izradit će plan

vatre u ličnom dogovoru i sporazumu sa susjedom, tako da ne bi međuprostori ostali ne tučeni. U slučaju jake neprijateljske artiljerijesk vatre borce povući sa položaja u mrtve uglove, a položaj posjedati tek onda, kada naiđe bliže neprijateljsaka pješadija. Organizirati protivaeroplansku odbranu, tukući niskoleteće neprijateljske avione iz više automatskih oružja (najbolje iz mitraljeza Sent Etien). Ne tući neprijateljske avione na visini ili udaljenosti preko 1000 m, jer se time samo razbacuje krvavo stečena municija. Naročito je pogodno da se organizira tučenje aviona plotunskom paljbom četa ili vodova kombiniranom sa vartom automatskog naoružanja. Vatra jednog oružja ne znači ništa i više šteti nego koristi.

Za rušenje i zaprečavanje puteva mobilisati okolno civilno stanovništvo. U pogledu alata za izradu fortifikacijskih objekata isti prikupljati od mjesnog stanovništva.

Naročitu pažnju obratiti na izviđanje. Izviđanje vršiti neprekidno u svim pravcima prema neprijatelju i u tom cilju upućivati oficirske patrole radi održavanja neprekidnog dodira sa neprijateljem.

9.) Prije početka borbe istaknute položaje prema neprijatelju ne zaposjedati sa punim brojnim stanjem, već jedino prilikom izvođenja radova. Inače starati se da se trupa što bolje odmori. Radi sigurnosti u cilju sprječavanja neprijateljskog iznenađenja postaviti bojne prethstraže, koje nadopuniti patroliranjem onako kako je ranije naređeno.

Po izvršenom posjedanju i organizaciji položaja podnijeti pismene izvještaje. Štabovi brigada dostavit će na uvid ovome Štabu po jedan primjerak svojih zapovijesti.

Jedinice sreditи organizaciono i politički ih pripremiti za pretstojeću neprijateljsku ofanzivu, a u vezi sa time i na podnošenje najvećih napora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
A.[7] **Turkulin**

Komandant:
Veljko Kovačević

Dostavljeno:
I Korpusu NOV Hrvatske
I, IV i VI NOV Brigadi.

---

[7] Artur

BR. 39

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NEPRIJATELJSKIH AVIONA NA POLOŽAJE DRUGE NOU BRIGADE[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV HRVATSKE
12. V. 1943.

12. V. 43[2]

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Danas oko 10 sati više aviona bombardovalo Novi i položaje IX brigade. Srušene neke kuće. Detaljnih podataka nemamo.

Oko 12 sati 2 njemačka aviona, koja su došla sa pravca Zagreba, bombardirali su položaje II brigade. Bacili su oko 40 bombi. Ljudskih žrtava nije bilo.

Na sektoru Karlobaga primjećuje se živost: dolaze neprijateljski brodovi i odlaze. Vijesti o koncentraciji još nemamo.

I brigada je stigla u Lešće.

Štab divizije nalazi se u Ličkom Osiku.

Primili smo vašu direktivu[3] i izdali direktivu našim štabovima, koju vam šaljemo.[4] Za pravac Alan—Sv. Rok odredili smo jednu četu,[5] koja će uz pomoć ljudstva iz komande mjesta Lovinac i Medak i civilnog pučanstva temeljito razrušiti tu cestu. Po našem mišljenju trebalo je predvidjeti zatvaranje i toga pravca.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
otsutan (M. P.)[7] Đ.[6] Jovanić

P. S.

Po našem mišljenju Štab divizije treba da ostane u Ličkom Osiku radi bolje veze sa Vama i sa ostalim divizijama.[8]

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1—4, k. 419.
[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Vidi dok. br. 32.
[4] Vidi dok. br. 37.
[5] Iz sastava Devete NOU brigade. Vidi dok. br. 37.
[6] Đoko
[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.
[8] Odnosi se na Osmu i Trinaestu diviziju NOV i PO Hrvatske.

BR. 40

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NEPRIJATELJSKIH AVIONA NA POLOŽAJE DRUGE I DEVETE NOU BRIGADE[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
A broj 207

Večernji dnevni izvještaj u 22.45 h.
12. V. 43 13. V. 43.[2]

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Po izvještajima terenskih radnika oko 400 četnika i ustaša kreće se Velebitom, vjerovatno u namjeri da upadnu u neko naše selo. Naređeno je IX brigadi da ispita te vijesti. (Odakle i kuda se kreću ne znamo).[3]

I poslije podne više aviona bombardovalo položaje II i IX brigade.[4] Jedni avioni su njemačkog tipa, bilo ih je pet i došli su od pravca Zagreba. Drugi su talijanskog tipa, bilo ih je tri i došli su od pravca Karlobaga. U IX brigadi tri ranjena, koliko se dosad zna, od kojih jedan teže. U II brigadi dvojica ranjenih.

Prošlu noć naši vršili fingirani napad.[5] Neprijatelj slabo reagirao. Ranjen jedan borac.

Postavljene mine na Budačkom mostu. Kada dobijemo još eksploziva, kojega nemamo u dovoljnim količinama ovdje, odmah ćemo dignuti most na Sastavcima.

Sutra ujutru tučemo haubicom Gospić.

Veza sa II brigadom dobra. Sa IX brigadom slabija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar otsutan (M. P.)[7] Komandant **Đ.**[6] **Jovanić**

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojniostoriskog instituta pod reg. br. 26/1—4, k. 419.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa.

[3] Riječ je o skupini četnika koji su se pojavili u okolini Metka. Štab Devete NOU brigade poslao je u potjeru svoj Treći bataljon. Vidi dok. br. 51, 65 i 73.

[4] Položaji ovih brigada bili su oko Gospića. Vidi dok. br. 37.

[5] Ovaj napad na Gospić izveli su dijelovi Druge NOU brigade.

[6] Đoko

[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 41

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 13 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE U VEZI MOBILIZACIJE U GACKOJ DOLINI[1]

13 maj 1943

ŠTABU VI DIVIZIJE

U cilju što uspješnije mobilizacije Ličana Hrvata u Gackoj dolini potrebno je:

— Sve Ličane Hrvate koji su se ovih dana dobrovoljno javili u našu vojsku i koje je Sudski odsjek GŠH[2] rasporedio u IV brigadu, prevesti u I brigadu i od njih formirati kao osnovu jednu posebnu jedinicu u kojoj postaviti za rukovodioce također Hrvate.[3]

— Za ovu mobilizaciju treba da se angažuje Nina Rupčić ili Jakov Blažević.

— Sa ovom novoformiranom jedinicom potrebno je naročito intenzivno politički raditi i obratiti joj najveću pažnju.

Prilažemo naređenje IV brigadi po kom će ona Ličane Hrvate prevesti u I brigadu.

I brigadi dodijelili smo 500 komada ćebadi i ona treba da uputi kola po njih u naš Štab. Najmanje četvora kola.

Dosad još nisu stigli vaši pratioci da prime municiju, čuturice, porcije, fišeklije i pionirski alat, pa je potrebno da ih uputite što prije.

Još nismo izviješteni da li su stigla dva bataljona II brigade na sektor Donji Lapac[4] i da li je naređeno potrebno Smiljanskoj i Divoselskoj partizanskoj četi da krenu na sektor Drenovače.[5]

Do sada je stiglo u naš magacin samo 9 sanduka municije a VI divizija je u borbama oko Gospića zaplijenila 457.000 metaka pa nam nije jasno gdje se sada nalazi ta tolika municija.[6] I ove stvari što su došle upućene su bez pratnje i bez pismenog dokumenta, koji je stigao tek mnogo kasnije. Isto tako nisu još stigle zaplijenjene dvije radiostanice već samo neki dijelovi od njih. Zaplijenjeno je i oko 600 pušaka

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno.-istoriskog instituta pod reg. br. 2—9, k. 421 C.

[2] Glavni štab NOV i PO Hrvatske

[3] Riječ je o bataljonu »Matija Gubec«, koji je formiran srpnja 1943 god. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 17 (naredba Štaba Šeste divizije od 14 srpnja 1943 godine).

[4] Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu. Drugi i Četvrti bataljon ove brigade držali su položaje oko Gospića. Vidi dok. br. 37, 43 i 78.

[5] Vidi tom V, knj. 16, dok. br. 29.

[6] O borbama oko Gospića vidi dok. br. 24 i 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 115.

a u naš je magacin stiglo dosad samo 200. Izvijestite nas što je sa materijalom koji još nije poslan i bolje organizirajte transport i sprovođenje.

Potvrđujemo prijem 2 jugoslovenska brdska topa 65 mm sa 130 granata.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

BR. 42

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 13 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O STANJU NA KALNIKU I IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 13 TRAVNJA DO 11 SVIBNJA[1]

ŠTAB
KALNIČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA

Broj: 25/V, Oper. br. 494[2]
13 svibanj 1943

KOMANDANTU II OPERATIVNE ZONE[3]

Stanje neprijatelja na terenu Kalničkog part. odreda.

Kao što je i u prošlim izvještajima rečeno, neprijatelj se uglavnom nalazi u svojim starim bazama. Brojno stanje posada stalno se mijenja. U Ludbregu nalazi se prema poslednjim izvještajima oko 1.200 neprijateljskih vojnika, a od toga je oko 600 regruta. U Koprivnici nalazi se koturaška bojna, 1 satnija padobranaca i oko 300 Njemaca. Koturaška bojna ne nalazi se uvijek u Koprivnici već često mijenja svoje mjesto. Tako se ovih dana nalazi u mjestu Prkosu i već par dana vodimo s njome borbu. U Križevcima nalazi se ukupno oko 800 što domobrana što legionara. Među legijom nalazi se i oporavilišni sat koji redovno ne stupa u borbu. U Varaždinskim Toplicama nalazi se također jedna satnija domobrana koja je smještena u Josipovoj kupelji. U Novom Marofu nalazi se također osim žandarmerije 1 satnija domobrana. Na Bilo Gori nalaze se posade u Kapeli (oko 200 domobrana), Đurđevcu, Pitomači, Kloštru, kao i u Bjelovaru (oko 12.000). Posade u Đurđevcu, Kloštru, Pitomači stalno se mijenjaju i njihovo brojno

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32—3, k. 1472.

[2] Datum i broj pod kojim je izvještaj zaveden u Štabu Druge operativne zone.

[3] Vladimir Matetić

stanje teško je utvrditi. Obično se u tim mjestima nalazi više vojske kada se sprema kakova reakcija bande. Osim toga na sektoru Kalničkog partizanskog odreda nalazi se još uvijek niz malih domobranskih i žandarskih posada. Žandarske stanice naročito su utvrđene i nalaze se u jednokatnicama sa zazidanim prozorima. U pravcu Ivanščice, Lepoglave nalaze se također manje posade koje uglavnom osiguravaju rudnike. To bi bile uglavnom posade na kojima djeluje Kalnički partizanski odred. Željeznička pruga Križevci— Koprivnica još uvijek zaposjednuta po neprijateljskim snagama, i njihovo brojno stanje nije stalno. U novije vrijeme na toj pruzi stalno krstari oklopni vlak. Borbena snaga neprijatelja na sektoru našeg odreda popušta. Sve više vide se znaci raspadanja Pavelićeve vojske. Sve više prebjegavaju domobrani iz raznih garnizona. Ima primjera da naših 7—8 drugova znade rastjerati po čitavu satniju neprijateljsku. Opazili smo prema izjavama domborana koji dolaze u naše redove da još imade mnogo i mnogo domobrana, pa čak i grupa, koje žele da se bore u redovima narodno-oslobodilačke vojske. Neprijatelj stalno želi da uništi naš odred i stalno poduzimlje ofanzivu. Tako je i koncem prošlog mjeseca (28. IV) poduzeo ofanzivu na naš odred. U toj ofanzivi sudjelovale su najbolje Pavelićeve jedinice. Tako je sudjelovala i Pavelićeva tjelesna bojna, gorski zdrug, koturaška bojna, konjica, itd. Ukupni broj računa se oko 4.000 do 5.000 vojnika.[4] U ofanzivi sudjelovalo je topništvo. Mi smo tu ofanzivu uglavnom razbili i kod toga zarobili mnoštvo municije, kako će se kasnije iz samih akcija vidjeti. Kao što poslije svake ofanzive tako je i poslije ove ostala na Kalniku čitava koturaška bojna sa zadatkom da nas uznemirava i otjera sa našeg sektora. Veze naše sa neprijateljskim garnizonima prilično su dobre i u tom vidu nastojimo da se što bolje učvrste.[5] Prema nekim informacijama trebala bi ovih dana nastupiti ofanziva na Bilo Goru gdje djeluje naš II bataljon. Kolike će snage u ofanzivi sudjelovati nije nam točno poznato, a prema izvještajima koje smo dobili — oko 9 satnija. Prema nekim glasinama trebala bi ponovo nastupiti ofanziva na naš odred. Koliko će biti od toga istine, vidjećemo. Mi ćemo svakako ofanzivu dočekati na našem sektoru i poduzeti sve da istu razbijemo.

Akcije.

13. IV. Naš II bataljon izvršio je napad sa 2 čete na putnički voz na pruzi Križevci—Bjelovar—Kloštar, zarobljeno 47 domobrana, 13 ustaša, 5 domobranskih oficira, 1 časnički namjesnik, 1 njemački vojnik i 3 legionara. Nadalje zarobljen 1 puškomitraljez, 16 karabina, 6 pištoja, 1 sanduk municije. 16 bombi, 59 bluza, 58 hlača, 49 kabanica,

[4] O sastavu i jačini neprijateljskih snaga angažovanih u ovoj ofanzivi vidi tom V, knj. 14 dok. br. 176.

[5] Misli se na lica koja su obavještavala jedinice NOV o vojnom, političkom i ekonomskom stanju (kao i o raznim drugim pitanjima) u neprijateljskim garnizonima.

57 pari cipela i 17 pari čizama. Neprijatelj je imao 7 mrtvih, 2 ranjena. Naši gubici: 3 ranjena, od toga 2 teže, 1 lakše. Istog dana kad su se te dvije čete vraćale sa akcije u Čađavac, sukobile su se sa bandom koja je došla radi rekviriranja kod sela Lasovca. Neprijatelj bio je u jačini od 120 domobrana. Neprijatelj je razbijen, zarobljena 2 domobrana, 3 karabina, postave teškog mitraljeza, 6 sanduka municije sa redenicima i 14 ručnih granata. Na našoj strani nije bilo ni mrtvih ni ranjenih.

19. IV. II bataljon bio je napadan kod mjesta Gornje Sredice od jedne satnije domobrana koji su došli iz pravca Kapele. Neprijatelj je odbijen i razjuren. Zarobljen 1 domobran, 2 karabina i 180 metaka. Mi nismo imali ni mrtvih ni ranjenih.

Prema naređenju Štaba K.P.O.[6] krenule su 2 čete II bataljona u pravcu Sv. Ivana Zeline na patroliranje.

22. IV. Spaljena je arhiva u općini Raven. Zaplijenjena pisaća mašina, 3 šapirografa, 20 lovačkih pušaka i nešto kancelarijskog pribora. Isto tako uništen je telefonski uređaj u pošti Raven. Zaplijenjena je također mast u količini od 500 kg, koja je skupljana na području općine Raven za fašističku gamad.

24. IV. Napad na kotarsko mjesto Sv. Ivan Zelina[7]. Razoružana žandarmerijska stanica, spaljena arhiva poreske uprave, kotarskog poglavarstva, djelomično općina. Isto tako uništena je pošta. Uništena je i ustaška arhiva u ustaškom logoru. Zarobljeno 15 karabina, 5 vojnodržavnih pištolja, 5 gasera, 30 bombi, 400 komada metaka za vojnodržavni pištolj, oko 4.000 puščanih metaka, 4 pištolja za rakete i oko 70 samih raketa raznih boja, nizač metaka, rezervna cijev za mitraljez, 7 koluta kože, 1.000 komada kapsla. U firmi Stuag zaplijenjeno dosta sanitetskog materijala, zaplijenjeno mnoštvo papira, 5 pisaćih strojeva, radioaparat, radio-stanica, 3 ciklostila, osim toga zaplijenjeno je 60 ustaških uniformi, 6 pari čizama, 12 pari cipela, 49 gunjeva.

Usljed mnoštva plijena krenule su te dvije čete II bataljona zajedno sa plijenom prema Kalniku da se isti može spremiti i upotrebiti.

22. IV. Napad I bataljona na Mučnu Reku. Četa koja je napadala na samu posadu na željezničkoj stanici nije uspjela. 2 četa I bataljona zarobila je 100 domobrana radne bojne, 27 karabina (trometke).

25. IV. Napad I bataljona na žandarsku stanicu u Đelekovcu. Zarobljeno 8 karabina Mauser, 13 Manlihera i 1 parabela.

27. IV. u noći primili smo obavijest da će neprijatelj poći iz Ludbrega prema Dugoj Rijeci i da će stvarno 28. IV početi ofanzivu na naš odred. Naš I bataljon tokom noći otišao na zasjedu prema Ludbregu. Naša zasjeda se nakon kraće borbe povukla. Poslije toga izvršen je u zajednici sa snagama II bataljona juriš na tu neprijateljsku kolonu. Tom prilikom razbijena je ta kolona i zarobljeno preko 25.000 Mauser

[6] Kalnički partizanski odred
[7] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 175.

metaka, 10 karabina, radio-stanica i mnogo druge ratne spreme. Neprijatelj je imao nekoliko mrtvih i ranjenih.[8] Borba je trajala čitav dan. Zarobljeno 2 domobrana i 1 motorbicikl. Naši gubici: 4 mrtva i 6 ranjenih drugova.

29. IV. Naše snage su na položajima i na zasjedi. Oko 10 sati naša je zasjeda prema Vel. Pogancu vodila borbu neko vrijeme i zatim se povukla. Te noći, t.j. od 29 na 30. IV, krenule su 2 čete II bataljona sa još 1 četom I bataljona na Bilo Goru gdje je formiran naš III bataljon.

30. IV i 1. V naše snage nisu bile u borbi, već su bile konspirirane u šumi.

2. V. Naš I bataljon napao je na neprijatelja u jačini od 150 neprijateljskih vojnika, na selo Ribnjak. Napad je ostao bez uspjeha, zbog zamorenosti drugova.

3. V. Naš I bataljon imao je borbu iznad Rijeke. Nakon toga povukao se na kosu kod Jasenovca i smjestio se u nekoliko kuća. Tu je naš I bataljon iznenadio neprijatelj paklenskom mitraljeskom vatrom i neprijatelj je uspio da razbije naš bataljon na nekoliko grupa. Jedna grupa sa komandantom odreda, komandantom bataljona,[9] komesarom bataljona[10] prebacila se tokom noći na Bilo Goru. Te noći uspio je ostatak Štaba odreda da spoji još dvije grupe i nekoliko osamljenih drugova sa 5 puškomitraljeza da krenu u pravcu Ivanšćice. Prema dosadašnjim podacima naš I bataljon tom prilikom izgubio je: 2 mrtva druga, 1 ranjena drugarica i 5—6 nestalih, koji su navodno uhvaćeni živi, među njima i informativni oficir I bataljona.[11]

5. V. U mjestu Grani zarobila je ova grupa partizana koja je krenula za Zagorje 1 domobrana, 1 žandara, 3 vojnodržavna pištolja, 15 pari odjeće a isto toliko i cipela. Istog dana napao je naš II bataljon neprijateljsko uporište Kapelu. Poslije borbe od 3/4 sata, naše snage slomile su žilav neprijateljski otpor i ušle u samo mjesto. Zarobljeno je: 31 domobran, 4 žandara, 1 teški mitraljez, 1 postolje teškog mitraljeza, 21 sandučić sa punim redenicima za teški mitraljez, 49 karabina, 1 pištolj, 14 ručnih granata, 1 puškomitraljez, 2 rezervne cijevi za puškomitraljez, 11.000 Mauzer municije, 50 šatorskih krila, i mnoštvo ostale razne vojničke spreme. Gubici neprijatelja nisu nam do sada poznati. Naši gubici: 1 mrtav, 2 ranjena.

8. V. Akcija na rudnik Sv. Marija kod Završja sa ostatkom razbijenih snaga I bataljona koji je zajedno sa komesarom odreda i zamj. komandanta odreda[12] krenuo na taj put. Sva postrojenja u rudniku su minirana i dignuta u zrak. Zaplijenjeno oko 30.000 kuna i 1 vojnodržavni pištolj.

---

[8] Vidi dok. br. 113.
[9] Jovica Mandić
[10] Ivo Robić
[11] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.
[12] Stjepan Kućiš

9. V. Vraćajući se natrag na Kalnik, prilikom prelaza željezničke pruge Novi Marof—Varaždin, dignuta je pruga i uništena 2 luksuzna njemačka auta, te 1 kamion.

10. V. Prilikom ulaza u selo Lovrentovec naišla je naša predhodnica na neprijateljsku ophodnju. Kad su isti opazili da u selo ulaze partizani, počeli su bježati prema rijeci Bednji. 3 domobrana iz posade Varaždinskih Toplica utopila se a 1 zarobljen. Naša zasjeda koja je u to vrijeme bila postavljena na cesti Ludbreg—Varaždinske Toplice zarobila je 2 oficira, 1 ustašu (koji je ostao u našim redovima) i 2 domobrana. Zarobljena 1 parabela i 1 karabin.

11. V. Sastao se čitav I bataljon u selu Apatovac.

5. V. Stigli su dijelovi razbijenog I bataljona iz Bilo Gore zajedno sa novoformiranim III bataljonom.

7. V. Jedna desetina III bataljona razbila je satniju koturaša. Mi nismo imali gubitaka.

8. V. III bataljon imao je za zadatak da razoruža 2 satnije koturaša koje su bile ukopane u Prkosu. Tom prilikom banda je krenula u 1 sat u noći da napadne partizane koji su se nalazili u Vel. Pogancu. Naše jedinice susrele su se u selu Grabičanima sa neprijateljem. Naša jedna četa izvršila je juriš i razbila neprijatelja na više pravaca. Tom prilikom zarobljeno je: 2 teška mitraljeza, 1 laki minobacač, 3 karabina, 1.500 metaka, raketni pištolj sa više raketa, 50 kapsla za mine. Gubici neprijatelja do danas nam nisu poznati. Na našoj strani nema gubitaka.

Opća situacija u odredu.

Usljed prirasta novog ljudstva Štab odreda odlučio je da se formira naš III bataljon. Taj bataljon imao je zadatak da djeluje u pravcu Sv. Ivan Zelina. Isto tako osnovana je terenska četa sa zadatkom da prikuplja hranu i kopa zemunicu, da čisti špijune i da štiti političke radnike na ovom sektoru. Formiranje III bataljona izvršeno je na Bilo Gori usljed toga što je na Kalniku bila ofanziva. Zajedno sa djelovima razbijenog I bataljona vratio se ponovo na Kalnik. Usljed uspješnih akcija u kojima su naši borci zadobili nekoliko teških mitraljeza i minobacač odlučeno je da taj III bataljon bude zajedno sa I bataljonom i da zajednički djeluju, kako bi se što više osposobili da uđu u sastav naših jačih jedinica, sposobnih da uđu u sastav kalničke brigade, koju nastojimo svakako ostvariti.[13] Zbog toga formirali smo i četu pratećeg oružja,

[13] Do formiranja ove brigade tada nije došlo, jer je Kalnički NOP odred 16 svibnja 1943 god. poslao u Slavoniju svoj Prvi bataljon i mitraljesku četu radi formiranja Desete divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 13, 48, 52, 53 i 54.

Na Kalniku je Prva brigada formirana naredbom Štaba Druge operativne zone od 4 rujna 1943 god., kao Druga NO brigada ove zone. Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 21 rujna iste godine, ona je preimenovana i dobila naziv NO brigada »Braće Radića«. (Dokumenti u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/5, k. 724 i 45/5, k. 724.)

koja će imati 4 teška mitraljeza i 1 laki minobacač. Inače situacija u odredu u cjelini zadovoljava. Naši su se borci u posljednjim borbama očeličili. Njihova udarna snaga mnogo se je razvila. Disciplina zadovoljava. Za vrijeme ofanzive naš I bataljon bio je razbijen u nekoliko grupa. Jedna grupa sa komandantom odreda, komandantom bataljona i komesarom bataljona prebacila se preko pruge na Bilo Goru, dok je ostale djelove I bataljona uspio sjediniti ostatak Štaba odreda na samom Kalniku. Ta grupa zajedno sa komesarom odreda i zamj. komandanta odreda krenula je u pravcu Ivanščice i nakon nekoliko dana vratila se natrag na Kalnik gdje se spojila sa ostalim djelovima I bataljona. Tom prilikom naš I bataljon nije izgubio ni jedan puškomitraljez. Njegovi gubici iznose: 2 mrtva, 1 ranjena drugarica i 5—6 nestalih drugova, od kojih je nekoliko uhvaćenih živih, među njima i informativni oficir I bataljona. Glede razbijanja toga bataljona provesti ćemo strogu istragu.

Tokom ofanzive izgubili smo naš plijen dobiven u akciji Sv. Ivan Zelina kao i u borbi nad Dugom Rijekom. Zemunica gdje je bio plijen izdana je po jednom partizanu koji je uhvaćen od bande. Municija koju smo tokom ofanzive dobili dobro je spremljena i vjerujemo da neće pasti bandi u ruke. Tokom čitave ofanzive imali smo 8 mrtvih, 6 ranjenih i nekoliko nestalih. Bolnica u toku ofanzive nije pronađena premda je neprijatelj u nekoliko navrata krstario šumom, no isti se držao uglavnom puteva.

Isto tako formirana je Zagorska četa koja ima čisto hrvatski vojno-politički kadar. Ta četa krenuti će ovih dana na put prema Ivanščici, Strahinščici i Ravnoj Gori.Vjerujemo da će se ta četa razviti u bataljon. Spomenuti nam je da smo već prije slali jednu četu u Zagorje koja se je usljed reakcije neprijatelja nakon 11 dana vratila natrag. Ona je tom prilikom uništila rudnik Ladanje i zarobila puškomitraljez i oko 20 karabina.[14] Ta četa spremila je te karabine, no usljed nekonspirativnosti pali su ti karabini natrag bandi. Četa koja odlazi u Zagorje nastojat će svim silama da se održi na onom terenu.

Dezerterstvo u našem odredu češće se pojavljuje. Svi prisilno mobilizirani, na pr. u Šandrovcu njih 7 na broju, dezertirali su zajedno sa puškama. U cjelini komandni kadar naših bataljona zadovoljava i isti su sposobni da rukovode još većim jedinicama. I niži vojni kadar uglavnom zadovoljava. Stvarno raspolažemo sa dobrim komandantima bataljona a isto tako su u vidu novi komandiri i zamjenici komandanata bataljona koji će se brzo osposobiti da mogu preuzeti bataljon. Koliko je god moguće, sa ljudstvom se vježba kako borbena obuka tako i iz ratne službe. Naš I bataljon od svih naših bataljona izgleda da je sada po svojoj borbenosti najslabiji. To je sve posljedica onog iznenadnog neprijateljskog napada kod Jasenovca kada je

[14] Vidi tom V, knj. 14. dok. br. 64.

neprijatelj uspio razbiti naš I bataljon. Nastojimo svim silama da popravimo moral toga bataljona.

Usljed ofanzive terenska četa pripojena je I bataljonu i još uvijek se nalazi u sastavu I bataljona. Za kratko vrijeme izvršit će se reorganizacija terenske čete.

Službeni naziv Zagorske čete biti će: I udarna četa K.P.O. Naše brojno stanje je oko 420 sa 4 teška mitraljeza, 1 lakim minobacačem i 20 puškomitraljeza. To je brojno stanje boraca i štabova. Cijelo brojno stanje Odreda jeste oko 450 ljudi.

Perspektive našeg djelovanja.

Kao što smo već u prošlim izvještajima spomenuli, mi ćemo usmjeriti naše djelovanje u pravcu Zagorja. Zbog toga poslati ćemo odmah jednu četu koja će djelovati na terenu Ivanšćica—Ravna Gora—Strahinšćica. Ta četa trebala bi se pod svaku cijenu održati na tom sektoru. Naš I i III bataljon, koji se nalaze na terenu Kalnika, djelovaće zajedno kako bi se što više saživili u akcijama, pokretima itd., kako bi što lakše mogli djelovati u samoj brigadi koju naši borci tako mnogo žele. Naš II bataljon, koji operira sada na sektoru Bilo Gore, slati ćemo u pravcu Moslavine, kako bi se što tješnje sa njima povezao i izvršio zajedničke akcije, kako bi se i taj bataljon što bolje osposobio za ulazak u brigadu. Osim toga pripremati ćemo sve kako u ljudstvu tako i u naoružanju da bi mi sami mogli prerasti u Kalničku brigadu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar
Horvat[15]

Komandant
Štrok[16]

Dodatak.

24. IV. 43. Jedinice našeg I bataljona imale su kod sela Slanja zasjedu. Uništen 1 vojnički kamion, ubijeno 2 ustaše, zaplijenjeno: 2 karabina, 120 kom. Mauser municije i 25 pari čizama.[17] Nakon što su iz Ludbrega došla pojačanja,[18] naše su se snage povukle bez ikakvih gubitaka.

Komandant
Štrok

---

[15] Josip
[16] Izidor
[17] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 175.
[18] Napadnutom kamionu pošla je u pomoć jedna satnija Poglavnikovog tjelesnog sklopa i jedan konjički vod. Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 175.

BR. 43

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 14 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O SPRJEČAVANJU NEPRIJATELJSKOG PRODORA IZ KARLOBAGA I GOSPIĆA[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
A broj 207 14.5.43[2]
14 maja 1943 u 11 h

Jutarnji dnevni izvještaj

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Jučer poslije podne krenule su neprijateljske snage jačine 3000 ustaša od Karlobaga u dva pravca. Jednom kolonom prema Šušnju sa južne strane glavne ceste, a drugom kolonom u pravcu Crnog i Ravnog Dabra. Neprijatelj se je zaustavio na pola puta između Karlobaga i naših položaja, dok je predstraža jačine jednog voda došla do Ravnog Dabra. Naše snage jačine jednog voda uslijed neprohodnog terena nijesu mogle postaviti zasjedu neprijateljskom vodu, već su obasule neprijatelja daljnjom puščanom vatrom, koji je u trku pobjegao natrag. Ostale snage odmah su se također povukle. U Karlobagu nema nikakvih promjena ni koncentracija.

Položaj kod Gospića: Na sektoru Smiljana jutros oko 7 časova neprijatelj je napravio ispad sa snagama oko 400. Snage IV bataljona II Udarne brigade zaustavile su neprijatelja na svojim predstražarskim položajima. Izgleda kao i obično da neprijatelj ima cilj osigurati spuštanje aviona na aerodrom. Jutros su bombardovali položaje između 8 i 9 sati dva talijanska bombardera koji su došli iz pravca Karlobaga. Žrtava nije bilo. Prebjegli domobran iz Karlobaga izvještava da neprijateljska artilerija tuče naše položaje na Oštarijama sa bivše jugoslavenske krstarice »Dalmacija«. Dva bataljona II Brigade[3] sa komesarom i zamjenikom komandanta[4] na putu su i već večeras stići će na određeni cilj.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/1—4, k. 419.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu koji su po naređenju Štaba Šeste divizije upućeni na područje Donjeg Lapca. Vidi dok. br. 37.

[4] Politički komesar Druge NOU brigade bio je Branko Damjanović a zamjenik komandanta brigade Damjan Damjanović.

Jutros je prebjegao jedan ustaša iz Gospića kod IX Brigade u Novi,[5] od kojega ćemo prikupiti podatke u toku dana i izvjestiti taj Štab.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za štab
operativni oficir:
Stevo Opsenica

BR. 44

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 14 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VOĆIN[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj: 250/43
Dne: 14. V. 1943, 11 sati

Desetodnevni izvještaj od 5. do 15. o.m.

ŠTABU IV DIVIZIJE N.O.V.H.

Na položaju

1./5 maja nalazile su se naše jedinice na odmaranju u selima Biškupci, Stražemanu, Poljanskoj, Odžakovcima, Smoljanovcima, Lučincima i Crljencima. Na odmaranju u ovim selima ostali smo do 6 maja. 6 maja smo krenuli prema naređenju Štaba divizije na Točak, Bilo, Lom.[2]

7 maja razrađen je plan za napad na banditsko uporište Voćin. Zadatak naše Brigade je bio[3] da očistimo rovove i uništimo bandu od Rakovačkog potoka sa zapada uporišta, pa lukom ispod južnog dijela uporišta do ceste Voćin—Macute, pored toga da se naše jedinice razvuku od spomenute ceste do ceste Voćin—Hum. Naš zadatak je bio da sa jednim dijelom snaga napadamo Turski grad sa južne strane. Plan je bio na vrijeme razrađen sa desetarima, vodnicima, komandirima i komandantima ove Brigade. Naši borci su bili pripremljeni za akciju vojnički i politički.

---

[5] Lički Novi

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 51/1, k. 1130.

[2] Pokret je izvršen u cilju približavanja Voćinu. Vidi dok. br. 14 i 18.

[3] Opširnije o zadacima ove i ostalih brigada prilikom napada na Voćin vidi dok. br. 14, 16, 17, 18, 34, 36 i 46.

8 maja 1943 tačno u 5 sati naše jedinice odpočele su sa napadom na uporište Voćin. Drugovi su vrlo lijepo nastupali. Kad su došli na samu žicu bili su dočekani vrlo jakom vatrom. Tu su pale prve žrtve. Jedinice I bataljona uspjele su da se probiju čak do gostionice »Kod Žirafe«. Jedna četa XVI Brigade također se je probila do centra grada. Međutim ta se je četa morala povući i banda je svu vatru skoncentrisala na naše borce. Kontra-napadom banda je uspjela da potisne naše jedinice sa zauzetih položaja.

Jedinice II bataljona su uspjele da se probiju u park. I njih je banda dočekala jakom mitraljeskom, topovskom i minobacačkom vatrom. Jedinicama ovoga bataljona nije uspjelo da prodru u grad.

Jedinice III bataljona također nisu uspjele da se probiju u uporište.

Žestoka i krvava borba vodila se je tokom čitavoga dana. Tokom dana uspjeli smo da prečistimo neke rovove ali nam nije pošlo za rukom da polučimo neki značajniji uspjeh. Gotovo svi naši napadi bili su odbijeni uz znatne gubitke. Istoga dana prikupljene i učvršćene jedinice odpočele su sa napadom u 21 sat. Žestoka borba vodila se tokom čitave noći. U toj borbi jedinicama našeg I bataljona je pošlo za rukom da očiste rovove istočno od katoličkog groblja. Samim ovim napadom pošlo nam je za rukom da ometemo sistematsku obranu samog mjesta a i da se moral kod bande naglo poljulja.

9 maja oko 9 sati naše jedinice sa svih strana su upale u mjesto ali je banda pobjegla preko Prevende u pravcu Huma i Pivnice.

2. U međuvremenu od 5 do 15 maja naše jedinice zarobile su slijedeći ratni plijen:

1 teški minobacač
1 teški mitraljez marke Švarcloze
1 sabotirani teški mitraljez
1 puškomitraljez
2 prsna mitraljeza
30.000 mauser metaka
576 topovskih granata 65 mm
150 mina za teški minobacač
18 karabina
200 ćebadi
100 šatorskih krila
15 poljskih kazana
1 neispravna radio-stanica
1 laki minobacač
30 konja
5 sedala
35 samara, što topovskih, što mitraljeskih, i druge ratne spreme.

3. U borbi na Voćinu mi smo imali 29 mrtvih i 65 ranjenih drugova i drugarica. Imena ranjenih i poginulih drugova i drugarica dostaviti će referent saniteta ove brigade.[4]

[4] Ekrem Maglajlić

4. U bolnici je umro jedan od najboljih naših komandira, drug Marko Plazibat »Mošo«, koji je ranjen prilikom borbe u Voćinu. Gubitci neprijatelja nisu nam tačno poznati. Na bojnom polju naišli smo na desetak banditskih leševa. Predpostavljamo da je broj poginulih i ranjenih bandita bio veći.[5]

Smrću heroja pao je Mile Paripović iz sela Bastaja, rođen 1910, seljak, borac II čete I bataljona, član KP, isticao se gotovo u svim borbama.

Akcija je izvedena po planu. Veza između četa i štabova bataljona bila je vrlo dobra. Veza između pojedinih operativnih jedinica bila je dobra, a isto tako veza između Štaba brigade i bataljona bila je bolja nego ikada do sada. Uprkos svih napora koje su naši borci napravili da uhvate vezu sa jedinicama XVI Brigade, veza nije uspostavljena. Jedinice XVI Brigade poslije prvoga napada, koji im nije uspio, prestale su sa napadima sve do ujutro u 3 sata.[6] Po našem mišljenju i to je doprinijelo da naši gubitci budu ovako veliki. Neprijatelj je bio svu vatru skoncentrisao na naše položaje.

U ovoj akciji utrošili smo 20.000 metaka i izgubili smo 10 karabina i 1 puškomitraljez, koji je raznijela, zajedno sa puškomitraljescem, neprijateljska mina.

Za vrijeme akcije moral kod boraca, kao i borbena disciplina bili su dobri. Zapazilo se da su poneki komandiri, pa i komesar stupali u diskusiju sa svojim pretpostavljenim starješinom: da li je zadatak izvodljiv ili nije. Prema ovakovim pojavama postupili smo najenergičnije i mislimo da se u slijedećim akcijama ovakve pojave neće više događati. Štabovi bataljona imali su stalno jedinice u svojim rukama i vrlo dobro su rukovodili sa njima.

Za vrijeme odmora drugove smo obučavali u grubom gađanju aviona, u pozdravljanju, kao i praktičnom obučavanju stražarske službe. Pored toga za lijepog vremena imali smo sa jedinicama pješadijski egzercir.

Broj mrtvih i ranjenih drugova nije uticao na naše borce. Moral se nije pokolebao, nego je naprotiv u porastu. Po našim bataljonima čuje se pjesma i uopće drugovi su raspoloženi. To dolazi od tuda, što je banda iz Voćina potjerana i drugovi su vidjeli plodove svoga truda. Velika količina zaplijenjenog ratnog materijala vrlo lijepo je djelovala na naše borce.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar
Krajačić Joca

Komandant
Radojica M. Nenezić

---

[5] O ukupnim neprijateljskim gubitcima u ovoj akciji vidi dok. br. 36.
[6] Vidi dok. br. 34.

BR. 45

IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 14 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA STARO SELO[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE i P.O.
HRVATSKE
Br. 4
Dne 14 maja 1943 18. V. 43[2]

Operativni izvještaj.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Čekajući na dolazak snaga sa Banije[3] koje ulaze u sastav Unske operativne grupe, odlučili smo da se do dolaska tih snaga izvede neka manja akcija. O neprijatelju na liniji Topusko—Kladuša—Slunj nismo još imali podataka, pa je cilj te akcije bio pored ostalog uhvatiti nekog domobrana i doći do podataka o neprijatelju. 8 maja ov. g. uvečer saznali smo da je treća bojna Jedanaeste pukovnije krenula toga dana iz Staroga Sela za Slunj i da će usput izvršiti neku akciju protiv partizana.[4] Na osnovu te vijesti izdali smo zapovijest I Odredu do 9 maja ov. g. izjutra postavi zasjedu na cesti Cetingrad—Slunj kod Žalčeve Kose, a VIII K.N.O.U. brigadi[5] da u isto vrijeme postavi zasjedu manjom snagom na cesti Kladuša—Cetingrad, a jačim snagama da u šumi Repušnjak sačeka reakciju neprijatelja iz Kladuše ili iz Cetingrada i da ga, kad izađe iz garnizona, tuče.

9 maja ov. g. krenuo je jedan bataljon I Odreda[6] prema Žalčevoj Kosi, ali pošto je zakasnio, stigao je tamo kad je već neprijatelj bio posjeo položaje oko ceste. Bataljon je išao dosta neoprezno, te je bio sačekan bliskom vatrom neprijatelja, pretrpjevši gubitke od 2 mrtva i 4 ranjena. Taj bataljon povukao se potom u šumu više sela Žrvnice, a neprijatelj se istovremeno povukao u Cetingrad. Na zasjede VIII K.N.O.U. brigade između Kladuše i Cetingrada naišla je jedna satnija iz Kladuše, no kako je vatra na nju prerano otvorena, uspjela je da se

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2—4, k. 105.

[2] Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Odnosi se na Četvrtu banijsku NO brigadu i dva bataljona Banijskog NOP odreda.

[4] Vidi dok. br. 153.

[5] Osma krajiška NOU brigada

[6] Riječ je o bataljonu iz sastava Prvog kordunaškog NOP odreda.

povuče. Tom prilikom zarobljen je jedan domobranski narednik. Od njega smo saznali raspored snaga u Kladuši (5 satnija) i da se u Cetingradu nalazi jedna bojna jačine od oko 500 domobrana.[7] Neprijatelj je očekivao naš napad na Cetingrad ili Kladušu[8] jer je jedan Zagrebčanin, koji je preko Žumberka došao u I Kordunaški odred u partizane, prebjegao prije dva dana u Cetingrad i obavijestio tamošnju posadu o našim snagama u Klokoču i Krstinji. Uveče smo povukli sve snage u Klokoč i Krstinju.

U ovoj akciji nije postignut uspjeh iz sljedećih razloga: a) Kasno se je pošlo u zasjedu, po danu, i bataljoni I Odreda zakasnili su sa izlaskom više nego što su trebali. b) Veze su bile spore i slabe sa I Odredom. c) 2 bataljona I Odreda (sa kojim je išao i komandant drug Karas[9]) išao je vrlo neoprezno te se izložio iznenadnoj vatri neprijatelja i potom nije uspio da se brzo pribere i sredi. d) Na neprijatelja koji je pošao iz Kladuše zapucao je 1 bataljon VIII K.N.O.U. brigade prerano, te ga vratio bez nekih rezultata. e) Ishrana je bila slabo organizovana, te većina drugova preko dana nije ništa jela.

10 maja ov. g. stigao je komesar Grupe u Štab, te smo donijeli zaključak da sa svim snagama pređemo u Baniju na sektor kod Obljaja. Poslali smo naređenje IV-toj Banijskoj brigadi,[10] koja se tada nalazila u Klasniću, da odmah napravi plan i izvrši napad na posadu u Starom Selu,[11] jer je tamo ostalo svega oko 120 domobrana iz Treće bojne koja je krstarila između Kladuše i Slunja. Istoga dana uveče održana je konferencija sa Štabom VIII K.N.O.U brigade i I Odreda.

11 maja ov. g. u 12 sati krenula je VIII K.N.O.U. brigada i I Odred iz Krstinje preko Široke Rijeke za Crni Potok. U Širokoj Rijeci dobili smo vatru sa boka iz Gejkovca. Primjetili smo tamo domobrane i napali ih sa 4 bataljona, sa ciljem da ih na mostu kod Gejkovca odsiječemo od Kladuše i uništimo. Napad se razvijao dosta sporo zbog nenaviknutosti partizana na dnevne akcije, te su domobrani bili potisnuti tek pred mrak. Odsijecanje od Kladuše nije uspjelo, jer su imali dobru zaštitnicu. Mi smo u toj borbi imali tri lakše ranjena iz VIII Brigade, a jedan drug poginuo je nesretnim slučajem od našega metka. Gubitci kod neprijatelja nisu poznati.

Uveče istoga dana produžili smo cestom za Kamenski Most i Obljaj. I bataljon VIII K.N.O.U. brigade bio je u u zaštitnici i nije prije dana prešao Kamenski Most, te je ostao u Crnom Potoku i prešao

---

[7] Iz sastava Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 153.

[8] Napad na Cetingrad izvršen je 16/17 lipnja 1943 god. a na Veliku Kladušu 20 lipnja iste godine. Napad na ova uporišta izvršila je Osma divizija NOV i PO Hrvatske u zajednici sa Unskom operativnom grupom. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Osme divizije Štabu Prvog korpusa od 28 lipnja 1943 godine.

[9] Milutin

[10] O formiranju ove brigade vidi dok. br. 7.

[11] Posadu u ovom uporištu sačinjavali su dijelovi Treće bojne Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 153.

sljedeće noći. U toku 12 maja ov. g. VIII Brigada i I Odred odmarali su se u Obljaju, a IV Banijska brigada, koja je dan ranije stigla na Obljaj, spremala je akciju na Staro Selo.

12 maja ov. g. u 22 sata izvršen je napad na posadu u Starom Selu. Napad je izvršio jedan bataljon IV Banijske brigade, a na osiguranju prema Topuskom i prema Kladuši nalazio se po jedan bataljon IV Brigade. Borba je trajala 30 minuta i neprijatelj je potom bio slomljen. Glavni pravac napada bio je cestom sa sjevera i cestom sa juga. Sa obje strane prodrli su partizani jednovremeno u sistem odbrane. Zarobljeno je 112 domobrana, među kojima i nadporučnik pobočnik bojne, a ubijeno 14 domobrana.

Zaplijenjeno je: jedan protivoklopni top sa 38 granata, 2 mitraljeza Švarcloze, 1 p. mitraljez, 5 mitraljetki, 116 pušaka, 90 granata za teški bacač, 25.000 metaka, 1 telefonska centrala i 8 telefona, 180 ranaca, 120 ćebadi, 203 fišeklije, 70 bombi, 7 samara, 2 sanduka raketli, 90.000 kuna, raznog oružnog pribora, sanitetskog materijala, kancelarijskog materijala, arhiva Treće bojne 11 pukovnije, 7 konja i 8 goveda, koji su bili opljačkani iz okolnih sela, pionirskog alata, posteljine itd.

Naši gubitci iznose 5 ranjenih, od kojih jedan teže.

Akcija je izvedena tačno po planu. Po ulasku u neprijateljske barake i pri evakuaciji plijena bilo je nepotrebne galame i zbrke. Neki civili iz okoline iskoristili su ovu zbrku te su opljačkali nešto hrane i stvari koje su se nalazile u logoru.

Reakcija neprijatelja na ovu akciju nastupila je sjutradan 13 ov. mj. iz Topuskog i V. Kladuše.[12] 1 bataljon IV Banijske brigade odbio je neprijatelja na položajima Vranovina. Mi smo pri tom imali 1 mrtvog i 4 ranjena. Dva bataljona I Odreda sačekali su i odbili neprijatelja kod Kamenskog Mosta. Mi smo pri tom imali 2 ranjena, a neprijatelj 6 mrtvih i 10 ranjenih. Svoje mrtve i ranjene neprijatelj je izvukao.

Organizaciono stanje:

1) IV Banijska brigada ima 3 bataljona i inžinjersku četu. Teški mitraljezi bili su raspoređeni po bataljonima. Sada ćemo pristupiti formiranju IV bataljona, mitraljeske čete i voda za vezu. Štab brigade i štabovi bataljona uglavnom zadovoljavaju.

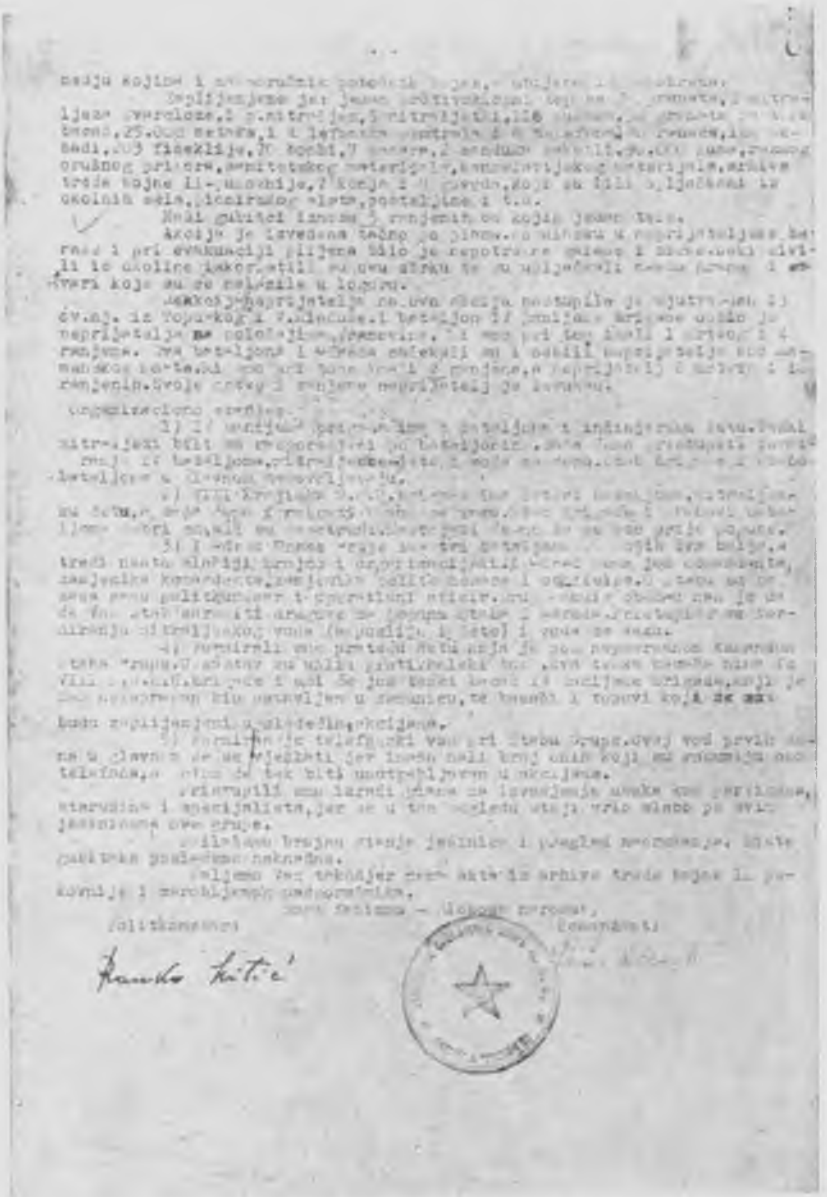
2) VIII Krajiška N.O.U. brigada ima četiri bataljona, mitraljesku četu, a sada ćemo formirati i vod za vezu. Štab brigade i štabovi bataljona dobri su, ali su nepotpuni. Nastojati ćemo da se što prije popune.

3) I Odred Unske grupe ima tri bataljona,[13] od kojih dva bolja, a treći nešto slabiji brojno i organizacijski. I Odred nema još komandanta,

---

[12] U ovom neprijateljskom pothvatu učestvovala je Jedanaesta pješačka pukovnija i dijelovi Petog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 153.

[13] Prvi NOP odred Unske operativne grupe formiran je od Prvog, Drugog i Petog bataljona Kordunaškog NOP odreda. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/3, k. 105.)

Fotokopija druge stranice dokumenta br. 45

zamjenika komandanta, zamjenika politkomesara i ob. oficira. U Štabu su za sada samo politkomesar i operativni oficir. Drug Manola[14] obećao nam je da će Vaš Štab odrediti drugove za popunu Štaba I Odreda. Pristupiće se formiranju mitraljeskog voda (a poslije i čete) i voda za vezu.

4) Formirali smo prateću četu koja je pod neposrednom komandom Štaba grupe. U sastav su ušli: protivkolski top, dva teška bacača mina iz VIII K.N.O.U. brigade i ući će još teški bacač IV Banijske brigade, koji je kao neispravan bio ostavljen u zemunici, te bacači i topovi koji budu zaplijenjeni u sljedećim akcijama.

5) Formiran je telefonski vod pri Štabu grupe. Ovaj vod prvih dana uglavnom će se vježbati jer imamo mali broj onih koji se razumiju oko telefona, a potom će tek biti upotrebljavan u akcijama.

Pristupili smo izradi plana za izvođenje obuke kod partizana, starješina i specijalista, jer se u tom pogledu stoji vrlo slabo po svim jedinicama ove grupe.

Prilažemo brojno stanje jedinica i pregled naoružanja. Liste gubitaka poslaćemo naknadno.

Šaljemo vam također neka akta iz arhive Treće bojne 11 pukovnije i zarobljenog nadporučnika.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **Ranko Mitić** (M. P.)[16] Komandant: **Pet.**[15] **Kleut.**

[14] Srećko
[15] Petar
[16] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 46

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 15 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VOĆIN[1]

ŠTAB
XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj: 83/1943
dana 15 maja 1943 u 9 sati

Izvještaj o akciji na Voćin dostavlja

ŠTABU IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Položaj

Prema naređenju Štaba divizije[2] od 5. V. 1943 u 22 h, o. broj 388/1943, jedinice naše brigade imale su zadatak formirati vanjsku zasjedu na liniji položaja: kota 429 (Velika Breznica) — kota 212 — Voćinsko Brdo (kota 262) — Veliki Popovac (kota 185).

Zadatak naših jedinica bio je da ne dozvole ni pod koju cijenu prodor neprijatelja iz vana prema Voćinu.

II bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na liniji kote 429 (Velika Breznica), sa zadatkom da kontroliše sve puteve od Đulavca[3] prema Kuzmi.

I bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na liniji kote 212—203 kod Lisičina, sa zadatkom da kontroliše sve puteve Đulavec—Voćin, Đulavec—Lisičine.

IV bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu sa dvije čete pored same ceste Hum—Voćin, na Voćinskom Brdu između kote 262 i 150, a jednu četu ostaviti na koti 185 u šumi Velike Dungere.

---

[1] Original pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorisko instituta pod reg. br. 18—3, k. 908.

[2] Vidi dok. br. 14.

[3] Đulavec (Miokovićevo)

III bataljon

Ovaj bataljon ostao je u brigadnoj rezervi i nalazio se u selu Veliki Popovac.

Pionirski vod

Ovaj vod imao je zadatak porušiti most na cesti između Huma i Voćina i narušiti što više drveća na cestu Hum—Voćin.

Diverzantska grupa

Ova grupa imala je zadatak postaviti mine na cesti između Huma i Pivnice.

8. V. 1943 kod zaposjedanja položaja naš IV bataljon bio je napadnut od bande[4] koja se nalazila na kraju Huma u bunkerima. Nakon kratke borbe naš bataljon je uspio da neprijatelja protjera kroz Hum i zaposjedne svoje položaje. Istoga dana nije bilo borbe, tek navečer, oko 20 h, neprijatelj je ponovo pokušao da zaposjedne položaje sa južne strane Huma, ali je bio odbijen.

9. V. 1943 na istom sektoru ujutro u 5.30 h neprijatelj je ponovo počeo nastupati prema našoj zasjedi, ali je ponovo bio odbijen uz gubitke, istovremeno je banda iz Voćina prodirala cestom, te jednim dijelom doprla do naše zasjede na cesti, koja je odmah odvojila jedan dio od zasjede te [je on] stupio u borbu sa bandom koja je bježala iz Voćina.[5] Kroz cijeli dan vodila se borba do kasno u noć. Neprijatelj je napadao iz Huma i iz Voćina. Iz Voćina je pokušao da se probije prema Humu.

Naš III i IV bataljon u ovoj borbi su razbijali neprijatelje i odbijali uz gubitke i zarobljavali ih, tako da je u toku toga dana na ovom sektoru zarobljeno 107 neprijateljskih vojnika, a potukli 22 neprijateljska vojnika.

Zaplijenjeno je: 7 puškomitraljeza, 1 teški mitraljez, 1 teški bacač, 82 puške, 3 šmajsera i 2 pištolja.

Na sektoru našeg I i II bataljona 8. V. 1943 nije došlo do borbe. 9. V. 1943 banda koja je bježala iz Voćina naišla je na naš II bataljon kod Kuzme, koji ih je počeo progoniti i nekolicinu potukao, a zarobio je 5.

U toj borbi je zaplijenio: 1 puškomitraljez, 1 šmajser i 6 pušaka.

Na I bataljon je naišla banda od Huma, koju su oni razbili i protjerali nazad u Hum.

U toj borbi su zarobili 3 neprijateljska vojnika i zaplijenili 3 puške.

10. V. 1943 smo prebacili naš II bataljon od Kuzme na sektor kod Lisičina, te smo toga dana u 6 sati navečer poduzeli napad sa naša tri bataljona na bandu koja se nalazila u Humu i na visovima s lijeve i

[4] Riječ je o Prvoj bojni Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije koja je pošla u pomoć opkoljenoj posadi u Voćinu. Vidi dok. br. 139, 141 i 154.

[5] Vidi dok. br. 34.

desne strane Huma. Sa napadom smo otpočeli tačno u 18 sati. Naš III bataljon nakon jednosatne borbe uspio je zauzeti neprijateljske položaje sa istočne strane Huma.

II bataljon je uspio zauzeti položaje sa zapadne strane Huma (vis Ramljane) te uspio neprijatelja protjerati u sam Hum te izbiti na cestu sa sjeverne strane Huma.

I bataljon je napadao bandu u jugozapadnom pravcu Huma, koji su se utvrdili u bunkerima, i uspjeli su da ih istjeraju iz četiri bunkera.

U ovom našem napadu ova tri bataljona su potukli oko 50 bandita. Zaplijenjeno je: 4 puške.

Naši gubitci su: 5 mrtvih i 20 ranjenih drugova.

Od oružja smo izgubili 2 puške i 2 laka bacača su nam eksplodirala.

11. V. 1943. Pošto je naš IV bataljon bio iskisao i premoren, smijenili smo ga sa našim III bataljonom. Toga dana banda je ponovo počela da nadire nakon jake artiljerijske pripreme, ali naši borci su ih pustili sasvim blizu te su izvršili odmah juriš i neprijatelja progonili do samoga Huma. Na sektoru Lisičina, gdje se nalazio naš I i II bataljon, neprijatelj je također posle artiljerijske pripreme počeo da nastupa iz više pravaca prema Kuzmi i prema Lisičinama. Naši su stupili u borbu sa kolonom koja je nastupala od Huma prema Lisičinama, ali su se morali povući, pošto je banda već prošla između Kuzme i Lisičina i ugrožavala leđa našima. Naši su se povukli do ispod Pjetlove Noge, a banda je oko 2 sata poslije podne uzašla na Turski grad.

III i IV bataljon koji su se nalazili na položaju kod Huma povukli su se, nakon ulaska bande u Voćin, u sela Rijenci—Đurišić. U putu kroz šumu Velike Dungere nađen je jedan teški mitraljez bez postolja i štita.

I i II bataljon su se povukli preko Pjetlove noge, Ljutoča na naše sadašnje baze, na odmor.

U ovoj borbi koja je trajala 4 dana, borci naše brigade zaplijenili su od neprijatelja oružja i to: 2 teška mitraljeza, 1 teški bacač, 8 puškomitraljeza, 4 šmajsera, 95 pušaka, 2 pištolja i 11.500 metaka. Zarobili 115 neprijateljskih vojnika, 77 pobijenih.

Naši gubitci: 20 mrtvih, 49 ranjenih i 29 nestalih. Od nestalih su se neki vratili.

Svi poginuli drugovi su sahranjeni u Velikom Popovcu, Lisičinama i Kuzmi, dok su ranjenici svi evakuisani za bolnicu.

U ovoj borbi naročito su se istakli komandir III čete I bataljona, zamjenik politkomesara I čete I bataljona drug Klen Drago, komandir II čete II bataljona drug Pero Dobričić, komandir I čete III bataljona drug Dušan Ostojić, komandir III čete III bataljona drug Nikola Šušnjar, komandir II čete IV bataljona drug Petar Valanović.

Štabovi bataljona svi su zadovoljili na svojim dužnostima.

Borci i rukovodioci naše brigade u ovoj akciji su se potpuno snašli, držali su jedinice u svojim rukama: iako je neprijatelj nadirao sa jakim snagama i stalno bombardovao artiljerijskom vatrom naše položaje nije uspio da razbije nijednu jedinicu naše brigade.

U ovoj borbi je utrošeno 18.000 metaka, 32 male mine, 41 velika mina.

Izgubili smo od oružja 6 pušaka, a oštećeno nam je 3 puškomitraljeza, koji se sada nalaze u radionici.

Pionirski vod porušio je most na cesti između Huma i Voćina, na potoku Čađavici i na cesti je narušio oko 20 komada drveća.

Diverzantska grupa nije postavila minu na određenom mjestu, pošto je kiša padala, te bi se baterije raskvasile i došlo bi do eksplozije.

N a p o m e n a

U ovom izvještaju nisu navedeni gubitci naših boraca koji su bili dodijeljeni XVI i XVII brigadi,[6] pošto za iste nemamo uopšte pregleda, pošto do sada od XVI i XVII brigade nismo dobili nikakvog izvještaja, niti su nam povraćeni svi borci i oružje. Isto tako nije unesena municija koju su oni istrošili.

Puškomitraljesci i pomoćnici koji su bili dodijeljeni XVI i XVII brigadi žale se na loš postupak drugova rukovodilaca iz istih brigada i izjavljuju da imaju želju da ih se nikada više ne upućuje u druge brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar (M. P.)[7] Komandant:
Grbić Čedo **Antolović Josip**

[6] Riječ je o četi Trećeg bataljona koja je u toku borbe za Voćin data kao pojačanje Šesnaestoj NO brigadi. Vidi dok. br. 34.

[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 47

NAREĐENJE ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 16 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU KALNIČKOG NOP ODREDA ZA POJAČANJE AKTIVNOSTI NA ŽELJEZNIČKOJ PRUZI ZAGREB—KOPRIVNICA[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. i P.O. HRVATSKE
Oper. br. 494 43
16 maja 1943

ŠTABU KALNIČKOG N.O.P. ODREDA

Iz operativnog izvještaja vidi se da su sve vaše akcije vršene sa snagama do jednog bataljona.[2] Zbog toga niste uspjeli da u pojedinim akcijama zadate neprijatelju još jače udarce i da izborite potpuni uspjeh. Vaši uspjesi koje ste postigli zadnje vrijeme veliki su. Da bi te uspjehe još pojačali potrebno je da Odred rukovodi u akcijama sa svim snagama, tj. sa sva tri bataljona, i da tako sam stekne potrebno iskustvo za vođenje većih operacija a bataljoni da se međusobno nauče na saradnju i steknu povjerenje jedni u druge. Na taj način najlakše će te uspjeti postignuti cilj koji je pred vas postavljen, formiranje brigade.[3]

Potrebu formiranja Kalničke udarne čete vi ste i u prošlom izvještaju naglasili, ali to niste sproveli. Uputili ste četu na Ivanšćicu, ali se ista odmah i vratila[4]. Kad postavljate sebi zadatak morate uvijek voditi računa da se taj zadatak mora i izvršiti. A to će biti ako zadatak pravilno postavite. Na sektoru Ivanšćice potreba je da djeluje ta četa i da proširi svoj rad i vrši akcije u pravcu Krapine. Kad ste toj četi dali naziv »Udarna četa«, ona treba i da pretstavlja tu udarnu snagu, pa je potrebno da ta četa bude jačine oko 50 dobrih boraca, naoružanih barem sa 3 p. mitraljeza.

Naredbom Vrhovnog komandanta N.O.V. i P.O. Jugoslavije druga Tite, koju vam ovdje prilažemo, traži se aktivnost naročito na željezničkoj pruzi. Pruga Koprivnica—Zagreb od velikog je značaja za prevoz ratnog materijala i trupa okupatora, pa je što više rušite.

Ovih dana krenut će na put načelnik štaba naše zone,[5] koji kreće

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 114, k. 1472.

[2] Vidi dok. br. 42.

[3] Do formiranja brigade tada nije došlo. Vidi dok. br. 42.

[4] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 64.

[5] Rade Bulat. O njegovom dolasku na Kalnik vidi primjedbu br. 28 uz dok. br.7.

u pravcu Moslavačkog i Kalničkog odreda. Od njega će te primiti potrebna uputstva i potporu u vašem daljnjem radu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: V. d. komandanta:

BR. 48

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 16 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O UPUĆIVANJU BATALJONA U SLAVONIJU[1]

ŠTAB KALNIČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
Broj: 3/VII — Op. br. 538[2]
16. V. 1943

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE

Dne 15 o. mj. primili smo dopis iz Štaba III Operativne zone u kojem se zahtijeva od nas da pošaljemo u sastav novoformiranog Korpusa 1 naš bataljon od 150 ljudi sa 6 puškomitraljeza i 1 teškim mitraljezom.[3]

U dopisu nije označeno da je to učinjeno sa Vašim sporazumom a niti po naređenju Glavnog štaba Hrvatske.[4] Na osnovu toga a obzirom na Vaš dopis od 13. IV o. g. kojim nam zabranjujete u buduće svako odašiljanje ljudstva u III Operativnu zonu bez Vašeg naređenja ili naređenja Glavnog štaba Hrvatske mi smo odbili da ispunimo zahtjev III Operativne zone.

U posljednjim borbama mi smo zarobili 3 teška mitraljeza i 1 laki bacač mina. Sa teškim mitraljezom kojeg već otprije imamo taj broj povećao se na 4, što je za naš odred golemi teret i velika opasnost da padnu ponovno bandi u ruke. Zakopati to oružje bila bi prava grehota u narodnoj borbi. Stoga smo odlučili da našu Mitraljesku četu sa ta 4 teška mitraljeza uputimo u sastav Korpusa. Za pratnju odredili smo bataljon kojeg traži III Operativna zona. U popratnom pismu povje-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 47—3, k. 1472.

[2] Datum i broj pod kojim je dokumenat zaveden u Štabu Druge operativne zone.

[3] Kalnički NOP odred poslao je u sastav Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske svoj Prvi bataljon i Mitraljesku četu. Formiranje korpusa završeno je 17 svibnja 1943 god. Vidi dok. br. 13, 52, 53, 54, 89 i 90.

[4] Štabovi Kalničkog i Moslavačkog NOP odreda slali svoje bataljone u Slavoniju na zahtjev Treće operativne zone, a po odluci Vlade Popovića, sekretara operativnog partijskog rukovodstva CK KPH.

renstvu,[5] Štabu III Operativne zone i Štabu IV Divizije mi smo naglasili da je njihova odluka nepravilna obzirom na naređenje koje smo primili od Vas.

Zamolili smo povjerenstvo da i ono ponovno ispita stvar i koliko nisu nadležni da zadrže naš bataljon, da nam ga odmah povrate u sastav našeg odreda.

Ukoliko je njihova odluka donesena u sporazumu s Vašim Štabom i tome slično, neka bataljon zadrže a nas hitno izvijeste o tome.

Smatramo da je ovakav naš postupak ispravan i da time odklanjamo svaku odgovornost o konačnoj pripadnosti ovog bataljona.

Sa jednim članom sekretarijata Krapinskog O.K.[6] uputili smo našu udarnu četu u Zagorje sa zadatkom da među ostalim uspostavi kontakt i sa slovenskim partizanima u okolici Kozja. Sa tom četom otišao je i zamjenik komandanta odreda.[7]

Naš komesar odreda imao je namjeru direktno se uputiti u Vaš Štab da se lično posavjetuje s Vama o mnogim konkretnim i hitnim stvarima, no spriječio ga u tome Vaš dopis u kome nam javljate da ćete preko Moslavine krenuti na Kalnik,[8] pa prema tome mogao bi doći do Vas, a Vi već napustili dosadašnje mjesto Vašeg Štaba, i prema tome promašiti postavljeni cilj.

Svakako naše je mišljenje da nakon sedam mjeseci kako postoji naš odred bilo bi vrijeme za lični kontakt između naših štabova. Ovakovim tonom pišemo jer smo svijesni naših slabosti i jer ne bi željeli da jednoga dana sva odgovornost za eventualne naše greške i propuste bude povezana sa našom nebudnošću i tome slično. Zadatci koji stoje pred nama tako su teški i odgovorni da se njihovom rješavanju gotovo ne usuđujemo pristupiti bez Vaše pomoći. To je u prvom redu onaj garnizon u kome situacija sa onim »kozama«[9] postaje kritična a snaga za izvršenje nama niodkuda. Ako ćemo ovih dana biti prisiljeni sami izvršiti tu akciju i zapravo time upropastiti stvar, mi i opet odbijamo svaku odgovornost. Takovih problema različitog karaktera ima još nekoliko. Mi smo uvjereni da ih i Vi imate u vidu i da ćete nam na vrijeme pomoći ako ne sa živom snagom a ono barem najboljim savjetima u ličnom kontaktu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar,
Horvat[10]

Komandant,
Štrok[11]

---

[5] Riječ je o povjerenstvu Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske za Slavoniju.

[6] Marko Markoci

[7] Stjepan Kućiš

[8] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 67.

[9] Riječ je o topovima domobranskog topničkog sklopa (diviziona) u Jalkovcu, koji se predao našim jedinicama 7 srpnja 1943 god. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31 i tom V, knj. 17, dok. br. 94 i 96.

[10] Josip

[11] Izidor

BR. 49

NAREĐENJE NAČELNIKA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU OPERATIVNOG ŠTABA GACKA[1]

Načelnik I Korpusa
17. V. 1943.

ŠTABOVIMA I i IV UDARNE BRIGADE

U vezi pokreta koji će izvršiti VI Udarna brigada, a sa njome zajedno i Štab XIII Divizije,[2] na ovome će sektoru ostati I i IV Brigada, koja će preuzeti odbranu cijelog sektora koji je sada imala XIII Divizija.[3]

Radi zajedničkog rukovodstva formira se Operativni štab za cijeli sektor slijedećeg sastava:

komandant drug Radaković Vlado,[4] komandant I Brigade;

komesar drug Martinović Mile,[5] komesar IV Brigade;

zamj. komandanta drug Klaić Miloš,[6] zamj. komandanta IV Brigade;

zamj. komesara drug Vujnović Bogdan, zamj. komesara I Brigade.

Dužnost komandanta I Brigade preuzet će zamj. komandanta drug Šijan Milan;

dužnost komesara IV Brigade neka preuzme jedan drug iz polit. odjela;

dužnost zamj. komesara I Brigade također neka preuzme jedan drug iz polit. odjela.

Po primitku ovoga naređenja komandant i komesar će sazvati štab radi organizacije istoga.

18 ov. mj. Operativni štab će se sastati sa Štabom XIII Divizije radi preuzimanja dužnosti na ovom sektoru.

Operativni štab smjenit će sa jednom brigadom VI Brigadu sa njenog položaja 19 ov. mj. Do te smjene Štab XIII Divizije zadržat će i dalje komandu na tom sektoru.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1—2, k. 421.

[2] Brigada i Štab divizije izvršili su pokret na područje Brinja. Vidi dok. br. 91.

[3] i [7] Po direktivi Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 11 svibnja 1943 god. Trinaesta divizija, u čiji su sastav ušle Četvrta NOU brigada Osme divizije i Prva NOU brigada Šeste divizije, imala je zadatak da zatvara pravac: Krivi Put—Brinje, Vratnik—Brlog i Sveti Juraj—Otočac. Vidi dok. br. 32.

[4] Vjerovatno omaška. Treba: Lazo.

[5] Poginuo nesrećnim slučajem 1944 godine.

[6] Narodni heroj. Poginuo kod sela Kordići (Žumberak) srpnja 1944 god., kao komandant Prve NOU brigade Osme divizije.

Ukoliko bi međuvremeno počela ofanziva, ova naredba ne važi i Štab XIII Divizije ostaje dalje na sektoru[7].

Operativni štab imat će službeni naziv »Operativni štab Gacka«.

Do preuzimanja komande Operativni štab će se pobrinuti da izvrši potrebnu organizaciju štaba i da pripremi sve za preuzimanje komande nad cijelim sektorom i smjenjivanje VI Brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V.d. načelnika:
M.[8] **Kuprešanin**

BR. 50

IZVJEŠTAJ NAČELNIKA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU KORPUSA O FORMIRANJU »OPERATIVNOG ŠTABA GACKA«[1]

17. V. 43[2]

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

U vezi vaše depeše poduzeo sam sve potrebno za organizaciju odbrane ovoga sektora.[3]

Za Operativni štab[4] predlažem slijedeće drugove: za komandanta druga Radakovića Lazu, sada komandanta I Brigade, za komesara druga Martinovića Milu, sada komesara IV Brigade, za zamjenika komandanta druga Klaić Miloša, sada zamj. komandanta IV Brigade, za zamj. komesara druga Vujnović Bogdana, sada zamj. komesara I Brigade.

Njihove dužnosti u brigadama preuzet će zamjenici komandanta i komesara, a dužnosti zamj. komesara u brigadi preuzet će drugovi iz polit. odjela.

Štab će imati naziv »Operativni štab Gacka«.

Sjutra 18 ov. mj. Štab će se sastati radi potrebne organizacije za preuzimanje komande na ovom sektoru. Istodobno će dobiti sve potrebne upute od Štaba XIII Divizije. Ukoliko ne bi bilo promjena, 19 ov. mj. Operativni štab će preuzeti komandu i smijeniti VI Brigadu sa položaja.[5]

---

[8] Milan

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16—4, k. 421 B.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Riječ je o sektoru Otočac. Vidi dok. br. 49.

[4] Riječ je o »Operativnom štabu Gacka«. Vidi dok. br. 49.

[5] Šesta NOU brigada prebačena je na područje Brinja. Vidi dok .br. 49 i 91.

Ovakav sastav mislim da će odgovoriti svojoj dužnosti, a u brigadama se manjak neće mnogo osjetiti. Ukoliko ne bi bilo borbe zamjenici će moći raditi po svojim brigadama tako da se manje osjeti njihova otsutnost.

Ja sam već pismeno saopštio ovo brigadama i odredio štab, pa ukoliko se vi ne bi složili sa ovakvim sastavom hitno me izvijestite.

U toku jučerašnjega dana neprijatelj je pokušao od pravca Krivog Puta da nadire u pravcu Zavida jačine oko 300.[6] Isti je odbijen uz gubitke oko 15 mrtvih i 20 ranjenih. Na našoj strani jedan mrtav i dva ranjena. Zaplijenjeno nije ništa.

Pošto mi je potpuno nestalo benzina za motor, molim vas da mi pošaljete nekoliko litara za najnužnije potrebe i isti poslati kamionom u komandu mjesta Otočac, s napomenom da me ova obavijesti.

Za komesara XIII Divizije[7] potrebno je 100 komada municije za »šmajser« ustaški br. 9 mm, koje mi imamo u magacinu, pa nam i to pošaljite kao i benzin.

Ostalih promjena na ovome sektoru nema. Neprijateljska koncentracija ne oseća se. Govori se da su neke bojne otišle prema Karlobagu, ali nije potvrđeno.

Zdravstveno stanje u IV Brigadi još uvijek je slabo. Još uvijek se javlja po koji slučaj pjegavog tifusa. Čišćenje se provodi stalno pod kontrolom. Ishrana je vrlo slaba za sve brigade, pošto na selu nema hrane a i ono što ima vrlo se slabo sprema, dok Komanda mjesta[8] ne raspolaže sa zalihama. Zatražili smo od Ekonomskog otsjeka i od Komande mjesta da organiziraju prehranu I Brigade zajednički na kazanima. Ista je poduzela potrebne mjere.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

17. V. 1943 g.[10]

V. d. načelnika
M.[9] Kuprešanin

---

[6] Odnosi se na dijelove divizije »Re«. Vidi dok. br. 155.

[7] Politički komesar Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske bio je tada Artur Turkulin.

[8] Riječ je o komandi mjesta Brinje.

[9] Milan

[10] Dopisano mastilom

BR. 51

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆA[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV
HRVATSKE
Broj 207
17 maja 1943

Dnevni izvještaj

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

U toku jučerašnjeg dana neprijatelj je bacio avionima oko 30 padobrana.[2] Avioni bombardovali naše položaje, ali žrtava nije bilo. Izviđali cestu Gospić—Karlobag.

Danas oko 9 sati dva aviona bombardovali položaj II brigade.[3] Došli sa pravca Zagreba. Žrtava nije bilo. Jedan avion spustio se u Gospić.

Oko 100 ustaša krenulo danas u 8 sati u pravcu Smiljanske ceste. Naši ih dočekali vatrom i vratili u žicu. Jedan drug ranjen.

Na Karlobaškom sektoru ništa novo. Nikakve koncentracije.

Razrušena cesta Obrovac—Sv. Rok. Rušenje se nastavlja. U Obrovcu nikakvog pokreta. Nema koncentracije. Četu poslije rušenja vraćamo u sastav jedinice.[4]

Jedan bataljon IX brigade šaljemo na čišćenje Metka i okoline, gdje su se pojavili četnici.[5]

Kod I brigade nikakvih promjena. Veza sa njom slaba.[6]

Od bataljona sa sektora Lapca nemamo izvještaja.[7] Veza teška zbog velike udaljenosti.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1—4, k. 419.

[2] Padobrani su bačeni neprijateljskoj posadi u Gospiću, jer je zbog blokade grada snabdijevanje drugim putem bilo onemogućeno. Vidi dok. br. 37.

[3] Drugi i Četvrti bataljon Druge NOU brigade držali su položaje: uključno Smiljanska cesta, uključno Budački most. Vidi dok. br. 37.

[4] Rušenje ove ceste vršio je narod iz okolnih sela a obezbjeđivala ga je jedna četa iz sastava Devete NOU brigade.

[5] Na ovaj zadatak upućen je Drugi bataljon Devete NOU brigade. Vidi dok. br. 73.

[6] Prva NOU brigada bila je tada u sastavu Trinaeste divizije. Vidi dok. br. 32 i 38.

[7] Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu Druge NOU brigade koji su upućeni na područje Donjeg Lapca sa zadatkom da spriječe eventualno nadiranje neprijatelja u Lapačku kotlinu sa pravca Bihać—Lapac, Kulen Vakuf—Lapac, Martin Brod—Lapac. Vidi dok. br. 37.

Izvještavamo Vas svega jedanput dnevno iz razloga što promjena na sektorima nema, a veza je otežana zbog prilične udaljenosti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar (M. P.)[9] Komandant
Žigić **Đ.[8] Jovanić**

BR. 52

NAREDBA ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU DVADESET PRVE NO BRIGADE[1]

ŠTAB
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
A. br. 3/43
Dana 17. V. 1943/9, 21 sati

Predmet: Formiranje XXI Brigade Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske i Štaba brigade.[2]

Štabu III Operativne zone
Štabu IV Divizije N.O.V. Hrvatske
Štabu XII Narodno-oslobodilačke brigade Hrvatske
Štabu XVI Narodno-oslobodilačke brigade Hrvatske
Štabu XVII Narodno-oslobodilačke brigade Hrvatske
Štabu XVIII Narodno-oslobodilačke brigade Hrvatske

1.) Formira se XXI Brigada Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske.

2.) Formira se Štab XXI Brigade Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske i to:

a) komandant drug Dako S. Puač,[3] dosadanji zamjenik komandanta XII Brigade

b) politički komesar drug Fedja Milić

c) zamjenik komandanta Mijo Bobetko, dosadanji načelnik štaba XVI Brigade

---

[8] Đoko

[9] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/3, k. 1121.

[2] Opširnije o formiranju ove brigade vidi dok. br. 13 i 80.

[3] Dušan Puač-Dako

d) zamjenik polit. komesara drug Dušan Crnobrnja,[4] dosadanji zamjenik polit. komesara II Bataljona XVI Brigade

e) načelnik štaba Jovan Drača, zamjenik komandanta I Odreda.

3.) Snage brigade sastoje se iz:

a) IV Bataljon XII N. O. Brigade + 20 (dvadeset) puškomitraljeza

b) 100 boraca XVII N. O. Brigade + 4 (četiri) puškomitraljeza

c) 80 boraca II Odreda III Operativne zone (tačke b i c sačinjavaju jedan bataljon).

d) 60 boraca XVI N.O. Brigade + 2 puškomitraljeza

e) 40 boraca XVIII N.O. Brigade + 2 puškomitraljeza

f) 80 boraca I Odreda III Operativne zone. Tačke d, e i f sačinjavaju treći bataljon brigade.

4.) Pravilnu raspodjelu (to ne znači ravnomjerno) automatskog oružja izvršiće Štab brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Duško S. Brkić

Komandant:
Petar Drapšin

BR. 53

NAREDBA ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU DESETE DIVIZIJE[1]

ŠTAB
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
A. br. 2 43
Dana 17. V. 1943 9 07 sati

Predmet: Formiranje X Divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske i Štaba divizije.[2]

[4] Vjerovatno omaška. Zamjenik političkog komesara ove brigade bio je Miloš Crnobrnja. Vidi dok. br. 80.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 1/3, k. 1121.

[2] Ovu numeraciju divizija je imala do 17 listopada 1943 god. kada je naredbom Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske a po odluci Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije dobila naziv: Dvadeset osma divizija. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 33/2, k. 106.)

Štabu IV Divizije N. O. V. Hrvatske
Štabu III Operativne zone
Štabu X Divizije N. O. V. Hrvatske
Štabu XII Brigade N. O. V. Hrvatske
Štabu XVI Brigade N. O. V. Hrvatske
Štabu XVII Brigade N. O. V. Hrvatske
Štabu XVIII Brigade N. O. V. Hrvatske

Na položaju

1.) Formira se X Divizija Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske.

2.) Formira se Štab X Divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske i to:

a) komandant Vinko Antić, dosadanji komandant III O. Z.[3]

b) politički komesar Vlado Janić

c) zamjenik komandanta Radojica Nenezić, dosadanji komandant XVII Brigade N. O. V. Hrvatske

d) načelnik štaba Jovan Bogdanović, dosadanji načelnik štaba XII Brigade N. O. V. Hrvatske

e) obavještajni oficir Mane Trbojević.

Snage X Divizije sačinjavaju:

a) XVIII Brigada Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske[4]

b) XXI Narodno-oslobodilačka brigada Hrvatske[5]

c) Baterija teških minobacača

d) Mitraljeska četa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Duško Brkić

Komandant:
Petar Drapšin

---

[3] Treće operativne zone

[4] Vjerovatno omaška. Ova brigada bila je u sastavu Četvrte divizije, a u Desetoj diviziji bile su Sedamnaesta i Dvadeset prva NO brigada. Vidi dok. br. 84, 85 i 86.

[5] O formiranju ove brigade vidi dok. br. 52 i 80.

BR. 54

NAREDBA ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU KORPUSA[1]

ŠTAB
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE
Dana 17. V. 1943/9,50 sati
A. br. 1 43

Predmet: Formiranje Slavonskog korpusa i Štaba korpusa[2].

Štabu IV Divizije N.O.V. Hrvatske
Štabu III Operativne zone
Štabu XII N.O. Brigade
Štabu XVI N.O. Brigade
Štabu XVII N.O. Brigade
Štabu XVIII N.O. Brigade

Na položaju

1. Prema naređenju člana Vrhovnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije druga Vlade Popovića, formira se Slavonski korpus Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske.

2. Prema istom naređenju, formira se Štab Slavonskog korpusa i to:

a) komandant drug Petar Drapšin, dosadanji komandant IV Div.

b) polit. komesar drug Duško Brkić, dosadanji polit. komesar III O.Z.[3]

c) načelnik štaba drug Mato Jerković, dosadanji zamj. kom. IV Divizije.

d) obavještajni oficir drug Jefto Šašić, dosadanji politički komesar IV Divizije.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/7, k. 892 A.

[2] Formiranje Korpusa završeno je 17 svibnja 1943 god. U njegov sastav ušle su sljedeće jedinice: Četvrta divizija sa tri brigade (Dvanaesta NOV, Šesnaesta NO i Osamnaesta NO brigada) i novoformirana Deseta divizija sa dvije brigade (Sedamnaesta i Dvadeset prva NO brigada). Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske Korpus je u lipnju 1943 god. dobio naziv Drugi korpus NOV Hrvatske. Odlukom Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije Korpus je listopada 1943 god. dobio naziv: Šesti korpus NOV Jugoslavije. Vidi dok. br. 13, 52 i 53, tom V, knj. 16, naredba Drugog korpusa NOV Hrvatske od 20 lipnja 1943 i dok. pod reg. br. 33/2, k. 106 u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[3] Operativne zone

3. Snage Korpusa sastoje se iz:
a) IV Divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske;
b) X Divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske[4]
c) Diviziona teških minobacača
d) Baterije poljskih topova 100 mm.
e) Baterije brdskih topova 65 mm.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Naređenje druga Vlade overavaju:*

Politički komesar:
Duško Brkić

Komandant:
Petar Drapšin

BR. 55

PISMO ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 19 SVIBNJA 1943 GOD. NAČELNIKU ŠTABA KORPUSA O FORMIRANJU »OPERATIVNOG ŠTABA GACKA«[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj sl.
19 maja 1943

NAČELNIKU I KORPUSA NOVH[2]

Primili smo tvoj izvještaj od 17. V. 1943[3].

Slažemo se sa tvojim predlogom za formiranje Operativnog štaba Gacke, ali u tome štabu moraćeš i ti ostati kao savjetodavac.

Na sektoru Prijeboj — Poljanak neprijatelj je sa snagama jednog voda vršio nasilno izviđanje 17 i 18. V i dolazio je u Ličko Petrovo Selo, na Čelopek i pokušao je pokret u pravcu Prijeboja, ali je bio odbijen.

Na sektoru Gospić neprijateljska avijacija vrši svakodnevno bombardovanje ali žrtava nema. Ustaše su pokušale nadiranje u pravcu Smiljana, ali su vraćeni u žicu.[4]

---

[4] O njenom formiranju vidi dok. br. 53.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34—6, k. 424 C.

[2] Načelnik Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske bio je tada Milan Kuprešanin.

[3] Vidi dok. br. 50.

[4] Vidi dok. br. 51.

Na sektoru Karlobag, po dosadanjim podacima, ima 1500 Talijana i oko 1000 ustaša i domobrana.[5] U Jablanac je otišlo iz Karlobaga oko 5 — 600 Talijana. Zasad još nisu aktivni.

Na ostalim sektorima nema promjena.

Telefonska linija od nas do Vrhovina, a možda i do Otočca, nije ispravna i ne radi već dan i po.

Oporavilište u Sincu potrebno je obezbijediti time, što će se prezdravljeli borci naoružati. Također hrana im nije dobra, te je treba poboljšati. Ovo smo ti stavili u zadatak jednom telefonskom depešom, za koju si izvijestio da je nisi razumio.

Benzina nemamo, već u rezervoarima samo toliko da se vozila mogu skloniti.

Za ustaški šmajser mi nemamo municije.

Ako telefonska linija ne proradi, šalji nam pismen izvještaj bar jedanput dnevno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, s. o. (M. P.)[7] Komandant, **Gošnjak**[6]

[5] O neprijateljskim snagama u Karlobagu vidi dok br. 32.
[6] Ivan
[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 56

IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 19 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU TOPUSKO — VELIKA KLADUŠA — CETINGRAD[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I P.O.
HRVATSKE
Br. 8
Dne 19. V. 1943

27.V.1943[2]

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

13. V dva bataljona IV Brigade bila su na osiguranju prema Topuskom i Glini. Neprijatelj[3] je nadirao iz tih pravaca u nepoznatoj jačini, podpomognut artiljeriskom i minobacačkom vatrom. Neprijatelj je poslije duže borbe odbijen nazad u svoje baze.

Jedan bataljon VIII Brigade[4] bio je također na osiguranju prema Topuskom i na tome dijelu neprijatelj je odbijen.

I Odred[5] bio je na osiguranju prema Kladuši kod Kamenskog Mosta. Neprijatelj koji je nadirao iz toga pravca također je odbijen. U ovim borbama neprijatelj je imao 6 mrtvih i 10 ranjenih. Naši gubitci: 2 mrtva iz IV Brigade[6] i tri ranjena, I Odred — 2 ranjena, VIII Brigada 1 ranjen.

14.V rano ujutru neprijatelj[7] je sa jačim snagama krenuo iz Topuskog i Gline podpomognut artiljeriskom i bacačkom vatrom. Neprijateljske snage koje su nadirale od Gline su odbijene, dok snage koje su išle sa pravca Topuskoga uspjele su da zauzmu k. 244, k. 216. Na ovom pravcu bio je po jedan bataljon iz IV i VIII Brigade.

Neprijateljske snage koje su nadirale iz Kladuše preko Glinice i Bukovlja prodrle su u Staro Selo. U tim borbama imao je I Odred 2 ranjena a neprijatelj 10 mrtvih i 6 ranjenih. Od I Odreda i od VIII Brigade dobili smo izvještaje da je neprijatelj u jačini od jedne bojne

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12—4, k. 105.

[2] Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Odnosi se na dijelove Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 149 i 150.

[4] Osme krajiške NO brigade

[5] Prvi kordunaški NOP odred

[6] Četvrte (banijske) NO brigade

[7] Odnosi se na Jedanaestu pješačku pukovniju i dijelove Petog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 152, 153 i 154.

zanoćio u Starom Selu.[8] Mi smo odlučili da se neprijatelj tu napadne i razoruža jer su uslovi za to postojali. Ovaj napad trebala je da izvrši VIII Brigada a osiguranje IV Brigada i I Odred. Pored osiguranja IV Brigada bi izvršila napad na k. 244. Kada su jedinice krenule u napad, na putu za Staro Selo, obaviješteni smo od I Odreda da je neprijatelj napustio Staro Selo a vjerovatno i Kladušu. Jedinicama je naređeno, s obzirom na takvu situaciju, novi raspored.

15. V IV Brigada dobila je zadatak da se orijentiše prema Topuskom i Glini. VIII Brigada da zalogoruje u Žirovcu (Ostojići). I Odred dobio je zadatak da nastupa prema Kladuši i da ispita situaciju u Kladuši, Cetingradu i Slunju i da nas o tome odmah obavijesti. Tokom čitavog dana od I Odreda nismo dobili nikakvog izvještaja i nismo mogli znati kakva je situacija u Kladuši. Poslali smo našeg kurira na biciklu prema Kladuši da uhvati vezu sa I Odredom i da nam donese izvještaje. Kurir je naišao na neprijatelja kod Gejkovca, ostavio bicikl, preplivao Glinu i bez puške se vratio nazad. Sa brigadama je također veza bila slaba.

I Odred imao je toga dana borbu sa neprijateljem na Drmeljevu (Vel. Kladuša) odakle se povukao za Petrovu Goru.

16. V IV Ban. brigada prešla je u Bos. Bojnu i Glinicu. Kako nismo nikakova izvještaja dobili od I Odreda, odlučili smo da jedan bataljon IV Brigade ide prema Vranograču i da uđe ako to bude moguće. Bataljon je unišao u Vranograč bez borbe u 8 h. Civili koji su bili naoružani i jedan dio nenaoružanog civilnog stanovništva pobjegli su prema Todorovu. Istog dana naređeno je da VIII Brigada krene prema Mal. Kladuši a IV Brigada u Podzvizd. Toga dana prešla je jedna neprijateljska bojna[9] iz Topuskog u Vel. Kladušu.

17-V Prateća četa i vod za vezu sa štabom grupe bili su u Vranograču a VIII Brigada prelazila je iz Žirovca kroz Vranograč na položaj Popinovac—Mal. Kladuša— Šiljkovača. IV Brigada prelazila je u Podzvizd. I Odred uzima liniju Gejkovac—Cetingrad.

18-V Obaviješteni smo iz Štaba I Odreda da je njihov jedan bataljon unišao u Cetingrad i da se je opet morao povući pod pritiskom neprijatelja. Toga dana rano ujutro neprijateljske snage[10] iz Cetingrada i Vel. Kladuše napale su VIII Brigadu na liniji Šiljkovača — Mal. Kladuša. I Bataljon te brigade bio je napadnut iznenada iz više pravaca tako da se je morao probijati kroz neprijateljske redove ručnim bombama. Jedna četa toga bataljona nije se mogla probiti jer je bila na drugom sektoru i do sada se za nju ne zna ništa. Neposredno poslije prvog napada uslijedio je napad na čitavoj liniji Šiljkovača — Mal. Kladuša—Popinovac—Podzvizd. Jedinice VIII Brigade vodile su borbu

---

[8] Vidi dok. br. 154.
[9] Treća bojna Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 157.
[10] Dijelovi Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 160.

sa neprijateljom sa vrlo slabim uspjehom. Tri puta su bile potisnute sa položaja koji bi zauzele.

U ovim borbama pokazalo se da jedinice ne znaju uzeti takve položaje odakle bi neprijatelja mogle najbolje udariti i uništiti. Borci otvaraju rano vatru a rukovodioci se ne trude da to spriječe, radi toga su i bili sa ovakvog položaja potisnuti. Borci nisu naviknuti na borbu po danu na tuđem teritoriju, a pogotovo kad puca sa svih strana.

Neprijateljske snage na ovome dijelu bile su u jačini od jedne bojne sa jednim teškim bacačem i dva teška mitraljeza. Neprijateljske snage vodio je Huska[11]. U ovoj borbi neprijatelj je upotrebio novu taktiku. Išle su grupe od po 40-50 vojnika slobodno sa bijelim barjakom na čelu grupe. To je često zavaravalo vojsku. Neprijatelj je imao 15 mrtvih. Zaplijenjen je jedan pištolj. Naši gubitci: 3 mrtva i 4 ranjena.

IV Brigada vodila je borbu kod Podzvizda na Đaferovića Brdu i Rasini. Odmah u početku borbe neprijateljski bacač izranjavao je nekoliko drugova, otkriven je položaj i oni su se morali povući. I kod IV Brigade pokazalo se slabo uzimanje položaja, otkrivanje i slabo manevrovanje na nepoznatom terenu. Neprijateljski gubitci nisu tačno poznati. Naši gubitci: 2 mrtva i 10 ranjenih i to najviše od bacača.

U ovim borbama naročito se istakao komandir III čete IV Bataljona VIII Brigade koji je u probijanju ručnim bombama ubio 4 neprijateljska vojnika i uništio jedan puškomitraljez, te omogućio probijanje svoje čete.

I Odred toga dana nije imao borbe.

Istog dana naveče VIII Brigada dobila je naređenje da se povuče prema Vranograču a IV Brigada u Bos. Bojnu i Glinicu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Ranko Mitić

(M. P.)[13]

Komandant,
Pet.[12] **Kleut**

[11] Miljković
[12] Petar
[13] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 57

NAREDBA ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU BATERIJE[1]

ŠTAB
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 10/43
Dana 20.V. 1943/9,27 sati.

Predmet: Formiranje štaba baterije i razrješavanje dužnosti drugova iz XVI i XVII brigade.

N A R E Đ E N J E

1.) Formira se štab baterije i to:
a) komandir baterije Gajo Ivanković
b) zamjenik komandira baterije Mato Lovrenčević.

2.) Drug Ivanković i Lovrenčević uz pomoć Štaba XVII brigade preuzeće brdske topove i osposobiti ih za pokret. (Pribaviti konje, samare i ostalo). Svi štabovi brigada, kao i ostale ustanove Narodno-oslobodilačke borbe moraju im na njihov zahtjev ukazati pomoć, koja će ubrzati formiranje baterije[2]. Isti drugovi podnijeće izvještaj Štabu korpusa na koji način najbolje je osposobiti haubice 100 mm za pokret i dejstvo.

3.) Drug Josip Krajačić, dosadanji politički komesar XVII brigade, stavlja se na raspoloženje Štabu IV divizije.

4.) Drug Mutak Vladimir, dosadanji zamjenik političkog komesara XVI brigade, stavlja se na raspoloženje Štabu X divizije.

5.) Moslavački bataljon[3], zajedno sa svojim štabom, uključuje se u XII brigadu kao IV bataljon te brigade.

6.) Drug Turčinović Ivan stavlja se na raspoloženje Štabu IV divizije.

7.) Za šefa radio-telegrafske veze u Slavonskom korpusu postavlja se drug Antičević Ante.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Duško Brkić

Komandant
Petar Drapšin

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/3, k. 1121.

[2] Opširnije o tome vidi dok. br. 13.

[3] Riječ je o Prvom bataljonu Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 63.

Na znanje:

1.) III operativnoj zoni
2.) Štabu IV divizije
3.) Štabu X divizije
4.) Štabu XII N.O. brigade
5.) Štabu XVIII N. O. brigade
6.) Štabu XXI N.O. brigade

Na znanje i postupak:

1.) Štabu XVI N.O. brigade
2.) Štabu XVII N.O. brigade

BR. 58

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆ—KARLOBAG[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
— HRVATSKE —
Broj 207 20-V-43[2]
20 maja 1943 u 13,30 h

Podnevni dnevni izvještaj.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Položaj Gospić: Oko 7 časova jedan neprijateljski avion talijanskog tipa bombardovao je položaj kod Ličkog Novog i Novog Sela. Žrtava nije bilo.

U 9 časova naišli su neprijateljski avioni N.D.H., svega tri, od kojih je jedan bacio nekih 12 paketa u Gospić. Od 9 časova do 12 stalno kruže N.D.H. avioni i pomalo mitraljiraju položaje. Žrtava uglavnom nema.

Položaj Oštarije[3]: Nakon odbijanja neprijateljskih snaga[4] djelovi IV bataljona II udarne brigade spustili su se na čuke iznad samog Karlobaga tako da drže kote: desnim krilom 961[5], zatim centrom 615[6], 210, 465 i kotu 253[7]. U samom mjestu primjećuju se okupatorske snage

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/1—4, k. 419.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Baške Oštarije

[4] Vidi dok. br. 163.

[5], [6] i [7] U neposrednoj blizini Karlobaga nema ovih kota. Vjerovatno su to kote: 161, 215 i 163.

jačine do 1.000 vojnika[8]. Prema ocjeni opšteg stanja kod neprijatelja isti za sad nema snaga da pokuša vršiti ma kakvi napad na naše položaje, pošto se je pokazalo u jučerašnjoj borbi da neprijatelj ima jedan mali topić (izgleda protukolski) i do dva mala minobacača.

Naše snage drže takve položaje da neprijatelj ne može ni pokušati nešto poduzeti bez teškog oruđa.

Na ovim položajima bio je Operativni oficir ove Divizije, odakle je krenuo jutros oko 5 sati. Uslijed bombardovanja prekinuta je veza tako da sa položaja Oštarije nismo dobili izvještaja poslije 9.30 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)[9]

Za Štab
Operativni oficir
Stevo Opsenica

BR. 59

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE DIVIZIJE OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O AKCIJAMA I BORBAMA PODREĐENIH JEDINICA[1]

ŠTAB
XIII DIVIZIJE NOV HRVATSKE
(Primorsko-goranska) 23. V. 1943[2]
O. br. 53/43
20. V. 1943.

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

Situacija. Od 10 ov. mj. radi odbrane doline Gacke ova Divizija stavljena je do daljnjeg naređenja pod komandu I Korpusa NOV Hrvatske i ojačana je I i IV Brigadom[3]. Sa snagama od tri brigade I, IV i VI zaposjednuti su položaji od Krivog Puta pa zaključno do Otočca. Izvjestan deo I Brigade, koja je bila određena u rezervu, [nalazi

[8] O neprijateljskim snagama u Karlobagu vidi dok. br. 32.
[9] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorisko instituta pod reg. br. 11—4, k. 105.
[2] Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.
[3] Vidi dok. br. 32.

se] u s. Kompolju, Srpskom Polju i Otočcu. isturen je manji dio prema Sv. Jurju kod s. Oltara.

Neprijateljska izviđačka aktivnost osjećala se samo na dijelu položaja VI Brigade i to kod Krivog Puta i Vratnika. Neprijatelj je vršio nasilno izviđanje manjim odjeljenjima, ali je uvijek uz gubitke odbijen[4]. 14. V prije podne neprijatelj sa Vratnika, jačine 150 vojnika, pokušao je prodirati prema našem istaknutom položaju Goljak (824), ali je od djelova VI Brigade odbijen uz gubitke: troja kola koje ranjenih, koje ubijenih. Na našoj strani gubitaka nije bilo. Plijena nije bilo. 16. V u 10 časova neprijatelj iz Krivog Puta, u jačini 300 Talijana i 200 legionera, pokušao je zauzeti naše položaje Zavid (1087). Neprijatelj je napadao potpomognut jakom vatrom artiljerije i bacača mina. Naš II Bataljon VI Brigade prihvatio je borbu. Borba je trajala do 15 časova. Dobro sasredenom i podijeljenom vatrom sa naše strane neprijatelj je bio prisiljen da se uz gubitke od 15 mrtvih i veći broj ranjenih povuče. Na našoj strani poginuo je jedan drug, a dvojica su teže ranjena. Plijen se nije dao izvući, jer je neprijateljska vatra bila vrlo žestoka, a prilaz do poginulih neprijatelja otvoren i vrlo težak.

Neprijateljska avijacija bila je dosta aktivna. Bombardirani su češće naši položaji prema Vratniku, naročito Goljak, kao i sela Žuta Lokva, Prokike i Brinje. Prilikom bombardiranja poginuo je jedan drug, a ranjena su 4.

18 maja u 19 časova, prema primljenom naređenju, Štab divizije i VI Brigada izvršili su pokret do s. Križpolja radi odlaska na određeni teritorij u cilju vršenja operacija.[5] Sektor položaja koji je držala VI Brigada preuzela je IV Brigada, a za komandovanje odbranom doline Gacke formiran je Operativni štab od komandnog kadra I i IV Brigade.[6]

Na teritoriji na kojoj se nalazi XIV Brigada ove Divizije, neprijatelj je bio češće aktivan, preduzimajući ispade, sa odredima od 500 vojnika, iz Karlovca, Ogulina, Vinice i Generalskog Stola. Ove ispade neprijatelj preduzima u cilju demoralizacije stanovništva i radi pljačke. Pri tome koristi se dobro razvijenom obavještajnom službom ispadajući u one krajeve i sela kada tamo naših jedinica nema. Isto tako i četnici u manjim grupama od po 20 napadaju na naše drugove, koji se kreću sami ili u manjim odjeljenjima. Te četničke bande, većinom iz sela Srpske Moravice, upadaju u naša oslobodena sela: M. i V. Drage, Lukov Dol, G. Kamensko i Brdarice, radi pljačke stanovništva. Četnička banda dosta je aktivna u okolini Drežnice, Brinja i Jezerana. Na dan 9 ov. mj. četnička banda jačine oko 20 ljudi izvršila je napad na ranjenički transport VI Brigade koji se kretao iz Brinja cestom za bolnicu br.VI. Napad je izvršen u podne i tom prilikom ubijena su 3 druga,

[4] Vidi dok. br. 145.
[5] Vidi dok. br. 49.
[6] O formiranju ovog štaba vidi dok. br. 49, 50 i 55.

a 6 drugova je zarobljeno. Zarobljeni bili su strahovito masakrirani, a zatim ubijeni. Napad se desio u blizini s. Korita. Straža V Operativne zone, koja je osiguravala put, pri pucanju razbježala se. Tog istog dana na Vrhu Kapele četnička banda napala je patrolu jedne naše čete koja se je vraćala sa osiguranja iz Modruša za Brinje. Tom prilikom poginuo je operativni oficir IV Bataljona VI Brigade. Pri nailasku čete banda se razbježala. Malo prije toga napadnuta je motorna trokolica od iste bande, u kojoj su se vozili drugovi iz Glavnog štaba.[7]

Akcije. U razdoblju od 10 ov. mj. do danas ovaj Štab predvidio je samo jednu akciju za VI Brigadu, dok je XIV Brigada vršila akcije na pruzi Gomirje — Ogulin — Karlovac prema direktivama ovoga Štaba, a prema situaciji i svom nahođenju, o čemu je podnijela izvještaje.

I. VI Brigada na dan 15 ov. mj. izvršila je fingirani napad na neprijateljske položaje kod Krivog Puta i Vratnika. Napad na Krivi Put vršila je četa ojačana vodom teških mitraljeza. Na Vratnik (školu) napad je vršio jedan vod. Napad je počeo noću u 2 časa. Neprijatelj je bio iznenađen i otvorio je vrlo jaku vatru iz svih oruđa. Po nesređenoj vatri dalo se zaključiti da je neprijatelj bio uplašen iako su se naše jedinice povukle. Neprijateljska vatra trajala je sve do dana, čak i neprijateljska artiljerija sa mora tukla je naše položaje. Na našoj strani gubitaka nije bilo, a neprijateljski nisu nam poznati.

II. Borbe i akcije XIV Brigade:

8/9. V dva bataljona XIV Brigade držali su položaje sa lijeve strane rijeke Dobre, da spriječe prelaz ustašama i Italijanima koji su iz pravca Generalskog Stola naišli do same desne obale, ali, međutim, neprijatelj nije pokušao prijeći rijeku, te je došlo do manjeg čarkanja.

12. V dva bataljona XIV Brigade postavili su minu na pruzi kod Gomirja. Mina je eksplodirala, ali uprkos toga vlak je produžio u određenom pravcu. Naši borci otvorili su na njega vatru i ubili 10 Italijana i ustaša.

Iste noći ta dva bataljona srušili su 100 metara pruge kod Gomirja. Sjutradan prilikom popravka pruge otvorena je vatra na Italijane i ubijeno je 10 neprijateljskih vojnika. Plijen nije moguće bilo skupiti usled jake neprijateljske vatre iz tenkova i blindiranih vlakova koji su osiguravali popravak na pruzi.

14. V dva bataljona postavili su zasjedu između Gornjih Dubrava i Tounja. Zasjeda je bila otkrivena i došao je blindirani vlak sa vojskom da bi satjerao sa položaja naše borce. Mina je eksplodirala pod lokomotivom blindiranog vlaka i razvila se žestoka borba sa posadom iz vlaka. U toj borbi je neprijatelj imao 6 mrtvih vojnika. Naši gubitci bili su jedan ranjen lakše i jedan teže.

16. V jedna četa ove brigade otvorila je vatru na blindirani vlak koji je išao od Gomirja za Vrbovsko, rezultat nepoznat.

---

[7] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.

17. V XIV Brigada izvršila je napad na vlak kod Gomirja. Kompozicija vlaka je sastavljena iz više putničkih vagona, nekoliko blindiranih vagona i nekoliko teretnih. Cijela kompozicija brojala je 24 vagona. U 13,30 sati vlak je naletio na minu, koja je eksplodirala. Lokomotiva se izvrnula, a prva dva vagona naletila su jedan na drugoga. Odmah je otpočela žestoka borba sa posadom iz blindiranih vagona. Naš top je odmah počeo tući po blindircima i uspješno ih uništavati. Kako zasjeda prema Ogulinu nije blagovremeno prekinula prugu, naišao je blindirani voz u pomoć iz Ogulina, ali sa vatrom iz našeg topa vlak je pobjegao nazad. Ponovo je pokušao blindirani vlak iz Ogulina i vraćen je nazad našom topovskom vatrom. Kroz cijelo to vrijeme naši jurišači zauzimali su vagon po vagon i evakuisali civile. Međutim nije bilo lako osloboditi blindirane vagone, ali pod udarcima naših granata koje su pogađale u blindirce, neprijatelj je počeo iskakati i bježati i tako poslije 3 i pol sata žestoke borbe cio vlak bio je zauzet.

U toj borbi poginulo je preko stotinu neprijateljskih vojnika, koji su većinom izgorjeli u vlaku. Zarobljeno je 26 Italijana, 15 domobranaca i 15 željezničara, 2 legionera i preko stotinu putnika, koji su poslije pušteni. Pored toga poginuo je izvjestan broj civila i to većinom iz I klase. Lokomotiva i 24 vagona potpuno su spaljeni i na taj način uništeni, i sa njima svi blindirani vagoni. Zaplijenjeno je 5 teških mitraljeza, od kojih 4 St. Etienne, 2 puškomitraljeza, 20 pušaka, 1.000 metaka, 70 — 80 pari cipela, 50.000 kuna i mnogo sitnije spreme. U blindiranom vagonu, koji su upalile topovske granate, izgorio je jedan teški bacač, jedan puškomitraljez, dva teška mitraljeza i razne druge spreme, zajedno sa Italijanima, sa kojih nije skinuta sprema. Također sva sprema u službenim kolima sa paketima izgorjela je i od nje se ništa nije moglo spasti. Također su izgorjela dva vagona puna brašna. Iz jednog vagona izvučeno je nekoliko vreća, ali su kasnije pale neprijatelju u ruke.

Na našoj strani poginulo je 15 drugova, među njima komandant I Bataljona drug Božo Kosanović (u isto vrijeme to je bio najbolji komandant u našim jedinicama), jedan zamjenik komandira čete,dva vodnika, jedan polit. delegat, jedan desetar i ostalo partizani. Na našoj strani bilo je još 12 ranjenih drugova i 3 nestala. Za ovoliki broj gubitaka, koji nisu bili prilikom napada na sami vlak nego na osiguranjima, snosi odgovornost komandni kadar III Bataljona XIV Brigade, a u prvom redu štab toga bataljona, koji je dao naređenje svom bataljonu da se povuče sa položaja sa Ljubošine i sa Maravić glavice, u kom su pravcu nadirale ustaše iz Ogulina. Međutim Štab brigade, koji nije odobrio to povlačenje, dao je nalog da bataljon ostane na položajima koje je ranije imao. U međuvremenu ustaše su bile zauzele njihove položaje i dočekali naše borce te im na taj način zadali teške, gubitke. Po ovom slučaju ovaj štab povest će istragu i pozvati na odgovornost odgovorne drugove.

U ovoj borbi utrošeno je oko 7.000 metaka i 27 topovskih granata.

I pored tako velikih gubitaka ova akcija je jedna od najuspjelijih na tom sektoru. Izgleda da je jako pogodila Italijane i ustaše, te su odmah poduzeli žestoke protumjere i ofanzivu na sektoru Lukov Dol — Bosiljevo.

U ovoj akciji pokazale su se mnoge slabosti kako kod komandnog osoblja tako i kod partizana. Neumješnost rukovođenja sa bataljonima pokazao je Štab III Bataljona, čijom greškom su i bili ovoliki gubitci. Organizacija evakuacije materijala iz vlaka bila je vrlo slaba. Mnogo partizana napuštalo je vrijednije stvari, a uzimali cigarete i neke druge sitnice kojim su punili džepove.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
A.[8] **Turkulin**

Komandant:
Veljko Kovačević

P.S.

Među poginulim Italijanima prebrojano je 6 mrtvih italijanskih oficira. Svi zarobljenici upućeni su Komandi kordunaškog područja, osim trojice Italijana, koji su se prijavili da ostanu u partizanima, od kojih je jedan već pobjegao.

BR. 60

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE NOU BRIGADE OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RASPORED I ODBRANU GACKE DOLINE[1]

ŠTAB IV UDARNE BRIGADE
VIII DIVIZIJE I KORPUSA
HRVATSKE
Op. br. 27/43
Dne 20. V. 1943 g.

Z A P O V I J E S T

(sekcija Ogulin — Senj razmjera: 1 : 100.000)

Neprijatelj je skoncentrisao izvjestan broj snaga prema Krivom Putu, Senjskom Bilu i u Senju.[2] Na Senjskom Bilu neprijatelj drži

[8] Artur

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1, k. 830.

[2] Neprijatelj je na ovom pravcu koncentrisao sljedeće snage: Drugi bataljon Prvog pješadijskog puka i Treći bataljon Drugog pješadijskog puka divizije »Re«, Sedamdeset peti bataljon crnih košulja, jedan eskadron crnih košulja, jedan eskadron lakih tenkova, jedan inžinjerski vod i dijelove Četrnaestog puka konjice »Alessandria«.

položaje: Vratnik, k. 1005 i k. 1070. Jačina neprijatelja na svima sektorima naprijed navedenim po dobivenim podacima iznosi oko 5.000 Talijana, koji navodno prema obavještenju naše obavještajne službe imaju namjeru vršiti ofanzivu na naš oslobođeni teritorij.[3]

Naša brigada i I Udarna lička brigada dobile su zadatak da brane Gacku dolinu od neprijateljskog nadiranja.[4] Moramo zatvoriti pravce neprijateljskog nadiranja i to: Krivi Put, Brinje, Vratnik — Brlog i Sv. Juraj — Otočac.

Na sektoru Drežnice nalaze se snage V Operativne zone,[5] a na sektoru Plaškog nalaze se snage naše VIII Divizije[6] i Kordunaškog Odreda.[7]

Naša brigada dobila je zadatak da sprečava nadiranje neprijatelja od pravca Senja i Krivog Puta, t.j. da drži položaje Vratnik, Žuta Lokva, kao i položaje sjevero-istočno od Krivog Puta.

Za izvršenje prednjeg zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

1/4. bataljon ojačan sa jednom mitraljeskom četom i 4 laka bacača mina.

Zadatak: Zaposjesti i uporno braniti položaj severo-istočno od Krivog Puta i to: Zavid (k. 1087), s. Blaževići. Patrole upućivati prema Crnom Vrhu (k. 1133). Vezu uhvatiti lijevo sa susjednim bataljonom, t.j. dijelovima našeg 3. bataljona, koji će se nalaziti u Pavelićima. Ovaj bataljon ima da zatvori sve puteve i staze koji izvode prema Tuževiću.

2/3. bataljon ojačan sa jednim vodom teških mitraljeza.

Zadatak: Zaposjesti padine Vučje Glave (k. 891), s. Serdari, s. Burići i s. Stubica. Zadatak 3. bataljona jeste da zatvori prolaz neprijatelja kroz dolinu Županjol, stalno upućivati jače patrole prema Medveđaku, radi održavanja veze sa patrolama našeg 2. bataljona, koji se nalazi lijevo od vašeg bataljona. Pored toga stalnim, neprekidnim upućivanjem izviđačkih patrola onemogućiti provlačenje neprijatelja i neprijateljskih špijuna u dolini Stubice. Ovaj bataljon sve naprijed određene položaje urediće, t.j. fortifikacijski utvrditi i zaklone dobro maskirati, a zaposješće ih tek onda kada neprijatelj krene iz svojih polaznih baza. Do

[3] Ova ofanziva počela je 24 svibnja. Vidi dok. br. 94 i 176.
[4] Vidi dok. br. 49, 50 i 55.
[5] Riječ je o Četrnaestoj NO brigadi.
[6] O rasporedu jedinica Osme divizije na području Plaškog vidi dok. br. 71.
[7] Riječ je o Trećem bataljonu Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 35.

ovoga vremena 4. bataljon ima zadatak da sa jačim patrolama kontroliše cio sektor koji je dodijeljen 3. bataljonu. 3. bataljon za kontrolisanje svoga položaja svakodnevno će upućivati po jednu četu na određeni položaj i za hvatanje veze sa 4. bataljonom. Ova četa mora biti svako jutro u 5 sati na položaju.

3/2. bataljon ojačan sa jednom mitraljeskom četom.

Zadatak: Zaposjesti i braniti položaje: Goljak (k. 824), zapadne kote Mačkovca prema Melnicama i k. 575. Svakodnevno upućivati jače patrole na Medveđak, radi održavanja veze sa našim 3. bataljonom i 4. bataljonom, čije će patrole svakodnevno krstariti po ovom terenu. U slučaju borbe za prvo vrijeme na tom položaju, t.j. Medveđaku, ostaviti jedan vod sa kojim održavati tijesnu vezu.

4/1. bataljon ojačan sa jednim vodom teških mitraljeza.

Zadatak: Smjestiti se kao rezerva u Rapajin Klancu. U slučaju nailaska neprijatelja ovaj bataljon ima da zaposjedne i brani položaje: Žuta Lokva k. 572 i k. 478, t.j. da brani raskrsnice puteva iznad Žute Lokve i da ne dozvoli da neprijatelj prodre cestom za Brlog. Ovaj položaj treba da se drži u slučaju da bi naše snage, t. j.naš 2. bataljon pod pritiskom neprijatelja bio odbačen sa Goljaka i Mačkovca. Pod svaku cijenu ima se ovaj položaj držati sve dotle dok se jedinice 2. bataljona ne povuku na sljedeći prihvatni položaj.

5) Mitraljeski bataljon.

Zadatak: Pridodati pješadijskim bataljonima svoje mitraljeske jedinice ovako: 4. bataljon jednu mitraljesku četu i 4 laka bacača mina, 2. bataljonu jednu mitraljesku četu, 3. bataljonu jedan vod teških mitraljeza i 1. bataljonu jedan vod teških mitraljeza, tj. dva teška mitraljeza i 3 laka bacača mina.

6) Tehnička četa.

Zadatak: Uspostaviti telefonsku vezu između »Operativnog štaba Gacka« i Štaba brigade, zatim također uspostaviti telefonsku vezu između 4. bataljona i 2. bataljona sa Štabom brigade. Ostalo ljudstvo nalaziće se u rezervi kod Štaba brigade. Pored telefonske veze, oficir za vezu ove brigade postaraće se da u slučaju prekida telefonske linije što prije uspostavi relejne linije, do naših bataljona, kao i do Operativnog štaba.

7. I Lička udarna brigada, koja zajedno sa našom brigadom ima da učestvuje u eventualnim predstojećim borbama, drži sljedeće položaje: zapadne padine k. 565 i k. 498, zatim zapadne padine Čeli njaka i s. Vrziće i Crni Kal. Jedan bataljon nalazi se u s. Brlogu, jedan bataljon u Otočcu, a jedan bataljon u Kosinju. Ovo ovoliko o I Udarnoj brigadi, da štabovi bataljona i ostale jedinice u najglavnijim potezima znadu gdje im se nalaze susjedne jedinice.

8. Veza između Štaba brigade i Operativnog štaba održavaće se pomoću telefona i kurira, a po potrebi i u slučaju da otkaže poslušnost telefonska linija pomoću releja. Veza između naših bataljona 2. i 4. pomoću telefona, a sa ostalim jedinicama kuririma.

Štabovi bataljona izvještavaće najmanje svakog dana tri puta ovaj štab o stanju na svom sektoru, a u hitnim slučajevima i više puta.

9. Ishrana ljudstva vršiće se kuhanjem na kazanima, t.j. svaka jedinica kuhaće zasebno za ljudstvo u svojim kazanima. Za ovo svakog dana intendanti bataljona dolaziće po sljedovanje i prijem artikala u Štab brigade i to u ono vrijeme u koje im odredi intendant brigade.[8]

10. Štab brigade nalaziće se u Prokikama.

11. Položaje treba dobro utvrditi, kako za strijelce tako i za automatska oruđa. Zaklone određene dobro maskirati od neprijateljskog ugleda sa zemlje i iz vazduha. Štabovi bataljona moraju imati svoje uređene osmatračnice i mjesto osmatračnica vezati sa telefonom ili kuririma. Svaki borac mora da znade gdje mu je mjesto u slučaju borbe, o čemu će voditi strogo računa sve starješine i dati im sva potrebna uputstva. Štabovi bataljona na svojim položajima moraju stvoriti plan vatre za odbranu, tako da ni jedan ma ni najmanji prostor ne bude tučen iz automatskih oruđa ili pak pušaka. Pošto se jedinice dobro upoznaju sa položajima i kada svaki borac i svako automatsko oruđe bude imalo svoje dobro mjesto, onda će štabovi bataljona što manje dijelove držati na položaju i omogućiti ljudstvu odmaranje. Upućivati patrole u pravcu neprijatelja i ostalim pravcima, kontrolisati položaje i međuprostore, kako ne bi došlo do eventualnog iznenađenja od strane neprijatelja. Voditi računa da ove patrole blagovremeno obavijeste o nailasku neprijatelja, tako da bi jedinice mogle na vrijeme zaposjesti određene im položaje i sa neprijateljem prihvatiti borbu. Sve puteve i staze koje vode prema našim položajima detaljno prekopati. Na pogodnim mjestima navaliti drveće, kamenje i tome slično radi sprječavanja neprijateljskog pokreta kako sa motornim tako i sa ostalim jedinicama. Za ovaj posao štabovi bataljona preko N.O.O.[9] trebaju mobilisati civilno stanovništvo i ove poslove što prije obaviti. Organizirati protivavionsku odbranu.

12. Sve ranjene i bolesne drugove upućivaće štabovi bataljona u brigadno previjalište koje se nalazi u Županjolu, kod Prokika, odakle

[8] Dušan Bižić
[9] Narodnooslobodilački odbor

će referent saniteta ove brigade iste upućivati neposredno u Drežnicu. Za sprovod ranjenih i bolesnih uzimati ljudstvo iz tehničke čete.

13. Štabovi bataljona nastojaće da sljedovanu hranu što pravilnije podijele, t.j. da se ljudstvo što je moguće više odmara, kako bi u danom momentu bili potpuno sposobni i svježi za stupanje u borbu sa neprijateljem. Na svim sektorima upućivati jake i aktivne patrole i stavljati im u zadatak: što dublje i bliže prilaženje ka neprijatelju, izviđanje neprijatelja (jačina, sastav, namjera i td.). Pored toga naš I. bataljon, koji se nalazi u rezervi, postavljaće svakodnevno, i to pred večer, zasjedu četničkim banditima u šumi prema selu Vrzići. Ovo raditi svakog dana oko 18 — 21 čas. Zabraniti svako kretanje civilnog stanovništva van svojih sela.

Na izvršenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. politkomesara: (M.P.)[11] V. d. komandanta:
V.[10] Božović **Mihajlo Vojnović**

Dostavljeno:

1. »Operativnom štabu Gacka« na uvid.
2. Štabu VIII Divizije na uvid.
3. Svim jedinicama ove brigade na izvršenje.

---

[10] Vlado

[11] Okrugli pečat: Štab Četvrte partizanske brigade Hrvatske

BR. 61

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE OD 21 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VOĆIN I O STANJU U DIVIZIJI[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. Br. 5/45
Dana 21. V. 1943/21.50 sati

Operativni izveštaj.

GLAVNOM ŠTABU
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

Ovaj operativni izveštaj obuhvatiće period od 5. V do 17. V. 1943, to jest do dana formiranja Slavonskog korpusa.[2]

1. Opća vojnička situacija na sektoru divizije:

Na ovom sektoru nisu se desile nikakve značajnije promene, osim što je posle naše uspele akcije na Voćin[3] ispražnjeno ovo neprijateljsko uporište. Tako, na ovaj način slobodna teritorija III operativne zone u mnogome se proširila. Sve ostalo u teritorijalnom pogledu, kao i u pogledu rasporeda neprijateljskih snaga, važi ono što smo naveli u našem operativnom izveštaju broj 4.[4]

Što se tiče uznemiravanja naše slobodne teritorije o kojem je toliko trubio Štab I gorske divizije, njega nema. Zadnjih deset dana neprijateljska avijacija nije vršila nikakva bombardovanja, pa čak ni izviđanja.

2. Rad naših jedinica u općim crtama:

(Sekcija Podrav. Slatina 1 : 100.000) 8. V. 1943 u 4 časa ujutro započela je borba za treće oslobođenje Voćina.[5] 9., 10. i 11. trajale su

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 51/4 k. 907.

[2] O formiranju Slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske vidi dok. br. 13, 52, 53 i 54.

[3] Vidi dok. br. 14.

[4] Vidi dok. br. 13.

[5] Prvi put je ovo uporište oslobodila Dvanaesta NOU brigada mjeseca studenog 1942 god., ali su ga neprijateljske snage ubrzo povratile. Početkom siječnja 1943 god. oslobodile su ga jedinice Četvrte divizije. U drugoj polovini ožujka neprijateljske su jedinice ponovo ušle u Voćin. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 28, 46, 48, 50 i knj. 11, dok. br. 11.

borbe na zasedama u Kuzmi, Lisičinama i Humu. Posle uspelih akcija i pošto je evakuisan Voćin, naše jedinice napustile su svoje položaje i razmestile se ovako: XII brigada poslata je na odmor u zapadni deo Požeške kotline (sekcija Slav. Požega 1 : 100.000), XVI brigada poslata je na Bilo Goru (sekcija Bjelovar 1 : 100.000) na odmor i ishranu XVII brigada na sektoru Vrani Kamen — Ljutoč — Gornji Borki vršila je zaštitu naših bolnica od eventualnih napada neprijatelja, XVIII brigada poslata je na odmor i ishranu na sektoru Slatinski Drenovac — Orahovica (sekcija Podravska Slatina 1 : 100.000). Sve tri brigade, izuzev XVII vršile su manje akcije ekonomskog karaktera radi svoje ishrane. XVI brigada napravila je ekonomsku akciju na Pitomaču, 17. V. 1943. Radilo se politički na učvršćenju postignutih uspeha, kao i pranje veša, čišćenje odela i trebljenje od vašiju.

3. Pokreti i manevri neprijatelja:

Neprijatelj je uglavnom mirovao u svojim uporištima. 8. V. 1943, prilikom akcije na Voćin, pošla je iz Slatine Pavelićeva telesna bojna u pomoć napadnutom Voćinu, ali je odbijena uz gubitak od 3 kamiona, 15 mrtvih i dosta ranjenih.[6] 9. V ujutro krenule su neprijateljske snage od Đulaveca pravcem Đulavec — Kuzma — Voćin, Đulavec — Lisičine — Voćin, Levinovac — Hum — Voćin, u jačini od 1.200 ljudi, gde su naišle na zasedu XII brigade.[7] Uz velike gubitke (preko 200 mrtvih) u ljudstvu kao i materijalu, pošto je sve evakuisano iz Voćina, neprijatelj je uspeo da ponovo uđe u Voćin. Neprijatelj je izvršio prisilnu evakuaciju nemačkog i većeg dela hrvatskog stanovništva iz Voćina, te je istog napustio 19. V. 1943 svojevoljno.

4. Rad naših jedinica:

U ovom periodu rad po vojnoj liniji, kako je to navedeno u našem izveštaju O. broj 4, nije prosledio usled akcije na Voćin, pokreta, koji su se morali izvršiti da bi se stiglo na polazne položaje za akciju kao i radi odmora.

5. Disciplina i moral naših jedinica:

U zadnjoj akciji na Voćin pokazala se borbena disciplina, kako štabova, tako i boraca, na vrlo velikoj visini. Strojna disciplina, kao pozdravljanje i ostalo, još uvek nije zadovoljavajuća.

Borbenost i moral naših boraca na zavidnoj je visini, što se najbolje može videti iz opisa akcije na Voćin (tačka broj 9 ovog izveštaja).

6. Stanje unutar divizije uglavnom je ostalo onako kako smo to naveli u operativnom izveštaju O. broj 4, s tom razlikom, što smo u akciji na Voćin imali preko 200 izbačenih iz stroja i što se naoružanje povećalo u teškom i automatskom oružju.

[6] Ovaj pravac zatvarala je Osamnaesta NO brigada. Vidi dok. br. 17.
[7] Vidi dok. br. 46.

U akciji na Voćin zarobljena su 2 brdska topa 65 mm, 4 teška bacača, 2 kompletna a 2 će se kompletirati u radionici; također se ojačalo naoružanje u automatskom oružju, 14 puškomitraljeza, 4 teška mitraljeza oteto je od neprijatelja u Voćinskoj akciji.

7. Rad štabova:

Štab divizije, kao i štabovi brigada, uglavnom su bili zauzeti u pripremi akcije na Voćin i na organizacionom sređivanju jedinica.

Kod štabova brigada, izuzev XII i XVII, nije uspostavljena puna odgovornost. Naročito se u neodgovornosti istakao Štab XVIII brigade, što je bilo verovatno pod lošim uticajem načelnika toga štaba. Ova neodgovornost štabova uglavnom se odnosi na naređenja manjeg značaja. Mi smo u ovom međuvremenu načinili jedan propust što posle akcije na Voćin nismo održali vojno-političko savetovanje sa štabovima brigada. Zbog otkazivanja poslušnosti streljan je načelnik štaba XVIII brigade Teodor Ilić.[8]

8. Služba veze:

Ona se znatno popravila. Za vreme akcije na Voćin, održavali smo vezu radio-stanicom sa Štabom III operativne zone i sa Štabom XII brigade. Telefonsku vezu, zbog stalnog pomeranja kao i zbog nedostatka stručnog osoblja, nismo uspostavljali. Za vezu između brigada i Štaba divizije još uvek kao glavno sredstvo služe kuriri.

9. Izvedene akcije:

Akcije na Voćin:

a) Snage neprijatelja: U Voćinu se nalazila I bojna I gorskog zdruga I gorske divizije. Snaga neprijatelja iznosila je: 630 vojnika, naoružanih sa 2 brdska topa 65 mm, 4 teška minobacača, 4 teška mitraljeza i oko 28 puškomitraljeza, ostalo puške. Posada se nalazila u rovovima i bunkerima, ograđeni bodljikavom žicom oko čitavog mesta, te na Turskom gradu i Prevendi.

b) U akciji sudelovale su sve snage divizije. U napadu na samo uporište učestvovale su snage XVI i XVII brigade, dok su snage XII i XVIII bile na zasedi.

c) *Ratni plen:* Zarobljeno je 126 neprijateljska vojnika i 4 oficira, među njima i zapovednik I bojne nadsatnik Dujić.

Zaplenjeno oružje: 2 brdska topa 65 mm u ispravnom stanju sa 760 granata, 4 teška bacača, 2 u ispravnom stanju, dok će se dva naknadno osposobiti, sa 150 mina, 5 teških mitraljeza, od kojih 3 u ispravnom stanju, 2 će se naknadno kompletirati, 14 puškomitraljeza, 80.000 metaka, 163 puške, 1 radio-stanica te celokupna bojna i trupna komora

[8] Vidi dok. br. 13.

sa 80 konja. Također je zarobljena cela kancelarija bojne i poverljiva arhiva. Uništena su tri kamiona.

Gubitci neprijatelja: Neprijatelj je imao preko 200 mrtvih i isti toliki broj ranjenih.

d) *Sopstveni gubitci:* 53 mrtva i 165 ranjenih.

Gubitci u oružju: Uništen 1 puškomitraljez. Ispucano 30.000 puščanih metaka, 75 mina od teškog bacača, 40 granata od haubice 100 mm i 60 granata od 37 mm (»Pito«).

e) *Tok akcije i kritički osvrt na nju:* Napad je započeo u 4 sata i 25 minuta. Posle pripreme koju su izvršili teški bacači i top »PITO«, I bataljon XVII brigade, koji je nastupio sa istočne strane cestom Ćeralije — Voćin, probio je odbranbeni pojas i ušao unutra sa te strane do samog centra grada. I bataljon XVI brigade, koji je nastupao sa severne strane cestom Hum — Voćin, također je probio obranbeni pojas i došao do centra grada, gde je uhvatio vezu sa I bataljonom XVII brigade. II bataljon XVII brigade, koji je napadao sa južne strane, cestom Voćin — Zvečevo, uspeo je doći do parka, gde je bio sačekan jakom vatrom automatskog oružja, topova i minobacača i nije mogao ići napred, tako da se morao povući. II bataljon XVI brigade takođe nije izvršio svoj zadatak iz istih razloga.

Četa I bataljona XVI brigade, koja je išla napred, izgubila je svog komandira, te je usled toga nastala demoralizacija i panika, pa se čitav bataljon povukao na svoj polazni položaj. I bataljon XVII brigade usled toga nije se mogao održati u uporištu i on se takođe povukao na svoje polazne položaje. Isto je učinio II bataljon XVII brigade. 8. V. 1943 u 10 sati stanje na svim položajima bilo je opet kao pre početka borbe.

Posle takvog ishoda prvog napada, Štab divizije doneo je odluku da se izvrši reorganizacija jedinica koje napadaju i da se spreme za noćnu borbu, dok u toku dana ima da se drže polaznih položaja kao uporišta.

8. V u 21 čas započela je odlučna teška i krvava bitka. (Za ilustraciju: Neprijatelj je u toku 7-satne noćne borbe ispalio preko 1000 mina iz teških bacača i 260 granata iz topova). U svojoj žestini ona čitavu noć nije popuštala. I bataljon XVII brigade uspeo je opet da prodre do centra grada a II bataljon do parka. I bataljon XVI brigade također je prošao kroz obranbene linije i došao do u blizinu centra grada. II bataljon XVI brigade ovde je pokazao vanredno ratno lukavstvo. Pod zaštitom mraka u 23 časa dovukao se na nekoliko stotina metara sa zapadne strane do utvrđenja Turskog grada i tu se pritajio. Neprijatelj je otvorio vatru na njega i držao ga pod vatrom nekoliko sati, kako ovi nisu odgovarali, posada sa Turskog grada smatrala je da je bataljon napustio svoj položaj i svu pažnju i vatru skoncentrisala je

na I i II bataljon XVII brigade. Pred samu zoru II bataljon XVI brigade je iskoristio zauzetost neprijatelja na istočnoj strani i u jednom snažnom naletu uspeo se na Turski grad.

Posle pada Turskog grada neprijatelj je smesta napustio okolne položaje sa južne i zapadne strane a zatim i celo uporište, pokušavajući da se probije u pravcu Huma. Uporište je likvidirano u toku 7-časovne noćne borbe. U samom uporištu nije zarobljen nijedan neprijateljski vojnik, nego su se svi begom povlačili u pravcu Huma sa lakim automatskim oružjem, dok su teško oružje, komora i kancelarija ostali u Voćinu.

Posada iz Voćina naišla je na zasedu XII brigade, koja ih je sačekala i delom zarobila, delom uništila i raspršila. Zaseda XII brigade uspela je da otme od bande koja je bežala 10 puškomitraljeza.

8. V u 8 časova pošla je Pavelićeva telesna bojna u pomoć opsednutom Voćinu, koju je sačekao bataljon XVIII brigade na 1 km ispred same Slatine[9] na cesti Slatina — Ćeralije. Bojna je raspršena i vraćena u Slatinu, ostavivši na polju 15 mrtvih, 2 puškomitraljeza i 3 kamiona.[10]

9. V. 1943 velike snage neprijatelja napale su na zasedu XII brigade nadirući pravcima Đulavec — Kuzma — Voćin, Đulavec — Lisičine — Voćin, Pivnica — Hum — Voćin. XII brigada herojski je odolevala toj navali, gde je bilo borbe prsa u prsa sa ustašama, Nemcima i kulturbundašima. Njezin štab naročito se pokazao dorastao kad se brigada našla između dve vatre: između posade iz Voćina, koja ih je napadala s leđa, i od Đulaveca i Pivnice, koje su ih napadale frontalno. U trodnevnoj teškoj borbi XII brigada nanela je neprijatelju ogromne žrtve, preko 180 mrtvih ostavio je neprijatelj na bojnom polju i veliku količinu ratnog materijala i opreme.

Kritički osvrt:

— Zbog vrlo guste magle nije se u početku napada moglo iskoristiti teško oružje, bacači i top, što je onemogućilo brzu likvidaciju neprijatelja. Izgubili smo mogućnost da neprijatelja iznenadimo. Da smo imali dobru službu veze, da možemo momentalno saopštavati svoje odluke, mi bismo napad izvršili bez ikakve pripreme teškog oružja i akcija bi uspela sa mnogo manje žrtava. Postiglo bi se u potpunosti iznenađenje.

— Štab XVII brigade nije iskoristio ulazak svog bataljona da bočno i s leđa likvidira sve rovove sa južne i severo-istočne strane, nego je bataljon držao zaposednute položaje ne krećući se.[11] Oni su trebali kroz otvor koji je napravio I bataljon uvući i III bataljon svoje brigade. Oni to nisu učinili, nego je III bataljon držao sa južne strane

---

[9] Podravska Slatina
[10] Vidi dok. br. 26.
[11] Vidi dok. br. 44.

frontalno položaje. Drugim rečima, Štab XVII brigade nije dovoljno manevrisao svojim snagama.

— Sličnu grešku napravio je i Štab XVI brigade, koji također nije iskoristio dolazak svog I bataljona u grad.[12]

— Također su napravili grešku štabovi XVI i XVII brigade što nisu poslali potrebna odelenja za neprijateljem koji je bežao, kako je to bilo predviđeno zapovešću za napad, nego su se njihove snage zadržale u gradu, kupeći oružje i ostali materijal. Zbog otsutnosti poternih odelenja nije u potpunosti iskorišćena jedna velika pobeda, nego je time omogućeno i neprijatelju begstvo.

— Usled slabe veze nije bilo dovoljno saradnje između teških oružja, t.j. bacača i haubice, sa drugovima koji su vršili napad. Napad je izvršen mnogo kasnije posle dejstva bacača i haubica.

— Činjenica da pored tako velikog broja mrtvih neprijateljskih vojnika, koji su išli u pomoć u Voćin, nije zarobljeno više pušaka, proizlazi usled toga što se XII brigada morala povući ispred neprijatelja i nije pokupila sve oružje i materijal.

Stečeno iskustvo: U buduće u noćnim akcijama bacači i ostalo teško oružje moraće ići neposredno uz bataljon koji napada (razume se sa potrebnim obezbeđenjem) da bi se u potpunosti moglo iskoristiti dejstvo ovog oružja. Isto to će se morati učiniti i u dnevnim bombama kada su naše snage već ušle u jedno uporište. Bacači kao i topovi mogu biti dalje od pešadije samo dotle dok ne probijemo spoljni obruč, a zatim oni moraju ulaziti unutra.

— U budućim akcijama moramo u potpunosti iskoristiti prodor na jednome mestu i kroz taj prodor naliti snage u uporište, ne strašeći se pri tom opkoljavanja.

— Za pravilnu saradnju teških oružja i pešadije u budućim akcijama moraju se upotrebiti svetlosni signali (raketama i lampama).

10. Raspored jedinica i njihovo stanje:

U međuvremenu, koje obuhvata ovaj operativni izveštaj, jedinice naše divizije nalazile su se na sektorima: XII brigada na Ravnoj Gori, XVI brigada u Gornjim Borkima, XVII brigada u selima na severnoj strani Požeške Kotline, XVIII brigada na sektoru Slatinski Drenovac — Orahovica.

Zdravstveno stanje u jedinicama mnogo se popravilo. Sve su redi slučajevi obolenja od tifusa.

Što se tiče odeće i obuće, ona se usled neopisivog blata i pokreta koje su napravile naše jedinice još više pogoršala nego što smo to izneli u prošlom operativnom izveštaju, mada je u ovoj akciji na Voćin zarobljeno prilično odela i obuće. U sledećoj akciji to će se stanje u mnogome popraviti, naročito još kad se uzme u obzir da je prošao kišni period (od 1. V do 15. V) u Slavoniji.

[12] Vidi dok. br. 34.

11. Daljnje operativne namere:

Drug Vlado Popović postavio nam je zadatke: Daljnje jačanje u oružju i ljudstvu naše divizije i mobilizacija hrvatskog naroda, što znači kretanje na zapad. Zatim uništenje arterije O—Z,[13] te nekoliko jakih akcija na glavnoj arteriji B—Z[14]. U vezi sa formiranjem Korpusa, od drugova u III operativnoj zoni postavljen je zadatak: otimanje oružja za dva nova odreda koji treba da se formiraju, jedan na Dilju,[15] a drugi na Bilo Gori.[16] Eto u tom smislu ići će naše daljnje operacije.

12. Formiranje I slavonskog korpusa:

Izveštaj o formiranju I slavonskog korpusa, kao i promenu u vezi sa predlozima za rukovodeće drugove, podneće Štab I slavonskog korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske.

Brojno stanje i naoružanje također će podneti Štab korpusa.

13. Naši predlozi za pojedine štabove izmenili su se[17] posle savetovanja sa odgovornim drugovima iz Štaba III operativne zone.[18] Također je donesena odluka da se ovog momenta formira samo jedna brigada,[19] a posle prve uspele akcije Korpusa formirala bi se i druga brigada.[20] Za sada jedna divizija ima samo dve brigade.

Definitivne predloge za sve štabove podneće Štab I slavonskog korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar: Komadnant:
Petar Drapšin

---

[13] Riječ je o komunikaciji Osijek—Zagreb.

[14] Odnosi se na komunikaciju Beograd—Zagreb.

[15] i [16] O formiranju ovih odreda vidi tom V, knj. 16, naredba Štaba Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 lipnja i naredbu Štaba Desete divizije od 26 lipnja 1943 godine.

[17] Vidi dok. br. 13 i 52.

[18] Riječ je o komandantu i političkom komesaru Zone.

[19] Formirana je Dvadeset prva NO br ga la, a otpao je prvobitni plan o formiranju Dvadeset druge brigade. Vidi dok. br. 13 i 52.

[20] Na području Slavonije formirano je do tada pet brigada: u sastavu Četvrte divizije Dvanaesta NOV, Šesnaesta, Sedamnaesta NO brigada, dok su u sastav novoformirane Desete divizije ušle Sedamnaesta i Dvadeset prva NO brigada koja je formirana mjeseca studenog 1943 godine.

BR. 62

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETNAESTE NO BRIGADE OSME DIVIZIJE OD 21 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBI IZMEĐU IZAČIĆA I VAGANCA[1]

ŠTAB XV BRIGADE
VIII DIVIZIJE
Br. sl.
Dne 21. V. 1943

u 18 h[2]

22-5-43[3]

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Jutros postavili smo zasjedu neprijateljskim jačim patrolama koje svakodnevno krstare između Izačića i Vaganca.[4] Prilikom nailaska neprijateljskih patrola od Vaganca i od Izačića naši borci dočekali su jednu i drugu i tom prilikom nanijeli im osjetne gubitke u mrtvim i ranjenim, zarobivši jednog ranjenog neprijateljskog vojnika. Nešto poginulih neprijateljskih vojnika naši borci su svukli, nešto je neprijatelj odvukao pri bježanju a jedan dio držimo pod vatrom, koji je ostao na poprištu. Nakon ovoga neprijateljska patrola koja je išla od Izačića — ono što je ostalo od nje pobjeglo je natrag, a od one koja je išla od Vaganca — zadržali se u jarkovima pored ceste prema Vagancu, odakle tuku naše položaje jednim manjim topom, bacačem i mitraljezima. Naše snage zadržale su se na položajima iznad L. Petrova Sela i na Čelopeku. Neprijatelj je iz Bihaća dovukao na izlasku Izačića prema L. Petrovu Selu jedan top sa kojim već čitavo vrijeme tuče naše položaje. Zatim su četiri neprijateljska aviona bombardovali i mitraljirali naše položaje bez rezultata. Za sve ovo vrijeme mi smo imali samo jednoga ranjenoga druga kome je metak odnio palac od ruke.

Ispred noći, u sumrak, pokušaćemo odbaciti neprijatelja natrag u bazu i skinuti poubijane neprijateljske vojnike. Na položaju nalazi se i jedan teški bacač koji nam je dodijeljen.

Zaplijenili smo tri karabina sa nekoliko stotina metaka, jedan pištolj i troje čizme.

Zarobljeni neprijateljski vojnik upućuje vam se radi uzimanja potrebnih podataka. Isti izjavljuje da je poreklom Francuz iz Alzasa, da je prisilno mobilisan u njemačku vojsku, da ne želi vratiti se natrag već, kobajagi, da hoće da ostane s nama. Kaže da u Bihaću ima oko

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog Instituta pod reg. br. 50 7, k. 421 C.

[2] Vrijeme otpreme izvještaja.

[3] Datum prijema izvještaja u Štabu korpusa NOV i PO Hrvatske.

[4] Vidi dok. br. 64.

800 njemačkih vojnika, u pet kompanija, od kojih se 300 nalazi u Vagancu.

Prije dva sata od Izačića prošli su preko polja dva kamiona i dva tenka za Vaganac. Kamioni su se vratili natrag.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
A.[5] **Backović**

(M. P.)[7]

Zamj. komandanta:
Mih.[6] **Blažević**

BR. 63

IZVJEŠTAJ ŠTABA MOSLAVAČKOG NOP ODREDA OD 21 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA I STANJU U ODREDU[1]

ŠTAB
MOSLAVAČKOG ODREDA
N.O.P.O.H.
21. V. 1943

IZVJEŠTAJ O AKCIJAMA

Jedan bataljon našeg Odreda ostao je u starim krajevima, a drugi je krenuo u pravcu Posavine. Prvi bataljon, koji je ostao u staroj bazi,[2] imao je zadatak da sprovede mobilizaciju i organizira odašiljanje četa u Slavoniju, te djelovati akcijama u istome kraju. Drugi bataljon, koji je krenuo u Posavinu, imao je zadatak obići liniju Čazma — Ivanić Grad — Sesvete, izbiti na Sisak i preko Popovače vratiti se u staru bazu, ako ih prisili neprijatelj na to. U predviđanju smo imali par akcija, do kojih nije došlo uslijed slabe veze i informacija i nedovoljne konspiracije. Na pr.: akcija na Čazmu. Iako smo čvrsto odlučili da je izvršimo, zbog vodiča koji su nas zaveli mi smo prekoračili 3 sata vremena za napad. Sve pripreme za tu akciju bile su gotove i sa puno optimizma gledali smo u uspjeh. Stvar je propala radi vodiča. Drugi dan imali smo u vidu ponoviti akciju, ali radi dezerterstva 3 Ukrajinca prvog dana, koji su došli pred 2 mjeseca k nama, u samu Čazmu, u istoj je

---

[5] Aleksandar. Poginuo na Velebitu 1944 god. kao politički komesar divizije.

[6] Mihajlo

[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32/10, k. 1602.

[2] Misli se na Garić (Moslavačko gorje).

nastao alarm. Tako zbog slabe obaviještenosti, morali smo povjerovati raznim verzijama, kao na pr. o dolasku 30 kamiona Nijemaca u Čazmu.

Naređenjem IV divizije i dolaskom jednog njihovog odgovornog druga trebali smo da ustupimo jedan bataljon od 150 drugova u sastav novoformirane divizije, odnosno Korpusa.[3]

Vaš izvještaj od 4.V primili smo 17. V a naš jedan bataljon otišao je 12. V.

Drugovi, za nas pitanje kojem štabu zone pripadamo nije jasno. Ne znamo naprosto kuda spadamo, te čija sve naređenja moramo da izvršujemo.[4] Kod nas ima toliko stvari koje bi se trebale da riješe, i da se upoznate sa općenitim našim prilikama.

To rješenje postiglo bi se dolaženjem jednoga odgovornog druga u ovaj Odred.[5]

Izvještajem, koji nam vi šaljete 1.V naredujete nam da formiramo i 3 bataljon.

Eto kako stoje sada ove mogućnosti. Za Slavonsku diviziju dali smo naš Prvi bataljon. Prvi bataljon brojao je 260 ljudi, od toga broja 150 pušaka (mauzer). Sam bataljon imao je 114 pušaka mauzer, ostale su bile: ruske, manliher i nešto francuskih. Do popunjavanja broja 150, odnosno broj od 36 mauzera, pristupili smo oduzimanjem od II bataljona. Isto tako naoružali smo 34 za udarne grupe. Puške ruske i franc. su dobre, ali nema municije za njih, ukoliko se ne zarobe, dobije se najminimalniji broj. Pošto smo bili prisiljeni mnogo tih pušaka povući iz bataljona, da bi povećali broj municije pojedincima sa istim puškama, doneseno je rješenje da čitavi bataljon otputimo za brigadu.

Sa municijom dobivenom od I bataljona, ruskih, franc. i manliher pušaka, popunili smo II bataljon.

Sada kada se postavlja pitanje formiranja III bataljona, stvari stoje ovako kako ih navodimo. Mišljenja smo da se ne može prići momentalno formiranju III bataljona.

Akcije

18. IV. Jedna četa I bataljona vrši zasjedu na cesti Sisak—Popovača. Neprijatelj nije naišao. Na povratku uhvaćena dva automobila od Gradskog ureda u Sisku i uništena.

19. IV. Povlačenjem vojske iz Ivanske, zapaljeno pet državnih zgrada, gdje se je nalazila vojska.

---

[3] O formiranju Desete divizije i Prvog slavonskog korpusa vidi dok. br. 13, 53 i 54.

[4] Moslavački i Kalnički NOP odred slali su svoje bataljone u Slavoniju na zahtjev Treće operativne zone, a po odluci Vlade Popovića sekretara operativnog partijskog rukovodstva C.K.K.P.H. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 45.

[5] Početkom lipnja 1943 god. došao je u Moslavinu načelnik štaba Druge operativne zone Rade Bulat. Vidi dok. br. 87 i tom V, knj. 16, dok. br. 59.

20. i 21. IV. Mobilizacija u 4 sela za brigadu.

25. IV. Jedna četa prati mobilizirane za Sloveniju.

27. IV. Dvije čete prate transport od 30—40 kola žita i pasulja za drugove u Slavoniji.

30. IV. Akcija u Kolarevom Selu. Zaplijenjeno je mnogo blaga, svinja i žita.

Drugi bataljon, koji je krenuo u pravcu Čazme, zadržao se na Kopčić Brdu, gdje se je imalo u vidu par akcija. Međutim neprijatelj je učinio ofenzivu u dva navrata. Uslijed slabih informacija bili smo iznenađeni ali u borbi partizani su se pokazali na visini, te jurišem odbacili bandu nazad u njena uporišta.

18. IV. Ponovni napad, odnosno drugi, u snazi 7 neprijateljskih satnija (Gorski zdrug, Nijemci i ustaše). Naglim dolaskom neprijatelja, a unaprijed neinformirani, pošto je još dolazio sa sviju strana, mislilo se da se radi opet o velikoj reakciji. Borba je prihvaćena i vodila se 4 sata. Jedna kolona neprijatelja je raspršena, a druga time dovedena u zabunu, te se brzinom povukla.

Zarobljeno je jedno postolje i štit teškog mitraljeza, jedan domobran, karabin sa 150 metaka. U ovoj borbi poginula su nam 4 naša druga, a 6 ih je ranjeno. Neprijateljski gubitci nisu točno poznati, ali prema izlaganju seljaka bilo je do 15 ranjenih i oko 7 mrtvih.

19-23. IV. Vršili smo mitinge u selima oko Čazme, na kojim se je narod upoznao sa linijom naše borbe i vidio našu vojsku u množini. Na sam Uskrs imali smo u vidu akciju, do koje nije došlo uslijed pojačane pažnje i zbog primjećivanja nas u blizini.

4. V. Jedna naša četa, koja je imala zadatak: akcije ekonomskog značenja, naišla je na neprijateljsku patrolu na pruzi Gračenica—Kutina, te ih razoružala. Dobiven je belgijski puškomitraljez i 9 ruskih pušaka.

5. V. Imali smo manji napad na neprijatelja, kojega su naše dvije čete raspršile. Neprijatelj je imao dva ranjena, a od nas nitko.

16. V. Jedna četa vrši zasjedu na stanici Hercegovac, ali neprijatelj nije došao.

17. V. Razrušena je pruga i telefonski stubovi na pruzi Bjelovar —Garešnica.

18. V. Rušenje pruge na pruzi Kutina—Popovača i zasjeda, ali nitko nije došao. — Jedna četa ponavlja zasjedu na želj. stanicu Hercegovac. Uhvaćeno je 20 vojnika sa 20 manliher pušaka i 500 kom. metaka. Jedan narednik je ubijen, a jedan domobran ranjen. Na našoj strani nema gubitaka.

Opće stanje u odredu:

Stanje u Odredu u svakom pogledu se je jako popravilo, kako u vojno-borbenom pogledu tako i u političkom pogledu. Naši bataljoni bili su u svakom pogledu izjednačeni.

Drugovi! Jedan dio rada Štaba odreda odpada na poslove Komande područja, koja ovdje ne postoji, te svi poslovi te vrste padaju na Štab našega odreda, tako da smo prisiljeni u danu više vremena posvetiti ovim poslovima[6]. U prošlom izvještaju tražite izvještaj naše sanitetske službe. Pošto sada vršimo u tom pogledu reorganizaciju, obzirom na naše snage i predviđene eventualne prilike, javićemo vam o tome u slijedećem našem izvještaju.

Perspektive:

Zbog specijalno predviđenih eventualnih događaja moramo da svoje snage osposobimo za što veću elastičnost. Zbog nemogućnosti da vršimo sa svojim snagama akcije na našem sektoru, moraćemo da krenemo opet u pravcu Zagreba i Siska. — Učinićemo sve da što prije opet ojačamo naš Odred i da što više tučemo neprijatelja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **Kezele**[7] (M. P.)[9] Komandant: **V**[8]**. Janić**

BR. 64

PISMO ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 22 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE O BORBI PETNAESTE NO BRIGADE NA SEKTORU PRIJEBOJA[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
22 maja 1943

ŠTABU VI DIVIZIJE

Na sektoru Prijeboj 21-V, neprijatelj je vršio nasilno izviđanje ali su mu naše snage postavile zasedu i nanele mu gubitke: 30 mrtvih, 15 ranjenih i 1 zarobljen[2]. Zarobljenik je Francuz iz Alzasa i izjavio

---

[6] Komanda moslavačkog područja formirana je u kolovozu 1943 god. Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 21/9, k. 1472 A.)

[7] Slavko

[8] Vjekoslav

[9] Okrugli pečat: nečitak.

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/1-11, k. 420.

[2] Vidi dok. br. 62.

je: Na sektoru Bihać—Bos. Krupa ima jedan nemački puk od tri bataljona, a svaki bataljon od tri čete jačine 150 ljudi. U samom Bihaću ima 5 četa oko grada na položajima, u rovovima i bunkerima. Imaju divizion artilerije, dva protivkolska topa i nepoznat broj tenkova od po 10 tona. Vojnici su Francuzi, Austrijanci i Česi, a starešine su Nemci. Moral im je malo opao zbog gubitaka.

Na ostalim sektorima bez promene.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

BR. 65

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 22 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA OKO GOSPIĆA[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE
Broj 207
22-V-1943 u 13,30 sati

22. 5. 43[2]

Dnevni izvještaj

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

U toku jučerašnjeg dana vođene su borbe sa neprijateljem, koji je bio jak oko 1000 vojnika[3], kod Smiljanske Plantaže. Uveče se neprijatelj povukao u žicu. Zadani su mu gubitci od oko 30 izbačenih iz stroja. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Jutros u 6 sati neprijatelj u jačini od oko 1000 vojnika krenuo u pravcu Smiljanske Plantaže, sa jednom kolonom od oko 300 vojnika u pravcu Kolakovice i sa jednom satnijom u pravcu Oštre. Snage II brigade (dva bataljona[4]) u toku noći postavile su zasjedu prema Smiljanskoj Plantaži i Kolakovici. Kad se neprijatelj približio vrlo blizu, otvorena je na njega plotunska paljba. Neprijatelj nije uzmakao, nego je u gomilama nastupao dalje. Bila je to pijana banda koja nije bila ni razvijena u streljački stroj, nego je u gomilama nastupala. Naši su

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/1—4 k. 419.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Iz sastava Četvrtog ustaškog stajaćeg zdruga.

[4] Drugi i Četvrti

preciznom vatrom iz malih bacača tukli po neprijatelju i zadali mu velike gubitke. Računa se da je oko 150 neprijateljskih vojnika izbačeno iz stroja. Pod pritiskom naših snaga, neprijatelj se počeo naglo povlačiti i pobjegao je u žicu[5] odvlačeći mrtve i ranjene. Na našoj strani imali smo dva mrtva i pet do šest ranjenih. Uspijeh bi bio još veći, da neprijatelj nije išao pod zaštitom tenkova i vješto ih je zaklanjao, i prebacivao sa sektora na sektor, od našeg protutenkovskog mitraljeza.

Na Karlobaškom sektoru nikakvih promjena.

Jedan bataljon[6] IX brigade prebačen u pravcu Medka u cilju čišćenja mjesta i okoline od četničkih bandi. Sutra uveče bataljon će se vratiti u sastavu svoje jedinice.

Noćas u dva maha prolazili avioni pravcem Karlobag—Zagreb. Letke, koliko nam je poznato, nisu bacali.

U okolini Perušića, Mušaluka kreću se bande »bijelih gardi«[7] jačine po desetak ljudi. Pripucavaju na naše. Razoružali su jednog odbornika. Šaljemo po jedan vod radi čišćenja.

Kod I brigade nikakvih promjena. Bataljoni na starim položajima.

U jednom bataljonu II brigade i jednom bataljonu III brigade[8] sve češći slučajevi oboljenja od tifusa. Oba bataljona stavićemo u karantin.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

(M. P.)[10] **Đ[9]. Jovanić**

---

[5] Neprijatelj je pobjegao u Gospić. Oko čitavog grada bile su postavljene žičane prepreke.

[6] Riječ je o Drugom bataljonu. Vidi dok. br. 73.

[7] Riječ je o pljačkašima.

[8] Riječ je o Devetoj NOU brigadi Šeste divizije, koja je bila treća po redu formirana na području Like a deveta na teritorji Hrvatske.

[9] Đoko

[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 66

ZAPOVIJEST ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE NOV I PO HRVATSKE OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA BUČICU[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I P. O. HRVATSKE
Br. 9
Dne 23-V-1943

za g. š. H[2]
3. VI. 1943[3]

ZAPOVIJEST

Za napad na neprijateljsku posadu u Bučici[4], noću 23/24 maja 1943 godine.

(Sekcija Petrinja 1-100.000 i skica Bučice 1-10.000)

I Podatci o neprijatelju.

U Bučici se nalaze 1, 2 i 4 (strojnička) satnija II bojne V gorskog zdruga i jedna brdska baterija. Treća satnija ove bojne nalazi se u Pokupskom. Posada broji ukupno 450 vojnika, domobrana kadrovaca, od kojih su 3/4 Hercegovci i 1/4 Zagorci.

Naoružani su sa: 4 brdska topa, 3 bacača mina, 4 mitraljeza, 14 puškomitraljeza, i puškama. Od utvrđenja neprijatelj ima rovove i bunkere natkrivene šatorskim krilima. Raspored snaga, oružja i utvrđenja vidi se iz priložene skice.

Borbenost kod jednog dijela posade je slaba a kod drugog dijela je osrednja. Veći dio oficira dobro je raspoložen prema N. O. Vojsci.

Telefonsku vezu imaju sa Pokupskim.

Okolne posade iz kojih bi posadi u Bučici mogla poći pomoć jesu:

Glina: jedna bojna domobrana[5] i 70 žandara.

Pokupsko: Treća satnija Druge bojne V gorskog zdruga.

Gora: III bojna V gorskog zdruga.

II Jedinice naše Grupe imaju zadatak da napadnu i razoružaju posadu u Bučici. Za izvršenje ovog zadatka,

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34-6, k. 424 C.

[2] Ovaj primjerak dostavljen je na uvid Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Datum prijema zapovijesti u Glavnom štabu.

[4] Vidi dok. br. 92.

[5] Iz sastava Petog gorskog zdruga

NAREĐUJE SE:

1. IV Banijska brigada

Zadatak:
Napašće i razoružati posadu u sjevernom dijelu sela, gdje se nalazi jedna pješadiska satnija, ojačana jednim mitraljezom, i baterija brdskih topova. Napad izvršiti sa dva pravca i to prvi putem Sv. Trojstvo—Bučica i drugi iz Kobiljače (k. 194) prema kući Milekovića i potom prema raskrsnici Bučica — D. Degoj — Sv. Trojstvo. Jednoj četi dati zadatak da napadne posadu kod Sv. Trojstva i da pod vatrom puškomitraljeza drži skelu preko Kupe. Nešto snage zadržati kod Štaba brigade kao brigadnu rezervu.

Veze: Lijevo sa VIII Brigadom kuririma i patrolama. Sa Štabom grupe kuririma, relejima i telefonom.

2. VIII Kr. N. O. U. Brigada[6]

Zadatak:
Sa dva bataljona napada neprijatelja u južnom dijelu sela i to sa ceste 100 m sjeverno od kapelice pravcem ka školi, gdje se nalaze teški bacači, a po izbijanju na cestu prodirati sjeverno i južno cestom.

Veze: Desno sa IV Ban. brigadom kuririma i patrolama, lijevo sa bataljonom iz I Odreda patrolama i kasnije dodirom i ugovorenim znacima. Sa Štabom grupe kuririma, relejima i telefonom.

3. I Odred Unske grupe

Zadatak:
Jednim bataljonom napada Bučicu i to sa dvije čete cestom D. Bučica—Bučica, a jednom četom vrši demonstrativni napad od ceste D. Degoj—Bučica do ceste D. Bučica—Bučica.

Veze: Desno sa VIII Brigadom patrolama i kasnije dodirom. Sa Štabom grupe kuririma i telefonom. Sa jednim bataljonom postaviti osiguranje prema Glini na cesti Glina—Bučica, u šumi Pokole i šumi Ćurkovac. Cestu minirati, zabarikadirati i prekopati. Vezu sa Štabom grupe održavati kuririma na konju.

4. I Bataljon Ban. P. O[7].

Zadatak:
Postaviti osiguranje od Gore i Gline na cesti Prekopa—Slatina—Bučica kod Martina Luga, u južnom dijelu s. Gračanice. Cestu zabarika-

[6] Osma Krajiška NOU brigada
[7] Banijskog NOP odreda

dirati. Vezu sa Štabom grupe održavati kuririma.

5. Prateća četa — Zadatak:
Sa bacačima u početku napada tući neprijateljske bacače i rovove oko crkve Sv. Antona a kasnije prema potrebi. Protukolski top postaviti u blizini ceste između Taborišta i Bučice, tako da može tući tenkove ako naiđu cestom od Gline ili čvrste zgrade u Bučici iz kojih bi bio dat otpor i ne bi se drukčije mogle zauzeti. Vezu sa Štabom grupe održavati telefonom.

6. Telefonski vod — Zadatak:
Uspostaviće telefonsku vezu sa Štabom VIII Brigade, bataljonom I Odreda koji napada cestom D. Bučica—Bučica i sa Pratećom četom. Od Štaba VIII Brigade liniju produžiti do Štaba IV Brigade. Signalnim lampama uspostaviti vezu od k. 215 sa Štabom grupe.

7. Četa »Matija Gubec« — Zadatak:
Daće vodiče za sve jedinice, a ostali dio čete biti na osiguranju prema Glini i Gori.

8. Štab grupe — Nalaziće se od početka napada u s. D. Taborište na ivici šume, gdje slati što češće izvještaje, a najzad svakih 30 m. u blizini mjesta Štaba goriće vatra za orijentaciju kuririma.

9. — Od jedinica koje vrše napad, ona jedinica koja prva izvrši svoj zadatak pružiće odmah, i bez naročitog naređenja, pomoć susjednoj jedinici.

10. — Napad ima otpočeti tačno u 1 h 24 ov.mj., do kog vremena imaju sve jedinice biti na svojim pripremnim položajima, odnosno na mjestu gdje se postavlja osiguranje. Na pripremne položaje doći će IV i VIII Brigada pravcem Bović—D. Bučica—Zgurići—Mravinjci. Na polazne položaje trebaju jedinice stići u najvećoj tajnosti. Svu suvišnu spremu treba ostaviti u Boviću, a također metalne predmete koji zveckaju. Prilikom kretanja zabraniti razgovor, pušenje itd.

11. — Raketlama će biti dati slijedeći znaci:
IV Brigada po izbijanju na cestu u sredini sela ispaliće u vis dvije zelene raketle, a po likvidaciji posade oko topova tri zelene raketle. VIII Brigada po izbijanju na cestu kod škole

izbaciće tri raketle i to zelenu, crvenu, zelenu. Ujedno paliti gužve slame.

I odred po izbijanju kod crkve Sv. Anton ispaliće jednu bijelu, jednu crvenu i jednu zelenu raketlu. Isto takav znak daće četa iz IV Brigade po likvidaciji posade kod crkve Sv. Trojstvo.

12. Štabovi brigada i odreda organizovaće sanitetsku službu tako da ranjenici budu odmah sa previjališta odvezeni za Bović, i to IV i VIII Brigada pravcem Mravinjci—Zgurići—G. Taborište—Bovići, a ostali najprečim putem. Kola mobilizirati u Mravinjcima i Slatini kad napad otpočne.

13. Zarobljenike i plijen evakuisati najprečim putem u Bović, no paziti da se pri tome ne angažira previše drugova. Za evakuaciju plijena upotrijebiti kola i zapregu vojničku i civilnu iz Bučice.

Sa zarobljenicima treba postupiti jednako bez obzira da li se za nekog zna da je naš simpatizer ili ne. One koji budu dali jači otpor ili pokušaju bježati vezati. Sa ni jednog zarobljenika ne smije biti skinuto ništa od odijela i obuće niti mu se smiju oduzeti stvari osim oružja. Paziti na to da se oni koji ne daju otpor ne ubijaju, jer među njima ima i dobrih drugova, naših simpatizera.

15. Znaci raspoznavanja za noć 23/24 ov. mj. biće: Krajina—Sloboda, a ugovoreni znaci: Osmane—Milane. Naši simpatizeri iz posade odazivaće se sa: Marko.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ranko Mitić

(M. P.)[9]

Komandant,
Pet.[8] **Kleut**

[8] Petar
[9] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 67

IZVJEŠTAJ ŠTABA GRUPE NOP ODREDA DALMACIJE OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DEVETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 23 TRAVNJA DO 12 SVIBNJA[1]

ŠTAB
GRUPE PARTIZANSKIH ODREDA
DALMACIJE
Br. 455, dne 23. V. 1943.

ŠTABU IX DALMATINSKE DIVIZIJE

Operativni izvještaj

1) *Sjevernodalmatinski odred* operiše u Lici u sastavu Kninskog sektora zajedno sa još tri bataljona Ličkog odreda.

2) *Splitski partizanski odred*

Dva bataljona ovoga Odreda učestvovala u čišćenju s. Crivac. Selo je po planu opkoljeno, ali je neprijatelj na vrijeme izviješten te se je uspio izvući iz sela. Jedan bandit je ubijen, a jedan ranjen.

23. IV. Sva tri bataljona učestvovala su u akciji na Kaštela. U K. Sučurcu[2] zapaljena je želj. stanica, općina i voj. konjušnica. Ranjeno je nekoliko vojnika i pobijeno nekoliko mazgi. U K. Gomilici[3] je također zapaljena želj. stanica. Glavni udar bio je na K. Lukšić[4], na topovske postaje, koji nije uspio zbog žičanih prepreka. Borci su se u ovoj akciji odlično držali. Provlačeći se kroz žicu (škare nijesu ponijeli jer su bili obaviješteni da nema žice), privukli su se neprijatelju i borba se vodila bombama na samih 10 koraka udaljenosti. Tačne podatke o žrtvama neprijatelja nismo mogli utvrditi, ali po provjerenim podacima neprijatelj je imao 4 mrtva i više ranjenih. Mi smo imali 5 ranjenih. Naročito se je istaklo odjeljenje od 22 bombaša.

27. IV. II i III bataljon izvršili su prepad na s. Kljake u kojim se nalazilo 150-200 ustaša. Neprijatelj se je pred našim jedinicama povukao i napustio selo. U ovoj borbi koja je trajala vrlo kratko neprijatelj je imao 2 mrtva, a jednog ustašu smo zarobili. Mi nismo imali nikakvih gubitaka.

29. IV. I bataljon napao je talijanske bunkere na Kozjaku, gdje se nastoji sve više utvrditi u svrhu kontrolisanja našeg kanala sa Splitom.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/6, k. 1603.

[2] Kaštel Sučurac

[3] Kaštel Gomilica

[4] Kaštel Lukšić

Bombaško odjeljenje, koje je bilo brojčano tačno polovina bataljona, sve dobrovoljci, primaklo se samim bunkerima i između njih, te pobacalo svoje bombe u iste. Držanje boraca bilo je odlično. Neprijatelj je imao gubitaka, ali tačnih podataka nemamo. Mi smo imali 2 ranjena druga.

1. V. II bataljon napao je s. Pokrovnik blizu Šibenika. Otpor je davan iz kuća koje su bile i dobro utvrđene. Nakon uporne borbe uspjelo je neprijatelja izbaciti iz sela, a kuće iz kojih se davao otpor su zapaljene, poslije nego što su sa ručnim bombama bacanim sa krova kuća pobijeni ustaše. Neprijatelj je imao 4 mrtva, a mi 1 mrtvog druga.

Ovaj bataljon vršio je nekoliko dana samostalno čišćenje sela, počevši od same okolice Šibenika do Moseća.

5. V. I bataljon napao na s. Ramljane, u koje je ušao bez otpora jer se je neprijatelj povukao. Izvršili su kažnjavanje narodnih neprijatelja.

9. V. I i III bataljon izvršili su napad na s. Zelovo. Velika pomrčina i kiša omogućila je neprijatelju da se na vrijeme povuče. Selo je bilo opkoljeno, ali zbog slabog vremena ni sami vodiči se nijesu mogli snaći, te na taj način neprijatelj se uspio izvući. Zaplijenjeno je dosta stoke i hrane od narodnih neprijatelja.

10. V. Ustaše, u jačini od 150—200 bandita, napali su s. Pribude. Naš I i III bataljon nalazili su se između Zelova i Milešine, te su odmah krenuli u pravcu neprijatelja, prema Pribudama odakle je dolazila puščana i mitraljeska vatra. Brzom intervencijom naših jedinica, neprijatelju je slomljen svaki otpor te je u bijegu napustio s. Pribude, a naši borci su ih nastavili goniti preko Crivaca sve do u s. Ružić. U ovoj borbi ubili su naši borci 9 ustaša. Zaplijenjene su tri puške, 600 metaka sa redenicima za mitraljez.

12. V. 3. četa II bataljona u zasjedi u Solinu napala je talijansku patrolu u jačini od 60 ljudi i ubila 5— 10 Talijana. Oružja nije zaplijenila, jer nije pobila svu patrolu, a i zbog toga što je teren bio osvijetljen, a i sam talijanski garnizon bio je u blizini. Mi nismo imali gubitaka. Akcije u Kaštelima i Solinu kao i u selima prema Šibeniku povratile su povjerenje naroda u N. O. B., za koju su Talijani već nekoliko puta javili da je uništena[5].

Operativni izvještaj

3) *Cetinski partizanski odred*

22. IV. 1. četa I bataljona napala je kod Jesenica jednu četu italijanskih vojnika, i tom prigodom ubila 1 Talijana i 7 ranila, od toga jednog oficira. Zaplijenjena je jedna puška. Ova akcija je upravo

[5] Ova rečenica dopisana je mastilom.

Operativni izvještaj.

5/ [illegible] partizanski odred.

[illegible].IV. 1.četa [illegible] bataljona napala je kod [illegible] jednu četu [illegible], i tom prilikom ubila [illegible] talijana, [illegible] ranila, a [illegible] jedan [illegible] je jedna puška. Ova akcija je uprava izvršena u času kad se je neprijatelj [illegible] u istom selu.

[illegible].IV. ista četa [illegible] je ponovno neprijatelja na istom mjestu i nanijela mu gubitke od [illegible] mrtva.

[illegible].IV. upravljena akcija na [illegible], neprijatelj je na vri[illegible] stavio, te [illegible] nije uspjela. Nakon kratke borbe, [illegible] i pri[illegible] neprijatelja, naše su se jedinice u redu povukle. Imali smo 1 ranjenog.

[illegible].IV. dva bataljona učestvovali su u akciji na ustaške uporište [illegible]. Borba se je vodila čitav [illegible] dan, te je neprijatelj [illegible] još samo iz utvrđene kasarne, u koju su se [illegible] naši borci [illegible] bombe. Pred mrak došlo je neprijatelju pojačanje iz [illegible] i [illegible]. Tukući s teške naše položaje sa artiljerijom, bili smo prisiljeni povući se. Povlačenje je izvršeno u redu. Neprijatelj je imao [illegible] mrtvih, [illegible] teže ranjenih, a mi smo imali [illegible] mrtvog, [illegible] teže i [illegible] lakše ranjena.

[illegible].V. [illegible] bataljon ovoga odreda držao je položaj prema [illegible]. Ustaše [illegible] talijana napali su na naše položaje, te se je razvila borba kroz čitav dan. Pred veče naša je pritekla u pomoć [illegible] četa [illegible] bataljona, napadajući neprijatelja s boka. Nadavši se [illegible] neprijatelj se je povlačio prema [illegible], ali tokom rana jutra [illegible].V., bio je izbačen iz sela, te je nastavio bijeg prema [illegible]. Naše jedinice su [illegible].V. ušle u [illegible]. Neprijatelj je ovom prilikom imao [illegible] mrtva i [illegible] teže ranjenih. Zaplijenjen je jedan teški mitraljez [illegible] sa [illegible] metaka, [illegible] puške i [illegible] ratne robe. Na našu stranu prešao je i jedan [illegible] sa puškom. Mi smo imali jednog mrtvog komandira.

[illegible].V. [illegible] bataljon ovog odreda izvršio je napad na rudnik [illegible] kraj [illegible]. Posada od [illegible] domobrana koja je čuvala rudnik pozvana je da se preda, pošto su odbili predlog naši su napali i ubili [illegible] domobrana, a [illegible] ih zarobili. Rudnik i sva postrojenja su uništeni, te je nanesena ogromna šteta. Zaplijenjeno je [illegible] pušaka, 1 puškomitraljez, [illegible] metaka, [illegible] kg dinamita, [illegible], živežnih namirnica i ostale ratne spreme. Mi smo imali [illegible] teže, a [illegible] lakše ranjena druga.

[illegible] četa koja spada pod komandu ovog odreda, a djeluje samostalno, u tri navrata, zadnjih dana, napala je talijanske patrole i [illegible], te je neprijatelju nanijela gubitaka od [illegible] mrtvih.

[illegible]/ [illegible] partizanski odred.

[illegible].IV. Jedna četa ovog odreda [illegible] talijana koji su imali namjeru [illegible] na naše položaje. Imali su [illegible] mrtvog.

[illegible].IV. naša patrola [illegible] se je sa ustašama iz [illegible], koji su se nakon malo vremena povukli, uz gubitke od 1 mrtvog i 1 ranj.

[illegible].IV. Ustaše i talijani iz [illegible] izvršili su napad na naše položaje u [illegible]. Naša četa koja drži taj položaj nakon duže borbe [illegible].

[illegible].V. Kod [illegible] ustaše u [illegible] od [illegible] ljudi napali su na naše položaje, koje je branila jedna naša četa. Borba se je razvijala kroz dan, a pred veče našima je stigla u pomoć jedna četa, te se je neprijatelj povukao uz gubitke od [illegible] mrtva i [illegible] ranjena. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

[illegible].V. [illegible] bataljona [illegible] se kod [illegible] sa [illegible] ustaša, te su nanijela gubitke od [illegible] mrtva. Mi smo imali jednog ranjenog druga.

Ovaj odred zbog prostranosti oslobođenog teritorija [illegible] je za [illegible], te u glavnom vrši akcije u samoj svoj najbližoj okolici.

[illegible] jedinice koje operišu samostalno, a priključuju se na pojedine odrede, izvršile su [illegible] manjih uspješnih akcija.

Smrt fašizmu – sloboda narodu !

Politkomesar
[illegible]

Komandant
[illegible]

[illegible].V. Tri čete ovog odreda izvršile su napad na ustaške [illegible]. Napad nije potpuno uspio jer su se dvije čete prije vremena povukle, ali je [illegible] četa [illegible] bataljona izvršila svoj zadatak. Natjerala je ustaše u bijeg, te nakon što im je stiglo jako pojačanje naši su se borci sve čete povukli. Naši su gubitci bili [illegible] mrtav i [illegible] ranjena. Neprijatelj je imao više gubitaka, ali nismo mogli tačno utvrditi broj.

Fotokopija druge stranice dokumenta br. 67

izvršena u času kad se je neprijatelj zadovoljan vraćao sa pljačke u istom selu.

24. IV. Ista četa napala je ponovno neprijatelja na istom mjestu i nanijela mu gubitke od 3 mrtva.

25. IV. Spremljenu akciju na Sljeme neprijatelj je na vrijeme otkrio, te ista nije uspjela. Nakon kratke borbe, zbog nadmoćnosti i priprema neprijatelja, naše su se jedinice u redu povukle. Imali smo 1 ranjenog.

30. IV. Dva bataljona učestvovali su u akciji na ustaško uporište Cistu[6]. Borba se je vodila čitav dan, te je neprijatelj davao otpor još samo iz utvrđene kasarne, u koju su sa krova naši borci ubacivali bombe. Pred sumrak došlo je neprijatelju pojačanje iz Šestanovca i Imotskog. Tukući s boka naše položaje sa artiljerijom, bili smo prisiljeni povući se. Povlačenje je izvršeno u redu. Neprijatelj je imao 1 mrtvog, 1 teže ranjenog, a mi smo imali 1 mrtvog, 1 teže i 4 lakše ranjena.

5. V. Jedan bataljon ovoga Odreda držao je položaj prema Cisti. Ustaše uz pomoć 300 Talijana[7] napali su na naše položaje, te se je razvila borba kroz čitav dan. Pred veče našima je pritekla u pomoć 1. četa II bataljona, napadajući neprijatelja s boka. Našavši se uklješten, neprijatelj se je povlačio prema Cisti, ali tokom rana jutra, 6. V, bio je izbačen iz sela, te je nastavio bijeg prema Šestanovcu. Naše jedinice su 6. V ušle u Cistu i Lovreć. Neprijatelj je ovom prigodom imao 4 mrtva i 6 teže ranjenih. Zapliljenjen je jedan teški mitraljez »Breda« sa 250 metaka, 4 puške i razne sitne robe. Na našu stranu prešao je i jedan domobran sa puškom. Mi smo imali jednog mrtvog komandira.

13. V. Jedan bataljon ovog Odreda izvršio je napad na rudnik Košute kraj Sinja[8]. Posada od 30 domobrana koja je branila rudnik pozvana je da se preda; pošto su odbili predlog, naši su napali i ubili 10 domobrana, a 17 ih zarobili. Rudnik i sva postrojenja su uništeni, te je nanesena ogromna šteta. Zaplijenjeno je 25 pušaka, 1 puškomitraljez, 2000 metaka, 100 kg dinamita, 5 sanduka korde, živežnih namirnica i ostale ratne spreme. Mi smo imali 2 teže, a 3 lakše ranjena druga.

Mosorska četa koja potpada pod komandu ovog Odreda, a djeluje samostalno, u tri navrata, zadnjih dana, napala je talijanske patrole i spustila se do u Majdan, te je neprijatelju nanijela gubitaka od 15 mrtvih.

4) *Biokovski partizanski odred*

19. IV. Jedna četa ovog Odreda odbila je 100 Talijana koji su imali namjeru popeti se iz Makarske na naše položaje. Imali su 1 mrtvog.

---

[6] Vidi dok. br. 120 i 126.
[7] Iz sastava divizije »Bergamo«. Vidi dok. br. 132.
[8] Vidi dok. br.151.

20. IV. Naša patrola popuškarala se je sa ustašama iz Krstatica, koji su se nakon malo vremena povukli, uz gubitke od 1 mrtvog i 1 ranjenog.

24. IV. Ustaše i Talijani iz Makarske izvršili su napad na naše položaje u Tučepi. Naša četa koja drži taj položaj nakon duže borbe odbila ih je.

5. V. Kod Ravče ustaše u jačini od 150 ljudi napali su na naše položaje, koje je branila jedna naša četa. Borba se je odvijala kroz dan, a pred večer našima je stigla u pomoć jedna četa,te se je neprijatelj povukao uz gubitke od 3 mrtva i 3 ranjena. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

9. V. Jedna desetina I bataljona popuškarala se kod Zavojana 100 ustaša, te im nanijela gubitke od 3 mrtva. Mi smo imali jednog ranjenog druga.

Ovaj Odred zbog prostranosti oslobođenog teritorija vezan je za isti, te uglavnom vrši akcije u samoj svojoj najbližoj okolici.

Manje jedinice koje operišu samostalno[9], a prislanjaju se na pojedine odrede, izvršile su niz manjih uspješnih akcija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Bagat[10]

(M. P.)[12]

Komandant
Milić[11]

3. V. Tri čete ovog Odreda izvršile su napad na ustaško s. Krstatice. Napad nije potpuno uspio jer se dvije čete prije vremena povukle, ali je 2. četa III bataljona izvršila svoj zadatak. Natjerala je ustaše u bijeg, te nakon što im je stiglo jako pojačanje naši su se borci ove čete povukli. Naši su gubitci bili 1 mrtav i 3 ranjena. Neprijatelj je imao više gubitaka, ali nismo mogli tačno utvrditi broj.

---

[9] Bile su sljedeće jedinice: Bukovička, Šibenička, Hrvatska i Kninska četa i četa Plavi Jadran.

[10] Narodni heroj Vlado Bagat. Poginuo je u borbi protiv Nijemaca na otoku Olibu 31 svibnja 1944 god. kao partiski rukovodilac Drugog obalskog sektora.

[11] Maks Baće

[12] Okrugli pečat kao u zaglavlju.

BR. 68

IZVJEŠTAJ ŠTABA GRUPE NOP ODREDA DALMACIJE OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DEVETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU DALMACIJE[1]

ŠTAB
GRUPE PARTIZANSKIH ODREDA
DALMACIJE
Br. 455, dne, 23. V. 1943

ŠTABU IX DALMATINSKE DIVIZIJE

Početkom mjeseca aprila poslali smo Vam kratki izvještaj u formi radio-depeše, preko G. Š[2]., ne znamo da li ste primili.

Od mjeseca februara, t.j. od ofenzive[3], odlaska brigada i Divizije[4] prema Hercegovini i Crnoj Gori, do danas partizanski pokret u Dalmaciji nije imao naročitog poleta. Ipak smo do sada uspjeli formirati 4 partizanska odreda, sa ukupno 10 bataljona. Odredi su slijedeći: Biokovski, Cetinski, Splitski i Sjevernodalmatinski[5]. Imamo još nekoliko samostalnih četa, koje se prislanjaju na pojedine odrede[6]. Ukupno ima sada u Dalmaciji partizana nešto manje od 2000.

Jedna od naših glavnih težnja bila je vojničko formiranje i učvršćenje odreda. Možemo reći da smo taj zadatak ispunili. Svaki od ovih odreda pretstavlja bazu s kojom se može izgraditi jača vojnička jedinica. Glavna negativna strana za brži i jači razvitak jeste privezanost odreda za pojedine oslobođene i poluoslobođene krajeve. Sad si postavljamo u zadatak stvaranje udarnih bataljona, njihovo oslobođenje sa određenog terena i eventualno formiranje u brigadu. Zapreke za ovo nisu samo objektivnog nego i subjektivnog karaktera. Biokovčani se vrlo teško dadu izvući sa Biokova, Mosoraši sa Mosora, a Sjevernodalmatinski odred je opet privezan za Liku[7].

Tokom prošle mobilizacije, a povodom jake ofanzive[8], više stotina novomobilisanih povratilo se svojim kućama, a izvjestan broj

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 5/6, k. 1603.

[2] Glavni štab NOV i PO Hrvatske

[3] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi koja je počela 20 siječnja 1943 god.

[4] Odnosi se na Devetu diviziju NOV i PO Hrvatske koja je u toku Četvrte i Pete neprijateljske ofanzive dejstvovala u sastavu Grupacije Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije.

[5] O formiranju ovih odreda vidi tom V, knj. 14, dok. br. 67.

[6] Vidi dok. br. 67.

[7] Ovaj odred dejstvovao je pod komandom Štaba kninskog sektora. Vidi dok. br. 12.

[8] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.

dopao je neprijatelju u ruke, osim toga Dalmacija je trenutno ostala bez i jedne vojne jedinice[9]. Radi svega toga do danas nije nam uspjelo da u širim razmjerama mobilišemo i pridobijemo novih boraca. Sada kad su odredi već formirani i naše jedinice posvuda udaraju na neprijatelja, situacija se izmijenila i povjerenje masa se povraća. Opet smo postavili sebi u zadatak što širu mobilizaciju, a to se u nekim krajevima, naročito u Južnoj Dalmaciji i otocima, već planski i sprovodi. Vjerojatno odziv neće biti na hiljade kao prvi put, ali smo uvjereni da ćemo dobiti nekoliko stotina boraca, što će značiti ozbiljan korak i mogućnost za formiranje udarnih jedinica.

Ne treba ni spominjati da su borci, pa i sam komandni kadar, čak i štabovi odreda, neiskusni i neisprobani, i da je sve to potpuno nova, mlada vojska. Osim ljudstva, komandni kadar, vojnički i politički, najteže nam je pitanje.

Pitanje ishrane rješavamo povoljno, iznad svega velikom pomoći N. O. fondova Primorja.

Dnevno nam pristižu drugovi iz IX Dalmatinske divizije koji su svoje jedinice ili izgubili, ili uglavnom iz njih dezertirali. Njih redom ukoravamo i svrstavamo u redove boraca.

Mnoge obitelji dobivaju dopise od svojih sinova koji su pali u neprijateljsko zarobljeništvo, a bili su borci u IX Diviziji.

Jako bi dobro uticalo na narod svih krajeva Dalmacije kad bi u individualnoj ili kolektivnoj formi dobili bilo kakove službene vijesti od svoje djece koji su otišli sa Divizijom. Ako je to moguće učiniti, molimo Vas nemojte propustiti.

U Dalmaciji imamo slijedeće oslobođene prostore: Biokovo sa obalom od Bačine do Dubaca, osim Makarske, te je organizovana i Komanda područja. Mosor sa okolinom, između Splita i Omiša, osim Dugog Rata sa zaleđem, između Trilja, Sinja, Aržana, Lovreća, Šestanovca i Zadvarja. Mućko područje. Na Mućkom, Mosorskom i Trilj-skom terenu organizovana je Komanda splitskog područja.

Nemamo redovnih veza ni sa G. Š. H. ni sa Bosanskim korpusom[10], jer je Svilaja, Cetinska dolina i veći dio Dinarskog grebena pod kontrolom ustaško-četničkih bandi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Bagat[11]

(M. P)[13]

Komandant
Milić[12]

---

[9] Misli se na brigade.
[10] Odnosi se na Prvi bosanski NOU korpus.
[11] Vlado
[12] Maks Bace
[13] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 69

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE DIVIZIJE ZA NAPAD NA PRUGU KOD GOMIRJA[1]

Op. br. 29/43
Dne 24. V. 43

ŠTABU XIII DIVIZIJE

Obzirom na sadašnju situaciju i izvjesne koncentracije neprijatelja u nekim garnizonima[2] potrebno je da vaša Divizija odmah veže neprijateljske snage u Ogulinu. To ćete učiniti sa XIV Brigadom i dva bat. VI Brigade koji se sada nalaze u Krakaru. S tim snagama treba učiniti neku krupnu diverziju na pruzi negdje kod Gomirja te na tom mjestu izvjesno vrijeme sačekati neprijateljsku reakciju i nanijeti im što žešće gubitke. Dovođenjem u opasnost transporta tom prugom neprijatelj će biti primoran da na nju obrati pažnju i time će se vezati nešto snaga na tom sektoru.

Ujedno je potrebno vršiti što češće diverzije na toj pruzi sa manjim grupama u predjelu Ogulin—Sušak i to što je moguće dublje prema Sušaku, tj. oko Moravica i dalje koliko se može.

Prenesite naređenje Karlovačkom odredu da odmah počne sa diverzijama na pruzi Karlovac—Ogulin.

Druga dva bat. VI Brigade treba smjestiti kod sela Zagorje. Oni se moraju odmah povezati sa Štabom VIII Divizije, odnosno sa brigadom koja se nalazi na sektoru Plaški— Modruš[3]. Njihov je zadatak da koordinirano s tom brigadom vrše pritisak prema Oštarijama i Josipdolu a sa toga pravca i prema Ogulinu.

Nakon diverzije na pruzi snage XIV Brigade i dva bat. VI Brigade treba da usmjere pokret prema Ogulinu da bi na njega vršili pritisak sa zapadne strane te tu vezali neprijateljske snage. Ukoliko neprijatelj izide iz Ogulina u pravcu slobodnog teritorija Like i Korduna, te vaše snage treba odmah da nadiru za leđa neprijatelja, i energično ga napadaju.

Staviti se odmah u vezu sa Štabom gackog sektora[4].

Obaviješteni smo da je neprijatelj danas počeo sa pokretom iz Senja i Krivog Puta[5].

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 29-2, k. 104.

[2] Opširnije o ovoj koncentraciji neprijateljskih jedinica vidi dok. br. 19.

[3] Na ovom sektoru nalazila se Peta NOU brigada Osme divizije NOV i PO Hrvatske.

[4] O formiranju Operativnog štaba Gacka vidi dok. br. 49, 50 i 55.

[5] Vidi dok. br. 94 i 176.

Nastojte svakako hitno uspostaviti radio-vezu s nama. Ukoliko ne bi to uspjelo, svakodnevno nas izvještavajte o situaciji na vašem sektoru preko Operativnog štaba Gacka ili drugim putom koji bude u konkretnoj situaciji najkraći ili najbliži telefonu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar: Komandant:

BR. 70

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE DA DRUGU NOU BRIGADU UPUTI NA SEKTOR KNINA[1]

I KORPUSA
N. O. VOJSKE HRVATSKE
24 maja 1943 g.
u 18,30 sati

ŠTABU VI DIVIZIJE

Na našem južnom sektoru koncentrisane četničke bande nisu mogle biti zadržane od naših tamošnjih snaga.[2] Napredovanje četnika na južnom sektoru predstavlja za nas veću političku opasnost od nadiranja okupatorskih snaga na naš oslobođeni teritorij. U vezi sa međunarodnom situacijom i sa pomoći koju smo počeli dobivati od strane Vel. Britanije mi trebamo obratiti najveću pažnju pri eventualnom oslobođenom teritoriju na kojem bi imali vlast četnici. Da bi osujetili namjere četnika potrebno je da pojačamo naše tamošnje snage. Na Kninski sektor treba da ode Vaša II Udarna brigada. Ona dva bataljona II Brigade[3] koji se nalaze kod D. Lapca primili su već naređenje za pokret. Po primitku ovog dopisa Vi ćete odmah uputiti ostala dva bataljona II Brigade. II Brigada staviće se pod komandu Mićuna Šakića koji se nalazi negdje oko Plavna.[4] Drugoj brigadi pridodaćete 1 teški bacač i 1 brdski top 75 mm.

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 48/1-1, k. 419.

[2] Riječ je o Kninskom sektoru na kojem su dejstvovala tri bataljona Ličkog NOP odreda i Sjevernodalmatinski NOP odred. Vidi dok. br. 12.

[3] Odnosi se na Prvi i Treći bataljon. Vidi dok. br. 37.

[4] Naredbom Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 5 svibnja 1943 god. postavljen je Mićun Šakić za komandanta Kninskog sektora. Vidi dok. br. 12.

IX Brigada ostaće na taj način sama na sektoru Gospić—Karlobag. Jedan bataljon zadržati i dalje prema Karlobagu, a ostale oko Gospića. U slučaju odstupanja odstupaće se prema Perušiću imajući u vidu na onom sektoru koncentraciju naših snaga, tj. onih koje se nalaze sada na sektoru Otočac[5] i Vaše IX Brigade. Neke male snage ostavite na drugoj obali rijeke Like kod Bilaja.

Obzirom na to da Štab divizije ostaje sada samo sa IX Brigadom, to je potrebno da Štab divizije pređe na sektor Otočca, gdje će preuzeti komandu tamošnjeg sektora. Nekog od članova štaba ostaviti sa IX Brigadom. IX Brigada treba da osim toga što obavještava Vas, da izvještava također i Štab korpusa redovito, kao što ste to Vi činili do sada. Organizirati dobro vezu između Vas i Štaba IX Brigade.

Poljski top 75 mm kao i dva brdska topa 75 mm i protukolni mitraljez, te 1 teški bacač ostavićete uz IX Brigadu. Kao što je već naređeno, protukolni top i 1 bacač prebacićete na sektoru Otočac. Naređeno je VIII Diviziji da pošalje na sektor Otočac 2 brdska topa 75 mm i jedan teški bacač mina.[6]

U toku današnjeg dana situacija na ostalim sektorima je sljedeća:

Sektor Otočac—Senj: Neprijatelj nepoznate jačine uz pomoć tenkova izvršio je napad na naše položaje kod Vratnika.[7] Napad je potpomognut i artiljerijom i bio je usmjeren na Goljak i prema Vrzići selu. Borbe se vode i dalje i prema dosadanjim podacima naše snage još uvijek drže Goljak, dok prema Vrzići selu situacija je još nejasna. U isto vrijeme neprijateljska konjica napadala je od Krivog Puta prema k. 1087 (Zavid), gdje su naše snage prešle u protivnapad, nanijele neprijatelju gubitke od više mrtvih i ranjenih i odbile neprijatelja natrag. Borbe se i dalje vode.

Na ostalim sektorima bez promjena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar Konamdant

---

[5] Na sektoru Otočca nalazila se tada Prva NOU brigada Šeste divizije i Četvrta NOU brigada Osme divizije. One su dejstvovale pod komandom Operativnog štaba Gacka. Vidi dok. br. 49, 50 i 55.

[6] Vidi dok. br. 72.

[7] Vidi dok. br. 94.

BR. 71

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O RAZMJEŠTAJU JEDINICA I O BORBI KOD VAGANCA[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. 31/43
Dne 24. V. 1943

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj 90/43
25. 5. 43

Operativni izvještaj:

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

10. V. 1943 g. Brigade su se nalazile u svojim bazama navedenim u ranijem izvještaju.[3] Operacija nije bilo. Ovoga dana pred veče dobili smo od vašeg štaba zapovijest[4] po kojoj smo pristupili razvođenju jedinica u nove baze, u duhu novostvorene situacije, i to: XV Udarnu brigadu (bez dva bataljona) uputili smo u baze gdje se sada nalazi. Ista je u novoodređenu bazu stigla 11. V. 1943 u 18 časova. Detaljan raspored ove Brigade i njen zadatak vidi se iz naše zapovijesti od 11 ov. mj., koja vam je dostavljena.[5] Štab divizije, II i III bataljon XV Brigade, komora, prateći bataljon, baterija i ostali dijelovi Divizije krenuli su u novoodređenu bazu 11 ov. mj. u 21 čas i svi dijelovi stigli su u nove baze prije podne istoga dana. Detaljan raspored Divizije na sektoru Plaške doline i zadatak pojedinih dijelova—operativnih vidi se iz naše zapovijesti od 17. V. 1943 g., koju smo vam dostavili.[6]

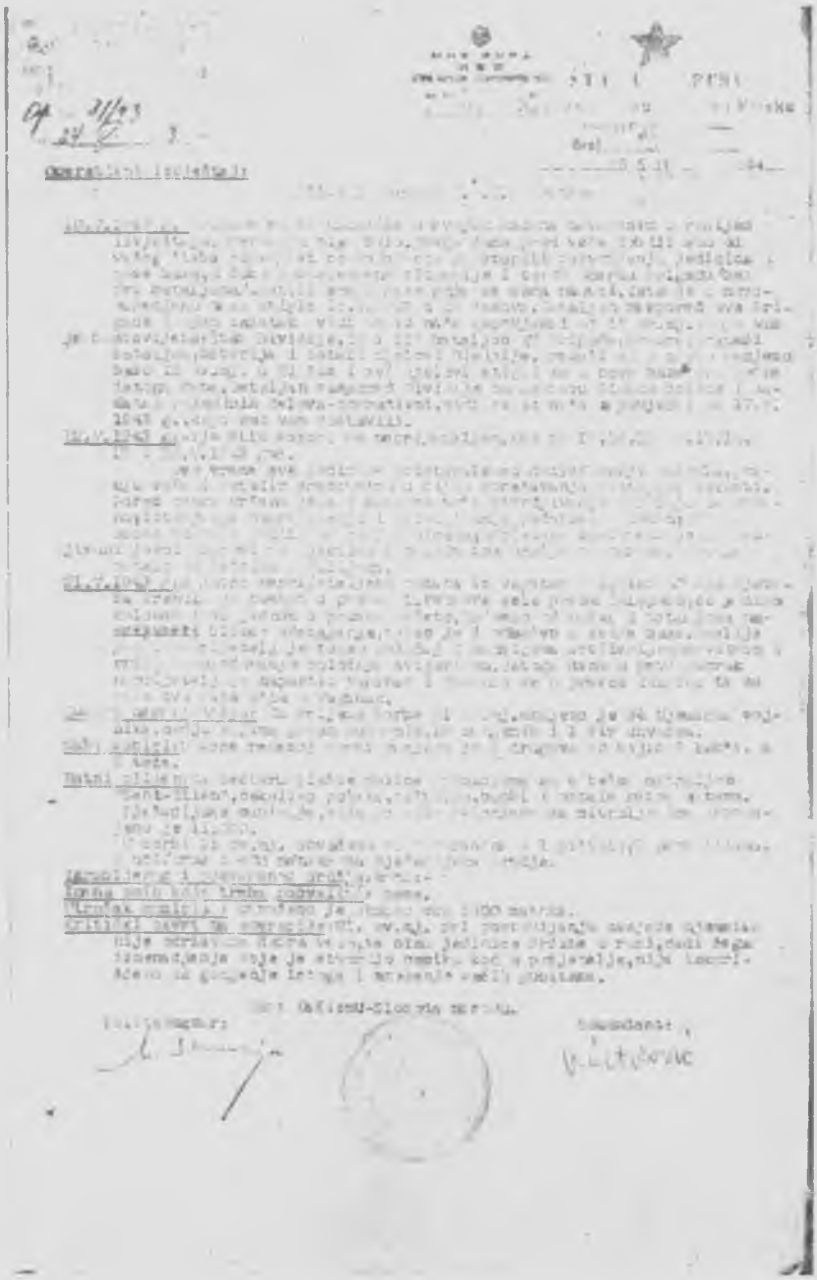
[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 4/1-5, k. 419.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Vidi dok. br. 24.

[4] Redakcija ne raspolaže ovom zapovješću. Vidi direktivu Štaba korpusa od 11 svibnja, dok. br. 32.

[5] i [6] Redakcija ne raspolaže ovim zapovijestima.

Fotokop ija dokumenta broj 71

12. V. 1943 g. Nije bilo sukoba sa neprijateljem, kao ni 13,14,15,16,17,18,19 i 20. V. 1943 god.

U ovo vrijeme sve jedinice pristupile su dezinfekciji odijela, pranju veša i ostalim sredstvima u cilju sprečavanja postojeće bolesti. Pored ovoga vršeno je, a i sada se vrši utvrđivanje položaja za odbranu; izviđanje neprijatelja i prikupljanje podataka o istom; vršena obuka vojna i politička po jedinicama; održavane konferencije; priređivani javni zborovi po mjestima i oduzimato oružje od naroda, koje je ostalo od četnika i Talijana.

21. V. 1943 g. Ujutro neprijateljska posada iz Vaganca u jačini od 300 Njemaca krenula je cestom u pravcu L. Petrova Sela[7] prema Čelopeku sa jednom kolonom i sa jednom u pravcu Rešetara.[8] Sačekan od našeg I bataljona na blisko odstojanje, tučen je i odbačen u svoje baze. Poslije ovoga neprijatelj je tukao položaj I bataljona artiljerijskom vatrom i vršio bombardovanje položaja avijacijom. Istoga dana u prvi sumrak neprijatelj je napustio Vaganac i povukao se u pravcu Izačića, te su naše dvije čete ušle u Vaganac.

Gubici neprijatelja: Za vrijeme borbe 21 ov. mj. ubijeno je 34 njemačka vojnika, među kojima jedan pukovnik, 15 ranjenih i 1 živ uhvaćen.

Naši gubici: U gore rečenoj borbi ranjeno je 5 drugova, od kojih 3 lakše, a 2 teže.

Ratni plijen: Na sektoru Plaške doline pronađena su 4 teška mitraljeza »Sent-Etien«, nekoliko pušaka, pištolja, bombi i ostale ratne spreme. Pješadijske municije, koja je bila sklonjena sa mitraljezima, pronađeno je 11.000.

U borbi 21 ov. mj. uhvaćena su 3 karabina i 1 pištolj, 3 para čizama, 3 uniforme i 400 metaka za pješadijska oruđa.

Izgubljenog i pokvarenog oružja: nema.

Imena onih koje treba pohvaliti: nema.

Utrošak municije: utrošeno je ukupno oko 1.300 metaka.

[7] Ličko Petrovo Selo
[8] Vidi dok. br. 62.

Kritički osvrt na operacije: 21 ov. mj. pri postavljanju zasjede Njemcima nije održavana dobra veza, te nisu jedinice držane u ruci, radi čega iznenađenje koje je stvorilo paniku kod neprijatelja nije iskorišćeno za gonjenje istoga i nanošenje većih gubitaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[9] **Šumonja**

(M. P.)[11]

Komandant:
V.[10] **Ćetković**

BR. 72

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU UNSKE OPERATIVNE GRUPE NA BUČICU I KONCENTRACIJI NEPRIJATELJSKIH SNAGA U OGULINU[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
Dne 24. V. 1943

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj ——
25. 5. 43.

ŠTAB I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Nakon prikupljenih novih podataka dostavljamo vam slijedeći izvještaj:

1. Baš sada smo dobili telefonski izvještaj od komande područja[3] da je Unska operativna grupa napala Bučicu[4] i ostatke posade stjerala u crkvu, koja je već s jedne strane zapaljena. U ovoj akciji do sada su

[9] Miloš
[10] Vlado
[11] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 51-7, k. 421 C.
[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Riječ je o Komandi kordunaškog područja.
[4] Vidi dok. br. 66 i 92.

zarobljena 4 topa, 4 teška mitraljeza i 20 puškomitraljeza, dok je zarobljeno oko 200 domobrana.

2. Od pravca Žumberka čuje se jaka artiljerijska vatra, pa pretpostavljamo, a dobili smo i neke podatke—neprovjerene, da je tamo preduzeta ofanziva.[5]

3. Sa VI Brigadom XIII Divizije uhvatili smo vezu.

4. Po vašem naređenju od danas koje se odnosi na slanje topova i bacača već je postupljeno.[6]

5. Provjeravajući podatke o neprijateljskoj koncentraciji u Ogulinu, tj. dolasku 6 ustaških bojni, utvrdili smo da su iste zaista došle u Ogulin i danas su upućene u Žumberak.[7] Dva transporta Njemaca došla su u Karlovac i jedan je odmah produžio za Sušak, a vjeruje se da će to učiniti i drugi transport.

6. Pošto neprijatelj na našem sektoru još nije aktivan, mišljenja smo da bi mogli preduzeti šire akcije zatvaranja saobraćaja i porušiti VIJADUKT na Globornici, za što bi nam bilo potrebno oko 150 kg eksploziva (novog).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[8] Šumonja

(M. P.)[10]

Komandant:
V.[9] Ćetković

---

[5] Na Žumberku tada nije neprijatelj preduzimao ofanzivu.

[6] Štab Prvog korpusa naredio je Diviziji da na područje Otočca pošalje dva topa 75 mm i jedan teški minobacač. Vidi dok. br. 70.

[7] Vidi tom V, knj. 16, bojna relacija zapovjedništva prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

[8] Miloš

[9] Vlado

[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 73

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆ—KARLOBAG[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE
A broj 207
24 maja 1943

ŠTAB I KORPUSA[2] NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE
Broj ————
24. 5. 43

Jutarnji izvještaj

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Sektor Gospić: U toku jučerašnjeg dana neprijatelj je osiguravao sa jačim snagama aerodrom.[3] Do sukoba nije dolazilo. Oštećeni tenk neprijatelj je odvukao.[4] U više navrata neprijateljski avioni dovozili su materijal, od istih nekoji su se i spuštali na aerodrom. Mitraljirali su naše položaje, ali žrtava nije bilo.

U II Bataljonu II Brigade desio se nesrećni slučaj. Na položaju komandir II Čete ovog bataljona davao je elemente nišandžiji na malom bacaču za gađanje neprijatelja. Nakon nekoliko izbačenih mina bacač je eksplodirao i teško ranio nišandžiju, dok je komandir II Čete ostao na mjestu mrtav.

Jutros u 6 časova neprijatelj je opet sa dva tenka i snagama od 4 satnije krenuo prema našim položajima. Došlo je do sukoba gdje je u kraćoj borbi neprijatelj imao oko 15 izbačenih iz stroja. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Neprijatelj je zaustavljen. Ovoga puta tenkovi nisu istrčavali ispred neprijateljskog stroja već su ostali pozadi.

Sektor Karlobag: Na položaju nema nikakovih promjena. Sinoć oko 20 časova pobjegao je jedan telefonista iz Karlobaga na našu stranu. Na saslušanju je izjavio da se još u toku ove noći imadu prebaciti neke neprijateljske snage sa otoka Paga za Karlobag, da neprijatelj namjerava sa snagama od 2000—3000 ustaša i Talijana možda već iduću noć krenuti iz pravca Karlobaga za Gospić.[5] Nepoznate jačine, imale bi jednovremeno krenuti kolone: jedna iz Lukovog Šugarja pješačkom stazom preko Sadikovca za Brušane ili Oštarije,

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 37/1-4, k. 419.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Riječ je o aerodromu u Gospiću.

[4] Vjerovatno oštećen u borbama 22 svibnja. Vidi dok. br. 65.

[5] Pokret neprijateljskih snaga iz ovih uporišta počeo je 28 svibnja, sa ciljem: deblokiranje neprijateljskog garnizona u Gospiću. Vidi dok. br. 179, 191, 193, 197 i 199.

jedna takva kolona iz Jablanca preko Krasna i Kutereva, a eventualno jedna iz Senja u pravcu Otočca. Ovo nam je javio drug komandant Divizije[6] koji se nalazi kod Štaba III Brigade na Oštarijama.[7] Vjerovatno je da se nešto sprema. Prema izjavi ovoga izbjeglice iz Gospića, navodno bi ovi jednovremeno iz Gospića nadirali u pravcu Jadovnog i Velebita.

Od II bataljona III Brigade iz Metka, koji se je već trebao povratiti, još nemamo nikakovih izvještaja.

Primili smo u toku jučerašnjeg dana izvještaj od II-ge grupe bataljona iz Pirovišta.[8] Na tome sektoru prema ovome izvještaju nema nikakovih neprijateljskih koncentracija. Navodno, u Bihaću ima 700 —800 neprijatelja, pored ostalog naoružan sa tri haubice. Neprijatelj se utvrđuje, minira prilaze, kopa rovove i ograđuje žicom. U Vrtočama i Petrovcu[9] manje neprijateljske snage nepoznate jačine. Saobraćaj vrlo slab.

Uslijed svakodnevne borbe bataljoni II Brigade prilično su zamoreni i bilo bi potrebno, uslijed sve češćeg oboljenja, da im se omogući kraći odmor, pranje i čišćenje.

Mišljenja smo da nam se povrati III Bataljon sa Lapačkog sektora ukoliko to situaciji odgovara. Molimo Štab korpusa da nas upozna sa novostima kao i s tim: da li bi se povukao ovaj jedan bataljon.

U pogledu rasformiranja Haubičke baterije odmah ćemo postupiti po naređenju toga Štaba.[10]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)[11]

Za štab
Operativni oficir Divizije:
Stevo Opsenica

P.S.

Naknadno ćemo vas izvjestiti gdje su spremljeni zatvarači i nišanske sprave od haubica.

---

[6] Đoko Jovanić
[7] Baške Oštarije
[8] Odnosi se na Prvi i Treći bataljon Druge NOU brigade koji su 12 svibnja, po naređenju Štaba Šeste divizije, upućeni na područje Donjeg Lapca. Vidi dok. br. 37.
[9] Bos. Petrovac
[10] Vidi dok. br. 32.
[11] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 74

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE DIVIZIJE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NEPRIJATELJSKOJ OFANZIVI NA PODRUČJU GORSKOG KOTARA[1]

ŠTAB
XIII DIVIZIJE NOV
HRVATSKE
O. br. 58/43
24. V. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

Prema izvještaju XIV Brigade neprijatelj je u garnizonima Gomirje, Vrbovsko i Ogulin koncentrisao oko 10.000 Talijana i 2.000 ustaša, pored redovnih posada.[2] Ta je koncentracija vršena do 20 o. mj.

Sa tim snagama neprijatelj 20 o. mj. krenuo u ofanzivu na sektor gdje je djelovala XIV Brigada i to: iz pravca Karlovca sa 5.000 Talijana, iz Ogulina preko planine Krpelj prema Bosiljevu sa 3.000 vojnika i 8 tenkova. Zatim preko Ogul. Hreljina kolonom od 1.500 Talijana i 2.000 ustaša i 6 tenkova. Iz Vrbovskog kolonom od 1.500 vojnika prema Lukov Dolu, te iz Brod Moravica jednim bataljonom prema selu Plemenitaš.

Sa kolonom koja je išla prema Lukov Dolu kod Nadvučnika prihvatili su I i III bataljon XIV Brigade borbu i zaustavili tu kolonu. U toj borbi imao je III bataljon, borbom prsa u prsa, 6 mrtvih i 2 ranjena. Neprijatelj je imao oko 30 mrtvih.

21. V neprijatelj je pojačao tu kolonu sa 3 bataljona crnokošuljaša koji su krenuli iz Srpskih Moravica, i tako ojačan uspio ući u Lukov Dol i Severin, zaposjevši sve kote duž Kupe. U ovom nastupanju neprijatelj se kretao tenkovima i manjim dijelovima cestom, dok mu je glavnina išla van puteva. U tim borbama naročito žestoki pokazale se ustaše, koji su uglavnom vršili juriš. Interesantno je primjetiti da su ustaše u ovoj ofanzivi imali partizanke sa petokrakom zvijezdom, te su ih takve viđali seljaci u selima oko Gomirja. Za cijelo vrijeme neprijateljskog nastupanja avijacija je bombardirala Bosiljevo, Ponikve, Lukov Dol, Vukovu Goricu i sva ostala sela na tom sektoru. Bombardiranje su vršila neprestano 4 aviona. Pored toga avioni su stalno kontrolirali Kupu, vjerovatno u cilju da spriječe eventualnu pomoć sa strane Slovenije ili otstupanje naših.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 2/2, k. 910.

[2] Koncentracija je izvršena u cilju izvođenja ofanzive na Gorski Kotar, u kojoj su učestvovale sljedeće neprijateljske snage: dijelovi divizije »Macerata«, dijelovi divizije »Lombardia«, zatim Deseta i Trideseta ustaška bojna.

Neprijatelj je imao namjeru da onemogući brigadi otstup gotovo u svim pravcima, što se vidi iz toga, da je prvog dana napada blokirao sve prelaze kod Gomirja kao i desnu obalu rijeke Dobre od Trošmarije do Grabrka. U isto vrijeme neprijatelj je pojačao svoje garnizone u svim mjestima s onaj kraj Kupe.

U takvoj situaciji XIV Brigada se je 21 o. mj. tokom noći prebacila kod Gomirja s ovaj kraj pruge i nalazi se u selima oko Gomirja. Izdali smo joj naređenje da uspostavi vezu sa mjestima preko pruge i da ispita da li je neprijatelj u svom nastupanju ostavljao kakve posade, te da do daljnjeg naređenja ostane na tom mjestu. U isto vrijeme uputili smo joj manevarski vod VI Brigade sa ekrazitom da izvrši akcije na pruzi.

Momentalna situacija na sektoru Bosiljeva nepoznata nam je, osim što znamo da se neprijatelj još uvijek nalazi tamo i prema nekim nezvaničnim glasinama da će se tamo i zadržati sa nekim snagama. Sada se mi nalazimo sa naše obadvije Brigade na ovoj strani pruge i to sa dva bataljona VI Brigade u Zagorju, a sa dva u Krakaru. XIV Brigada nalazi se u Gomirju i Vitunju. Na ovom sektoru u ovoj jačini mi ne možemo ostati duže vremena i to prvo iz razloga prehrane, a drugo što tu nema nekih akcija koje bi mogli izvoditi sa obadvije brigade. Situacija vjerovatno da se može izmijeniti na bosiljevačkom sektoru, ali pri ovakvoj situaciji mi ne možemo kretati dalje. Zato vas molimo da nam date zadatke i direktive[3] za slučaj ako ne bude moguće produžiti u ranije predviđenom pravcu preko ovoga sektora.

Do sada nijesmo uspjeli uspostaviti vezu sa vama radio-putem. Šta je uzrok tome mi ne znamo, ali nam se čini da ovi radiotelegrafisti ne znaju ništa, pa vas molimo da preduzmete mjere, te da nam uputite jednoga čovjeka dok se uspostavi veza. Za nas bi momentano bilo najvažnije da djelujemo sa obadvije brigade skupno, obzirom na potrebu neposrednog rukovođenja i izgradnje jedinica.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
A.[4] Turkulin

Komandant:
Veljko Kovačević

[3] Vidi dok. br. 69 i 82.
[4] Artur

BR. 75

NAREĐENJE ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VLAK NA PRUZI DARUVAR—DULAVEC[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj 276/43
Dne: 24. V. 1943, 12,30 sati

Naređenje za akciju.

ŠTABU I II, III BATALJONA, MITRALJESKOJ ČETI I KALNIČKOM BATALJONU.[2]

Na položaju

Pošto se naše jedinice već duže vremena odmaraju, neprijatelj se bezbrižno šeće našim cestama i prugama. A mi kao vojska koja se bori za narodno oslobođenje, mi ne smijemo dozvoliti ni jednoga časa da neprijatelj ne osjeti nas. I mi smo se zakleli da nećemo dozvoliti neprijatelju da se šeće po našem slobodnom teritoriju i da se vozi po našim cestama i prugama.

U vezi s tim, 23 o. m. dobili smo naređenje preko radija od našeg Vrhovnog štaba, kao i od komandanta druga Tita, da rušimo ceste i pruge i da tučemo neprijatelja na svakom koraku.[3] Svako naređenje koje je dobiveno od Vrhovnog štaba i od naše Divizije, naši borci XVII Brigade uvijek su izvršili u podpunosti. I sad ovu akciju, koju smo odredili da izvršimo, mi smo sigurni da ćemo izvršiti u podpunosti. u vezi sa tim ovaj štab

N A R E Đ U J E

(sekcija Slatina 1 : 100.000)

I Bataljon:

Ovaj bataljon odrediti će jednu četu, koja će poslije izvršene eksplozije, kada naiđe oklopni voz, izvršiti juriš u najvećoj brzini, tako da onaj ostatak neprijatelja koji ne bude uništen od minirajuće eksplozije voza, odmah uništi. Zajedno sa ovom četom poći će komandir

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1-1, k. 1121.

[2] Riječ je o Prvom bataljonu Kalničkog NOP odreda. Ovaj bataljon upućen je u Slavoniju polovinom svibnja 1943 god. Vidi dok. br. 48.

[3] Naređenje je prenijela radio stanica Slobodna Jugoslavija.

minerske grupe sa potrebnim minirajućim priborom. Mjesto postavljanja mina, kao i mjesto čete biće rampa preko koje se je redovno prelazilo za Hrvatsku.[4] Ova četa ne smije niti najmanje da se zadržava poslije eksplozije, već odmah da snažnim jurišem jurne k vozu za izvršenje svoga zadatka.

Ostatak toga bataljona tj. dvije čete pojačane sa dva teška mitraljeza, postaviti će zasjedu na liniji k. 177, mlin u Koreničanima, tj. zasjeda će biti postavljena prema Bastajima. Zadatak je ove zasjede da odmah poslije eksplozije pod vozom prelomi prugu i spriječi dolazak drugih oklopnih vozova. Za potreban alat za rušenje pruge pobrinuti će se Štab bataljona.

II Bataljon:

Ovaj bataljon odrediti će jednu četu u sastav Kalničkog bataljona, sa kojom će poći i Štab bataljona. Jednu četu toga bataljona odrediti će Štab za brigadnu rezervu, koja će se nalaziti sa Štabom brigade. Četa ovog bataljona koja je danas došla sa puta ostati će kao osiguranje ostatku mitraljeske čete na Lutoču.

Kalnički Bataljon:

Ovaj bataljon pojačan sa jednom četom II bataljona ove Brigade postaviti će zasjedu prema Đulavecu na mjestu gdje se križa cesta i pruga naspram sela Potočani. Zadatak je ove zasjede da isto, kao i zasjeda prema Bastajima, odmah poslije eksplozije prekine prugu i onemogući dolazak drugih oklopnih vozova. Za izvršenje prednjeg zadatka ovoga bataljona dodjeljuju mu se dva teška mitraljeza iz mitraljeske čete ove Brigade sa kompletnom poslugom. Mitraljeska četa toga bataljona ostati će u sadanjem logoru, radi toga što nema tovarnih konja.

Mitraljeska četa:

Komandir mitraljeske čete odrediti će dva teška mitraljeza za I bataljon, a dva teška mitraljeza za Kalnički bataljon.Ovi mitraljezi moraju da budu u sastavu gore navedenih bataljona najzad do 15,30 sati.

III Bataljon:

Ovaj bataljon ostaje na svojim dosadanjim položajima.

Referent saniteta[5] organizirati će brigadno previjalište u selu Koreničanima, u kućama kod katoličke crkve. Isto tako referent saniteta postarati će se da četa koja vrši napad ima najpotrebniji zavojni sanitetski materijal za ukazivanje prve pomoći.

Štab brigade nalaziti će se u selu Koreničanima, u blizini crkve.

[4] Miniranje i napad na oklopni vlak izvršeni su na pruzi Daruvar—Đulavec. Vidi dok. br. 79.

[5] Ekrem Maglajlić

Sa četom I bataljona koja vrši napad poći će obavještajni oficir istoga bataljona drug Trbojević Ljubomir, kao član štaba i odgovoran za pravilno postavljanje zasjede.

Drug Trbojević snabdjeti će se sa signalnim pištoljem, te po iz vršenom zadatku ispaliti će jednu zelenu raketu u pravcu Bastaja, a jednu u pravcu Đulaveca, kao znak da je zadatak izvršen i da se zasjede povlače.

Štabovi bataljona snabdjeti će se isto sa signalnim pištoljima, te u slučaju nailaska neprijatelja ispaliti će po jednu crvenu raketu, svaki u svome pravcu.

U slučaju da mine ne eksplodiraju, znak za povlačenje jedinica dati će Štab brigade sa tri crvene rakete, koje će biti ispaljene iz sela Koreničana u tri pravca i to: prva prema Đulavecu, druga prema Bastajima, a treća prema četi koja je na prelazu pruge.

Znaci raspoznavanja za noć 24 na 25. V. 1943: **smrt.....izdajicama.**

Polazak jedinica tačno u 16 časova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

ŠTAB[6]
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJ. HRVATSKE
A. broj: 21
Dana 24. V. 1943

Primljeno na znanje.
U akta.

S. F. — S. N.

Načelnik štaba:
Bogdanović Gedeon

[6] Sljedeći tekst dopisan mastilom.

BR. 76

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE ZA RASPORED JEDINICA DRUGE NOU BRIGADE[1]

25 maja 1943

ŠTABU VI DIVIZIJE

Situacija na Kninskom sektoru se je poboljšala.[2] U vezi s time dva bataljona[3] II brigade ostati će i dalje na sektoru Gospić, ali ćete ih skinuti sa položaja i staviti ih kao rezervu da bi ih se moglo upotrijebiti prema potrebi za sektor Gospić, za sektor Lapac ili za Kninski sektor. Mislimo da bi najzgodnije mjesto bilo za ove bataljone sektor Bilaj —Ostrovica—Vrebac. Ostala dva bataljona II brigade koji su se nalazili na sektoru Lapac[4] upućeni su na južni sektor.

U vezi s ovim izmjenama vaš Štab za sada ostati će i dalje na sektoru Gospić. Teško oružje koje tražimo za sektor Otočac treba najhitnije da tamo stigne.[5]

Na sektoru Vratnika neprijatelj je tokom jučerašnjeg dana tri puta napadao naše položaje ali je bio odbijen. Neprijatelj je pretrpio [gubitke od] 100 mrtvih i mnogo ranjenih. Danas je neprijatelju uspjelo zauzeti kotu Goljak.[6] Na ostalim sektorima nema pokreta neprijatelja.

Izviješteni smo sa Korduna da je Unska grupa napala Bučicu.[7] Zarobljeno 200 domobrana, dok je ostatak posade satjeran u crkvu za koju se još vodi borba. Dosadašnji plijen iznosi 4 topa, 4 teška mitraljeza i 20 p. mitraljeza.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49/1-1, k. 419.

[2] O formiranju Kninskog sektora vidi dok. br. 12.

[3] Drugi i Četvrti. Vidi dok. br. 37.

[4] Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu koji su, po naređenju Šeste divizije od 12 svibnja, upućeni na područje Donjeg Lapca radi spriječavanja eventualnog neprijateljskog prodora u Lapačku kotlinu. Vidi dok. br. 37.

[5] Vidi dok. br. 73.

[6] Vidi dok. br. 94.

[7] Opširnije o napadu na ovo uporište vidi dok. br. 66, 72 i 92.

BR. 77

ZAPOVIJEST ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA Nnapad NA KUTJEVO[1]

ŠTAB
I SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 21/1943.
Dana 25. V. 1943/18.20 sati.

Predmet: Naređenje za napad na neprijateljsko uporište Kutjevo.[2]

Štabu IV divizije NOV Hrvatske
Štabu X divizije NOV Hrvatske
K-dantu minobacačkog diviziona [3]
Komandiru baterije [4]

Na položaju

U neprijateljskom uporištu Kutjevu nalaze se dve satnije ustaša sa uobičajenim naoružanjem[5]. Neprijatelj se nalazi u starim bunkerima, u zgradama samog mesta, a obnoć izvlači deo snaga van mesta sa namerom da u slučaju našeg napada udari naše jedinice s leđa.

U cilju likvidacije tog uporišta ovaj štab

Z A P O V E D A:
(sekcija Sl. Požega, Sl. Brod 1 : 100.000)

1. Štabu IV divizije:

a) Jednom brigadom da likvidira uporište (XVIII[6]).

b) Jednom brigadom da organizira zasedu i demonstrativan napad na Kulu i Bekteže od strane Kutjeva,[7] drži zasedu na linijama Kutjevo—Pleternica, Kutjevo—Sl. Požega, jednim bataljonom (sa minobacačima) fingira s južne strane napad na Slavonsku Požegu, u zajednici sa haubicom, koja će tući Požegu sa severne strane.

2. Štabu X divizije:

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2-1 k. 908.

[2] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 85, 86 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Četvrte divizije Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 2 lipnja 1943 godine.

[3] Franjo Kofler

[4] Komandir haubičke baterije Štaba Prvog slavonskog korpusa bio je Gajo Ivanković. O formiranju baterije vidi dok. br. 13 i 57.

[5] Kutjevo je branila Šesnaesta ustaška bojna.

[6] Riječ je o Osamnaestoj NO brigadi. Vidi dok. br. 86.

[7] Ovaj zadatak imala je Dvanaesta NOU brigada. Vidi dok. br. 86.

a) Jednom brigadom blokira Kutjevo i napada bandu s leđa, ako bi eventualno ova izišla jednim svojim delom iz uporišta kako je gore spomenuto.[8]

b) Jednom brigadom postavlja zasedu na cesti Kutjevo—Vetovo —Jakšić, na cesti Kutjevo—Orahovica, na cesti Bekteže—Našice i na železničkoj pruzi Našice—Plęternica.[9] Jednom četom osigurati haubicu, koja će vršiti fingirani napad.

3. Pionirski vodovi i minerske grupe obeju divizija treba da onesposobe za promet sve prometne linije.

4. Komandant minobacačkog diviziona rasporediće teške bacače najvećim delom za napad na samo uporište, a ostatak za fingirani napad na Kulu, Bekteže i Slavonsku Požegu, te na glavnim zasedama. To će učiniti u saglasnosti sa štabovima divizija.

5. Komandir baterije dodeliće brdske topove XVIII brigadi za napad a haubicu za demonstrativan napad negde od Kunovaca i Bankovaca. Za taj demonstrativan napad može se upotrebiti do 40 granata. U slučaju da haubica dođe u opasnost da padne neprijatelju u ruke, osiguranje će držati dotle vatru, dok posluga haubice istu ne uništi. Pred zoru sledećeg dana povući haubicu preko Vrhovaca u pravcu Papuka i zakonspirisati je negde na putu Vrhovci—Papuk.

Demonstrativnu vatru usmeriti u pravcu kasarne na istočnom delu grada, kao i u pravcu Glavice (k. 212).

6. Štab korpusa nalaziće se u Venju.

Štab IV divizije nalaziće se u Mitrovcu.

Štab X divizije nalaziće se na Matauli (k. 269) između Bekteža i Kutjeva.

7. Veza između Štaba korpusa i Štaba IV divizije održavaće se kuririma, eventualno telefonom.

Veza između Štaba korpusa i Štaba X divizije održavaće se preko radio-stanica.

Vezu će između pojedinih štabova u Korpusu organizovati drug Smjeli[10], te dodeliti divizijama potreban broj radio-stanica i telefona ukoliko se već taj materijal ne nalazi u divizijama.

8. Početak napada biće 28 maja 1943 u 23 časa.

9. Naredenje za povlačenje daće Štab korpusa pismenim putem.

Pravac povlačenja za IV diviziju: Tromeđa—Klokočica—Bazova Glava, a za X diviziju: Kapovac—Petrov Vrh.

10. Znaci raspoznavanja za noć između 28 i 29 maja 1943:

Korpus—Slavonski, a za dan 29 maja 1943:

Poziv: Pušku u horizontalnom položaju desnom rukom triput dići iznad glave.

---

[8] Divizija je za izvršenje ovog zadatka odredila Sedamnaestu NO brigadu. Vidi dok. br. 85.

[9] Ove zasjede postavila je Dvadeset prva NO brigada. Vidi dok. br. 85.

[10] Ante Antičević

Odziv: Pušku u vertikalnom položaju levom rukom dvaput isturiti u stranu.

Osim toga bezuvetno treba da se svaka desetina snabde belim platnom kojim će za znak raspoznavanja naših jedinica kružno mahati ispred sebe.

11. Centar za evakuaciju ranjenika biće Tromeđa (713) preko Hrnjevca i Lipe.

12. Centar za evakuaciju plena biće Bazova Glava preko Doljanovca i Petkove Glave.

Napomena:

Skicu Kutjeva dobiće Štab IV divizije naknadno.

Zapovedi za napad na sledeća uporišta: Kulu i druga dobiće štabovi divizija naknadno[11].

Upute za organizaciju vatre i pokrete dobiće Štab IV divizije naknadno.

Razradu plana za napad i sastavljanje zapovedi za napad treba da štabovi čuvaju i drže u najvećoj konspiraciji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Duško S. Brkić

Komandant:
Petar Drapšin

[11] Redakcija posjeduje ove zapovijesti ali ih neće objaviti, jer je neprijatelj napustio Kulu i Bekteže prije nego što je napad uslijedio. (Dokumenti u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1, k. 1121, br. 9/1, k. 892 i br. 3/1, k. 1121.)

BR. 78

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD GOSPIĆA [1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE
Op. broj 45
25 maja 1943 u 1,45 h

ŠTAB I KORPUSA[2] NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE
Op. broj 89/43
25. V. 1943

Operativni izvještaj za 21 i 22 maja 1943.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

21 maja o. g. u cilju blokade Gospića držali su položaje IV bataljon II brigade i I bataljon III brigade.[3] II bataljon II brigade smješten je kao rezerva u selu Trnovac.

Pomenutog dana u 6.30 časova ujutro neprijatelj jačine 600 ustaša, sa dva topa, dva tenka, pet teških mitraljeza, krenuo je prema Smiljanskoj Plantaži[4] u cilju osiguranja aerodroma. Na ovome sektoru nalazila se je jedna četa IV bataljona »S.O.«,[5] koja je pod pritiskom jačeg neprijatelja morala otstupiti sa jugoistočne ivice Plantaže u samu Plantažu. Odmah je izdato naređenje bataljonu »Ognjen Prica« da se prebaci iz Trnovca za Kolakovicu i Bogdanić, pošto se nisu znale neprijateljske namjere. Na ovom sektoru bataljon je ostao čitavi dan.

Za pojačanje četi IV bataljona bačena je u borbu i III četa istog bataljona koja se nalazila u rezervi.

Oko 16 časova istog dana neprijatelj se je povukao u žicu pod zaštitom tenkova, praćen našom uzastopnom vatrom.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 10 mrtvih i 20 ranjenih.

Na našoj strani gubitaka nije bilo.

Odmah čim je neprijatelj otstupio, po mišljenju Štaba divizije, Štab II brigade skoncentrisao je i rasporedio na položaju na pomenutom sektoru i II bataljon. Za vrijeme noći II bataljon i dvije čete IV bataljona privukli su se u neposrednu blizinu aerodroma zahvatajući svojim lijevim krilom Veliko Egzercirište. II bataljonu dodijeljen je jedan teški minobacač i protukolski mitraljez. Zadatak naših snaga

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 41/1-4, k. 419.
[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Vidi dok. br. 65.
[4] Plantaža (u Smiljanskom Polju).
[5] »Staniša Opsenica«

bio je: slabijim otporom bojnih patrola uvući neprijatelja u naš posjednuti utvrđeni i maskirani položaj, koji se savijao u vidu potkovice, pustiti ga na blisko otstojanje i sa jakom i dobro organizovanom vatrom nanijeti mu što veće gubitke.

22 ov. mj. u 6 časova ujutro krenuo je neprijatelj iz Gospića prema našim položajima sa snagama oko 1000 ustaša.[6] Neprijatelj je vršio pokret uz pomoć vatre iz dva topa i dva teška minobacača, koji su tukli iz mjesta, a tri tenka i veći broj automatskih oruđa sadejstvovali su sa napadnim kolonama.

Neprijatelj je išao bezglavo u više kolona i gomila bez nekog naročitog borbenog rasporeda (izgleda pijan), te su ga naši borci pustili na blisko otstojanje. Kad je neprijatelj došao na nekim mjestima na otstojanje do 200, na nekim do 500 metara, obasut je žestokom vatrom iz svih oruđa. Zahvaljujući tenkovima, iako uz teške gubitke, neprijatelj je upravo ludjački nadirao tako, da su se naše snage, ugrožene od tenkova, morale povući. Razlog je ovome taj, što je teren ravnog i pomalo valovitog oblika, za pokret neprijateljskih tenkova uopšte podesan, te je omogućavao neprijateljskim tenkovima da koriste usječene puteve koje su bili zaposjeli naši borci i tako prisiljavali iste na povlačenje.

Ovakvi putevi i živice onemogućavale su našem protukolskom mitraljezu da uspješno gađa tenkove, već je isti premještan sa položaja na položaj ali sve bez uspjeha.

Ipak su naše snage sa prihvatnih svojih položaja uspjele potpuno zaustaviti neprijatelja, t. j. na samoj jugoistočnoj ivici Plantaže.

Na ovim položajima ostale su naše i neprijateljske snage cijelog dana. Štab II brigade pokušao je pripremiti protunapad u toku dana, ali brisani teren i avijacija nisu to omogućavali, te se od toga odustalo. U prvi sumrak pripremljen je protunapad, ali je neprijatelj pod zaštitom tenkova blagovremeno povukao se u žicu.

U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 80 mrtvih i 100 ranjenih.

Na našoj strani bila su tri mrtva i osam ranjenih drugova, od kojih je jedan ostao u jedinici.

U ovoj borbi utrošeno je 10.000 metaka po raznim oruđima, osam mina za teški minobacač, 30 mina za male bacače i 40 metaka za protukolski mitraljez.

Izgubljenog oružja nije bilo.

Plijena nikakvog također nije bilo.

U ovoj akciji starješine i borci dobro su se snalazili, položaji su bili dobro utvrđeni i maskirani. Razlog da neprijatelj nije imao mnogo veće gubitke jest taj, što je omogućeno neprijateljskim tenkovima da krstare na čitavom frontu koristeći usječene puteve, mrtve uglove u valovitom zemljištu, živice itd., te naš protukolski mitraljez nije mogao iskoristiti momenat da uspješno tuče tenkove.

[6] Odnosi se na dijelove Četvrtog ustaškog stajaćeg zdruga.

Osim toga. neprijateljski avioni onemogućavali su svaki pokret tako da se nije moglo uopšte manevrisati sa protukolskim mitraljezom niti mjenjati položaj. Tako je uspjelo neprijateljskim tenkovima da napadaju uspješno naše borce i izbacuju iz rovova.

23 maja o. g.

Pošto se neprijatelj povukao prošlog dana oko 16 časova, naše snage ponovno su zauzele najbliže položaje prema neprijatelju. Uslijed dosta velike zamorenosti naših snaga položaji su zaposjednuti sa manjim snagama. 23 ov. mj. ujutro neprijatelj je ponovo sa uobičajenim ciljem krenuo sa snagama od 600 vojnika i dva tenka prema našim položajima.

Noću između 22 i 23 maja o. g. donesene su dvije nagazne mine iz III brigade i postavljene na dva mjesta kuda su najviše prolazili neprijateljski tenkovi.

Istog dana neprijatelj je kretao u streljačkom stroju, a tenkovi su mu kretali Smiljanskom ulicom štiteći lijevo neprijateljsko krilo. Kad je došlo do sukoba sa našim snagama, koje su se opet pod pritiskom neprijatelja morale povlačiti, neprijateljski tenkovi krstarili su lijevo i desno oko puta. te je jedan naletio na postavljenu minu, koja je eksplodirala i tenk oštetila.

Neprijatelj je došao do svojih uobičajenih položaja, gdje je zaustavljen, a oštećeni tenk zavučen je za jednu zidinu gdje je ostao preko čitavog dana.

Uslijed aktivnosti neprijateljske avijacije nije se mogao poduzeti nikakav manevar od naše strane, a i sam nespretan teren iziskuje velike žrtve.

Istoga dana uz jedan mali minobacač stajao je komandir II čete bataljona »Ognjen Prica«, koji je davao elemente za gađanje. Nakon nekoliko izbačenih mina, nepažnjom, pomoćnik na minobacaču okrenuo je obratno jednu minu od koje je minobacač eksplodirao. teže ranio nišandžiju i pomoćnika, dok je komandir II čete ostao mrtav.

U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i 25 ranjenih.

Na našoj strani jedan je drug poginuo i šest ih je ranjeno. od kojih jedan iz prateće čete. Dvojica lakše ranjenih drugova ostali su u jedinici.

Zaplijenjena je jedna puška i 200 metaka.

Uništen je sopstveni jedan minobacač.

Utrošeno je 2110 metaka po raznim oruđima i 16 mina za mali minobacač.

24 ov. mj. neprijatelj je također izlazio, ali se je zaustavio ranije nego prošlih dana za 300—400 metara. Tenkovi su se neprijateljski kretali pozadi stroja i nisu uopšte ugrožavali naše položaje. Do sukoba nije došlo.

U svim ovim borbama preko čitavog dana, na izmjenu, neprijateljski avioni mitraljirali su naše položaje, dovozili neprijatelju materijal itd. Zahvaljujući da su položaji dosta dobro organizirani i maskirani, ljudstvo se drži rastreseno na položajima, nismo ipak imali većih žrtava od neprijateljske avijacije.

Ljudstvo II i IV bataljona II brigade uslijed borbe i napetosti svakog dana na položajima dosta je zamoreno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)[7]

Za štab
Operativni oficir:
Stevo Opsenica

BR. 79

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA OKLOPNI VLAK NA PRUZI DARUVAR — ĐULAVEC[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj: 278/43
Dne: 25. V. 1943, 13,45 sati

Desetodnevni izvještaj
od 15. do 25. V. 1943

ŠTABU X DIVIZIJE SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Na položaju

14., 15. i 16. naše jedinice su se nalazile na Točku, gdje su se odmarale kad su došle iz Voćinske akcije[2] i odpremale plijen koji se je nalazio na Točku.

Dana 17. V. 1943 naše su jedinice krenule sa Točka i to: I bataljon: Lisina, Jovanovica i Pjetlova Noga. II bataljon: Lutoč. Isti

[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 52-1, k. 1130.

[2] O napadu na Voćin vidi dok. br. 14.

bataljon je imao jednu četu na cesti Voćin—Zvečevo na osiguranju. III bataljon se je nalazio: Gornji Borki, Vrani Kamen i održavao je vezu sa Brkinim[3] bataljonom.

Od 18. do 22. V. 1943 nalazile su se naše jedinice na tim mjestima gdje su se zanimale vojnički, tj. razvijale su se u streljački stroj, rukovanje sa puškomitraljezom, kao i sa bombama, pješadijski egzercir, održavale vojne časove, također i političke.

22. na noć 23. V. 1943 uputili smo naš II i III bataljon sa zamj. komandanta Brigade[4] na sektor Daruvarskog sreza, gdje su sakupili nešto hrane i dovezli za naše bolnice.

23 na 24. V. 1943 vratio se naš II bataljon sa svoje dvije čete, dok je jedna četa ostala u sastavu III bataljona. Naš III bataljon sa jednom četom II bataljona i zamj. komandanta Brigade napao je selo Končanicu. Borba je trajala tri sata i akcija nije u podpunosti uspjela, pošto nije bila vojnički pripremljena. U toj borbi imali smo dva druga mrtva i jednoga ranjenog. Neprijatelj je imao tri mrtva, četiri ranjena i jednoga smo ustašu zarobili, koji nam je dao podatke o njihovim gubitcima, također o ranjenicima.

24. na noć 25. V. 1943 izvršili smo akciju na pancer, tj. na pruzi Daruvar—Đulavec. Akcija je bila pripremljena vojnički, također i politički, i uspjela je u podpunosti. Naš I bataljon bio je u zasjedi prema Bastajima, Kalnički bataljon[5] sa jednom četom II bataljona bio je u zasjedi prema Đulavecu. Jedna četa I bataljona vršila je juriš na pancer kad je bio podminan. Miniranje su izvršili diverzanti III Operativne zone. U toj akciji bio je prisutan zamj. komandanta X Divizije drug Radojica Nenezić. Istom akcijom rukovodio je Štab XVII Brigade. Borba je trajala pola sata. Kad je voz naišao, dignut je u vazduh jedan vagon gdje je bila posada i dva vagona gdje nije bilo posade, dok je drugi vagon isto razbijen u kome je bila posada. U tom vagonu isto je bilo mrtvih, dok je jedan dio Njemaca[6] (bandita) ostalo živih i davali su odpor. Naši hrabri borci izvršili su juriš i osvojili su i pobili bandu koja je još ostala živa, i uništili u podpunosti lokomotivu i pancer. U toj akciji neprijatelj je imao 15 mrtvih Njemaca i zarobili smo 3 željezničara koji su vozili taj voz, koji su kod nas na ispitivanju. U toj borbi zarobljen je jedan laki njemački mitraljez, jedan šmajser, 5 karabina, oko 2.000 municije, jedna radio-stanica, dva tromblona, nešto municije za tromblone, oko 20 bombi i 10 mina za laki minobacač. U stvarnosti bilo oružja i spreme još mnogo više, ali je odletjelo u vazduh i onesposobljeno za dalji rad. Mi nismo imali ni jednog mrtvog ni ranjenog. Sa te akcije naše jedinice povukle se na svoja stara mjesta.

---

[3] Narodni heroj Pajo Orozović-Brko. Poginuo 1944 god. u borbi protiv ustaša kao komandant bataljona Daruvarskog NOP odreda.

[4] Mihajlo Miščević

[5] Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 75.

[6] Iz sastava 187 rezervne divizije.

U međuvremenu od 15. do 25. V. 1943 naše jedinice zarobile su slijedeći plijen:

1 laki njemački mitraljez
1 šmajser
5 karabina
2.000 municije
1 radio-stanica
2 tromblona
nešto municije za tromblone
20 bombi
10 mina za laki minobacač.

U međuvremenu od 15. do 25. V. 1943 neprijatelj je imao 25 mrtvih Njemaca, jednoga zarobljenog ustašu i 3 mrtva ustaše, i nepoznat broj ranjenika. I zarobili smo 3 željezničara.

Naši gubitci: 3 mrtva i 1 ranjen. Od ove trojice naših mrtvih dva su poginula u borbi na Končanici, a jedan drug poginuo je nehotično od jednoga našeg druga. Imena mrtvih i ranjenih dostaviće referent saniteta ove Brigade[7].

Utrošak municije od 15. do 25. V. 1943: 1.500 metaka.

Napomena:

18 o. m. dobili smo naređenje od Štaba Slavonskog korpusa da damo 100 boraca naoružanih sa puškama i 4 pm u sastav novoformirane XXI Brigade[8]. Isti drugovi upućeni su u XXI Brigadu 19. V. 1943. Također smo dobili naređenje da uputimo 15 drugova na diverzantski kurs, mi smo iste i uputili. Isto smo uputili 7 drugova, koji su otišli u sastav artiljerije[9]. I uputili smo 6 drugova za pratnju kod Štaba Slavonskog korpusa.

Naši štabovi bataljona na svojim dužnostima zadovoljavaju.

Moral i borbenost naših drugova zadovoljava, tj. na visini je, dok disciplina nije baš na visini, ali uglavnom zadovoljava i u najskorije vrijeme nastojati ćemo da i disciplina u našoj Brigadi bude na visini.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

---

[7] Ekrem Maglajlić
[8] Vidi dok. br. 52 i 80.
[9] Ovi drugovi ušli su u sastav novoformirane brdske baterije. Vidi dok. br. 57.

BR. 80

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVADESET PRVE NO BRIGADE OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O FORMIRANJU BRIGADE[1]

ŠTAB
XXI BRIGADE N. O. V.
HRVATSKE
Broj: 17/1943
Dne 25. V. 1943
Položaj

ŠTABU X DIVIZIJE

Položaj

Šaljemo Vam izvještaj o vojničkoj djelatnosti u našim jedinicama. Dne 24 o. mj. formirana je XXI Brigada koju sačinjavaju 3 bataljona[2]. Brigada nije mogla biti formirana 21. V. 1943 iz slijedećih razloga:

I Odred III Operativne zone nije poslao određeni broj partizana na vrijeme, tek ih je poslao 23. V. 1943, s tih razloga nije se mogla formirati Brigada, dok I bataljon formiran je 21 o. mj. a II bataljon 23. V. 1943.

Sa I i II bataljonom ove Brigade održani su vojnički sastanci, dok sa III bataljonom to činimo sada. 24 o. mj. održano je vojno-političko savjetovanje na kome su doneseni slijedeći zaključci:

Štab I bataljona kompletan je i obećao da će u budućim akcijama izvršiti sve zadatke koji se pred njega postave. Štab bataljona sastavljen je iz prokušanih boraca, u bataljonu vlada disciplina a moral je na visini. Partizani očekuju nestrpljivo naređenja za akcije.

II bataljon: U II bataljonu naše Brigade nema obavještajne službe i nema izgleda da bi se iz bataljona mogao da pronađe jedan dobar obavještajac. Štab bataljona sastavljen je od starijih boraca, pošto je bataljon sastavljen od više jedinica, stoga se nema pravi pregled nad istim, ali borci žele akciju, po tome se vidi da će bataljon za kratko vrijeme biti u stanju da izdrži najteže zadatke. Disciplina u samom bataljonu je dobra, jedino veliki dio partizana je slabo obučen i obuven. U bataljonu se dnevno održavaju vojnički časovi i zanimanja po vodovima.

III bataljon: Formiran je od jedinica XVI Brigade, I Odreda i jedinica XII Brigade. Štab bataljona obećava da će ovaj bataljon biti

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 10/3 k. 1121.

[2] Opširnije o formiranju ove brigade vidi dok. br. 13 i 52.

u stanju da već sada preuzme teže zadatke. U bataljonu vlada disciplina a moral je na visini. Dnevno se vrše zanimanja i patrolna izviđačka služba. Štab bataljona daje si truda i neprekidno drži vojno-politička predavanja u bataljonu. Partizani su zadovoljni, te se u ovom bataljonu neprekidno čuje pjesma i upiti kada ćemo ići u akciju.

Po svemu ovome vidi se da Štab bataljona si daje mnogo truda. Sam bataljon sa odjećom i obućom stoji vrlo loše.

Mitraljeska četa: Mitraljeska četa je sastavljena od najboljih boraca. Disciplina u samoj četi je na visini, može se reći da je to jedna naša najbolja jedinica.

Ova jedinica drži dnevno zanimanje, te raspolaže dovoljnim brojem municije i primila je dovoljnu količinu ulja za podmazivanje oruđa.

Pionirski vod: Ovaj vod nije još formiran kako treba, t.j. nema dovoljno alata, ali postavljen mu je zadatak da u najkraće vrijeme sakupi potreban alat. Diverzantske grupe još nemamo, ali imademo partizana koji izrazuju želju za kurs diverzanata.

Bolnička četa: Komandir i komesar ove čete daju obećanje da će sanitetska služba u našoj Brigadi dobro funkcionirati. Komesar ove čete daje si mnogo truda, te je za ovo kratko vrijeme uspio da sredi prilike u ovoj četi. Osjeća se oskudijevanje u sanitetskom materijalu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Z. polit. komesara:
Miloš Crnobrnja

Za komandanta:
Mijo Bobetko

BR. 81

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA UPUĆIVANJE BORACA RADI FORMIRANJA BATALJONA PROTIV PETE KOLONE[1]

GLAVNI ŠTAB
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
HRVATSKE
Ob. br. sl.
Dne 26. V. 43 g.

ŠTABU UNSKE GRUPE, KARLOVAČKOG, KORDUNAŠKOG, BANIJSKOG, I KORPUSU I OB. ODSJ.[2]

Odlučili smo formirati specijalni bataljon za borbu protiv pete kolone. Bataljon će nositi naziv »BATALJON PROTIV PETE KOLONE« (bataljon P. P. K.) U njegov sastav treba da uđu odabrani borci, hrabri, potpuno povjerljivi i politički pouzdani, te fizički izdržljivi. Ova jedinica osim zadatka borbe protiv pete kolone imaće i izvjesne zadaće kontrolnog karaktera, t.j. na terenu na kome u izvjesno vrijeme bude konkretno djelovala imaće pravo da kontrolira kretanje, isprave i objave kako civilnih tako i vojnih lica. To je još jedan razlog da u njenom sastavu moraju biti drugovi besprekornog ponašanja jer se kontrola nad vojnim licima ne može povjeriti nepouzdanom ljudstvu.

U svrhu formiranja gore navedenog bataljona Vaš štab uputiće[3] drugova koji odgovaraju gore navedenim uslovima. Dotični drugovi moraju se javiti u selu Crna Vlast kod Vrhovina 3 juna o. g. Sa sobom treba da ponesu svu svoju ratnu i ličnu spremu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant: Komesar:

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 31-2, k. 104.

[2] Štabu Unske operativne grupe, Karlovačkom NOP odredu, Prvom korduna škom NOP odredu, Banijskom NOP odredu, Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske i Obavještajnom otjseku Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske.

[3] Broj nije naveden.

BR. 82

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE DIVIZIJE ZA RASPORED I DEJSTVO ŠESTE NOU I ČETRNAESTE NO BRIGADE.[1]

Op. 35/43
26. V. 43

ŠTABU XIII DIVIZIJE

Primili smo Vaš dopis O. br. 58/43 od 24 o. mj.[2]

Obzirom na to da neprijatelj u Senju i Krivom Putu raspolaže sa prilično jakim snagama[3] i pokušava prodrijeti na naš oslobođeni teritorij, uputite odmah jednu Vašu brigadu na sektor Brinje.[4] Ukoliko bi neprijatelj prodro u Žutu Lokvu, snage koje se sada nalaze prema njemu[5] zaštićivale bi pravac prema Otočcu a Vaša brigada pravac prema Brinju. Rad snaga koje stoje pod komandom »Operativnog štaba Gacka«[6] i rad Vaše brigade mora biti koordiniran da bi se stvorile mogućnosti nanošenja što većih udaraca neprijatelju i eventualno uništenje te njihove kolone. Radi toga te naše snage moraju stajati u čvrstoj vezi.

II. Vaša brigada mora biti raspoređena tako da tri njena bataljona budu na sektoru Zagorje—Modruš a jedan kod Gomirja.[7] Bataljoni kod Zagorja i Modruša treba za sada da služe kao rezerva a po potrebi moći će se iskoristiti u slučaju nadiranja od Ogulina koordinirajući svoj rad sa snagama VIII Divizije koje su u Plaškom.[8] Bataljon kod Gomirja treba aktivirati na pruzi tako da stalno ometa saobraćaj i sa pojedinim svojim dijelovima vrši diverzije. Zato mu stavite na raspolaganje eksploziva a ukoliko ga nemate dovoljno podignite ga u Štabu korpusa.[9]

Do daljnjeg naređenja Štab Primorsko-goranskog odreda stavlja se sa svojim jedinicama operativno pod komandu Vašeg Štaba.

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32-2, k. 104.

[2] Vidi dok. br. 74.

[3] O jačini ovih neprijateljskih snaga vidi dok. br. 60.

[4] Na sektor Brinje upućena je Šesta NOU brigada. Vidi dok. br. 91.

[5] Na ovom pravcu neprijateljskog prodora držala je položaje Četvrta NO brigada Osme divizije. Vidi dok. br. 94.

[6] Pod komandom ovog štaba nalazile su se sljedeće jedinice: Prva NOU brigada Šeste divizije, Četvrta NOU brigada Osme divizije i Šesta NOU brigada Trinaeste divizije. Vidi dok. br. 59.

[7] Riječ je o Četrnaestoj NO brigadi. Vidi dok. br. 74.

[8] U Plaškom se nalazila Peta NOU brigada.

[9] Vidi dok. br. 91.

Taj odred treba iskoristiti tako da zatvori pravac od Novoga, da kontroliše teren prema neprijateljskim bazama, osigurava bolnice, kontroliše nama potrebne komunikacije. Osim toga pojedinim njihovim grupama ostaje zadatak suzbijanja djelatnosti četničkih bandi, za što je Štab zone[10] i odreda primio već konkretna naređenja i uputstva.

Javite nam da li ste upoznati gdje se sada nalazi Karlovački odred.[11] Ukoliko imate s njime vezu prenesite mu naređenje da odmah postane aktivan na pruzi Karlovac—Ogulin, vršeći diverzije i ometajući saobraćaj tom prugom.

Doznali smo da je Vaš kurir (Dimnjačar)[12] izgubio prije nekoliko dana poštu koju je nosio za Vaš Štab. Zato ponavljamo naređenje sadržano u toj pošti po kome treba da nam pošaljete 20 drugova za stražare pri našem Štabu. Ti drugovi moraju biti disciplinovani, dobri i povjerljivi, naoružani sa karabinima mauzer i pristojno odjeveni. Trebaju biti omladinci koji imaju izgleda za razvoj u desetare i vodnike.

Četničke bande koje su prodirale od Grahova[13] i Knina vratile su se u polazne baze.[14] U Bihaću nema naročite koncentracije. tek po nekim vijestima trebalo bi u toku današnjeg i sutrašnjeg dana da u njega stigne izvjestan veći broj Njemaca.

Primili smo neslužbeno obavještenje da je Unska grupa razoružala Bučicu, zaplijenila 4 topa i zarobila preko 200 domobrana.[15]

Radi vrlo malih zaliha hrane kojima raspolažemo nastojte Vaše jedinice ishranjivati prvenstveno sa terena i što manje trošite rezerve iz magazina.

Nastojte svakako hitno uspostaviti radio-vezu s nama. Ukoliko ne bi to uspjelo. svakodnevno nas izvještavajte o situaciji na Vašem sektoru preko Operativnog štaba Gacka ili drugim putem koji bude u konkretnoj situaciji najkraći ili najbliži telefonu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar: Komandant:

---

[10] Odnosi se na Štab Pete operativne zone.

[11] Karlovački NOP odred prebacio se tada u Sloveniju. Vidi dok. br. 91.

[12] Poginuo nesrećnim slučajem kod Otočca 1943 god. Redakcija nije mogla utvrditi njegovo pravo ime i prezime.

[13] Bos. Grahovo

[14] Vidi dok. br. 70 i 79.

[15] Vidi dok. br. 66 i 92.

BR. 83

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORPUSA OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD VAGANCA I GOSPIĆA[1]

O. br. 90/43
26 maja 1943

Izvještaj o operacijama
VI i VIII divizije od 21. V
do 24. V. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

21. V. 1943

300 njemačkih vojnika krenulo je iz Vaganca u rano jutro cestom prema Ličkom Petrovom Selu i Čelopeku, a sa jednom kolonom u pravcu Rešetara. 1 bataljon XV brigade koji je zatvarao taj pravac sačekao je neprijatelja na bliskom otstojanju, obasuo jakom vatrom i odbacio neprijatelja u polazne baze.[2] Odmah iza ovoga neprijateljska avijacija bombardovala je naše položaje bez rezultata, a tako isto tukao je i artiljerijskom vatrom od Vaganca. U prvi sumrak neprijatelj je napustio Vaganac i snage ovog bataljona su ušle u isto selo.

Zarobljen je jedan neprijateljski vojnik.

Zaplijenjena su 3 karabina, 1 pištolj, 3 para cipela, 3 uniforme, 400 puščanih metaka.

Gubici neprijatelja: 34 mrtva (među njima navodno 1 pukovnik) i 15 ranjenih.

Naši gubici: 2 teže i 3 lakše ranjena.

Utrošeno je 1.300 metaka, dobiveno 400, manjak 900 metaka.

Izgubljenog i pokvarenog oružja nije bilo.

Kritički osvrt: Neprijatelju bi bili nanijeti mnogo veći gubici i zadobiveno više plijena, ali veza između jedinica je bila slaba, niže starješine ne drže svoje jedinice u ruci, radi čega iznenađenje koje je postignuto, niti stvorena panika kod neprijatelja nije iskorištena.

Istog dana na sektoru Gospić 600 ustaša sa dva topa, 2 tenka krenuli su iz žice u 6.30 sati prema Smiljanskoj Plantaži[3] u cilju osiguranja aerodroma. U prvo vrijeme prema neprijatelju nalazila se je samo jedna četa, koja je pod borbom otstupila nanijevši neprijatelju

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 42/1-4, k. 419.

[2] Vidi dok. br. 62 i 71.

[3] Plantaža (u Smiljanskom Polju).

gubitaka. Odmah je ubačena iz rezerve još jedna četa 4 bataljona II brigade i zaustavljeno je dalje neprijateljsko prodiranje. Oko 16 časova neprijatelj se je povukao u žicu.[4]

Gubici neprijatelja: 10 mrtvih i 20 ranjenih.

Na našoj strani gubitaka nije bilo.

22. V. 1943

U 6 sati ujutro krenulo je iz Gospića 1.000 ustaša sa tenkovima i topovima u gomilama i bez ikakvog vojničkog rasporeda prema Smiljanskoj Plantaži.[5] Dva bataljona II brigade, ojačani sa dvije čete, posjeli su u toku noći položaje sasvim blizu aerodroma zahvatajući lijevim krilom Veliko Egzercirište. Neprijatelj je pušten na blisko otstojanje i obasut jakom vatrom iz svih raspoloživih oruđa. Pijane rulje neprijatelja i dalje su nadirale pored velikih gubitaka koje su imale. Naše jedinice ipak su u prvo vrijeme uspjele da zaustave neprijatelja, ali pod ponovnim pritiskom neprijatelja i njihovih tenkova, naše jedinice povukle su se na prihvatne položaje i zaustavile neprijateljsko napredovanje na samoj jugoistočnoj ivici Plantaže. Borba se vodila u toku cijelog dana. Uveče je pripremljen protunapad, ali se neprijatelj pod zaštitom mraka već bio povukao.

Gubici neprijatelja u toku dana: 80 mrtvih i 100 ranjenih.

Naši gubici: 3 mrtva i 8 ranjenih.

Plijena ni gubitaka u oružju nije bilo.

Utrošeno je 10.300 puščanih i mitraljeskih metaka, 8 mina za t. bacač, 30 mina za m. bacače i 10 metaka za protukolski mitraljez.

23. V. 1943 i 24.V.

U rano jutro ustaše iz Gospića kretale su sa tenkovima prema našim ložajima kao i prethodnog dana.[6] Jedinice II brigade, koje su se nalazile nasuprot neprijatelja, minirale su cestu kuda je obično nailazio tenk. Neprijatelj je zadržan kao i prošlih dana, tj. na jugoistočnoj ivici Plantaže. Jedan tenk nalietio je na postavljenu minu i oštećen, ali ga je neprijatelj pomoću drugih tenkova uspio izvući. Protukolski mitraljez tukao je tenkove bez uspjeha, jer su se dobro zaklanjali i manevrisali. Neprijateljska avijacija tukla je neprekidno naše položaje i spuštala u Gospić razni materijal. Pred veče ustaše su se povukle ponovo u žicu.

Zaplijenjena je 1 puška i 200 metaka.

Gubici neprijatelja u toku ova dva dana: 20 mrtvih i 25 ranjenih.

Naši gubici: 1 mrtav i 6 ranjenih, od kojih 2 lakše, tako da su ostali u jedinici.

Utrošeno je 2.110 puščanih i mitraljeskih metaka i 16 mina za mali bacač.

---

[4], [5] i [6] Vidi dok. br. 78.

Uništen je 1 naš mali bacač nepažljivim rukovanjem posluge, koja je minu stavila u cijev naopako, tako da je bacač eksplodirao i ranio 2 poslužioca, a komandir čete ostao je na mjestu mrtav.

Kritički osvrt: Teren oko Gospića na kome su se vodile borbe je dosta brisan i pomalo valovitog oblika, tako da su neprijateljski tenkovi mogli svuda da se kreću i da manevrišu, uslijed čega naš protukolski mitraljez nije mogao biti kako treba iskorišten. Pored toga neprijateljska avijacija, koja je svakodnevno bombardovala i mitraljirala naše položaje, onemogućavala je našim jedinicama manevrisanje, jer bi se inače otkrili i bili tučeni. Starješine i borci dobro su se snalazili. Veza je bila dobra, položaji utvrđeni i maskirani, što je doprinijelo da nismo imali većih gubitaka.

Ukupno:

Zarobljen 1 njemački vojnik.

Zaplijenjeno: 4 puške, 600 metaka, 1 pištolj, 3 para cipela i 3 para odijela.

Gubici neprijatelja: 144 mrtva i 160 ranjenih Nijemaca, ustaša i domobrana.

Naši gubici: 4 mrtva i 19 ranjenih.

Oštećen 1 neprijateljski tenk.

Utrošeno: 13.710 puščanih i mitraljeskih metaka, 8 mina za t. bacač, 46 mina za m. bacač, 40 metaka za protukolski mitraljez i uništen 1 m. bacač nepažljivim rukovanjem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
s. o.

Komandant,

Prilog: Pregled gubitaka.

BR. 84

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA KAPTOL[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. br. 33/1943
Dana 26 maja 1943 u 19 sati

Naređenje za likvidaciju neprijateljskog uporišta Kaptol.

ŠTABU XII BRIGADE N.O.V. HRVATSKE
ŠTABU XVIII BRIGADE N.O.V. HRVATSKE

Prema prikupljenim podacima neprijatelj u jačini od oko 350 vojnika zaposjeo je mjesto Kaptol.[2] Nije se moglo utvrditi koje je zgrade zaposjeo, kao ni njegov raspored. Jedinice XVIII brigade koje imaju kontakt sa neprijateljem nastojaće prikupiti približne podatke o njegovom razmještaju.

U cilju likvidacije toga uporišta, a na osnovu naređenja Štaba I slavonskog korpusa, ovaj štab izdaje ovu:

N A R E D B U:

(sekcija Slavonska Požega 1 : 100.000)

1. XVIII brigadi:

a) Jednim bataljonom napadaće neprijatelja u uporištu Kaptol sa sjeverne strane, putem Doljanovac—Kaptol, sa zadatkom čišćenja svih objekata (kuća) iz kojih bi se neprijatelj pojavljivao i pretresa ostalih kuća, do grofovskog zamka koji će objekat zajednički likvidirati sa bataljonom b) koncentracijom teških bacača i topa 37 mm. Ovo u slučaju da sopstvenim snagama ne bude mogao likvidirati.

b) Jednim bataljonom (bez jedne čete) nastupaće cestom Velika — Kaptol i napasti uporište sa zapadne strane, odvajajući jednu četu na raskršću koja ima zadatak čišćenje južnog dijela sela ispod ceste Kaptol — Vetovo, dok druga četa nastavlja nastupanje u pravcu

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1, k. 892.

[2] Vidi tom V, knj. 16, dok. br. 4.

spomenika i grofovskog zamka, gdje se povezuje sa bataljonom a) i zajedničkim snagama pristupa likvidaciji ovog zamka.

c) Jedna četa bataljona b) ostaje kao brigadna rezerva koju će Štab brigade upotrijebiti već prema potrebi i situaciji.

d) Jednim bataljonom postavlja zasjedu prema Vetovu na poljskom putu koji vodi od sela Podgorja u pravcu ceste Vetovo—Kaptol. Razumije se da sa dijelom svojih snaga ima zaposjesti i samu cestu. Ovom bataljonu pridodati i 2 teška mitraljeza.

1. XII brigadi:

a) Jednim bataljonom (IV-ti kao najbliži) postaviti zasjedu na liniji: k. 203 na poljskom putu koji vodi od sela Alilovca u pravcu s. Golog Brda — kota 201 na putu Alilovac—Kaptol i kota 200 na poljskim putevima koji vode sa pravca kote 177 pored potoka Rogulić u pravcu Kamenjače, sa zadatkom da sačeka neprijatelja koji bi pošao u pomoć posadi u Kaptolu od pravca Požege i Jakšića. Ovaj bataljon ima se povezati sa bataljonom d) XVIII brigade putem patrola.

b) Jednim bataljonom postaviti zasjedu na cesti Trenkovo—Velika (onaj koji je u Brđanima) na liniji kota 200—cesta Trenkovo—Velika.

Ukoliko u samom Trenkovu ne bude neprijateljskih snaga, što najprije treba patrolama ispitati, ovaj bataljon spustiće se u samo selo i zauzeti pogodne položaje.

Ovom bataljonu stavlja se u zadatak rušenje željezničke pruge Požega—Velika ispod Trenkova, za koji posao mu se ima dodijeliti pionirski vod.

c) Jednim bataljonom (onim koji je sada u selu Hruševcu) postaviće zasjedu na liniji: selo Toranj—kota 225 i selo Aleksandrovac, sa zadatkom kontrole prostora ispred sebe, t.j. sviju poljskih puteva koji vode sa pravca Požege, i da sačeka neprijatelja koji bi pošao u pomoć Kaptolu.

d) Jedan bataljon (onaj koji se sada nalazi u s. Deževcima) uputiće se u selo Malu Veliku, koji ostaje u brigadnoj rezervi.

Bacački vod krenuće sa brigadnom rezervom, i ukoliko do toga vremena uporište ne bude likvidirano stavlja se na raspoloženje XVIII brigadi, koji će koncentrisati sve bacače i tući neprijatelja do njegove kapitulacije.

Bataljonu a) dodijeliti jedan teški mitraljez koji će postaviti isti na svom lijevom krilu kod kote 200.

Ostale teške mitraljeze rasporediće Štab brigade prema potrebi i nahođenju.

Sve zasjede pored dobivenih zadataka treba da budu u najvećoj opreznosti i spremne za hvatanje bande koja će svakako pokušati bježati iz uporišta. U tom slučaju štabovi bataljona treba da imaju

samoinicijative i manevrisanjem svojim jedinicama uhvate u klopku neprijatelja.

Štab XVIII brigade oba svoja teška minobacača dodijeliće bataljonu a), a top »Pito« bataljonu b). Uz ta oruđa ostaviti potrebne snage za njihovo brzo prebacivanje i osiguranje. Oruđa se imaju prebacivati u neposrednu blizinu streljačkog stroja, i tući one objekte iz kojih se neprijatelj bude pojavljivao. Na ovaj način otkloniće se eventualne žrtve koje bi imali od sopstvenih oruđa ako bi se ista nalazila i suviše daleko u pozadini.

Štab divizije nalaziće se u selu Češljakovci.

Štab XVIII brigade sa svojom rezervom nalaziće se u selu Golo Brdo.

Štab XII brigade nalaziće se sa svojom rezervom u selu Mala Velika.

Veza će se održavati kuririma, na konjima ili pješice, kojima redovno dati dva — tri pratioca.

Početak napada biće 27. V. 1943, t.j. noćas u 1.15 sati poslije pola noći.

Naređenje za povlačenje izdaće Štab divizije pismeno. Bez naređenja nema povlačenja.

Pravac povlačenja biće i to: XII brigada u sela zapadno od sela Velike, a XVIII brigada u Veliku i sela istočno od nje. Detaljnije za to izdaće Štab divizije u naređenju za povlačenje.

Znaci raspoznavanja za noćas biće: Dole—Fašisti, a za dan 27. V. 1943 biće poziv: pušku u horizontalnom položaju desnom rukom tri puta dići iznad glave; Odziv: pušku u vertikalnom položaju lijevom rukom dva puta isturiti u stranu.

Previjalište za obje brigade biće u selu Golom Brdu.

Centar za evakuaciju ranjenika: selo Velika.

Plijen će se evakuisati u pravcu Jankovca.

Kako su bataljoni XII brigade dosta udaljeni, to će, kao što je gore napomenuto, zauzimati određene im položaje, nastojeći da iste zauzmu koliko je to moguće na vrijeme.

Štab XII brigade za svoje osiguranje, dok ne stigne bataljon koji je predviđen za rezervu, uzeće od bataljona koji se nalazi u Brđanima jedan vod, od koga uputiti jednu desetinu sa puškomitraljezom u Štab divizije, u selo Češljakovci.

Napomena:

Štab korpusa izdao je naređenje komandiru baterije[3] da se odmah uputi sa brdskim topovima u pravcu uporišta koje se napada. Ukoliko

[3] Gajo Ivanković

u toku noći ne bude ovo uporište likvidirano, jedinice XVIII brigade koje se nalaze u samom mjestu zauzeće pogodne položaje do dolaska topova, kada će se sa istima pristupiti likvidaciji neprijatelja. Na svaki način jedinice XVIII brigade treba da nastoje da se uporište osvoji i bez ovih topova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Mil.[4] Stanivuković

BR. 85

ZAPOVIJEST ŠTABA DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA KUTJEVO[1]

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJ. HRVATSKE
O. broj: 26/43
Dana 26 maja 1943 (11.45 sati)

Predmet: Naređenje za napad
na neprijateljsko uporište
Kutjevo

ŠTABU XVII I XXI BRIGADE OVE DIVIZIJE

Na položaju

U neprijateljskom uporištu Kutjevo nalaze se 2 satnije ustaša sa uobičajenim naoružanjem. Neprijatelj se nalazi u starim bunkerima, u zgradama samog mjesta, a obnoć izvlači dio snaga van mjesta sa namjerom da u slučaju našeg napada udari naše jedinice s leđa.

Prema naređenju[2] I Slavonskog korpusa, za likvidaciju ovog uporišta ovaj Štab

---

[4] Milan

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg.br. 2/1, k. 1121.

[2] Vidi dok. br. 77, 86 i tom V, knj. 16, dok. br. 6, 14, 36 i 37.

NAREĐUJE:

(sekcija Sl. Požega, Sl. Brod 1 : 100.000)

1. XVII Brigada.

a) Jednim bataljonom spušta se od k. 396 preko k. 595 (Dobra Voda) prema k. 552, odakle sa svojom jednom četom nastupa prema k. 444 i to u borbenom rasporedu, sa zadatkom da teren koji se od ove k. i ceste prema Kutjevu nalazi-blokira. Ostale dvije čete produžuju lijevo od k. 552, istočno od Kutjeva, grebenom Kajderovac do k. 244 i blokiraju sjeveroistočnu stranu mjesta Kutjeva.

b) Jednim bataljonom dolazi Bilom (k. 675), selo Mitrovac, odakle blokira sjeverozapadnu stranu Kutjeva tako, da blokadu izvrši ispred sela Mitrovca u prostoru od ceste Kutjevo—Orahovica i ceste Kutjevo—Vetovo. Na svom lijevom krilu hvata vezu sa bataljonom a, a desno sa bataljonom c/.

c) Jednim bataljonom od dvije čete blokira južnu stranu Kutjeva, tako da jedna četa zaposjedne cestu Bjeliševac—Kutjevo prema k. 194, a druga put Kutjevo—Bekteže preko Oljasa i puta koji dolazi sa k. 244.— Ovaj bataljon uhvatiće vezu sa jedinicama naše IV Divizije, koje drže zasjedu Bekteže—Kula i vrše na ova mjesta demonstrativan napad.

Prema predpostavci neprijatelj se nalazi negdje oko Kutjeva na zgodnom položaju, a najvjerovatnije na k. 444, sa namjerom da u slučaju našeg napada na Kutjevo udari na naše jedinice sa leđa.

Zadatak ove Brigade je da prema predviđenom opsjedanju, povezano između sebe, napravi obruč oko ovog uporišta tako, da ako bi banditi negdje pokušali napasti naše drugove koji ulaze u uporište i razbiti ih sa leđa, organizovano udari istoj bandi također s leđa.

Pri postavljanju ovog opsjedanja nastojati da se obruč što više stegne i da nijedan bandit ne može izbeći van, a isto tako za vrijeme same opsade da ove jedinice naiđu na neprijatelja koji bi eventualno bio van svog uporišta, dužnost im je odmah ga razbiti tako, da ne bi banda dobila u vremenu da se može srediti i dati organizovan napad na naše drugove koji ulaze u uporišta.

Ova Brigada daće jednu četu Štabu ove Divizije za rezervu od onih jedinica koje zaposjedaju južnu stranu Kutjeva.

2. XXI Brigada.

a) Ovaj bataljon postavlja zasjedu i zatvara ceste Kutjevo—Vetovo, Kutjevo—Jakšić na liniji: od sela Lukača, k. 188 kod ceste do Slobodnjaka jednim dijelom svoje snage, a drugim dijelom zaposjeda od fabrike špirita, k. 178, preko k. 186 do Ograđenice, i hvata vezu sa jedinicama IV Divizije na cesti Sl. Požega—Kutjevo.

b) Ovaj bataljon zaposjeda cestu i prugu Našice—Pleternica, desno od sela Gradca i ispred Male Brazde (k. 304).— Ovaj bataljon zvršiće diverziju pruge i prekopati cestu, te navaljati drveća na cestu.

c) Ovaj bataljon ima jednom četom zatvoriti cestu Kutjevo—Orahovica, kod Petrovog Vrha, jednu četu daće za obezbjeđenje topova (haubice), a ostali dio snaga imaće Štab brigade kao rezervu.

Četa dodijeljena za osiguranje haubice imaće zadatak: u slučaju da haubica dođe u opasnost da padne neprijatelju u ruke, ista će držati dotle vatru dok posluga kod topova potpuno ne uništi topove.

3. Štab XVII Brigade poslaće svoj Pionirski vod u sastav XXI Brigade.

4. Štab korpusa nalaziće se u Venju.

Štab X Divizije nalaziće se na Matauli (k. 269), između Bekteža i Kutjeva.

Štab XVII Brigade nalaziće se u najgornjem mlinu na cesti Kutjevo—Orahovica.

Štab XXI Brigade nalaziće se u selu Hrnjevcu, s tim što će neko od članova Štaba biti kod zasjeda na cesti Našice—Požega—Bekteže.

5. Veza između štabova brigada i Divizije održavaće se kuririma, i to svakih 2 sata slati po jednog kurira, a u izuzetnim slučajevima i vanredni izvještaj.

6. Početak napada biće 28 maja o. g. u 23 časa.

7. Naređenje za povlačenje daće ovaj Štab pismenim putem. Pravac povlačenja: Kapovac— Petrov Vrh.

8. Znaci raspoznavanja za noć između 28/29 maja o.g.:

Poziv: Korpus Lozinka: Slavonski.

Za dan 29 maj 1943 g.:

Poziv: pušku u horizontalnom položaju desnom rukom tri puta dići iznad glave.

Odgovor: pušku u vertikalnom položaju lijevom rukom dva puta isturiti u stranu.

Osim toga bezuvjetno treba da se snabdije svaka desetina sa bijelim platnom, kojim će se znakom raspoznavanja naše jedinice sporazumjevati kružnim mahanjem ispred sebe.

9. Centar za evakuaciju ranjenika biće Tromeđa (k. 713) preko Hrnjevca i Lipe.

10. Centar za evakuaciju plijena biće Bazova Glava preko Doljanovca i Petkove Glave.

Napomena:

Jedinice naše Četvrte divizije napadaju i to: Jedna brigada likvidira uporište Kutjevo, i to XVIII Brigada. Jedna brigada[3] organizira

[3] Odnosi se na Dvanaestu NOU brigadu. Vidi dok. br. 86.

zasjede i demonstrativan napad na Kulu i Bekteže od strane Kutjeva, drži zasjedu na liniji Kutjevo—Pleternica, Kutjevo—Požega, jednim bataljonom (sa minobacačima) fingira s južne strane napad na Sl. Požegu, u zajednici sa haubicom, koja će tući Požegu sa sjeverne strane.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Načelnik Štaba:	Zam. komandanta:
Odsutan	**Bogdanović Geco**[4]	**Radojica M. Nenezić**

BR. 86

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA KUTJEVO[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
A. br. 32/1943
Dana 26 maja 1943 u 14 sati

Zadatak za napad na uporište
Kutjevo dostavlja

ŠTABU XII i XVIII BRIGADE NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Štab I Slavonskog korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske pod brojem 21/43 od 25. V. 1943 godine izdao je naređenje za likvidaciju neprijateljskog uporišta Kutjevo.[2]

U neprijateljskom uporištu u Kutjevu nalaze se dvije satnije ustaša sa običnim naoružanjem.[3] Neprijatelj se nalazi u starim bunkerima i zgradama samoga mjesta, u pastuharni i vatrogasnom spremištu, a štab se nalazi u dućanu u sredini sela. Obnoć se izvlači dio neprijateljskih snaga van mjesta sa namjerom da u slučaju našeg napada udari naše jedinice s leđa.

U cilju likvidacije toga uporišta izdaje se sljedeće

[4] Gedeon

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1, k. 892.

[2] Vidi dok. br. 77.

[3] O jačini neprijateljskog garnizona u Kutjevu vidi dok. br. 77.

NAREĐENJE:

(Sekcija Slav. Požega i Slav. Brod 1 : 100.000)

1 XVIII Brigada:

a) *Bataljon A* — Napada uporište sa južne strane uz Kutjevačku Rijeku sa zadatkom da likvidira oba bunkera sa južne strane sela, a u zajednici sa bataljonom B da likvidira bunker u selu. Ovom se bataljonu dodaje top »Pito« 37 mm i 1 teški bacač.

Poslije likvidacije bunkera produžuje čišćenje sela u pravcu pastuharne, gdje se ima povezati sa bataljonom B u cilju zajedničkog čišćenja uporišta, ukoliko bi se banda još gdje pojavljivala. Pri svom nastupanju treba strogo povesti računa da jedinice jednog i drugog bataljona ne trpe od sopstvene vatre, ukoliko bataljon B do toga vremena ne bude likvidirao pastuharnu i vatrogasni dom.

b) *Bataljon B* — Napada uporište sa sjeverozapadne strane preko kote 300 i likvidira oba bunkera sa sjeverne strane sela, a potom usmjeri glavni napad u pravcu pastuharne i vatrogasnog spremišta, gdje se ima povezati sa bataljonom A u cilju zajedničkog čišćenja sela u pravcu odakle bi se neprijatelj eventualno još pojavljivao. Tome se bataljonu pridodaju dva brdska topa 65 mm. Svakom topu Štab brigade odrediće iz brigadne rezerve po jedan vod za pratnju i za pomoć u prebacivanju topa.

c) *Bataljon C* — Sačinjava brigadnu rezervu, koja je smještena i prikupljena u blizini Štaba brigade, spremna svakog momenta za pokret i pomoć jedinicama u napadu. Pored vodova koji se iz tog bataljona izdvajaju kao pratnja topovima odvojiti i jedan kompletan vod kao divizijsku rezervu, koju uputiti na komandno mjesto Štaba divizije.

Po naređenju Štaba brigade iz rezerve može se jedinicama u napadu dodijeliti izvjestan broj lakih automatskih oruđa.

2. XII Brigada:

a) *Bataljon A* — Postavlja zasjedu sjeverno od uporišta Bektеže, i to na ivici šume kote 269 pa preko

šumske pruge u pravcu druma Bekteže—Kula. Desno održava vezu sa bataljonom B, a lijevo sa jedinicama X Divizije, koje imaju zadatak da zatvore pravce Bekteže—Našice i Pleternica—Našice.

b) *Bataljon B* Postavlja zasjedu sjeverno od Kule na liniji: južna ivica šume sjeverno od kote 163 preko Kutjevačke Rijeke na raskrsnici poljskih puteva, 500 metara istočno od slova U natpisa Kutjevačka Rijeka.

c) *Bataljon C* Postavlja zasjedu prema uporištu Ferovac Majur, istočno i zapadno od kote 180. Prema istoku vezaće se sa bataljonom B, a prema zapadu sa jedinicama X Divizije, koje imaju zadatak da zatvore pravac: Kutjevo—Vetovo —Jakšić.

Sva tri bataljona imaju izvršiti fingirani napad na uporišta prema kojima postavljaju zasjedu. Ukoliko se banda ne bude nalazila na Ferovac Majuru, bataljon C spustiće se i postaviti zasjedu na samom Majuru, t.j. na raskršću cesta Kutjevo—Pleternica—Jakšić i Kula—Ferovac.

d) *Bataljon D* Jednom četom sa pridodatim teškim bacačem fingira napad na Slav. Požegu sa južne strane, sa Sokolovačkog brda. Bacač ne smije izbaciti više od 10 mina, a za njime tući po mogućnosti[4] koja se nalazi na sjevernoj strani samoga mjesta. Povlačenje ove čete sa zadatka ima biti u svanuće-svitanje i to u sastav čete iz X Divizije koja će osiguravati haubicu kod sela Bankovaca ili Kunovaca, potom pripomoći izvlačenje haubice i imade se povući u sastav svoje jedinice.

3. Bataljoni koji drže zasjede na cestama imaju ih na nekoliko mjesta prekopati i nabacati naslage drveća ili kamena, porušiti bandere i skinuti tt veze ukoliko se nalaze na tim putevima. Ovaj posao otpočeti u određeno vrijeme kada počne i akcija, a tt veze mogu se prekinuti nekoliko minuta ranije, kako banda iz uporišta ne bi mogla javiti o napadu. Prekopavanje cesta vršiti sa radnom snagom pionirskih vodova, a u nedostatku mobilisati i seljake da se komunikacije izbace iz saobraćaja.

[4] Vjerovatno se misli na kasarnu.

Zadatak je zasjeda da pod svaku cijenu spriječe dolazak bande, kako ista nebi omela rad naših jedinica u uporištu.

4. Fingirani napadi počinju u određeni čas napada, ali prije toga treba saznati da li zaista postoji posada u pomenutim uporištima i to iz razloga toga što se posade stalno mijenjaju, napuštaju jedna a posjedaju druga uporišta.

5. Štab divizije nalaziće se u zapadnom dijelu sela Mitrovca.

Štab XII Brigade nalaziće se sa svojom rezervom kod krsta na poljskom putu koji vodi od Kutjeva prema Kuli (sjeverno od slova K natpisa Kutjevačka Rijeka).

Štab XVIII Brigade sa svojom rezervom nalaziće se na istočnom dijelu sela Mitrovca.

6. *Veza* će se održavati kuririma i telefonima ukoliko se dodijele operativnim jedinicama. U slučaju hitne pošte slati kurira na konju.

7. Početak napada 28. V. 1943 u 23 sata.

Naređenje za povlačenje izdaće se pismenim putem.

Pravac povlačenja XII Brigade: Tromeđa—Javor, a XVIII Brigade: Klokočica—Bazova Glava.

Pismeno naređenje za povlačenje sadržaće detaljnija uputstva i direktive ukoliko bi se situacija u toku same operacije ili poslije nje izmijenila.

8. *Previjalište* za XII i XVIII Brigadu smjestiti u selu Mitrovcu.

Centar za evakuaciju ranjenika: Tromeđa (k. 713) preko Hrnjevca i Lipe.

Centar za evakuaciju plijena: Bazova Glava preko Doljanovca i Petkove Glave.

9. *Znaci* raspoznavanja za noć 28/29. V. 1943: **Korpus—Slavonski.**

Dnevni znaci za 29. V. 1943: poziv: pušku u horizontalnom položaju desnom rukom tri puta dići iznad glave; odziv: pušku u vertikalnom položaju lijevom rukom dva puta isturiti u stranu.

Osim toga bezuvjetno treba da se svaka desetina snabdije bijelim platnom kojim će, za znak raspoznavanja naših jedinica, kružno mahati ispred sebe.

Opšte napomene:

1. Raspored teškog automatskog oružja izvršiće komandanti brigada[5] prema svome nahođenju.

2. Bataljoni u napadu snabdjeće se benzinskim flašama. Ukoliko takovih kod sebe nema, ta brigada regulisaće da se dobavi iz Ekonomskog otsjeka.

[5] Komandant Dvanaeste NOU brigade bio je Josip Antolović a Osamnaeste brigade Uroš Popara.

3. Štabovi brigada proračunaće vrijeme potrebno svojim jedinicama do dolaska na određena im mjesta i prema tome odrediće čas polaska. Štabovi brigada kada svoje jedinice stave u pokret izvijestiće ovaj Štab o pravcu kretanja i vremenu polaska jedinica i štaba brigade.

Naređenje za pokret i plan za organizaciju vatre i ostala uputstva i direktive dostaviće se naknadno.

XVIII Brigadi, za bataljone A i B, dostavljaju se i skice uporišta.

4. Svi štabovi imaju poduzeti sve mjere da putem patrola i specijalnih kurira uspostave vezu između svojih jedinica oko sebe, ispred i pozadi.

Raspored jedinica X Divizije:

1. Jednom brigadom stvara obruč oko samog uporišta za hvatanje bande koja bi pokušala bježati i napada bandu s leđa koja se eventualno nalazi na k. 444, a koja ima zadatak da u slučaju napada naših jedinica na uporište iste napadne s leđa.

2. Jednom brigadom postavlja zasjedu na cesti Kutjevo—Vetovo —Jakšić, te na cesti Kutjevo—Orahovica, na cesti Bekteže—Našice i željezničkoj pruzi Našice—Pleternica.

3. Štab X Divizije nalazi se na Matauli (k. 269) između Bekteža i Kutjeva.

4. Pravac povlačenja jedinica X Divizije: Kapovac—Petrov Vrh.

Razradu plana za napad i sastavljanje zapovijedi za napad treba da štabovi čuvaju i drže u najvećoj konspiraciji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan

Komandant:
Mil.* Stanivuković

* Milan

BR. 87

PISMO ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. MOSLAVAČKOM NOP ODREDU O DOLASKU NAČELNIKA ŠTABA ZONE NA PODRUČJE MOSLAVINE[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. I P.O. HRVATSKE
Oper. br. 493/43.
27 maja 1943.

ŠTABU MOSLAVAČKOG N.O.P. ODREDA.—

U vaš odred dolazi načelnik našeg štaba drug Rade Bulat.[2] On dolazi sa zadatkom organizacije većih naših formacija na sektoru Moslavine i Kalnika.[3] Drug Rade pomoći će vam također u sređivanju prilika u vašem Odredu, kako u vojničkom tako i u organizacionom pogledu. Nastojte da njegov boravak iskoristite u održavanju raznih konferencija i sastanaka na kojima će se vidjeti eventualni nedostaci u djelovanju vašeg odreda, a on će vam pomoći da se što prije takvi nedostaci, ako postoje, otklone. Njegov je zadatak da uz vašu pomoć formira jednu brigadu od bataljona vašeg i Kalničkog odreda. On će vam svakako usmeno obrazložiti sva važna pitanja koja interesiraju vas i nas.

Nastojte da nam što prije pošaljete izvještaje, zatim brojno stanje i naoružanje, socijalni i nacionalni sastav, i broj mrtvih, nestalih i ranjenih.

O stanju kod nas obavjestiti će vas drug Rade.

Sa drugom Radom[4] polazi na put i referent za vezu pri našem štabu,[5] koji imade zadatak da organizira telefonske veze i veze preko signalnih baterija i barjačića u vašem Odredu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: V. d. komandanta:
sl. otsutan

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/3, k. 1472.

[2] i [4] Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Moslavačkog NOP odreda Štabu Druge operativne zone od 13 lipnja 1943 godine.

[3] U planu je bilo formiranje brigada, ali do toga tada nije došlo. Na Kalniku je 4 rujna 1943 god. formirana brigada »Braće Radić« a u Moslavini 21 rujna — Moslavačka NO brigada. Dokumenti u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/5, k. 724 i reg. br. 44/5, k. 724.

[5] Zidar (prezime). Redakcija nije mogla utvrditi i njegovo ime.

BR. 88

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA SVETU NEDELJU[1]

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«
27 maja 1943 godine. —

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Samobor 1 : 100.000)

Neprijateljske posade nalaze se: u Samoboru oko 100 ustaša sa dva tenka, u Svetoj Nedelji oko 100 domobrana, u Kerestincu oko 300 ustaša i 4 haubice, u Kalinovici oko 60 domobrana u Zdenčini oko 120 Talijana, u Jaski[2] oko 500 Talijana i 4 tenka i u Draganiću oko 300 Talijana.

Naša je Brigada dobila zadatak da razoruža neprijateljsku posadu u Svetoj Nedelji.[3] Za izvršenje ovoga zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

1. — III Proleterski bataljon razoružat će posadu u Svetoj Nedelji, u kojoj se nalazi posada sastavljena od 100 domobrana, stim: zapaliti hangare i avione kao i jedrilice koje se nalaze na aerodromu kojeg čuva oko 9 domobrana. U cijelom garnizonu neprijatelj je naoružan sa dva puškomitraljeza i tri teška mitraljeza.—

2. — II Proleterski bataljon dat će osiguranje sa jednom četom prema Samoboru, na cesti između Samobora i Svete Nedelje. Sa drugom četom osigurati prema Kerestincu a sa jednim vodom prema Kalinovici. Za cijelo vrijeme dok se ne likvidira neprijateljska posada oba bataljona moraju biti u čvrstoj vezi. Prilikom likvidiranja neprijatelja u Svetoj Nedelji III Proleterski bataljon će zapaliti dvorac u Sv. Nedelji i uhapsiti vlasnika dvorca Rusa petokolonaša, zapaliti opštinu.

I Proleterski bataljon dat će osiguranje sve dok se ne povrati II i III Proleterski bataljon sa izvršenja svog zadatka i to osiguranje postaviti sa jednom četom prema Samoboru kod Prekrižja, na cesti, s tim da razruši most koji se nalazi na istoj, i tude držati zasjedu, kojoj će se četi pridodati jedan teški mitraljez. Dvije čete postaviti na zasjedu

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/2, k. 721.

[2] Jastrebarsko

[3] Vidi dok. br. 108 i tom V, knj. 16, dok. br. 3.

prema Jaski, na raskrsnici ceste ispod Novog Sela, s tim što će se i tim četama dodati jedan teški mitraljez. Ukoliko neprijatelj krene od Jaske prije nego se navedeni bataljoni vrate sa zadatkom, otvoriti vatru na što daljem otstojanju, tako da se neprijatelj raspe i da mu se omete prodor. A ukoliko se bataljoni prebace preko ceste Samobor —Jaska, a u to vrijeme neprijatelj bude kretao, taj bataljon koji osigurava pustit će ga što bliže i potući, a ukoliko postoji mogućnost i plijen pokupiti, i postepeno se povlačiti za II i III Proleterskim bataljonom kao zaštitnica sa pobočnicama lijevo i desno.—

Razoružanje neprijateljske posade u Svetoj Nedelji izvršit će se noću između 28/29 maja tek. godine.—

4. — U garnizonu koji se bude zauzimao nalaze se dva kamiona koja će poslužiti za transport plijena. I Proleterski bataljon mora obratiti pažnju na ta dva kamiona, da ne bi otvarali vatru prilikom prevoza plijena.—

5. — Odredski bataljon[4] nalazit će se u Višoševiću i Pećnom i vršit će demonstrativni napad na Kalje i Novo Selo u vremenu izvođenja akcije na Svetoj Nedelji.—

6. — Štab brigade nalazit će se u Srebrnjaku.— Brigadno previjalište nalazit će se uza Štab brigade.—

Znaci raspoznavanja i ugovoreni znaci: važe oni koji su ranije dostavljeni, ali isti će važiti samo do mjesta gdje će se izvoditi akcija a tamo će se zamijeniti novim.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Božo Spaček

V. d. komandanta
Milan Žeželj

Na znanje: Štabu II Operativne zone. Na znanje i postupak: I, II, III Proleterskom bataljonu.

[4] Odnosi se na bataljon iz sastava Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

BR. 89

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 14 DO 26 SVIBNJA I STANJU U ODREDU[1]

ŠTAB
KALNIČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
Broj: 21
27 svibanj 1943

KOMANDANTU II OPERATIVNE ZONE [2]

Stanje neprijatelja na terenu Kalničkog patrizanskog odreda:

Kao što je u prošlom izvještaju javljeno[3] o posađama na sektoru Kalničkog partizanskog odreda, brojno stanje u raznim garnizonima svakog časa se mijenja. Garnizon Ludbreg: nalazi se oko 600 vojnika i to većinom novaka koji su nedavno stupili u vojsku. U garnizonu Koprivnica nalazi se oko 400 vojnika i to više rodova vojske. Tu se nalazi jedna manjina Njemaca koji su nesposobni za frontu. U zadnje vrijeme došlo je nekoliko ustaša, koji imaju cilj: rekviriranje stoke i žita u okolnim selima. U garnizonu Križevci imade 300—400 vojnika i to razne grane. Između Koprivnice i Križevaca pruga je osigurana od 3 satnije, i to koturaši, legija i konjica. Istu prugu kontrolira jedan oklopni voz. U Novom Marofu nalazi se osim žandarmerije jedna satnija domobrana. Na Bilo Gori nalaze se posade: Đurđevac, Pitomača, Kloštar, kao i u Bjelovaru (oko 6.000). Posade u Đurđevcu, Kloštru i Pitomači stalno se mijenjaju i njihovo brojno stanje teško je utvrditi. Obično se u tim mjestima nalazi više vojnika kada se sprema kakva reakcija bande. Osim toga na sektoru Kalničkog partizanskog odreda nalazi se još uvijek niz malih domobranskih i žandarskih posada. Žandarske stanice naročito su utvrđene i nalaze se u jednokatnicama sa zazidanim prozorima. U pravcu Ivanščica—Lepoglava nalaze se također manje posade koje uglavnom osiguravaju rudnike. To bi bile uglavnom posade na kojima djeluje Kalnički partizanski odred.[4] Borbena snaga neprijatelja na sektoru našeg odreda popušta. Sve jasnije se primjećuju znaci raspadanja Pavelićeve vojske. Nema dana da ne bi prebjegao koji domobran u naše redove iz raznih garnizona [na području]

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34/3, k. 1472.

[2] Vlado Matetić

[3] Vidi dok. br. 42.

[4] Riječ je o posadama na području gdje je djelovao Odred.

na kojem djeluje naš partizanski odred. Posada koja je bila privremeno u Prkosu sa zadatkom da nas goni po našem sektoru bila je prisiljena da ode sa tog sektora za našim jedinicama koje su prošle u raznim pravcima, naročito prema Zagorju, tako da je danas sektor Kalnik čist.

Akcije:

14. V. Naša jedna jedinica imala je zasjedu između Prkosa i Rasinje, te je tom prilikom naletio kamion koji je vozio sljedovanje za koturašku bojnu. Posada kamiona koja je pratila hranu bila je uništena od naše jedinice. Neprijatelj je imao 8 mrtvih, među njima jedan poručnik. Kamion je uništen. Zaplijenjeno je 8 pušaka i ostale spreme.

15. V. Naša jedinica razoružala je jednu patrolu od 6 žandara. Plijen: 6 karabina, 7 bombi i ostale spreme.

16. V. Naše jedinice napravile su zasjedu između Prkosa i Rasinje. Neprijatelj je imao 3 mrtva. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

19. V. Naše su jedinice pravile zasjedu na pruzi Križevci—Koprivnica na blindirani vlak i minirale prugu kako bi ga razoružale. Tom prilikom kamufliran je napad na Križevce tako da bi isti vlak išao u pomoć njima i naletio na naše mine. Pošto on nije pošao na svu pucnjavu što je bila, akcija je propala. Zarobljena su 2 domorbana, 1 karabin.

22. V. Naše jedinice koje su krenule prema Sv. Ivanu Zelini došle su u sukob sa jednom ustaškom satnijom koja je imala namjeru da spriječi našim jedinicama put za Sv. Ivan Zelinu. Neprijatelj je imao prilikom tih borbi 30 što mrtvih, što ranjenih. Na našoj strani nije bilo ni mrtvih ni ranjenih. Zaplijenjen je 1 šmajser, 1 pištolj i nešto municije.

23. V. Minirana je pruga Ludbreg—Koprivnica. Iste noći naletio je vlak sa transportom koji je kretao prema Ludbregu te su uništena 2 vagona. Poslije toga transport se vratio u Koprivnicu. Promet je bio obustavljen 6 sati.

24. V. Minirana je pruga između Koprivnice i Velike Mučne. Tom prilikom naletio je blindirani voz na mine. Uništen je jedan blindirani vagon i jedan sa pijeskom koji vodi ispred njega. Promet je bio obustavljen gotovo cijeli dan.

25. V. Naše jedinice razoružale su posadu na željezničkoj pruzi Koprivnica—Križevci, na stanici Majurec. Zarobljena su 8 domobrana, a plijen je bio sljedeći: 1 teški mitraljez, 1 puškomitraljez, 2 šmajsera, 1 laki minobacač sa 7 mina, 4.000 metaka, 15 bombi i ostale ratne spreme. Neprijatelj je imao 3 mrtva a na našoj strani nije bilo gubitaka.

26. V. Minirana je pruga Križevci—Koprivnica. Rezultat nije do sada poznat.

Opća situacija u odredu:

Odlaskom I bataljona u Štab IV Divizije, kako smo Vam u dopisu već javili,[5] situacija u našem odredu nešto se izmijenila i bili smo prisiljeni da reorganiziramo naše jedinice da možemo lakše naš sektor obuhvatiti. Na sektoru Bilo Gore ostavili smo jednu četu sa komandnim kadrom čitavog dosadašnjeg bataljona,[6] samo smo uzeli komandanta bataljona[7] koji je ušao u Štab odreda za operativnog oficira, pošto naš operativni oficir bivši otišao u Slavoniju kao zamjenik brigade.[8] Ista četa koja je ostala na sektoru Bilo Gora ima perspektive da brzo preraste u bataljon kao što je i prije bio. Na samom sektoru Kalnik ostala je jedna jaka četa, koja se ovih dana već razvila u dvije čete te će za kratko vrijeme razviti se u jaki bataljon. Jedan bataljon[9] prešao je u pravcu Sv. Ivan Zelina da prodire prema Zagrebačkoj Gori. Novoformirana Zagorska četa krenula je na put 16. V sa zamjenikom komandanta odreda[10] i dobrim komandnim kadrom, tako da je sposobna da brzo preraste također u bataljon. Akcije do danas od ove čete nisu nam poznate zbog slabih veza između nas i ove jedinice.

Poslije ofanzive na naš sektor naše jedinice su se skupile, nema dezerterstva, kao što je bilo javljeno u prošlom izvještaju. U cjelini komandni kadar naših jedinica zadovoljava. Isti su sposobni da rukovode još i većim jedinicama. Niži vojni kadar uglavnom zadovoljava. Koliko je god moguće sa ljudstvom se vježba kako borbena obuka tako i ratna služba. Borbeni duh, disciplina i moral u svim našim jedinicama su podjednaki.

Naša terenska četa poslije ofanzive ponovo radi na svome sektoru njezino brojno stanje danas se kreće oko 20. Ona će se po mogućnosti razviti u pravu jedinicu.

Dopis što smo primili od Moslavačkog partizanskog odreda, upućen od Vas, da formiramo jedan udarni bataljon od oko 150 partizana koji bi ušao u brigadu novoformirane divizije II Operativne zone[11] — poslije toga nismo dobili nikakvog naređenja za isti bataljon. U pošti koju smo dobili od Vas uopšte niste ništa napominjali povodom ovog dopisa što ste slali Moslavačkom partizanskom odredu. [Na] dopis što smo primili od Vas: da li imamo vod za vezu u našem odredu, [odgovaramo:] do danas ga nismo uspostavljali. To je naš jedini nedostatak što nismo tome posvetili pažnju da osposobimo naše bataljone sa signalizacijom. Potrudićemo se da nađemo jedno tehničko lice koje će vježbati sa ljudstvom voda za vezu.

[5] Vidi dok. br. 48.
[6] Na području Bilo Gore djelovao je ranije Drugi bataljon.
[7] Miloš Manojlović
[8] Riječ je o Dušanu Ćorkoviću. Trebalo je da primi dužnost zamjenika komandanta Dvadeset prve NO brigade. Vidi dok. br. 13 i 90.
[9] Drugi bataljon
[10] Stjepan Kućiš
[11] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 9.

Naše brojno stanje odreda ukupno je 356. Naoružanje je sljedeće: 1 teški mitraljez, 2 laka minobacača, 17 puškomitraljeza, 5 parabela. Od ovog brojnog stanja boraca imademo 300.

Poslani I bataljon za IV Diviziju imao je sljedeće naoružanje: 4 teška mitraljeza, 4 puškomitraljeza, 2 parabele, i ostalo sve mauzere.

Perspektive našeg djelovanja:

Kao što smo već prije spomenuli, mi ćemo usmjeriti naše djelovanje u pravcu Zagorja i Podravine, a ostale snage naročito će posvetiti pažnju što će se uništavati komunikacije a to su u prvom redu pruge Koprivnica—Zagreb i Koprivnica—Varaždin a i ostale linije. Naša tješnja suradnja sa Moslavačkim partizanskim odredom ima dosta velikih poteškoća za zajedničke akcije jer bi time gubili mnogo vremena a ne raspolažemo sa tolikim snagama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar,
Horvat[12]

Komandant.
Štrok[13]

BR. 90

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O STANJU U ODREDU I NA TERENU KALNIKA, BILO GORE I PODRAVINE[1]

ŠTAB
KALNIČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
Broj 20
27 svibanj 1943

KOMESARU II OPERATIVNE ZONE [2]

Zadnji Vaš dopis kojeg smo primili[3] bio je datiran od 15. IV. o. g. Od onda do danas mi od Vašeg štaba nismo primili nikakav daljni dopis. Jedino nam III Operativna zona poslala ponovno naređenje

[12] Josip
[13] Izidor

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23/3, k. 1600.
[2] Marko Belinić
[3] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 67.

da joj predamo naš I bataljon, što smo mi i učinili.[4] U tom dopisu upozoreni smo da o tome i Vas izvijestimo, što smo mi i učinili našim dopisom od 16. V. o. g.[5]

Odlaskom našeg bataljona ponovno su poremećeni naši planovi, a napose obzirom na Vaš dopis koji ste uputili Moslavačkom odredu i po kome bi zajedno s njihovim snagama trebali formirati brigadu.[6] Dakako, mi smo već navikli na takve događaje i oni nas neće smetati da pojačamo ponovno svoje napore kako bi što brže nadoknadili ljudstvo i oružje. Konačno, odlazak našeg bataljona smatramo također kao uspjeh našeg odreda. Naš odred dao je do sada u sastav naše IV Divizije 600 naoružanih boraca sa priličnim brojem automatskog oružja.[7]

Perspektive koje su nam se otvorile poslednjih dana, daju nam pravo da ustvrdimo kako ćemo uskoro imati III i IV bataljon kako ste Vi to sugerirali u predzadnjem dopisu.[8]

Opća situacija na terenu Kalničkog partizanskog odreda:

Bilo Gora: Prema izvještaju zamjenika komesara odreda koji se ne dugo vratio sa tog sektora, situacija na ovom dijelu Bilo Gore nije uvijek pročišćena u korist narodno-oslobodilačke borbe. Na ovom dijelu osjeća se neosporno utjecaj sabotera iz HSS koji se očituje u neodazivanju na mitinge (Malo Trojstvo), dezertiranju mobiliziranih (Šandrovac), kao i u samom prijemu narodne vojske, razgovoru ishrane partizana i tome slično. Našim drugovima nije još uspjelo otkriti neku mrežu organizacije, no upali su neki pojedinci, kao na pr. Luka Iveković iz Šandrovca (bivši poslanik). Na tom sektoru, kao i drugdje, banda provodi organiziranu pljačku a vjerovatno posljednjih dana i širu mobilizaciju.

Mitinzi su održani u selima Sredice, Zdelice, Šandrovac, Kašljavac i Ravneš, dok u selu Malo Trojstvo nije se odazvao narod. Od ovih mitinga, naročito je dobro bio posjećen onaj u Šandrovcu i Sredicama. Na svim ovim mitinzima naročito se posvetila pažnja otkrinkavanju izdajničkog rada vodstva HSS-a.

Kalnik: Posljednji dani na ovom sektoru karakterizirani su bili u prvom redu pljačkom koju je banda provodila na ovom sektoru. Na poluoslobođenom teritoriju, t.j. u domenu naših oaza, banda je

---

[4] Vidi dok. br. 48.

[5] Vidi dok. br. 48.

[6] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 9.

[7] Odred je u Slavoniju poslao četiri bataljona i jednu mitraljesku četu, i to: dva bataljona u prosincu 1942 god. kada je formirana Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske, jedan bataljon u ožujku 1943 god. (ovaj bataljon ušao je u sastav Šesnaeste NO brigade) i jedan bataljon sa mitraljeskom četom u svibnju 1943 god. kada je formirana Deseta divizija i Slavonski korpus. Vidi dok. br. 14, 48, 52, 53, 54; tom V, knj. 11, dok. br. 80, tom V, knj. 13, dok. br. 29.

[8] Vidi tom V, knj. 14, dok. br. 9.

vršila prisilnu pljačku, dok je po ostalim selima organizirala pljačku preko poziva a napose po pitanju konja i svinja. Narod je naročito u Podravini na različite trikove izvrdavao predaju stoke i u tome je imao dosta uspjeha. Pokazalo se da su i općinske uprave ovom zgodom pokazale punu labavost u vršenju svoje dužnosti provodeći na nekim mjestima otvorenu sabotažu. Na našem sektoru, t.j. u srpskim selima, banda je pored ostalog pljačkala i hranu i tu je imala donekle uspjeha jer je ovdašnji narod još uvijek imao izvjesnog povjerenja u bandu i nije na vrijeme sakrio živežne namirnice. Hrana je također oduzimana i hrvatskim selima.

Drugi važni faktor jeste masovna mobilizacija koju banda provodi ovih dana. S tim u vezi otvorila se i nama široka perspektiva za mobilizaciju Podravaca. Narod iz pojedinih sela traži da mi dođemo po njih i da ih mi mobiliziramo, jer kad već moraju ići u vojsku, rađe prilaze k nama nego bandi. Prema izvještajima terenskih radnika mi bi mogli danas mobilizirati nekoliko stotina Hrvata. Do danas smo ipak mobilizirali samo 50 ljudi koji se vrlo brzo saživljuju sa našim drugovima. Razlog tome leži u činjenici što mi ovdje nemamo rezervnog oružja a otpremanje u Slavoniju neobično nam je oteščano, tim više što momentano imamo ovdje samo jednu četu, dok su nam ostale jedinice na krstarenju u pravcu Zagorja, Sv. Ivana Zeline, i same Bilo Gore.[9] Mi smo jučer od tih 50 uputili 25-toricu, uz jednu desetinu, u pravcu Slavonije, i ako taj transport sretno pređe, uputićemo odmah novi i možda još veći.

Prema tome situacija na ovom sektoru izmijenila se znatno u našu korist i sada ovisi posvema od nas koliko ćemo uspjeti iskoristiti, mobilizirati ljude, naoružati ih ili uputiti ih u Slavoniju.

Ovakova situacija možda će nas prisiliti da izvršimo akciju na »koze«[10], koje ćemo možda i uništiti, no izvući nekoliko stotina mauzera svakako bi više vrijedjelo (300 novomobiliziranih i naoružanih Hrvata) nego ta ista akcija sa »kozama« u kasnije vrijeme kad bi to možda oružje moralo ostati u zemlji.

Naš letak, potpisan od Hrvata iz odreda, protiv Mačeka i kompanije naišao je na vrlo dobar prijem u narodu. Selo Slanje koje je od vajkada bilo čvrsto uporište HSS-a postalo je danas isključivo naše i do sada dalo našem odredu desetak krasnih partizana. Tamošnji pretstavnici bivše HSS otvoreno daju izjave u korist naše borbe. To isto primjećeno je i u nekim susjednim selima (Poljana i okolina), tako da situaciju na istočnom dijelu našeg sektora uz Dravu smatramo neobično povoljnom.

---

[9] Vidi dok. br. 89.

[10] Riječ je o topovima domobranskog topničkog sklopa (diviziona) u Jalkovcu, koji se predao našim jedinicama 7 srpnja 1943 god. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31 i tom V, knj. 17, dok. br. 94 i 96.

Na ovom sektoru zadržava se dosta zelenokadraša iako oni još nisu ni organizirani, t.j. u cilju svoje konspiracije. Nema tome dugo kako je iz varaždinskog garnizona pobjeglo u jednom danu oko 150 ljudi koji se još uvijek sakrivaju oko svojih kuća.[11]

Sv. Ivan Zelina: Naš bataljon koji već 8 dana operira na tom sektoru poslao nam je upravo danas kratak izvještaj u kojem nas izvještava da ga narod vrlo lijepo dočekuje i prijateljski se odnosi. U tom kraju utjecaj HSS-a navodno je znatan. Traže materijala i danas ćemo im ga poslati.[12] Nisu nam dostavili podatke o održavanju mitinga.

Ivanščica: Naša četa pod vodstvom zamjenika komandanta odreda[13] koja se već 2 tjedna nalazi na krstarenju nije nam do sada poslala nikakav izvještaj, pa Vam prema tome ne možemo dostaviti nikakove podatke.

Neprijateljska propaganda i opće stanje kod neprijatelja:

Na posljednje naše letke banda je odgovorila svojim letkom. Ujedno produžuje razbacivanje starog propagandnog materijala (pasiršajna) grozeći se skorim uništenjem Kalničkog partizanskog odreda. Kraj svega toga i u redovima samih ustaša zavladala je prilična potištenost. Pripremaju se civilna odijela, hvataju veze sa našim ljudima i ukratko pripremaju se za svaku eventualnost. U neprijateljskoj vojsci slične su pojave. U mnogočem smo preslabi da iskoristimo sve veze koje nam se svakodnevno javljaju kao moguće.

Opća situacija u odredu:

Danas mi stvarni pregled imamo jedino nad četom koja se nalazi na samom Kalniku, dok nam ostale jedinice nisu poslale podrobniji izvještaj. U ovoj četi, koju ćemo podići na bataljon, novomobilizirano ljudstvo neće pretstavljati naročite zapreke za brzo saživljavanje i osnovnu vojno-političku izgradnju. To su domaći ljudi, Podravci, mahom mladi, među kojima je došlo dosta skojevaca. Veću poteškoću pretstavljaće formiranje samog štaba bataljona a napose komesara. Svakako još to nije u toj mjeri da kadrova ne bi imali. Oni se uvijek nađu, iako ne uvijek onakovi kako bi mi to uvijek željeli. Odlaskom našeg operativca druga Ćorkovića[14] popunili smo ponovo štab drugom Mimom[15], dosadašnjim komandantom našeg II bataljona. On je vrlo dobar drug, sposoban da se uzdigne u štab odreda ili brigade.

Rad komesarijata:

Stari zadaci koje si komesarijat postavio, nisu još uvijek ostvareni. List naš: »Kalničan« još uvijek nije u tisku. Naša tehnika javila nam

---

[11] Odnosi se na dezertere iz domobranskih jedinica.
[12] Riječ je o propagandnom materijalu.
[13] Stjepan Kućiš
[14] Dušan Ćorković
[15] Miloš Manojlović

je tek danas da je spremna preuzeti list. Kurs O.K. o kome smo Vam zadnji put pisali završen je[16], no naš komesarski kurs ne možemo organizirati jer nam jedinice nisu ovdje. Izdali smo proglas rudarima, kojeg Vam u prepisu dostavljamo. Isto tako izdali smo kratak letak Podravcima povodom mobilizacije, koji Vam također dostavljamo. Naš agitprop. koji je u stvari agitprop O.K. Varaždin, ponovno ćemo ojačati nekim ljudima kako bi ga konačno osposobili za stvaran i uspješan rad.

Naši budući zadaci:

Prikupiti i naoružati što više Podravaca i zatim formirati po mogućnosti bataljon od samih Podravaca koji bi operirali na tom sektoru, kao što smo i u Zagorje poslali četu isključivo od Zagoraca.

Javite nam da li je moguće i na kom mjestu da se nađemo, pa makar jedan član našeg i jedan član Vašeg štaba.[17]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar.
Horvat[18]

Komandant,
Štrok[19]

---

[16] Riječ je o nižem partijskom kursu koji je organizovao Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske za okrug Varaždin.

[17] U cilju pružanja neposredne pomoći Moslavačkom i Kalničkom NOP odredu, u lipnju 1943 god. došao je u Moslavinu, a zatim na Kalnik, načelnik Štaba Druge operativne zone Rade Bulat. Vidi dok. br. 87 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda Štabu Druge operativne zone od 26 lipnja 1943 godine.

[18] Josip

[19] Izidor

BR. 91

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE DIVIZIJE OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O RAZMJEŠTAJU JEDINICA U NEPRIJATELJSKOJ OFANZIVI[1]

ŠTAB XIII DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
O. broj 69/43
Dne 28. V. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

Prema vašem naređenju[2] VI Brigada nalazi se u Brinjskom kotaru i to sa dva bataljona na položajima desno od kote Medveđak prema Krivom Putu. Ova promjena može da bude vrlo negativna zato što naši borci moraju da stanuju u istim selima gdje je stanovala IV Brigada, koja ima tifus. Naredbu za tu smjenu primili smo preko »Operativnog štaba za Gacku«, gdje se kaže da je prema vašem naređenju. Ovakvih naređenja jučer je stizalo nekoliko, koja samo mogu izazvati zabunu. Međutim mi smo od vas dobili prije toga pismeno naređenje, koje se nije slagalo sa onim što je došlo kasnije.

Snage Odreda, koje su tako razbijene i rasparčane na sve strane, primili smo pod našu komandu, a bataljon »Ljubice Gerovac« povlačimo u Drežnicu[3], odakle ćemo ga iskoristiti na drugom sektoru. Do sada nema nekih promjena na sektoru Ogulin—Delnice. Talijani su se povukli sasma iz Lukov Dola i prošli kroz Jadrč za Bosiljevo, a otuda se vratili jučer preko Ponikava za Trošmariju. Jačina te kolone iznosi 3.500 do 4.000, a sa sobom imaju 11 tenkova i 3 blindirca.[4] 26. V. uvečer ostali su u Popovom Selu i u Trošmariji. Lukov Dol i ostala sela nijesu popalili, osim u Ponikvama što su zapalili 30 kuća i poplja-čkali sve zemunice. Ovaj izvještaj nije potpun, nego je dat na osnovu onoga što izviđaju naše patrole, koje se nalaze preko pruge. Ta ista patrola, jačine jedne desetine, otvorila je vatru na Italijane u Popovom Selu, našto su Italijani otvorili strahovitu vatru iz bacača i mitraljeza, a poslije toga došao je i jedan avion koji je bombardirao šumu odakle se na njega zapucalo.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorisko instituta pod reg. br. 3/2, k. 912.

[2] Vidi dok. br. 82.

[3] Ovaj bataljon dejstvovao je tih dana u sastavu Četvrte NOU brigade Osme divizije, na području Žute Lokve. Vidi dok. br. 94.

[4] Vidi dok. br. 74.

Danas smo uputili druga Dimnjačara[5] za eksploziv od Korpusa, kako ste nam i javili.[6] Molimo vas da nam se izda što više ekrazita ili nekog boljeg eksploziva, jer dinamit nije podesan za divrezantske akcije na pruzi, zato što ima vrlo slabo dejstvo i treba ga mnogo.

Snage Bosiljevačkog odreda[7] prebacile su se u Sloveniju. Sa njima nemamo vezu, ali ćemo im uputiti dopis saglasno vašem naređenju. Vjerovatno je da već sada nema neprijatelja na bosiljevačkom sektoru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
A.[8] Turkulin

Komandant:
V.[9] Kovačević

BR. 92

IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA BUČICU[1]

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
N.O.V. HRVATSKE
Br. 12
28. V. 1943 g.

3.VI.1943[2]

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

Jedinice ove grupe vršile su noću 23/24 ovog mjeseca (maja) napad na neprijateljsku posadu u selu Bučici.[3] Ovu posadu sačinjavale su tri satnije II bojne V gorskog zdruga i jedna brdska baterija. Sa naše strane u borbi su učestvovale IV banijska brigada, dva bataljona VIII krajiške brigade i jedan bataljon I odreda Unske grupe. Na osiguranju bili su jedan bataljon I odreda[4] i jedan bataljon Ban. part. odreda.[5]

---

[5] Vidi primjedbu br. 12 uz dokumenat br. 82.
[6] Vidi dok. br. 82.
[7] Riječ je o Karlovačkom NOP odredu.
[8] Artur
[9] Veljko

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30—4, k. 105.
[2] Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.
[3] i [6] Vidi dok. br. 66.
[4] Prvi kordunaški NOP odred
[5] Banijski NOP odred

-8 VI. 1943

Operativni štab
Vjesnik.

IZVJEŠTAJ O RADU VII. I IV. BRIGADE.

Fotokopija dokumenta broj 92

Plan za ovu akciju vidi se iz priložene zapovijesti.[6]

IV Ban. brigada napala je pored toga sa jednom četom neprijateljsku posadu od 30 ljudi kod Sv. Trojstva.

Napad je trebao početi 24 ov. mj. u 1 sat. Uslijed slabog vođenja jedinica od strane vodiča napad je počela IV Ban. brigada u 2 sata, a VIII kr. N.O.U. brigada u 4 sata.

Jedinice IV Ban. brigade privukle su se neopaženo do neprijateljske posade (iako je posada očekivala napad i bila u strogoj pripravnosti) zatim poslije žive vatrene pripreme izvršile juriš. Neprijatelj nije uspio dati jači otpor. Za pola sata posada u sjevernom dijelu Bučice bila je likvidirana.

VIII Kr. N.O.U. brigada počela je napad tek ujutru kada je svanjivalo. Borci ove brigade vršili su dva puta juriš ali su bili odbijeni. Ova brigada kao ni bataljon iz I odreda nisu uspjeli prodrijeti u južni dio Bučice. Razlozi su za ovo slabi vodiči i prilično slabo rukovođenje akcijom od strane Štaba VIII kr. brigade, koji nije znao gdje mu se nalaze bataljoni.

Naši gubici u ovoj akciji su: 9 mrtvih i 30 ranjenih.

Neprijatelj je u sjevernom dijelu sela imao 10 mrtvih i 5 ranjenih, dok gubici u južnom dijelu sela nisu poznati. Zarobljeno je 102 domobrana, 3 vodnika i 2 oficira.

Zaplijenili smo: 3 brdska topa 75 mm M. 15, 1 brdski top 65 m M. 6, sa 600 granata za oba kalibra, 1 laki bacač, 1 teški mitraljez, 7 puškomitraljeza, 70 pušaka, 20.000 metaka, 1 tel. centralu, 5 telefona, 3 mitraljetke, 120 ručnih bombi, 24 mine za laki bacač, 19 šinjela, 67 ćebadi, 5 kareta, 1 poljsku kovačnicu sa raznim alatom, 60 konja, 5 sedala, 39 samara, 20 malih kazana, 1 veliki kazan, 2 sanduka konzervi, 30 ranaca. Zaplijenjena je arhiva baterije.

Mi smo od oružja izgubili (na sektoru VIII brigade) 2 puškomitraljeza, od kojih je jedan uništen granatom, i 5 pušaka.

Utrošeno je 7.000 metaka, i 30 mina za bacač.

U ovoj borbi istakao se I bataljon IV banijske brigade, te je pohvaljen naredbom Štaba grupe. Vod telefonista radio je vrlo dobro.

Domobrani su presvučeni i pušteni kući. Kod nas su ostali 1 satnik, 1 poručnik, 2 vodnika i 1 domobran.

Jedinice su se povukle u 5 sati u pravcu Bovića.

Prilažemo neka interesantnija akta iz tajne arhive zaplijenjene u Bučici.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ranko Mitić

Komandant:
Perica Kleut

BR. 93

NAČELNIK OPERATIVNOG ŠTABA ZA SEKTOR GOSPIĆ OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA BLOKADU GOSPIĆA[1]

OPERATIVNI ŠTAB
ZA SEKTOR GOSPIĆ
28 maja 1943 godine

ŠTABU II I III UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
NOV HRVATSKE

Naredbom Štaba VI Divizije broj 241-43 od 26 maja 1943 godine, formiran je Operativni štab za sektor Gospić[2] u koji su ušli kao članovi operativni oficir Divizije drug Stevo Opsenica, komandant II Brigade drug Miloš Uzelac i politkomesar III Brigade drug Milan Basta.

Sastav snaga.

Pod komandom ovoga Štaba nalaze se III Brigada, dva bataljona II Brigade, brdska baterija, jedno odjeljenje sa poljskim topom 75 mm, odjeljenje sa protukolskim mitraljezom, jedno odjeljenje sa teškim minobacačem i jedan inžinjerski vod.

Zadatak naših snaga.

Zadatak naših snaga: spriječiti intervenciju neprijatelja sa pravca Karlobaga i ostalih zapadnih pravaca i blokirati neprijateljski garnizon Gospić.

Raspored snaga.

Snage III Brigade ostat će i dalje po sadašnjem rasporedu, sa izmjenom mjesta za bataljon koji se nalazi u rezervi, tj. isti će se premjestiti sa Oštarija[3] u zapadni dio sela Brušana.

Snage II Brigade-dva bataljona nalazit će se: jedan u selu Budaku, sa zadatkom da sa manjim dijelom drži položaj između Budačkog mosta i Gospića, štiteći sami most, vezujući se svojim desnim krilom sa snagama III Brigade kod sela Došeni, a lijevim krilom do utoka rijeke Novčice u rijeku Liku. Jedan bataljon ove Brigade nalazit će se kao rezerva u selu Vukšiću.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24/1.2, k. 421.

[2] Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1—5, k. 801.

[3] Baške Oštarije

Artiljerija nalazit će se u selu Mušaluku pod komandom Operativnog štaba, a istu će osiguravati snage II Brigade dok su na ovome položaju.

Odjeljenje teškog minobacača i odjeljenje protukolskog mitraljeza ostaju i dalje u sastavu III Brigade.

Inžinjerska četa treba odmah da dođe u selo Budak i da se javi ovome Štabu. O ovome inžinjersku četu koja se nalazi na Oštarijama obavijestiće Štab III Brigade.

Mjesto štabova.

Operativni štab za ovaj sektor i Štab II Brigade nalazit će se u Ličkom Osiku.

Štab III Brigade premjestit će se iz sela Rizvanuša u selo Bogdanić.

Veza.

Štab III Brigade uspostavit će telefonsku vezu od sela Bogdanić do zaseoka Došeni jednim krakom, a drugim krakom uspostavit će vezu sa gradskom linijom sa zapadne strane Oštre i preko iste uspostaviti vezu sa Oštarijama.

Štab II Brigade uspostavit će vezu od sela Došeni do Budačkog mosta, gdje će istu spojiti sa gradskom linijom i preko iste sa Operativnim štabom u L. Osiku.

Sanitet.

Divizijski sanitet nalazit će se u Ličkom Osiku, gdje će se upućivati svi ranjenici.

Ishrana.

III Brigada organizirat će ishranu sa sektora Medak—Smiljan i Pazarište, a II Brigada sa sektora Perušić— Mušaluk i L. Osik.

U potrebnom slučaju intendanti Brigada povezat će se sa mjesnim organizacijama i u dogovoru sa istima vršiti rekviziciju po ranije predviđenom planu, a nipošto ne dozvoliti da ljudstvo gladuje.

Izvještaji.

O dnevnom radu izvještaje slati redovito ovome Štabu svaki dan, a izvještaje o stanju na položajima slati svaki dan dva puta, tj. jedan do podne, jedan navečer. U vanrednim slučajevima hitno izvještavati o svakoj i najmanjoj promjeni i situaciji.

Izvještaji moraju biti potpuni, tačni i provjereni.

Redovne izvještaje (brojna stanja i naoružanja, socijalna-nacionalna stanja, preglede stanja odjeće i obuće, političke izvještaje itd.) slati redovno preko ovog Štaba Štabu VI Divizije.

Manevar naših jedinica.

U slučaju neprijateljskog izvlačenja iz Gospića (svakako se predpostavlja u pravcu Karlobaga), bataljoni III Brigade koji se nalaze na sektoru Novi i Smiljan dejstvovat će bočno na neprijatelja, a svakako nastojati odsjeći neprijatelju zadnje dijelove i s tim mu nanijeti što veći udarac. Blagovremeno i najbržim načinom izvijestiti bataljon u rezervi i snage na Oštarijama kako iste ne bi bile iznenađene, a jednovremeno, prema konkretnoj situaciji i glavnom smjeru neprijateljskog nadiranja, bataljonima koji se nalaze u rezervi i Oštarijama dati i zadatak.

U tom slučaju snage II Brigade izvršit će pritisak na samo mjesto Gospić i neprijatelju s leđa. U svakom će slučaju Štab II Brigade ostaviti jedan bataljon u rezervi.

U slučaju neprijateljskog prodora iz pravca Karlobaga sa jakim snagama, a jednovremeno i jačeg ispada neprijatelja iz Gospića u pravcu Karlobaga kao i eventualnog nadiranja sa drugih pravaca, i kada se za to izda naređenje, Štab III Brigade predvidit će povlačenje za bataljone sa sektora Gospić i bataljon koji se nalazi u rezervi pravcem Smiljan—most preko rijeke Otešice, oslonjati se lijevim krilom na rijeku Liku kod Malog Žitnika, gdje istu i preći i ponovno organizirati položaje za odbranu na liniji Metlača (k. 799, sjeverno od Pazarišta) — kota 678 (kod Kaluđerovca) — k. 777 — Bobinovac (k. 712), zaključno sa zaseokom Butkovići, gdje uhvatiti vezu sa snagama II Brigade.

Bataljon koji se nalazi na položajima Oštarije u tome slučaju povukao bi se pravcem Brušane—Rizvanuša—Divoselo—Bilaj, gdje bi se prebacio na istočnu obalu rijeke Like i na istoj zauzeo položaj između pruge i kote 560 zapadno od Kulice, isturajući svoju pobočnicu u desno od Velikih Brda, tj. do mosta na Sastavcima, gdje opet držati vezu sa snagama II Brigade.

Snage II Brigade zaposjest će sjeveroistočnu obalu rijeke Like od Budačkog mosta preko kote 568, 545, 577, 570, vezujući se desnim krilom sa snagama III Brigade kod sela Butkovići. Na ovoj liniji pronaći prelaze i gazna mjesta preko vode, sa jačim odjeljenjima zaposjesti, dok veći dio snaga držati u ruci i upotrebljavati prema konkretnoj situaciji.

U slučaju povlačenja u gore predviđenom pravcu III Brigada predvidit će bočna osiguranja prema Bužimu, D. Pazaristu itd. iz koga pravca neprijatelj može vrlo lako da iznenadi. Za sobom dizati mostove, tj. most na Bogdanici kod Srdelja, most na Otešici kod Župana, kao i prelaze preko Like kod Malog Žitnika itd.

Štab II Brigade ukoliko ostane na ovom sektoru predvidit će da Budački most bude dobro osiguran, a u slučaju povlačenja da se isti digne u vazduh, za što će dobiti i naređenje.

Pošto se nalazi komanda mjesta u Smiljanu sa izvjesnim brojem stražara, a u Bilaju jedna četa III bataljona Ličkog partizanskog odreda, to će Štab III Brigade sa istima stupiti u vezu i organizirati isturanje patrola iz Smiljana u pravcu Bužima, Kalinovače i D. Pazarišta, a iz Bilaja preko komande mjesta Medak u pravcu Sv. Roka i Alana. Od ovih tražiti da obavezno podnose svaki dan dva puta izvještaj, o čemu će štabovi brigada u svojim dnevnim izvještajima izvještavati ovaj Štab.

Informativnoj službi posvetiti najveću pažnju, kako bi se na vrijeme osujetio svaki neprijateljski manevar.

Strogo voditi računa o pridodatim teškim oruđima kao i o komori, te istoj na vrijeme odrediti trasu, kuda može izbjeći opasnost, da ne padne neprijatelju u ruke.

U slučaju da neprijatelj iznenadi i razbije naše snage, tj. presiječe odstupnicu u određenom pravcu, povlačenje treba odrediti sa drugom trasom, ali uvijek težiti da se dođe u sastav ostalih snaga i da druge odbranbene položaje organiziraju i posjednu, koji su gore navedeni.

Naročitu pažnju skrenuti procijeni situacije, tj. ne smatrati manji ispad neprijatelja ili neki pokušaj sa manjim snagama izvlačenjem te na taj način dozvoliti neprijatelju da nas izmanevriše. Također najveću pažnju posvetiti izvidnici na Oštroj, gdje treba da se nalazi stalno neko od članova štaba bataljona.

Ovo naređenje prenijeti na štabove bataljona, a kopiju dostaviti ovome Štabu.

U vezi sa promjenom situacije ovo će se naređenje, ukoliko to bude potrebno, izmijeniti ili dopuniti.

Ponovno skrećemo pažnju za dostavljanje čestih i tačnih izvještaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.[4] Basta

Komandant,
Stevo Opsenica

[4] Milan

BR. 94

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE NOU BRIGADE OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU GACKA O BORBAMA NA PODRUČJU ŽUTE LOKVE[1]

ŠTAB IV UDARNE BRIGADE
VIII DIVIZIJE I KORPUSA
HRVATSKE
Op. br. 28/43.
Dne 28. V. 1943 g.

Dostavlja se operativni izvještaj

1. OPERATIVNOM ŠTABU GACKA
2. ŠTABU VIII DIVIZIJE N.O.V.

Prema dobivenoj operativnoj zapovijesti od »Operativnog štaba Gacka«[2] br. sl. od 19. V. o.g. ovaj štab izdao je također operativnu zapovijest svim jedinicama ove brigade[3] na dan 20. V. t.g. pod br. op. 27/43. Ova zapovijest u prepisu dostavljena je »Operativnom štabu Gacka« i Štabu VIII Divizije na uvid. Kako je navedeno u operativnoj zapovijesti, svi naši bataljoni bili su na svojim položajima do 23. V. t.g. U sastav naše brigade ušao je bataljon »Ljubice Gerovac«[4], kojem smo također izdali naređenje da ima smijeniti sa položaja naš 4. bataljon. Poslije izvršene smjene 4. bataljon smješten je u s. Dobrici, kao brigadna rezerva, a u međuvremenu radi dezinfekcije odijela i potrebnog mu odmora za pretstojeće daljnje operacije.

Od 21. V. t.g. svi naši bataljoni bili su na svojim položajima, kako je to u operativnoj zapovijesti određeno, svakog dana od 4—8 časova. Poslije ovoga vremena na svim položajima ostavljene su jače bojne patrole, dopunjene ostalim patrolama, koje su krstarile po međuprostoru položaja, dočim ostale snage povlačile su se na odmor.

Na dan 24. V. t.g. naš 2. bataljon javlja nam preko telefona da je primjećen pokret neprijatelja[5] od škole prema Senjskoj Dragi, kao da je došlo 5—7 malih tenkova k školi. Također, kaže, primjećuje se ispod Bila kretanje pješadije. Po ovako dobijenom izvještaju, mi smo ponovno upozorili naše jedinice na opreznost i bojnu gotovost, da ih ne bi neprijatelj iznenadio. Neprijatelj svojom lukavošću htio je skrenuti pažnju prema selu Vrzićima, t.j. izvjesne njegove snage kretale su se

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/2, k. 830.
[2] O formiranju ovog štaba vidi dok. br. 49, 50 i 55.
[3] Vidi dok. br. 60.
[4] Iz sastava Prvog NOP odreda Pete operativne zone.
[5] O neprijateljskim snagama na liniji Vratnik—Žuta Lokva vidi dok. br. 60.

rubom šume prema Vrzićima. Oko 9 časova istoga dana, neprijatelj u jačini oko 100 Talijana i četnika napada lijevo krilo našeg 2. bataljona, koji je držao položaje Goljaka. Dok je neprijatelj ovako kretao, dotle je na ostalom dijelu fronta podvlačio se prema desnom krilu 2. bataljona, t.j. našao je kao najslabiju tačku između pošumljene kote Goljaka i Medveđaka. Potpomognut jakom artiljerijskom vatrom, kao i bacačima mina, neprijatelj je napao naše snage 2. bataljona na Goljaku. Pokret neprijatelja bio je potpomognut i tenkovima. Jačina kojom je neprijatelj pokušao napad na ovom sektoru bila je oko 5—600 neprijateljskih vojnika (Talijana i četnika), ovdje se ne računaju oni koji su napadali naše lijevo krilo. Neprijatelj također je imao i jaku rezervu.

Neprijatelj na ovome sektoru pokušavao je u više uzastopnih napada da prodre u naše položaje. Ovo je trajalo sve do 15 časova istoga dana. Vidjevši neprijatelj da ne može uspjeti da zbaci naš 2. bataljon sa položaja, koristio se lukavošću i bacio se sa jednim eskadronom konjice i oko 200—300 pješaka pravcem Krivi Put—Veljun[6] prema dolini Županjola. Ovaj pak neprijatelj naišao je na naš 3. bataljon, koji je sa svojom bočnom vatrom obasuo neprijatelja i natjerao ga da se povuče.

Vidjevši neprijatelj da ne može uspjeti niti na jednom sektoru da prodre, počeo se povlačiti u svoje polazne baze. Prilikom povlačenja bio je zaštićen jakom artiljerijskom i minobacačkom vatrom, kao i tenkovima. U toku ove borbe neprijatelj je pretrpio dosta velike gubitke. Bilo je na sektoru 2. bataljona, t.j. na položaju Goljaka, 100 mrtvih Talijana i četnika, a također bilo ih je mnogo ranjenih. Kod 3. bataljona također bilo je manjeg uspjeha. Kod 3. bataljona četvoricu neprijateljskih vojnika našli su naši borci poslije borbe i raspremili ih. Među njima poginuo je jedan talijanski oficir-poručnik. Poslije ovoga neprijatelj se na cijelom frontu povukao u svoje polazne baze. U toku ovoga dana 4. bataljon bio je na odmoru u s. Dobrici. Naš 1. bataljon bio je na prihvatnim položajima iznad Žute Lokve, dajući jednu četu za kontrolisanje međuprostora 2. bataljona i bataljona I Udarne brigade prema Vrzićima.

Istoga dana izdato je naređenje svim jedinicama da budu oprezne. Pored toga da naš 1. bataljon smijeni 2. bataljon sa položaja Goljak, a 2. bataljon da zauzme položaje 1. bataljona. Našem 4. bataljonu naređeno je da se premjesti iz Dobrice za Županjol, t.j. zaseoke Đurići, Rajačići i Maljkovići, te da služi kao rezerva.

Na dan 25. V. t.g. svi bataljoni ove brigade zaposjeli su određene im položaje prema operativnoj zapovijesti do 4 časa, sem 4. bataljona koji je bio u rezervi. Do ovoga vremena bila je izvršena smjena položaja između 1. i 2. bataljona, t.j. položaj 2. bataljona Goljak sada je držao 1. bataljon i obratno. Međuprostor 3. bataljona i bataljona »Ljubice Gerovac« pojačan je sa jednom četom iz 4. bataljona.

---

[6] Primorski Veljun

Kako je ovoga dana bila velika kiša, magla i oupšte nepovoljno vrijeme, neprijatelj je iskoristio i privukao se do naših položaja. Oko 9.30 časova neprijatelj je skoncentrisao jaku artiljerijsku i minobacačku vatru na položaj sada našeg 1. bataljona Goljak. Iskoristivši jednim malim zaobilazom međuprostor 1. i 3. bataljona, kao i nebudno paženje 1. čete 1. bataljona, koja je bila na desnom krilu pošumljene kote Goljak. i tako jednim snažnim naletom zbacio je ovu četu sa njenog položaja, udarajući je zboka. Poslije ovoga morale su se povući i ostale snage 1. bataljona sa položaja Goljak, na prihvatne položaje iznad Žute Lokve. Na prihvatnim položajima 1. i 2. bataljon ostali su cijelog dana.

Prostor, t.j. sektor koji je ova brigada zaposjedala i imala zadatak da brani bio je velik. Naše snage bile su razvučene i razumljivo je da se nije moglo zatvoriti sve onako kako treba. Izvjesni međuprostori, a i većinom pošumljen teren omogućavali su neprijatelju da svojim manevrom na slabijim tačkama prodre. Pored ovoga, razumije se, nije bila obraćana pažnja od strane 1. bataljona na svoje desno krilo. Kako je neprijatelj zauzeo položaje Goljaka, nije bilo nikakvog daljnjeg kretanja, niti je pak pokušavao vršiti neki pritisak ni na jednom pravcu. Naši bataljoni ostali su na svojim položajima. Kod 3. bataljona »Ljubice Gerovac« nije bilo nikakvog čarkanja ni sa jedne strane, niti je pak neprijatelj vršio kakova kretanja.

Istoga dana, po naređenju »Operativnog štaba Gacka«, dobili smo zadatak da ponovno zauzmemo i ovladamo položajem Goljak (k. 824). Odmah smo izdali naređenje našem 1. i 2. bataljonu da napadnu neprijatelja na ploŽaju Goljak i da ovim položajem ovladaju. Na zadatak bataljoni su krenuli sa svojih položaja, t.j. raskrsnice cesta Žuta Lokva —Brinje i Žuta Lokva—Brlog u 20 časova. Napad je imao uslijediti prema dogovoru i naređenju u 23 časa. Kako je ove noći bila velika pomrčina, teren neprohodan, bataljoni nisu stigli na određeno vrijeme i nisu se sukobili sa neprijateljem. Poslije čega povratili su se i zauzeli svoje prvobitne položaje.

Na dan 26. V naši bataljoni ostali su na svojim položajima. Ovoga istog dana održana je konferencija između »Operativnog štaba Gacka« i komandanata I i IV Udarne brigade[7], gdje se rješavalo pitanje da li treba ponovo zauzimati i ovladati položajima Goljaka. Mišljenja nisu bila potpuno jednoglasna, jer je komandant IV Udarne brigade u svom mišljenju iznosio: da ponovno zauzimanje položaja Goljak iziskuje mnogo napora, a k tome velike žrtve, pa i ako bi mi ovladali ovim položajima ne bi se mogli održati od jake koncentrične artiljerijske i minobacačke vatre. Ovaj položaj po mišljenju komandanta IV Udarne brigade bio je kao pretpoložaj, a da zaista položaji sa kojih će se neprijatelju dati jak udarac bili bi sadašnji naši prihvatni položaji. Ali pored

[7] Komandant Prve NOU brigade Šeste divizije bio je Lazo Radaković, a Četvrte NOU brigade Mihajlo Blažević.

toga došlo je naređenje od »Operativnog štaba Gacka« da položaj Goljak (k. 824) ima da se napadne i to: sa dva bataljona naše brigade pošumljeni dio, a sa dva bataljona I Udarne brigade kamenita kosa i prema cesti. Naređenje za ovaj napad izdato je bataljonima na vrijeme. Bataljoni za izvršenje ovoga zadatka krenuli su sa svojih položaja u 18 časova. Glavni napad trebao je da počne u 20 časova, ali uslijed neprohodnog terena bilo je malo zakašnjenja i do borbe je došlo oko 20.30 časova. Za vrijeme podilaženja naših jedinica, naši topovi i 1 minobacač tukli su položaje Goljaka (k. 824). Glavni napad počeo je u 21.30 časova. Borba je bila strašna. Neprijatelj se na ovom položaju dobro utvrdio i maskirao, sem toga imao je teške bacače, lake bacače, kao i mnogo automatskog oruđa. Neprijateljska vatra bila je daleko nadmoćnija od naše. Neprijatelj je brojčano bio jači.

Pored ovoga naši borci hrabro su jurišali dva—tri puta na neprijateljske položaje, da ga satjeraju i ovladaju navedenim položajem, ali nadmoćniji neprijatelj uvijek je odbijao naše borce i napad se završio za nas neuspjehom. Borba je vođena sve do 23 časa, kada je već mnogo naših drugova bilo ranjenih, a i mrtvih, tako da je uspjeh zaista postići bilo nemoguće.

Bataljoni iz ove borbe povlačili su se dosta neuredno, ovo iz razloga što su imali preći vrlo neprohodan teren, a k tome nositi i vući ranjenike nije bilo laka stvar. Bilo je drugova koji su padali u provalije i tako izubijani jedva se vraćali u svoje jedinice. U toku noći bataljoni su se povukli i zauzeli svoje prihvatne položaje, koje su držali prilikom polaska na ovaj napad.

Na dan 27. V. t.g. bataljoni su ostali na svojim prihvatnim položajima, sem 2. bataljona koji se je povukao u s. Dobricu radi odmora.

Na dan 28. V. 1943 u 4 časa po naređenju toga štaba, odnosno »Operativnog štaba Gacka«, naš 1. bataljon smijenio je 4. bataljon i zauzeo položaje iznad Žute Lokve. Naš 3. bataljon smijenio je 1. bataljon VI Udarne brigade, a 3. bataljon dobio je drugi zadatak, t.j. posjedanje Crnog Vrha (k. 786) i Stubice (k. 572).

II. U toku svih ovih borbi zaplijenio je naš 3. bataljon: 1 pušku, 1 pištolj, 800 komada metaka za Bredu, 1 signalni pištolj, 1 dvogled, 3 para odijela, 1 rezervnu cijev za mitraljez Bredu, 1 značarsku trubu, 10 šinjela, 4 šatorska krila, 3 para cipela, 1 oficirsku torbicu i 1 običnu busolu. Ostali bataljoni nisu imali nikakvog plijena.

III. Gubitci neprijatelja: Po podacima koje smo mogli dobiti kao i ličnim osmatranjem boraca našeg 2. bataljona neprijatelj je imao samo kod 2. bataljona oko 100 mrtvih i mnogo više ranjenih, Kod 3. bataljona neprijatelj je imao oko 10 mrtvih i više ranjenih.

IV. Gubitci na našoj strani u toku cijelih ovih borbi bili su: 10 mrtvih drugova, 56 ranjenih i 1 nestao drug. Poimenično se ne dostavlja jer se prilažu liste gubitaka.

V. Naknadno umrlih od rana nije bilo.

VI. Drugova koji su pali smrću heroja nije bilo, onih koje bi trebalo proglasiti narodnim herojima nije bilo. Borci i starješine koji zaslužuju svaku pohvalu i priznanje od viših starješina i rukovodilaca za svoje hrabro držanje u borbi jesu: Zamjenik komandira 3. čete 2. bataljona Milković Milovan, koji je u toku najžešće borbe držao jedinicu u ruci i pravilno istom komandovao. Vukas Nikola, puškomitraljezac 3. čete 2. bataljona, koji je u teškim momentima i pod jakom neprijateljskom vatrom tukao neprijatelja i nanosio mu velike gubitke. Vodnik 2. voda 3. čete 2. bataljona drug Madžarović Miloš, koji se također istakao svojom hrabrošću i čvrstim rukovodstvom svoga voda. Petrović Nikola, Petrović Pero i Bajić Gojko, puškomitraljezci 2. čete 2. bataljona, koji su ostali na svom položaju iako im je neprijateljski top potpuno porušio njihova utvrđenja.

VII. Borba je vođena po planu. Grješke su sljedeće: Kod 1. čete 1. bataljona nije bilo dovoljno opreznosti, te je neprijatelj uspio zaobići na desni bok i tako potisnuti cio bataljon sa položaja Goljak (k. 824). Zatim kod 3. čete mitraljeskog bataljona, što je prerano otvorena vatra sa položaja Vučje Glave na neprijatelja, koji je nastupao prema položaju 3. bataljona. Da nije ovo učinjeno neprijatelj bi toga puta pretrpio mnogo veće gubitke. Bilo je još također manjih grješaka, koje su se otklanjale u toku borbe stalnim izdavanjem naređenja od strane štabova bataljona i Štaba brigade. Snalaženje starješina i jedinica bilo je dobro, sem kod Štaba 1. bataljona, kao i kod 1. čete 1. bataljona, koji su za vrijeme prodora neprijatelja u izvjesnoj mjeri izgubili prisebnost. Veza sa susjednim jedinicama bila je dobra.

VIII. U toku cijele ove borbe utrošeno je 11.000 metaka za pušku »Mauzer« i talijansku, kao i za puškomitraljeze i teške mitraljeze ovih modela, 500 metaka za njemački mitraljez, 160 komada metaka za francuski mitraljez. Kod mitraljeskog bataljona prilikom povlačenja ostalo je na položaju 1.500 metaka za mitraljez Bredu, utrošeno je za mitraljez Bredu 4.000 metaka.

Dakle, svega ukupno utrošeno u toku borbe i izgubljeno je: 17.160 metaka za sve vrste pješadijskog naoružanja, t.j. za sve vrste pušaka, puškomitraljeza i teških mitraljeza. Dobitak municije jeste 800 metaka. Manjak u odnosu na dobitak municije jeste: 16.360 metaka, po svim vrstama oružja, utrošeno granata za brdske topove 14 komada, za teški bacač 5 komada. Vatra topova i minobacača nije bila efikasna, niti su borci osjetili njihovu pomoć. Razlog tome jeste da granate i mine nisu pogađale cilj. Za vrijeme borbe izgubljeno je: 1 puškomitraljez Z.B.[8], 9 pušaka, od toga 3 puške su uništene, t.j. raznesene od strane dejstva topovske granate. Pored toga u borbi je izgubljen još 1 mali bacač sa 30 mina i to na ovaj način: Topovska granata pala je na leđa nišandžije malog bacača, tako da je nastala detonacija 30

[8] Zbrojovka

mina, koje su bile u sanduku poslužioca malog bacača. Ovom prilikom prosto je raznešen bacač, nišandžija i pomoćnik.

IX. Naročite napomene: Mišljenje štaba IV Udarne brigade da nije trebalo ponovno napadati već izgubljeni položaj Goljak (k. 824). Ovo iz razloga što je ovu kotu nemoguće bilo držati duže vremena pod jakim dejstvom neprijateljske artiljerije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. politkomesara: V.[9] **Božović** (M. P.)[10] V. d. komandanta: **Mihajlo Vojnović**

BR. 95

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE I OSME DIVIZIJE DA FORMIRAJU MITRALJESKE ČETE PRI BATALJONIMA[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
29 maj 1943

ŠTABU VI I VIII DIVIZIJE

U našem magacinu nalazi se izvjestan broj rezervnih cijevi od teških mitraljeza »Fiat«, »Hočkis« i »Sent Etjen« te od puškomitraljeza »Brno« njemačkih i talijanskih. Također imamo izvjestan broj noževa za »Mauzer« karabine, signalnih pištolja i bolničkih nosila.

Ukoliko vam je nešto od gore navedenih stvari potrebno za kompletiranje oruđa po vašim jedinicama pošaljite kola u ovaj Štab da vam se izda. Napominjemo da svako automatsko oružje treba da ima najmanje jednu rezervnu cijev budući da se cijevi uslijed duže upotrebe prošire te nastaju zastoji prilikom gađanja, što se da izbeći ako se ima pri ruci rezervna cijev za zamjenu. Što se tiče noževa, svaki borac mora imati uz pušku i odgovarajući nož. U slučaju da vam ništa od ovih stvari ne treba izvijestite nas, što će značiti da su vam jedinice kompletne.

---

[9] Vlado

[10] Okrugli pečat: Četvrta partizanska brigada Hrvatske.

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 48, k. 421 C.

Šaljemo vam tri teška mitraljeza tipa »Hočkis« sa odgovarajućom municijom i šaržerima. Za svaki mitraljez dobivate po 1.200 metaka. Nastojte što prije da formirate mitraljeske čete po bataljonima ukoliko to do sada niste uradili. Izvršite ravnomjernu raspodjelu mitraljeza po bataljonskim mitraljeskim četama. Jačina četa za sada ima biti 2 do 4 mitraljeza sa odgovarajućim priborom, municijom i tovarnim konjima. Komandni kadar za ove čete nađite iz jedinica vaše divizije.

Potvrdite nam prijem mitraljeza i municije i izvijestite na koji ste način formirali mitraljeske čete, tj. raspodjelu mitraljeza po tipovima.

Povratite nam dvije cerade koje smo dali za pokrivanje samara dodijeljenih za vašu diviziju, pošto su nam potrebne za kamione.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, Komandant,

BR. 96

PISMO ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVTSKE OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE O TOKU BORBE ZA KUTJEVO[1]

ŠTAB
I SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
A. broj: službeno
Dana 29. V. 1943/8 sati

ŠTABU X DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Na položaju

Izgleda da Kutjevo ima neku vezu sa Kulom. Ta veza može biti ili telefonska ili preko radio-stanice. Ukoliko je ta veza telefonska, treba smjesta da vaše jedinice koje se nalaze oko Kutjeva polome tu vezu.[2]

Sa vašom XXI brigadom imamo neposrednu vezu i dosad smo od njih primili nekoliko izvještaja. Na njihovom sektoru do sada se nije pojavio neprijatelj.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23—1/I, k. 470.

[2] O napadu na Kutjevo vidi dok. br. 77, 85 i 86 i tom V, knj. 16, dok. br. 6, 14, 36 i 37.

Uhvatili smo našom radio-stanicom neprijateljske radio-telefonske razgovore i saznali smo da su ustaše raspršene, partizani da su zauzeli Ferovac, a u Kutjevu da se još drže u pastuharnici. Neprijatelj traži pomoć iz Zagreba.

Primili smo vašu poštu, drugove kursiste-stražare i konja druga načelnika. Stigao je i vaš kurir određen za vezu između Korpusa i vaše divizije.

Dostavljamo vam plan za napad na Kulu[3] nakon likvidacije Kutjeva. Razradite ga za svaku eventualnost.

Ukoliko ne dobijete znakove posebne za iduće dane i noći, važe opći znaci, dati prijašnjim naređenjem, a broj službeno od 20 maja 1943.

Radio-telegrafsku vezu održavajte sa IV divizijom sa drugom Đokom.[4] Svakog punog sata na talasima 2.700. Pozivni znak IV divizije: LM.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba:
Mato Jerković

[3] Plan i zapovijest za napad na ovo uporište Redakcija neće objaviti jer do napada nije došlo. Poslije napada na Kaptol i Kutjevo neprijatelj je pobjegao iz Kule. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Desete divizije Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 8 lipnja 1943 god.

[4] Redakcija mu nije mogla utvrditi prezime.

BR. 97

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA SEKTOR GOSPIĆ OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O RASPOREDU JEDINICA I STANJU U GOSPIĆU[1]

OPERATIVNI ŠTAB ZA SEKTOR GOSPIĆ
29 maja 1943 godine u 16.30 h.

30.5.43.[2]

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE I ŠTABU VI DIVIZIJE NOV HRVATSKE

Sektor Gospić.

Između 7 i 8 h. neprijatelj je kao i obično sa manjim snagama ispao u pravcu Smiljanske Plantaže u cilju osiguranja aerodroma.[3] Oko 9 h. došla su 3 neprijateljska aviona iz pravca Zagreba, od kojih su 2 bacala razni materijal, a jedan je kružio i mitraljirao naše položaje. Malo kasnije došla su 3 neprijateljska lovca marke »Fiat« od pravca Karlobaga koji su kružili do 10,30 h. i mitraljirali položaje od Oštre do Takalica. Ukoliko se do sada znade žrtava nije bilo.

Poslije podne došla su 2 neprijateljska aviona iz pravca Zagreba od kojih se jedan spustio, a jedan je kružio iznad Gospića.

Prema do sada prikupljenim podatcima od izbjeglih neprijateljskih vojnika, oni većinom jednako izvještavaju da neprijateljski avioni dovoze hranu, sanitetski materijal, municiju itd., a odvoze većinom teže ranjenike, a u zadnje vrijeme dijelove od topova i vrijedni materijal, što još nije provjereno. Prema istim podatcima neprijatelja u Gospiću zabrinjava put prema Karlobagu za koji je obaviješten da je raskopan i miniran, a također i to što već ne stiže obećana pomoć. Navodno epidemija tifusa svakim danom je veća, kao i nezadovoljstvo. Brojno stanje vojske svakim je danom manje, pošto su imali svakim danom gubitke u borbi, a dobar dio svakim danom dezertira, a također i bolest se širi. Dezerteri uglavnom su Primorci iz Sjeverne Dalmacije, koji se povlače prema stanici i preko Bilaja, od kojih najveći broj uspijeva se provući i nezapaženo od naših snaga. Vodu upotrebljavaju za sve iz Novčice, za koju izbjegli kažu da je zagađena i neupotrebiva. Za hranu imadu svakim danom dva puta kukuruzovu kašu, ali ne u dovoljnoj

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 53—7, k. 421 C.
[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Riječ je o neprijateljskim snagama iz Gospića.

količini. Kruva su dobivali na dva dana 30 dkgr koji je posljednja tri dana obustavljen radi ograničenog snabdijevanja sa avionom.[4]

Danas smo dobili izvještaj od Štaba III Brigade da su izvješteni da je neprijatelj dobio i da sprema suhu hranu za dva dana, radi izvlačenja garnizona u pravcu Karlobaga.[5] Ovaj izvještaj nije provjeren.

Mi smo svakako poduzeli sve mjere, dali smo jedinicama konkretne zadatke, kao i uputstva u slučaju da neprijatelj napusti Gospić, da se borci čuvaju od zatrovane hrane u raznim oblicima, zaraženih prostorija, postavljenih nagaznih mina na blokovima, prolazima, zgradama itd.

Na putu između Brušana i Sušnja radila je tri dana naša inžinjerska četa na temeljitom raskopavanju ceste, koja je na jedanaest mjesta raskopana u širini po 8—10 metara i dubini 3—5 metara. Na 6 mjesta je cesta prezidana između Oštarija[6] i Sušnja, gdje su napravljene barikade i nabacane gomile kamena od burobrana koji su bili uz cestu.

Na sektoru Karlobaga ne osjeća se nikakova koncentracija. Primjećuju se neprijateljske snage (Talijani) u jačini nekoliko stotina, dok izgleda stvarno da su ustaše i domobrani nekud povučeni.[7] Češće puta se primjećuju neke trgovačke i ribarske lađe u Velebitskom Kanalu, ali se ne može primjetiti da nešto odvoze i dovoze u većoj količini. Stanje je u Karlobagu teško ispitati, pošto neprijatelj ne da nikome u žicu, niti van iz žice.

Raspored naših snaga i dalje ostaje isti, tj. jedan bataljon III Brigade drži položaje zapadno od Oštarija. Jedan bataljon nalazi se u Brušanima kao rezerva. Dva bataljona drže položaje oko Gospića na liniji od Vujnovića Brda preko Novog i Oštre do zaseoka Došeni. Jedan bataljon II Brigade drži položaje od zaseoka Došeni ispred Budačkog mosta, a sa patrolama kontroliše prostor između Budačkog mosta i željezničkog mosta na Sastavcima. Ovaj bataljon ima dvije čete u rezervi u selu Budaku. IV bataljon II Brigade nalazi se također u rezervi u selu Vukšiću.

Svaki od bataljona koji drže položaje drži jedan dio svojih snaga u rezervi pozadi položaja, koje zauzimaju položaj u slučaju potrebe.

Štab III Brigade nalazi se u selu Bogdanić, a Operativni štab i Štab II Brigade nalazi se u L. Osiku. Artiljerija nalazi se u južnom dijelu sela Mušaluk. Sa Štabom III Brigade bila je veza kurirska, iz

---

[4] Ovakva situacija nastala je u Gospiću usljed blokade koju su držale oko grada jedinice Šeste, a jedno vrijeme i jedinice Osme divizije, od 10 travnja do 4 lipnja. Vidi dok. br. 24, 25, 33,37, 43, 51, 99, 101, 103 i tom V, knj. 14, dok. br. 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184 i 185.

[5] Neprijatelj je vršio pripreme za operaciju koja je počela 30 svibnja sa ciljem deblokiranja garnizona u Gospiću. Vidi dok. br. 99, 101, 103, 179, 191, 193, 197 i 199.

[6] Baške Oštarije

[7] Domobranske snage iz Karlobaga prebačene su na otok Pag. Vidi dok. br. 110, 113, 119 i 146.

koga je razloga zakašnjavala i nije bila redovita, a od danas uspostavit će se i telefonska veza. Telefonske veze sa Otočcom nemamo pošto ista ne radi na liniji Otočac—Perušić, dok smo telefonsku vezu sa Perušićem uspostavili odmah. U hitnom slučaju vezu sa Štabom divizije ili sa Štabom korpusa možemo održavati kao i obično sa kuririma. Bicikl imamo samo jedan, koji se može upotrijebiti.

Ishrana.

Dosta slaba uslijed nedostatka kruha, dok je u ostalim namirnicama redovna.

Zdravstveno stanje.

U toku jučerašnjeg i današnjeg dana na ljekarski pregled javio se 21 drug, od kojih su trojica upućena u bolnicu od pjegavca, 6 ustavljeno na liječenju u divizijskoj ambulanti, od posljedica ranijeg ranjavanja, 3 upućena u pozadinsku službu kao nesposobni za operativne jedinice i 9 dobilo lijek i vraćeno u jedinice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.[8] **Basta**

Komandant,
Stevo Opsenica

BR. 98

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE DIVIZIJE ZA PREUZIMANJE KOMANDE NA SEKTORU SENJ—ŽUTA LOKVA—OTOČAC—BRINJE[1]

Op. 38/43
30. V. 43

ŠTABU XIII DIVIZIJE

Zbog novonastale situacije i svrsishodnosti rasporeda naših snaga izvršit će se slijedeće promjene:

Komandu nad sektorom Senj—Žuta Lokva—Otočac—Brinje preuzima Štab XIII Divizije.

[8] Milan

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40-2, k. 104.

U sastav spadaju: I Udarna brigada VI Divizije, VI Udarna brigada i XIV Brigada XIII Divizije, baterija topova koja se sada nalazi uz IV Brigadu, Odred V Op. zone.[2]

I Brigada ostaje na svom sektoru. VI Brigada preuzima položaj IV Brigade. Tri bataljona XIV Brigade, koji se nalaze na prostoru Zagorje—Modruš, prelaze kao rezerva XIII Divizije.

IV Brigadu treba što prije smijeniti i poslati u sastav svoje Divizije,[3] s tim da pokrije pravac Modruš—Jezerane.

Taktiku koju primijeniti izložit će vam usmeno šef Operativnog otsjeka drug Bogdan Oreščanin.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Po naređenju komandanta
I pomoćnik načelnika štaba:

BR. 99

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA SEKTOR GOSPIĆ OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU GOSPIĆ—KARLOBAG[1]

OPERATIVNI ŠTAB ZA
SEKTOR GOSPIĆ
30 maja 1943 g. u h. 12.45 h — 30. V. 43[2]

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Kao što smo vam već jutros javili[3] neprijatelj je još u toku prošle noći, tj. noću između 29 i 30 ov. m. uspio se provući kroz našu slabu blokadu,[4] zaobišao naše snage Jasikovačkom i Žabičkom ulicom, zašao našim snagama za leđa kod L. Novog i jednovremeno sa početkom artiljerijske paljbe u 5.30 h. napao naše snage kod L. Novog — k. 621 i 565, zauzeo iste, također i Oštru (k. 798), Debelo Brdo (k. 698), a nakon kraće borbe i Bogdanić — k. 654. Sa svojim snagama isti je zauzeo

[2] Riječ je o Prvom NOP odredu Pete operativne zone.
[3] Odnosi se na Osmu diviziju NOV i PO Hrvatske.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 56/7, k. 421 C.
[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Vidi dok. br. 101.
[4] Vidi dok. br. 101, 103 i 109.

i selo Trnovac. Neprijatelj je iznenadio naše snage koje nisu bile dovoljno oprezne i bez većih gubitaka uspio zauzeti položaje kako je gore navedeno. Naše snage tako iznenađene povukle su se: II bataljon III Brigade na liniji Rasovača (k. 620), južna padina Krčmara (774) i Ljutača (678). I bataljon iste Brigade koji je držao položaje Oštra—L. Novi povukao se na istočni dio Brušana, gdje se je nalazio i III bataljon kao brigadna rezerva. Sa oba ova bataljona, kao i sa IV bataljonom na Oštarijama nemamo veze. Neprijateljski avioni bombarduju Brušane i Rizvanušu, po čemu zaključujemo da isti još nije ušao u Brušane.

Oštra borba do 10 h. čula se sa pravca Oštarija, ali izvještaja nemamo, te ne znamo kako se tamo razvija situacija i sa kakvim snagama neprijatelj napada.[5]

Civili koji bježe iz Gospića izjavljuju da se ustaše probijaju radi pomoći koja im kreće iz Karlobaga, da su prije nekoliko dana dotjerivali u red neke zgrade u mjestu radi smještaja dolazeće vojske. Bar za sada stvarno nema izgleda da bi neprijatelj napustio mjesto, jer mu se u istom nalazi artiljerija koja tuče Budački most.

Jedan bataljon[6] II Brigade vrši pritisak na mjesto sa Budačkom ulicom, ali neprijatelj iz mjesta daje dosta jak otpor. Jedan bataljon[7] iste Brigade nalazi se u rezervi oko Budačkog mosta. Jedna četa L. partizanskog odreda[8] koja se nalazi u Bilaju dobila je od nas naređenje da vrši pritisak na željezničku stanicu. Naša artiljerija sa 14 metaka tukla je samo mjesto u kome se osjeća užurbanost i kretanje.

Ovaj Štab sa svojim snagama preduzet će sljedeće:

Ukoliko neprijatelj bude napuštao Gospić pritiskivat će ga sa bokova i začelja sa težnjom da mu se odsiječe jedan dio njegovih snaga i uništi, a u slučaju da neprijatelj ne napusti mjesto nego bude dovlačio pojačanja nastojat ćemo da mu spriječimo spajanje snaga iz Gospića sa snagama koje nadiru od Karlobaga.[9]

Još nismo provjerili, ali smo mišljenja da su se neki neprijateljski dijelovi spustili — prešli Velebit sa putem Primorje—Jadovno, te su tako brzo uspjeli zauzeti Trnovac.[10]

Ovoga momenta primili smo izvještaj da je neprijatelj napustio Bogdanić i da su ga naše snage zauzele, koje vrše bočni pritisak na Debelo Brdo (k. 698).

Koliko smo prikupili podatke, na našoj strani do sada ima oko 10 mrtvih i 25 ranjenih, dok na strani neprijatelja gubitke ne znamo.

---

[5] Vidi dok. br. 179, 191, 193, 195, 197 i 199.
[6] Riječ je o drugom bataljonu. Vidi dok. br. 103.
[7] Odnosi se na Četvrti bataljon.
[8] Ličkog NOP odreda
[9] Vidi dok. br. 195.
[10] Riječ je o koloni Kuraja koja je prebačena sa Paga u Lukovo Šugarje i po prelasku Velebita izbila na cestu Gospić—Karlobag. Vidi dok. br. 193 i 199.

Veza sa našim snagama je vrlo slaba uslijed ogromnog prostora na kome se nalaze naše snage i uslijed toga što nas je neprijatelj uspio presjeći.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.[11] **Basta**

Komandant.
Stevo Opsenica

P.S. Neprijateljska artiljerija sa dosta žestokom vatrom tuče okolicu Budačkog mosta. Tri neprijateljska bombardera bombardovali su naše položaje na čitavom sektoru Gospića, a sa neprijateljskim snagama na zemlji sporazumijevali su se sa raketlama. Oko 12 h. tri talijanska lovca žestoko su mitraljirali sve naše položaje tako da je svaki pokret jedinica kao i samih kurira onemogućen i vrlo ograničen.

BR. 100

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR GOSPIĆ ZA NAPAD NA TRNOVAC[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
30 maj 1943

OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR GOSPIĆ

Iz vašeg izvještaja koji smo primili[2] u 18.30 sati vidi se da je neprijatelj uslijed slabe budnosti naših jedinica uspio da izvrši manevar, odbaci neke naše snage i, što je najgore, razdvoji ih i time je onemogućena veza i saradnja među našim jedinicama. Manevar neprijatelja prema jugu bio je moguć obzirom na to da su naše snage bile raspoređene na drugim stranama i što su pokreti vršeni po noći. Dočim manevar prema zapadu od Gospića ipak nije trebao da uspije i trebalo je osigurati bolju vezu i pojačati budnost prema neprijatelju.

Pošto se još ne znaju prave namjere neprijatelja, to ćete pored mjera koje ste mislili preduzeti uraditi slijedeće:

---

[11] Milan

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 50/1, k. 419.

[2] Vidi dok. br. 99 i 101.

Izvršiti napad na neprijatelja u Trnovcu i nastojati da se spojite sa našim snagama kod Brušana.

Uspostaviti bolju vezu između jedinica koristeći se ne samo telefonima nego i svim signalnim sredstvima i ugovorenim znacima.

Pojačati budnost prema neprijatelju i ne dozvoliti da budete ni sa koje strane iznenađeni.

Bolje se osigurati od Velebita na svim stazama i putevima koji vode prema našim položajima.

Prilikom leta neprijateljskih aviona bacati iste znake koje upotrebljava i neprijatelj za vezu s avionima da bi se time stvorila zabuna kod neprijatelja.

Blokadu prema neprijatelju držati rjeđim streljačkim strojevima[3], ali sa više automatskih oružja. koji moraju biti utvrđeni i dobro maskirani da bi se time izbjegli gubici od neprijateljskih aviona.

I još jedanput skrećemo pažnju da pitanju veze posvetite veliku pažnju i ona mora funkcionisati makar avioni i letjeli. Sredstava za ovo imate, samo ih treba upotrebiti.

Čim se situacija razjasni pošaljite nam odmah izvještaj.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar. Komandant.

BR. 101

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA SEKTOR GOSPIĆ OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O PRODORU NEPRIJATELJSKIH SNAGA IZ GOSPIĆA I KARLOBAGA[1]

OPERATIVNI ŠTAB ZA SEKTOR GOSPIĆ 30. 5. 43.[2]

30 maja 1943 g. u 7.30 h.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE.

Jutros u 5.30 h. neprijatelj je jednovremeno počeo da gađa položaje III Brigade: Oštru (k. 798) i L. Novi, k. 621 i 565 sa artiljerijom. U isto vrijeme čuje se artiljerijska paljba od Karlobaga na položaje

[3] Riječ je o blokadi Gospića.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 54-7, k. 421 C.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

naših snaga koje se tamo nalaze. Pod zaštitom jače artiljerijske paljbe neprijatelj je krenuo u napad i borba se vodi oko Oštre i L. Novog. Snage neprijatelja koje napadaju nisu još procijenjene. O napadu neprijatelja sa pravca Karlobaga još do ovoga časa nismo izviješteni.[3]

Snagama III Brigade naređeno je da vrše napade na neprijateljske bokove sa pravca Bogdanića, k. 654 i Žabice (k. 559), dok jedan bataljon II Brigade vrši pritisak na samo mjesto[4] sa pravcem Budačka ulica i jedan bataljon II Brigade držimo i dalje u rezervi dok nam situacija ne bude jasna.

Naša artiljerija privučena je na najpogodnije položaje, tj. na sjeveroistočnu obalu rijeke Like kod k. 551. ista će sada otpočeti dejstvo sa 6 metaka u centar grada.

Put Brušane—Oštarije solidno je razrušen, ostavljen je samo uski prostor kuda mogu prolaziti kola i doturati hranu našim snagama između Oštarija i Karlobaga. Preduzeli smo da se i taj uski prolaz odmah poruši.

Jedinicama su date detaljne upute za ulazak u mjesto Gospić, tj. da se ne dira hrana, da budu obazrivi prema svemu. U slučaju njegovog napuštanja Gospića nastavit ćemo energično gonjenje.[5]

O svakoj promjeni hitno ćemo vas obavještavati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.[6] Basta

Za štab,
Mile J. Uzelac

---

[3] i [5] Vidi dok. br. 99, 103, 179, 191, 193, 197 i 199.
[4] Riječ je o Gospiću.
[6] Milan

BR. 102

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU PLAŠKOG[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
Dne 30. V. 1943

ŠTAB I KORPUSA[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj ———
3. VI. 43

ŠTABU I KORPUSA N.O.V.H.

Na našem sektoru od prošlog izvještaja situacija se razvijala ovako:

Neprijatelj u toku noći nije bio aktivan, dok je jutros rano nakon jake artiljerijske pripreme krenuo prema našim položajima u dvije kolone i to: desno u pravcu Salopek Sela i lijevo prema s. Carevom Polju.[3] Sastav, jačina i pravac pokreta obadvije kolone bilo je kao i prethodnog dana (vjerovatno iste jedinice). Od seljaka su opljačkali stoku i posteljne stvari, a potom se vratili u svoje baze.[4] Od artiljerijske vatre upalila se jedna kuća u selu Pavličići, pošto je selo zbijeno, ova vatra prenijela se i na ostale zgrade, te je veći dio sela izgorio. Stanovništvo je preduzelo gašenje, u čemu su ih pomogle naše dvije čete i tako spasili izvjestan broj kuća. Stanovnici su bili neobično zadovoljni postupkom naših boraca, te sada takorekuć natječu se ko će više i bolju donijeti im hranu. Blizo sva dolje susjedna sela dobro su raspoložena prema nama i redovno obavještavaju naše dijelove o neprijateljskim zasjedama i namjerama.

I ova današnja neprijateljska akcija imala je za cilj nasilno izviđanje i pljačku. Nasilnim izviđanjem računali su na našu vatrenu reakciju i time otkrivanje položaja, te kako bi mogli sasrediti na iste svoju artiljerijsku vatru i bombardovanje. Naredili smo, imajući u vidu ove neprijateljske namjere, da naši borci ne otvaraju vatru do najbližih otstojanja, a kako neprijatelj na blisko otstojanje nije dolazio, to položaj otkriven nije.

Neprijateljski avioni danas su većom žestinom vršili bombardovanje prije i poslije podne, bombardujući prije podne sa jednim, a poslije podne sa 2 bombardera naše položaje, Plaški i okolna sela. Gubitaka kod boraca uopšte danas nije bilo, kao i kod stanovnika

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2-6, k. 421 B.

[2] Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] i [4] Vidi dok. br. 193.

u Plaškom, dok za ostala sela još nijesmo izviješteni. Za mjesto Plaški i okolna sela izdata je naredba za izradu skloništa, a u Plaškome preduzete sve potrebne mjere za sklanjanje naroda i protivavionsku odbranu. Pa smo i ovim postupkom pridobili donekle narod za sebe.

Sa dijelovima XIV brigade danas smo uhvatili vezu, koju tijesno i dalje održavamo.[5]

Malo prije nas je izvijestila Komanda područja Kordun da su borci iz Unske operativne grupe, koji su određeni za popunu ove divizije, rješenjem G.Š.H.[6], stigli do područja i sutra će krenuti ovamo, pa ćemo ih odmah rasporediti.

Komandir čete za vezu ove divizije razbolio se je, pogodno lice za zamjenu njega nemamo, pa vas molimo da nam — privremeno — do njegovog ozdravljenja stavite na raspoloženje podesno lice.

Brojno stanje u jedinicama vidno se popravilo, a time pojačala naša udarna moć.

Zdravstveno stanje i ishrana dobra je.

Izvijestite nas o situaciji na ostalim sektorima, a naročito što detaljnije na sektoru XIII Divizije.[7]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **M.[8] Šumonja** (M. P.)[10] Komandant: **V.[9] Ćetković**

---

[5] Riječ je o Četrnaestoj NO brigadi Trinaeste divizije koja je sa tri bataljona držala položaje na sektoru Zagorje—Modruš, a sa jednim bataljonom kod Gomirja. Vidi dok. br. 82.

[6] Glavni štab NOV i PO Hrvatske

[7] Prema naređenju Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske od 30 svibnja 1943 god. jedinice Trinaeste divizije držale su sektor: Senj—Žuta Lokva—Otočac—Brinje. Vidi dok. br. 98.

[8] Miloš

[9] Vlado

[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 103

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA SEKTOR GOSPIĆ OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU GOSPIĆA[1]

OPERATIVNI ŠTAB ZA SEKTOR GOSPIĆ
30 maja 1943 god. u 23 h.

31. 5. 43.[2]

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE.

Kako smo vas izvijestili u ranijim izvještajima[3], neprijatelj je uspio sa iznenađenjem jutros između 4 i 5 h. zaobići naše snage koje su se nalazile na položajima Oštra i Novi[4], podići pod zaštitom mraka na same položaje i zbaciti naše snage nakon kraće borbe. Prema izvještaju I bataljona III Brigade, koji je držao ove položaje, neprijatelj se najprije pokazao na Debelom Brdu sa jednim dijelom svojih snaga, dok je sa većim dijelom podišao iz pravca Trnovca na kotu Oštra, zbacio naše dijelove sa iste i tim prisilio naše snage koje su držale kote u L. Novom na povlačenje prema jugu. Dakle, stvarno izgleda da se je neprijatelj sa snagama jačine jedne bojne probio preko Velebita na Jadovno iznenadno napao naše snage s leđa.[5]

Jednovremeno uz pripremu artiljerijske vatre neprijatelj[6] je krenuo i iz Gospića u pravcu Oštre i L. Novog. Kad se neprijatelj u 6.30 h. sastao na ovim položajima, počeo se širiti u pravcu Smiljana i tim zauzeo nakon kraće ali žestoke borbe kotu [654] — Bogdanić.

Sa ovim manevrom neprijatelj je presjekao naše snage tako da je prema Smiljanu ostao jedan bataljon III Brigade, a prema Divoselu, Brušanima i na Oštarijama[7] ostala su tri bataljona iste Brigade, sa kojima smo u tome momentu izgubili svaku vezu koju smo uspostavili sa I bataljonom, koji se nalazi između Divosela i Novog, tek u 14 h. danas.

Čim se je otvorila borba oko Oštre i L. Novog, kada još sama situacija nije bila jasna, II bataljon II Brigade koji se nalazio na sektoru Budačkog mosta krenuo je sa isturenim bojnim patrolama prema samome mjestu, ali su naše patrole naišle na jak otpor od strane

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 58-7, k. 421 C.
[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.
[3] Vidi dok. br. 99 i 101.
[4] Lički Novi
[5] Vidi dok. br. 179, 191, 193, 197 i 199.
[6] Odnosi se na dijelove Četvrtog ustaškog stajaćeg zdruga.
[7] Baške Oštarije

neprijatelja koji se nalazio u rovovima i bunkerima. Jednovremeno naša artiljerija tukla je sa plotunskom paljbom Budačku ulicu.

Između 11 i 12 h. neprijatelj je napustio k. [654]—Bogdanić, koju su odmah zauzele naše snage[8], i povukao se na Debelo Brdo i Trnovac, gdje se počeo utvrđivati, kao i na k. [798]—Oštra i u L. Novom. Na čitavom ovom položaju između Gospića, D. Brda i Brušana nalaze se neprijateljske snage jačine oko dvije bojne[9], od kojih računamo da je jedna došla preko Jadovnog, a jedna izašla iz Gospića.

Već oko 12 h. neprijatelj je izgleda ušao i u Brušane. U ovako stvorenoj situaciji preduzeli smo slijedeće:

Komandant III Brigade[10], koji je bio odsječen sa jednim bataljonom na sektoru Smiljan, upućen je na sektor Divoselo—Brušane sa zadatkom da poveže ona tri bataljona, da ispita situaciju na onom sektoru i da izvrši u prvi sumrak napad na najpodesniju tačku, na neprijatelja, s tim da se isti ponovno presiječe i ugrozi kako bi neprijatelj bio prisiljen na povlačenje, ili da mu se na taj način odkriju namjere.

Oko 13 h. ponovno se čula kraća borba na sektoru Oštarija, o čemu podataka još nismo dobili. Od Momčila (komandanta III Brigade) još nismo dobili izvještaja i na taj način ne znamo kakova je situacija na sektoru Oštarija.

Izdali smo naređenje bataljonu III Brigade koji se nalazi na sektoru Smiljan. II bataljonu II Brigade koji se nalazi na sketoru između Smiljanske Plantaže i želj. mosta na Sastavcima, četi Ličkog partizanskog odreda koja se nalazi na položaju oko želj. stanice Gospić da izvrše fingirani napad koji će trajati od 24 h. noćas do 3 h. sutra ujutro, na čitavom ovom sektoru. Bataljon III Brigade, ukoliko bude za to uslova, ima zadatak da ponovno zauzme i kotu 698 — Debelo Brdo. Za vrijeme fingiranog napada gađati će i naša artiljerija sa 6—8 granata u dužem razmaku.

Mi smo mišljenja da neprijatelj ima namjeru da osigura put kako bi mu stigla pomoć u živoj snazi i materijalu.

U toku čitavog dana neprijateljska avijacija bila je vrlo aktivna, naročito poslije podne kada su 2 hrvatska i 2 talijanska bombardera i tri talijanska i pet hrvatskih lovačkih aviona bombardovali i mitraljirali naše položaje. Od avijacije do sada žrtava nismo imali.

Ukoliko do sada znademo, na našoj strani bila su 4 mrtva i 9 ranjenih drugova, u koji broj ne računamo gubitke onih bataljona sa kojima nismo imali vezu. Raniji izvještaj u pogledu gubitaka nije bio tačan.

Kao rezervu još uvijek imamo IV bataljon II Brigade koji se nalazi u selu Budaku, ujedno štiteći i Budački most.

---

[8] Vidi dok. br. 99.
[9] Vidi dok. br. 179 i 195.
[10] Momčilo Novković

Dakle, u pogledu namjera neprijatelja situacija nam još nije jasna, sve dotle dok ne dobijemo izvještaj od komandanta III Brigade koji se nalazi sa ona tri bataljona na sektoru Divoselo—Brušane—Oštarije.

U slijedećem izvještaju moći ćemo situaciju jasnije prikazati. U borbi koja se vodila danas nisu nam poznati gubitci neprijatelja.

Top i teški minobacač koji su trebali krenuti sa bataljonima II Brigade na Kninski sektor zadržani su ovdje zajedno sa ovim snagama.[11]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
s. o.

Komandant,
S.[12] **Opsenica**

BR. 104

IZVJEŠTAJ ŠTABA BANIJSKOG NOP ODREDA OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA DOMOBRANE NA CESTI GLINA—TOPUSKO[1]

ŠTAB
PARTIZANSKOG ODREDA
BANIJE
Op. broj 23/43
30. V. 1943

Operativni izvještaj dostavlja

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Na dan 29. V. 1943 naš I bataljon sa četom »Matije Gubca« bio je u zasjedi na cesti između Gline i Topuskog, stanica Gređani.

Na našu zasjedu naišao je kamion i dva luksuzna automobila, u kamionu su se vozila 24 domobrana sa 2 p. mitraljeza, u jednom luksuznom automobilu vozio se jedan pukovnik i jedan domobran sa šoferom, u drugom luksuznom automobilu vozio se jedan general, jedan pukovnik sa jednim domobranom.

[11] Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu Druge NOU brigade koji su, po naređenju Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, pošli sa područja Donjeg Lapca na područje Knina. Vidi dok. br. 76.

[12] Stevo

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod. reg. br. 34-4, k. 105.

Fotokopija dokumenta broj 104

Naoružanje u ta dva luksuzna automobila bilo je 4 šmajsera. Na našu zasjedu, koja je bila u jačini od jedne čete a ostali su bili raspoređeni na potrebna osiguranja, naišli su tačno u 10 sati prije podne. Na njih je dat jedan kratak plotun gdje su odmah onesposobljeni motori na kamionu i na luksuznim automobilima i jurišom bili su zarobljeni. Borba je trajala 10 minuta, sa strane neprijatelja nije opaljen ni jedan metak. Pošto je zasjeda bila postavljena blizu same Gline, naši su na brzinu morali evakuisati sav materijal koji je bio u tim automobilima, gdje se uspjelo samo onesposobiti motore i razderati gume tako da kamioni nisu bili spaljeni. Isto tako ostao je jedan general teško ranjen, gdje nije mogao biti iznesen zbog vatre iz bunkera sa stanice Gređani i tenka koji je naišao iz Gline.

Od plijena zadobiveno je 2 puškomitraljeza, 4 šmajsera, 4 pištolja, 21 karabin, 21 par fišeklija, municije 1.500 komada, bombi 36 komada ofanzivnih sa ručkom.

Zarobljeno je: 2 pukovnika, 28 domobrana, a jedan general je ostao teško ranjen. General se zvao Brozović, isti je bio zapovjednik glavnog stožera, a njegov zamjenik je od tih dvojice pukovnik nekoji. Gubitaka na našoj strani nije bilo. Zasjeda je postavljena po predviđenom planu i u potpunosti izvedena. Utrošak municije bio je 400 komada. Oficire koje smo zarobili otpremili smo u Štab Unske [operativne] grupe odakle će biti upućeni za Glavni štab Hrvatske.

Naš III bataljon (jedna četa od tog bataljona) izvršio je akciju na stanicu Šaš. Akcija nije u potpunosti uspjela pošto je na stanicu stigao oklopni voz, koji je produžio za Stazu, a na stanici je ostavio 3 vagona Njemaca, tako da su naši uspjeli zarobiti svega tri domobrana sa oružjem. Isto tako diverzantska grupa koja je išla sa tom četom uspjela je da sruši željezni most koji je bio udaljen svega 500 metara od željezničke stanice Šaš. Most je bio dug 8 metara, tako da je saobraćaj prekinut.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jandrić Dušan

Komandant:
Maljković Petar

BR. 105

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU PETNAESTE NO BRIGADE ZA POVLAČENJE NA PODRUČJE PLAŠKOG[1]

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
31 maj 1943

ŠTABU XV UDARNE BRIGADE

Vaša dva bataljona sa sektora Prijeboj—Poljanak povući ćete na sektor Plaški u sastav divizije.[2] Prethodno se sporazumite sa Štabom divizije da vam odredi mjesto gdje ćete se smjestiti a sam pokret izvršite noću radi izbjegavanja dejstva neprijateljske avijacije i konspiracije pokreta.

Na sektoru Prijeboj—Poljanak ostaće četa Kordunaškog odreda i partizanska straža Komande mjesta Ličko Petrovo Selo koje se sada nalaze u vašem sastavu, s tim što ćete ih ojačati sa tri do četiri teška mitraljeza. Poslužioci na mitraljezima biće borci vaše brigade koji rukuju sa tim mitraljezima. Komandant ovoga sektora biće komandir mitraljeske čete te brigade, koji će ostati tu i preuzeti komandu. Veza sa Štabom korpusa biće sa telefonske stanice Prijeboj. Izvještaje neka podnose tri puta dnevno.

Prije vašeg odlaska izdajte detaljna uputstva jedinicama koje tu ostaju i komandantu sektora i kada to sve bude gotovo obavijestite telefonski naš Štab.

Štab divizije upoznali smo sa ovom promjenom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika štaba,

---

[1] Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 52/1—1, k. 419.

[2] Riječ je o Osmoj diviziji NOV i PO Hrvatske.

BR. 106

NAREDENJE ŠTABA DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU SEDAMNAESTE NO BRIGADE ZA UNIŠTENJE ŽELJEZNIČKE PRUGE NAŠICE—SLAVONSKA POŽEGA[1]

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJ. HRVATSKE
A. br. 35/43
Dana 31. V. 1943 (22,35 sati)

ŠTABU XVII BRIGADE OVE DIVIZIJE

Na položaju

Prema situaciji u kojoj se sada nalazimo i djelovanju naših jedinica, vidimo da banda bježi iz uporišta oko nas, t.j. u sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline, tako da je i uporište Ruševo napustila, koje je imala naša XVII Brigada likvidirati[2], a u vezi naredbe Vrhovnog Komandanta druga Tite da se poduzmu sve mjere o rušenju i uništavanju komunikacija[3], u blizini našeg sadanjeg boravišta nalazi se željeznička pruga Našice—Požega[4] kojom banda vrši redovno svoje saobraćaje, dovozi svoju vojsku kao i njihove potrebe za živežne namirnice; da bi se ovo spriječilo, u tom cilju ovaj Štab:

N A R E Đ U J E

Jedinice XVII Brigade izvršiće rušenje ove pruge, t.j. na sektoru od sela Latinovca prema Našicama kroz šumu u što većoj dužini.[5] Za izvršenje ovog zadatka pokupite sve ljudstvo iz okolnih sela i to: Latinovac, Ivanovci, Migalovci, Kneževac, Sibokovac, Sapna, Darkovac, Jurkovac, Milan Lug i Čaglin. Tako da se radna snaga koristi vrbovanim ljudima, a partizane koristiti za nadzor i pripomoć istima.

Ovaj rad otpočeti 1 juna o. g. u 7 časova (ujutro), voditi računa da se na ovom sektoru pruge ista isprekida na više mjesta, te tako da se na nekoliko mjesta počne rad i u slučaju nailaska neprijateljske avijatike da se vojnici mogu skloniti, tako isto i sami radnici.

O završenom rušenju ove pruge podnijeti tačan izvještaj ovom Štabu, kao i to koliko je učestvovalo mobilisanih radnika.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba;
Bogdanović Geco

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1, k. 1121.

[2] Krajem svibnja 1943 god. poduzele su jedinice Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske ofanzivu čišćenja Požeške kotline. Za svega šest dana bila su očišćena sljedeća uporišta: Kaptol, Vetovo, Kutjevo, Ferovac, Majur, Ljeskovica i Čaglin, dok je Kulu, Bekteže, Darkovac i Poreč neprijatelj napustio bez borbe. Vidi tom V, knj. 16, dok. br. 1, 2, 5, 6, 12, 14, 36 i 37.

[3] Ova naredba izdana je preko radio stanice Slobodna Jugoslavija.

[4] Slav. Požega

[5] Vidi tom V, knj. 16, dok. br. 4 i 14.

BR. 107

PREGLED BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA TRINAESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 31 SVIBNJA 1943 GODINE[1]

O. br. 82/43. BROJNO STANJE

XIII. DIVIZIJA NOV HRVATSKE

JEDINICA	BROJNO STANJE						NAORUŽANJE																							
	Po spisku		U rasholu		Na licu		bacači			topovi		teški mitraljezi			Puškomitraljezi		puške							bombe	revolveri
	muških	ženskih	muških	ženskih	muških	ženskih	laki	teški	brdski 65 mm	protutenkovski 37 mm	švarcloze	st. etienne	maxim	treda	zbrojovka	šoša	mauzer	talijanske	francuske	mauliher	mašinske								
Štab	12	2	1	—	11	2															2			1	12					
Straža i kuriri	40	1	1	—	39	1											24	2	—	—	—			13	3					
VI Brigada	1.069	24	260	6	809	18	3	2	—	1	2	5	—	4	23	2	15	632	43	-	—	6		390	68					
XIV Brigada	762	35	160	6	602	29	4	—	1	—	2	1	1	2	11	2	12	397	118	12	11	2		1.208	66					
UKUPNO	1.883	62	422	12	1.461	50	7	2	1	1	4	6	1	6	34	4	27	1.053	163	12	11	10		1.612	149					

Polit. komesar: (M. P.)[5]

A.[3] Turkulin

[1] Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/3, k. 912.

[2] Pogrešno zbrojeno, treba: 39.

I NAORUŽANJE

Na dan 31.V.1943

MUNICIJA															KONJI		
Bacači		za topove		za teški mitraljez				za puškomitraljez			za puške						
laki	teški	brdski 65 mm	protutenkovski 37 mm	švarcloze	st. etienne	maxim	breda	zbrojovka	šoša	fiat	mauzer	talijanske	francuske	manliher	jahači	za oružje	za kuhinju
															3	—	7
											720	60	—	—	—	—	—
75	103	—	19	3.360	10212	—	5.300	12.050	400	7.190	31.928	910	—	—	6	25	16
130	—	100	—	2.400	1550	1.000	3.500	4.200	1.020	7.640	19.065	6.818	710	765	7	39	16
205	103	100	19	5.760	11762	1.000	8.800	16.250	1.420	14.830	51.713	7.788	710	765	16	64	55[3]

Komandant:
V.[4] Kovačević

[3] Artur
[4] Veljko
[5] Okrugli pečat: Štab Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

BR. 108

IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG BATALJONA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. ŠTABU BRIGADE O NAPADU NA JEDRILIČARSKU ŠKOLU U SVETOJ NEDELJI[1]

ŠTAB III BATALJONA
XIII PROL. BRIGADE
»RADE KONČAR«
31-V-1943 god.

Predmet: *Operativni izvještaj.*

ŠTABU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR«

U vezi zapovijedi od 28. V. 1943 god.[2] o akciji na jedriličarsku školu u Sv. Nedelji, naš Bataljon dobio je zadatak da napadne neprijatelja u pomenutom mjestu i da ga zarobi, te po likvidiranju neprijatelja da evakuiše sav plijen.

Bataljon je stigao na položaj u 12.30 sati, odakle je krenula jedna kao domobranska ophodnja[3] iz I čete koja je razoružala stražara i stražu, koja je bila u jačini od 12 domobrana, dok je istovremeno jedna desetina ušla u baraku gdje su [se] nalazili 2 oficira i oko 70 pitomaca gore navedene škole te iste razoružala i zarobila. Druga desetina iste čete ušla je u šatore u kojima su spavali oko 30 naoružanih domobrana te iste zarobila.

Dok je I četa razoružavala domobrane, u isto vrijeme cijela Druga četa opkolila je neprijatelja sa suprotne strane po nekoj grabi i onemogućila neprijatelju da se razbježi, koji su se nalazili u šatorima i barakama.

III četa našeg bataljona dala je i vod koji je opkolio hangar u kome se nalazilo 15 domobrana sa 1 teškim mitraljezom te iste razoružala i zarobila. Jedan vod III čete ostao je u rezervi, koji se nalazio sa Štabom bataljona.

Od ratnog materijala, među ostalim, zarobljeno je: 3 teška mitraljeza, 2 puškomitraljeza, oko 100 pušaka, municije, te mnogo drugog vojnog i sanitetskog materijala.

Ovom akcijom neprijatelju nije izginuo ni jedan vojnik, samo je zarobljeno oko 140 vojnika.[4]

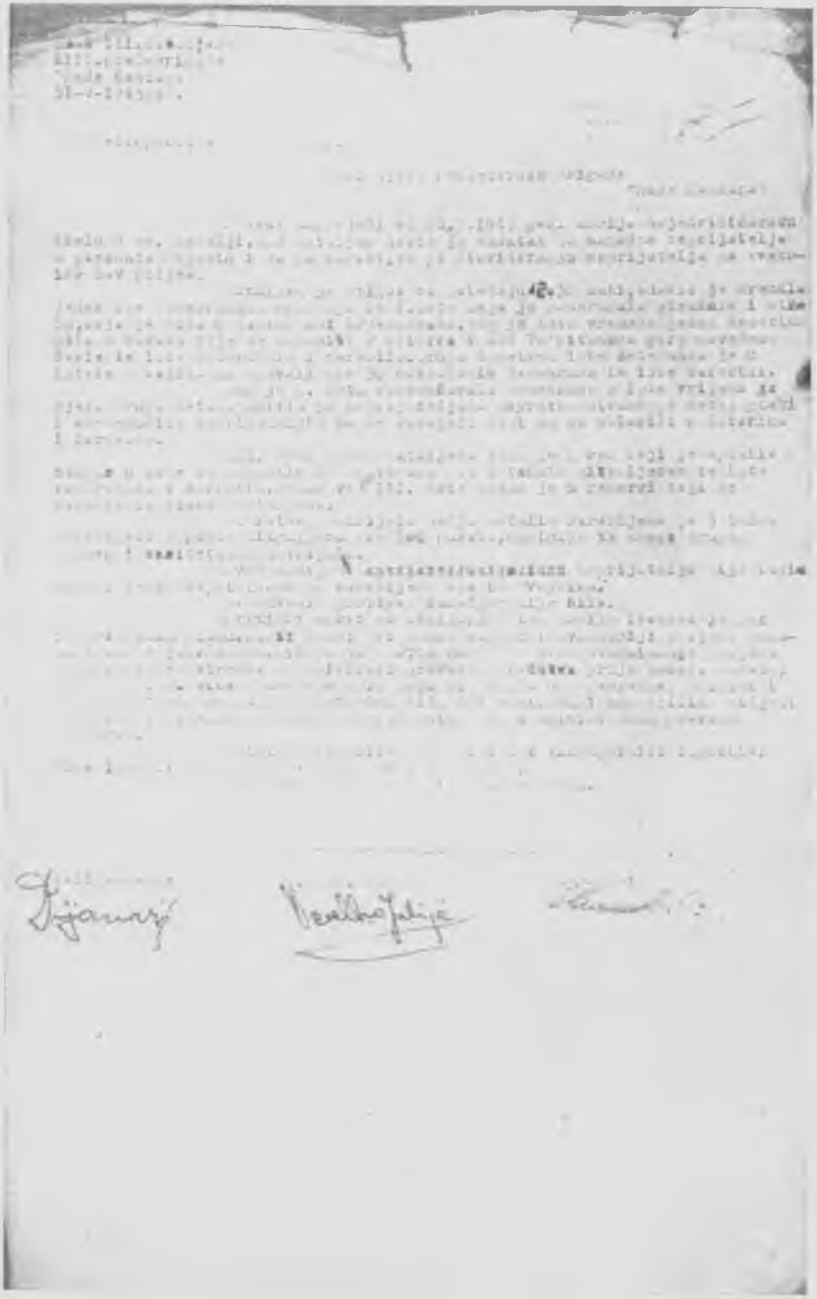
---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/13, k. 726 A.

[2] Ovo je vjerovatno datum prijema zapovijesti. Štab Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« izdao je zapovijest za napad na Svetu Nedelju 27 svibnja 1943 god. Vidi dok. br. 88.

[3] Riječ je o patroli obučenoj u domobranske uniforme.

[4] Opširnije o napadu na ovo uporište vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO od 3 lipnja 1943 godine.

Fotokopija dokumenta broj 108

Sopstvenih gubitaka također nije bilo.

Kritički osvrt na akciju: Sam tok akcije izveden je po predviđenom planu. Naši borci pri samom napadu i evakuaciji plijena pokazali su se jako dobro. Mišljenja smo, da bude što brže evakuisanje plijena, neophodno je potrebno organizirati prevozna sredstva prije samoga napada, odnosno da sa sobom dovedemo kola koja bi čekala u neposrednoj blizini i u svakom trenutku kada su potrebna bila pri ruci. Imali smo prilike vidjeti ukoliko je otežan sam rad oko evakuacije ako u blizini nema prevoznih sredstava.

Municije se nije potrošilo ništa, a također niti izgubilo. Tako isto nije izgubljeno ništa niti od oružja.

Poginulih niti ranjenih drugova nema.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar	V. d. op. oficira	Komandant,
Dijanović[5]	**Veselko Julije**	**Mamula B.**[6]

BR. 109

PREGLED AKCIJA I OPERACIJA ŠESTE I OSME DIVIZIJE PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 1 DO 31 SVIBNJA 1943 GODINE[1]

Akcije i operacije jedinica I Korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske u vremenu od 1—31. V. 1943

U mjesecu maju 1943 god. uslijed pojave epidemije tifusa, koji se naročito raširio u jedinicama VIII Divizije, bili smo prisiljeni odrediti karantin za cijelu VIII Diviziju, dok je VI Divizija nakon neuspjelog napada na Gospić[2] ostala na sektoru Gospić i vršila blokadu neprijateljske posade u ovom mjestu.[3] Uslijed toga sem napada na Gospić nije bilo nekih značajnijih operacija.

[5] Tomo

[6] Bogdan

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—5, k. 419.

[2] Opširnije o napadu na ovo uporište vidi dok. br. 1, 8, 9, 10, 15, 24, 25 i tom V, knj. 14, dok. br. 114.

[3] Vidi dok. br. 22, 32, 33, 43, 51, 58, 65, 73, 78, 99, 101 i 103.

2. V. 1943

Jedinice VI Divizije u zajednici sa jedinicama VIII Divizije izvršile su napad na neprijateljski garnizon Gospić u kom je bilo 2.000 starih i domaćih ustaša, 200 novomobilisanih ustaša, 400 domobrana i 1.100 žandara, policajaca i naoružanih civila. Napad su vršile jedinice VI i VIII Divizije i to: po dva bataljona II i IX Brigade potpomognuti sa 4 brdska topa 75 mm, 3 brdska topa 65 mm, 4 t. bacača, 1 protukolskim topom i mitraljezom i sa dva tenka. Pravac napada: Smiljanskom ulicom, sa sjeverozapadne strane grada, sa zadatkom da prodru glavnom ulicom do rijeke Novčice, zatim da se šire u sjeveroistočnom i jugozapadnom pravcu i tako prepolove neprijateljsku odbranu. IV Brigada VIII Divizije sa 1 brdskim topom 75 mm, 1 topom 65 mm, 1 protukolskim topom, 2 t. bacača i dva tenka napadala je niz Budačku ulicu.[4] XV Brigada VIII Divizije, sa pridodatim jednim t. bacačem, blokirala je željezničku stanicu Gospić sa jednom četom, a sa ostalim snagama vršila je pritisak na neprijateljska utvrđenja na liniji Bilajska, Jasikovačka i Žabička ulica.[5] I Brigada postavila je jedan bataljon na položaju kote Oštra, da zatvori puteve iz Gospića u pravcu Ličkog Novog i Podoštre, a ostale snage ove Brigade vršile su osiguranje prema Karlobagu.[6] Snage II i IX Brigade, koje nisu napadale, kretale su se pozadi streljačkog stroja kao rezerva.[7] Napadne kolone II i IX Brigade stigle su pred samu žicu na 100 m, a bataljon »Ognjen Prica« prodro je kroz samu žicu, ali je bio zaustavljen jakom neprijateljskom unutrašnjom odbranom, te pošto je breša bila vrlo uska onemogućeno mu je širenje, te se pod pritiskom neprijatelja vratio natrag. IV Brigada nakon uporne borbe likvidirala je neprijateljske dijelove koji su bili istaknuti i potisla ih u grad. XV Brigada izvršila je napad na svom sektoru i njen II bataljon

[4] Vidi dok. br. 8.
[5] Vidi dok. br. 24.
[6] i [7] Vidi dok. br. 25.

napravio je brešu na žici na dva mjesta makazama, ali nije uspio prodrijeti u grad uslijed jake neprijateljske vatre, te se morao povući. Tenkovi nisu izvršili svoj zadatak, jer nisu uspjeli napraviti breše na žicama kao što je bilo predviđeno. Artiljerija je gađala prve bunkere i rovove, ali uslijed slabe preglednosti nije se mogla vršiti korektura, zrna nisu mogla probijati tvrde bunkere, te nije postignut neki naročiti uspjeh. Pošto je neprijatelj davao jak otpor, a prostor na kome su se nalazile naše jedinice, koje su napale, bio dosta brisan, nije se zauzelo dovoljno oslonih tačaka na kojima bi se moglo zadržati preko dana i pošto se dan približavao naše jedinice su se povukle.

Jedinice VI Divizije uspjele su:

Zarobiti 10 ustaša.

Zaplijenjeno 10 pušaka i 1.000 metaka.

Gubici neprijatelja nisu tačno poznati.

Naši gubici: 22 mrtva, 100 ranjenih i 1 nesatao.

Izgubljeno: 1 tenk sa dva mitraljeza i 800 metaka, 3 p. mitraljeza i 10 pušaka.

Napad nije uspio iz ovih razloga: Neprijatelj je bio brojno jači i u dobro utvrđenim položajima sa dobro organizovanim planom odbrane.[8] Borio se uporno jer su gro njegovih snaga sačinjavali zlikovci-stari ustaše. Teren oko Gospića je jako nepovoljan za napad (ravan i brisan), te nije pružao potreban zaklon borcima. Štabovi divizija nisu na vrijeme [izvršili] sve potrebne pripreme, popunu municije i uspostavu veze. Za artiljeriju nije se mogao pronaći dobar položaj sa koga bi mogla da vidi cilj, a pored toga otpočela je gađanje previše rano i utrošila municiju još za viđela i prije nego što je pješadija mogla napadati, a time je stvorena pauza između artiljerijske i pješadijske vatre koja je imala negativan uticaj na napad. Artiljerija koja je pridodata VIII Diviziji zbog smetnje aviona zakasnila je na položaj[9]. Tenkisti su bili neodlučni i nisu uspjeli

[8] O neprijateljskim snagama tada u Gospiću vidi tom V, knj. 14, dok. br. 106.

[9] Izlazak artiljerije na vatreni položaj bio je ometan dejstvom neprijateljskog aviona. Vidi dok. br. 9.

da naprave ni jedan prolaz kroz neprijateljske prepreke od žice. Napad nije otpočeo jednovremeno, već su jedinice VI Divizije malo poranile, a jedinice VIII Divizije zakasnile. Prodor bataljona »Ognjen Prica« kroz neprijateljske prepreke nije mogao biti iskorišten jer je breša bila suviše uska, a neprijateljska vatra ubitačna. Veza kod VI Divizije uspostavljena je 20 minuta poslije početka napada, a kod VIII Divizije nije dobro funkcionisala u toku borbe. Nije se raspolagalo sa dovoljno jakim rezervama.

21-V-1943 — Jedinice II Brigade odbile su napad 600 ustaša sa dva tenka i topa, koji su krenuli prema našim položajima od Smiljanske Plantaže[10].

Gubici neprijatelja: 10 mrtvih i 20 ranjenih.

Gubitaka na našoj strani nije bilo.

22-V-1943 — Jedinice II Brigade odbile su napad 1000 ustaša sa tenkovima i topovima, koji su bili krenuli iz Gospića prema Smiljanskoj Plantaži.[11] Pijane rulje neprijatelja navaljivale su cio dan, ali nisu uspjeli dalje da prodru, sem što su naše snage na jednom mjestu malo potisnuli.

Gubici neprijatelja: 80 ubijenih i 100 ranjenih.

Naši gubici: 3 mrtva i 8 ranjenih.

Plijena i gubitaka u oružju nije bilo.

23-V-1943 — Ustaše iz Gospića, u istoj jačini kao i prošlog dana, krenule su prema položajima naše II Brigade u pravcu Smiljanske Plantaže.[12] Napad je odbijen i blokada neprijatelja i dalje je nastavljena. Jedan neprijateljski tenk naletio je na minu i oštećen je.

Plijen: 1 puška i 200 metaka.

Gubici neprijatelja: 20 mrtvih i 25 ranjenih.

Naši gubici: 1 mrtav i 6 ranjenih. Uništen je jedan mali bacač nepažljivim rukovanjem posluge.

Oštećen je 1 neprijateljski tenk.

30-V-1943 — Jake neprijateljske snage iz Gospića i Karlobaga krenule su na naše položaje na sektoru

---

[10] i [11] Vidi dok. br. 65.
[12] Vidi dok. br. 73.

Gospić—Oštarije u cilju da razbiju blokadu na tom sektoru i da osiguraju vezu Gospić—Karlobag.[13] Jedinice III Brigade, koje su se nalazile na tom sektoru, uslijed slabe budnosti bile su iznenađene i potisnute od neprijatelja, povukle su se pod borbom. Iznenađenje je neprijatelj postigao zato što se je kretao noću. 15 neprijateljskih aviona tukli su neprekidno naše položaje, a također neprijateljska artiljerija iz Gospića i Karlobaga bila je aktivna. Uveče istog dana neprijateljske snage iz Gospića i Karlobaga spojile su se i ovladale cestom Gospić—Karlobag.

Gubici neprijatelja: 50 mrtvih i ranjenih.

Naši gubici: 8 mrtvih, 28 ranjenih i 1 nestao. Izgubljena je komora jednog bataljona sa kolima, 5 konja, 6 pušaka, 1 postolje i zatvarač od mitraljeza, bataljonska arhiva i nešto ostale spreme.

Slaba budnost naših jedinica, nadmoćnost neprijatelja na tačkama koje je želio zauzeti i slabo snalaženje komandnog kadra pri pojavi neprijatelja na pravcima od kuda se nije očekivao omogućili su neprijatelju da ovako brzo ovlada linijom Gospić—Karlobag. Veza među jedinicama bila je vrlo slaba, te jedni drugima nisu ukazivali potrebnu pomoć.

31-V-1943 — Jedan bataljon III Brigade izvršio je napad na dvije neprijateljske satnije koje su se nalazile na Poldinoj Glavi.[14] Neprijatelj je protjeran, ali protunapadom ponovno je odbacio naše snage, koje su se povukle.

Gubici neprijatelja nepoznati.

Na našoj strani gubitaka nije bilo.

VIII DIVIZIJA

21-V-1943 — Jedan bataljon XV Brigade, koji se nalazio kod Ličkog Petrovog Sela, odbio je napad 300 njemačkih vojnika, koji su krenuli iz Vaganca prema Ličkom Petrovom Selu i Čelopeku.[15]

---

[13] Vidi dok. br. 99, 101 i 103.

[14] Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štabu Šeste divizije Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 5 svibnja 1943 godine.

[15] Vidi dok. br. 62.

Zarobljen 1 neprijateljski vojnik.

Zaplijenjena su 3 karabina, 1 pištolj i 400 metaka, te nešto spreme.

Gubici neprijatelja: 34 ubijena i 15 ranjenih.

Naši gubici: 2 teže ranjena i 3 lakše.

Zbog slabe veze između jedinica nije iskorišteno iznenađenje koje je postignuto niti panika koja je uslijed toga kod neprijatelja, nastala, kada bi inače neprijateljski gubici mnogo veći bili.

Istog dana jedinice VIII Divizije otkrile su četničko skrovište oružja u Pišteniku kod Plaškog i pronašle:

4 t. mitraljeza »Sent Etien«, 11.000 puščanih metaka i mitraljeskih, nekoliko pušaka i bombi.[16]

2-V-1943

U zajedničkim operacijama sa jedinicama VI Divizije učestvovala je IV i XV Brigada. Tok i kritika ovog napada kao i zadaci ovih brigada prikazani su kod VI Divizije prilikom opisa napada na Gospić od 2-V. Postignut je slijedeći rezultat:

Zarobljeno 9 ustaša.

Zaplijenjeno: 3 t. mitraljeza, 1 p. mitraljez, 22 karabina, 36.800 metaka, 2 telefona, 50 l. benzina, 501 l. mašinskog ulja i ostale ratne spreme. Sve ovo zaplijenjeno je na spoljnim neprijateljskim odbranbenim linijama.

Gubici neprijatelja nisu tačno poznati.

Naši gubici: 29 mrtvih i 91 ranjen. Izgubljen je 1 p. mitraljez.

REKAPITULACIJA

VI DIVIZIJA

Zarobljeno 10 ustaša.

Zaplijenjeno 11 pušaka i 1200 metaka.

Gubici neprijatelja: 160 ubijenih i 145 ranjenih.

Oštećen 1 tenk.

Naši gubici: 34 mrtva, 142 ranjena i 2 nestala. Izgubljeno: 1 tenk sa dva »Fiat« mitraljeza i 800 metaka, 3 p. mitraljeza, 16

[16] Vidi dok. br. 71.

pušaka, 1 mali bacač, bataljonska komora sa kolima i 5 konja, 1 postolje i zatvarač od mitraljeza i bataljonska arhiva.

VIII DIVIZIJA

Zarobljeno: 1 Francuz[17] i 10 ustaša.

Zaplijenjeno: 25 pušaka, 7 t. mitraljeza, 1 p. mitraljez, 1 pištolj, 48.200 metaka, 2 telefona, 50 l. benzina, 501 l. mašinskog ulja i nešto ostale spreme.

Gubici neprijatelja: 34 ubijena i 15 ranjenih.

Naši gubici: 29 mrtvih i 96 ranjenih. Izgubljen 1 p. mitraljez.

Ukupno:

Zarobljeno: 1 Francuz i 20 ustaša.

Zaplijenjeno: 7 t. mitraljeza, 1 p. mitraljez, 36 pušaka, 1 pištolj, 49.400 metaka, 2 telefona, 50 l. benzina, 501 l. mašinskog ulja i ostale ratne spreme.

Gubici neprijatelja: 194 ubijena i 160 ranjenih. Oštećen 1 tenk.

Naši gubici: 63 ubijena, 238 ranjenih i 2 nestala druga.

Izgubljeno: 1 tenk sa dva mitraljeza »Fiat« i 800 metaka, 4 p. mitraljeza, 16 pušaka, 1 mali bacač, bataljonska arhiva i komora sa jednim kolima i 5 konja i 1 postolje i zatvarač od t. mitraljeza.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
V.[18] **Holjevac**

(M. P.)[20]

Komandant,
Gošnjak[19]

---

[17] Bio je u sastavu njemačkih jedinica, a zarobila ga je Petnaesta NO brigada u borbi između Izačića i Vaganca. Vidi dok. br. 62.

[18] Većeslav

[19] Ivan

[20] Okrugli pečat: štab Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

II

TALIJANSKI I USTAŠKO-DOMOBRANSKI DOKUMENTI

BR. 110

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 1 SVIBNJA 1943 GOD. O STANJU U REJONU VRATA I PREBACIVANJU USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA NA PAG[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 1. 5. 43.	SAT I MINUT: 0935	BROJ: 3
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 1. 5. 43.	SAT I MINUT: 1015	BROJ: 4

S A D R Ž A J

NAJŽURNIJE
ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ: .—.—

Nočas[2] između 30. 4. i 1. svibnja, položaj kod **Vrata** (2 km. z. od **Baških Oštarija**) izgubljen.[3]

Talijani se povukli u **Karlobag.**

4 hrvatska sata (600 domobrana) ostaju u **Karlobagu** radi uže odbrane. Ostatak hrvatskih četa — oko 700 ljudi prebačeno na otok PAG sa tvorivom.

General Rumler[4] pošao je osobno na PAG zbog organizacije prihvata.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. I/1—10, k. 23.

[2] U originalu, ova riječ dopisana crvenom olovkom.

[3] Ovaj položaj su napali i zauzeli dijelovi Šeste divizije. Vidi dok. br. 2, 112, 113 i 116.

[4] Hrvatski vojni povjerenik pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija«

Napad partizana na **Vrata** izvršen je sa 4000 ljudi, 30 bacača i puno težkog naoružanja.[5]

Naše 2 gorske sa 360 naboja izgubljene bez zatvarača.

Tajni broj 2810 HRVOPO[6]

I/V D[7]

PRIMIO BRZOJAVKU DANA 1. 5. U SATI 1112.

DEŠIFRIRAO DANA 1. 5. U SATI 1145. PODPIS: .....

OČEVIDNI BROJ BRZOJAVKE 7	PRIMLJENA: DAN 1 MJESEC V. GOD. 43. SAT 11 MINUT 55	POTPIS I ČIN ČASTNIKA, KOJI JE BRZOJAVKU PRIMIO: PODPIS: SLADOVIĆ ČIN: stk.

[5] Podatak netačan. O snagama koje su napadale u ovom rejonu vidi dok. br. 2 i 109.

[6] Hrvatsko vojno povjereništvo pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija«

[7] Datum i paraf generala Dragojlova, načelnika Operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva. Nalazi se i na ostalim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.

BR. 111

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI ČIŠĆENJA U ZONI SREDNJA, SITNO I ŽRNOVNICA[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE	Dan i čas	otpreme 1/5/43 20.50
Br. 7086		prijema 1/5/43 23.15
Stiglo 2 svibnja 1943 — XXI		

PREDMET: wt

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA

ZA SUPERSLODU — OPERATIVNO ODJELJENJE
a na znanje:
KOMANDI V I VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 6329/op.-

IZVJEŠTAJ OD DANA 1 SVIBNJA 1943 U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

Javljeno je da se u zoni Kladnjice (Šibenik TI—TI—CD) nalazi nekih stotinjak ustanika,[3] koji su navodno opljačkali stoku u Barani (Šibenik TL—CD). —

SEKTOR »BERGAMO«:

Jutros 1-og maja započeta je sa dvije kolone akcija čišćenja[4] u zoni Srednja (Omiš U*Q*—US—VH—BL—BH), Sitno (Split US—BN) i Žrnovnica (Split UO—BN). —

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Pečat prijema. Nalazi se gotovo na svim talijanskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.
[3] Vjerovatno dijelovi Splitskog NOP oderda.
[4] O ovoj akciji vidi dok. br. 114 i 120.

Razjurene su male grupacije partizana, koje su se povukle prema padinama Mosora.

Izvedena je artiljeriska i minobacačka paljba na kote 453 i 302 (Šibenik SP—BN), gdje su primjećeni sumnjivi pokreti. —

SEKTOR »ZARA«:

Jedna grupa crnih košulja i formacije M. V. A. C. prilikom izviđanja u zoni Bratiškovci (Šibenik *QO*—CS) i Sonković (Šibenik *QM*—C*Q*) zarobili su i strijeljali šest ljudi i jednu ženu, jatake ustanika, i uhapsili su 4 sumnjiva lica. —

SEKTOR »CELERE«:

Obična djelatnost izviđanja i zasjeda.

Nebo je vedro, a more malo ustalasano.

9 kopija

General SPIGO

1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za kr. karabinjere
1 za Telegrafsko odjeljenje
3 za Operativno odjeljenje

BR. 112

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ŠESTE DIVIZIJE NA KLANAC VRATA[1]

18 E
3

F/L
TELEGRAM

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
SUPERSLODI — Operativ. odjelj.
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Dan i čas otpreme: 1 V 43 21.30 č.
prijema: 1 V 43 23.40 č.

Br. 5862/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 7083
Stiglo 2 svibnja 43—XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 1 SVIBNJA 1943

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećene su partizanske formacije neprovjerene jačine u zoni Kompolje (XL—GS) i Škare (XV—GO) i u jačim snagama u Otočcu i Sincu (XV—GO). Izgleda da partizanskih snaga u zoni Gospića *ima preko 6000 oružanih*. Primjećena je prisutnost od 600 partizana Crnogoraca[2] u Divjakama i Bukovu Vrhu (ZN—BF) i neprovjereni broj u Završju (ZL—BN), u nakani da izvrše sabotažu na željezničkoj pruzi i napadnu Skrad (ZL—BF), Brod Moravice i Srpske Moravice i Ravnu Goru.

DIVIZIJA »RE«:

Sektor Vratnik:

Noću uoči 1 svibnja partizani[3] su sa Goljaka (ZR—GZ) osuli vatru iz minobacača i automatskog oružja protiv garnizona Vratnik, bez posljedica.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Netačno. Crnogorske jedinice tu nisu nikada bile.
[3] Dijelovi Trinaeste primorsko-goranske divizije. Vidi dok. br. 38 i 59.

Vršene su noćne zasjede, o kojima nema što da se javi.

Aktivnost većih patrola na našim položajima ispred Vratnik: nema što da se javi.

Sektor Krivi Put:

Vršeno je patroliranje, o čemu je bilo javljeno telegramom 5821 od 30 travnja, ni o tom nema što da se javi. Ustaška patrola, jučer, 30 travnja, upućena prema Pavelićima (ZP—AB), naišla je na otpor[4] u Iličićima i na koti 886 (ZP—AD); patrola se vratila bez gubitaka. U toku je pokret patrola, od kojih je jedna ustaška, upućenih danas, 1-og svibnja, u Paveliće, Serdare (ZP—AB) i Malić Vrh (ZL—AF).

XIV OBALSKA BRIGADA:

Sinoć, 30 travnja, jače partizanske snage su intezivnom vatrom iz minobacača 81 i iz automatskog oružja napale položaje koje smo mi zauzeli kod klanca Vrata (XL—FI).[5] Naše su se trupe nakon žestokog otpora povukle, po naređenju, na Karlobag otvarajući sebi put ručnim bombama. Protivnički gubici nisu se mogli provjeriti; *naši gubici: 20 mrtvih ili nestalih*, 24 ranjena ili kontuzovana. Hrvatske trupe,[6] koje su se jučer povukle u Karlobag i koje se ne mogu korisno upotrijebiti, evakuisane su na Pag da bi se olakšala mogućnost odbrane Karlobaga. Patrola u izviđanju u pravcu Baretića (VM—AP) nedaleko od Grižana našla je proglas koji slavi Staljina. Dok ga je skidala, gađana je vatrom iz automatskog oružja, bez posljedica. Vatra na Grižane u toku dana, u cilju uznemiravanja.

V GRUPACIJA GRAN. STRAŽE (G A F):

Noću uoči 1 svibnja vatra u cilju ometanja, bez posljedica, protiv posade Meja i stražarnice 20 (U*Q*—AV). Vršene su noćne zasjede u zoni Crni Lazi (US—BS). Nema što da se javi.

GRUPACIJA »ROBERTI«:

Noću uoči 1. o m. partizani su napali stražarnicu 386, blokadno mjesto XL i XLI (ZL—BF); intervencija artiljerije i blindiranog voza natjerala je u bjekstvo napadače.

VAZDUŠNA AKTIVNOST:

Vazdušna grupacija »Zara«:

Jučer, 30 travnja, za vrijeme izviđanja puteva Stari Grad—Žuta Lokva (ZT—GZ); Otočac—Gospić, naišlo se između Melnica (ZR—GZ)

---

[4] Otpor pružili dijelovi Šeste NOU brigade. Vidi dok. br. 38 i 59.

[5] Napad na ovaj položaj izvršile su jedinice Šeste divizije. Vidi dok. br. 2, 109, 110, 113 i 116.

[6] Ove trupe su u borbama na liniji Karlobag—Gospić bile razbijene i rastrojene, tako da se više nisu mogle upotrijebiti u borbama i zbog toga su prebačene na Pag. Vidi dok. br. 2, 109, 113, 119, 125, 130, 146 i 154.

i Žute Lokve na dva prekida puta i u Orovcu (XN—GQ) na jedan uništeni tenk. Na traženje komande trupa u Gospiću, davana *je u toku cijelog dana neprekidna pomoć garnizonu u Gospiću i bombardovane su, obasipane malim bombama* i mitraljirane zone Divoselo (KI—FG), Rizvanuša (XV—FG), Brušane (XT—FI), *Baške Oštarije (XL—FI)*. U nadlijetanim zonama jakim vazdušnim protudejstvom pogođeno je pet aviona i ranjen je jedan podoficir.

Danas, 1 svibnja, vazdušna grupacija »Zara« obasipala je malim bombama partizane u pokretu u Prpiću (XL—FL) i Dulibici (XN—FL).

Mitraljirana su kola i ljudi na putu Baške Oštarije—Brušane.

Snažnim protivavionskim dejstvom pogođen je avion.

General GLORIA

2-V

9 prepisa: **Robotti** [7]

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
1 Infor. odjelj.
1 kr. karab.
1 Odjeljenju za telekomunikacije
3 Operativ. odjeljenju

BR. 113

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 2 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI U REJONU KALNIKA I O GUBICIMA SLAVONSKOG ZDRUGA U BORBI OD 16 TRAVNJA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 122

(po podatcima primljenim 2. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: O podhvatu protiv part. skupina[2] na području Kalničkog Gorja prikupljeni su do sada ovi podatci:

[7] General Mario Robotti, komandant Druge talijanske armije

[1] Redakcija posjeduje primjerak koji je umnožen na geštetneru, a nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—50, k. 23.

[2] Odnosi se na Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 42, 116, 121, 126, 142, 143 i tom V, knj. 14, dok. br. 176.

Podhvat je odpočeo 28. IV. koncentričnim nastupanjem naših snaga[3] iz Koprivnice, Ludbrega, Novog Marofa i Križevaca prema području: s. Apatovac—Vel Poganac—Ivančec—Duga Rijeka (15—20 km z. od Koprivnice). Toga dana Križevačka i Novomarofska skupina nije naišla na partizane, dok je Koprivnička skupina na području oko 1 km izt. od Apatovca bila napadnuta od manje part. skupine.[4] Vlastiti gubitci: 1 častnik ranjen, a 1 domobran poginuo.—Ludbreška skupina napadnuta je toga dana na k. 321 (2 km s. z. od Duge Rijeke) od nadmoćnijeg neprijatelja[5] i morala se povući prema k. 252 (3.5 km j. j. z. od Ludbrega) gdje se izvršilo prikupljanje ove skupine. Vlastiti gubitci: 3 mrtva i 11 nestalih. Izgubljeno je: 4 karete, 4 kola sa opremom, krugovalna postaja (koja je predhodno uništena), 1 teška strojnica, 1 strojosamokres i 1 motorkotač.

Glavne neprijateljske snage[6] uspjele su se toga dana prebaciti preko crte: Ludbreg—Varaždinske Toplice prema sjeveru.

29. IV. vršeno je krstarenje na području: Apatovac—Vel. Poganac—Radeljevo—Ivančec—Duga Rijeka. Na neprijateljski odpor naišlo se kod s. Ribnjak (17 km z. od Koprivnice) i između s. Ivanec i Duga Rijeka.

Podhvat je nastavljen 30. IV., ali podataka još nema.

Podr. Zagreba: Noću 1/2. V. pripucano je na stražu na Grmoščici (kod Zagreba).

Podr. Lekenika: Noću 29/30. IV. partizani su izvršili vatreni prepad na želj. postaju Mraclin (5 km j. izt. od Vel. Gorice).[7] Napadaj je odbijen bez vlastitih gubitaka.

---

[3] O snagama i grupama koje su učestvovale u ovoj akciji vidi tom V, knj. 14, dok. br. 176.

[4] Od dijelova Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

[5] Od Prvog i Drugog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

[6] Dijelovi Kalničkog NOP odreda

[7] Napad izvršili vjerovatno dijelovi Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

[8] Minu je postavila minerska grupa Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Noću 30. IV./1. V. između želj. postaje Turopolje i Lekenik (na pruzi Zagreb—Sisak) naišao je njemački vlak na minu.[8] Stroj i 2 vagona su izkliznuli. 2 njemačka vojnika su ranjena.

Podr. Ivanić Grada: Noću 30. IV./1. V. u s. Oborovo (11 km j. z. od Ivanić Grada) partizani su zapalili općinske knjige i spise.

Podr. Papuka: Ukupni gubitci podhvatnih dijelova Slavonskog zdruga, prigodom borbi 16. IV. na području: Stražeman—Kamenski Vučjak (14 i 20 km s. z. od Požege) (Dnevno izvješće br. 107) iznose: nestalih: 12 častnika, 29 dočastnika i 554 domobrana.[9] Prema izjavi domobrana koji su se vratili iz partizanskog zarobljeničtva od ovih je 3 častnika i preko 100 domobrana poginulo. Od oružja je izgubljeno: 3 haubice, 4 bacača, 13 strojnica, 28 strojopušaka, 644 puške i 36 samokresa. Istraga je u toku.

Podr. Đakova: Prema izvješću Glav. rav. za jav. red i sigurnost, jače part. snage skupljaju se u s. Đakovačka Breznica (8 km z. od Đakova) i u okolici s. Paučja (22 km z. s. z. od Đakova).[10]

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gor. Kotara: 30. IV. kod želj. postaje Kupjak (6 km izt. od Delnica) naletio je vlak na minu. Stroj i 7 vagona izbačeni su iz tračnica. Ima mrtvih i ranjenih, ali broj još nije ustanovljen.

Podr. Like: Noću 30. IV./1. V. jake part. snage (navodno 4000 ljudi sa 30 bacača napale su i zauzele naš postav kod Vrata (2 km z. od Baških Oštarija).[11] Naše i talijanske čete povukle su se u Karlobag. 4 hrvatske sati ostale su u Karlobagu,radi uže obrane mjesta, a ostatak hrvatskih četa (oko 700 ljudi sa tvorivom) prebačen je na otok Pag. General Rumler pošao je osobno na Pag zbog organizacije prihvata. Naša 2 Gorska topa (bez zatvarača) sa 360 naboja su izgubljena.

---

[9] O uništenju Slavonskog zdruga, kao i o pretrpljenim gubicima vidi tom V. knj. 14, dok. br. 75, 78, 79, 107, 108, 152, 160, 164 i 167.

[10] Vjerovatno Diljski bataljon.

[11] O napadu na ovaj položaj vidi dok. br. 2, 109, 110, 112, 119, 125, 136, 139, 145, 154 i 163.

1. V. vratio se zrakoplovom iz Gospića ustaški pukovnik Tomislav Sertić koji je ranjen. Posada zrakoplova izjavila je, da je uslied uspješnog bombardiranja našeg i talijanskog zrakoplovstva pritisak partizana na Gospić u toku 1. V. popustio. I u toku 1. V. zrakoplovstvo je vrlo uspješno djelovalo.

Podr. Slunja: Na području južno od Slunja zrakoplovstvo je uspješno napalo part. skupinu. Prema izjavi pučanstva 67 partizana je poginulo, a oko 80 ih je ranjeno.

Podr. Gline: 30. IV. kod visa Šicana (16 km s. z. od Gline) raspršena je manja part. skupina. 7 partizana je poginulo.

Podr. Šamarice: 30. IV. kod s. Komogovina (15 km s. z. od Kostajnice) raspršena je part. skupina jačine oko 1 sati. 12 partizana je poginulo.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[12]

[12] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 114

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 2 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA SPLITSKOG NOP ODREDA NA STRAŽU ZA ZAŠTITU PRUGE KOD KLISA[1]

18 E Inc/2/D

6

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE	Dan i čas	otpreme: 2. 5. 43-XXI 20.30
Br. 7136 Stiglo 3 svibnja 1943 — XXI		prijema: 3. 5. 43-XXI 0.20

TELEGRAM

Od komande XVIII arm. korpusa

za Superslodu—Operativno odjeljenje

a na znanje:

Komandi V i VI arm. korpusa

Taktičkoj komandi VI arm. korpusa

Br. 6357/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 2 SVIBNJA 1943-XXI u 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

— Nema ničega značajnog.

SEKTOR »BERGAMO«:

— Nastavljeno je čišćenje u zoni Srednja—Omiš (UQ—US—VH—BH—BL). Uhapšeno je 28 sumnjivih lica.

— Prvog ovog mjeseca u Smrski (Makarska ZP—AI) jedna patrola vojnika i mornara— nakon što je pogodila jedan partizanski motorni čamac i ućutkala paljbu iz pušaka i automatskog oružja — iskrcala se u blizini naselja i zapalila nekoliko kuća, te oštetila P. A. položaj. Zaplijenjeni motorni čamac potonuo je za vrijeme tegljenja.

— U istom mjestu i u Čarvanju (Makarska VU—AI) zaplijenjena su dva brodića. Mi nismo imali gubitaka. Gubici partizana su neutvrđeni.

— Odbijen je napad ustanika na stražu za zaštitu pruge 19 kod Klisa[2] (Split UM—BQ).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Akciju izvršio vjerovatno Splitski NOP odred.

— U noć između 1 i 2 o. m. osuta je puščana paljba protiv naše otporne tačke na koti 631 (Split TN—BS).

— Dva stuba telefonske linije Solin—Klis oštećena su uslijed eksplozije mine.

SEKTOR »ZARA«:

— Uslijed jake akcije naših jedinica u zoni Pađene (Knin SI—DN) formacije ustanika povukle su se na Debelo Brdo (Knin SR—DN). Naši su gubici: 5 ranjenih. Partizanski gubici iznose utvrđeno: 11 mrtvih. Zaplijenjene su: jedna puška, ručne bombe i municija.

— U noći između 30 travnja i 1 svibnja, paljba uznemiravanja protiv našeg garnizona u Mokrom Polju (Knin RO—DN) ućutkana je blagovremenim protivdejstvom minobacača. Naši gubici: 1 mrtav. Partizanski gubici nisu utvrđeni.

— Prilikom čišćenja u zoni između Kozare i Mrzanja (Žirije PL—CM) nađene su u skloništu tri vazdušne bombe, jedan pištolj, šaržeri i municija, eksploziv i razna odjeća.

SEKTOR »CELERE«:

— U noći između 30 travnja i 1 svibnja partizani su prekinuli u predjelu raskršća Mandić (Šibenik RH—CM) telegrafske linije Šibenik—Zadar i električni vod Šibenik—Lozovac. Već su popravljene telefonske linije i električni vod.

— Iste noći paljba uznemiravanja, bez posljedica, protiv naših položaja Lozovac (Šibenik RH—CM), protiv mornaričke baterije Lusa (Šibenik QO—CD) i protiv nekoliko otpornih tačaka na odbranbenom pojasu Šibenika bila je ućutkana blagovremenim protivdejstvom.

— Nebo je oblačno. Kiša. More je uzburkano.

General Spigo

8 kopija

1 kopija za Ekselenciju
1 „ za Načelnika štaba
1 „ za Pomoćnika načelnika štaba
2 „ za Operativno odjeljenje
1 „ za Obavještajno odjeljenje
1 „ za Komandu kr. karabinjera
1 „ za Telegrafsko odjeljenje

BR. 115

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG OPERATIVNOG ZAPOVJEDNIŠTVA ZA LIKU OD 2 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ŠESTE I OSME NO DIVIZIJE NA GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 2. V. 43.	SAT I MINUT: 21.00	BR.: 11
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 2. V. 43.	SAT I MINUT: 21.35	BR.: 38

PRIJE SVEGA

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL I HRVOPO SUŠAK

SPOJ: ——

U 19 00 sati odpočeo obći napad na GOSPIĆ sa sjevera i sjeverozapada.[2]

Molim odmah najžurniju intervenciju zrakoplovstva.

Op. broj 315 tajno ZAPOLI[3]

UZLETIŠTU PREDANO 2. V. 43. u 22.25 sati
predao satnik Janda
primio čast. namjestnik Četković

P 3/V D[4]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1-16, k. 23.

[2] O napadu na Gospić vidi dok. br. 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 22, 24, 25, 109, 116, 118, 121, 123, 134 i 136.

[3] Zapovjedništvo operativnog područja Lika (sa sjedištem u Gospiću)

[4] Datum i parafi generala Prpića, zapovjednika Glavnog stožera domobranstva, i generala Dragojlova, načelnika Operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva. Ovi parafi nalaze se na ostalim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.

BR. 116

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI NA KALNIKU I O POČETKU NAPADA NA GOSPIĆ[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 123

(po podatcima primljenim 3. V. 1943 god. do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika:

30. IV. i 1. V. uz slab dodir sa neprijateljem nastavljen je podhvat protiv partizanskih skupina na području Kalničkog gorja.[2]

30. IV. u s. Leskovec (8 km z. j. z. od Ludbrega) došla je skupina partizana i tu prenoćila. 1. V. ova skupina krenula je u južnom smjeru.[3]

Podr. Bilo Gore:

1. V. istočno od Carevdara (9 km s. izt. od Križevaca) u vatrenom okršaju između legionara i partizana poginula su 2 partizana.

29. IV. njemačke postrojbe iz Bjelovara vršile su čišćenje područja između s. Pupelica i Bedenička (15 i 20 km izt. od Bjelovara). Bližih podataka još nema.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

Prema izvješću Zapoli, 2. V. u 19 sati odpočeo je obći partizanski napadaj na Gospić sa sjevera i sjeverozapada.[4]

Prema iskazu ranjenika za vrijeme borbi u s. Baške Oštarije[5] (8 km izt. od Karlobaga) naši gubitci iznose 200 — 300 što mrtvih što ranjenih. Gubitci partizana prelaze 300 mrtvih.

Podr. Slunja:

Na području j. z. od Slunja došlo je 1. V. do manjih sukoba razvidnica.

---

[1] Original, pisan na mašini nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1-29, k. 23.

[2] Akcija protiv Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42, 113, 121, 126 i 127.

[3] Odnosi se na dvije čete Drugog i jednu četu Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda, koje su krenule na Bilo Goru radi formiranja Trećeg bataljona. Vidi dok. br. 42.

[4] O ovom napadu vidi dok. br. 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 22, 24, 25, 109, 115, 118, 123, 13 4, 139, 144, 148 i 152.

[5] O ovoj borbi vidi dok. br. 2, 109, 110, 112 i 113.

Podr. Šamarice:

1. V. prigodom manjih okršaja razvidnica u Šamarici poginulo je 7 partizana.

U s. Knezovljani (11 km s. z. od Kostajnice) iznenadnim zračnim napadom partizani su raspršeni uz osjetne gubitke.

ZA TOČNOST
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[6]

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

BR. 117

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI NA KALNIKU[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG....
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 1381 Taj.
U Sisku, dne 3. V. 1943

„Veoma žurno"[2]

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 3. svibanj 1943.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi op. br. 3219/ taj od 9. VIII. 1942. god., dostavlja se slijedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCJENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb.

3. ovog mjeseca u 00.00 sati između Capraga i Blinjskog Kuta na 365. 3 km. teretni vlak br. 46/II naleteo je na minu.[3]

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-41, k. 23.

[2] Otisnuto pečatom.

[3] Miniranje izvršio Prvi bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23.

Stroj i 10 vagona iskliznuli, pruga razorena.

Operativno područje 1. pješ. divizije.

Pothvat u Kalniku.

2. V. III. bojna V. gorskog zdruga raspršila je u prostoru kod Apatovca (12 km. j. z. od Ludbrega) jednu skupinu partizana jačine oko 100.[4]

3. V koturaška bojna naišla je na jaki otpor partizana u prostoru Duga Rijeka (9 km. j. z. od Ludbrega).[5] U pomoć je poslat jedan dio III. bojne V. gorskog zdruga.

Operativno područje V. gorskog zdruga.

1. — U toku razviđanja 1. sat I. bojne V. gorskog zdruga, pravcem Viduševac—Rožankovići (4.5—6.5 s. z. od Gline), kod k. 174/1.5 s. od Viduševca) naišla je na partizansku zasjedu jačine 40—60 ljudi, koja je otvorila jaku vatru iz strojopušaka i pušaka. Borba prihvaćena, partizani odbačeni sa ceste. Promet uspostavljen.

2. — 2. sat II. bojne V. gorskog zdruga u toku razviđanja pravcem Suvača—Lijevi Štefanki (21.5—23 km. s. z. od Gline). Pri podilaženju selu L. Štefanki, sat je dočekana jakom vatrom iz 2 strojnice i pušaka. Jačina partizana 80—100. Pod zaštitom vatre sat se povukla preko Suvače.

1. — C 2 i 3 nema.

P. n. zapovjednika
glavar stožera, pukovnik
(Klišanić)
Klišanić

P 4/V D

---

[4] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.
[5] Otpor pružio Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

BR. 118

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG ZAPOVJEDNIŠTVA ZA OPERATIVNO PODRUČJE LIKA OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU SNAGA ŠESTE I OSME DIVIZIJE NA GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 3. V. 43.	SAT I MINUT: 12.05	BROJ: 14
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 3. V. 43.	SAT I MINUT: 12.35	BROJ: 49

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL I HRVOPO SUŠAK
SPOJ: —.—.—

Sa početkom u 19.00 sati 2.5. do 5000 sati 3. V. vršili su odmetnici bjesomučne napade na GOSPIĆ.[2]

Bilo je vrlo kritičnih trenutaka.

Jačina odmetnika oko 2000, t.j. do 3 brigade.[3]

Primjećene su haubice 100 mm, topovi... i 6 mm, protukolski top 37 mm, te oko 12 bacača što lakih što težkih.

Svi su napadi težko odbijeni.

Posada je pokazala primjernu hrabrost i odlučnost.

Naši gubitci: 9 mrtvih — 41 ranjenih (od kojih 2 četnika).

Neprijateljski gubitci: 146 mrtvih brojeno.[4]

Broj je svakako mnogo veći.

Zarobljeno: 1 bojna kola, 1 strojnica, 3 strojopuške, 8 pušaka, 600 puščanih naboja.

Op. broj 418 tajno ZAPOLI

P 3/V D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-21, k. 23.

[2] i [3] Na Gospić su napadali: Druga i Deveta NOU brigada i jedan bataljon Prve NOU brigade Šeste divizije i Četvrta NOU sa Petnaestom NO brigadom Osme divizije. Vidi dok. br. 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 22, 24, 25, 109, 115, 116, 121, 123, 134, 136, 139, 144, 148, 152 i 158.

[4] O gubicima vidi dok. br. 24, 25 i 109.

BR. 119

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O PREBACIVANJU HRVATSKIH ČETA NA PAG I FORMIRANJU PAŠKOG ZDRUGA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 3. V. 43.	SAT I MINUT: 16.20	BROJ: 12
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 3. V. 43.	SAT I MINUT: 18.20	BROJ: 61

S A D R Ž A J

NAJŽURNIJE

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: naš tajni broj 2810

1. V. u 18 sati zapovjeđeno je od strane V Talijanskog armijskog korpusa, da se iz **Karlobaga** prebace na otok PAG i ostale hrvatske čete osim legionarske satnije iz Italije.

Sada su na **Pagu** svi djelovi koji su se po padu **Brušana, Oštarija i Vrata** prikupili u **Karlobagu.**

Od ovih ostataka postrojavao sam privremeni Paški zdrug i to:

1. II. Lovačka bojna sa svega dva sata i strojnički poluvod, ukupno častnika 10, dočastnika 30, domobrana 415, pušaka 397, strojopušaka 237, strojnica 2, lakih bacača 11, strojosamokresa 14, konja 40, kola 10. Smještena u **Novalji**.

2. Prva bojna 12. pukovnije (u koju su ušli i svi djelovi 19. i 20. sata i prvog pohodnog sata), svega dva sata, ukupno častnika 9, dočastnika 18, domobrana 348, pušaka 390, strojopušaka 9, strojosamokresa..., kola 3 i konja 6.

Smješteni u **Starom Gradu i Solinama** (južno i jugoistočno od PAGA).

3. 34. Ustaška bojna (u koju su ušli i ostatci prvog sata 9. Ustaške bojne), svega 3 sata, ukupno častnika 4, dočastnika 26, vojničara 451, strojnica 1 (sa prostreljenim hladnjakom), strojopušaka 21 i pušaka 433. Smještena u **Pagu.**

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1-33, k. 23.

4. U toku 3. svibnja stigao je na **Pag** obkoparski polusat.

Upotrebljen za radove na smještaju i uređenju nastambi.

U toku 1. i 2. svibnja evakuirana hrana i tvorivo iz **Karlobaga** za **Pag,** sa izvjestnim gubitkom.

Molim Mindom da poduzme najžurnije sliedeće:

1. Popuniti postrojbe do punog postrojbenog sastava u častnicima, ljudstvu i naoružanju.

Ovo povjereničtvo nema postrojbene preglede za to iznijeto sadašnje stanje postrojbi.

2. Poslati 3 liječnika sa potrebnim tvorivom, i osobito dezinfekcionim, i masti protiv svraba i krasta.

Ljustvo puno ušiju i svraba.

Fizički vrlo slabo i iznureno.

3. Poslati 2500 pari rublja i 600 garnitura domobranskih odora i cipela.

4. Poslati 2500 pari čarapa ili obojaka.

5. Gorske kuhinje za sve postrojbe po postrojbenom pregledu, jer se nema u čemu kuhati.

6. 1200 zdjelica i žlica.

7. Organizirati dotur mesa ili konzervi, koje ljudstvo nije dobilo već nedeljama.

8. Poslati odmah jednog sposobnog podpukovnika ili pukovnika sa stožerom, koji će zapovjedati zdrugom, i za svaku bojnu zapovjednika.

Tajni broj 2860[2] HRVOPO

P 4/V D[3]

[2] Ispred ovog reda dopisano crvenom olovkom:
Ostalo u Gospiću:
XXXI Ust. } svega
XXXII Ust. } svega
2/3 IX Ust. } oko 3 bojne
i ostaci (b...) }

[3] Iznad i sa desne strane dopisano crvenom olovkom: — isto primljeno pismeno (naš br. 4494/4 V 943).

BR. 120

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 3 SVIBNJA 1943 GOD. O ČIŠĆENJU U ZONI SREDNJA KOD OMIŠA[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE	Dan i čas	otpreme prijema: 3/5/43 23.—
Br. 7194 Stiglo 4 svibnja 1943 — XXI		

TELEGRAM

OD XVIII ARM. KORPUSA

ZA SUPERSLODU — Operativno odjeljenje
a na znanje:
V ARM. KORPUSU
VI ARM. KORPUSU
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 6405/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 3 SVIBNJA 1943 U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

Nema ničega značajnog.

SEKTOR »BERGAMO«:

Završeno je čišćenje u zoni Srednja (Omiš UQ—US—VH—BH—BN), o kome je javljeno 1-og i 2-og ovog mjeseca.[2] Nema ničega važnog.

Zajedno sa jednim partizanom jučer se je prijavio garnizonu u Perkoviću (Šibenik SI—CD) šofer 93-e automobilske jedinice, koji je bio zarobljenik ustanika i koji je pobjegao za vrijeme kretanja jedne formacije od po prilici sto partizana sa sjevera prema Visokoj (Šibenik SP—CD) s ciljem da stigne u Muć (Split UK—CD).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] O ovom čišćenju vidi dok. br. 111 i 114.

Jedna hrvatska jedinica, koja je poslana kao pojačanje iz Zadvarja (Makarska ZI—BF), deblokirala je hrvatski garnizon u Cisti (Livno ZI—ZL), koji je bio napadnut od partizana. Hrvatski gubici: 1 mrtav i 1 ranjen. Izgleda da su partizani imali 17 mrtvih, 53 ranjena. Zaplijenjene su 2 puške.

U noći između 2 i 3 o.m. napad sa ručnim bombama izveden od ustanika bio je odbijen od garnizona na otpornoj tački kote 631 (Split TN—BS). Kod Rta Čovik (o. Vis RO—BL) ustanici, nakon što su naredili pristajanje uz kopno, otvorili su vatru na motornu jedrilicu, kojoj je uspjelo da se udalji. Baterija s Rta ostrva Zirona (o. Vis RO—BH) prisilila je ustanike da se rasture.

SEKTOR »ZARA« i »CELERE«:

Obična djelatnost zasjeda i izviđanje.
Nebo je poluoblačno; vjetar; more uzburkano.—

GENERAL SPIGO 18000305 X

8 kopija

— 1 za Ekselenciju
— 1 za Načelnika štaba
— 1 za Pomoćnika načelnika štaba
— 2 za Operativno odjeljenje
— 1 za Obavještajno odjeljenje
— 1 za Komandu kr. karabinjera
— 1 za Telagrafsko odjeljenje

BR. 121

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI NA PODRUČJU KALNIKA I NAPADIMA DIJELOVA ŠESTE I OSME NO DIVIZIJE NA GOSPIĆ[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 124
(po podatcima primljenim 4. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Pisarovine: 3. V. kod s. Lijevi Štefanki (9 km j. izt. od Pisarovine) u vatrenom okršaju sa partizanima poginulo je 7 partizana, a 3 domobrana su ranjena.

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 3/1-52, k. 23.)

Podr. Kalnika: U toku 1. i 2. V. vršeno je krstarenje na području između s. Ivančec i Osijeka (6 km j. j. izt. i 14 km j. j. z. od Ludbrega). 1. V. na ovom području u jednom partizanskom skrovištu opreme pronađeno je: 1 krugovalna postaja, 3 brzoglasa, 36 pušaka, 1 strojnica, 10.000 naboja i razno drugo tvorivo.

1. V. jedna ustaška bojna je ponovo upućena na cestu: Ludbreg—Varaždinske Toplice i djeluje prema sjevernim padinama Kalnika.

1. V. kod Čukovca (4 km j. izt. od Ludbrega) partizanska skupina nepoznate jačine oštetila je želj. prugu[2]. Kvar je popravljen.

3. V. kod s. Apatovac (11 km j. z. od Ludbrega) raspršena je skupina od oko 100 partizana, a na području s. D. Rijeka (7 km j. z. od Ludbrega) koturaška bojna sukobila se sa jakom partizanskom skupinom[3]. Upućeno je pojačanje.

Podr. Bilo Gore: 1. V. kod s. Hudovljani (10 km j. od Koprivnice) naše čete sukobile su se sa partizanima koji su noću 29/30. IV. prešli iz Kalnika u Bilo Goru.[4] Vlastiti gubici: 2 ranjena i 4 nestala, dok partizanski gubitci nisu poznati.

Podr. Daruvara: Noću 2/3. V. partizani su izvršili nekoliko manjih vatrenih prepada na Daruvar i Lipik, te manji napadaj na južni dio Pakraca. Svi su napadaji bez vlastitih gubitaka odbijeni.

3. V prigodom čišćenja područja između s. Livadjani i Brezovca (6 i 8 km j. z. od Lipika) došlo je do okršaja sa partizanima. 12 partizana je poginulo, a 4 puške zaplienjene.

Podr. Požege: Noću 2/3. V. jedna jaka partizanska banda opljačkala je podpuno gospodarsko dobro Ivanin Dvor (12 km izt. j. izt. od Požege) prouzročivši navodno 13,000.000 kuna štete. Po izvršenoj pljački partizani su se povukli preko Kutjeva u smjeru Vetova (12 km s. izt. od Požege).

---

[2] Prugu su oštetili vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda.

[3] S Prvim bataljonom Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

[4] Na Bilo Goru su krenule dvije čete Drugog i jedna četa Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda, u cilju formiranja Trećeg bataljona. Vidi dok. br. 42.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Prema izvješću zapov. I. sektora u Karlovcu, XIV. partizanska brigada stigla je na Kordun,[5] a u okolici Bosiljeva (16 km s. izt. od Ogulina) nalazi se VIII. partizanska brigada.[6] — U s. Bošt (4 km izt. od Zvečaja), Velemerić i Skakavcu (10 km j. i 12 km izt. j. izt. od Karlovca) partizanske skupine u jačini od 100—150 ljudi pljačkaju narod.

Podr. Like: 27. IV. kod s. Mudrići (16 km j. izt. od Ogulina) dielovi 1 ustaške bojne izbacili su partizane iz utvrđenih postava. 10 partizana je poginulo, a 4 puške i 1 strojopuška zaplienjene. Vlastiti gubitci: 1 ustaša ranjen.

Na području Krivi Put (7 km s. izt. od Senja) i uzduž puta: Vratnik—Žuta Lokva (7—13 km j. izt. od Senja) djelatnost obhodnji.

Od 2. V. u 19 sati do 3. V. u 5 sati partizani su vršili bjesomučne napadaje na Gospić.[7] Bilo je vrlo kritičnih trenutaka, ali je posada uz primjernu hrabrost i odlučnost sve napadaje težko odbila. Jačina napadača ocienjena je na oko 2.000 ljudi, t. j. 3—4 brigade sa haubicama 100 mm, protuoklopnim topovima i oko 12 bacača. Vlastiti gubitci: 9 mrtvih i 41 ranjen (od kojih 2 častnika), a neprijateljski: 146 mrtvih (prebrojano) dok je stvarni broj mrtvih mnogo veći. Plien: 1 bojna kola, 1 strojnica, 3 strojopuške i 8 pušaka.

Prema izvješću Zapoli na putu Baške Oštarije—Brušane sada nema jačih partizanskih snaga, pošto se skoro sve snage nalaze oko Gospića.

Podr. Gline: 3. V. na području 4.5 km s. z. od Gline raspršena je skupina od oko 60 partizana.

Podr. Siska: Noću 2/3. V. između želj. postaje Blinjski Kut i Brđani (na pruzi Caprag—Sunja) naišao je teretni vlak sa cisternama na minu.[8] Stroj i

---

[5] Vidi dok. br. 59.

[6] Netačno. Osma brigada Sedme divizije se nalazila u sastavu grupacije Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije.

[7] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 22, 24, 25, 109, 116, 118, 123, 134, 136, 139, 144, 146, 148, 152 i 158.

[8] Miniranje pruge izvršio Prvi bataljon Četvrte banijske NOU brigade. Vidi dok. br. 23.

10 vagona su iskliznuli. Ložač i dva zavirača odvedeni su po partizanima.

Podr. Bos. Novog: Na području 9 km s. z. od Dvora (2 km s. z. od Bos. Novog) lovački odjel naišao je na jačeg neprijatelja.[9]

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[10]

BR. 122

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 4 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI NA PODRUČJU KALNIKA I ZAVRŠETKU AKCIJE NA BILO GORI[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 1398/taj.
U Sisku, dne 4. svibanj 1943

»Veoma žurno«

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 4. svibanj do 18 s.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.

(Operativni odjel.)

Savezno zapoviedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. godine dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

---

[9] Na dijelove Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 4.

[10] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—5, k. 23.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb:
Bez događaja.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1.— Podhvat Kalnik:[2]

a) U toku 3. V. Koprivnička podgrupa imala je sukob sa partizanima kod s. Duga Rijeka (9 j. z. od Ludbrega).[3] Partizani raspršeni.

b) Križevačka podgrupa pretraživala je doline potoka: Petkovec-Kalnice—Kamešnice i Jasenovo Brdo (10—12—15—14 j. j. z. od Ludbrega). Na partizane se nije naišlo.

c) XI. pojačana ustaška bojna pretražila je Vražje Korito (7.5 j. z. od Ludbrega). Na partizane nije se naišlo.

d) XI. ustaška bojna kod s. Jesenovac (7.5 j. j. z. od Ludbrega) iznenadila je jednu skupinu partizana[4] i istu raspršila.

Gubitci:[5] Vlastitih nije bilo, neprijateljski: 20 partizana poginulo, 4 zarobljeno od kojih jedan teklić.

Plien: 12 pušaka, 1000 naboja.

2.— 30. IV. ove godine završen je podhvat njemačkih postrojbi u kojem je učestvovala 3 pohodna sat 1. pješačke pukovnije iz Bulinca, a koji je izvođen na području Bilo Gore, koje pripada 1. gorskoj diviziji t. j. u pravcu s. Pupelice—Bačkovice—Čađavac (14.5 i. —22—21 j. i. i. od Bjelovara).

Posliedak podhvata je slideći:

Vlastiti gubitci: 1 njemački vojnik ranjen, neprijateljski: 3 partizana poginula, 1 zarobljen.

Selo Bačkovica potpuno je spaljeno i uništeno i u istom nema više ni žive duše. Iz ovog sela dotjerano je u Veliku Pisanicu 60 komada rogate stoke, 10 konja i oko 10 svinja.

Selo Čađavac potpuno je uništeno i spaljeno. Iz ovoga je sela predhodno sa svom svojom imovinom i stvarima iseljeno u Veliku Pisanicu oko 20 obitelji (hrvatskih i mađarskih), a pravoslavno pučanstvo pobjeglo je u šume. Iz ovoga sela dotjerano je u Veliku Pisanicu 49 komada rogate stoke, 13 junaca i teladi i 20 svinja.

Uslied bojaznosti osvete partizana zbog uništenja i potpunog spaljivanja s. Bačkovica i Čađavac od strane njemačkih postrojbi u podhvatu, koji je završen 1. ov. mj., upućena je iz Bulinca u Veliku

---

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 42, 113, 116, 117, 121, 124, 126 i 127.

[3] Kod ovog mjesta borbu je vodio Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Poslije borbe, ovaj bataljon se povukao na kosu kod Jasenovca. Vidi dok. br. 42.

[4] Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda bio je iznenađen i razbijen na nekoliko grupa.

[5] O gubicima vidi dok. br. 42.

Pisanicu 3. pohodna sat 1. pješačke pukovnije sa zadaćom osiguranja Velike Pisanice sve dotle, dok ista sat ne bude smjenjena od postrojbi 1. gorske divizije na čijoj se teritoriji nalazi ovo mjesto. U Velikoj Pisanici nastala je panika kod ondašnjeg pučanstva, a tako isto i kod iseljenog pučanstva iz s. Čađavca.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1.— Jedinice V. gorskog zdruga u toku 4. svibnja vršile su razviđanje bez događaja.

2.— Osjeća se jače gibanje i pojačavanje partizana na lijevoj obali Kupe kod s. Lijevi Štefanki. (23 s. z. od Gline).

3.— Pri jučerašnjem razviđanju 1 dočastnik i 2 domobrana ranjena.

1. —C— 2 i 3: Nema

P. n. zapovjednika
glavar stožera pukovnik:
(Klišanić)
Klišanić

P 5/V D

BR. 123

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA BANIJSKOG NOP ODREDA U REJONU JAVORANJ—GLAVIČANI[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 125
(po podatcima primljenim 5. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka: Na području Žumberka partizani u jačini oko 2 bojne teroriziraju i pljačkaju narod.

Podr. Pisarovine: 3. V. prigodom čišćenja šuma oko Crne Mlake[2] (9 km j. izt. od Jastrebarskog) raspršena je skupina od oko 120 partizana. 8 partizana je poginulo, a 5 partizana i 1 partizanka zarobljeni. Plien: 1 strojopuška i 3 puške. Vlastiti gubitci: 2 ustaše ranjeni.

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/1—50, k. 23.)

[2] O ovoj akciji vidi tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

Podr. Daruvara: Noću 3/4. V. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji partizanski napadaj na Sirač (8 km j. j. izt. od Daruvara). Neprijatelj se povukao u smjeru s. Borki (12 km izt. j. izt. od Daruvara).

Prema izvješću Glavnog zapovjedništva oružništva, po svim selima sjeverno i iztočno od Grubišnog Polja partizani vrše prisilno novačenje. Odvedene osobe prebacuju u Papuk, a djelimično i dalje u sjevernu Bosnu.

Podr. Okučana: Prema izvješću Glavnog zapovjedništva oružništva noću 29/30. IV. u s. Gređani (5 km j. od Okučana) partizani su odveli sve muškarce iznad 15 godina.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Prema izvješću zapov. I. sektora u Karlovcu na području: Bosiljevo—Vukova Gorica—Bosanci (22, 17 i 23 km j. z. od Karlovca) prikupljaju se 2 partizanske brigade.[3]

Podr. Slunja: 3. V. Prigodom čišćenja područja sjeverno od Slunja poginulo je 7 partizana.

Podr. Like: Noću 3/4. i 4/5. V. kod Gospića bilo je obostrano jače puškaranje, te topnička i bacačka vatrena djelatnost. Neprijatelj pripremljeni napadaj nije izvršio, već je prevarom pokušao ući u grad, ali je odbijen. Vlastiti gubitci: 2 ranjena.

Podr. Bos. Novi: 2. V. na području: s. Javoranj—Glavičani (7 i 10 km s. z. od Bos. Novog) oko 250 partizana[4] napalo je iz zasjede jedan njemački lovački odjel. Nakon žestoke borbe odjel je razbijen i većim dijelom zarobljen. 6 njemačkih vojnika je poginulo, a 20 vojnika je nestalo. Partizani su se povukli u zapadnom smjeru. — 3. V. pomoću upućenih pojačanja pročišćeno je područje: Javoranj — Glavičani.

Podr. Knina: 2. V. na području s. izt. od Knina došlo je do okršaja između talijanskih četa i partizana. 11 partizana je poginulo, a 5 talijanskih vojnika je ranjeno.

---

[3] U originalu, uz ove riječi, sa desne strane, olovkom dopisano: VIII i XIV! — Na tom području u to vrijeme nije bila nijedna naša brigada.

[4] Napad izvršio Treći bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 4.

Podr. Omiša: Prigodom čišćenja uzduž ceste: Omiš—Split uhićeno je 28 sumnjivih osoba.

Osobitosti: II. dom. zbor javlja, da Njemci imaju od 3 razna izvora izvješće, da je Draža Mihailović zapoviedio 6. V. obći ustanak četnika. Zapoviedene su pripremne mjere.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

BR. 124

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA KALNIČKOG NOP ODREDA NA S. KAPELU[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 1410/taj.
U Sisku, dne 5. svibanj 1943

»Veoma žurno«

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 5. svibanj do 18. s.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.
(Operativni odjel.)

Savezno zapovjedi operativ. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942 godine dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Pojačana djelatnost partizanskih skupina na području Lekeničkog odsjeka. Željeznička pruga i cesta Sisak—Zagreb uslied toga su ugroženi.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—3, k. 23.

Isto tako poslije podhvata u Kalniku, pojačala se djelatnost partizanskih skupina u sjevero-zapadnom dielu Bilo Gore[2].

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1.— 4. V. ove godine oko 22.00 sati jedna skupina partizana (navodno 150) izvršila je napad na posadu Dubranec (13 km. j. z. od Velike Gorice).

Gubitci: vlastiti: 1 častnik, 7 dočastnika i 35 domobrana zarobljeno, a 2 domobrana pobjegla.

2.— 4. V. oko 24.00 sati, oko 40 partizana upali u općinu u s. Novo Čiče (3 km. ist. od Velike Gorice) i odnieli našastar.

Partizani se povukli prema s. Lazini i Strmcu (4—8 km. s. i. od Velike Gorice).

Operativno područje 1. pješačke divizije:

Noću 5. ovog mjeseca jedna jača skupina partizana (navodno 800—1000) izvršila je napad na s. Kapelu[3] (9 km. s. od Bjelovara). U borbi koja je trajala do 04.30, partizani su uspjeli rastrojiti 2. pohodnu sat i povukli se prema s. G. Zdelice (5 km. s. i. od Kapele).

Gubitci:[4] vlastiti — 1 domobran poginuo, 6 domobrana teško ranjeno, a preostali broj lakše ranjenih povedeni sa partizanima, 40 domobrana zarobljeno, a 40 domobrana nestalo, partizanski nepoznati, ali su odveli sa sobom 6 kola poginulih i ranjenih.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

Razviđanje dielova zdruga bez događaja.

1.— C-Vlastite namjere:

Savezno zapovijedi Gruppe West abt. I. a br. 2860/taj. od 26. IV. ove godine, biti će jedan veći podhvat izveden na području Lekeničkog odsjeka, po povratku dviju bojni V. gorskog zdruga iz podhvata Kalnik.

Učestvujuće snage: XI. ustaška bojna dolazi 6. V. u Lekenik a III. bojna u Zdenčinu.

Početak podhvata javit će se.

2 i 3: Nema

P. n. zapovjednika
glavar stožera pukovnik:
Klišanić

P 6/V **D**

---

[2] Početkom svibnja na ovom području dejstvovao je Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42, 113, 116, 117, 121, 126, i 127.

[3] Na ovo uporište napao je Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

[4] O gubicima vidi dok. br. 42.

BR. 125

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 5 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVU DIJELOVA PRVE NOU BRIGADE U ZONI SUŠANJ[1]

18 E
3

In/2/A
V. P. 10, 5. V. 43 u 23.55 č.

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
SUPERSLODI-Oper. odjelj.
i radi znanja:

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 7311
Stiglo 6. V. 43 — XXI

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6033/op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 5 SVIBNJA

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećeno je: da iz zona Brinje i Otočac, koje kontrolišu ustanici, odlaze *ljudi sposobni za oružje, da bi izbjegli eventualnim* naređenjima ustanika; koncentracije partizana u zoni G. Dubrave (XV—AV) u namjeri da vrše sabotaže na željezničkoj pruzi.

DIVIZIJA »RE«:

Prilikom patroliranja, o kom u telegramu 5988 od 4. o. m., ustaška patrola upućena prema koti 1087 (ZP—AD) dočekana je puščanom vatrom koja je dolazila sa padina iste kote. Izvršene su noćne zasjede o kojima nema šta da se javi.

Jutros 5. o. m. naše jedinice na sektoru Vratnik izvršile su ofanzivno izviđanje u pravcu Žuta Lokva. Jedinice su zauzele mjesto Melnice (ZR—GZ) naišavši na otpor u zoni Goljak (ZR—GZ) i Cvitovac (ZR—GU).

Dosada javljeni *naši gubici: 1 ranjen*; *protivnički: zarobljen je jedan partizan* naoružan. Naknadno će se javiti dalje vijesti. U toku je akcija patrola koje su danas upućene sa sektora Vratnik i Krivi Put.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Jutros 5 o. m. II/XXVII i Granične straže i hrvatska četa iz Karlobaga izvršili su ofanzivno izviđanje na klanac Vrata. U 16.45 časova dostignuta je Radetina Gr. i kota 769[2] (XI—FJ). *Jako protivničko dejstvo* sa kota južno i sjeverno od Sušnja[3] spriječilo je dalje napredovanje.

Naši gubici, dosada javljeni: 3 ranjena[4].

Iz informacija na mjestu dobivenih proizlazi *da jake partizanske snage, osim pomenutih kota, drže klanac Vrata i kote sjeverno* i južno od Sušnja[5].

Da imaju velike snage upotrjebili bi ih za osvajanje Gospića!. U Konjskom (XL—FI) ima sjedište partizanska komanda, sa odjeljenjem u rezervi; druga komanda izgleda da ima sjedište u Ledeniku (XI—FL).

OSTALI SEKTORI:

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

VAZDUŠNA AKTIVNOST:

Uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika traženi zadaci nisu se mogli izvršiti.

General SCUERO

6 prepisa

1 Pomoćniku nač. štaba
2 Operativ. odjeljenju
1 Informat. odjeljenju
1 Kom. kr. karab.

7-V- Robotti[6]

---

[2] Vjerovatno k. 763.

[3] Tu su se tada nalazili dijelovi Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 25.

[4] U originalu, dopisano mastilom, sa strane: »jako«!!! 3 lako ranjena!!!

[5] U originalu, dopisano mastilom, sa strane: »Sa takvim mentalitetom neće se sigurno napredovati!«

[6] Potpis generala Robotti-a komandanta Superslode.

Fotokopija prve stranice dokumenta broj 125

BR. 126

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. O ZAVRŠENOJ AKCIJI NA BILO GORI I NAPADU DIJELOVA CETINSKOG NOP ODREDA NA S. CISTU[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 126

(po podatcima primljenim 6. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 3. V. kod s. Duga Rijeka (7 km j. j. z. od Ludbrega) raspršena je partizanska skupina.[2] — Istog dana u sukobu kod s. Jesenovac (7 km j. z. od Ludbrega) poginulo je navodno 20 partizana, a 4 su zarobljena.[3] Plien: 12 pušaka i 1.000 pušč. naboja. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Podr. Bilo Gore: 30. IV. završen je podhvat njemačkih postrojbi i jedne naše sati iz Bulinca (13 km j. izt. od Bjelovara) u smjeru Pupelica—Bačkovica i Čađavac (14.5, 21 i 22 km izt. j. izt. od Bjelovara). Sela Bačkovica i Čađavac su spaljena i uništena. Iz s. Bačkovica iseljeno je u s. Vel. Pisanica (18 km j. izt. od Bjelovara) oko 20 hrvatskih i mađarskih obitelji, a pravoslavno pučanstvo pobjeglo je u šumu. Vlastiti gubitci: 1 njemački vojnik ranjen, a partizanski: 3 poginula i 1 zarobljen.

Prema izvješću 1. pješ. divizije jača partizanska skupina napala je s. Kapela (9 km s. od Bjelovara) i porušila oruž. postaju.[4] Po izvršenom napadaju partizani su se povukli prema sjeveru.

Podr. Vel. Gorice: Prema izvješću kotarskog predstojnika iz Vel. Gorice, noću 4/5. V. partizani (Ličani) napali su općinu Novo Čiče (4 km izt. j. izt. od Vel. Gorice) i Dubranec (14 km j. z. od Vel.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 5/1—43, k. 23.)

[2] Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] O gubicima vidi dok. br. 42.

[4] Napad izvršio Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

Gorice).[5] U s. Dubranec partizani su navodno razoružali i odveli 40 domobrana od kojih je 6 uspjelo pobjeći.

Podr. Daruvara: 5. V. kod s. Pakrani (6 km j. izt. od Daruvara) protjerana je manja partizanska skupina. 1 domobran je ranjen.

Podr. Našica: 5. V. na želj. postaji Breznica Našička (10 km s. izt. od Našica) partizani su uništili b. b. uređaj te 1 dočastnika i 1 stražnika sa oružjem zarobili.

Istog dana u s. Jelisavac (6 km s. izt. od Našica) partizani su zarobili 3 stražnika željezničkog osiguranja.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Slunja: 4. V. na području sjeverno od Slunja naš lovački odjel imao je okršaj sa partizanskom skupinom jačine oko 1 sati. 11 partizana je poginulo.

Podr. Like: O stanju kod Gospića nema novih vijesti.

Podr. Siska: Noću 5/6. V. između želj. postaje Caprag i Blinjski Kut eksplodirala je mina.[6] Istodobno između Blinjskog Kuta i Brđana naletio je teretni vlak na minu. Izgleda da je 47 vagona zapaljeno, a pruga u dužini od 300 metara oštećena. Bližih podataka još nema.

Podr. Omiša: 3. V. odbijen je partizanski napadaj na hrvatsku posadu u s. Cista[7] (18 km s. izt. od Omiša). Tom prigodom poginulo je navodno 17 partizana a 53 su ranjena.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[8]

---

[5] Napad izvršila Minerska grupa Žumberačko—pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Žumberačko-pokupskog NOP odreda od 2 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone.

[6] Miniranje izvršio Drugi bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23.

[7] Napad izvršili dijelovi Cetinskog NOP odreda. Vidi dok. br. 67 i 68.

[8] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 127

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. O ZAVRŠETKU OFANZIVE NA KALNIK[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 1428/taj.
U Sisku, dne 6. svibnja 1943

»Veoma žurno«

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 6. svibanj 1943. g. do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.
(Operativni odjel.)

Savezno zapovjedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942 godine dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

1. B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. samokretna ustaška sat sa 1. vodom 2. sati I. obkoparske bojne na dan 5. V. poslije podne vršila je pretraživanje Žutice Šume (18 km s. od Siska). U samoj šumi obkolila je lugarsku kuću iz koje je dobivena jaka vatra. Kuća zauzeta na juriš.

Gubitci: vlastiti: 1 domobran ranjen, neprijateljski: 10 partizana zarobljeno-među njima dvije žene, plijen 11 pušaka.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1.— Podhvat u Kalniku je sa 6. V. o. g. završen.[2]

XI. ustaška bojna i III. bojna V. gorskog zdruga, koje su učestvovale u podhvatu Kalnik biti će upotrebljene u podhvatu čišćenja na prostoru između željezničke pruge Zagreb—Sisak i r. Kupe.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—7, k. 23.

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 42, 113, 116, 117, 121, 122, 124, 126 i 127.

2.— 5/6. o. mj. noću, skupina partizana napala je na s. Bulinac (12 km. j. i. od Bjelovara) i u istom spalila općinu.

3.— 4/5. o. mj. skupina partizana napala je na s. Veliku Pisanicu u dva maha. Napadi odbijeni.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1.— Kod s. Kihalac na cesti Glina—Petrinja napadnut 6. ov. mj. u 8 sati posebnički samovoz. Vozač samovoza ranjen. Samovoz stigao u Sisak. Upućene potjere.

2.— Razviđanja jedinica V. gorskog zdruga:

a) 2. sat II. bojne V. gor. zd. pravcem: Cerje—Zgurić Brdo-Gladovec—Pokupsko (20 s. z. —20—19—17 s. z. od Gline) bez događaja.

b) 2. sat I. boj. V. gor. zd. pravcem: Viduševac—k. 174—Rožankovići—Pokole (3.5 s. z. — 4.5 s. z. — 6 s. s. z. — 9 s. s. z. od Gline) bez događaja.

c) 1. sat XI. ust. bojne u pravcu: Topusko želj. postaja—Bakića Selo—Šapića Brdo (2 j. z. — 5z. od Topuskog želj. postaja). bez događaja.

Van operativnog područja ovoga zbora:

1.— Kod Blinjskog Kuta vlak br. 41 naletio je 5. o. mj. u 21.40 sati na minu.[3] U kompoziciji bilo je 47 vagona, od kojih 13 punih cisterni. Vlak zapaljen. Uništeno 300 metara pruge. Raščišćavanje i opravka pruge se vrši.

2.— 5. o. mj. u 21.40 sati (istodobno kao u slučaju pod 1) rasprsnula se jadna mina na 365.45 km. na pruzi Caprag—Blinjski Kut. Uništila jednu tračnicu. Pruga u popravku.

I. C. — 2 i 3: Nema.

Napomena: 1. samokretna ustaška sat došla je po posebnom zadatku u Sisak i nije podređena ovom zapovjedničtvu.

P. n. zapovjednika
glavar stožera pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 7/V D

[3] Minu postavio Drugi bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23.

BR. 128

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. O KRETANJU DIJELOVA ČETVRTE BANIJSKE NO BRIGADE I BORBI PROTIV NJENOG TREĆEG BATALJONA[1]

I Z V J E Š Ć E B R. 126

O događajima u toku 6. V. 1943.

J u t a r n j e.

a) — Nema.
b) — Krugovalnog izvješća od 11. p. p. još nema.
Inače noć je protekla mirno.
c, d, e) — Prema večernjem izvješću.
f, g, h) — Nema.

V e č e r n j e.

a) — Zrakoplovnim razviđanjima primjećene su partizanske skupine u području V. i M. Graduse i Knezovljana[2] (14 km sj. z. od Kostajnice). Jačina svake skupine cieni se 150—200 ljudi.

Isto tako je primjećena partizanska kolona (oko 200 ljudi) u pokretu na putu Borojevići—Lovča.[3]

U području 4 km j. i. od Dobrljina nalaze se manje partizanske snage jačine oko 100 ljudi.

Prema izjavi mještana bilo je prošle noći oko 500—600 partizana u s. Kukuruzarima.[4]

Prema izvješću 1. bojne 11. p. p. partizani su danas slavili Đurđev dan u selima j. z. od Slunja, osobito u s. Zbjeg.

b) — Razviđački dielovi II. bojne II. G. Z. i ostatak II. G. Z. pojačani sa odjelom njem. vojnika, došli su prilikom današnjeg razviđanja u pravcu s. Komogovina u dodir sa jačim partizanskim dielovima kod s. G. Kukuruzari i Babine Rijeke.[5] Nakon dulje borbe u kojoj su partizani upotrjebili težki bacač, dielovi su pod stalnim dodirom sa neprijateljem došli do s. Prevršac i Bjelovac, odakle su se vratili u svoja uporišta. Vlastiti gubitci: 8 domobrana i 1 njem. dočastnik ranjeni. Neprijateljski gubitci nepoznati. Prema izjavi mještana partizani su imali mnogo veće gubitke.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—9, k. 23.

[2], [3] i [4] Odnosi se na dijelove Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23.

[5] Sa dijelovima Trećeg bataljona Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23

Danas je uspješno bombardirana jadna partizanska skupina na putu Borojevići—Lovča (13—15 km z. od Kostajnice) i s. Zbjeg (4 km. j. z. od Slunja).

11. p. p. : Osiguranje ceste.

12. p. p. : II. bojna razviđala je prema krugovalnoj brzojavci od 5. ov. mj. Bojna nije naišla na neprijatelja.

III. bojna: Za sada brzoglasni spoj prekinut.

I. bojna: Izobrazba.

c, d) — Nepromienjeno.

e) — II. bojna II. G. Z. : Priprema za podhvat »Ulrich«.

11. p. p. : I. bojna: izgradnja postava, II. i III. bojna: izobrabza.

12. p. p. : Pripreme za podhvat »Ulrich«.

f) — 9 ranjenih,

g) — Nepoznato.

h) — Nema.

Za točnost:

Glavar stožera
bojnik (Brusić)
Brusić

P. 8/V D.

(M. P.)[6]

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Zapovjedništvo 2 pješačke divizije.

BR. 129

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 6 SVIBNJA 1943 GOD. O JAČINI USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA NA PAGU[1]

18 E
3

Inc/2/A

TELEGRAM

Dan otpreme: 6. V. 43
i 21.00 č.
čas prijema: 6.V. 43
24.30 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — Operativ. odjeljenje
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6093/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 7364
Stiglo 7 svibnja 43 — XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 6 SVIBNJA

AKTIVNOST USTANIKA:

Prema izjavi jučer zarobljenog partizana, o čemu telegram 6033, komanda 4 brigade nalazi se u Prokikama (ZT—GZ); 1 četa 14 brigade i 1 četa bataljona »Ljubica Gerovac« u Žutoj Lokvi (ZT—GU); 14 brigada imala bi se premjestiti u Istru; u Brinju jedno oruđe srednjeg kalibra i minobacači; provjereno je iz dokumenta da se komanda 1 partizanske brigade nalazi u Baškim Oštarijama (XL—FI).

DIVIZIJA »RE«:

— Prilikom patroliranja, o čemu telegram 6033 od 5 o. m., ustaška patrola, upućena prema Šašini i dalje (ZP—AB), zapazila je i natjerala u bjekstvo partizane u zoni naselja Blaževići (ZP—AD).

— Vršene su noćne zasjede: nema šta da se javi.

— u toku je akcija patrola upućenih danas u zonu Tomičići (ZN—AD), Iličići (ZP—AD), Serdari (ZP—AB).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

GRUPACIJA »ROBERTI«:

— Noću uoči 6 o. m. akcije u cilju ometanja, bez posljedica, protiv željezničkih stražarnica na dionici Kupjak (ZI—BD) — Skrad (ZL—BF) i Delnice—Lokve (VO—AX).

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag

— Jedinice, o kojima izviješteno telegramom 6033 od 5 o. m., koje su ušle sinoć u Karlobag, danas su izvršile čišćenje iste zone; nema šta da se javi.

Pag

— Hrvatske trupe u Pagu,[2] u jačini od 1.483 vojnika i 28 oficira, odmaraju se i pregrupišu.

— Zatražene su tačne vijesti o toku pomenutih operacija.

V GRUPACIJA GRANIČNE STRAŽE (GAF):

— Vijest sa zakašnjenjem:

— Dana 3 o. m. raščišćena je zona Crni Laz (US—BS); nema šta da se javi.

— Dana 5 o. m. puščana vatra, bez posljedica, protiv financijske straže Čabar.

VAZDUŠNA AKTIVNOST:

Vazdušna grupacija »Zara«:

— Izvršeno je snabdijevanje municijom hrvatskog garnizona u Gospiću vazdušnim putem; naknadno će se javiti ostale vijesti o ishodu zadatka.

Vazdušna grupacija »Pola«:

— Uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika nisu se mogli izvršiti traženi zadaci.

General SCUERO

6 prepisa:

1 Pomoć. Nač. štaba
2 Operativ. odjelj.
1 Informat. odjelj.
1 Kr. karab.
1 Odjelj. za telekomunikacije

[2] O ovim trupama vidi dok. br. 110, 119, 125, 133, 139, 143, 146 i 154.

BR. 130

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA KALNIČKOG NOP ODREDA NA S. KAPELU[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 127

(po podatcima primljenim 7. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Bilo Gore: Noću 4/5. V. prigodom partizanskog napadaja na s. Kapela[2] (9 km s. od Bjelovara) /Dnevno izvješće br. 126/ rastrojena je jedna naša pohodna sat. Vlastiti gubitci: 1 mrtav, 6 ranjenih i 80 nestalih.[3] Ostatak sati povukao se u Bjelovar. Partizani su svoje mrtve odvezli u 6 kola. U napadaju je navodno učestvovalo 600—800[4] partizana.

Podr. Ivanić Grada: 5. V. prigodom čišćenja Žutice Šume (6 km j. od Ivanić Grada) zarobljeno je 11 partizana, a 12 pušaka je zaplienjeno. Vlastiti gubitci: 1 ranjen.

Podr. Garešnice: 5. V. prigodom čišćenja područja oko s. Dišnik (4 km s. z. od Garešnice) neprijatelj se poslie slabijeg odpora povukao u šumu Petkovača (2 km s. od s. Dišnik). 1 domobran je ranjen.

Prigodom razviđanja područja: s. Stupovača—Brinjani (8 i 7 km s. izt. od Kutine) zarobljena su 2 partizana.

Podr. Našica: 5. V. kod s. Stipanovci (6 km izt. j. izt. od Našica) naišla je naša obhodnja na partizane koji su istog dana bili napali želj. postaju Breznica Našička (10 km s. izt. od Našica) (Dnevno izvješće br. 126). 1 partizan je zarobljen a 4 puške zaplienjene. Vlastiti gubitci: 3 ranjena. Partizani su se povukli u smjeru Živčane (10 km s. izt. od Našica).

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—52, k. 23.

[2] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 42 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] O gubicima vidi dok. br. 42.

[4] U napadu je učestvovao samo Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 4. V. oko s. Trošmarija (7 km s. izt. od Ogulina) krstarila je jaka partizanska skupina koja je došla iz Bosiljeva (16 km s. s. izt. od Ogulina).[5]

Podr. Like: 4. V. vršeno je jače razviđanje iz Karlobaga u smjeru prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga). Partizanski postavi tučeni su topničkom vatrom.

Podr. Šamarice: 5. V. na području: s. Komogovina—Mečenčani (14 i 11 km s. z. od Kostajnice) naš lovački odjel sukobio se sa partizanskom skupinom jačine oko 1 sati.[6] 14 partizana je poginulo. — 6. V. na istom području odbačene su 2 part. bojne prema jugozapadu. 17 partizana je poginulo, a 1 njemački vojnik i 8 domobrana su ranjeni.

5. V. iztočno od Međumajdana (10 km s. z. od Dvora) u okršaju sa partizanskom skupinom jačine oko 1 sati poginulo je 12 partizana.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[7]

---

[5] U originalu, sa strane, dopisano zelenom olovkom: »VIII. part. brigada«.

[6] Odnosi se na dijelove Trećeg bataljona Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 23.

[7] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 131

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. O POKRETU TALIJANSKIH SNAGA IZ KARLOBAGA PREMA BAŠKIM OŠTARIJAMA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 7.5.43.	SAT I MINUT: 18.45	BROJ: 42
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 7.5.43.	SAT I MINUT: 19.00	BROJ: 149

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: *naš 2951 tajno*

Novosti 6. o. m.

Razpršene manje skupine partizana u zoni **Krivi Put.**

Odpočeo pokret talijanskih snaga iz **Karlobaga** prema prevoju **Vrata** put **Karlobag—Baške Oštarije.**[2]

Talijansko zrakoplovstvo podpomaže našu posadu **Gospić,** koja se još drži, bombardiranjem i tučenjem puta za **Karlobag.**

U zoni **Nevesinje, Gacko** djelatnost talijansko-četničkih djelova duž puta **Plužine—Fojnica.**

Broj 2959 tajno 7/V **D P** HRVOPO.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—27, k. 23.

[2] O ovom pokretu vidi dok. br. 110, 119, 125, 129, 130, 133, 136, 139, 143, 145, 154, 158 i 163.

BR. 132

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI TALIJANSKIH SNAGA U ZONI CISTA[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE	Dan i čas	otpreme: 7/5/1943 - XXI 20.00
Br. 7424 Stiglo 8 svibnja 1943 — XXI		prijema: 7/5/1943 - XXI 22.50

PREDMET: bg

TELEGRAM:

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
ZA SUPERSLODU-OPERATIVNO ODJELJENJE
a na znanje:
KOMANDI V i VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 6568 op.

IZVJEŠTAJ OD 7 SVIBNJA 1943 — U 18 ČASOVA

— **Aktivnost ustanika:** nema ničeg važnog.

— **Sektor »Bergamo«:** Prilikom akcije u zoni Cista[2] (Livno ZI—ZL—ZN—BN), o kojoj je saopšteno jučer 6 ovog mjeseca, utvrđeni gubici iznose: naši gubici: 4 ranjena, među njima 1 oficir, čije je ime već javljeno, i 3 nestala; M. V. A. C. : 1 mrtav i 2 ranjena, 2 domobrana ranjena; gubici partizana: 20 mrtvih i mnogobrojni ranjeni.

Prilikom čišćenja u zoni Kučine (Split UM—BO) naše jedinice sukobile su se sa jednom grupom ustanika, koji su nakon kratkog otpora pobjegli. Mi nismo imali gubitaka; gubici partizana su neutvrđeni.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 67 i 68.

Izviđana je zona Jadrići (Šibenik SP—BN) i Vukmani (SP—BO): u naselju Milati (SP—BO) zapaljene su 4 kuće odbjeglih partizana. Ljudstvo kr. karabinjera i jedna grupa M. V. A. C. iz zasjede u zoni Vujašinovići (Knin RK—DH) ubili su vođu ustanika Peško Kovelje,[3] jednog naoružanog partizana koji će biti strijeljan i uhapsili jedno sumnjivo lice.

Prilikom izviđanja u zoni Kamena (Žirje ON—PI—CM) pronađeno je jedno bure benzina.

Sa grupama M. V. A. C. započeta je akcija sređivanja na zadarskim ostrvima: dosad je ubijeno 8 ustanika, uhapšena su sumnjiva lica, porušeno je 8 baraka, a 6 je zaplijenjeno. Neke od ovih baraka bile su napunjene namirnicama i odjećom. Zapaljene su kuće odbjeglih partizana. Na ostrvima Rab (Zadar ZV—DH) i Iž (HI—DL) popisani su svi sposobni ljudi radi kontrole. Akcija se nastavlja:

Sektor »Celere«: obična djelatnost izviđanja i zasjeda:

Nebo je oblačno; kiša pada; more je nemirno.

GENERAL SPIGO

8 kopija

1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba
2 za Operativno odjeljenje
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za Komandu kr. karabinjera
1 za Telegrafsko odjeljenje

Robotti

[3] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi

BR. 133

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 7 SVIBNJA 1943 GOD. O TALIJANSKOJ AKCIJI U ZONI OGULINA I KARLOVCA[1]

18 E
3

Predmet: bg
TELEGRAM

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6121/op.

Inc/2/A

Dan i čas | otpreme: 7. V. 43 - XXI 21.00 č.
prijema: 7. V. 43 XXI 24.00 č.

8 prepisa:
1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
1 Operativ. odjelj.
2 Obavješt. odjelj.
1 kr. karab.
1 Odjeljenju za telekomunikacije

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 7421
Stiglo 8 svibnja 43 — XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 7 SVIBNJA

Aktivnost ustanika: Hrvatski vojnici koji su pobjegli iz ustaničkog zarobljeništva javljaju da je vjerovatno, partizanska komanda, uslijed pretrpljenih gubitaka i uslijed strašne intervencije avijacije, napustila odluku da napadne Gospić, povukavši iz te zone XV brigadu, koja mora da je stigla u Kompolje (XL—GS) — Švica (XN—GQ), i Drugu brigadu koja se uputila prema klancu Vrata; pored toga naša avijacija izgleda da je u Mušaluku (KI—FP) onesposobila 2 topa i jedan tenk u Širokoj Kuli (MH—FP). Primjećene su jake ustaničke grupe u zoni Podveljun (XR—AN).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Divizija »Re«: Jučer 6 o. m. jedan partizan u ustaškoj uniformi, lutajući u zoni Krivi Put—Vratnik, progonjen od ustaške patrole, bio je u okršaju ubijen.

Prilikom patroliranja, o čemu telegram 6093 od 6 o. m., ustaška patrola u zoni Iličići (ZP—AD) susrela je u blizini naselja ustanike, koji su se pod vatrom rasturili. Vršene su noćne zasjede, o kojima nema šta da se javi.

U toku su akcije patrola koje su danas upućene u zonu Pekin Dolac (ZL—AD) i Zavid (ZP—AD).

XIV Obalska brigada: Karlobag: U toku je pokret većih patrola upućenih danas, 7 o. m., prema koti 487 (XV—FL) i koti 504 (XI—Fl).

Grupacija »Roberti«: Jučer, 6 o. m., ustaške jedinice garnizona Ogulin raščistile su zonu Turković Selo (XN—AT) gdje su partizani vršili upade. Akciji je prethodila artiljerijska paljba. Kad su stigle ustaške jedinice, ustanici su se rasturili.[2]

U toku je akcija čišćenja koju vrše ustaške jedinice iz garnizona Ogulin i Karlovac u blizini mosta na Globornici (XV—AT) gdje su primjećene jake partizanske snage.[3]

Ostali sektori: normalna aktivnost patrola i zasjeda.

Vazdušna aktivnost: Avion koji je izvršio snabdijevanje hrvatskog garnizona Gospić, o čemu telegram 6093 od 6 o. m., vratio se, na više mjesta pogođen protivavionskim dejstvom.

Vazdušna grupacija »Zara«: Jučer, 6 o. m., obasipana je malim bombama i mitraljirana zona na putu Karlobag—Gospić. Danas, 7 o. m., uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika, traženi zadaci nisu se mogli izvršiti; naknadno će se javiti vijesti o zadacima izvršenim od vazdušne grupacije »Pola«.

Po naređenju
Načelnik štaba ZAPPINO
MR[4]

---

[2] i [3] Na ovom području nalazila se tada Četrnaesta NO brigada Trinaeste divizije. Vidi dok. br. 59.

[4] Mario Robotti

BR. 134

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG OPERATIVNOG ZAPOVJEDNIŠTVA ZA LIKU OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. O STANJU KOD GOSPIĆA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 8.5.43.	SAT I MINUT: 07.15	BROJ: 31
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 8.5.43.	SAT I MINUT: 08.15	BROJ: 151

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL i HRVOPO SUŠAK.

SPOJ: *naš 438 tajno.*

Snage obrane **Gospića:**

1 sat IX. bojne, 1 sat II. polubojne, 33. pripremna bojna, stožerni sat **Zapoli,** 1 sat oružnika, 1 sat dobrovoljaca, 5 gorskih topova, 3 bojna kola, 2 protuoklopna topa i top **Pito.**

Sve u užem obranbenom pojasu.

Zatim 31. i 32. bojna sa 2 bacača van pojasa za manevar.

Ukupno 1400 boraca.

Protivnik:[2]

Ciela VI. divizija sa 3 brigade i još 2 — 3 brigade sa topovima svih kalibara, puno bacača i 3 bojna kola.

Ukupno oko 3500 boraca.

Op. broj 439 tajno. Z A P O L I.

P. 8/V **D**[3]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—37, k. 23.

[2] O našim snagama vidi dok. br. 24, 25, 29 i 109.

[3] U originalu, ispod datuma i parafa, dopisano plavom olovkom: »Odsj. 3 cjeloviti sastav posade Gospića.«

SADRŽAJ

Fotokopija dokumenta br. 135

BR. 135

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU ČETVRTE DIVIZIJE NA VOĆIN[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 8.5.43.	SAT I MINUT: 07.30	BROJ: 24
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 8.5.43.	SAT I MINUT: 09.45	BROJ: 156

PRIJE SVEGA

S A D R Ž A-J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: —.—

Od 0500 sati napadnut **Voćin** vrlo nadmoćnim snagama sa svih strana.[2]

Posada obasuta bacačkom vatrom.

Posada ništa drugo ne javlja nego samo traži pomoć i daje neprekidno znak SOS.

Naša brzoglasna veza sa **Zagrebom** u prekidu.

Molim odmah obavjestiti **Gruppe West.**

Za upućivanje pomoći **Voćinu** ne stoji Prvoj gorskoj diviziji nikakva pričuva na raspolaganju.

Molimo najžurniju pomoć njemačkih motoriziranih bojna i pomoć bojnog zrakoplovstva.

P. 8/V **D** GORDIV

Op. broj 1289

U Voćinu je I. bojna 1. gorsk. zdruga.[3]

Gore »West« izvještava u 11 h 30, pp Witto je stvar već poznata. Zrakoplovstvo od Njemaca upućeno.

Pomoć šaljem, sa 5 sata, tek sutra 9/V. (Vidi izvj. br. 29)[4].

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—34, k. 23.

[2] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 26, 46, 61, 136, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 152, 154, 156 i 162.

[3] U originalu ova rečenica dopisana crvenom olovkom.

[4] U originalu ovaj tekst dopisan plavim mastilom.

BR. 136

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA KALNIČKOM I MOSLAVAČKOM PODRUČJU I O NAPADU DIJELOVA ČETVRTE DIVIZIJE NA VOĆIN[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 128

(po podatcima primljenim 8. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: Noću 6/7. V. skupina od oko 100 partizana prebacila se kod Novog Marofa (15 km j. od Varaždina) na područje Ivanšćice (20 km j. z. od Varaždina)[2].

Podr. Ivanić Grada: 7. V. u s. Ježevo (7 km s. z. od Ivanić Grada) partizani su napali obhodnju od 5 oružnika, koja je sprovodila 2 uhićenika.[3] Vođu obhodnje i 2 uhićenika partizani su odveli a ostali oružnici su se povukli u oružničku postaju Dugo Selo.

Podr. Bilo Gore: Noću 4/5. V. odbijena su 2 partizanska napadaja na s. Vel. Pisanica (20 km j. izt. od Bjelovara).

Noću 5/6. V. u s. Bulinac (13 km j. izt. od Bjelovara) partizani su zapalili veće skladište hrane i općinu.

Podr. Daruvara: Noću 5/6. V. na rubu Daruvara manja part. skupina pripucala je na stražu. 1 partizan je ranjen. — U G. Daruvaru partizani su uspjeli porušiti most.

6. V. protjerana je jača part. skupina iz s. Bijela (7 km j. izt. od Daruvara). 6 partizana je poginulo, a 2 puške zaplienjene. Vlastitih gubitaka nije bilo.

7. V. prigodom pretresa šume Kolaruša (7 km z. od Daruvara), 1 partizan je ubijen,

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 7/1—42, k. 23.)

[2] Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

[3] Akciju vjerovatno izvršio Drugi bataljon Moslavačkog NOP odreda, koji je tada dejstvovao na području Čazme i Ivanić Grada. Vidi dok. br. 63.

5 partizana (od kojih 3 bivša domobrana) je zarobljeno, a 6 sumnjivih osoba uhićeno. Plien: 2 puške.

Podr. N. Gradiške: Noću 5/6. V. pokušali su partizani napadaj na Okučane i Novu Gradišku, ali su odbijeni.

Podr. Podrav. Slatine: Noću 6/7. V. partizani su opljačkali selo Četekovac (11 km j. izt. od Podr. Slatine).

Podr. Požege: U sjeverozapadnom dijelu Požeške kotline postrojava se navodno nova XIX. partizanska brigada.[4]

Podr. Našica: Prema izvješću 1 zarobljenog partizana, XVII. i XVIII. part. brigada nalaze se u pokretu sa područja Orahovice (18 km z. s. z. od Našica) preko s. Duzluk (3 km j. z. od Orahovice) i Seona (7 km j. z. od Našica) u smjeru s. Gradac (9 km j. z. od Našica).

Podr. Papuka: Prema krugovalnom izvješću 1. gor. div., posada Voćina napadnuta je danas u 5 sati sa svih strana od nadmoćnijih neprijateljskih snaga[5] i traži pomoć. Bližih podataka još nema.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: 7. V. talijanske čete vršile su podhvat na potezu s. Vinica—Bosiljevo (23 i 22 km j. z. od Karlovca). Bližih podataka još nema.

Istog dana nakon kraće borbe naša posada Netretića (10 km z. s. z. od Karlovca) izbacila je neprijatelja iz s. Kućevica (11 km z. od Karlovca).

Podr. Like 5. V. prigodom razviđanja na potezu: Karlobag—Vrata (6 km izt. od Karlobaga) došlo je do sukoba sa jačim partizanskim snagama.

6. V. odpočeo je pokret talijanskih dielova iz Karlobaga prema prevoju Vrata.

6. V. kod Gospića bila je obostrana topnička i bacačka djelatnost. Vlastiti gubitci: 5 ranjenih.

Prema izvješću Zapoli neprijateljske snage oko Gospića sastoje se iz 6. ličke partizanske

[4] U to vrijeme vršene su pripreme za formiranje Dvadeset prve NO brigade. Vidi dok. br. 13.

[5] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 26, 46, 61, 135, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 152, 154, 156 i 162.

divizije sa tri brigade i još 2 — 3 brigade sa topovima raznih kalibara, mnogo bacača i 3 bornim kolima (ukupno 3.500 boraca).[6]

Na području Krivi Put—Vratnik (7 km s. izt. i 7 km izt. od Senja) nastavlja se djelatnost talijanskih četa. Raspršene su manje partizanske skupine.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[7]

---

[6] Na području Gospića nalazile su se tada jedinice Šeste divizije. Prema naređenju Štaba Prvog korpusa od 3 svibnja 1943 god. jedinice Osme divizije upućene su na područje Otočca. Vidi dok. br. 5 i 24.

[7] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 137

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA MOSLAVAČKOG I KALNIČKOG NOP ODREDA[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1437/taj.
U Sisku, dne 8 svibanj 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće
za 8 svibanj 1943
do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.
(Operativni odjel.)

Savezno zapoviedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. god. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. — 7. ovog mjeseca na ulazu u s. Ježevo (10 j. i. od Dugog Sela) napadnuta je u 15 sati oružnička ophodnja od 5 oružnika, koji su vodili dva vojna bjegunca.[2] Zapovjednik ophodnje i 2 bjegunca zarobljena, a ostali su se povukli pod zaštitom vatre. Partizani se povukli u šumu Šiškovo (2 s. i. od Ježeva).

2. — Partizani[3] koji su se u toku 7. V. kretali u pravcu Ivanšćice ka željeznici, povukli su se u pravcu Kalnika, danas u 09.50 sati primjećeni su kod s. Ključa (3 s. i. od Novog Marofa) gdje prelaze Bednju.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—7, k. 23.

[2] Ovu akciju vjerovatno izveo Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 63.

[3] Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

Pri svom povlačenju noću 7/8 o. mj. partizani su srušili prugu između Krušljevca i Novog Marofa. Pruga popravljena.

Posada iz Varaždinskih Toplica i Novog Marofa, 1 vod 14. p. pukovnije iz Varaždina i bitnica 1. top. sklopa iz Bele vršili su razviđanje na prostoru: Krušljevac—Novi Marof—Ključ (5 km. s. z. — 3 s. i. od Novog Marofa). Bez događaja.

3. — 8. ovog mjeseca partizani napali na Ludbreg. Napad odbijen bez gubitaka.

4. — 8. ovog mjeseca partizani kod s. Presečna napali dva teretna samovoza, jednoga razlupali a drugoga zarobili.[4]

Operativno područje 1. pješačke divizije:

7. ovog mjeseca pojavila se jedna skupina partizana,[5] oko 80 ljudi, između V. Poganca i Prkosa (11 j. — 10 j. i. od Ludbrega). Djelovi koturaške bojne upućeni u potjeru.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — 8. ovog mjeseca jedinice V. gorskog zdruga vršile su razviđanja u pravcima:

a) 2. sat II. boj. V. gor. zd. Suvača—Lijevi Štefanki (5. 5—6. 5 s. z. od Pokupskog). Bez događaja.

b) 1. sat II. boj. V. gor. zd. Taborište—Bučica (12—15 s. z. od Gline). Bez događaja.

c) 2. sat I. boj. V. gor. zd. Viduševac — k. 174 — Pokole (3. 5—5. 5—9 s. z. od Gline). Bez događaja.

d) 1. sat I. boj. V. gor. zd. Hađer—Glinska Poljana—Gora—Marinbrod—Prekopa—Glina (5—10—17—7—4 s. i. od Gline). Bez događaja.

2. — Prema izjavi jednog zarobljenog partizana 18. IV. ove god. kod Perjasice (50 km. z. od Gline) spustio se jedan engleski zrakoplov, u njemu bilo 5 padobranaca od kojih jedan Srbin, jedan Hrvat i jedan Englez, ostali su mu nepoznati. Sobom su donjeli 200 parabeluma.

1. — *C* — Nema.

2. — Pokretanje i premještaji vlastitih četa:

Zapovjedničtvo odsjeka Kalnik—Bilo premjestilo se iz Koprivnice u Rasinju.

3. — Nema.

Po n. zapovjednika
glavar stožera pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 9/V D

---

[4] Akciju izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.
[5] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok br. 42.

BR. 138

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 8 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD VOĆINA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 9.5.43.	SAT I MINUT: 22.20	BROJ: 31
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 8.5.43.	SAT I MINUT: ?	BROJ: 169

NAJŽURNIJE!!!

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: .—.—.—.

Posada **Voćin** drži svoje položaje i pored stalne naizmjenično jake neprijateljske strojničke bacačke i topničke vatre.[2]

Vlastiti gubitci do sada 4 mrtva i 17 ranjenih.

Neprijateljski vrlo veliki.

Oko mjesta svi prolazi preprečeni,[3] kao pojačanje upućeno 5 sati pod satnikom **Bobincem.**

Pojačanje stiglo do **Huma.**

Jače snage neprijatelj drži sjeverno **Voćina,** a visove sa obje strane **Huma** i **Voćinsko Brdo.**[4]

Dva teretnjaka ptz. iz **Podr. Slatine** krenula u smjeru **Ćeralije,** 7 km. južno **Slatine,** naišla na zasjedu.[5] 8 mrtvih i 5 ranjenih.

Teretnjaci izgubljeni.

Jačina neprijatelja oko **Voćina** 2000, navodno 3 brigade.[6]

Položaj njihove bitnice **Točak.**

Raspolažu velikim brojem bacača.

Gruppa West obećala veća pojačanja.

Na ostalom području tokom dana ništa osobito.

U Kutini teretni vlak iz **Popovače** naletio na teretne vagone.

Jedan stroj i 10 vagona oštećeno.

Promet prekinut.

Op. br. 1402. **P. 9/V D.** G O R D I V

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—22, k. 23.

[2], [3], [4] i [6] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 26, 46, 61, 135, 136, 139, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 152, 154, 156 i 162 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog gorskog zdruga od 14 lipnja 1943 godine.

[5] Zasjedu je postavio jedan bataljon Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 61.

BR. 139

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 9 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD VOĆINA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 129

(po podatcima primljenim 9. V. 1943. godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: 8. V. kod Novog Marofa (15 km. juž. od Varaždina) partizani su porušili želj. prugu.[2]

Podr. Bilogora—Papuk: Zapaženo je prebacivanje većih partizanskih skupina iz Bilo Gore u Papuk i obratno.

Podr. Daruvara: Uzduž željezničke pruge Daruvar—Sirač (7 km. j. ist. od Daruvara) zapažena je življa djelatnost partizanskih skupina sa područja: s. Bijela—D. Borki (7 i 8 km j. ist. od Daruvara).

Podr. Voćina: I pored stalne neprijateljske topničke, bacačke i strojničke vatre, posada Voćina[3] održala je 8. V. svoje postave. Do sada poznati vlastiti gubitci iznose: 4 mrtva i 17 ranjenih, dok su neprijateljski gubitci navodno vrlo veliki. Jače neprijateljske snage nalaze se sj. od Voćina na visovima s obje strane s. Hum (6 km. s. z. od Voćina) i Voćinskom Brdu (3 km. sj. od Voćina). Ukupna jačina partizana oko Voćina cieni se na oko 2.000 ljudi (navodno tri brigade) sa velikim brojem bacača. Postav njihove bitnice je na visu Točak (5 km. juž. od Voćina). — Upućeno pojačanje stiglo je 8. V. do s. Hum.

Južno od Podravske Slatine naišla su naša dva teretna samovoza P. T. Z. na partizansku zasjedu.[4] Vlastiti gubitci: 8 mrtvih i 5 ranjenih. Samovozi su izgubljeni.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg br. 8/1—34, k. 23.)

[2] Prugu porušili dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 26, 46, 61, 135, 136, 139, 141, 142, 143, 144, 148, i 156.

[4] Zasjedu je postavio Treći bataljon Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 26, 46, 61, 142, 143, 148 i 150.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: 7. V. na području: Karlobag—Vrata (6 km. ist. od Karlobaga) djelatnost talijanskih obhodnji.

Obće stanje oko Gospića ostalo je nepromienjeno. — Hrvatski vojnici koji su pobjegli iz partizanskog zarobljeničtva izjavili su da su partizani u borbama oko Gospića i uslied jakog djelovanja našeg i talijanskog zrakoplovstva imali velike gubitke zbog čega je i pritisak na Gospić popustio. — Djelovanjem zrakoplovstva uništena su dva topa i 1—2 partizanska bojna kola.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

BR. 140

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 9 SVIBNJA 1943 GOD. O POJAVI DIJELOVA KALNIČKOG NOP ODREDA KOD NOVOG MAROFA I O AKCIJI USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA NA KALNIKU[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1440/taj.
U Sisku, dne 9. V. 1943.

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 9. V. 1943 do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.
(operativni odjel.)

Savezno zapoviedi op. br. 3219 od 9. VIII. 1943. godine, dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

[5] Okrugli pečat: Nazavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1—18, k. 23.

I. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene.

I. B. DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. — 8. svibnja ove godine jedna skupina partizana u jačini oko 150 do 200 partizana skupila se oko Petkovca[2] (3. 5. km. s. i. od Novog Marofa).

9. ovog mjeseca jedan dio ove grupe krenuo je u pravcu Kotari (3 s. s. i. od N. Marofa) a druga skupina krenula je u pravcu Ljubelja (6 i. od Novog Marofa).

Bitnica iz I. top. sklopa i pohodni sat iz 14 p. p. sliede skupinu u pravcu Kotari, a 1 sat 2. novačke pukovnije sliedi skupinu u pravcu Ljubelja. Dosada bez rezultata.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. — 8. ovog mjeseca je u podhvatu koturaška bojna u pravcu: Prkos—Poganac—Apatovac (10—11—12 j. j. z. od Ludbrega). Jedna manja skupina partizana u toku jučerašnjeg dana razbijena. Magla i velika kiša u toku jučerašnjeg dana otežala podhvat.[3] U toku jučerašnjeg dana bojna napala na Vel. Poganac, ali je odbijena. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Gubitci u tvorivu javit će se naknadno.

2. — Po dolasku njemačke vojske iz Kapele, primjećuje se ponovo prikupljanje partizana oko tog mjesta. Oružnička postaja povučena.

3. — 8/9. ovog mjeseca upala manja skupina partizana u s. Hagenj (12 km. i. s. i od Vrbovca). I ustaša poginuo, jedan ranjen.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — Potvrđuje se da se na prostoru oko s. Bovića (14 s. z. od Gline) nalazi četa Matije Gubca[4] (izvješće od 6./V. o. g.) jačine oko 80 do 100 ljudi kao i 3. terenski bataljon[5] jačine oko 300 terenaca.

Prema promičbi koja se sprovodi kod partizana od strane njihovog vodstva saznalo se da ako uspiju u Lici spustili bi se padobranci u Lici.

2. — 2. sat V. gor. zdr. u zasjedi kod k. 174 (1.5 km s. od Vidušević), skupina od 10—15 partizana pokušala se je prebaciti iz Dolnjeg Selkovca u Veliku Solinu (6 s. z. — 5 s. z. od Gline), razpršila ih.

---

[2] Riječ je o dijelovima Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda, koji su se sa Štabom odreda vraćali sa Ivanšćice na Kalnik. Vidi dok. br. 42.

[3] O ovoj akciji vidi dok. br. 42, 113, 116, 117, 121, 122, 124, 126. i 127.

[4] Iz sastava Banijskog NOP odreda

[5] Vjerovatno se odnosi na bataljon iz sastava Banijskog NOP odreda.

Gubitaka nije bilo. 1 partizan sa puškom predao se je.

3. — U toku 9. ovog mjeseca jedinice V. gorskog zdruga vršile su razviđanje bez događaja.

1. C i 2: Nema.

3. — Osobiti događaji:

9. ovog mjeseca u 06.35 sati na putu između Križa i Novoselca (12 km j. z. od Čazme) ubijen je od dvojice nepoznatih ljudi sa dva hitca iz samokresa narodni zastupnik Ivan Pavičić.

P. n. zapovjednika
U. Z. glavara stožera bojnik
Heger

P 10/V D **Heger**

BR. 141

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 10 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD VOĆINA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN:10.5.43.	SAT I MINUT:0200	BROJ: 36
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN:10.5.43.	SAT I MINUT:0719	BROJ: 177

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: .—.—

Stanje kod **Voćina**[2]: poslije 6 satne borbe izdržavši bezbroj neprijateljskih naleta i jaku topničku, bacačku i strojničku vatru, posada **Voćina** bila je prinuđena, uslied pomanjkanja streljiva i neprijateljske nadmoćnosti, povući se.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—29, k. 23.

[2] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 26, 46, 61, 135, 136, 138, 139, 142, 143, 144, 148, 150, 152, 154, 156 i 162 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog gorskog zbora od 14 lipnja 1943 godine.

Podieljena na manje dielove, posada je težila probiti se u smjeru **Podravske Slatine i Đulaveca.**

U ova mjesta dosada stiglo sa oružjem 9 častnika, 24 dočastnika i 261 domobran.

Zapovjednik bojne nadsatnik Dujić i 4 zap. sati do sada se nisu probili.

Težko oružje koje je moralo ostati u **Voćinu,** krug. postaja 30 vatna, brzoglasnici, uništeni su ili onesposobljeni prije napuštanja **Voćina.**

Povozi su uništeni i mnogo opreme.

Dosada poznati gubitci u **Voćinu:** 28 mrtvih, 34 ranjenih. Upućena pomoć jačine 6 sati pod zapovjedničtvom nadsatnika Bobinca uslied nailaska na vrlo jake neprijateljske dielove,[3] bila je još sinoć zadržana neposredno **Huma.**

Jutros zorom zauzela je na juriš selo **Lisičine** i visove **Ricina,** ali se je pod jakim pritiskom i vatrom 12 težkih strojnica i 2 bacača morala povući na crtu: Ramljani, vis neposredno sjev. ist. Huma — most 5 km. južno groblja jugoist. Huma—Budim na kojoj sada prenoćuje.

U **Pivnicu** stigao njemački p. pukovnik Vukić sa pojačanjima iz **Zagreba** te su njemu sve čete u prostoru **Huma** i **Đulaveca** stavljene na raspolaganje.

Dosadašnji gubitci kod Bobinca oko 7 mrtvih, 14 ranjenih i 7 nestalih. Neprijateljski gubitci pred Bobincem oko 90 mrtvih.[4]

Kod **Voćina** neodređeni ali vrlo znatni.

Dielovi četvrte bojne četvrtog g. z. pretresli zorom selo **Kraguj.**

3 partizana i 2 partizanke zarobljene.

Plien: 1 puška, 1 samokres.

10 taoca zadržano.

Kod **Križa** ubijen iz zasjede narodni zastupnik Pavičić Ivan.

Na ostalom području bez događaja.

Op. broj 1306 GORDIV

P 10/V D

---

[3] Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 26 i 61.

[4] O gubicima vidi dok. br. 26 i 61.

BR. 142

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 10 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD VOĆINA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 130

(po podatcima primljenim 10. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 8. V. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski prepad na Ludbreg.

Podr. Voćina: Iako je pojačanje upućeno prema Voćinu 9. V. na području s. Hum (6 km s. s. z. od[2] Voćina) isprva slomilo neprijateljski odpor i prodrlo do Voćinskog Brda (3 km s. od Voćina) moralo se kasnije pod pritiskom vrlo jakih nepr. dielova povući vjerovatno do Huma.

Posada Voćina poslie 6 satne borbe izdržavši bezbroj nepr. naleta i jaku topničku, bacačku i strojničku vatru, zbog pomanjkanja streljiva i nadmoćnosti naprijatelja bila je prinuđena 9. V. napustiti Voćin. Podieljena na manje dielove, posada se težila probiti u smjeru Podr. Slatine i Đulaveca (11 km s. z. od Voćina). U ovo mjesto stiglo je do sada sa oružjem 9 častnika, 24 dočastnika i 261 domobran. Zapovjednik bojne i 4 zapovjednika sati do sada se nisu probili. Teško oružje koje je moralo ostati u Voćinu, krugovalna postaja te povoz i mnogo opreme uništeno je ili onesposobljeno prije napuštanja Voćina. Do sada poznati vlastiti gubitci u Voćinu iznose: 28 mrtvih i 34 ranjenih, a partizanski nisu poznati, ali su vrlo veliki. — U borbama 9. V. oko s. Hum vlastiti gubitci iznose: 7 mrtvih, 14 ranjenih i 7 nestalih, a neprijateljski navodno oko 90 mrtvih.

Do 10. V. u 4 sata jake nepr. snage[3] napadale su i dalje naše čete na području s. Hum, ali su odbijene.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 9/1—42, k. 23.)

[2] Ovo pojačanje je naišlo na zasjedu dijelova Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 26, 46, 61, 144, i 150.

[3] i [4] Vidi dok. br. 26, 46, 61, 144, 148, 150 i 156.

Njemačka pojačanja iz Zagreba i Bjelovara stigla su 9. V. u večer na područje Pivnice, gdje je njemački podpukovnik Vukić primio zapovjedničtvo nad svim četama na području: Đulavec—Hum.

Partizanske snage (jake oko 1200 ljudi) koje su napadale u smjeru Huma pripadaju XII. i XVI.[4] part. brigadi (4. partizanska divizija). Od naoružanja imaju 2 topa, 1 haubicu, veći broj bacača, 12 strojnica i mnogo strojopušaka.

Podr. Virovitice: Noću 9/10. V. partizani su 3 puta napali Viroviticu. Neprijateljski dielovi koji su prodrli u grad izbačeni su. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Podr. Grubišnog Polja: Noću 9/10. V. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji partizanski prepad na Grubišno Polje.

Podr. Pakraca: 9. V. prigodom pretresa s. Kraguj (2.5 km izt. od Pakraca) zarobljena su tri partizana i 2 partizanke. Plien: 1 puška i 1 samokres.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kostajnice: 8. V. na području iztočno od Dobrljina (9 km j. z. od Kostajnice) ubijeno je 17 partizana, a 2 su zarobljena.

Osobitosti: Prema izjavi 1 zarobljenog partizana, 18.IV. kod Perjasice (22 km j. z. od Karlovca) spustio se 1 engleski zrakoplov u kojem je bilo 5 padobranaca (među njima: 1 Srbin, 1 Hrvat i 1 Englez). Sobom su donieli 200 parabeluma.

Glavar glavnog stožera
general Prpić
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 143

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 11 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI PROTIV KALNIČKOG NOP ODREDA I STANJU KOD VOĆINA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 131

(po podatcima primljenim 11. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 8. V. koturaška bojna u podhvatu smjerom: s. Prkos—Vel. Poganac—Apatovac (12, 16 i 19 km z. od Koprivnice) razbila je manju partizansku skupinu. Istog dana napadaj naših dielova na s. Vel. Poganac nije uspio.[2] Vlastitih gubitaka nije bilo.

Oko s. Petkovec (5 km s. izt. od Novog Marofa) prikuplja se skupina od oko 150 partizana.[3] Jedan dio ove skupine krenuo je 9. V. u smjeru s. Kotari (4 km s. s. izt. od Novog Marofa), a drugi dio u smjeru Ljubelja (7 km izt. od Novog Marofa). Upućena je potjera.

Podr. Voćina: 10. V. neprijatelj je držao postav: Mali Popovac (4.5 km s. s. izt. od Voćina) — Veverićina (4 km s. od Voćina) — Lisičine (5 km s. z. od Voćina) i poslie snažne vatrene pripreme iz teškog pješačkog oružja pokušao zauzeti visove Budim i Ramljane[4] (6 km s. i s. z. od Voćina), ali je svuda odbijen. 2 domobrana su ranjena, a 1 partizan zarobljen.

Podr. Daruvara: Kod želj. postaje Vrijeska (6 km s. izt. od Daruvara) uhićena su 3 krijumčara iz Zagreba sa zdravstvenim tvorivom i liekovima za partizane.

Podr. Sriema: 9. V. jugoiztočno od s. Morović (14 km j. od Šida) partizani su napali našu želj. obhodnju. 3 domobrana su nestala.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 10/1—53, k. 23.)

[2] U Pogancu se nalazio novoformirani Treći bataljon Kalničkog NOP odreda, koji se vratio sa Bilo Gore 5 svibnja. Vidi dok. br. 42, 113, 116, 121, 126 i 127.

[3] O ovoj skupini vidi dok. br. 42.

[4] Napade vršili dijelovi Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 26, 46, 64, 144, 148 i 150.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: Kod Gospića stanje nepromienjeno.

8. V. na području Karlobaga bila je samo djelatnost obhodnji.

Partizani[5] u jačini jedne brigade zaposjeli su postav: s. Ledenik — s. Sušanj — s. Konjsko (3 km s. izt., 4 km izt. i 6 km j. izt. od Karlobaga) i time drže prevoj Vrata (6 km izt. od Karlobaga). Stožer partizana po izvješću Zapoli je u Baške Oštarije (15 km z. od Gospića). Put Brušane (9 km j. z. od Gospića) — Sušanj partizani su na 5 mjesta porušili.

8. V. talijanske čete su nastavile čišćenje područja Krivi Put (7 km s. izt. od Senja) i iztočno od puta: Senj—Novi.

Podr. Knina: Sjeveroiztočno od Knina nastavlja se djelatnost četnika.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[6]

BR. 144

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD VOĆINA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 132

(po podatcima primljenim 12. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 10. V. između s. Tuhovec i Svibovec (3 i 4.5 km izt. od Varaždinskih Toplica) partizani[2] su napali osobni samovoz u kome se

---

[5] Prva NOU brigada. Vidi dok. br. 25.

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 11/1—72, k. 23.)

[2] Dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

nalazio upravitelj Varaždinskih Toplica, zapovjednik posade Varaždinskih Toplica satnik Protić i 1 poručnik. Upravitelja i poručnika su pustili, a satnika Protića zadržali.

Podr. Ivanić Grada: Noću 11/12. V. na želj. postaji Prečec (6 km s. z. od Ivanić Grada) partizani su uništili b. b. uređaj pa se potom povukli u Žuticu Šumu (6 km j. od Ivanić Grada).[3]

Podr. Okučana: Noću 10/11. V. zapadno od Okučana partizani su napali našu želj. obhodnju. 2 domobrana su ranjena, a 2 su nestala. — Iste noći između Okučana i Rajića (7 km s. z. od Okučana) nestala je želj. obhodnja jačine 10 momaka.

Podr. Voćina: Noću 10/11. V. neprijatelj[4] je neprekidno napadao naše postave kod s. Hum (6 km s. z. od Voćina). Uslied jakog neprijateljskog pritiska naše čete napustile su visove Ramljani i Budim (6 km s. z. i s. izt. od Voćina) i produžile davanje odpora na postavama bliže oko Huma. Vlastiti gubitci: 3 mrtva i 10 ranjenih (među kojima 1 častnik), a neprijateljski: 5 mrtvih i 1 zarobljen.

11. V. skupina njemačkog podpukovnika Vukića (njemačke i naše čete) krenula je u napadaj i nakon što je slomila ogorčeni neprijateljski odpor pred cielim frontom upala je u Voćin gdje su se vodile ulične borbe. U Voćinu zatečeno je navodno oko 100 ranjenih domobrana Voćinske posade. — Prema izvješću 1. gor. div. bojna nadsatnika Bobinca (I) I. gorskog zdruga osobito se iztakla.

U borbama 10. V. sjeverno od Voćina do sada poznati gubitci iznose:

a) Domobranski: 35 mrtvih i 53 ranjenih.

b) Njemački: 1 mrtav i 6 ranjenih.

c) Neprijateljski: 91 mrtav i 1 zarobljen.

---

[3] Akciju vjerovatno izvršili dijelovi Drugog bataljona Moslavačkog NOP odreda, koji je dejstvovao na području Čazma—Ivanić Grad. Vidi dok br. 63.

[4] Dijelovi Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 26, 46, 61, 138, 139, 142, 143, 148, 150 i 152.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Slunja: Prema izvješću 114. njemačke lovačke divizije jače partizanske skupine[5] prodiru iz zapadnog smjera na područje: Slunj—Cetingrad (13 km s. izt. od Slunja).

10. V. na području 7 km j. izt. od Slunja raspršena je partizanska skupina jačine oko 2 sati. 27 partizana je poginulo, a oko 50 ih je ranjeno.

Podr. Like: Stanje oko Gospića je nepromienjeno. 11.V. vršena je obskrba posade Gospić streljivom sa 6 zrakoplova i to: 1 Potez i 5 F. L. (mali zrakoplovi) pod zaštitom 2 bombaška zrakoplova Do—17 i jednim lovačkim zrakoplovom (Fiat). — Prigodom boravka u Gospiću na uzletištu ranjen je pilot jednog zrakoplova i 2 ustaše. Jedan zrakoplov F. L. je lakše oštećen.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[6]

[5] Odnosi se na snage Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 30 i 45.

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 145

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBAMA NA SEKTORU KRIVOG PUTA I SUŠNJA[1]

18 E
3

Inc/2/A

TELEGRAM.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

Dan i čas | otpreme: 12 V 43 20.30 č. | prijema: 13 V 43 23.45 č.

Br. 6283/op.

8 prepisa:
1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
2 Operativ. odjelj.
1 Kom. kr. karab.
1 Odjeljenju za telekomunikacije

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 7704
Stiglo 13 svibnja 43—XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 12 V 43-XXI

AKTIVNOST USTANIKA:

Domobran koji je pobjegao od ustanika iz Vrhovina (LI—GO) javlja da je u tom mjestu oko 400 partizana sa dva artiljeriska oruđa i sa jednim tenkom srednje veličine; da su jake partizanske formacije duž puta Kompolje (XL—GS) — Brlog (XL—GU) — Srpsko Polje (XI—GQ) — Vrzići (ZT—GS).

DIVIZIJA »RE«:

Jedinice sektora Krivi Put, prilikom izviđanja vršenoga jučer 11 o. m., bile su u zoni Zavid (ZP—AB) izložene napadima,[2] bez posljedica, vatrom iz automatskog oružja, koja je dolazila sa padina južno od Zavida; u zoni Mrzli Dol (ZP—AB) naišle su na otpor[3] na kot. 886 (ZP—AD).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] i [3] Dijelova Šeste NO brigade. Vidi dok. br. 59.

O noćnim zasjedama nema što da se javi.

U toku je akcija većih patrola koje su danas 12 o. m. upućene u zone ispred sektora Vratnik i Krivi Put.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Veće patrole upućene u zonu Miletići (ZV—FL) i na kot. 489—465—585 i 504 (XI—FI) uočile su pored naselja Ledenik (XI—FL) i Konjsko (XL—FI) izvidnice, koje su dale otpor kad su bile zapažene od naših patrola.

Hrvatska patrola isturena na kote, koje stoje prema naseljima Ledenik, Sušanj (XI—FI) i Konjsko, izvjestila je da nekoliko stotina naoružanih lica drži pomenuta mjesta i da je konjski put Ledenik—Sušanj zauzet jačim partizanskim snagama.[4]

DIVIZIJA »MACERATA«:

Vijest sa zakašnjenjem. Veća patrola M. V. A. C. dana 9 o. m. u zasjedi u zoni Korita (XL—AF) sukobila se sa ustanicima.[5]

M. V. A. C. nisu imali gubitaka; ustanici — 8 mrtvih; zaplijenjen im je jedan pištolj.

Ta ista patrola uništila je u Carskoj Kući (XP—AF) mali poštanski autofurgon partizana i zaplijenila poštu.

V GRUPACIJA GRAN. STRAŽE (G A F):

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

VAZDUŠNA AKTIVNOST:

Jučer 12 o. m. vazdušna grupacija »Zara« prilikom izviđanja zapazila je:

Brane na putevima kod kot. 927 (XL—FI); slagališta materijala južno od Baških Oštarija; duboke rovove preko puta kroz klanac Vrata—Brušane; prekid mosta na Lici (LI—FI); topovska mjesta u zoni Ćoiluk (IH—FL) i barake nedavne konstrukcije u blizini XP—16 GO—3.

Bombardovana su i mitraljirana mjesta Brušane (XT—FI), Rizvanuša (XV—FG), Baške Oštarije (XL—FI), Rakita (XL—FI), klanac Vrata (XL—FI), Kulica (LI—FL), Konjsko (XL—FI), Sušanj (XI—FI), Jazina (XP—XR—FI), Lički Novi (XV—FI), Smiljan (XV—FL), šumovite zone južno od Baških Oštarija i Prpić (XL—FL).

Bačeno je 16.750 metaka kalibra 7/9, 5.000 kalibra 8 i 10 šaržera i tako je završeno vazdušno snabdijevanje hrvatskog garnizona Gospić.

Protivavionsko dejstvo pogodilo je dva aviona.

Naknadno će se javiti vijesti o izvršenim zadacima danas, 12 o. m., koje još nisu stigle.

General SCUERO

---

[4] Odnosi se na Prvu NOU brigadu. Vidi dok. br. 25, 110, 125, 130, 136, 146, 154, 158 i 165.

[5] Riječ je o straži Pete operativne zone, koja je štitila ranjenički transport Šeste NOU brigade. Vidi dok. br. 59.

BR. 146

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 12 SVIBNJA 1943 GOD. O PREDVIĐENOJ AKCIJI NA SEKTORU KARLOBAG—OŠTARIJE—GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 12.5.43.	SAT I MINUT: 2300	BROJ: 62
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 13.5.43.	SAT I MINUT: 1140	BROJ: 214

NAJŽURNIJE!!

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: Vaš op. br. 4705 tajno, i naš taj. br. 3029.

Lička dobrovoljačka polubojna pojačati će se sa stožerom, stožernim vodom i dva sata 34. ustaške bojne, dakle svakako 5 častnika, 31. dočastnik, 375 vojničara, 388 pušaka, 20 strojopušaka i 2 strojosamokresa.

Ove snage djelovati će samostalno na pravcu **Barić Draga** (25 km. jugoistočno **Karlobaga**)— **Divoselo** pod zapovjedništvom bojnika **Kuraje.**

Jedna talijanska bojna i naša 3 domobranska sata **Legije** sat, sat II. lovačke bojne i sat I. bojne 12. pukovnije), obkoparski sat, talijansko topničtvo i zrakoplovstvo djelovati će na pravcu **Karlobag**— **Vrata.**

Više snaga **Talijani** nisu htjeli nikako dati i ovo je dobiveno sa velikom teškoćom i natezanjem.

Grupa **Karlobag** biti će pod zapovjedničtvom talijanskog zapovjednika sektora u **Karlobagu.**

Za upravljanje topničtvom upućuju generala iz **Delnica.**

Zapovjedno traže jednog našeg zapovjednika za zapovjedanja za naša tri sata grupe **Karlobag.**

Molim uputite najžurnije određenog podpukovnika **Reša** i ostale častnike (spoj osobni broj 10721 tajno).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—17, k. 23.

Prema svemu plan akcije sporazumno sa **Talijanima** ustaljen je ovako:

Najvjerovatnije 15. V. prebacivanje grupe **Kuraja**[2] sa **Paga** u **Barić Dragu.**

Noću 15. na 16. ovoga mj. grupa **Kuraja** ima preći **Velebit** i zadržati se u svanuće na iztočnoj padini. Kod grupe Karlobag te noći akcija topničtva prema **Vratima** i **Oštarijama.**

16. od svanuća: grupa **Kuraja:** odmor do mraka.

Grupa **Karlobag:** akcija jakim obhodnjama prema **Vratima** uz suradnju topničtva i zrakoplovstva.

Noću 16. na 17.: grupa **Kuraja:** skok u zonu **Divoselo—Rizvanuša.**

Grupa **Karlobag:** uznemiravanje topničtvom zone **Vrata—Oštarije.**

17. od svanuća: grupa **Karlobag:** napad u pravcu **Vrata** uz pomoć topničtva i zrakoplovstva.

Grupa **Kuraja:** gerilsko djelovanje na prostoru **Gospić—Brušane.**

Sliedeći dan: prema situaciji nastavlja se napad ka **Oštarijama** (ako uspije ovladati **Vratima**).

U protivnom grupa **Karlobag** se zadržava na dostignutim položajima.

Grupa **Kuraja** produžava gerilu prema prilikama težeći i ka **Oštarijama.**

Nikako se ne smije zatvoriti u **Gospić.**

Na slučaj neuspjeha ima se povlaćiti na obalu.

Po vašem op. br. 4730 tajno uzalud insistirao za pomoć jačih snaga.

Zato u uspjeh na pravcu **Karlobag—Gospić** i otvaranje puta navedenim snagama nemam puno nade.

Talijani nemaju namjere (po mom uvjerenju) nastupati dalje od **Vrata,** eventualno od **Oštarija,** ali dalje ne.

Tajni broj 3029. H R V O P O.

---

[2] O ovoj grupi i njenom dejstvu vidi dok. br. 101, 102, 103, 119, 146, 158, 165, 169, 179, 191, 193, 195, 197 i 199.

BR. 147

IZVJEŠTAJ GLAVNOG ZAPOVJEDNIŠTVA ORUŽNIŠTVA OD 13 SVIBNJA O DOGAĐAJIMA OD 1 DO 11 SVIBNJA 1943 GODINE[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
GLAVNO ZAPOVJEDNIČTVO ORUŽNIČTVA
SIGURNOSTNI ODJEL
Broj 133/tajni
U Zagrebu, dne 13. svibnja 1943.

Predmet: Dnevno izvješće od 13. svibnja do 8 sati.

1/. GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel).
2/. GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST.

PODRUČJE 1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE:

1. V. sa državnog dobra Šašna Greda (9 km izt. Siska) partizani su odveli 6 namještenika.

5. V. u selo Bulinac (14 km j. izt. Bjelovara) upalo je oko 120 partizana i zapalili sve bunkere koje je izradila naša vojska i zgradu u kojoj je bila smještena općina, u kojoj je izgorio sav namještaj i općinski spisi.

5. V. manja skupina partizana upala je u selo Zrinska (10 km s. Grubišnog Polja) i iz jednog posebničkog mlina opljačkali 8000 kg krušnog brašna.

7. V. u Ivanovom Selu (7 km j. izt. Grubišnog Polja) manja skupina partizana opljačkala je nekoliko pripadnika njemačke narodnostne skupine.

11. V. došla je u selo Bresarić (1.5 km j. Krašića) XI. partizanska udarna brigada,[2] čija se jačina cieni na 2000 boraca. Razmijestili su se u selu i bližoj okolici.

12. V. skupina partizana nepoznate jačine upala je u željezničku postaju Prečec (10 km j. izt. Dugog Sela) i razlupali sav uređaj i odnieli željezničke karte. Od jednog trgovca u selu opljačkali sav duhan.

[1] Original, umnožen na šapirografu, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—14, k. 23.

[2] U Hrvatskoj uopšte nije bilo brigade sa takvom numeracijom. Oko 15 svibnja 1943 god., vratila se iz Slovenije na Žumberak Trinaesta proleterska brigada »Rade Končar«. Vidi dok. br. 31.

PODRUČJE 3. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE:

Noću 5/6. V. na cesti Daruvar—Gornji Daruvar (4 km z. Daruvara) partizani su srušili drveni most preko potoka Toplice.

6. V. oko 300 partizana upalo je u selo Novu Bukovicu (6 km j. izt. Podr. Slatine) i od vatrogasaca oduzeli 20 vatrogasnih odora sa svim priborom.

7. V. u selu Četekovac (9 km j. izt. Podr. Slatine) partizani su opljačkali seljacima veći broj konja i kola.

8. V. partizani nepoznate jačine opljačkali su iz općine u Međuriću (13 km s. z. Novske) manju svotu gotovog novca i odnieli općinski žig.

PODRUČJE 6. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE:

U selu Tučepi (6 km j. izt. Makarske) partizani Biokovskog odreda ruše pučku školu i gradju odvlače u Biokovo, gdje na mjestu zv. »Lađena« (5 km izt. Makarske) namjeravaju graditi bolnicu.

30. V. odjel domobranske posade iz Trilja u razviđanju na prostoru Čaporiče—Golo Brdo (2 km j. Trilja) sukobio se sa skupinom oko 80 partizana. Ranjen 1 častnik i 2 domobrana, dok su partizani imali više mrtvih i ranjenih.

Pročelnik sigurnostnog odjela
pukovnik (Osmanagić)
Osmanagić

20/V **D.**

(M. P.)[3]

BR. 148

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 13 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA KALNIČKOG NOP ODREDA I O GUBICIMA U BORBI ZA VOĆIN[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 133

(po podatcima primljenim 13. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: Prema izvješću župske redarstvene oblasti iz Varaždina noću 10/11. V. između s. Slanje i Hrastovsko (5.5 km j. z. i 3 km z. od Ludbrega) partizani[2] su porušili 44 b. b. stuba.

[3] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Vrhovno oružničko zapovjedništvo — Odjel za javnu sigurnost

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 12/1—34, k. 23.)

[2] Dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 42.

Iste noći posječeni su b. b. stubovi na želj. pruzi između s. Poljanec i Martijanec (3 i 5 km z. s. od Ludbrega) u dužini od 2.5 km. Noću 11/12. V. pokušali su partizani[3] napasti Varaždinske Toplice, ali su vatrom odbijeni.

11. V. ponovni napadaj koturaške bojne na s. Vel. Poganac (16 km z. od Koprivnice) nije uspio.

12. V. kod s. Prkos (12 km z. od Koprivnice) partizani[4] su napali teretni samovoz koturaške bojne iz Koprivnice. Pratnja je poubijana, a samovoz spaljen.

Podr. Žumberka: Prema izvješću zapovjednika I. sektora iz Karlovca, XIII. partizanska brigada jačine navodno oko 1.000 ljudi stigla je u s. Krašić (10 km z. j. z. od Jastrebarskog) i okolicu.

Podr. Voćina: Po zauzeću Voćina 11. V. u 1700 sati mjesto je uređeno za obranu. — 12. V. poduzeto je razviđanje i čišćenje okolice Voćina. Tom prigodom na području: Vel. Popovac — Macute—Sekulinci (4 km s. izt., 6 km izt. i 6 km j. izt. od Voćina) nije se naišlo na neprijatelja, a o posljedku razviđanja prema s. Kuzma (4 km z. od Voćina) još nema podataka.

Jučerašnja viest o oslobođenju 100 ranjenih domobrana u Voćinu pokazala se kao netočna. U Voćinu je zatečeno svega 8 ranjenih domobrana koje je pučanstvo bilo prikrilo. — Na Voćinskom groblju partizani su streljali 37 domobrana Voćinske posade, a 42 domobrana sa zapovjednikom bojne satnikom Dujićem i 1 nadporučnikom partizani su odveli.

Ukupni njemački gubitci iznose: 5 mrtvih i 12 ranjenih, a domobranski (izključno posade Voćin za koju još nema podataka) 21 mrtav, 28 ranjenih i 9 nestalih. — Neprijateljski gubitci[5] iznose: 84 mrtva (brojano) među kojima 2 komesara. Prema iskazu pučanstva i vlastitim zapažanjem partizani su pored ovog imali još preko 100 mrtvih i 200 ranjenih. —

---

[3] Dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda

[4] Prema izvještaju Kalničkog NOP odreda, napad na kamion izvršen je 14 svibnja. Vidi dok. br. 89, 150 i 154.

[5] O gubicima vidi dok. br. 26, 46, 61 i 156.

Plien: 15 pušaka, 2 strojnice te streljivo i ostalo tvorivo. Jedan bacač uništen je punim pogodkom.

Naknadno je javljeno da je 8. V. prigodom prepada partizana na P. T. Z. 7 km j. od Podr. Slatine poginulo oko 50 partizana (Dnevno izvješće broj 129).

Podr. Okučana: 11. V. između s. Bodegraji i Lađevac (1.5 i 4 km s. z. od Okučana) partizani su napali našu obhodnju od 10 momaka. 8 domobrana je zarobljeno, a 2 su ranjena. — Noću 11/12.V. pokušali su partizani napasti Okučane, ali su odbijeni.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: Stanje kod Gospića je nepromienjeno. — 10. V. talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je područje Vrata (6 km izt. od Karlobaga) i vršilo obskrbu streljivom posade Gospić.

Podr. Petrove Gore: 11. V. kod visa Kamenita (367 — 6 km s. s. izt. od Vel. Kladuše) neprijatelj u jačini jedne sati izbačen je iz izgrađenih postava i odbačen prema jugu. 16 partizana je poginulo, a jedan je zarobljen.

Zrakoplovstvo: Pored redovite suradnje sa njemačkim četama na teritoriji NDH, što ulazi u njemačka dnevna izvješća, naše zrakoplovstvo redovito surađuje sa našim četama na području Gospića.

U toku 12. V. obskrbljivalo je naše čete u Gospiću sa hranom, streljivom i ljekarničkim tvorivom i izvršilo 7 bojnih zadaća na području Gospić.

Napomena: U dnevnom izvješću br. 132 od 12. V. Podr. Sriema u prvom redu umjesto s. Karlovčić (20 km j. z. od Stare Pazove) treba staviti: Novi Karlovci (9 km s. od Stare Pazove).

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[6]

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 149

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 13 SVIBNJA 1943 GOD. O PRIKUPLJANJU UNSKE OPERATIVNE GRUPE OKO GLINE I TOPUSKOG I NnapadU NA STARO SELO[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1508/tajno
U Sisku, dne 13. svibnja 1943

Predmet: Dnevno izvješće za
13. svibanj 1943. god.

1. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel).
2. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Op. br. 3219/tajno od 9. VIII. 1942. godine, dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Veće skupine partizana[2] prikupljaju se iz Petrove Gore prema granici operativnog područja V. gorskog zdruga i već su odpočeli svoje djelovanje prema Topuskom i Glini. Promet Petrinja—Glina—Topusko ugrožen, a Topusko—Staro Selo prema V. Kladuši u prekidu. Treba očekivati jače napadaje partizana na Topusko i Glinu.

Istodobno primjećena su jača prikupljanja partizana[3] na jugoiztočnom rubu područja zbora iz Šamarice na prostoriji: Komogovina—Gradusa—Blinja, ali za sada još bez djelatnosti. Treba očekivati i na ovome području jače djelovanje osobito prema željezničkoj pruzi Sunja—Sisak.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — 3. sat XI. ustaške bojne koja je vršila razviđanje prema Starom Selu (6 km. j. z. od Topuskog) kod povratka bila je kod Vranovine napadnuta od partizana.[4] Gubitci: 1 ustaša poginuo a 1 ranjen.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—7, k. 23.

[2] i [3] Odnosi se na snage Prvog odreda Unske operativne grupe, Osme krajiške NOU brigade i Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 45.

2. — Prema izvješću zapovjednika 11. p. pukovnije iz Topuskog, partizani[5] su zaposjeli (navodno oko 1000 naoružanih sa strojnicama) postave Vranovina—Hrvatsko Selo (2 km. j. i. 2 km. izt. od Topuskog).

3. — Ostala razviđanja bez događaja.

4. — Obzirom na prekid prometa na cesti Petrinja—Glina i Glina—Topusko, zapovjednik V. gorskog 'zdruga prebacio je III. bojnu na prostor Glina—Marinbrod.

Operativno područje 1. pješačke divizije.

1. — 12. V. jedna partizanska skupina od 50 ljudi izvršila je napad na teretni samovoz koturaške bojne. 2 voda intervenirala su uspješno, tako, da je ova skupina raspršena.

Gubitci: vlastiti: 2 domobrana ranjena, a 2 partizana poginula.

2. — Razviđanja koturaške bojne u toku 13. V. o. g. izvršena su bez dodira sa neprijateljem.

Operativno područje grada Zagreba:

Bez događaja.

1. — C — VLASTITE NAMJERE:

2. — Pokretanje i premještaj vlastitih četa:

a) Savezno zapovjedi Gruppe West Abt Ia Br. 3229/tajno od 10. V. ove godine radi asistencije pri odkupu hrane na području 1. pješačke divizije, prebacit će se 14. V. o. g. XI. ustaška bojna (bez 3. sati) u Koprivnicu, a poslije prema razporedu rada.

b) 13. sat 2. pješačke pukovnije iz istih razloga kao pod a) na operativnom području grada Zagreba prebačena je iz Carevdara u Zagreb.

c) 1. pohodna sat 14. p. p. iz Varaždina prebačena je 11. V. o. g. u Novi Marof kao posada.

3. — Osobiti događaji i mjere izvan borbene djelatnosti četa:

1. — U noći 12./13 o. m. jedna jača skupina partizana izvršila je napad na posadu Staro Selo[6] (6 km. j. z. od Topuskog), kada je III. bojna 11. pješačke pukovnije bila otišla u podhvat.

Gubitci:[7] od preostalih u posadi 60 domobrana i 1 častnik zarobljeni, od kojih je samo 7 domobrana uspjelo pobjeći za Topusko; 2 teške strojnice, 1 laka strojnica i 1 pješački top.

---

[4] i [5] Jedan bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 45.

[6] Napad na ovo uporište izvršio jedan bataljon Četvrte banijske brigade. Vidi dok. br. 45, 150, 152, 153, 154 i 156.

[7] O gubicima vidi dok. br. 45.

2. — Prema izvješću zapovjednika X. stražarske bojne iz Sunje primjećeno je veće skupljanje partizana (navodno — još neprovjereno 4—6000 na sjevernim padinama Šamarice na prostoriji: Komogovina —Gradusa—Blinja (18,20 14 km. j. i. od Siska) sa zadaćom da se u vremenu od 15 do 25 V. o. g. uništi željeznička pruga Sisak—Sunja i izvrše napadaji na posade Sisak—Caprag—Petrinja.

Poduzete su potrebne mjere opreze kako od jedinica na osiguranju pruge, tako i od posadnih postrojbi.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P. 14/V D.

BR. 150

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 14 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA OKO VOĆINA I BORBI KOD STAROG SELA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 134

(po podatcima primljenim 14. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Lekenika: 11. i 12. V. u manjem podhvatu na području oko Lekenika (17 km s. z. od Siska) nije se naišlo na partizane.

Podr. Voćina: 12. V. prigodom razviđanja na potezu: Voćin—Kuzma (4 km z. s. z. od Voćina) uhvaćen je dodir sa neprijateljem u s. Kuzma. Partizani su se povukli u smjeru Vel. Breznice (6 km z. s. z. od Voćina).

13. V. nastavljeno je čišćenje područja oko Voćina. Naše čete zauzele su pod slabim nepr. odporom vis Točak (887 — 5 km j. od Voćina). Dalje nadiranje naših četa zaustavljeno je jakim partizanskim odporom na Bilu (830 — 6 km j. od Voćina). Zvečevo (8 km j. od Voćina) je tučena našom topničkom vatrom.

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 13/1—44, k. 23.)

Za sudbinu 42 zarobljena domobrana se ne zna. — Potvrđuje se viest, da je zapovjednik I. bojne I. gorskog zdruga nadsatnik Dujić sa 2 častnika i 6 domobrana zarobljen i odveden.

Prema izjavi pučanstva noću 10/11. V. prigodom napadaja partizana na naše postave oko s. Hum (6 km s. s. z. od Voćina), neprijatelj je imao 51 mrtvog i 73 ranjena.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gline: 12. V. kod s. Kihalac (5 km s. izt. od Gline) raspršena je skupina od oko 100 partizana.

12. V. jače partizanske snage zauzele su Staro Selo[2] (16 km j. z. od Gline) i prekinule vezu: Glina—Vel. Kladuša.

13. V. na području Starog Sela jedna naša bojna nalazila se u borbi sa jakim partizanskim snagama.[3] Poduzete su mjere da se bojna oslobodi pritiska.

Podr. Gospića: Stanje oko Gospića bez promjena. Nove viesti nisu primljene.

Zrakoplovstvo: 13. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospića streljivom i hranom. Jedan je naš mali zrakoplov (F. L. 3) prigodom spuštanja u Gospiću bačen vjetrom i polomljen. Pilot je teže ranjen.

Isto tako i talijansko zrakoplovstvo pored bombardiranja stalno pomaže u obskrbi Gospića puštajući streljivo padobranima.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov (M. P.)[4]

---

[2] Ovo uporište zauzeo je jedan bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 45, 153, 154 i 156.

[3] Odnosi se na snage Četvrte banijske NO brigade i Prvog NOP odreda. Vidi dok. br. 45.

[4] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 151

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 14 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA CETINSKOG NOP ODREDA NA RUDNIK KOŠUTE[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 7817
Stiglo 15 svibnja 1943 — XXI

Dan i čas | otpreme prijema 14/5/43

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA

ZA SUPERSLODU — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

KOMANDI V ARM. KORPUSA
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 6826/op. prot.

IZVJEŠTAJ OD DANA 14 SVIBNJA 1943 u 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Ništa novo.

Sektor »Bergamo:« U noći između 13-og i 14-og jake grupe ustanika sa automatskim oružjem i minobacačima napale su na hrvatski garnizon u rudniku Košute[2] (Split VM—BU). Hrvatski gubici: 2 mrtva, 3 ranjena, 18 zarobljenih, 7 nestalih. Partizanski gubici: 5 mrtvih.

Na položaj otposlana naša jedinica.

Naknadno ću dati izvještaj.

Osuti su rafali iz automatskog oružja protiv naše jedinice koja je zaštićivala radove između Rupotina (Split UK—BQ) i klanca Boban (UK—BS). Blagovremenim protivdejstvom grupe ustanika nagnane su u bijeg.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Napad na rudnik izvršio jedan bataljon Cetinskog NOP odreda 12 svibnja 1943 godine. Vidi dok. br. 67.

Naši gubici: 3 ranjena; gubici partizana: neutvrđeni.

Sektor »Zara«: Nastavlja se akcija sređivanja na ostrvu; na Dugom Otoku u zoni Luka (Dugi Otok XI—DE) uhapšeno je 59 sumnjivih lica.

Kod Brenja[3] (Zadar ZR—DN) naša patrola sukobila se sa grupicom ustanika, koji su nakon kratke puščane paljbe iščezli.

Na ostrvu Kornat zapaljene su 3 kuće i porušena skloništa ustanika; nađene su dvije mine i dvije puške.

Sektor »Celere:« redovna djelatnost izviđanja i zasjeda.

Vazdušna djelatnost: Zasipanje malim bombama u zoni između Rutina (Zadar ZR—DL) i kote 150 i između Vele Straže (Dugi Otok ZV—DE) i šumovite zone sjeverno od s. Punde (Split VH—B*Q*).

Nebo vedro. More mirno.

GENERAL SPIGO

---

8 kopija:

1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba
1 za Obavještajno odjeljenje
2 za Operativno odjeljenje
1 za Komandu kr. karabinjera
1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 152

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 15 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBAMA KOD VOĆINA I BUČJA I NAPADU ČETVRTE BANIJSKE BRIGADE NA STARO SELO[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 135

(po podatcima primljenim 15. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka: Prema neprovjerenim viestima, 13. V. došla je Cankarjeva part. brigada iz Slovenije preko Vivodine (18 km z. od Jastrebarskog) i kreće prema Kalju (17 km s. z. od Jastrebarskog).

---

[3] Vjerovatno Brbinj.

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 14/1—40, k. 23.)

14. V. kod Kamanje (6 km s. z. od Ozlja) partizani su pucali na talijanski transportni vlak, 5 talijanskih vojnika je ranjeno.

Podr. Kalnika: 13. V. između s. Rasinja i Prkosa (9 i 11 km j. izt od Ludbrega) oko 50 partizana[2] napalo je teretni samovoz koturaške bojne, Vlastiti gubitci: 2 ranjena, a neprijateljski: 2 mrtva.

Podr. Daruvara: Noću 13/14. V. partizani su vatrom napali postave naše posade u Grubišnom Polju (12 km s. s. z. od Daruvara). Vlastitih gubitaka nije bilo, dok partizanski nisu poznati. Neprijatelj se povukao u smjeru Obrove Šume i Vel. Peratovice (3 i 6 km s. izt. od Grubišnog Polja) odakle je i došao.

14. V. skupina od oko 500 partizana dolazeći iz Voćina prebacila se navodno preko s. Sokolovac (15 km z. od Daruvara) u Moslavinu.

Podr. Voćina: 14. V. na području Voćina nastavljeno je razviđanje i pretres okolnih sela. Jači neprijateljski odpor bio je kod s. Slat. Drenovac i j. izt. od s. Sekulinci (6 km j. izt. od Voćina). U toku je preseljavanje njemačkih porodica iz Voćina u Suhopolje (8 km j. izt. od Virovitice).

Naknadno je utvrđeno da ukupni gubitci četa koje su oslobađale Voćin ne iznose 21 mrtav kako je u dnevnom izvješću br. 133 javljeno, već 12 mrtvih, 28 ranjenih i 9 nestalih. Neprijateljski: 98 mrtvih[3] (brojano).

Prigodom borbi 13. V. kod Bila (830 — 6 km j. od Voćina) 1 njemački vojnik je poginuo, a 2 su ranjena. Partizanski gubitci: 4 mrtva.

Od posade Voćin nestalo je ukupno 150 momaka, dok se ostatak vratio.

Podr. Požege: Noću 12/13. V. veća skupina partizana upala je u s. Brestovac (7 km z. od Požege), zapalila općinske spise, opljačkala nešto stoke i udaljila se prema Vilić Selu (11 km z. od Požege).

14. V. odbijen je part. napadaj na Vidovački most (3 km izt. od Požege).

---

[2] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89, 148 i 154.

[3] O našim gubicima vidi dok. br. 26, 46 i 61.

Podr. Đakova:

12. V. prigodom razviđanja na području Đakova dobijeni su podatci od pučanstva, da je XII. part. brigada prikupljena kod Đakovačke Breznice (19 km z. od Đakova).

13. V. naše zasjede obkolile su s. Bučje (14 km j. izt. od Našica) i napale skupinu od oko 150 partizana. 60 patizana je poginulo (brojano), a 10 pušaka zaplienjeno. Ostatak skupine probio se u smjeru Drenjski Slatinik (17 km s. z. od Đakova). Vlastiti gubitci: 1 mrtav.

Istodobno u s. Bračevci (15 km j. izt. od Našica) pronađeno je part. skrovište odijela. 3 partizanska teklića su zarobljena.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca:

11. V. izvršena su manja čišćenja područja oko Dubrava, Karlovca i Jastrebarskog. Neprijateljski gubitci ciene se na oko 50 što mrtvih što ranjenih.

14. V. između želj. postaje G. i D. Dubrave (na pruzi Karlovac—Ogulin) naletio je oklopni vlak na porušenu prugu.[4] Žrtava nije bilo. Pruga je popravljena.

Podr. Like:

Oko Gospića se stanje nije promienilo. 12.V. sjeverno od prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga) djelatnost talijanskih razviđačkih odjela.

Talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je 12. V. područje oko Gospića i Karlobaga i uspješno obskrbljivalo posadu Gospića streljivom. 14. V. talijansko zrakoplovstvo ponovo je obskrbilo posadu Gospić streljivom.

12. V. na području Krivi Put (7 km s. izt. od Senja) i Vratnik (7 km j. izt. od Senja) djelatnost talijanskih obhodnji.

12. V. u sukobu između četnika i partizana na području Jezerana (8 km s. izt. od Brinja) poginulo je 8 partizana.

Podr. Splita:

Na području s. Solina (6 km izt. od Splita) partizani[5] su izvršili vatreni prepad na odjel talijanske vojske. 2 talijanska vojnika su poginula, a 2 su ranjena.

---

[4] Prugu porušila dva bataljona Četrnaeste NO brigade. Vidi dok br. 59.
[5] Treća četa Drugog bataljona Splitskog NOP odreda. Vidi dok. br. 67.

Podr. Gline: Jače partizanske snage iz Petrove Gore prikupljaju se na području Starog Sela (8 km j. od Topuskog) i odpočele su djelovati prema Topuskom i Glini. Promet na putu Petrinja—Glina—Topusko i Topusko—Staro Selo—Vel. Kladuša je prekinut.

Noću 12/13. V. jača part. skupina napala je preostalu posadu Starog Sela[6] i zarobila 1 častnika i 60 domobrana. Od ovih je 7 uspjelo pobjeći u Topusko. Izgubljeno je: 1 pješački top, 2 teške i 1 laka strojnica.

12. V. kod s. Vranovina (10 km j. z. od Gline) partizani[7] su napali 1 ustaški sat. 1 ustaša je poginuo, a 1 je ranjen.

14. V. poduzela je 11. p. p. podhvat na području Starog Sela u svrhu točnog ustanovljenja jačine neprijatelja.

Podr. Šamarice: Prema izvješću I. dom. zbora, na području: Komogovina—Gradusa—Blinja (14—20 km s. z. od Kostajnice) zapaženo je prikupljanje jačih part. snaga koje navodno imaju zadaću rušiti želj. prugu: Sisak—Sunja i napasti posadu u Sisku, Capragu i Petrinji.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[8]

[6] O borbama za ovo uporište vidi dok. br. 45, 149, 150, 153, 154 i 156.
[7] Jedan bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 45.
[8] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 153

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 15 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBAMA KOD STAROG SELA[1]

I Z V J E Š Ć E BR. 135

O događajima u toku 15. V. 1943.

J u t a r n j e.

a) — Nema.

b) — Izvješća od 11. p. p. još nema. — Inače noć je protekla mirno.

c, d) — Nepromienjeno.

e) — Prema večernjem izvješću.

f, g, h) — Nema.

V e č e r n j e.

a) — Jače partizanske snage nalaze se i nadalje u području Staro Selo—Kameni Most.[2]

b) — O podhvatu dielova 11. p. p. primljeni su sliedeći podatci:

U uporištu Staro Selo po odlazku III. bojne 11. p. p. ka Kladuši ostalo je 80 momaka, 2 strojnice, 1 protuoklopni top 37 mm. Partizani jačine oko 1000 ljudi napali su noću 12/13. ov. mj. Staro Selo i poslije borbe od oko 1 sat zauzeli isto.[3]

Unatoč jake neprijateljske nadmoći 28 momaka uspjelo je probiti se ka Topuskom i Kladuši. Za sudbinu ostalih ne zna se. Narednik — đak Mihok i jedan razvodnik nađeni su mrtvi. Partizani su pri tom napadu imali po izjavi seljaka veoma teške gubitke.[4] 13. ov. mj. upućena je III. bojna 11. p. p. u pravcu Starog Sela, ali pri izbijanju na potok Glinicu, zaustavljena je jakom neprijateljskom vatrom,[5] koju nije mogla savladati. Bojna je tom prilikom imala 1 mrtvog i 1 ranjenog. Uslied toga se bojna povratila ka V. Kladuši.

14. ov. mj. upućena je 11. pj. pukovnija iz V. Kladuše, a dielovi V. G. Z. iz Topuskog, radi savlađivanja neprijatelja u području Starog Sela.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—11, k. 23 a.

[2] O ovim snagama vidi dok. br. 45.

[3] Ovo uporište je zauzeo jedan bataljon Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 45, 149, 150, 152, 154 i 156.

[4] O gubicima vidi dok. br. 45.

[5] Vatru otvorila dva bataljona Prvog NOP odreda Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 45.

11. pj. pukovnija poslije nekoliko satne borbe,[6] podpomagana vlastitim zrakoplovstvom uspjela je probiti se do Topuskog. Gubitci naši toga dana: 1 mrtav i 7 ranjenih.

I. bojna 11. p. p. iz Slunja zbog prikupljanja partizana i u okolici V. Kladuše, prebačena je u V. Kladušu, gdje je ostala.

Kod Slunja je i dalje mirno.

Dielovi V. G. Z., koji su bili u podhvatu iz pravca Topuskog, vratili su se u svoja uporišta.

Vlastiti gubitci u cielom podhvatu bili su ukupno: 4 mrtva i 8 ranjenih, a neprijateljski 16 mrtvih (nabrojano). Dalji neprijateljski gubitci nisu se mogli ustanoviti radi njegovog jačeg djelovanja, ali su po izjavi seljaka veoma veliki.

Dielovi koji su uspjeli izbjeći zarobljavanju u Starom Selu, pri povlačenju u Topusko, zarobili su jednog partizana, koji je nakon preslušanja odmah strieljan.

12. p. p.: I. i II. bojna: Završeno pregrupiranje.

III. bojna: Izobrazba.

c, d) — 11. p. p.: I. bojna u V. Kladuši, II. i III. bojna u Topuskom.

12. p. p.: I. i II. bojna su međusobno zamjenjene.

Inače nepromienjeno.

e) — 11. p. p.: Podhvat ka V. Kladuši.

II. bojna II. G. Z. i 12. p. p.: Odmor.

f) — 4 mrtva i 8 ranjenih.

28 domobrana od posade Starog Sela, vratilo se.

g) — 16 mrtvih, i 1 zarobljen-strieljan. Ostalo kao pod b).

h) — Nema.

Za točnost:

Glavar stožera
bojnik (Brusić)
Brusić

(M. P.)[7] 17/V **D**

---

[6] Borbu vodila protiv dva bataljona Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 56.

[7] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije

BR. 154

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 16 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBAMA KOD STAROG SELA I NAPADU DIJELOVA ČETINSKOG NOP ODREDA NA RUDNIK KOŠUTE[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 136

(po podatcima primljenim 16. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 14. V. odbijen je partizanski napadaj[2] na posadu s. Prkos (12 km z. od Koprivnice).

Podr. Bjelovara: Noću 14/15. V. oko 100 partizana napalo je želj. postaju Rovišće (11 km s. z. od Bjelovara). 10 domobrana je zarobljeno i razoružano, skladište zapaljeno, a b. b. uređaj uništen.

Podr. Požege: Na području općina: Brestovac, Vilić Selo i Stražeman (6 i 10 km z. te 14 km s. z. od Požege) manje partizanske skupine obilaze sela i pljačkaju stoku.

Podr. Voćina: 15. V. prigodom razviđanja područja oko Voćina nije se naišlo na neprijatelja.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: 14. V. oklopni vlak koji je iz Ogulina upućen u pomoć izkliznulom oklopnom vlaku između G. i D. Dubrave (Dnevno izvješće br. 135) naišao je između Oštarija i Košara (na pruzi Ogulin—Karlovac) na minu i izkliznuo. Žrtava nije bilo.

Podr. Like: 13. V. talijansko zrakoplovstvo je bombardiralo partizanske postave na području Gospića i prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga). 13. V. nastavljena je djelatnost talijanskih razviđačkih odjela na području Krivi Put (7 km s. izt. od Senja) i uzduž ceste: Vratnik—Žuta Lokva (7 i 13 km izt. j. izt. od Senja).

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 15/1—48, k. 23.)

[2] Prema izvještaju Kalničkog NOP odreda, ovaj napad je izvršen 16 svibnja 1943 godine. Vidi dok. br. 89, 148 i 152.

Talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je i napalo strojničkom vatrom partizane na području Žuta Lokva.

Podr. Gline: 14. V. dielovi 11. p. p. iz Vel. Kladuše uz podporu zrakoplovstva i topničtva zauzeli su Staro Selo (7 km j. od Topuskog) i odbacili jače neprijateljske snage[3] (oko 1 part. brigade) prema sjeveru. Vlastiti gubitci: 4 mrtva i 7 ranjenih, a neprijateljski: 36 mrtvih.

Istog dana uz podporu topničtva dielovi V. gor. zdruga vršili su napadaj na Vranovsku Glavu (3 km j. od Topuskog). Sa k. 244 i 262 neprijatelj je davao veoma jak odpor.[4] K. 244 zauzimana je 2 puta i napokon ostala u našim rukama. — Kod s. Balinac (5 km izt. od Topuskog) raspršena je skupina od oko 60 partizana. Do sada poznati vlastiti gubitci iznose: 3 ranjena. Podhvat se nastavlja.

Podr. Sinja: Noću 13/14. V. navodno oko 400 partizana sa 4 strojnice i 1 bacačem napalo je rudokop Košute (10 km j. j. izt. od Sinja).[5] Od posade 2 su poginula, 3 ranjena, 18 odvedeno a 7 se spasilo.

Zrakoplovstvo: 15. V. prije i poslie podne zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće i obskrbu posade Gospić streljivom i hranom.

Napomena: U dnevnom izvješću br. 132 od 12. V. kod Podr. Voćin javljeno je da se je osobito iztakla bojna nadsatnika Bobinca (I. bojna I. gor. zdruga), dok je to I. bojna IV. gor. zdruga.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[6]

---

[3] Odnosi se na Prvi NOP odred Unske operativne grupe i na dijelove Osme krajiške NOU brigade. Vidi dok. br. 56, 150, 152, 153 i 156.

[4] Otpor pružao jedan bataljon Četvrte banijske NO brigade i jedan bataljon Osme krajiške NOU brigade. Vidi dok. br. 56.

[5] Prema izvještaju Štaba grupe NOP odreda Dalmacije, napad na ovo uporište izvršili su dijelovi Cetinskog NOP odreda, 12 svibnja 1943 godine. Vidi dok. br. 67.

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 155

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 SVIBNJA 1943 GOD. O OTPORU DIJELOVA ŠESTE NOU BRIGADE U ZONI ZAVID—ILIČIĆI I O ZRAČNOJ AKTIVNOSTI[1]

18 E
3

Inc/2/A

TELEGRAM

Dan i čas | otpreme: prijema: 17 V 43 1.30 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6426/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 7941
Stiglo 17 svibnja 43—XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 16 SVIBNJA

AKTIVNOST USTANIKA:

Civilna lica koja su došla iz Tribnja javljaju da je prekid na putu Lukovo (XN—EZ) — Tribanj kod Krasice (XV—ED), Široke Punte (XR—E*Q*) i Devčića (XR—E*Q*); da se partizanska komanda nalazi u Malom Rujnu (KI—E*Q*).

Snage neprovjerene jačine I brigade u formiranju nalaze se duž puta Krasno (ZT—GM) — Oltare (ZP—G*Q*) sa zadatkom da sabotiraju taj put; dvije se čete premještaju iz zone Turinski Krč (ZR—G*Q*) prema sjeveru.

DIVIZIJA »RE«:

O patroliranju, o kom u telegramu 6396 od 15 o. m., nema šta da se javi.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Danas 16 o. m. jedna jedinica sa sektora Krivi Put prilikom ofanzivnog patroliranja naišla je na otpor u zoni Zavid—Iličići[2] (ZP—AD)

Naši gubici: 1 ranjen.

SEKTOR VRATNIK:

Raščišćena je zona Senjska Duliba (ZP—GU) i izvršena su patroliranja u zonama pred našim položajima. Nema što da se javi.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Normalna aktivnost patrola prema Sušnju. Nema što da se javi.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Jučer, 15 o. m., jedinice garnizona Josipdol raščistile su zonu južno od Munjave (XT—AN) a da nisu našle traga partizanima.

Noću uoči 15 o. m. vršena je intenzivna paljba iz pušaka i automatskog oružja protiv blokadnog mjesta XL II (VU—BD); brzim protudejstvom posade i intervencijom blindiranog voza ućutkana je vatra.

V GRUPACIJA GRAN. STRAŽE (GAF):

Jučer, 15 o. m., kolona za snabdijevanje drvima posade Kamenjak (UO—BD) u blizini okuke Lusa (UM—BD) bila je izložena napadu rafalima iz mitraljeza, bez posljedica.

VAZDUŠNA AKTIVNOST:

O izviđanjima nad zonama koje su u nadležnosti ovog Armij. korpusa nema što da se javi. Bombardovani su, obasipani malim bombama i mitraljirani: radionica na putu Novi—Jasenak, stovarišta materijala kod ZT 6 AL 5; mjesta Melnice (ZR—GZ), Žuta Lokva (ZT—GZ), Lički Novi—Oštra (XV—FI), Divoselo (KI—FG); ljudstvo i komore u pokretu na putevima Otočac, Žuta Lokva, Brinje. Vazdušnim putem vršeno je snabdijevanje garnizona Gospić municijom i ručnim oružjem. Izvršeno je bacanje protupropagandnih letaka u zonama Jasenak (ZT—AP), Drežnica (ZT—AL), Jezerane (ZN—RD), Modruš (XR—AI), Josipdol (XT—AN), Ravna Gora (ZN—BD).

Naknadno će se javiti o rezultatima izvršenih zadataka danas, 16 o. m., o kojima nisu još stigle vijesti.

General SCUERO
20301605

---

[2] Otpor su pružili dijelovi Šeste NOU brigade. Vidi dok. br. 59, 154 i 156.

BR. 156

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE KOD VOĆINA, AKCIJI TALIJANSKIH JEDINICA OKO VRATNIKA I PRIKUPLJANJU UNSKE OPERATIVNE GRUPE OKO TOPUSKOG[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 137

(po podatcima primljenim 17. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka: 14. V. na području Gornja Vas (19 km z. j. z. od Samobora) došlo je do vatrenog okršaja između 1 ustaške sati i dielom XIII. partizanske brigade. Vlastiti gubitci: 1 mrtav, a neprijateljski: 17 mrtvih. Partizani su se povukli prema jugoistoku.

Podr. Bilo Gore: Prema izvješću 1. gor. div. XII. i XVI. partizanska brigada prikupljaju se u Bilo Gori — na području: Vel. Peratovica—Gakovo—Sibenik (12 i 11 km j. z. te 15 km z. od Virovitice). Obje brigade su učestvovale kod napadaja na Voćin (8. V.).

Noću 15/16. V. između želj. postaje Špišić Bukovica i Pitomača (na pruzi Koprivnica —Virovitica) partizani su porušili želj. prugu u dužini od 50 m i sve b. b. veze u dužini od 500 m. — Iste noći prekinut je b. b. spoj između Virovitice i Đulaveca (17 km s. izt. od Daruvara), te Daruvara i Pakraca. Kvar je popravljen.

Podr. Sunje: Noću 15/16. V. sjeverozapadno od Sunje partizani su porušili želj. prugu. Kvar je 16.V. popravljen.

Noću 15/16. V. part. su napali želj. postaju Šaš (16 km j. izt. od Sunje) i odveli 14 domobrana.

Podr. Novske: Noću 15/16. V. jača part. skupina napala je oruž. postaju Lipovljani (9 km s. z. od Novske). Nakon 2 satne borbe oružnici su se morali povući (bez gubitaka), a partizani su

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 16/1—29, k. 23.)

zapalili oruž. postaju, želj. postaju, 2 teretna vlaka sa ukupno 60 vagona, općinu i poštu. Sobom su odveli: 2 prometna činovnika, 7 domobrana želj. osiguranja, 3 njemačka vojnika i općinskog bilježnika.

Podr. N. Gradiške: Noću 14/15. V. odbijen je manji partizanski napadaj na Novu Gradišku.

Podr. Voćina: Naknadno je javljeno da ukupni gubitci posade Voćina[2] (I. boj. I. gor. zdruga) iznose: 40 mrtvih (među njima 1 častnik), 33 ranjena, 63 zarobljena (među njima zapovjednik bojne i 2 častnika) i 51 nestao (među njima 2 častnika). — Neprijateljski ukupni gubitci iznose: 106 mrtvih (brojano), međutim prema izkazu pučanstva i vlastitim zapažanjima neprijatelj je preko ovog broja imao više stotina mrtvih i ranjenih. Seljaci su do 10. V. morali 253 ranjena partizana odvesti u smjeru Zvečeva (7 km j. od Voćina).

Podr. Broda: Noću 15/16. V. manje partizanske skupine pljačkale su u s. Glogovica i Podvinje (8 km s. z. i 3 km s. od Broda). U s. Podvinje zapalili su općinske knjige.

Podr. Našica: Razviđanjem na potezu: Našice—Seona—Gradac (6 km j. j. z. i 10 km j. z. od Našica) ustanovljeno je da je partizanska skupina jačine navodno oko 1.500 osoba (polovica naoružanih a ostalo žene i djeca) 14. V. prešla iz Gornje Motičine (10 km z. j. z. od Našica) preko s. Gradac vjerovatno za Paučje (15 km j. od Našica).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Zapovjednik I. sektora iz Karlovca javlja da su se glavne part. snage sa područja Bosiljeva (16 km s. s. izt. od Ogulina) povukle na crtu: Severin—Ponikve (9 km s. z. i 5 km j. z. od Bosiljeva), a kod Bosiljeva su ostavili samo straže.

Podr. Like: Na području Gospića nema promjene.

14. V. talijanske čete vršile su čišćenje područja oko Vratnika[3] (7 km izt. j. izt. od

[2] O borbama i gubicima vidi dok. br. 26, 46, 64, 139, 142, 143, 144, 148, 150, 152, 156 i 162.

[3] O ovom čišćenju vidi dok. br. 59, 155, 156, 163, 166, 167, 190 i 193.

Senja) i uzduž obale. Zrakoplovstvo je bombardiralo područje Brinje—Vrhovine i južno od Jasenka (15 km z. j. z. od Ogulina).

Podr. Gline: Noću 15/16. V. partizani su ponovno zauzeli Staro Selo (7 km j. od Topuskog). — Na području južno od Topuskog nalazi se navodno oko 2.000 partizana.[4]

16. V. dielovi V. gorskog zdruga sa sjevera i dielovi 11. p. p. sa juga povratili su Staro Selo i oslobodili cestu: Glina—Vel. Kladuša. Bližih podataka još nema.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov (M. P.)[5]

BR. 157

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 17 SVIBNJA 1943 GOD. O ULASKU DIJELOVA PRVOG NOP ODREDA UNSKE OPERATIVNE GRUPE U CETINGRAD I O AKCIJI USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA[1]

I Z V J E Š Ć E BR. 137.

O događajima u toku 17. V. 1943.

J u t a r n j e.

a) — Nema.
b) — Noć je protekla mirno.
Izvješća od 11. p. p. još nema.
c, d, e) — Prema večernjem izvješću.
f, g, h) — Nema.

Naknadno izvješće:

11. p. p.: II. i III. bojna stigle su u toku jučerašnjeg podhvata u stalnom dodiru sa manjim neprijateljskim skupinama u V. Kladušu.

[4] Osma krajiška NOU brigada, Četvrta banijska NO brigada i Prvi NOP odred Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 56.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1—13, k. 23 a.

Dielovi (2 bojne) V. gor. zdruga napreduju u dvije skupine.

Jedna skupina od Topuskog preko Vranovine—Vranovske Gl. — k. 244—Jandričevo Br.

Druga skupina u južnom pravcu Baltića Br. — Balinac.

Obje skupine stigle su pod dodirom sa neprijateljem,[2] jačine od oko 80—100 ljudi crtu: Jandričevo Br.—Vranovska Gl. Partizani su se povukli u južnom pravcu, a dielovi su se vratili u svoja uporišta.

Gubitci: vlastiti: 1 mrtav, neprijateljski: 4 mrtva (nabrojeno).

V e č e r n j e.

a) — Prema viesti povjerljive osobe ustrojena je u Baniji jedna nova partizanska brigada.[3] Zato su partizani unovačili iz s. Četvrtkovac (2 km j. z. od Sunje) 9, a iz s. Radonja Luka (4 km j. od Sunje) 12 ljudi, daljih 300 ljudi iz s. G. i D. Hrastovac imaju se 17. i 18. ov. mj. javiti u s. Borojevići.

Prema izjavi građana jučer i u toku ove noći bilo je oko 300—400 partizana u Cetingradu.[4] Prema viesti iz Cazina partizani namjeravaju napasti Tržić (20 km j. od Kladuše).

Partizanske jače snage nalaze se i nadalje u području Vranograč[5] i prisilno novače sve muškarce i oduzimaju svu stoku i vozila, te odvode u pravcu bojne (8 km sj. i. od Vranograča).

Osim toga partizani nepoznate jačine nalaze se na putu prema Pećigradu. — Hrvatski Blagaj ugrožen od partizana.

Brzoglasni vod V. Kladuša—Bihać prekinut.

b) — 11. p. p.: I. i II. bojna prilikom današnjeg napredovanja u pravcu Cetingrada, došla je u dodir sa manjim neprijateljskim snagama[6] u području Cetingrada. Neprijatelj se je povukao u sj. pravcu.

I. bojna je ostala u Cetingradu, II. bojna vratila se je u V. Kladušu, a III. bojna nalazi se na putu prema V. Kladuši.

12. p. p.: Razviđanje u okolici uporišta-bez dodira sa neprijateljem.

II. bojna II. G. Z.: Razušivanje i izobrazba. Odjel, koji je bio poslan u pravcu Šaša, vratio se je bez dodira sa neprijateljem. Dielovi su zauzeli položaje u Kostajnici.

Bitnica II. G. Z. stigla je željeznicom u Kostajnicu, gdje zauzela položaj.

---

[2] Dijelovi Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 56.

[3] Riječ je o Četvrtoj banijskoj NO brigadi, koja je formirana 1 svibnja 1943 god. u Komogovini. Vidi dok. br. 23 i 30.

[4] U Cetingrad je ušao jedan bataljon Prvog NOP odreda Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 56.

[5] Odnosi se na Četvrtu banijsku NO brigadu. Vidi dok. br. 56.

[6] Sa dijelovima Prvog NOP odreda Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 56

c, d) — 11. p. p.: I. bojna u Cetingradu, II. bojna u V. Kladuši, III. bojna kao što je pod b) javljeno. —

Bitnica II. G. Z. — Kostajnica.

e) — 11. p. p.: razviđanje ka Vranograču, II. bojna II. G. Z.: noćni podhvat.

f) — Nema.

g) — Uhvaćen jedan partizan.

h) — jedna puška sa streljivom.

P 19/V D

ZA TOČNOST:
Glavar stožera
bojnik (Brusić)
Brusić (M. P.)[7]

BR. 158

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 18 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ŠESTE NOU BRIGADE NA SEKTORU KRIVI PUT I VRATNIK[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 138
(po podatcima primljenim 18. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: Noću 15/16. V. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji part. napadaj na Novi Marof (15 km j. od Varaždina).

Podr. Bjelovara: Noću 15/16. V. u s. Prgomelje (8 km. z. j. z. od Bjelovara) skupina od navodno 150 partizana opljačkala je 1 trgovinu, a zatim se povukla u smjeru s. Narta (9 km j. z. od Bjelovara).

Podr. Podravine: Noću 16/17. V. part. su zapalili želj. postaju Noskovci (12 km s. izt. od Podr. Slatine) i uništili stroj i vagone koji su bili na postaji.

---

[7] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg br. 1/1—32—1, k. 23a.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE

Podr. Like: Na području Karlobag—Gospić odpočela je 15. V. djelatnost obhodnji iz Karlobaga prema prevoju Vrata (6 km izt. od Karlobaga). Talijansko i naše zrakoplovstvo bombardiralo je područje oko Gospića.

Noću 14/15. V. na području Krivi Put i Vratnik (7 km s. izt. i 7 km izt. j. izt. od Senja) partizani[2] su napali talijanske postave, ali su odbijeni.

Talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je područje Brinja i Drežnice (16 km s. s. z. od Brinja).

Podr. Gline: 16. V. na području južno od Starog Sela (7 km j. j. z. od Topuskog) poginulo je 7 partizana.

Podr. Sunje: Noću 15/16. V. južno od Sunje partizani su oštetili želj. prugu. Kvar je popravljen.

Zrakoplovstvo: Od 3 zrakoplova koji su 17. V. krenuli u Gospić uslied kvara na motoru stigao je samo 1, a ostali su se morali vratiti. 1 zrakoplov prenio je posadi Gospić streljivo.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov (M. P.)[3]

[2] Dijelovi Šeste NO brigade Trinaeste primorsko-goranske divizije. Vidi dok. br. 59, 156, 163, 166, 167, 190 i 193.

[3] Okrugli pečat — Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 159

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 18 SVIBNJA 1943 GOD. O SUKOBU SA DIJELOVIMA SPLITSKOG NOP ODREDA U ZONI PRIBUDE I MILEŠINA I O NAKLONJENOSTI STANOVNIKA PREMA NARODNO-OSLOBODILAČKOJ VOJSCI[1]

18 E
6

Inc/2 D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8004
Stiglo 18.5.43

Dan i čas | otpreme prijema: 18/5/1943 1.30

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
ZA KOMANDU II ARMIJE — Operativno odjeljenje
a na znanje:
KOMANDI V I VI ARM. KORPUSA

Br. 6949/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 17 SVIBNJA U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

Javljeno je o koncentrisanju partizana sa automatskim oružjem u Pensićima (Makarska VU—VF).

SEKTOR »BERGAMO«:

Prilikom čišćenja u zoni Pribude (Split TR—CM) i Milešina (UH—CK) naše jedinice i hrvatske formacije sukobile su se sa pozadinskim patrolama partizana,[2] čije su se formacije povukle na planinu Svilaja (Split UK—CM).

Mi nismo imali gubitaka; jedan ustaša je ranjen. Partizanski su gubici znatni: utvrđeno 4 mrtva, zaplijenjena je stoka, koja je bila sopstvenost partizana.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Dijelovi Splitskog NOP odreda. Vidi dok. br. 67.

SEKTOR »ZARA«:

Osuta je atriljeriska paljba na Tonkovac (Knin O*Q*—DP), gdje su primjećeni ustanici.

Osmatrani su predjeli Prnska[3] (Novigrad PL—DN) i Parčić (*Q*K—DN) i ustanovljeno je da su se iselili sposobni ljudi; zapaljene su kuće ustanika, zaplijenjena je jedna puška, jedan redenik za mitraljez i nekoliko bombi za minobacač 45.

Nastavlja se akcija sređivanja na ostrvima: prilikom čišćenja ostrva Sestrunj (Zadar ZR—DR) i Rivanj (ZT—DR) ubijeno je 9 partizana, strijeljano je 7 jataka, kojima je bilo povjereno snabdijevanje živežnim namirnicama i prevoz ustanika; zapaljene su kuće i zaplijenjeni dokumenti.

Izvršeno je provjeravanje predjela Božava (ZL—DR); pošto se ustanovilo da je skoro cjelokupno stanovništvo u Velom Ratu i Polju (VU—DR) bilo naklonjeno ustanicima, koje su snabdijevali namirnicama, i da su prije više mjeseci snabdjeli jednu neprijateljsku podmornicu koja se pojavila u pomenutoj zoni, to su strijeljani starješina sela, vođa-organizator, i 15 učesnika. Zaplijenjena je stoka.

U Božavi otkriveno središte za prikupljanje živežnih namirnica, novca i odjeće za ustanike: uhapšeni vođi organizacije strijeljani su.

SEKTOR »CELERE«:

U noći između 15-og i 16-og između Bani (Šibenik RO—CD) i Košara (R*Q*—CD) partizani su oborili 92 stuba telefonske linije duž željezničke pruge Šibenik—Perković.

Linija je već osposobljena.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

Osuto je malim bombama naselje Milešina (Split UH—CK) i izvedeno je borbeno izviđanje u zoni Pribude (TR—CM).

Nebo oblačno, more uzburkano.

General Spigo 18001705

---

[3] Vjerovatno Bruška.

BR. 160

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 19 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ČETRNAESTE NO BRIGADE NA PUTNIČKI VLAK IZMEĐU OGULINA I OGULINSKOG HRELJINA I DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO U SJEVERNOJ HRVATSKOJ[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 139

(po podatcima primljenim 19. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka: Prema izvješću zapovjednika I. sektora iz Karlovca jake partizanske snage prikupljene su na području: Vivodina—Lović—Radovica (18—23 km z. od Jastrebarskog).

Podr. Zagorja: Prema neprovjerenim podacima 17. V. zapažena je skupina od oko 250 naoružanih partizana kod s. Vrh (9 km j. od Novog Marofa) u pokretu prema šumi Paka (6 km j. od Novog Marofa).

Županska redarstvena oblast iz Varaždina javlja da je noću 17/18. V. oko 300 partizana napalo Budinšćinu (21 km j. z. od Varaždina). Na oružničkoj postaji razoružali i odveli 10 oružnika, a 1 ranili, na želj. postaji i općini spalili pismohranu. Po izvršenom napadaju partizani su se povukli prema Ivanšćici.

Podr. Vel. Gorice: 17. V. odbijen je partizanski napadaj na želj. postaju i transportni vlak u Turopolju (8 km j. izt. od Vel. Gorice).

Podr. Bjelovara: Noću 15/16. V. prigodom napadaja partizana na s. Prgomelje (8 km z. j. z. od Bjelovara) (Dnevno izvješće br. 138) poginuo je 1 ustaša i 4 partizana.

Podr. Bilo Gore: Jače partizanske snage (XII. i XVI. part. brigada) prikupljaju se navodno na području: s. Zrinska—Sibenik—Gakovo—Vel. Dapčevica (18, 15, 10 i 15 km j. z. od Virovitice) a u s. Munije, Turčević Polje i Đakovac (11, 14 i 15 km s. izt. od Daruvara) ima navodno veći

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 2/1—38, k. 23a.)

broj ranjenih partizana, koji su učestvovali u borbama kod Voćina.

17. V. u šumi Bačkovica (17 km izt. j. izt. od Bjelovara) naše razvidnice naišle su na 2 manje part. skupine, a u Vel. Peratovici (13 km j. z. od Virovitice) na skupini od oko 80 partizana. Neprijatelj se pred našim razvidnicama povukao.

Podr. Moslavačke Pl.: Prema izvješću 1. gor. div. u s. Šimljanik (21 km s. od Kutine) i okolici prikuplja se 1 part. brigada.

Podr. Psunj Pl.: Prema izvješću 1. gor. div., javljeno je prikupljanje partizanskih snaga u s. Cicvare, Cikote te Rogolji i Bobare (11 i 14 km izt. te 9 i 10 km j. od Pakraca). Selo Rogolji je tučeno topničkom vatrom.

Podr. Našica: Prema izvješću Glavnog rav. za jav. red i sig. noću 17/18. V. partizani su održali sastanak u s. Borovik (11 km j. izt. od Našica) i navodno zaključili, da napadnu na Đurđenovac (8 km s. z. od Našica).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 17. V. između želj. postaje Ogulin i Ogulinski Hreljin (5 km s. z. od Ogulina) naišao je putnički vlak na minu i istodobno od partizana[2] napadnut i zapaljen. Bližih podataka još nema.

Podr. Like: 16. V. talijansko i naše zrakoplovstvo bombardiralo je partizane na području prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga) i vršilo obskrbu posade Gospića streljivom i hranom.

16. V. nastavljeno je čišćenje područja Vratnik (7 km izt. j. izt. od Senja) kao i područja uzduž obale.[3]

Na području: Brinje—Žuta Lokva (13 km izt. j. izt. od Senja) talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je part. kolone.

Prema izvješću Zapoli noću 18/19. V. u 2345 sati preletio je jedan engleski zrakoplov Gospić u smjeru Zagreba. Potom je do 0230

[2] Odnosi se na dijelove Četrnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 59 i 162.

[3] O tim neprijateljskim dejstvima vidi dok. br. 59, 155, 156, 163, 166, 167, 190 i 193.

sati kružio nad područjem Gospića te bacio letke, kojima poziva Slovene na slogu i protufašističko djelovanje.

Podr. Slunja: 18. V. na području s. Mala Kladuša (22 km izt. od Slunja) raspršena je VIII. Krajiška part. brigada[4] koja je 17. V. izvršila napadaj na Vel. Kladušu. Partizanski gubitci: 62 mrtva (brojano) i 3 zarobljena. Prema izkazu zarobljenih partizana, za vrieme 4 satne borbe partizani su odvukli daljnjih 70 što mrtvih što ranjenih. Vlastiti gubitci: 1 mrtav i 2 ranjena.

Podr. Bihaća: 17. V. kod Ličkog Petrovog Sela (13 km s. z. od Bihaća) u manjem okršaju sa neprijateljskom predstražom poginula su 4 partizana, a 1 njemački dočastnik je ranjen.

Na pruzi Bos. Novi—Bihać uspostavljen je želj. promet.

Podr. Šamarice: 17. V. kod s. Borojevići (13 km s. z. od Kostajnice) uništena je partizanska razvidnica. 8 partizana je poginulo.

Zrakoplovstvo: 18. V. pod zaštitom lovačkih zrakoplova, 6 zrakoplova vršilo je obskrbu posade Gospić streljivom, a 1 zrakoplov (Avia) hranom.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

---

[4] O borbi ove brigade vidi dok. br. 56.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 161

BR. 161

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV NA ČETNIKE U ZONI JELINO POLJE[1]

18 E
6

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8169
Stiglo 20 svibnja 1943 XXI

Dan i čas otpreme prijema: 20/5/43 2.20

TELEGRAM

OD XVIII ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE-Operativno odjeljenje
a na znanje:
V ARM. KORPUSU
VI ARM. KORPUSU
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 7027/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 19 SVIBNJA 1943—XXI u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Izgleda da partizanske formacije, koje su primjećene u zoni Pensići (Makarska VU—BF), kreću prema Mosoru.

Primjećeno je koncentrisanje partizana u zoni između Maovica (Split TN—TP—CU—CS) i Otišića (UK—UH—CS—CQ); izgleda da imaju namjeru da napadnu obližnje hrvatske garnizone.

SEKTOR »ZARA«:

Dana 17 ovog mjeseca jedan bataljon ustanika koji je došao iz Plavnog (Knin SL — SN — DR) napao je i opkolio u zoni Jelino Polje (TL—DT) formacije M. V. A. C. »Dinara«, kojima je pošlo za rukom da se izvuku povlačeći se prema Kninu. Poslana je kao pojačanje jedna nacionalna kolona podržavana od lakih tenkova i od artiljerije, koja je dostigla M. V. A. C. u Kraljevom Dolu (SR—DN)

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

i napala ustanike postrojene na PLEŠEVICI (TR—TI—DF). Druga kolona V. A. C. sa jednim dijelom tenkova stigla je do Golubića (SP—DN) i prisilila ustanike da napuste dominantne položaje i da se djelimično povuku na Plavno. Mi nismo imali gubitaka. Gubici partizana nisu utvrđeni. U toku je akcija M. V. A. C. kojoj je cilj da u zoni Kozjak (Šibenik TI—TL—CZ) zatvori grupe ustanika već razmještene u Medvedaku (Knin SL—DN), koje su sudjelovale u borbi na Plešević i izgleda da imaju namjeru da stignu u Svilaju (Split UK—CM).

Nastavlja se akcija na ostrvima: u toku je čišćenje u zoni blokiranoj između luke (Dugi Otok XI—DE) i Brbinja (Zadar ZR—DM); u blizini Uvale Brbišćica (ZP—DL) pronađen je motorni čamac.

Internirano je 98 lica iz Božave (ZL—DR) i Soli (Dugi Otok XL—CZ).

SEKTOR »BERGAMO« i »CELERE«:

Obična djelatnost izviđanja i zasjeda.

U noći između 17-og i 18-og ustanici su oborili između Unešića (Šibenik SN—CK) i Žitnića (SI—SL—CO—CQ) 30 stubova telefonske linije Šibenik—Knin. Popravka je u toku.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

U noći između 18-og i 19-og avioni nepoznate narodnosti letjeli su iznad više mjesta teritorije ovog armiskog korpusa. Protivavionske baterije u Splitu, Šibeniku i Zadru stupile su više puta u akciju.

Nebo je vedro. —

More je mirno.

GENERAL SPIGO 18001905

BR. 162

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ČETRNAESTE NO BRIGADE NA PUTNIČKI VLAK IZMEĐU OGULINSKOG HRELJINA I GOMIRJA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 140

(po podatcima primljenim 20. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Pisarovine: 18. V. kod Sopota (3 km izt. od Pokupskog) raspršene su partizanske obhodnje.

Podr. Dugo Selo: Prema izvješću oruž. postaje Dugo Selo, 19. V. u 16. sati 4 km j. izt. od Dugog Sela partizani su zaustavili autobus koji saobraća na potezu: Oborovo (12 km j. od Dugog Sela) — Dugo Selo—Zagreb i putnicima oduzeli propusnice.

Podr. Bilo Gore: 17. V. kod s. Vel. Branjska (12 km s. izt. od Križevaca) raspršena je jedna partizanska skupina.

Podr. Virovitice: Noću 18/19. V. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji napadaj partizana na želj. postaju Virovitica.

Podr. Garešnice: Naknadno je javljeno, da su partizani uništili 100 m želj. pruge kod s. Palešnik (6 km s. od Garešnice).

Podr. Daruvara: Prema iskazu domobrana Voćinske bojne koji su pobjegli iz part. zarobljeničtva, na području: Gornji, Srednji i Donji Borki (7, 9 i 12 km izt. j. izt. od Daruvara) nalazi se XVII. partizanska brigada.

Podr. Banove Jaruge: Prema još neprovjerenoj viesti noću 18/19.V. u s. Piljenice (4 km z. j. z. od Banove Jaruge) partizani su novačili mladiće.

1. gor. div. javlja da partizanske snage (Čelik brigada)[2] sa područja: Banova Jaruga—Okučani—Lipik spremaju napadaj na Novsku.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 3/1—32, k. 23a.)

[2] Ovakva brigada nije uopće postojala.

Podr. Našica: Noću 18/19. V. u s. Feričanci (10 km z. s. z. od Našica) partizani su opljačkali općinu i poštu.

Podr. Sriema: 18. V. na pruzi: Stara Pazova—Zemun 10 km s. z. od Zemuna željez. stražar. obhodnja pronašla je i odstranila jednu, a 15 km s. z. od Zemuna 3 mine. Tom prigodom došlo je do manjeg vatrenog okršaja sa partizanima. Vlastitih gubitaka nije bilo.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: Prema izvješću glav. zapov. oružničtva, 17.V. prigodom napadaja partizana na putnički vlak[3] između Ogulinskog Hreljina i Gomirja (na pruzi Ogulin—Sušak) (Dnevno izvješće broj 139) bilo je što mrtvih što ranjenih 68 osoba. Preostale putnike partizani su odveli u šumu.

Podr. Like: Stanje oko Gospića bez promjene.

17.V. talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je područje: Gospić—Otočac—Brinje i Drežnicu te vršilo obskrbu posade Gospić.

Podr. Sinja: 16. V partizani su zazuzeli s. Otišić (22 km s. z od Sinja)..

17. V. talijanske i naše postrojbe vršile su čišćenje područja oko s. Muć (12 km z. j. z. od Sinja) i j. z. padina Svilaje pl.[4] Bližih podataka nema.

Zrakoplovstvo: 19. V. naše zrakoplovstvo vršilo je obskrbu posade Gospić streljivom i surađivalo sa savezeznicima.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

---

[3] Napad na vlak izvršila Četrnaesta NO brigada. Vidi dok. br. 59 i 160.
[4] Vidi dok. br. 190.
[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 163

IZVJEŠTAJ KOMANDE PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 20 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH JEDINICA U ZONI BOSILJEVA I OGULINA[1]

18 E
3

TELEGRAM

Dan i čas | otpreme prijema: 21.V.43 1.15 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI II ARMIJE
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6563/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8241
Stiglo 21 svibnja 43-XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 20 SVIBNJA

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećene su koncentracije partizana na koti 621 (Stražbenica) (XR—AN), u Bosiljevu (XT—BF), Lukov Dolu (XI—BF), Vrzićima, na padinama kote 661 (ZT—GS) i u Švici (XN—G*Q*).

DIVIZIJA »RE«:

O patroliranju, o čemu telegram 6503 dana 19 o.m., nema što da se javi.

Jedinice sa sektora Vratnik raščistile su zonu: čvor konjske staze sjeverozapadno od Veljuna (ZN—GZ), Stubalj (ZR—GZ), Bliznica (ZR—GU) i Senjska Duliba (ZP—GU) i nisu našle traga partizanima.

U toku je akcija većih patrola u zoni ispred sektora Krivi Put.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Jučer, 19 o.m., patrole upućene prema Budimu i koti 489 (XI—FI) bile su ometane intenzivnom vatrom iz automatskog oružja; bilo je zapaženo više ustaničkih formacija koje dolaze iz Ledenika (XI—FL).

Naši gubici: 1 ranjen.

Brod »Pilo« je u visini Šibulina (ED—IH) potopio veću lađu, zaplijenivši još dvije sumnjive. Zaustavljena je i dovedena u Pag lađa koja je istakla italijansku zastavu sa neurednim dokumentima. U toku su provjeravanja. Naknadno će se javiti o današnjoj aktivnosti.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Nastavljaju se poznate operacije čišćenja uz pomoć avijacije.

Naknadno će se javiti vijesti.

Jutros 20 o.m. blindirani motorni voz za zaštitu putničkog voza sudario se u stanici Lič (VM—AT) sa istim putničkim vozom prouzrokovavši iskliznuće posljednjeg vagona. Željeznička pruga već je uspostavljena.

Niko nije ranjen. Civilni obavještač javlja da su noću uoči 19 o.m. tri engleska aviona nadlijetala u niskom letu mjesto Drežnicu (ZT—AL) bacivši 6 sanduka neodređenog materijala i, vjerovatno, padobrance. Naređeno je da se pojača budnost protiv padobranskih trupa.

OSTALI SEKTORI:

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Prilikom izviđanja vršenih jučer, 19 o.m., zapaženi su prekidi na putevima: Jablanac—Alan kod kote 648 (NZ—FT), Kamensko (XI—BD)—Lukov Dol dva km sjeverno od Kamenskog; Melnice—Žuta Lokva kod ZT—6 GU 32. Bombardovana su naselja: Smilenci (ZT—GZ), Brinje (XI—GZ), Draženovići (XL—GZ), Maljkovići (ZT—AB).

Obasipan je malim bombama Brlog (XL—GU) i dolina Šušanj (XI—FI).

Mitraljirano je ljudstvo i komora u Kamenskom (XI—BD), Babinom Potoku (XH—GO) i okolini Gospić. Vazdušnim putem izvršeno je snabdijevanje garnizona Gospić sa 2.112 kg pšeničnog brašna, 920 kg kukuruznog brašna, 732 kg pirinča, 1.050 kg testenine, 2.300 kg variva, 240 kg soli, 81 kg surogata, 120 kg šećera i 318 kg sira.

Protivavionsko dejstvo pogodilo je u više navrata avion.

Danas, 20 o.m., u saradnji sa operacijama čišćenja[2] bombardovana su i mitraljirana naselja Jasenak (ZT—AP), Trošmarija (XR—AV),

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 164, 166, 169, 172, 175 i 178.

Ponikve (RZ—BD), kota 621 (Stražbenica) (XR—AN), Severin na Kupi (XN—BF), Završje (ZL—BN), Cerovik (XV—AL) i Bosiljevo (XT—BF). Posljednja dva naselja su u plamenu.

General SCUERO 21102005

8 prepisa:

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač.štaba
2 Operativ. odjeljenju
1 Infor. odjeljenju
1 Odjeljenju za telekomunikacije
1 Komandi kr. karab.

BR. 164

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 21 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA MOSLAVAČKOG NOP ODREDA NA OSIGURANJE ŽELJ. STANICE HERCEGOVAC[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 141

(po podatcima primljenim 21. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: 18. V. zapažena je skupina od oko 60 partizana u pokretu od Budinšćine (22 km j.j.z. od Varaždina) prema Golubovecu (30 km j.z. od Varaždina). Iz Varaždina i Marije Bistrice upućene su potjere.

Podr. Žumberka: 20. V. prigodom čišćenja[2] područja oko Vivodine (18 km z. od Jastrebarskog) naše čete sa juga dostigle su crtu: Vivodina—Dvorišće—Lović Prekrižje (18—15 km z. od Jastrebarskog). Vivodina je nakon kraće borbe zauzeta. 4 partizana (među njima 1 komesar i 1 povjerenik) i 1 partizanka su poginuli.

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na ćeštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 4/1—41, k. 23a.)

[2] O tim akcijama vidi tom V, knj. 16, izvještaj Zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

Podr. Jastrebarskog — Noću 19/20. V. između želj. postaje Lazina i Domagović (na pruzi Karlovac—Jastrebarsko) partizani su porušili želj. prugu i prerezali 14 b.b. stubova. Pruga je popravljena.

Podr. Banove Jaruge — Noću 18/19. V. u s. Piljenice i Janja Lipi (4 km j.z. i 7 km izt. od Banove Jaruge) partizani su prisilno unovačili 79 osoba.

Podr. Garešnice: — 20. V. između s. Hercegovac i želj. postaje Hercegovac-Trnovitica (9 i 10 km s. izt. od Garešnice) partizani[3] su napali i savladali upućeno osiguranje na želj. postaju Hercegovac—Trnovitica. 1 dočastnik je poginuo, 1 domobran ranjen, a 19 domobrana je zarobljeno. Upućeno pojačanje protjeralo je partizane, ali zarobljene domobrane nije moglo osloboditi.

Želj. pruga kod Palešnika (6 km s. od Garešnice) je popravljena (Dnevno izvješće broj 140).

Podr. Našica: — Na području s.z. od Našica ponovo su se pojavile partizanske pljačkaške bande.

Podr. Đakova: — 19. V. 7 km s. Đakova partizani su opljačkali 7 gospodarstva pripadnika njemačke narodnostne skupine.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: — 20. V. partizani su prekinuli vodovod za Gospić. Inače je stanje oko Gospića bez promjene.

Podr. Slunja: — 20. V. sjeverno od Vel. Kladuše (17 km s. izt. od Slunja) uništena je neprijateljska razvidnica, 13 partizana je poginulo a 4 su zarobljena.

Podr. Gline: — 19. V. prigodom razviđanja na području s.z. i s. izt. od Gline raspršene su manje partizanske skupine. 8 partizana je poginulo.

Podr. Kostajnice: — 20. V. kod s. Umetić (10 km s.z. od Kostajnice) protjerana je part. skupina jačine oko 1 sati. 11 partizana je poginulo, a 2 domobrana su ranjena.

Zrakoplovstvo: — 20. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade V. Kladuša streljivom, a Gospić oružjem, streljivom i hranom. Osim toga izvršilo je bojne zadaće na području Gospića i Vel. Kladuše.

---

[3] Jedna četa Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 63.

Napomena: Naknadno je ustanovljeno, da su letci koje je engleski zrakoplov noću 18/19. V. bacao nad područjem Gospića) (Dnevno izvješće br. 139) engleskog porijekla, tiskani na slovenskom jeziku i namjenjeni Slovencima u Sloveniji.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

(M. P.)[4]

BR. 165

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 21 SVIBNJA 1943 GOD. O PRETSTOJEĆOJ AKCIJI ZA OSLOBODENJE PUTA KARLOBAG—OŠTARIJE—GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 21.5.43	SAT I MINUT: 2000	BROJ: 118
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2.	DAN: 21.5.43	SAT I MINUT: 2142	BROJ: 332

NAJŽURNIJE

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNOM ODJELU

SPOJ: vaš Op. broj 5081/tajno.

Po vašem Op. broj 4953/tajno poslat je naš dopis broj 3218/tajno od 19. ov. mj. teklićem. Ovaj dopis dopunjujem sada novim momentima.

Robotti[2] je bio 19. ov. mj. u **Karlobagu** i po povratku nam dostavio dopis, da je u razgovoru sa bojnikom **Kurajom** o njemu stekao

[4] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—29, k. 23a.

[2] General Mario Robotti, komandant Druge talijanske armije

dobar utisak i da je organizaciju akcije[3] povjerio V. armijskom korpusu, da se mora izmieniti pravac akcije grupe Kuraja,[4] da odredimo sastav grupe Kuraja i ostalih dielova za grupu **Karlobag,** da će grupom **Karlobag** zapoviedati general **Debonis,** da će dati pomoć i u topničtvu i zrakoplovstvu i jednu krugovalnu postaju, da su talijanske čete u **Karlobagu spremne za akciju.**

Danas 21. ov. mj. zapovjednik **Paškog Zdruga**[5] referirao V. armijskom korpusu stanje i dobio našu zapovjed broj 3282/tajno za akciju s tim da grupu **Kuraja** obrazuje iz dobrovoljačke polubojne ojačane prvom sati druge lovačke bojne i po potrebi probranim ljudstvom XXXIV ustaške bojne.

Jačina grupe oko 600 momaka. Pravac je **Lukovo—Šugarje, Brušane.**

Zadatak: gerila u zoni **Brušane, Oštarije** sa težnjom olakšati i razdvojiti pritisak partizana na pravcu **Karlobag—Gospić.**

Ostatak hrvatskih raspoloživih i upotrebljivih četa ulazi u sastav grupe **Karlobag.**

Početak čim prije, čim se izvrše potrebna prebacivanja četa sa **Paga** u **Karlobag,** odnosno na mjesto izkrcavanja.

Točan dan javiti će general **Debonis.**

Detalje akcije određuje general Debonis za grupu **Karlobag,** a bojnik Kuraja za svoju grupu.

Obojica u sporazumu sa zapovjednikom Paškog zdruga.

Zbog prekida vodovoda **Gospiću** se šalju zrakoplovima aparati za sterilizaciju vode, što sam izhodio od V. armijskog korpusa.

Kopiju zapovjedi šaljemo prvim teklićem na uvid i to broj 3282/tajno.

Prednju brzojavku molim u prepisu zrakoplovom dostaviti **Zapoliu**[6] radi znanja.

HRVOPO

Broj 3309/tajno. **P 22/V D**

ODGOVORENO I JAVLJENO:
HRVOPO I ZAPOLI SA
Op. br. 5122 tajno.

Brolich

---

[3] O ovoj akciji vidi dok. br. 146, 158, 165, 169, 179, 191, 195, 197 i 199.

[4] O pravcu akcije ove grupe vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 169, 179, 191, 193, 195, 197 i 199.

[5] Potpukovnik Julije Reš

[6] U originalu, sa strane, dopisano olovkom i mastilom »Ovo glavar nije odobrio, nego upućena šifrirana brzojavka«.

BR. 166

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 22 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH JEDINICA U ZONI VRBOVSKO—OGULIN I BORBI KOD LIČKOG PETROVOG SELA[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 142

(po podatcima primljenim 22. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: Prigodom krstarenja na području kotara Zlatar došlo je 20. V. 4 km j. od. s. Golubovec (30 km j. z. od Varaždina) do vatrenog okršaja sa skupinom od oko 60—70 partizana. 1 partizan je poginuo. Partizani su se povukli u s. izt. smjeru.

Istog dana kod s. Gregurovec (32 km j. z. od Varaždina) došlo je do okršaja sa manjom partizanskom skupinom. Bližih podataka još nema.

Podr. Žumberka: 20 i 21. V. prigodom krstarenja ustaških i domobranskih postrojbi na potezu: s. Rozalnice (na r. Kupi) — Prekrižje—Domagović (24 km z. j. z., 13 km z., te 5 km j. od Jastrebarskog) naišlo se samo na slabiji nepr. odpor. Partizani su se povukli prema Sloveniji. — Utvrđeno je da jačih partizanskih snaga na tom području nema.

Podr. Križevaca: Noću 19/20. V. između želj. postaje Carevdar i Majurec (na pruzi Križevci—Koprivnica) naišao je vlak na minu.[2] Štete nije bilo.

Podr. Daruvara: Noću 20/21. V. naše čete su upale u s. Bujavica i Brezine (16 km z. i s. z. od Lipika) gdje su 20. V. navodno bile jače part. snage. Sela su bila prazna. Prema izjavi pučanstva 20. V. pred večer napustilo je navodno oko 1.000 partizana Brezine i krenulo u smjeru Psunj pl.

21. V. u kamenolomu kod Sirača (7 km j. izt. od Daruvara) partizani su ranili nekoliko radnika.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 6/1—48, k. 23a.)

[2] Miniranje pruge izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

21. V. skupina od oko 50 partizana u prebacivanju iz s. Livađani i Kričke (6 i 7 km j. z. od Lipika) prema iztoku tučena je topničkom vatrom.

Podr. N. Gradiške: Prema izvješću glav. rav. za jav. red i sig. noću 18/19. V. u kotaru Nova Gradiška partizani su navodno prisilno unovačili oko 200 ljudi.

Podr. Požege: Prema izvješću tabornika iz Kaptola (11 km s. s. izt. od Požege) u s. Radovanci i Velika (13. i 14 km s. od Požege) nalaze se navodno 2 partizanske brigade sa isturenim razvidnicama do Kaptola.

Podr. Voćina: Prema izkazu pučanstva, 20. V. stigla je navodno skupina od oko 100 partizana u njemačkim odorama u s. Sekulinci (6 km j. izt. od Voćina).

Podr. Podrav. Slatine: Noću 20/21. V. partizani su pljačkali u s. Četekovac i Mikleuš (11 i 12 km j. izt. od Podravske Slatine).

Podr. Našica: 21. V. u šumi Ražljevo (12 km s. izt. od Našica) odkriven je part. logor sa raznim tvorivom. 12 partizana je izbjeglo iz logora.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Noću 20/21. V. između želj. postaje Duga Resa i Zvečaj (na pruzi Karlovac—Ogulin) partizani su oštetili želj. prugu.

Podr. Ogulina: 19. V. odpočelo je čišćenje[3] područja: Vrbovsko—Ogulin, na kome je 17. V. bio napadnut osobni vlak (Dnevno izvješće br. 140). Želj. pruga između Gomirja i Ogulinskog Hreljina je popravljena.

Noću 18/19. V. neprijateljski zrakoplovi nadletili su Crikvenicu i Ogulin.

Podr. Like: 19. V. na području prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga) bila je djelatnost obhodnji.

20. V. talijansko zrakoplovstvo vršilo je obskrbu posade Gospić hranom.

Noću 18/19. V. i noću 21/22. V. neprijateljski zrakoplovi nadletili su Gospić i bacali letke.

[3] O tim dejstvima vidi dok. br. 59, 74, 169, 172, 175, 178 i 190.

19. V. odpočelo je razviđanje obhodnjama na području: Vratnik—Krivi Put (7 km izt. j. izt. i 7 km s. izt. od Senja).

Podr. Knina: 19. V. na području: Knin—Bos. Grahovo došlo je do sukoba između četnika i partizana. Partizani su se povukli.

Podr. Gline: 20. V. 4 km s. z. od Gline raspršene su 2 manje part. skupine. Vlastiti gubitci: 2 mrtva, 1 zarobljen i 1 nestao, a neprijateljski: 6 mrtvih.

21. V. prodor razviđačkih dielova zapadno od Gline i prema Vranograču bez dodira sa neprijateljem.

Prema izjavi pučanstva u borbama od 15—18 V. na području Vel. Kladuše (17 km s. izt. od Slunja) partizani su imali velike gubitke.

Podr. Bihaća: 21. V. kod Ličkog Petrovog Sela (14 km s. z. od Bihaća) vodila se borba sa skupinom od oko 300 partizana.[4] Vlastiti gubitci: 3 mrtva, 2 nestala i 11 ranjenih, dok part. nisu poznati.

Zrakoplovstvo: 21. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Vel. Kladuša streljivom, a Gospića oružjem, streljivom i hranom. Osim toga izvršilo je bojne zadaće na području Gospića.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

[4] Dijelovi Petnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 62, 71 i 109.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 167

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 22 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI KOD MRKOPLJA[1]

18 E / 3 — Inc/2/A

Predmet: bg

TELEGRAM

Dan i čas	otpreme: 22.V.43—XXI 21.15 č. prijema: 23.V.43—XXI 0.45 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE

i radi znanja:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6636/op.

8 prepisa:

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
3 Operativ. odjelj.
1 Obavješt. odjelj.
1 kralj. karab.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 8377
Stiglo 23 svibnja 43—XXI

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 22 SVIBNJA

Aktivnost ustanika:

U toku noći uoči 22 o. m. primjećen je prolaz velikog broja partizana iz Sv. Nedelje (XR—AP) u pravcu Kapela (XT—AR); 2 brigade vjerovatno se nalaze između Musulinskog Potoka (XI—AR), Kosanovića (XI—AV) i Ljubošine (XL—AV).

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Divizija »Re«: O patroliranju, o kom u telegramu 6603 od 21 o. m., nema šta da se javi. Jedinica sa sektora Vratnik raščistila je zone Bliznica (ZR—GU) i Senjska Duliba (ZP—GU) i završila izviđanja u zonama koje su ispred njih, ne našavši traga partizanima. U toku je akcija većih patrola upućenih sa sektora Krivi Put u pravcu: kota 1103 (ZN—AD), Butković Dolac (ZI—AD) i Serdari (ZP—AB).

Divizija »Macerata«: Jučer, 21 o. m., ustanici u velikom broju, u zasjedi u zoni Sunger i na raskrsnici Tuk (VS—AV), odvodili su stoku i civilne radnike upućene u zonu Široka Draga (AT—VU). Garnizon Mrkopalj uputio je na mjesto jednu pojačanu četu, koja je bila angažovana u borbi. Vratila se nakon okršaja. Naši gubici: 1 mrtav, 1 ranjen; protivnički nisu provjereni.

Jedinica posade Lokve raščistila je kote s jedne i s druge strane puta Mrkopalj a da nije našla traga partizanima.

Jutros 22 o. m. patrola domobrana za zaštitu željeznice bila je izložena puščanoj vatri, bez posljedica, na dionici željez. pruge Oštarije—Ogulin.

XIV obalska brigada: Karlobag: Naknadno će se javiti vijesti.

Ostali sektori: Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

Razne vijesti: Noću uoči 22 o. m. neprijateljski avion nadlijetao je Pag, Karlobag, Gospić, Ogulin, Senj, Tribanj, Crikvenicu.

Aktivnost avijacije: Jučer, 21 o. m., bombardovana su mjesta: Babin Potok (NH—GO), Srpsko Polje (XL—CS), Švica (XN—GQ); obasipane su malim bombama Baške Oštarije (XL—FI) i Šušanj (XI—FI); mitraljirana je okolica Divosela (KI—FG) i Gospića. Završeno je snabdijevanje namirnicama garnizona Gospić vazdušnim putem. Protivavionsko dejstvo pogodilo je 3 aviona.

Naknadno će se javiti vijesti o izvršenim zadacima danas, koje još nisu stigle.

General SCUERO

BR. 168

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA SEDAMNAESTE NO BRIGADE NA KONČANICU[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 23.5.43.	SAT I MINUT:0845	BROJ: 96
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 23.5.43	SAT I MINUT: 0940	BROJ: 345

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: —.

Od 2300 sati žestok napadaj jakim neprijateljskim snagama na posadu u selu **Končanica.**[2]

Posada odbila sve napadaje do dolaska pojačanja iz **Daruvara,** kada se neprijatelj bježeći povukao.

Neprijatelj zapalio u selu oko 10 štagljeva.

Vlastiti gubitci: 2 mrtva, 3 ranjena.

Neprijateljski: 5 mrtvih[3] i veći broj ranjenih, sudeći po tragovima krvi.

Prema neprovjerenim vjestima krenuo Moslavački odred u jačini oko 350 iz **Moslavine** prema iztoku.

Noćas ostavljene zapreke između **Daruvara, Sirača** i **Badljevine** nisu imali dodira.

U **Vel. Pisanicu** i **Vel. Grđevac** stigla njemačka bojna 1/135 iz **Bjelovara.**

Dva sati II. bojne I. g. z. iz Vel. Grđevca u Vel. Zdenci i Grubišno Polje.

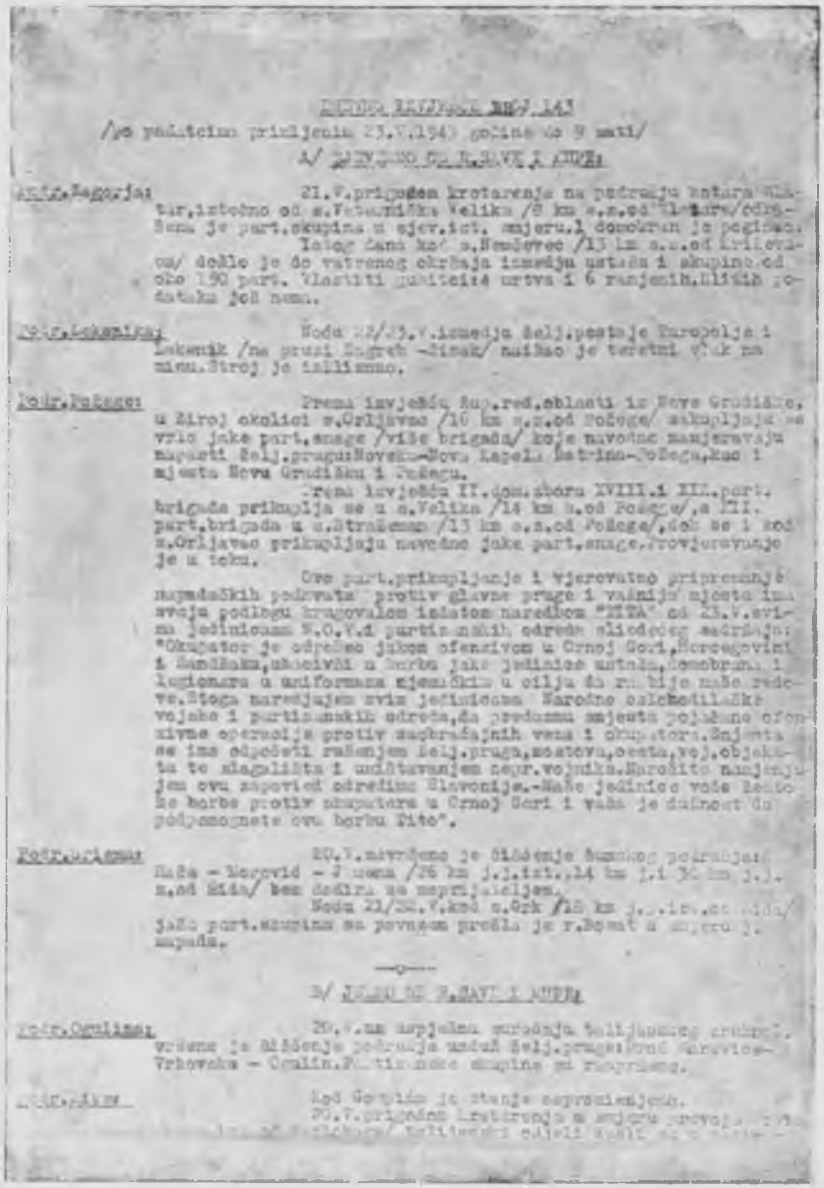
Op. broj 1457 G O R D I V.

P 23/V D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 7/1—3, k. 23a.

[2] Napad na ovo uporište izvršio Treći bataljon sa jednom četom Drugog bataljona Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79, 172 i 173.

[3] O gubicima vidi dok. br. 79.

/po podacima primljenim 23.V.1945 godine do 9 sati/

A/ [illegible]

Okol.Bagorjaci

21.V.prilikom kretanja na području kotara Glostar, istočno od s.Veljunska Velika /8 km s.z.od Glostara/ odred[illegible] Šema je part.skupina u sjev.ist. smjeru.I doseknuta je poginula.

Istog dana kod s.Nedjerec /13 km s.z.od Križevića/ dolje je do vatrenog okršaja između ustaša i skupine od oko 190 part. Vlastiti gubitci:4 mrtva i 6 ranjenih.Ključnih podataka još nema.

Područje Lukavac

Noću 22/23.V.između šelj.postaje Karopelje i Lukavac /na pruzi Zagreb -Sisak/ naišao je teretni vlak na minu.Stroj je tallisman.

Područje Požege

Prema izvješću Sup.red.oblasti iz Nove Gradiške, u široj okolici s.Orljavac /10 km s.z.od Požege/ skupljaju se vrlo jake part.snage /više brigada/ koje navodno namjeravaju napasti šelj.pruge:Novska-Nova Kapela Batrina-Požega,kao i mjesta Nova Gradiška i Požegu.

Prema izvješću II.dom.zbora XVIII.i XII.part. brigade prikupljaju se u s.Velika /14 km s.z.od Požege/,a XII. part.brigada u s.Stražeman /13 km s.z.od Požege/,dok se i kod s.Orljavac prikupljaju navodne jake part.snage.Provjeravanje je u toku.

Ove part.prikupljanje i vjerovatno pripremanje najnovijih podvrata protiv glavne pruge i važnijih mjesta ima svoju podlogu kruženom izlatom naredbom "ZITA" od 23.V.svim jedinicama N.O.V.i partizanskih odreda slijedećeg sadržaja: "Okupator je odpočeo jakom ofenzivom u Crnoj Gori,Hercegovini i Sandžaku,uključivši u borbu jake jedinice ustaša,domobrana i legionara u uniformama njemačkim u cilju da uništi naše redove.Stoga naređujem svim jedinicama Narodno oslobodilačke vojske i partizanskih odreda,da predusmu mjesta poljačne ofenzivne operacije protiv saobraćajnih veza i okupatora.Mjesta se ima odpočeti rušenjem šelj.pruga,mostova,cesta,voj.objekata te slanjem i uništavanjem nepr.vojnika.Naročito naređujem ovu zapovijed odredima Slavonije.-Naše jedinice vode žestoke borbe protiv okupatora u Crnoj Gori i vaša je dužnost da podjemognete ovu borbu Tito".

Područje [illegible]

20.V.utvrđeno je križanje Sunskog područja: Naša - Kozovid - J.uoma /26 km j.j.izt.,14 km j.i 36 km j.j. s.od Ključa/ bez dodira sa neprijateljem.

Noću 21/22.V.kod s.Grk /16 km j.j.i.s.od Ključa/ jaka part.skupina na povratku prešla je r.Sanu u smjeru j. smjera.

—o—

B/ [illegible]

Područje Oruliaca

20.V.na zapadnom području Velikajinskog srednjeg vrhova je križanje područja između šelj.pruge:Bosanski Šamac-Vrbovska - Oruliac.Partizanske skupine su raspršene.

[illegible]

Kod Gospića je stanje nepromijenjeno.

20.V.prilikom kretanja u smjeru prevoja [illegible]

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 169

BR. 169

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH JEDINICA DUŽ ŽELJEZNIČKE PRUGE BROD MORAVICE—VRBOVSKO—OGULIN[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 143

(po podatcima primljenim 23. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: 21. V. prigodom krstarenja na području kotara Zlatar, iztočno od s. Velika Veternička (8 km s. z. od Zlatara) odbačena je part. skupina u sjev. izt. smjeru. 1 domobran je poginuo.

Istog dana kod s. Nemčevec (13 km s. z. od Križevaca) došlo je do vatrenog okršaja između ustaša i skupine od oko 150 part. Vlastiti gubitci: 4 mrtva i 6 ranjenih. Bližih podataka još nema.

Podr. Lekenika: Noću 22/23. V. između želj. postaje Turopolje i Lekenik (na pruzi Zagreb—Sisak) naišao je teretni vlak na minu.[2] Stroj je izkliznuo.

Podr. Požege: Prema izvješću žup. red. oblasti iz Nove Gradiške, u široj okolici s. Orljavac (16 km s. z. od Požege) sakupljaju se vrlo jake part. snage (više brigada) koje navodno namjeravaju napasti želj. prugu: Novska—Nova Kapela-Batrina—Požega, kao i mjesta Novu Gradišku i Požegu.

Prema izvješću II. dom. zbora XVIII. i XIX. part. brigada prikuplja se u s. Velika (14 km s. od Požege), a XII. part. brigada u s. Stražeman (13 km s. z. od Požege), dok se i kod s. Orljavac prikupljaju navodno jake part. snage. Provjeravanje je u toku.

Ovo part. prikupljanje i vjerovatno pripremanje napadačkih podhvata protiv glavne pruge

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na ještetneru. (Arhiva Vojnoistorisk[illegible] Instituta, reg. br. 5/1—35, k. 23a.)

[2] Minu postavila minerska grupa Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

i važnijih mjesta ima svoju podlogu krugovalom izdatom naredbom »TITA« od 23. V. svima jedinicama N. O. V. i partizanskih odreda sliedećeg sadržaja: »Okupator je odpočeo jakom ofenzivom u Crnoj Gori, Hercegovini i Sandžaku, ubacivši u borbu jake jedinice ustaša, domobrana i legionara u uniformama njemačkim u cilju da razbije naše redove. Stoga naređujem svim jedinicama Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda, da preduzmu smjesta pojačane ofenzivne operacije protiv saobraćajnih veza i okupatora. Smjesta se ima odpočeti rušenjem želj. pruga, mostova, cesta, voj. objekata te slagališta i uništavanjem nepr. vojnika. Naročito namjenjujem ovu zapovied odredima Slavonije. — Naše jedinice vode žestoke borbe protiv okupatora u Crnoj Gori i vaša je dužnost da podpomognete ovu borbu Tito«.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 20. V. uz uspješnu suradnju talijanskog zrakopl. vršeno je čišćenje[3] područja uzduž želj. pruge: Brod Moravice—Vrbovsko—Ogulin. Partizanske skupine su raspršene.

Podr. Like: Kod Gospića je stanje nepromienjeno.

20. V. prigodom krstarenja u smjeru prevoja Vrata (6 km izt. od Karlobaga) talijanski odjeli došli su u dodir sa partizanima. 1 talijanski vojnik je ranjen.

Talijansko zrakoplovstvo je bombardiralo područje oko prevoja Vrata i kraj neprijateljske protuzrakoplovne djelatnosti vršilo obskrbu posade Gospić hranom.

Podr. Knina: Prigodom četničkog čišćenja područja Knin—Gračac 20. V., poginulo je 13 partizana, a 2 su zarobljena. Plien: 1 strojopuška i 15 pušaka.

Podr. Paga: 20. V. u Paškom Kanalu jedna talijanska torpiljarka potopila je veliki part. prevoz.

Podr. Hvara: 20. V. obalna bitnica na Hvaru potopila je 1 partizanski motorni brod.

[3] O tim akcijama vidi dok. br. 74, 166, 169, 172, 175, 178. i 190 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Zrakoplovstvo: 22. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Vel. Kladuša streljivom, a Gospića streljivom i hranom. Osim toga izvršilo je 5 bojnih zadaća na području Like.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[4]

BR. 170

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA DIJELOVA ŽUMBERAČKO—POKUPSKOG I KALNIČKOG NOP ODREDA[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1595/taj.
U Sisku, dne 23. V. 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće
za 23. V. do 18 s.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (OPERATIVNI OD.).
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (IZVJEŠTAJNI OD.).

Savezno zapovjedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. god. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

a) Područje Kalnika i Ivanščice jače insurgirano, osobito oblast Ludbrega i Varaždina.

b) Područje oko Gline sjeverno i sjevero-istočno od partizanskih skupina jače insurgirano. Prema dobivenim podatcima prikupljaju se

[4] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 8/1—6, k. 23a.

postepeno partizani I. Kordunskog odreda opet na prostoriji: Cremušnica—Kirin Grad—Bović. Četa »Matija Gubec« djeluje na prostoriji sjev. i sjev. zap. od Gline i vrši promičbu.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. — 22. V. u 23.40 sati teretni vlak 200 metara daleko od željezničke postaje Turopolje (22 j. i. od Zagreba) u pravcu Siska naletio je na minu.[2] Stroj sa službenim kolima i 2 teretna vagona izkliznuli su. Bez gubitaka.

2. — 23. V. u 00.00 sati jadna skupina partizana, oko 15, napala je na stražu kod tvornice svile u Varaždinu. Partizani raspršeni.

3. — Noću 22/23. V. naletio je oklopni vlak između postaje Čukovec i Globočec (4 j. i. — 3 j. i. od Ludbrega) na minu.[3] 3 teretna vagona sa pjeskom ostala su na pruzi.

4. — Iz sela Sv. Petar (6 i. od Ludbrega) partizani odveli su 30 novaka, koji su trebali stupiti na odsluženje svoga djelatnog razdoblja, i jednu ženu.

5. — Savezno izvješću oružničkog krila Varaždin nalazi se 30—40 partizana u Brezovici (4 s. z. od Krapine). Oružništvo i jedan vod 6. sata zagrebačke ustaške posadne bojne upućen je u razviđanje u pravcu Brezovice iz Krapine.

6. — Savezno izvješću ravnateljstva za javni red i sigurnost nalazi se jedna skupina oko 60 partizana u Očuri (2.5 s. od Golubovca). Satnija I. top. sklopa iz Golubovca upućena je u razviđanje u pravcu Očure.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

Noću 22/23. ovog mj. skupina oko 80 partizana napala je posadu željezničke postaje Severin (11 j. i. od Bjelovara). Napad odbijen. Gubitci: 2 domobrana zarobljena, 1 razoružan.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — Noćne zasjede: 22/23. V. 1943.

Oko 01.00 sati kod Hađera (7 s. i. od Gline) jedna mala skupina partizana, pri prelazu preko mosta u pravcu Prekopa (6 s. i. od Gline) raspršena.

---

[2] Minu postavila diverzantska grupa Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Miniranje izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

Oko 02.00 sati kod Šatornje (6 z. od Gline) naše noćne zasjede su zapriječile odvođenje stoke.

Gubitci: 3 partizana poginula, 2 puške zapljenjene.

2. — Razviđanje dielova V. gorskog zdruga: pravcima:

a) 3. sat II/V gor. zd.: Cvetnić Brdo—Zgurić Brdo—Šestak Brdo (20 s. z. — 21 s. z. — 22.5 s. z. od Gline). Bez događaja.

b) 2. sat II/V gor. zd.: k. 203—Kuzmići—Ilovačak—Osoje (16.5 s. z. —18—17.5 s. z. —18 s. z. od Gline). Kod Osoja dobivena jaka vatra od jedne skupine partizana, oko 100, iz pušaka i strojnica. Partizani morali su se povući.

c) 2. sat III/V. gor. zdr.: Glinsko Novo Selo—Brnjeuška— (6 s. i. — 6 i od Gline). Kod Brnjeuške razpršena je jedna skupina od 10 partizana, partizani su se u pravcu Vlaovića (9 j. i. od Gline) povukli.

d) 3. sat I/V. gor. zdr.: k. 174 —Selkovac—Pokole (4.5 s. z. — 7 s. z. — 9 s. z. od Gline). Bez događaja.

1. — C — VLASTITE NAMJERE:

Potrebno je izvršiti bezuvjetno podhvat čišćenja oblasti Kalnika i Ivanšćice, radi uništenja ovih partizanskih skupina.

Obzirom na raspoložive operativne postrojbe na operativnim područjima grada Zagreba i 1. pješačke divizije u vezi sa jačim partizanskim skupinama u oblasti Kalnika i Ivanšćice, kao i sa prostorom na kome se ove nalaze, ove snage su nedovoljne radi izvršenja jednog uspješnog podhvata. Potrebno bi bilo pojačanje od najmanje dvije bojne. Inače izvršenje podhvata imajući u vidu napred izložene taktičke činjenice neće dati pozitivan posljedak.

2 i 3./.

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera
bojnik (Šteger)
Šteger

P. 24/V D

BR. 171

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 23 SVIBNJA 1943 GOD. O DEJSTVU USTAŠKO—DOMOBRANSKIH JEDINICA U TROKUTU BANOVA JARUGA—OKUČANI —LIPIK[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 23.5.43.	SATIM I NUT: 2000	BROJ: 98
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 23.5.43.	SAT I MINUT: 2125	BROJ: 355

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: ——.

Pri razviđanju u smjeru **Bilo Gore** dodir sa 16. brigadom kod **V. Dapčevice, V. Peratovice,** zatim sa partizanskom skupinom kod sela **Zrinska** i sela **Čađavac.**

Kod groblja između **V. Dapčevice** i **V. Peratovice**[2] druga bojna prvog g. z. vodi žestoku borbu između 1230 i 1430 sati.

17 ubijeno pobrojanih partizana, 2 zarobljena.

Plien: 1 laka strojnica, 6 pušaka, 4 bombe za laki bacač i 4000 puščanih naboja.

Vlastitih gubitaka nema.

U trokutu **Banova Jaruga—Okučani—Lipik** čišćenje sa dvije bojne prošlo bez dodira.

Stanovnici izjavljuju da su se partizani 20. o. m. povukli u **Psunj** planinu.

U ostalom području bez osobitih događaja.

Op. broj 1466 GORDIV

P. 24/V **D**

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—22, k. 23a.

[2] Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Zapovjedništva Prvog gorskog zdruga od 14 lipnja 1943 godine.

BR. 172

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA SEDAMNAESTE NO BRIGADE NA KONČANICU[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 144.

(po podatcima primljenim 24. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Jastrebarskog: Prema izvješću Glavnog zapovjedničtva oružničtva, noću 22/23. V. između želj. postaje Hrv. Leskovac i Horvati (na pruzi Zagreb—Jastrebarsko) partizani su iznenada napali i zarobili 2 želj. straže jačine od po 8 domobrana.

Podr. Bilo Gore: 23. V. prigodom razviđanja u smjeru Bilo Gore, čete 1. gorske divizije vodile su borbu sa dielovima XVI. partizanske brigade kod s. Vel. Dapčevica i V. Peratovica (7 i 8 km s. izt. od Grubišnog Polja). Gubitci partizana: 17 mrtvih (prebrojano) i 2 zarobljena. Plien: 1 strojnica, 5 pušaka i streljivo. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Istog dana kod s. Zrinska i Čađavac (10 i 14 km s. s. z. od Grubišnog Polja) naše razvidnice imale su dodir sa partizanima.

Podr. Daruvara: Noću 22/23. V. odbijen je part. napadaj na posadu s. Končanica[2] (6 km s. z. od Daruvara). Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 3 ranjena, a neprijateljski: 5 mrtvih i veći broj ranjenih.

Prema još neprovjerenim viestima, Moslavački partizanski odred jačine oko 350 ljudi krenuo je iz Moslavine prema iztoku.

Podr. Koprivnice: Noću 23/24. V. kod želj. postaje Mučna Rijeka (7 km j.z. od Koprivnice) naletio je oklopni vlak na minu.[3] Stroj i 1 vagon su iskočili.

Podr. Nove Gradiške: Noću 22/23. V. partizani su navodno jednim svjetlobacačem razsvjetlili naše postave kod

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 7/1—30, k. 23a.)

[2] Napad na ovo uporište izvršili dijelovi Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79, 168 i 173.

[3] Miniranje izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

Nove Gradiške i pokušali slabijim snagama upad u postave, ali su odbijeni.

Podr. Voćina: II. dom. zbor primio je podatke da se jače partizanske snage od Voćina kreću prema Slat. Drenovcu (15 km j. izt. od Voćina).

Podr. Podravine: 22. V. u šumi Rešetina (18 km s.z. od Našica) došlo je do sukoba sa skupinom od oko 50 partizana. Vlastiti gubitci: 1 mrtav, dok neprijateljski nisu poznati.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 21. V. talijanske čete su nastavile čišćenje[4] uzduž želj. pruge: Brod Moravice—Vrbovsko—Ogulin. Bližih podataka nema.

Podr. Like: Kod Gospića je stanje nepromienjeno.

21. V. talijansko zrakoplovstvo vršilo je obskrbu posade Gospić hranom i bombardiralo područije oko Gospića, Otočca i Vrhovina.

Podr. Sinja: 20. V. odbijen je partizanski napadaj na s. Neorić (10 km z. od Sinja).

Podr. Gline: 22. V. kod visa Šicana (16 km s.z. od Gline) raspršena je manja partizanska skupina.

Zrakoplovstvo: 23. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Vel. Kladuša streljivom, a Gospića streljivom, hranom i tvorivom. Iz Gospića prevezlo je ranjenike u Zagreb. Osim toga izvršilo je 5 bojnih zadaća na području Gospića.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[5]

[4] Vidi dok. br. 59, 74, 166, 169, 172, 175, 178 i 190.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 173

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA SEDAMNAESTE NO BRIGADE NA KONČANICU[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN:24.5.43.	SAT I MINUT: 0915	BROJ: 99
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN:24.5.43.	SAT I MINUT: 1530	BROJ: 361

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ: —·—·—·—

U **Bilogori** 17 brigada, bilogorski odred i vjerovatno djelovi 32 brigade.[2]

Napadaj na **Končanicu** noću 22 na 23 ov. mj. izvela 9 bojna 17 brigade.[3]

Bojna se sama povukla u **Brestovac.**

Brigada se u posljednje vrijeme zadržavala u prostoru Borki—Kuzminski Kam.—St. **Zvečevo—Zajle.**

Noćašnjim razviđanjem por. **Svetec** sa 45 domobrana iz **Badljevine** utvrđeno da se u **Trojeglavi** i **Goveđem Polju** nalazi skupina od oko 400 do 450 partizana sa jednom strojnicom i nekoliko strojopušaka i sa dva teška bacača.

Ovo bi mogao biti **Moslavački** odred čije je prebacivanje prema istoku bilo javljeno, uslied naših zaprijeka ne može produžiti.

Naknadno javljeno da je pri razviđanju **Bilo Gore** kod **Čađavca** neprijatelj imao 1 mrtvog i 1 ranjenog.

Iz **Čađavca** osigurano izseljenje njemačkih i hrvatskih porodica u **Vel. Pisanicu.**

Iz praznih kuća pokupljeni poljoprivredni strojevi i živežne namirnice koje će biti podjeljene narodu u **Vel. Pisanici.**

Tokom noći ništa naročito.

Op. broj 14.9 tajno GORDIV.

P. 24/V D

---

[1] Original, pisan na mašini, u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—22, k. 23a.

[2] U originalu, sa desne strane, dopisano plavom i običnom olovkom: »XII ili XVI«.

[3] Napad izveo Treći bataljon sa jednom četom Drugog bataljona Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79, 168 i 172.

BR. 174

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU UNSKE OPERATIVNE GRUPE NA BUČICU[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1616/taj.
U Sisku Dne 24 svibanj 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za 24. V. 1943 do 18 s.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (operativni odjel).
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (izvještajni odjel).

Savezno zapoviedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942 godine dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb:

1. Savezno izvješću od 23. V. ove god. toč. 5. naše čete napale su jednu skupinu partizana, oko 50, kod s. Putkovca (5 s.z. od Krapine). Partizani su se povukli u pravcu Pregrade (9 z. od Krapine).

Gubitci: neprijateljski: 2 partizana poginula, plijen 2 puške.

2. Savezno izvješću od 23. V o.g. toč. 6 doznalo se od mještana. da dotična partizanska skupina govori slovenački i da su u pokretu ka Ivanšćici.

3. Savezno izvješću oružničkog krila Zagreb tri partizanske skupine jačine po 50 ljudi. naoružani puškama i parabelumima i strojopuškama. napali su 22. V. u 21.15 sati straže br. 7 i 8 te željezničku postaju Horvati[2] (16 j.z. od Zagreba). Straže bile su jačine 8 domobrana

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta. pod reg. br. 8/1—39, k. 23a.

[2] Napad izvršili dijelovi Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

naoružanih sa jednom puškom, jednom bombom i 120 metaka. Borba se nije vodila pošto su partizani napali sve straže u isto vrieme. Straže zarobili.

Gubitci: 24 domobrana zarobljena, 24 puške, 24 bombe i 2880 naboja.

4. Noću 23/24. V. partizani izvršili su vatreni prepad na posadu u Novom Marofu (15 j. od Varaždina) bez uspjeha.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. Noću 23/24 V. oklopni vlak između postaja Mučne i Sokolovca naletio na minu.[3] Oklopni vlak oštećen i upćen na popravak u Zagreb.

2. Kao pojačanje za osiguranje pruge Križevci—Koprivnica upućena je jedna sat koturaške bojne iz Koprivnice.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. Prema izvješću V. gor. zdr. uporište Bučica (3 j. od Pokupskog) napadnuto je 24 ovog mjeseca u 02.30 sati od 12 partizanskih bataljona,[4] sa sjevera, zapada i jugozapada. U napadu su uzele učešća 4 banijska brigada, 8 krajiška brigada, kordunaški odred, banijsko-kordunski područni bataljon i četa Matije Gubca.

Naoružanje: osim pušaka i strojnica 2 teška i 9 lakih bacača. U 04.00 sati uspjelo je partizanima prodrijeti u sjeverni dio uporišta, gdje se je nalazila 1 sat II bojne V gor. zdr. i jedna bitnica gorskih topova.

Ostali dio uporišta izdržao je napad do 10.30 sati, kada su došle u pomoć postrojbe iz Gline i Gore pod vodstvom pukovnika Lalića. Partizani protjerani iz sjevernog djela Bučice i povukli se u pravcu Šicane, Ilovačka i Bovića. Podataka o gubitcima nema ali izgleda da je zarobljena bitnica gorskih topova, kao i dio momčadi, koji se branio u sjevernom dielu Bučice.

2. Uporište Pokupsko napadnuto je 24. V. u 04.00 sati iz pravca s. Gladovec i sa desne strane r. Kupe.

3. Prema izvještaju V gor. zdr. primljenom u 1845 nalaze se uporišta sv. Trojstvo, Bučica i Pokupsko čvrsto u našim rukama.

1. —C—./.

2. Pokretanje i premještaj vlastitih četa:

2. sat XI ustaške bojne iz Popovače vraćena u Koprivnicu.

3. —./.

Napomena: Naknadno dobiveno sliedeće izvješće 1. pješačke divizije: Jedna skupina partizana nepoznate jačine u toku današnjeg dana nalazila se u s. Lipnici (7 s.z. od Vrbovca).

[3] Miniranje izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

[4] Napad na ovo uporište izvršila Četvrta banijska NO brigada, dva bataljona Osme krajiške NOU brigade i jedan bataljon Prvog odreda Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 66, 72, 92, 178 i 182.

Upućena 1. sat koturaške bojne u razviđanje pravcem: Topolovec—Bartolovec (3—5.5 s.z. od Vrbovca).

P. n. zapovjednika
glavar stožera pukovnik:
(Klišanić)
Klišanić

P. 29/5 D

BR. 175

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI TALIJANSKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA PREMA BOSILJEVU[1]

BRZOGLASNO IZVJEŠĆE

TKO JAVLJA:	VRIJEME		KOME SE JAVILO:
I. sektor Karlovac (poručnik Horvat)	SATI	2245	
	DAN	24.	
	MJESEC	V.	
PRIMIO: satnik Lončarić	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

Dnevno izvješće:

24. ov. mjeseca naše i talijanske čete nalaze se u podhvatu[2] zauzele su Vukovu Goricu (17 km JZ od Karlovca). Na neprijateljski odpor nije se nigdje naišlo. 25. ov. mj. iste će čete nastaviti prema Bosiljevu.

I domobranska sat zauzela selo Ribnik (19 km SZ Karlovca) i sad krstari u okolici Ribnika.

2 ustaške sati nastupale su od sela Popović Brdo i zauzele s. Sjeničak (19 km JI Karlovca). Ovdje je neprijatelj davao manji odpor, ali se je povukao.

I. SEKTOR Ob. br. 1872/taj./43.

P. 25/V D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—31, k. 23a.

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 178, 180, 181, 182, 184, 186 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

BR. 176

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI JEDINICA DIVIZIJE »RE« NA ŽUTU LOKVU I O NAPADU DIJELOVA TRINAESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE NA GOMIRJE[1]

18 E
3

Predmet: rzb

TELEGRAM

Dan i čas | otpreme: .....
prijema: 24. V. 43 23.50 č.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

II ARMIJI — operativ. odjelj.

i radi znanja:

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 8487
Stiglo 25 svibnja 43—XXI

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6710/op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 24 SVIBNJA 43 — XXI

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećen je 21 i 22 o.m. premještaj XIV brigade iz Lukov Dola (XI—BF) u pravcu Drežnice (ZT—AL); Komanda I brigade u Ličkom Osiku (LI—FP) sa raspoređenim snagama između Budaka (LI—FN) i Smiljana (XV—FN); primjećene su partizanske snage koje su se koncentrisale između Vitunja (XL—AT), Kamenskog (XN—AX), Ljubošine (XL—AV) i Gomirja (XI—AX).

DIVIZIJA »RE«:

Jutros 24 o.m. uz pomoć jedinica 14-og puka konjice »Alessandria« i uz sadejstvo avijacije (vrlo ograničeno zbog nepovoljnih atmosferskih prilika) započeta je predviđena akcija za preosvajanje Žute Lokve.[2] Dostignuti položaji: pješadija: istočna ivica *naselja Melnice* i kota 824 (Goljak) (ZR—GZ), zapadne padine Cvitovac kota 565 (ZT—GU); konjica: zona Zavid (ZP—AD), Blaževići—kota 891 (ZP—AB). Radi

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 94, 180, 181, 182, 184 i 186.

prenoćišta prikupljaju se na naše položaje Krivi Put. Dosada poznati naši gubici: 12 ranjenih. Protivnički gubici nisu poznati. Sutra ujutru nastaviće se akcija.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Noću uoči 24 o.m. jake partizanske formacije,[3] rasporedene između Poljane (XL—AV) i Gomirja (XI—AX), napale su ovo posljednje mjesto. Brza intervencija blindiranog voza, koji je već bio u Gomirju. i artiljerije prisilila je napadače da odustane od napada. Nismo imali nikakvih gubitaka.

Artiljerija je rasturila grupu ustanika koja je primjećena između Sv. Nedelje i kote 616 (XR—AP). Naknadno će se javit vijesti o operacijama čišćenja koje su u toku, jer još nisu stigle.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Patrole koje su upućene jučer, 23 o.m., na brdo Greda (ZV—FL) i na padine zapadno od kote 686 (XI—FI) bile su izložene rafalima iz mitraljeza, bez posljedica.

Torpiljarka »Pilo« srušila je mjesta za automatsko oružje, koja su izradili partizani u Tribnju (XV—AO) i Šibulinu (IH—EO).

Noću uoči 24 o.m. avion nepoznate narodnosti letio je nad Pagom.

V GRUPACIJA GRAN. STRAŽE (G. A. F.):

Jučer, 23 o.m., jedinica jednog bataljona »skvadrista« prilikom pretraživanja zone Sv. Matej (TP—BD) sukobila se sa ustanicima; mi nismo imali nikakvih gubitaka, protivnici tri mrtva.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Jučer, 23 o.m., bombardovane su ili obasipane malim bombama zone Vrzići (ZT—GS), Jadro (XN—BD) i Severin na Kupi (XN—BF).

Danas, 24 o.m., pomoć operacijama divizije »Re« i divizije »Macerata« bila je ometana od nepovoljnih atmosferskih prilika.

Još nisu stigle vijesti o rezultatima izvršenih zadataka.

General SPIGO

8 prepisa

25. V. (Robotti)

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
2 Operat. odjelj.
1 Infor. odjelj.
1 kr. karab.
1 Odjelj. za telekomunikacije

[3] Odnosi se na snage Trinaeste divizije. Vidi dok. br. 74, 169 i 172.

[illegible]

[illegible]

DA COMANDO XVIII CAMN

AT COMANDO 2ª ARMATA (PARAZIONI

8490

AT COMANDO V AT VI CAMN
AT COMANDO TATTICO VI CAMN

S. 7224/Op.- COMUNICATO ORE 18 GIORNO 24 MAGGIO 1943 XXI.-

ATTIVITA' RIBELLI :

Segnalato movimento formazione circa 300 partigiani da zona Kamenska (Livno ZI-ZL-CF) verso Moser sembra intenzionata attaccare nostre presidio Sadvarje.

SETTORE BERGAMO :

In corso rastrellamento isola Lesina. Riserva comunicazioni.

Notte sul 23 nostro caposaldo P.F. Unesic (Sebenico SS-CK) respingeva senza perdite attacco partigiani che si allontanavano dopo aver saccheggiato et incendiato alcune abitazioni Unesic, catturati alcuni civili et presai stazione [illegible] costruita linea ferroviaria con massi subito rimossi.

Ieri 23 sezione artiglieria S.Giorgio Lesina (MaKarska XN-AI) habet affondato grossa motobarca carica partigiani che sono scomparsi inseguiti davanti costa zona Zaostrog (XT-AL) et effettuato tiro su abitato Strn (XN-AN) da dove partiti tiri fucileria contro dragamine.

Notte sul 24 presso Sv. Bartal (Sebenico TI-BQ) partigiani habent abbattuto 35 pali linea telefonica Castel Stari - Trab. Linea già riattivata.

SETTORE ZARA :

Formazioni M.V.A.C. Dinara dopo aver ricacciato nuclei partigiani appostati su Jabazan (Tenin RM-RO-DR) habent proseguito azione infrangendo successiva resistenza nemica presso Otric (RQ-DR). Perdite M. V.A.C. 11 feriti; partigiani 10 morti, 4 catturati; presi 24 fucili, 3 f.m., una stazione radio, liberati 6 nostri soldati prigionieri.

Ieri 23 reparti nazionali habent iniziato movimento concorso azione M.V.A.C. raggiungendo Pasic (SL-DR) et prendendo contatto con M. V.A.C. at M. Kita (SI-DR).

SETTORE CELERE :

Normale attività ricognizioni et appostamenti.

../..

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 177

BR. 177

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 SVIBNJA 1943 GOD. O POKRETU JEDINICA NOV IZ ZONE LIVNA PREMA MOSORU I O NAPADU NA UNEŠIĆ[1]

18 E
6

Inc/2, D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 8490
Stiglo 25 svibnja 1943—XXI

Dan i čas | otpreme prijema: 25.5. 43 2.30

Predmet: rzb

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMANDI V i VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 7224/op.—

IZVJEŠTAJ OD DANA 24 SVIBNJA 1943-XXI U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećeno je kretanje jedne formacije od, po prilici, 500 partizana iz zone Kamešnica (Livno ZI—ZL—CF) prema Mosoru, koja. izgleda, ima cilj da napadne naš garnizon u Zadvarju.

SEKTOR »BERGAMO«:

U toku je čišćenje otoka Hvar. Naknadno ću poslati izvještaj.

U noći između 22 i 23 o. m. naša otporna tačka za zaštitu željeznice Unešić (Šibenik SN—CK) odbila je bez gubitaka napad partizana, koji su se udaljili nakon što su opljačkali i zapalili nekoliko kuća u Unešiću, zarobili nekoliko građanskih lica i u blizini stanice zakrčili željezničku prugu kamenjem, koje je odmah uklonjeno.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Jučer, 23 o. m., artiljerijska sekcija Sućuraj na Hvaru (Makarska XN—AI) potopila je veliki motorni čamac prepun partizana, koji su se podavili ispred obale u predjelu Zaostrog (XT—AL), i osula je paljbu na naselje Ston (XN—AN), odakle je pucano iz pušaka na minolovce.

U noći između 23 i 24 o. m. u blizini Sv. Bartula (Šibenik TI—B*Q*) partizani su oborili 35 stubova telefonske linije Kaštel Stari—Trogir. Linija je već popravljena.

SEKTOR »ZARA«:

Formacije M. V. A. C. »Dinara«, nakon što su protjerale partizanske grupe koje su se bile razmjestile na Tabazanu (Knin RM—RO—DR), nastavile su akciju i skršile zatim neprijateljski otpor kod Oštrika (R*Q*—DX). Gubici M. V. A. C.: 11 ranjenih; gubici partizana: 10 mrtvih, 4 zarobljena. Zaplijenjene su 24 puške, 3 puškomitraljeza, jedna radio-stanica; oslobođeno je 6 naših vojnika koji su bili zarobljeni.

Jučer, 23 o. m., nacionalne jedinice započele su kretanje radi pomaganja akcije M. V. A. C. i stigle u Pašiće (SL—DR), te stupile u dodir sa M. V. A. C. kod M. Kite (SI—DR).

SEKTOR »CELERE«:

Redovna djelatnost izviđanja i zasjeda.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

Izvedeno je mitraljiranje tegleće stoke i jedne grupe ljudi u naselju Modriš (Omiš V*Q*—DF), bombardovanje i obasipanje malim bombama u zoni sjeveroistočno od D. Tiškovca (Knin SP—DV), Velike Popine (RO—EH), Kaluđerskog Gaja (*Q*M—DV).

Nebo je vedro, more je mirno. —

GENERAL SPIGO

8 kopija

1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba
2 za Operativno odjeljenje
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za kr. karabinjere
1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 178

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA KALNIČKOG NOP ODREDA I NAPADU UNSKE OPERATIVNE GRUPE NA BUČICU[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 145

(po podatcima primljenim 25. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Krapine: 23. V. zapažena je manja part. skupina u s. Brezovica (4 km s. z. od Krapine), a druga skupina u s. Očure (2.5 km s. od Golubovca. a 9 km izt. s. izt. od Krapine).

Istog dana prigodom razviđanja na području Krapine poginula su 2 partizana, a 2 puške zaplienjene. Partizani su se povukli u smjeru Pregrade (9 km z. od Krapine).

Podr. Ludbrega: Noću 22/23. V. između s. Ćukovec i Globočec (4 i 3 km j. izt. od Ludbrega) naišao je okolopni vlak na minu.[2] 3 vagona su oštećena.

Iz s. Sveti Petar (6 km izt. od Ludbrega) partizani su odveli 30 novaka.

Podr. Bilo Gore: Noću 22/23. V. odbijen je part. napadaj na posadu želj. postaje Severin (11 km j. izt. od Bjelovara). 2 domobrana su zarobljena, a 1 je razoružan.

23. V. u Vel. Pisanici (15 km s. z. od Grubišnog Polja) uhićene su 4 sumnjive osobe. — Noću 22/23. V. cielo pravoslavno pučanstvo napustilo je selo.

24. V. prigodom ponovnog razviđanja u smjeru Bilo Gore došlo se u dodir sa partizanima kod s. Zrinska i kod Obrove Šume (10 i 3 km s. od Grubišnog Polja). Neprijatelj se povukao prema sjeveroiztoku.

Podr. Križevaca: Noću 24/25. V. partizani[3] su istodobno napali želj. postaje Majurec, Repinec, Gradec

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 8/1—53, k. 23a.)

[2] Minu postavili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

[3] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

i Vrbovec (na pruzi Križevci—Dugo Selo). Želj. postaja Majurec je demolirana, a tamošnjem raspršenom vodu oduzeto 1 strojopuška, 1 strojnica i 1 bacač. Želj. straže na postaji Repinec i Gradec su zarobljene. Postaja Gradec je zapaljena. Na Vrbovec je izvršen slabiji demonstrativni prepad. — Po mnienju 1. pješ. div. ovaj napadaj je izvršio Moslavački odred.

Podr. Ivanić Grada: Noću 24/25. V. kod s. Pos. Bregi (4 km j. z. od Ivanić Grada) partizani su napali teretni samovoz sa domobranima poljoprivredne straže i činovnicima Zempra. 1 domobran je poginuo, 8 je ranjeno, 1 častnik, 6 domobrana, 3 činovnika i vozač su zarobljeni.

Podr. Daruvara: Prigodom razviđanja noću 23/24. V. utvrđeno je da se u s. Trojeglava i Goveđe Polje (10 i 13 km j. z. od Daruvara) nalazi skupina od oko 400 partizana sa 1 strojnicom, nekoliko strojopušaka i 2 bacača.

Podr. Nove Gradiške: Jedna njemačka sat iz Nove Gradiške napala je 24. V. po podne u s. Baćindol (6 km s. izt. od Nove Gradiške) partizansku skupinu jačine 120—150 ljudi, koja je pljačkala i vršila prisilno novačenje. Poslie jednosatne borbe partizani su protjerani ostavivši sav opljačkani plien. 2 građanske osobe koje su bježale sa partizanima ubijene su, a 1 partizan je zarobljen.

Podr. Požege: 23. V. 3 km izt. od Požege odbijen je manji part. prepad na naš postav.

Prema viestima pouzdanika primljenim do 23. V. XII. partizanska brigada prikupljena je na području s. Stražeman (13 km s. s. z. od Požege) a XVIII. i XIX. part. brigade na području s. Velika (14 km s. od Požege).

Stožer 4. part. divizije nalazi se u s. Poljakovci (14 km s. z. od Požege). Zrakoplovno razviđanje ostalo je bez posljedka. Upućeni su razviđački odjeli iz Požege i Kutjeva (18 km s. izt. od Požege).

Prema izvješću II. dom. zbora od 24. V. jedna partizanska brigada nalazi se u s. Podgorje (13 km s. s. izt. od Požege), a jedna brigada u s. Skenderovci (8 km z. s. z. od Požege). Prema zadnjim prikupljenim viestima

veća part. skupina sa topovima i bacačima krenula je iz Orahovice (18 km z. s. z. od Našica) u smjeru Požege.

Po svima znacima predstoji napadaj na Požegu. — Pojačanja su upućena i poduzete su potrebne mjere.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gor. Kotara: 22. V. kod Fužina (12 km j. z. od Delnica) talijanske postrojbe su raspršile partizane. Talijanski gubitci: 1 mrtav i 1 ranjen, dok partizanski nisu utvrđeni.

Nastavljajući čišćenje uzduž želj. pruge: Brod Moravice—Ogulin, talijanske čete protjerale su partizane i stigle 22. V. do Lukovog Dola (6 km s. izt. od Vrbovskog).

Podr. Karlovca: 24. V. talijanske čete u podhvatu prema Bosiljevu[4] (16 km sjev. s. izt. od Ogulina) zauzele su bez nepr. odpora Vukovu Goricu (17 km j. z. od Karlovca).

Istog dana jedna domobranska sat zauzela je s. Ribnik (18 km s. z. od Karlovca), a 2 ustaške sati pod slabijim nepr. odporom s. Sjeničak (19 km j. izt. od Karlovca).

Podr. Gline: Noću 22/23. V. i 23. V. u široj okolici Gline raspršene su manje part. skupine. 3 partizana su poginula, a 2 puške zaplienjene.

Noću 23/24. V. jake part. snage (navodno 12 part. bojni) napale su sa sjevera, zapada i jugozapada naše uporište Bučica[5] (15 km s. z. od Gline) i uspjele prodrieti u sjeverni dio uporišta gdje se nalazila 1 naša sat i bitnica gorskih topova. — Ostali dio uporišta držao se do dolazka pojačanja iz Gline 24. V. prije podne pomoću kojih su partizani izbačeni i protjerani u zapadnom smjeru. — Podataka o gubitcima još nema. — Iste noći napadnuto je i uporište Pokupsko (17 km s. z. od Gline).

Uporišta Bučica, Pokupsko i Sv. Trojstvo (1.5 km j. izt. od Pokupskog) su prema izvješću V. gor. zdruga od 24. V. u 18.45 sati čvrsto u našim rukama.

[4] O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 169, 172, 175, 176, 178, 181, 184, 186 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

[5] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 66, 92, 174 i 182.

Podr. Like: Oko Gospića stanje je nepromienjeno. — Talijansko zrakoplovstvo vršilo je 22. V. obskrbu posade Gospić hranom.

Podr. Knina: 21. V. kod Uništa (17 km j. izt. od Bos. Grahova) četnici su protjerali veću part. skupinu. 48 partizana je poginulo, a 54 puške i 2 strojopuške su zaplienjene.

Podr. Omiša: 22. V. na području Omiša, talijanske čete su raspršile partizanske skupine, 13 partizana je poginulo, a 2 su ranjena. Talijanski gubitci: 2 ranjena.

Podr. Kostajnice: Prema izvješću 2. pješ. divizije jače part. snage nalaze se u s. Komogovina i Borojevići (15 km s. z. od Kostajnice).

Zrakoplovstvo: 24. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Vel. Kladuša streljivom, a Gospića streljivom, hranom i tvorivom. Osim toga izvršilo je 3 bojne zadaće na području Gospića i prevezlo ranjenike iz Gospića u Zagreb.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[6]

[6] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 179

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. O POČETKU AKCIJE GRUPA KURAJA I KARLOBAG[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 25.5.43.	SAT I MINUT: 1225	BROJ: 98
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN :25.5.43.	SAT I MINUT: 1805	BROJ: 378

NAJŽUNIJE:

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL ZAPOLI GOSPIĆ

SPOJ: —.—

Zapoli—**Kuraja** počinje 26.5 u večer, a grupa **Karlobag** dvije noći kasnije.[2]

Od srijede u večer hvatajte vezu sa zapovjedničtvom XXXIV ust. bojne koja radi svaki sat prvih 10 minuta na 65 metara.

Pozivni znak BLV.

Ovoj postaji javio vašu karakteristiku i val. dužinu.

Čim ćete doći u vezu obavjestite me, kao i o daljnjem toku 42 grupe **Kuraja.**

Broj 3403 tajno. H R V O P O.

P. 25/V **D**

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—19, k. 23a.

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 101, 102, 103, 158, 165, 179, 191, 193, 195, 197 i 199.

BR. 180

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJI KA ŽUTOJ LOKVI I U ZONI BOSILJEVO[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN:25.5.43.	SAT I MINUT: 2005	BROJ: 142
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN:25.5.43.	SAT I MINUT:	BROJ: 389

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: —/—

Novosti za 24. o. m.

U zoni **Vratnik** od 24. čete divizije »RE« u saradnji konjičke pukovnije **Aleksandrije** vrše akciju[2] duž puta ka **Žutoj Lokvi.**

Dostigli položaje 3 km. zapadno **Žute Lokve.**

U zoni **Bosiljevo** — željeznička pruga **Ogulin—Dubrave** akcija[3] u toku sa 3 kolone **Macerata** sa 6 bojna i 2 kolone **Lombardija** sa 4 bojne i 1 vodom bornih kola.

U toku akcije iz zone **Knin** prema **Gračacu.**

Rastjerane skupine partizana u zoni **Zrmanje** i **Sučevića.**

Partizani imali 10 mrtvih i 4 zarobljena.

Plien 24 puške i 1 krugovalna postaja.

Djelatnost obhodnji u zoni **Blagaj—Stolac—Metković** i duž **Neretve.**

Napad na ustašku posadu **Zelovo.**

Borba u toku.

Broj 3412 tajno H R V O P O

P 26/V D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—14, k. 23a.

[2] O ovoj akciji vidi dok. br. 94, 176, 181, 182, 184 i 186.

[3] Vidi dok. br. 59, 74, 169, 172, 175, 176, 178, 180, 181, 182, 184, 186, 190 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

BR. 181

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 25 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI PROTIV ČETVRTE NOU BRIGADE U ZONI SENJ—VRATNIK[1]

18 E
3

Inc 2/A

TELEGRAM

Dan i čas | otpreme: 25. V. 43 21.30 č.
prijema: 26. V. 43 24.00 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8531
Stiglo 26 svibnja 43—XXI

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6741/op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA 25 SVIBNJA 1943 — XXI

AKTIVNOST USTANIKA:

Primjećena je prisutnost jednog dijela IV brigade na položajima prema našem rasporedu Krivi Put. Iz četničkog izvora cijeni se da je hiljadu partizana u istoj zoni, koji sačinjavaju jaku pokretnu masu.

DIVIZIJA »RE«:

Jutros smo uslijed vatre, u cilju ometanja, protiv naših položaja Krivi Put imali jednog ranjenog (poručnik Pecorella iz V mitralj. bataljona).

[1] Original, u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Jučer, 24 o. m., kasno poslije podne jedinice, kojima je bilo nemoguće da se čvrsto organizuju za odbranu i koje su bile izložene nadmoćnoj vatri iz automatskog oružja,[2] povukle su se na brdo Goljak (ZR—GZ) i zapadno od Melnica (ZR—GU). Jutros 25 o. m. nastavilo se sa akcijom, koja je bila jako ometana od automatskog oružja i minobacača 81. Ponovo je zauzet V. Goljak (kota 824) (ZR—GZ); osvojen je Cvitovac, kota 519 (ZR—GU), kota 565 (ZT—GU).

Sutra, 26 o. m., biće pojačani dostignuti položaji radi odbrane kotline Melnice. Ukupni naši gubici 24 o. m.: 1 mrtav, 26 ranjenih, 2 nestala, od kojih jedan oficir: potporuč. Cardelli Giuseppe iz 14-og puka konjice. Izgleda da su poginuli. Protivnički gubici nisu provjereni.

Ukupni naši gubici dana 25 o. m.: 3 mrtva vojnika, 19 ranjenih; provjereni protivnički:[3] 20 mrtvih; zaplijenjen je 1 puškomitraljez, 2 puške »Mauser« i razna municija.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Jučer, 24 o. m., čišćene su zone Vodenjak—Dedin (VU—BD) i uočeno je da je naselje Vodenjak porušeno.

Raščišćena je zona Belo (ZI—BL); naknadno će se javiti vijesti.

Primjećeno je premještanje velikog broja ranjenih partizana[4] iz zone kota 680, kota 596 (XA—AL) prema Munjavi (XT—AL).

Noću uoči 25 o. m. bilo je akcija, u cilju ometanja, puščanom vatrom protiv stražarnice 936 (V*Q*—BD), topovskih mjesta Lučićki Vrh (V*Q*—BD) i blokadnih mjesta. Iste noći jake partizanske snage napale su posadu u Oštarijama i Josipdolu nakon što su bacane svijetleće rakete. Intervencija artiljerije prekinula je napad u zametku.

Mi nismo imali gubitaka, protivnički gubici nisu poznati.

Jučer, 24 o. m., kolone u dejstvu stigle su do: Zdihovo (XP—BD), Liplje (XP—BF), Ponikve (XR—BD), Kušići (XR—AX).

Danas, 25 o. m., u 11 časova iste kolone stigle su u kotlinu Bosiljevo i spojile se u Orišju (XT—BF) sa kolonama divizije »Lombardia«. Nema šta da se javi.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Prilikom izviđanja isturenog do kote 686 (XI—F1) zapažene su jake partizanske grupe na okolnim visovima.

OSTALI SEKTORI:

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

---

[2] Vatru je otvorio Drugi bataljon Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 94, 176, 180, 182, 183, i 186.

[3] O gubicima vidi dok. br. 94.

[4] Odnosi se na snage Trinaeste divizije. Vidi dok br. 74, 169, 175, 178, 180 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Uslijed nepovljnih atmosferskih prilika, jučer, 24 o. m., bila je pomoć dejstvujućim kolonama odveć ograničena. Obasipani su malim bombama Brlog (XL—GU), Dobrica (XI—GU), Žuta Lokva (ZT—GZ), Brinje (XI—GZ); mitraljirana je okolica Gospića.

Izvršeno je, vazdušnim putem, snabdijevanje garnizona Gospić dopunskim punjenjima za minobacače 81.

Jako protivavionsko dejstvo iz okolnih zona.

Naknadno će se javiti vijesti o izvršenim zadacima.

general SCUERO 20302505

8 prepisa

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
2 Operativ. odjelj.
1 Infor. odjelj.
1 Kom. kr. karab.
1 Odjeljenju za telekomunikacije

27-V-

Robotti

BR. 182

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 26 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO U SJEVERNOJ HRVATSKOJ I NAPADU UNSKE OPERATIVNE GRUPE NA BUČICU[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 146

(po podatcima primljenim 26. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagreba: Noću 24/25. V. iz Sesveta (10 km izt. s. izt. od Zagreba) partizani su odveli 14 domobrana radne bojne.

Noću 23/24. V. na želj. postaji Odra (9 km j. od Zagreba) partizani su zarobili stražu jačine 19 domobrana i uništili b. b. uređaj.[2]

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 9/1—35, k. 23a.)

[2] Ovu akciju izveo je Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Podr. Daruvara: Noću 24/25. V. između žel. postaje Đulavec i Bastaji (10 i 18 km s. izt. od Daruvara) part. su porušili žel. prugu i napali oklopni vlak.[3] Bližih podataka još nema.

Podr. Požege: 25. V. razviđanjem područja oko Požege utvrđeno je da se na crti: Kaptol—Velika—Stražeman (11 km s. izt., 14 km s. i 14 km s. s. z. od Požege) nalazi skupina od oko 1.000—1.500 partizana. Jačine partizanskih snaga koje se nalaze u šumama sjeverno od ove crte nije utvrđena. — Partizani koji su bili u borbi sa ustašama zapadno od s. Vetova (12 km s. izt. od Požege) povukli su se 25. V. u smjeru Kaptola ostavivši 7 mrtvih. Plien: 1 sanduk bombi za bacač, 1 puška i nešto streljiva. Vlastitih gubitaka nije bilo.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gor. Kotara: 24. V. talijanske čete nastavile su čišćenje područja oko Bosiljeva i žel. pruge Ogulin—Dubrave. Bližih podataka još nema.

Podr. Like: Stanje oko Gospića nepromienjeno.

U podhvatu uzduž puta Vratnik—Žuta Lokva (7 i 13 km izt. j. izt. od Senja) talijanske čete dostigle su 24. V. postave 3 km z. od Žute Lokve.

Podr. Knina: 24. V. prigodom podhvata iz Knina prema Gračacu protjerane su part. skupine sa područja Zrmanje i Sučevići (21 km s. z. od Knina). 10 partizana je poginulo, 4 su zarobljena. Plien: 24 puške i 1 krugovalna postaja.

Podr. Sinja: 24. V. partizani su napali ustašku posadu u s. Zelovo (8 km z. s. z. od Sinja). Ishod borbe još nije poznat.

Podr. Gline: Noću 23/24. V. prigodom napadaja partizana na naše uporište Bučica[4] (15 km s. s. z. od Gline) (Dnevno izvješće br. 145) vlastiti gubitci iznose: 17 mrtvih, 9 ranjenih i veći broj zarobljenih (među njima 2 častnika).

---

[3] Napad izvršili dijelovi Sedamnaeste NO brigade. O ovoj akciji vidi dok. br. 79 i tom V, knj. 16, izvještaj Sedamnaeste NO brigade od 3 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije.

[4] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 66, 92, 174 i 178.

Izgubljena su 4 gorska topa. Neprijateljski gubitci: 35 mrtvih. Iztraga je u toku.

Podr. Kostajnice: 25. V. prigodom čišćenja područja oko s. Borojevići i Komogovina (15 km s. z. od Kostajnice) uhvaćen je dodir sa neprijateljem koji je uzmicao u jugozapadnom smjeru. 9 partizana je poginulo.

Zrakoplovstvo: Zbog kišovitog vremena zrakoplovstvo 25.V. nije moglo raditi.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[5]

BR. 183

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA SEDAMNAESTE NO BRIGADE NA OKLOPNI VLAK IZMEĐU ŽELJ. POSTAJA BASTAJI I ĐULAVEC[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 147

(po podatcima primljenim 27. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Krapine: 25. V. u s. G. Jesenje (5.5 km s. izt. od Krapine) nalazi se navodno skupina od oko 200 partizana. Poduzeto je razviđanje.

Podr. Ludbrega: Ustanovljeno je da su partizani iz Ludbreškog kotara u posljednje vrieme nasilno odveli oko 100 novaka.

Podr. Bilo Gore: 24. V. u s. G. Sredice (16 km s. od Bjelovara) partizani su napali ustašku sat koja je osiguravala otkup hrane. Napadači su bez vlastitih gubitaka odbijeni. 8 part. je poginulo.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 10/1—64, k. 23a.)

Podr. Daruvara: Noću 24/25. V. prigodom napada part. na oklopni vlak između želj. postaje Bastaji i Đulavec[2] (Dnevno izvješće br. 146) uništen je 1 oklopni vagon, a stroj i 1 vagon su oštećeni. Gubitci njemačke posade: 7 mrtvih, dok se je 5 spasilo, a od želj. osoblja: 1 mrtav i 3 nestala. — Želj. pruga je u dužini od 2.5 do 3 km razorena. 25. V. pruga je popravljena.

Podr. Požege: Stanje oko Požege nije se promienilo, osim što se zrakoplovnim razviđanjem 25. V. u dnevnom izvješću br. 145 javljeni pokret partizana sa područja Orahovice u smjeru Kutjeva nije mogao utvrditi.

Na području Seoci—Vrhovci—Škrabutnik —Prnjavor (3 km j., 5 i 7.5 km j. z. i 6 km j. j. izt. od Požege) djelatnost manjih partizanskih bandi.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: Stanje oko Gospića je nepromienjeno.

23. V. talijansko zrakoplovstvo napalo je strojničkom vatrom partizane uzduž ceste: Vrata —Gospić.

Podr. Hvara: 23. V. uz suradnju talijanske mornarice odpočet je podhvat čišćenja na otoku Hvaru. Bližih podataka još nema.

Zrakoplovstvo: 26. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom, hranom i tvorivom te prenos ranjenika i djece iz Gospića u Zagreb. Osim toga izvršilo je 2 bojne zadaće na području Gospića, a 1 na području Đakova.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)[3]

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

---

[2] O ovom napadu vidi dok. br. 79, 182 i tom V, knj. 16, izvještaj Sedamnaeste NO brigade od 3 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije.

[3] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 184

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA ČETVRTE NOU BRIGADE NA GOLJAK I O UZNEMIRAVANJU JEDINICA DIVIZIJE »MACERATA«[1]

18 E
3

TELEGRAM

Dan i čas } otpreme: 27 V 43
prijema: 28 V 43 1.30 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8647
Stiglo 28 svibnja 43—XXI

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI II ARMIJE
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6794/op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 27 SVIBNJA 43 — XXI

AKTIVNOST USTANIKA:

Javlja se: zona između Krasnog (ZT—GM) i s. Oltare (ZP—GQ) posjednuta je od ustanika čija je komanda vjerovatno u školi u Krasnom; dana 26 o. m. u zoni Gomirje i Vitunj (XL—AT) nalazi se 3 ili 6. 4 i 14 brigada.

DIVIZIJA »RE«:

O patroliranju..o kom telegram 6771 od 26 o. m., nema šta da se javi.

Noću 27 o. m. partizani su napali jačim snagama i intezivnom vatrom, u dva uzastopna navrata, kotu 824[2] (ZR—GZ) nakon nekoliko artiljerijskih hitaca na naše položaje Goljak (ZR—GZ) i Bilinovac (ZR—GU).

[1] Original, u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Ovu kotu su napadala dva bataljona Četvrte NOU brigade i dva bataljona Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 94, 176, 180 i 186.

Napadi, koji su se nastavili do ranog jutra, bili su potpuno odbijeni našim brzim protudejstvom.

Naši gubici:[3] 4 mrtva, 64 ranjena, od kojih jedan oficir: potporuč. Giordano Mario iz 1-og pješ. puka.

Veliki broj ranjenih lako je ranjen. Protivnički provjereni gubici: 17 mrtvih; zaplijenjena je jedna puška.

U toku su akcije većih patrola prema Iličićima (ZP—AD) i Rončevićima (ZP—AB).

DIVIZIJA »MACERATA«:

Noću uoči 26 o. m. vatra, u cilju ometanja, protiv naše posade Gomirje prestala je uslijed neprekidnog dejstva našeg oružja.

Mi nismo imali gubitaka, kod protivnika provjeren je 1 mrtav. Noću uoči 27 o. m. vršena je intezivna paljba, u cilju ometanja, protiv našeg blokadnog mjesta XLIII (VB—BD) i stražarnice 396 (V*Q*—BD), bez posljedica; intervencija artiljerije i blindiranog voza natjerala je ustanike u bjekstvo.

Između 12 i 14 časova naše kolone za čišćenje stigle su do predodređenih ciljeva: Ogulin i stanica G. Dubrave (XV—AT).

Uspostavljeni su razni prekidi na putevima, od kojih su dva većeg obima u zoni Mila Glav. (XR—AT). Nema više ništa da se javi.

XVI OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Patrola koja je upućena na kotu 585 (XI—FI) zapazila je i natjerala u bjekstvo protivničke izvidnice na padinama jugozapadno od kota 729 (XL—FI); druga patrola, upućena u pravcu kote 489 (XI—FI), bila je izložena puščanoj vatri izvidnica sa okolnih visova.

OSTALI SEKTORI:

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Jučer, 26 o. m., bombardovani su i obasipani malim bombama sa dobrim rezultatima: Glavace (XR—GS), Brlog (XL—GU), Vrzići (ZT—GS), Žuta Lokva, Prokike (ZT—GZ), Đurići, Grabova Lokva (ZR—AB) i kota 630 (XP—AX).

Naknadno će se javiti rezultati izvršenih zadataka danas, 27 o. m.

General SCUERO 20302705

[3] O gubicima vidi dok. br. 94.

BR. 185

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO U SJEVERNOJ HRVATSKOJ I O NAPADU DIJELOVA ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA NA ERDETSKI LEKENIK[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 148

(po podatcima primljenim 28. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ludbrega: 26. V. kod s. Vel. Poganac (11 km j. z. od Ludbrega) partizani su napali dielove XI. ustaške bojne. 1 činovnik Zempra je poginuo. Partizanski gubitci: 8 mrtvih i 4 zarobljena. Plien 4 puške.

Podr. Virovitice: 26. V. u s. Gakovo (10 km j. z. od Virovitice) utvrđena je nazočnost jedne partizanske bojne.

Noću 26/27. V. odbijeni su bez vlastitih gubitaka manji part. prepadi na Viroviticu.

Podr. Siska: Noću 26/27. V. je posada u s. Kravarsko (3 km z. od Lekenika) napadnuta vatrom.

Iste noći partizani su napali s. Erdetski Lekenik[2] (17 km s. z. od Siska), razoružali stražu od 16 domobrana i odveli 85 domobrana radne bojne. Izgubljeno je 30 pušaka. 1 dočastnik straže je ranjen.

Podr. Moslavine: 25. V. kod s. Kat. Selišće i Mustafina Klada (13 i 9 km j. od Čazme) došlo je do manjih sukoba sa partizanima.[3] Neprijatelj se poslije kraće borbe povukao. Vlastiti gubitci: 2 ranjena i 2 nestala, dok neprijateljski nisu poznati.

Noću 26/27. V. odbijen je part. napadaj na posadu s. Ivanska (15 km izt. s. izt. od Čazme). 1 domobran je ranjen.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 11/1—35, k. 23a.)

[2] Akciju izvršio Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] S jednom četom Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 195 i tom V, knj. 16, izvještaj Moslavačkog NOP odreda od 13 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone i izvještaj zapovjedništva Prvog gorskog zdruga od 14 lipnja 1943 godine.

Podr. Pakraca: 25. V. u manjem okršaju s. izt. od s. Poljane (7 km izt. s. izt. od Banove Jaruge) poginula su 3, a zarobljen 1 partizan.

Podr. Psunja: U zapadnom dielu Psunj pl. nalazi se navodno partizanski logor sa oko 2.000 nasilno onovačenih osoba (izvješće povjerenika).

Podr. Požege: 27. V. između s. Vetovo i Lukač (12 i 14 km s. izt. od Požege) dielovi XVI. ustaške bojne vodili su borbu sa partizanima.[4] Vlastiti gubitci: 3 ranjena, dok neprijateljski nisu poznati.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gline: Prema izvješću V. gor. zdruga 25. V. prebacila se IV. Banijska part. brigada preko Starog Sela na Obljaj (14 i 12 km j. z. od Gline).

Istog dana kod s. Taborište (10 km s. s. z. od Gline) i Oštre Glave (2 km j. od Gline) raspršene su manje part. skupine.

Prema izvješću I. dom. zbora od 27. V. utvrđeno je jače prikupljanje part. snaga na području Cremušnica—Bović (18—14 km s. z. od Gline) i na području Klasnić—Vel. Gradac (13 km j. izt. od Gline).

Noću 26/27. V. partizani su napali s. Bučicu i Pokupsko (14 i 18 km s. s. z. od Gline). Napadaji su odbijeni.

27. V. južno od Vranograča (22 km j. z. od Gline) manji sukob razvidnica.

Podr. Like: Iz Like nema novih viesti.

Podr. Šamarice: 27. V. u razvidničkom okršaju na području s. Komogovina i Borojevići (13 km s. z. od Kostajnice) poginulo je 9 partizana.

Zrakoplovstvo: 27. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom i streljivom, te prenos ranjenika i djece iz Gospića u Zagreb.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[5]

[4] Sa dijelovima Prvog (Slavonskog) korpusa koji su čistili Požešku kotlinu. Vidi dok. br. 25, 29, 84, 85 i 86.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 186

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. O OTPORU DIJELOVA ČETVRTE NOU BRIGADE DUŽ PUTA VRATNIK—ŽUTA LOKVA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 28.5.43.	SAT I MINUT: 1115	BROJ: 161
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 28.5.43.	SAT I MINUT: 1210	BROJ: 425

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: *naš 3412 tajno*

Novosti za 25. o. m.

Jak odpor pružili partizani[2] za vrieme akcije čišćenja duž puta **Vratnik—Žuta Lokva.**

Do danas zadani gubitci neprijatelju 20 mrtvih.

Sjeveroiztočno pruge **Vrbovsko—Ogulin** kolone divizije **Macerata** dostigle dolinu **Bosiljevo** 7 km. j. i. **Vinica** stupivši u dodir sa kolonama divizije **Lombardije.**[3]

Noću 24. na 25. razbijen napad jakih partizanskih snaga na posade **Oštarije** i **Josipdol.**

Zrakoplovstvo bombardiralo zauzete postave po partizanima. Na području **Brinja** vršeno obskrbljivanje posade **Gospić.**

Broj 3458 tajno H R V O P O

P 28/V D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—16, k. 23a.

[2] Riječ je o snagama Četvrte i Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 94, 166, 167, 176, 180, 186 i 190.

[3] O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 169, 172, 175, 176, 178, 181, 184, 186 i tom V, knj. 16, izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 godine.

BR. 187

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU ŽUMBERAČKO —POKUPSKOG NOP ODREDA NA LEKENIK[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1666/tajno
U Sisku, dne 28. svibnja 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće za
28. svibanj 1943. do 18 sati

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Izvještajni odjel)
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel)

Savezno zapoviedi Op. br. 3219/tajno od 9. VIII. 1942. godine, dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba:

1. — U noći 27./28. ov. mjeseca vatreni prepad na posadu u Buševcu (26 km. s. z. od Siska) odbijen bez vlastitih gubitaka.

2. — 27. V. o. g. obkoparska sat I. gorske divizije izvršila je razviđanje iz Lekenika pravcem s. Cerja (8 km. j. z. od Lekenika) i tom prilikom u s. Cerju raspršila jednu skupinu od 25 partizana[2] i 3 jataka zarobila.

3. — U noći 27./28. ov. mj. izvršila je jedna skupina od 100 partizana[3] napad na posadu u Lekeniku (18 km. s. z. od Siska). Napad je odbijen.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—29, k. 23a.

[2] i [3] Dijelovi Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Gubitci: 1 domobran poginuo, a 2 ranjena, 1 oružnik ranjen.

4. — Razviđanje dielova u pravcu Jesenje ($5^1/_2$ km. s. i. od Krapine), bez dodira sa neprijateljem.

5. — Prema izvješću zapovjedničtva grada Zagreba nalazi se u okolini Zajezde (12 km. s. i. od Zlatara) jedna skupina partizana nepoznate jačine.

6. — Noću 27./28. ov. mj. partizani zapalili željezničku postaju Konjšćina (31 km. s. i. od Zagreba). 8 domobrana zarobljeno, a 2 su pobjegla.

7. — Noću 27./28. ov. mj. oko 300 partizana obkolili Klinča Selo, s. Podgorje i s. Okići (6 i 12 km. j. i j. i. od Samobora) i počeli kupiti sve unovačene mladiće koji su dobili poziv i odvode ih u Žumberak. 1. sat XIII. ustaške bojne upućena u potjeru.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

Bez događaja.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — Pri napadu na Bučicu 27. V. gubitci: 2 domobrana ranjena, a 3 partizana ubijena.

2. — 27. V. o. g. Razviđanje dielova V. gorskog zdruga u pravcu: Šestak Brdo—Kravarsko (5 s. i 12 s. i. od Pokupskog), bez događaja.

3. — 27. V. u 0100 sati partizani su u s. Hotnja (6 km. s. i. od Pokupskog) od unovačenih mladića odnijeli pozive a nekoliko njih sobom odveli.

4. — 28. V. o. g. Razviđanje dielova V. gorskog zdruga: — dielovi II/V. gorskog zdruga u pravcu Gladovec—Hotnja i G. Tabориšte—Pokole šuma bez događaja.

— dielovi III/V. gorskog zdruga u pravcu Glinske Poljane bez događaja.

— dielovi I/V. gorskog zdruga u pravcu Viduševca—V. i M. Solina—Pokole šuma—Rožankovići bez događaja.

1. C. — VLASTITE NAMJERE:

Prema zapovjedi I. Domobranskog zbora obkoparska sat I. gorske divizije vrši 29. V. iz Lekenika podhvat u cilju čišćenja područja s. Cerja.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

1. kombinirana sat Zagrebačke ustaške bojne 27. V. prebačena iz Zagreba u Kravarsko kao posada.

3. — OSOBITI DOGAĐAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI ČETA:

Nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)

P. 29/V D **Šteger**

BR. 188

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 28 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA CARINSKU STRAŽU U PERKOVIĆU I NA SELO NEORIĆ[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 8704
Stiglo 29 svibnja 1943—XXI

Dan i čas | odašiljanja: 28. 5. 1943 19.20
primitka: 28. 5. 1943 21.00

KOPIJA TELEGRAMA

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMANDI V ARM. KORPUSA
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 7379/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 28 SVIBNJA 1943 XXI u 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

— Nema ničeg novog da se javi.

SEKTOR »BERGAMO«:

— Partizani su napali i savladali carinsku stražu u Perkoviću (Šibenik SI—CD) zarobivši 7 hrvatskih carinika.

— Jutros su partizani napali na selo Neorić (Split UM—CD). Poslana su pojačanja iz Dicma (Split UQ—US—BU).

Ostale vijesti javiću naknadno.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

SEKTOR »ZARA«:

— U zoni Jagodnja (Novi Grad NH—NK—DH) zarobljena su i strijeljana dva ustanička jataka. Zapaljene su kuće dvojice odmetnika.

— U zoni Jankolovica (Žirje MK—CZ) uhapšeno je 5 sumnjivih lica.

SEKTOR »CELERE«:

Redovna djelatnost izviđanja i zasjeda.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

— Izvedeno je borbeno izviđanje u zoni Konoba (Šibenik RM—BZ) i Brnjak (Šibenik RM—BU). Mitraljiran je značajan pokret ljudi i stoke.

— Osuto je malim bombama naselje Široke (Šibenik RM—BS).

Nebo poluoblačno, more malo nemirno.

GENERAL SPIGO

Kopija br. 1 za Ekselenciju
„ „ 1 za Načelnika štaba
„ „ 1 za Pomoćnika načelnika štaba
„ „ 2 za Operativno odjeljenje
„ „ 1 za Obavještajno odjeljenje
„ „ 1 za Komandu kr. karabinjera
„ „ 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 189

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GRADA ZAGREBA OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR« NA JEDRILIČARSKU ŠKOLU U SV. NEDELJI[1]

BRZOGLASNO IZVJEŠĆE

TKO JAVLJA:	VRIEME		KOME SE JAVILO:
Zapovjedničtvo grada Zagreba — nadporučnik Drageljević	SATI	0900	
	DAN	29	
	MJESEC	V.	
PRIMIO: Bojnik Jelaković	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

Noćas oko 0230 sati jedna jača grupa partizana,[2] oko 200 ljudi, napala je jedriličku školu u Sv. Nedelji i istu spalila. Tamo su se nalazila 2 krilaša koji su spaljeni zajedno sa svima jedrilicama. Vojna oprema: gunjevi, odjeća i naboji odnešeni su. Posada koja je brojala oko 60 ljudi[3] odvedena je, osim 4 koji su se sakrili. Iz škole su otišli u Sv. Nedelju i iz općinske zgrade iznieli sve spise i na ulici spalili. Iz trgovine Živković odnieli su cigarete i šećer. Gradsko lječničko pomoćište opljačkano i od 2 sestre pomoćnice jedna odvedena. Od škole 1.5 km daleko nalazio se hangar koji je zajedno sa svima zgradama spaljen.

Ostalo je samo nekoliko bačava benzina koje nije spaljeno.

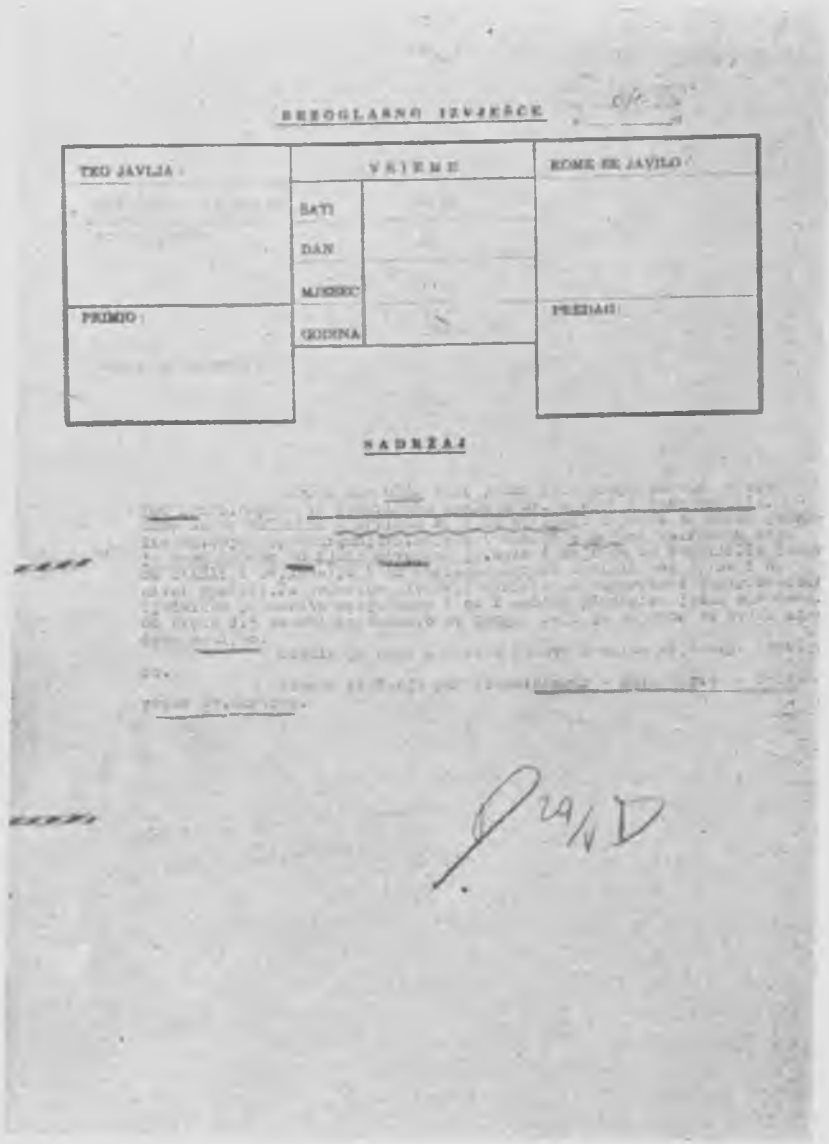
Pravac kretanja partizana: Hangar—Mala Gorica—Molvice preko Sv. Martina.

P 29/V D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—37, k. 23a.

[2] Treći bataljon Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 88, 108 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Vidi dok. br. 108, 190 i 192.

BRZOJAVNO IZVJEŠĆE

TKO JAVLJA	VRIJEME		KOME SE JAVLJA
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO	GODINA		PREDAO

SADRŽAJ

Fotokopija dokumenta br. 189

BR. 190

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR« NA JEDRILIČARSKU ŠKOLU U SV. NEDELJI I O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO U SJEVERNOJ I JUŽNOJ HRVATSKOJ[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 149

(po podatcima primljenim 29. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: Noću 27/28. V. partizani su zapalili želj. postaju Konjšćina (na pruzi Zagreb—Varaždin) i zarobili 8 domobrana.

Podr. Samobora: 28. V. iz Klinča Sela, Purgarija i Okić Grada (12, 8 i 16 km j. od Samobora) partizani su odvodili mladiće koji su pozvati u domobranstvo. Upućene su potjere.

Noću 28/29. V. partizanska skupina navodno od oko 30—40 ljudi napala je i zapalila jedriličku školu u Sv. Nedelji[2] (5 km izt. od Samobora) kao i hangare 1.5 km udaljene od škole. 2. krilaša sa jedrilicama su spaljeni. Posada od 60 momaka[3] (osim 4 koji su se sakrili) je odvedena, a vojna oprema odnešena. U općini su spalili sve spise. Po izvršenom napadaju partizani su se povukli preko s. Sv. Martin (6 km j. j. i. od Samobora).

Podr. Siska: Noću 26/27. V. u s. Hotnja (6 km s. izt. od Pokupskog) partizani su unovačenim mladićima oduzeli pozive, a nekoliko njih odveli.

27. V. u s. Cerje (7 km j. z. od Lekenika) raspršena je skupina od oko 25 partizana.

Noću 27/28. V. partizani su izvršili manji vatreni prepad na posadu s. Buševac[4] (9 km j. izt. od Vel. Gorice). Gubitaka nije bilo.

---

[1] Redakcija raspolaže primjerkom umnoženim na geštetneru. (Arhiva Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 12/1—50, k. 23a.)

[2] Napad izvršio Treći bataljon Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 88, 108, 195 i tom V, knj. 16, izvještaj Trinaeste brigade od 1 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone.

[3] Vidi dok. br. 108 i 189.

[4] Prepad izvršili dijelovi Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

Noću 27/28. V. odbijen je part. napadaj na posadu Lekenika[5] (17 km s. z. od Siska). 1 domobran je poginuo, a 2 domobrana i 1 oružnik su ranjeni.

Noću 28/29. V. između želj. postaje Odra i Vel. Gorica (na pruzi Zagreb—Sisak) partizani su minom[6] oštetili želj. prugu u dužini od 12 metara. Pruga je popravljena.

Podr. Virovitice: 28. V. kod želj. postaje Vukosavljevica (11 km s. z. od Virovitice) naišao je teretni vlak na minu. 4 vagona su izbačena, a pruga u dužini od 30 metara oštećena. Brzom intervencijom oklopnog vlaka spriječena je pljačka.

Podr. Daruvara: Noću 27/28. V. partizani su izvršili nekoliko vatrenih prepada na Daruvar.
Prema izjavi 1 zarobljenog partizana XVI. i XVII. part. brigada nalaze se u Bilo Gori, a XII. part. brigada da je otišla u iztočnu Slavoniju. Dvie bosanske part. brigade stigle su navodno u Krndiju.

Podr. Sunje: Noću 28/29. V. između želj. postaje Sunja i Šaš (na pruzi Sisak—Novska) part. su oštetili želj. prugu[7] u dužini od 70 metara i napali želj. posadu Šaš ali su odbijeni.

Podr. Novska—Okučani —Nova Gradiška: Noću 27/28. V. prigodom prolaza kroz Okučane partizani su otvorili strojničku vatru na transportni vlak. 1 ustaša je ranjen.

Iste noći između želj. postaje Rajić i Novska partizani su napali i zapalili teretni vlak. 5 vagona je izgorilo, 2 su oštećena, a 1 vagon sa streljivom je djelimično opljačkan. 1 željezničar je nestao. Upućeni oklopni vlak je rastjerao napadače.

28. V. južno od s. Gređani (16 km j. z. od Nove Gradiške) uništena je neprijateljska razvidnica. 4 partizana su poginula.

Podr. Požege: Prema izvješću II. domobranskog zbora, XII. i XVIII. part. brigada nalaze se na području oko s. Vetovo (13 km s. izt. od Požege),

---

[5] Napad izvršili dijelovi Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

[6] Minu postavila minerska grupa Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[7] Napad izvršila jedna četa Trećeg bataljona Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 104 i 195.

a slabiji iztureni dielovi doprli su do s. Venje (17 km s. izt. od Požege).

Podr. Papuk—Krndija: Na području sjevernih obronaka Papuka i Krndije sabotažna djelatnost manjih part. bandi i pljačkanje naselja.

Podr. Podravine: Noću 26/27. V. odbijen je manji part. napadaj na Podravsku Slatinu. 1 ustaša je ranjen. U Podravskoj Slatini uhićeno je 20 sumnjivih osoba.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 26. V. nastavljeno je čišćenje područja s. izt. od želj. pruge: Vrbovsko—Ogulin. Talijanske čete dostigle su tog dana područje s. Trošmarija (7 km s. izt. od Ogulina). — 27. V. nastavljen je podhvat uz neprijateljski odpor.

Noću 24/25. V. odbijeni su part. napadaji na posadu s. Oštarije i Josipdola (6 i 9 km j. izt. od Ogulina), a 27. V. na posadu s. Gomirje (5 km j. izt. od Vrbovskog).

Podr. Like: Kod Gospića je stanje nepromienjeno.

26. V. talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je područje Gospića.

Naknadno se saznaje da su prigodom napadaja na Gospić noću 2/3. V. partizani imali preko 200 mrtvih. Zbog ovoga neuspjeha kordunaški partizani, ogorčeni na ličke partizane, napustili su područje Gospića. — Kod ovog napadaja zarobljena su 1 partizanska bojna kola, 2 su onesposobljena, a 1 top punim pogodkom uništen. — Prilikom preletanja britanskih zrakoplova preko Like noću 18/19. V. isti su pored letaka spustili u okolici Brinja 2 krugovalne postaje i 2 srbska častnika sa zadaćom, da održavaju spoj sa britanskim zrakoplovima prigodom njihovog nadletanja našeg područja (izvješće pouzdanika).

26. V. talijanske čete nastavile su čišćenje područja uzduž ceste: Vratnik—Žuta Lokva (7 i 13 km izt. j. izt. od Senja) i učvrstile postave zauzete prošlih dana. — Na ovom području partizani pružaju jak odpor. 37 part. je poginulo.

Podr. Sinja: 27. V. prigodom čišćenja područja j. izt. od Sinja došlo je do sukoba između talijanskih četa i partizana. 20 partizana je poginulo, a 30 je ranjeno.

Podr. Drniša: 26. V. između želj. postaje Perković i Drniš (na pruzi Split—Knin) naišao je talijanski razviđački vlak na minu. Pruga i vlak su oštećeni. Pruga je istog dana popravljena.

Podr. Gline: 28. V. u okršaju kod Vranograča (22 km j. z. od Gline) ubijeno je 7 partizana.

29. V. u 10 sati u blizini s. Gređani (između Gline i Topuskog) napadnut je iz zasjede samovoz[8] u kojem su se nalazili general Brozović, zapovjednik I. dom. zbora, njegov glavar stožžera pukovnik Klišanić te glavnostožerni podpukovnik Lalić, zapovjednik V. gor. zdruga. Pukovnik Klišanić i podpukovnik Lalić kao i pratnja (1 roj na teretnom samovozu) su zarobljeni, dok se je general Brozović sretnim slučajem spasio i vratio u Glinu. Potankosti još nema.

Podr. Bihaća: 28. V. u razviđačkom okršaju kod s. Vaganac (15 km s. z. od Bihaća) poginula su 3 partizana.

Zrakoplovstvo: 28. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom i streljivom, posadu Vel. Kladuše streljivom i prevezlo ranjenike iz Gospića u Zagreb.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[9]

[8] Napad izvršio Prvi bataljon Banijskog NOP odreda sa četom »Matija Gubec«. Vidi dok. br. 104.

[9] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 191

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA ZA OSLOBOĐENJE PUTA KARLOBAG—OŠTARIJE—GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN:29.5.43. SAT I MINUT: 1152	BROJ: 189
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN:29.5.43. SAT I MINUT: 1543	BROJ: 442

S A D R Ž A J

Ž U R N O!

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL ZAPOLI GOSPIĆ

SPOJ: —.—.—.—.

Kolona **Kuraja**[2] krenula 28. V. u 23 sata iz **Lukovog Šugarja** preko **Velebita** na prostor **Brušane**, veza sa kolonom ovom do 29. u 10 sati još nema.

Grupa **Karlobag**[3] kreće 29. poslije podne radi zauzimanja polaznog položaja za napad koji će uslijediti 30. V. u svanuće, sa ciljem ovladivanja položaja **Vrata** — k. 729 — k. 927 — k. 1091 — k. 686.

Zapoli da izvjesti da li je uhvaćena veza sa kolonom **Kuraja** i na koji će način pomoći rad grupe **Kuraja.**

U 11 sati naknadno javljeno da je **Kuraja** dostigao **Goli Vrh—Kameni Klanac** jugozapadno od **Brušana**.

Broj 3480 tajno. H R V O P O.

P 29/V D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—30, k. 23a.

[2] i [3] O ovim akcijama vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 165, 179, 191, 193, 195, 197 i 199.

BR. 192

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. O UGROŽENOSTI PRUGE SISAK—ZAGREB I O NAPADU DIJELOVA BANIJSKOG NOP ODREDA NA PRATNJU ZAPOVJEDNIKA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA GENERALA BROZOVIĆA[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. br. 1674/taj.

U Sisku, dne 29. svibnja 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće IDZ. do 18. sati za 29. V.

1. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA. — (Operativni odjel)

2. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA. — (Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Gl. stožera Op. br. 3214/taj. od 9. VIII. 1943. predlaže se sliedeće dnevno izvješće:

1. KRATKA OCIENA SITUACIJE

Sve jača djelatnost partizana na želj. prugu Sisak—Zagreb, uslied čega je osobito noćni promet otežan.

Noćni promet na ovome dielu bezuvjetno je potrebno osigurati ili obustaviti.

Područje oko Gline i Topuskog sasvim insurgirano manjim i većim skupinama partizana, uslied čega je i promet ugrožen.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje 1. pješ. divizije:

Bez događaja.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—17, k. 23a.

Operativno područje grada Zagreba:

1. — 28. ov. mj. u 23.00 sati naišao je na minu vojni transportni vlak između V. Gorice i Zagreba. 1 vagon oštećen, promet nije bio prekinut.

2. — 29. V. o. g. u 02,30 sati jedna partizanska skupina upala je u Sv. Nedelju[2] (14 km z. od Zagreba) bez ikakvog odpora.

Sve državne zgrade zapalili, 2 zrakoplovna spremišta, 2 zrakoplova i sve jedrilice. U općini zapalili spise, pomoćno liečilište zapalili i sve liekove odnieli. 1 autobus zapalili a 1 osobni samovoz sa sobom odveli.

Gubitci u ljudstvu: 4 častnika, 70 učenika jedriličarske škole i ciela straža od 30 domobrana.

3. — Prema izvješću zapovjednika Samoborskog odsjeka, iz Slovenije prebacuju se jače partizanske skupine između državne granice i Plešivice, sa namjerom da se prebace u Zagorje.

4. — U noći 28/29. ov. mj. partizani izvršili napad na želj. postaju Budinšćina[3] (11 km. s. z. od Zlatara) — odbijen.

Operativno područje V. Gorskog Zdruga:

1. — 29/V. o. g. izvršena su razviđanja — bez događaja.

2. — 29. V. oko 10,00 sati jedna partizanska skupina[4] izvršila je napad iz zasjede na pratnju zapovjednika IDZ. generala Brozovića, na cesti između Gline i Topuskog kod s. Gređana (6 km. j. z. od Gline). Zapovjednik zbora g. Brozović spasio se je, a zarobljeni su iz pratnje: glavnostožerni pukovnik g. Klišanić (glavar stožera IDZ) i pukovnik Lalić, zapovjednik V. gorskog zdruga, 25 domobrana i 3 vozača samovoza.

Koliko se saznalo zarobljenici su odvedeni preko s. Skele — s. Bulinac vjerovatno prema Klasniću.

Po odobrenju Gl. stožera zamjenik zapovjednika V. gorskog zdruga podpukovnik Brkić izvjestio je da će večeras odpočeti pregovori.

1. C. — ./.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJI VLASTITIH ČETA:

I. domobranska jurišna bojna stigla je 28. V. o. g. u 23.30 sati u Sisak gdje je smještena.

3. — Nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P. 30/V D

---

[2] Ovo uporište je napao i zauzeo Treći bataljon Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 88, 108, 189, 190 i 195.

[3] Napad izvršila Zagorska četa iz sastava Kalničkog NOP odreda.

[4] Prvi bataljon Banijskog NOP odreda sa četom »Matija Gubec«. Vidi dok. br. 104 i 190.

BR. 193

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 29 SVIBNJA 1943 GOD. O PRELASKU KOLONE KURAJA SA PAGA U LUKOVO ŠUGARJE I BOMBARDOVANJU PROKIKA I ŽUTE LOKVE[1]

18 E / 3 — Inc./2/A

TELEGRAM

Dan i čas | otpreme | prijema: 29. V. 43 23.10 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8771
Stiglo 30 svibnja 43—XXI

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI II ARMIJE
i radi znanja:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6852/op.

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 29 SVIBNJA 43 — XXI

AKTIVNOST USTANIKA:

Javlja se: u zoni Poljana (XL—AV) prisutna je partizanska formacija sa 2 topa maloga kalibra, sa minobacačima 81 i 45; da na 28 o. m. male grupe prešle su preko mosta Kovačevići (XI—AX).

Obavještajci tvrde da partizani koji su primjećeni u zoni Krasno (ZT—GM), Oltare (ZP—G*Q*), o čemu telegram 6794 od 27 o. m., pripadaju I udarnoj brigadi i da ljudi naoružani mitraljezima drže kotu 1065 (Lumbarda) (ZP—G*Q*).

DIVIZIJA »RE«:

O patroliranju i zasjedama, o čemu telegram 6819 od 28 o. m., nema što da se javi.

Prilikom čišćenja u zonama ispred naših položaja nađena su još 4 leša partizana, jedan minobacač od 45 mm i 6 pušaka, koje su ostavili partizani prilikom napada, o čemu telegram 6794 od 27 o. m.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Noću uoči 29. o. m. ustanici su napali naše položaje na koti 824[2] (ZR—GZ) i nakon dvočasovne borbe, otprilike, napad je bio potpuno odbijen.

Naši gubici: 11 ranjenih, protivnički nisu provjereni.

Nastavljaju se odbranbeni radovi u zoni Melnice.

U toku su akcije većih patrola i zasjeda u zonama ispred sektora Krivi Put.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Noću uoči 29. o. m. akcije u cilju ometanja protiv garnizona Delnice, bez posljedica.

31 bat. »Macerata«, XVI »M« i ustaški bataljon uz pomoć M. V. A. C. izvršili su čišćenje[3] u zoni Ogulin—Krpelj (XT—XV—AT), Carevo Polje (XV—AN), Sv. Arhanđel (XT—AN), Stražbenica (XR—AN), Veljun (XR—AP). Naknadno će se javiti vijesti koje nisu još stigle.

XIV OBALSKA BRIGADA: Karlobag:

Kolona »Kuraja«,[4] koja se iskrcala sinoć 28 o. m. u 23 časa u Lukovo Šugarje (XP—EZ) dolazeći iz Paga, popela se noćas na planinski lanac Velebit.

Jutros 29 o. m. u 10.35 časova radio je javio da je stigla do zone Goli Vrh, Kameni Klanac (XR—FG); docnije nema vijesti.

V GRUPACIJA GRAN. STRAŽE (G. A. F.):

Jedinica garnizona Gerovo (VH—BN) izvršila je izviđanja u zoni Brezovici—Skednari (VK—BN); nema šta da se javi.

Jedna patrola prilikom pretraživanja u zoni Kukuljanovo (UM—AV) pucala je na sumnjiva lica, koja su se dala u bjekstvo ostavivši sanitarni materijal.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Jučer, 28 o. m., bombardovane su Prokike, Žuta Lokva (ZT—GZ), brdo Hum (KI—AL). Obasipani su malim bombama i mitraljirani ljudi i komora na koti 527 (ZV—GZ), na Prokikama i na koti 455 (KI—AF).

Protuavionsko dejstvo pogodilo je avion.

Naknadno će se javiti vijesti o rezultatima zadataka izvršenih danas, 29 o. m., koje nisu još stigle.

General SCUERO 20102905

---

[2] O napadu na ovu kotu vidi dok. br. 94.

[3] O ovoj akciji vidi dok. br. 100.

[4] O ovoj koloni vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 165, 169, 179, 191, 193, 195, 197 i 199.

BR. 194

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA BULINAC[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN:30.5.43.	SAT I MINUT: 0845	BROJ: 192
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN:30.5.43.	SAT I MINUT: 0939	BROJ: 450

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: .—.—.—.—.—.

Od 2315 sati jaki neprijateljski napadaji na Bulinac.

Neprijatelj je raspolagao teškim bacačima.

Točnijega još ništa nije poznato.

Posada pripada prvoj pješačkoj diviziji.

Zbog stanja pred vlastitim postavima, susjedna njemačka bojna I/135 mogla je pružiti pomoć samo manje djelove.

Njemačka bojna I/130 bez 1 sati napustila **Đulavec** i **Pivnicu** te vlakom prebačena u **Zagreb.**

Jedan vod jedne sati prve bojne IV. g. z. iz **Lipika** u **Badljevinu.**

Treći sat prve bojne IV. g. z. iz **Badljevine** u **Daruvar.**

Op. broj 1549 taj. G O R D I V.

P. 30/V **D**

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—7, k. 23a.

BR. 195

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU OSAMNAESTE NO BRIGADE NA KUTJEVO[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 150

(po podatcima primljenim 30. V. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: Noću 28/29. V. odbijen je part. napadaj na želj. postaji Budinšćina[2] (na pruzi Zagreb—Varaždin).

Podr. Zagreba: Noću 28/29. V. između želj. postaje Odra i Vel. Gorica naišao je stroj vlaka na minu.

Podr. Samobora: Prema izvješću zapovjednika Samoborskog odsjeka između drž. granice i Plešivice prebacuju se jače part. skupine iz Slovenije sa namjerom prelaza u Zagorje.

Noću 28/29. V. prigodom napadaja na jedriličku školu u Sv. Nedelji (Dnevno izvješće br 149) partizani[3] su odveli 4 častnika. 70 učenika jedriličke škole i stražu do 30 domobrana.

Podr. Sunje: Noću 28/29. V. između želj. postaje Sunja i Šaš (na pruzi Sisak—Novska) naišao je oklopni vlak na minu.[4] 2 vagona su iskliznula.

Podr. Nove Gradiške: 29. V. kod s. Gređani (16 km j. z. od Nove Gradiške uhvaćeno je 6 partizanskih teklića.

Podr. Požege: Noću 28/29. V. jake part. snage (navodno XII, XVII i XVIII. part. brigada) napale su navodno Kutjevo[5] (18 km s. izt. od Požege).

---

[1] Redakcija raspolaže sa primjerkom umnoženim na geštetneru pod reg. br. 13/1—33, k. 23a.

[2] Napad izvršila Zagorska četa iz sastava Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 191.

[3] Treći bataljon Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 88, 108, 189, 190, 192 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[4] Minu postavila jedna četa Trećeg bataljona Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 104 i 190.

[5] Napad na ovo uporište izvršila Osamnaesta NO brigada, dok je Dvanaesta NOU brigada držala zasjedu prema Požegi, Pleternici i Kuli. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Četvrte divizije od 2 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

B. b. spojevi su prekinuti. Prema zrakoplovnom razviđanju 29. V. u 9 sati proizlazi da je napadaj odbijen. — Ustaška bojna iz Jakšića (6 km s. izt. od Požege) upućena prema Kutjevu dostigla je 29. V. poslie podne Ferovac Mjr. (4 km j. j. z. od Kutjeva). Neprijatelj navodno bježi pred ovom bojnom na sjever, a neprijatelj pred Kutjevom povukao se u obližnju šumu. — Jedna sat XVI. ustaške bojne koja se uspjela probiti prema Ferovac Mjr. pretrpila je navodno visoke gubitke, među kojima i zapovjednik bojne ustaški satnik Delija.

Iste noći palo je u Požegu 6 granata iz part. bacača sa postava Sv. Jelena (2 km j. od Požege). Žrtava nema.

Podr. Broda: Noću 28/29. V. 8 km izt. od Broda naišao je talijanski vlak sa cisternama na minu. Stroj i 5 vagona su se prevrnuli.

Podr. Bilo Gore: 29. V. prigodom nasilnog razviđanja jedne njemačke bojne iz Vel. Pisanice i Vel. Grdevca (15 i 12 km s. z. od Grubišnog Polja) kod s. Sibenik. Cremušina i Marinove Kose (10—12 km s. od Grubišnog Polja) došlo je do sukoba sa dielovima XVI. part. brigade. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 6 ranjenih, a neprijateljski: 55 mrtvih i mnogo ranjenih. Plien: 1 strojopuška, 6 pušaka i streljivo.

Podr. Moslavine: Noću 28/29. V. partizani su opljačkali s. Kat. Selišće, M. Ludina i G. Vlahinićka[6] (23, 21 i 18 km s. z. od Kutine).

Iste noći kod želj. postaje Deanovec (6 km j. izt. od Ivanić Grada) partizani su zarobili i razoružali obhodnju želj. stražarske bojne jačine 25 domobrana.[7] Potjere su upućene.

Naknadno se saznalo da su part. 21. V. prilikom bombardiranja s. Mali Prokop (8 km s. z. od Garešnice) imali velike gubitke. 13 kola ranjenih prebačeno je u Papuk Pl.

Podr. Daruvara: Noću 23/24. V. prigodom napadaja na s. Končanicu (12 km s. z. od Daruvara) partizani su pretrpili velike gubitke.

---

[6] i [7] Napad izvršile dvije čete Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 185 i tom V, knj. 16, izvještaj Moslavačkog NOP odreda od 13 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like: 28. V. odpočeo je podhvat na području Gospić—Karlobag[8] radi olakšanja posade Gospića i uzpostave prometne veze između Karlobaga i Gospića.

Kolona bojnika Kuraja krenula je 28. V. u večer iz Lukovo Šugarje (14 km j. izt. od Karlobaga) preko Velebita na područje Brušane (10 km j. z. od Gospića) i dostigla 29. V. u 11 sati Goli Vrh i Kameni Klanac (3 i 4 km j. z. od Brušana).

Skupina Karlobag pošla je 30. V. zorom u napadaj na prevoj Vrata (6 km izt. od Karlobaga), a posada Gospića iztog dana u 5.30 sati u napadaj na vis Oštra i Debelo Brdo (4 km z. z. i 5 km z. od Gospića). 30. V. u 6 sati poslije kraće borbe zauzet je vis Oštra.[9]

Podr. Perkovića: 26. V. prigodom part. napadaja na mostobran kod Perkovića poginula su 2, a ranjeno 30 partizana.

Podr. Sinja: 27. V. između Splita i Sinja partizani su oštetili želj. prugu. Kvar je istog dana popravljen.

Podr. Gline: Koliko se do sada saznalo zarobljenog[10] glavnostožernog pukovnika Klišanića i Lalića partizani su odveli preko s. Skela i Bulinca (5 i 7 km j. z. od Gline) vjerovatno prema s. Klasnić (12 km j. izt. od Gline).

Zrakoplovstvo: 29. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom i hranom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(M. P.)[11]

---

[8] O ovoj akciji vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 165, 169, 179, 191, 193, 197 i 199.

[9] Ove položaje branila je Treća NOU (Deveta) i Druga NOU brigada Šeste divizije. Vidi dok. br. 101 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Prvog korpusa od 6 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[10] O ovom zarobljavanju vidi dok. br. 104, 190 i 192.

[11] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 196

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU OSAMNAESTE NO BRIGADE NA KUTJEVO[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Broda	DAN:30.V.43.	SATI MINUT: 2102	BROJ: 359
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB I	DAN:30.V.43.	SATI MINUT: 2210	BROJ: 785

Ž U R N O!

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ:—.—.—.—.—.

S A D R Ž A J

Dnevni izvještaj, za 29. svibnja 1943 godine.

U **Srijemu** bez osobitih događaja.

U **Slavoniji** u noći 28. na 29. svibnja 1943. **Kutjevo navodno** napadnuto od tri komunističke brigade.[2]

Brzoglasni spojevi prekinuti.

Prema zrakoplovnom razviđanju 29. svibnja 43. u 0900 proizlazi da je napad odbijen.

XXXVI. ustaška bojna iz **Jakšića** 7 si. **Požega** upućena prema **Kutjevu** i dostigla oko 1730 **Ferovac** Mjr. 15 si. Požega.

Neprijatelj navodno bježi pred ovom bojnom na sjever, a neprijatelj pred **Kutjevom** povukao se u obližnju šumu.

Jedna sat XVI. Ustaške bojne je uspjela probiti se prema **Ferovac** Majuru i pretrpjela navodno visoke gubitke, među njima zapovjednik bojne ust. satnik **Dvellia.**

Ukupne snage neprijatelja oko **Kutjeva** broje oko 3000 ljudi, t. j. 12, 17 i 18 komunistička brigada.[3]

29. svibnja 43. u 0200 palo na **Požegu** 6 granata iz komunističkog bacača sa postava **Sv. Jelena,** k. 397, dva i pol j. **Požega.**

Žrtava nema.

32 pj. divizija: Uporište Branjevo. 21 j. **Bijeljina.** od **Zvornika** odsječeno, što otežava obskrbu.

Upućena bojna iz Bijeljine za popravak stanja.

4. pj. divizija, bez osobitih događaja.

Op. broj 489 tajno. P 30/V **Đ** II. D. S.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13 1—28, k. 23a.

[2] i [3] O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 195 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Desete NO divizije od 8 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

BR. 197

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG OPERATIVNOG ZAPOVJEDNIŠTVA ZA LIKU OD 30 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ PUTA KARLOBAG—OŠTARIJE — GOSPIĆ[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 30.5.43.	SAT I MINUT: 2335	BROJ: 96
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 31.5.43.	SAT I MINUT: 0805	BROJ: 462

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL i HRVOPO SUŠAK

SPOJ:.—.—.—.—.

30. o. m. izvršen izpad u pravcu **Brušana.**

Brušane zauzete u 1530 sati.[2]

Tu je izpostavljen i neposredan dodir sa grupom **Kuraja.**[3]

Borba je vođena na **Debelom Brdu, Oštri,** kod **Ličkog Novog** i kod **Brušana.**[4]

Jačina neprijatelja oko jedne brigade,[5] koja se poslije neuspjeha povukla u smjeru **Divosela.**

Gubitci: Vlastiti 5 mrtvih, 21 ranjenih.

Neprijateljski 47 mrtvih nabrojanih i neprijatelju zarobljene 2 strojnice, 4 strojopuške, 30 pušaka, dosta streljiva i jedan povoz sa poljskim kuhinjama pun hrane sa 400 obroka.

Namjera za sutra: akcija duž puta **Brušane—Oštarije** sa ciljem probiti se do **Oštarija** i čistiti zemljište od odmetnika.

Op. broj 250 tajno. Z A P O L I.

P 31/V D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—31, k. 23a.

[2] O zauzimanju ovog uporišta vidi dok. br. 103 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Prvog korpusa od 6 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] O ovoj grupi vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 165, 169, 179, 191, 193, 195 i 199.

[4] O ovim borbama vidi dok. br. 101 i 103.

[5] Riječ je o Trećoj NOU brigadi. Vidi dok. br. 101 i 102.

BR. 198

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU ŽUMBERAČKO —POKUPSKOG NOP ODREDA NA SIGNALNU STANICU U SV. KLARI[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
Op. br. 1695/taj.
U Sisku, dne 31 svibanj 1943

Tajno!

Predmet: Dnevno izvješće I. dom. zbora za 31. V. 1943. do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (operativni odjel).
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (izvještajni odjel).

Savezno zapovijedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1943. godine, dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000).

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb:

1. — 31. V. ove god. u 02.00 sati skupina partizana, oko 200 napala je svjetlometnu bitnicu u Sv. Klari[2] (6 j. od Zagreba).

Gubitci: 3 domobrana nestala, sa upravljačkog stalka skinuti dalekozori. Na svetlometu polupali stakla.

2. — 31. V. oko 00.30 sati partizani napali su Ludbreg, upotrievši jedan bacač. Napad odbijen bez gubitaka.

3. — 31. V. između postaja Ćukovec i Ludbreg, radnici uklonili minu, koja je bila postavljena između tračnica i pragova.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1—41, k. 23a.

[2] Napad izvršio Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 16, izvještaj Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. — Noću 30/31. o. mj. partizani razorili su prugu između Križevaca i Koprivnice kod s. Majurca i između postaje Sokolovca i Mučne na dva mjesta. U Majurcu partizani uništili su i b. b. uređaj. U toku današnjeg dana pruga je popravljena.

2. — U s. Kapeli (13 km. i. od Vrbovca) noću 30/31. ovog mjeseca partizani su ubili jednog oružnika i skinuli nekoliko domobrana.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

Jedinice V. gor. zdruga u toku današnjeg dana vršile su razviđanja bez događaja.

1. — C — ./.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

1. — 30. V. o. mj. 2 pohodni sat 1. pješ. pukovnije upućen je u Markovac (6 s. i. i. od Bjelovara).

2. — XXXVII ustaška bojna:

2. sat u Kloštar (26 s. i. od Bjelovara) i 3. sat u Pitomaču (7 j. i. od Kloštra).

3. — 13. sat 2 p. pukovnije iz Zagreba u D. Stubicu (19 s. od Zagreba).

3. — ./.

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera
bojnik (Šteger)
Šteger

BR. 199

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. O BORBI DUŽ PUTA KARLOBAG—OŠTARIJE—GOSPIĆ[1]

18—E
3

Predmet: wt

Dan i čas | otpreme: 31 V 43 20.20 č. | prijema: 31 V 43 23.40 č.

TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8895
Stiglo 1. VI. 43.

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 6921/op. —

NOVOSTI U 18 ČASOVA DANA 31 SVIBNJA

AKTIVNOST USTANIKA:

Iz dokumenata nađenih kod ubijenih partizana u zoni Goljak (ZR—GZ) i Cvitovac (ZR—GU) potvrđuje se prisutnost II bataljona Četvrte brigade i III bataljona Prve brigade u tom mjestu.

DIVIZIJA »RE«:

O patroliranju, o kome telegram 6885 od 30 o. m., nema šta da se javi.

Noću uoči 31 o. m. paljba, u cilju ometanja, protiv naših položaja na koti 824 (V. Goljak) (ZR—GZ), bez posljedica.

Ustaška patrola prilikom izviđanja u zoni Iličići (ZP—AD) sukobila se i natjerala u bjekstvo partizansku patrolu. Hrvati nisu imali gubitaka; kod protivnika provjeren je 1 mrtav.

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Prilikom izviđanja u zoni Kurozeb (ZP—PU) nije bilo traga partizanima.

U toku je akcija većih patrola u zoni ispred sektora Krivi Put. — Nastavljaju se radovi oko pojačanja u Melnicama.

DIVIZIJA »MACERATA«:

Noću uoči 31 o. m. vatra, u cilju ometanja, protiv uporišta Delnice, bez posljedica.

Prekid željez. pruge, o kome telegram 6865 od 30 o. m., bio je opravljen.

XIV OBALSKA BRIGADA:

Karlobag: Jutros 31 o. m. bataljon domobrana zauzeo je mjesto Baške Oštarije (XI—EI) i okolne kote i nije naišao na otpor.

Kolona »Kuraja«[2] u pokretu je iz Brušana prema Baškim Oštarijama.

Naknadno će se javiti vijesti.

Jedinice se pojačavaju za odbranu klanca Vrata i Baških Oštarija.

Jablanac: Partola hrvatske žandarmerije upućena u pravcu Dundovića Podkuk (ZL—FB) bila je izložena čistim rafalima iz automatskog oružja u blizini naselja.

Hrvatski gubici: jedan ranjen i dva nestala, koje treba smatrati da su poginuli.

U cilju odmazde vršena je artiljerijska paljba na naselje Dundovići.

OSTALI SEKTORI:

Normalna aktivnost patrola i zasjeda.

AKTIVNOST AVIJACIJE:

Jučer, 30 om., u saradnji sa operacijom trupa bombardovani su ili obasipani malim bombama ili mitraljirani: Vrebac (MK—FI), Ostrovica (MH—FN), Plantaža (KI—FN), Baške Oštarije (XL—FL), zona klanca Vrata (XL—FI), Sušanj (ZI—FI), Ledenik—Kućište (XI—FL), Plaški—Drežnica (ST—AL) i radionica kod ZL — 13 AN 31 na putu Jasenak—Novi.

Izvršeno je snabdijevanje namirnicama garnizona Gospić vazdušnim putem.

Protivavionska akcija pogodila je tri aviona.

---

[2] O ovoj koloni vidi dok. br. 101, 102, 103, 146, 158, 165, 169, 179, 191, 193, 195 i 197.

Danas. 31 o. m., nastavljeno je sadejstvo sa kolonama koje operišu u zoni Vrata.

Naknadno će se javiti o rezultatima izvršenih zadataka, o čemu nisu stigle vijesti.

GENERAL SCUERO 19503105

Prep.

1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
2 Operativ.odjelj.
1 Inform. odjelj.
1 Komandi kr. karab.
1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 200

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 31 SVIBNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA NEORIĆ[1]

18 E
6

Inc/2/D

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 8837
Stiglo 31 svibnja 1943—XXI

Dan i čas | otpreme prijema: 31/5/43-XXI 3.15

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMANDI V i VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 7454/op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 30 SVIBNJA 1943 U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA:

— Primjećena je jaka banda partizana u zoni istočno od Perkovića (Šibenik SI—CD), koja ima namjeru da napadne naše garnizone u Vrpolju (RM—CD) i Perkoviću. Izgleda da partizanske formacije koje su ranije primjećene u zoni sjeverozapadno od Trogira (SR—BN) imaju namjeru da napadnu spomenuto mjesto.

SEKTOR »BERGAMO«:

— Uslijed napada na Neorić (Split UM—CD), o čemu je javljeno u izvještaju od 28 ovog mjeseca, jedinice M. V. A. C. i hrvatske jedinice poslane kao pojačanje sukobile su se sa grupama partizana raspoređenim za odbranu kote 603 (UO—CD) i nagnale ih u bjekstvo sudjelovanjem naše artiljerije. Gubici M. V. A. C.: jedan mrtav i jedan ranjen;

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

partizanski gubici: 9 mrtvih utvrđeno. Zaplijenjene su 3 puške, 300 metaka i 15 ručnih bombi.

U blizini Sutivana (Omiš UK—BD) uhapšeno je jedno sumnjivo lice. Kod Proseka (Omiš US—BU) partizani su istrgli otprilike 200 metara šine na željezničkoj pruzi za Sinj. Osposobljavanje pruge predviđa se za sutra, 31 o. m.

SEKTOR »ZARA«:

— Formacije M. V. A. C. »Dinara«, nastavljajući akciju o kojoj je javljeno jučer 29 ovog mjeseca, dostigle su jučer Jelino Polje. (Knin TL—DT); glavnina M. V. A. C. ide prema Pečencima (Drvar TN—DT) gdje su primjećene grupe ustanika.

Za vrijeme zasjede na drumu Ervenik (Knin RK—DP) — Kistanje (Šibenik RH—DE) — Radučić (Knin RQ—DH) uhapšeno je 5 sumnjivih lica.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

Izvršeno je borbeno izviđanje, osipanje malim bombama i mitraljiranje u zoni sjeverno od Šibenika i Marine (SI—BN). Bomb. u zoni Radošić (TI—TL—BU) i Lećevica (TI—TL—BZ).

Izvedeno je izviđanje i veza na drumu Obrovac (Novi Grad ON—DV) — Knin i veza sa zadarskim ostrvima.

Nebo vedro, more mirno.

GENERAL SPIGO

Kopije:

— 1 za Ekselenciju — 1 za Načelnika štaba
— 1 za Pomoćnika nač. štaba — 2 za Operativno odjeljenje
— 1 za Telegrafsko odjeljenje — 1 za Obavještajno odjeljenje
— 1 za kr. karabinjere

REGISTAR

A

Alan — 134, 135, 142;
Aleksandrovac — 254;
Alilovac — 254;
Antić Vicko — 24, 52, 175;
Antičević Ante — 182;
Antolović Josip — 53, 67, 165;
Apatovac — 331, 339, 345, 384, 389;

B

Babić Petar-Pepo — 44;
Babin Potok — 443;
Babina Rijeka — 89, 361;
Backović Aleksandar — 201;
Bace Maks — 216, 218;
Baćindol — 466;
Bačkovica — 348, 357;
Bačkovica Š. — 425;
Bagat Vlado — 216, 218;
Bajić Gojko — 288;
Bajt Janko — 53;
Bakarić Vladimir — 83;
Bakića Selo — 360;
Bakrač Đuro — 88, 90;
Balinac — 413, 419;
Baltića' Br. — 419;
Banija (predeo) — 79, 81, 117;
Bani (s.) — 423;
Banova Jaruga — 51, 452;
Barani (s.) — 326;
Baretići (s.) — 329;
Barić Draga — 395, 396;
Barilović — 129, 130;
Basta Milan — 280, 283, 294, 297, 299;
Bastaji (V. i M.) — 233, 234, 243, 474, 475, 476;
Baške Oštarije — 102, 122, 152, 183, 229, 280, 281, 282, 293, 296, 302, 319, 330, 337, 341, 346, 363, 367, 390, 394, 395, 396, 437, 438, 443, 493, 503, 506, 507;
Bataljon prvi Banijskog NOP odreda — 21, 208, 209, 304, 492, 495;
Bataljon drugi Banijskog NOP odreda — 21;
Bataljon treći Banijskog NOP odreda — 18, 21, 307, 499;
Bataljon četvrti Banijskog NOP odreda — 21;
Bataljon prvi Četvrte banijske NO brigade — 88, 89, 338, 346;
Bataljon drugi Četvrte banijske NO brigade — 88, 89, 358, 360;
Bataljon treći Četvrte banijske NO brigade — 89, 350, 361, 366, 490;
Bataljon prvi Druge NOU brigade — 134, 144, 172, 220, 228, 229, 235, 304;
Bataljon drugi Druge NOU brigade — 134, 144, 172, 235, 239, 302, 303;
Bataljon treći Druge NOU brigade — 134, 144, 172, 220, 229, 235, 296, 304;
Bataljon četvrti Druge NOU brigade — 134, 144, 172, 183, 235, 239, 251, 303;
Bataljon prvi Četvrte NOU brigade — 16, 34, 35, 190, 285, 286;
Bataljon drugi Četvrte NOU brigade — 16, 34, 190, 285, 286, 472;
Bataljon treći Četvrte NOU brigade — 189, 285, 286, 287, 288;
Bataljon četvrti Četvrte NOU brigade — 16, 189, 285;
Bataljon prvi Pete NOU brigade — 108;
Bataljon drugi Pete NOU brigade — 108;
Bataljon treći Pete NOU brigade — 108;
Bataljon četvrti Pete NOU brigade — 108;
Bataljon prvi Devete NOU brigade (Treće brigade) Šeste divizije — 101, 239, 296, 302;
Bataljon drugi Devete NOU brigade (Treće brigade) Šeste divizije — 206, 296;
Bataljon treći Devete NOU brigade (Treće brigade) Šeste divizije — 239;
Bataljon prvi Dvanaeste NOU brigade — 64, 162, 163, 164;
Bataljon drugi Dvanaeste NOU brigade — 64, 162, 163, 164;

Bataljon treći Dvanaeste NOU brigade — 64, 65, 163, 164;
Bataljon četvrti Dvanaeste NOU brigade — 64, 65, 67, 162, 163, 164;
Bataljon prvi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 30, 265, 266;
Bataljon drugi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 31, 265, 266;
Bataljon treći Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 31, 265, 266, 312, 486, 489, 495, 499;
Bataljon prvi Četrnaeste NO brigade — 230;
Bataljon treći Četrnaeste NO brigade — 230;
Bataljon prvi Petnaeste NO brigade — 250;
Bataljon drugi Petnaeste NO brigade — 37, 94, 222, 316;
Bataljon treći Petnaeste NO brigade — 222;
Bataljon prvi Šesnaeste NO brigade — 125, 126, 127, 196;
Bataljon drugi Šesnaeste NO brigade — 126, 127, 196, 197;
Bataljon treći Šesnaeste NO brigade — 125;
Bataljon prvi Sedamnaeste NO brigade — 74, 75, 77, 154, 196, 197, 232, 242, 243;
Bataljon drugi Sedamnaeste NO brigade — 74, 76, 77, 154, 196, 197, 232, 233, 242, 243, 455;
Bataljon treći Sedamnaeste NO brigade — 74, 75, 76, 77, 154, 197, 232, 233, 243, 455;
Bataljon prvi Osamnaeste NO brigade — 68, 69, 71;
Bataljon drugi Osamnaeste NO brigade — 68, 69, 71;
Bataljon treći Osamnaeste NO brigade — 58, 68, 70, 104, 382;
Bataljon prvi Dvadeset i prve NO brigade — 245;
Bataljon drugi Dvadeset i prve NO brigade — 245;
Bataljon treći Dvadeset i prve NO brigade — 245;
Bataljon prvi Kalničkog NOP odreda — 52, 147, 148, 149, 150, 151, 232, 233, 269, 271, 331, 337, 345, 352, 357, 382, 384, 390, 398, 399;
Bataljon drugi Kalničkog NOP odreda — 146, 147, 148, 151, 269, 331, 345, 352, 357, 365;
Bataljon treći Kalničkog NOP odreda — 42, 149, 151, 389;
Bataljon prvi Kordunaškog NOP odreda — 128, 130;
Bataljon drugi Kordunaškog NOP odreda — 129;
Bataljon treći Kordunaškog NOP odreda — 80, 128, 189;
Bataljon četvrti Kordunaškog NOP odreda — 129;
Bataljon peti Kordunaškog NOP odreda — 129;
Bataljon prvi Ličkog NOP odreda — 81, 135;
Bataljon drugi Ličkog NOP odreda — 135;
Bataljon treći Ličkog NOP odreda — 120, 135, 283;
Bataljon prvi Moslavačkog NOP odreda — 27, 29, 30, 52, 182, 202;
Bataljon drugi Moslavačkog NOP odreda — 27, 202, 203, 376, 391;
Bataljon prvi Žumberačkog NOP odreda — 31, 32;
Bataljon drugi Žumberačko-pokupskog NOP odreda — 473, 479;
Bataljon »Matija Gubec« — 144;
Bataljon »Ognjen Prica« — 101, 318;
Bataljon prvi Čehoslovački Treće operativne zone — 23;
Bataljon »Ljubica Gerovac« Prvog NOP odreda Pete operativne zone — 284, 285, 286, 363;
Bataljon drugi Prvog NOP odreda Pete operativne zone — 138;
Bataljon protiv pete kolone Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske — 247;
Batnoga — 105;
Bazova Gl. (k. 772) — 237, 238, 258, 262;
Bedenička — 337;
Bednja (r.) — 149, 379;
Begovac — 37, 109;
Begovo Brdo — 114;
Bekteže — 46, 236, 257, 257, 260, 261;
Belinić Marko — 31, 33, 42, 116, 270;
Bihać — 81, 118, 133, 200, 205;
Bijela — 58, 376, 382;
Bilaj — 93, 292;
Bil. Novo Selo — 183;
Bilinovac (Brdo) — 477;
Bilo (k. 675) — 257;
Bilo (k. 830) — 74, 153, 403, 407;
Bilo Gora — 145, 146, 148, 149, 150, 267, 269, 270, 271, 272, 345, 347, 352, 357, 382, 416, 452, 453, 465, 490;
Biokovo — 218;
Bižić Dušan — 191;
Bjeliševac (s.) — 257;
Bjelovac — 361;
Bjelovar — 29, 365;
Blanuša Ilija — 40;
Blata — 37, 109;

Blažević Jakov — 144;
Blažević Mihajlo — 201, 286;
Blaževići (s.) — 189, 363, 459;
Blinja — 409;
Blinjski Kut — 88, 338, 346, 358, 360;
Boban — 405;
Bobare — 425;
Bobetko Mijo — 53, 173, 246;
Boboljuske — 82;
Bodegraji — 400;
Bogdanić (s.) — 239, 281, 295, 299, 302, 303;
Bogdanović Gedeon-Geco — 234, 259, 309;
Bogdanović Jovan — 52, 175;
Bojna — 105;
Bokane — 69;
Bokane St. — 57, 58, 65, 68, 70;
Borki (G. D. i Sr.) — 350, 382, 431;
Borojević (s.) 361, 362, 419, 426, 468, 475, 480;
Borovik (s.) — 425;
Bos. Bojna — 180. 181;
Bos. Novi — 117, 133;
Bos. Petrovac — 118, 133, 229;
Bos. Grahovo — 43, 79, 249, 441, 468;
Bosanac Krsto — 53;
Bosiljevo — 80, 116, 188, 230, 275, 346, 366, 377, 417, 433, 458, 470, 474;
Bošt (s.) — 346;
Bović (s.) — 210, 279, 384, 450, 457, 480;
Božava — 423, 430;
Božović Boro — 80;
Božović Vlado — 192, 289;
Bračevci — 408;
Branjevo — 502;
Bratiškovci — 327;
Brđani — 88, 346, 358;
Breberina Miško — 85;
Bresarić — 397;
Brestovac — 30, 407, 408, 412;
Breznica Đakovačka — 332, 408;
Breznica Našička — 358, 365;
Brezovac — 345;
Brezovica — 31, 32;
Brezovica (kod Krapine) — 450, 465;
Brbinj (s.) — 406, 430;
Brigada prva NOU »Tone Tomšič« — 33;
Brigada druga NOU »Matija Gubec« — 28, 31, 33;
Brigada treća NOU »Ivan Cankar« — 33, 406;
Brigada čehoslovačka NO »Jan Žiška« — 24;
Brigada druga NO »Braće Radića« — 42. 149;
Brigada prva NOU (lička) Šeste divizije — 97, 98, 100, 102, 119, 121, 169, 172, 184, 185, 189, 191, 221, 248, 340, 353, 390, 394, 477, 481;
Brigada druga NOU Šeste divizije — 97, 98, 99, 100, 121, 142. 143, 220, 235, 280, 281, 282, 299, 316, 318, 340, 501;
Brigada treća NOU Šeste divizije — 280, 281, 282, 293, 298, 299, 302, 303, 304, 319, 503;
Brigada četvrta banijska NO Hrvatske — 88, 114, 156, 158, 179, 180, 181, 208, 209, 210, 248, 276, 279, 361, 401, 402, 404, 406, 409, 411, 413, 418, 419, 457;
Brigada četvrta kordunaška NOU Osme divizije — 8, 9, 11, 13, 15, 22, 34, 36, 38, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 119, 169, 184, 185, 188, 221, 248, 284, 316, 340, 471, 477, 481;
Brigada peta NOU Osme divizije — 37, 108, 119, 219;
Brigada šesta NOU Trinaeste primorsko-goranske divizije — 84, 119, 138, 169, 184, 185, 186, 219, 231, 248, 275, 329, 414, 415, 420, 421;
Brigada osma krajiška NOU — 106, 114, 156, 157, 158, 179, 180, 181, 208, 209, 210, 276, 279, 401, 418, 457;
Brigada deveta NOU (Treća) Šeste divizije — 80, 84, 98, 99, 100, 102, 119, 121, 134, 142, 143, 172, 221, 316, 340, 501;
Brigada dvanaesta NOU Četvrte divizije — 50, 55, 57, 64, 103, 126, 127, 162, 193, 194, 195, 197, 198, 236, 253, 254, 255, 258, 260, 262, 388, 389, 391, 466, 499;
Brigada trinaesta proleterska NOU »Rade Končar« — 28, 30, 33, 41, 79, 115, 265, 312, 486, 489;
Brigada četrnaesta NO — 79, 185, 186, 187, 189, 219, 230, 231, 248, 301, 346, 371, 408, 425, 431, 432, 459;
Brigada petnaesta NOU (Treća) Osme divizije NOV i PO Hrvatske — 8, 9, 10, 16, 22, 36, 38, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 118, 200, 204, 222, 301. 308, 316, 319, 340, 370, 441;
Brigada šesnaesta NO Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske — 51, 55, 56, 68, 103, 104, 125, 194, 198, 388, 453, 500;
Brigada sedamnaesta NO Desete divizije — 51, 55, 56, 60, 68, 73, 103, 104, 125, 126, 153, 194, 195, 198, 232, 237, 242, 256, 257, 258, 309, 444, 453, 474, 475, 476;

Brigada osamnaesta NO Četvrte divizije — 51, 55, 57, 68, 103, 194, 195, 198, 236, 253, 255, 259, 260, 262, 381, 386, 387, 466, 499, 502;
Brigada dvadeset prva NO Desete divizije — 173, 237, 245, 256, 257, 258, 290;
Brinjani (s.) — 365;
Brinje — 79, 80, 139, 169, 170, 171, 185, 186, 248, 294, 353, 425, 481;
Brkić Duško — 24, 52, 174, 175, 176, 177, 182, 238;
Brlog — 139, 140, 190, 191, 393, 434, 473, 478;
Brnjak — 485;
Brod Moravice — 230, 328, 447, 454;
Broz Josip-Tito — 232, 309;
Brozović (general domobr.) — 307, 492, 494, 495;
Brusić (bojnik) — 362, 411, 420;
Brušane — 39, 100, 102, 296, 298, 303, 330, 341, 346, 390, 394, 438, 493, 503, 507;
Bučica (G. i D.) — 207, 208, 209, 226, 235, 249, 276, 279, 380, 456, 457, 465, 467, 473, 474, 480;
Bučje — 46, 406, 408;
Bučka — 32;
Bučko Kamensko — 50, 58;
Budak — 9, 16, 17, 62, 91, 92, 95, 281;
Budim (k. 289) — 389, 391, 434;
Budinšćina — 424, 435, 495, 499;
Buhač — 106;
Bujavica — 439;
Bukov Vrh (s.) — 328;
Bukovlje — 179;
Bukvik — 58, 69, 70;
Bulat Rade — 33, 116, 166, 202, 264, 274;
Bulinac — 348, 357, 360, 376, 397, 495, 498;
Bunjevci (s.) — 109;
Buševec (Buševac) — 482, 489;
Bušinja Vas — 31;
Butković Dolac — 443;

C

Caprag — 88, 338, 360, 403, 409;
Car Petar — 53;
Cardelli Giuseppe (ital. potporučnik) — 472;
Carevdar — 337, 402, 439;
Carevo Polje — 109, 300, 497;
Carska Kuća — 394;
Cazin — 419;
Cerje — 360, 482, 483, 489;
Cerovac — 129;
Cerovnik — 109;
Cetingrad — 105, 106, 129, 156, 157, 179, 180, 392, 418, 419;
Cicvare — 425;
Cikote — 425;
Cista vidi Čista;
Cović Petar — 101;
Cremušina — 500;
Cremušnica — 450, 480;
Crivac (s.) — 211, 212;
Crna Mlaka — 349;
Crna Vlast — 84;
Crni Dabar — 152;
Crni Kal — 139, 191;
Crni Laz — 364;
Crni Potok — 157;
Crni Vrh (k. 805) — 57, 64;
Crni Vrh (k. 1133) — 189;
Crnobrnja Miloš — 54, 174, 246;
Cvetković Marijan — 52, 256;
Cvitovac — 353, 459, 472, 506;

Č

Čabar — 364;
Čađavac — 147, 348, 349, 357, 453, 455;
Čađavica (r.) — 165;
Čaglin — 46;
Čaporice — 398;
Čarvanj — 334;
Čazma — 201, 202, 203;
Čelopek (k. 528) — 177, 200, 225, 250, 319;
Češljakovci — 255;
Četekovac — 377, 398, 440;
Četvrtkovac (s.) — 419;
Čista — 215, 344, 357, 358, 368;
Čukovec (Ćukovec) — 345, 450, 465, 504;

Ć

Ćeralije — 46, 55, 56, 57, 58, 65, 68, 69, 70, 381;
Ćetković Marijan — 128;
Ćetković Vlado — 13, 15, 38, 96, 111, 226, 227, 301;
Ćorković Dušan — 54, 269, 273;
Ćurkovac (šuma) — 208;

D

Dakić Milisav — 85;
Dalmatinski Varoš — 105, 106;
Damjanović Branko — 135, 152;
Damjanović Damjan — 135, 152;
Daruvar — 51, 103, 232, 242, 243, 345, 376, 382, 398, 444, 490, 498;
Dasović Martin — 115;
Deanovec — 500;

Debelo Brdo (k. 698) — 295, 302, 303, 501, 503;
Debelo Brdo (kod Pađena) — 335;
Debonis (general) — 438;
Dedin — 472;
Delnice — 364, 497, 507;
Demonja Nikola — 53, 74, 234, 244;
Des. Degoj — 208;
Desnica Branko — 44;
Dicmo — 484;
Dijanović Tomo — 315;
Dimnjačar (kurir) — 249, 276;
Dišnik — 365;
Divizija četvrta NOV i PO Hrvatske — 45, 52, 55, 68, 79, 82, 103, 125, 130, 153, 161, 168, 193, 202, 236, 253, 257, 259;
Divizija šesta NOV i PO Hrvatske — 8, 9, 14, 16, 22, 38, 80, 83, 84, 85, 87, 95, 96, 97, 112, 119, 120, 121, 133, 142, 143, 144, 152, 172, 183, 204, 205, 220, 228, 235, 239, 280, 289, 292, 315, 316, 318, 329, 336, 340, 344, 378;
Divizija osma NOV i PO Hrvatske — 7, 13, 22, 34, 36, 80, 83, 84, 85, 91, 108, 118, 119, 138, 142, 157, 189, 222, 226, 284, 289, 300, 308, 315, 318, 319, 336, 340, 344;
Divizija deveta dalmatinska NOV i PO Hrvatske — 211, 217, 218;
Divizija deseta Prvog slavonskog korpusa — 42, 52, 174, 202, 236, 242, 245, 256, 258, 261, 290, 309;
Divizija trinaesta (primorsko-goranska) NOV i PO Hrvatske — 32, 41, 80, 134, 137, 138, 142, 169, 170, 184, 219, 230, 248, 275, 294, 301, 310, 328, 459, 472;
Divjake (s.) — 328;
Divoselo — 40, 330, 503;
Dobra (r.) — 186, 231;
Dobrica — 139, 284, 285, 287;
Dobrić — 61, 72;
Dobričić Pero — 164;
Dobrljin — 361, 388;
Dobrosavljević Rade — 85;
Dolenje Radulje — 32;
Doljani — 31;
Doljanovac — 253;
Domagović — 436, 439;
Došeni (s.) — 280, 281, 293;
Dotlić Dušan — 134;
Drača Jovan — 174;
Draganići — 265;
Drage — 31;
Dragojlov (general) — 333, 336, 338, 347, 351, 358, 366, 378, 383, 388, 390, 392, 400, 404, 409, 413, 418, 421, 426, 432, 437, 441, 449, 454, 468, 475, 476, 480, 492, 501;
Dragović — 46;
Drapšin Nada — 49;
Drapšin Petar — 52, 54, 62, 73, 174, 175, 176, 177, 182, 199, 238;
Drava (r.) — 272;
Drenovača — 81, 83, 135, 144;
Drenjski Slatnik — 408;
Drežnica — 192, 434, 459;
Drmeljevo — 180;
Drniš — 492;
Drobnjak Ilija — 74;
Dubranec — 352, 357;
Dubrave (G. i D.) — 186, 353, 408, 412, 478;
Duga Resa — 129, 440;
Duga Rijeka — 331, 339, 345, 348, 357;
Dulibica — 330;
Dulić Đuro — 53;
Dundovića Podkuki — 507;
Dundovići — 507;
Dvor na Uni — 18, 21, 347;

Đ

Đaferović Br. — 181;
Đakovo — 408, 436;
Đulavec (Miokovićevo) — 57, 64, 162, 194, 232, 234, 242, 243, 386, 387, 474, 475, 476, 498;
Đurđenovac — 425;
Đurišić (s.) — 164;

E

Egić Dušan — 136;
Erdetski Lekenik — 479;
Ervenik — 510;

F

Feričanci — 432;
Ferovac mjr. — 261, 291, 500, 502;
Fužine — 467;

G

Gakovo — 479;
Garešnica — 29, 30;
Garić (šuma) — 27;
Gejkovac — 105, 106, 107, 157, 180;
Generalski Stol — 185, 186;
Giordano Mario (ital. potporuč.) — 478;
Gladovec — 360, 457, 483;
Glavičani — 18, 21, 349, 350;
Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 18, 27, 41, 45, 50, 79, 81, 114, 115, 116, 128, 136, 156, 179, 184, 193, 217, 219, 230, 247, 248, 250, 275, 276, 294, 304;

Glavni štab NOV i PO Slovenije — 116;
Glina — 81, 179, 208, 209, 304, 307, 346, 380, 401, 402, 409, 436, 441, 449, 450, 467, 494;
Glinica — 105, 179, 180, 181;
Glinska Poljana — 380, 483;
Globočec — 450, 465;
Globornica (r.) — 371;
Glogovica — 417;
Gloria (ital. general) — 330;
Goli Vrh (k. 1451) — 493, 497, 501;
Golo Brdo (s.)—254, 255;
Golo Brdo (brdo) — 398;
Golubovec — 435, 439;
Goljak V. (k. 824) — 138, 185, 190, 221, 235, 285, 286, 287, 288, 289, 328, 353, 472, 477, 506;
Gomirje — 80, 186, 219, 230, 231, 248, 431, 459, 460, 478, 491;
Gora (s.) — 209, 380;
Gorička (s.) — 21;
Gornja Motičina — 417;
Gornja Vas — 32, 33, 416;
Gornja Vlahinićka — 500;
Gornje Jesenje — 475, 483;
Gornje Sredice — 475;
Gornje Zdelice — 352;
Gornji Daruvar — 398;
Gorski Kotar — 80, 230;
Gospić — 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 22, 34, 36, 39, 40, 62, 63, 80, 82, 84, 87, 91, 92, 95, 96, 97, 98, 102, 117, 118, 121, 122, 133, 134, 135, 143, 144, 152, 172, 183, 205, 221, 228, 229, 235, 239, 240, 250, 251, 252, 280, 282, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 302, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 329, 333, 336, 337, 340, 344, 346, 350, 358, 364, 367, 370, 372, 377, 383, 390, 392, 395, 396, 400, 404, 408, 412, 413, 421, 432, 434, 436, 437, 438, 443, 448, 454, 468, 474, 476, 480, 491, 492, 493, 501, 503, 506, 507;
Gošnjak Ivan — 45, 178, 321;
Goveđe Polje — 455, 466;
Grabičani — 149;
Grabrk (s.) — 231;
Grabrovec — 28;
Gračac — 448, 470, 474;
Gračanica (s.) — 208;
Gračenica — 203;
Gradac (Našički) — 377, 417;
Gradec — 465, 466;
Gradusa (V. i M.) — 361, 409;
Grana — 148;
Grbić Čedo — 53, 67, 165;
Gređani — 304, 307, 350, 490, 499;
Gređani (kod Topuskog) — 492, 495;
Gregurovec — 439;
Grižane — 329;
Grmoščica (k. 240) — 331;
Grubišno Polje — 350, 388, 407, 444;
Grupa NOP odreda Dalmacije — 82, 211, 217;
Gusti Rastik — 58;

H

Hađer — 380, 450;
Hagenj — 384;
Hanzi Josip — 23;
Hapel Franc — 14;
Hercegovac-Trnovitica (ž. st.) — 29, 435, 436;
Holjevac Većeslav — 45, 321;
Horvat Josip — 151, 168, 270, 274;
Horvati (s.) — 453, 456;
Hotnja — 483, 489;
Hrvatski Blagaj — 419;
Hrvatski Leskovac — 453;
Hrvatsko Selo — 402;
Hudovljani — 345;
Hum (k. 863) — 109;
Hum — 55, 56, 60, 65, 68, 125, 153, 162, 163, 164, 165, 194, 197, 381, 382, 386, 387, 388, 391, 404;
Hvar — 448, 463, 476;

I

Iličići — 363, 371, 414, 415, 478, 506;
Ilovačak — 457;
Inkret Franc — 52;
Ivan Brijeg — 69;
Ivanaševac — 57, 69;
Ivančec — 331, 345;
Ivanin Dvor — 345;
Ivanković Gajo — 48, 55, 56, 59, 76, 182, 236, 255;
Ivanovo Selo — 397;
Ivanska — 202, 479;
Ivanščica — 150, 151, 166, 273, 376, 379, 424, 449, 456;
Izačić — 200, 225;

J

Jablanac — 22, 229;
Jabučnik — 69;
Jadrići — 369;
Jagodnje — 485;
Jakovci — 46;
Jakšić (s.) — 237, 257, 261, 500, 502;
Jandrić Dušan — 21, 307;
Jandričevo Br. — 419;
Jankolovica — 485;
Jankovac (s.) — 255;
Janić Vjekoslav — 204;

Janić Vlado — 52, 175;
Janja Lipa — 436;
Janjić (četn. major) — 51;
Jasenovo Brdo — 348;
Jastrebarsko (Jaska) — 27, 28, 265, 266;
Javor (k. 710) — 262;
Javoranj (G. i D.) — 18, 349, 350;
Javornik V. — 58;
Jelino Polje — 429, 510;
Jelisavac — 358;
Jergović Ivan-Ivo — 53;
Jerković Mato — 52, 130, 176, 291;
Jesenice (kod Splita) — 212;
Jesenovac — 348, 357;
Jezerane — 80, 295, 408;
Ježevo — 376, 379;
Joka Milan — 24, 53, 74;
Joka Petar — 21;
Jorgić — 60, 74, 78;
Josipdol — 80, 109, 472, 481, 491;
Jovanić Đoko — 87, 102, 113, 122, 137, 142, 143, 173, 206, 229;
Jovanić Slava — 14;
Jovanović Aleksandar — 53;
Jovanović Bogdan — 53;
Jugorje — 28;

K

Kajderovac (brdo) — 257;
Kalinovica — 265;
Kalničko Gorje — 330;
Kalnik — 147, 149, 269, 270, 273, 330, 337, 338, 344, 347, 352, 359, 379, 383, 449;
Kalje — 406;
Kam. Most — 105, 114, 128, 157, 158, 179, 410;
Kamanje — 407;
Kameni Klanac (k. 1430) — 493, 497, 501;
Kamenita (k. 367) — 400;
Kamenski Šušnjari — 46, 50;
Kamenski Vučjak — 332;
Kamensko — 135, 459;
Kamešnica — 463;
Kaniška Iva (s.) — 30;
Kaniža Gosp. — 8;
Kapela (s.) — 148, 351, 352, 357, 365 505;
Kapovac (k. 792) — 237, 258, 263;
Kaptol — 46, 253, 254, 291, 440, 474;
Karas Gnjaco — 85;
Karas Milutin — 157;
Karlobag — 8, 22, 79, 80, 81, 84, 87, 98, 100, 102, 117, 121, 133, 134, 135, 142, 143, 152, 178, 183, 221, 228, 280, 282, 292, 293, 295, 296, 298, 316, 318, 319, 329, 332, 341, 342, 364, 366, 367, 371, 377, 383, 390, 394, 395, 396, 408, 421, 437, 438, 443, 469, 478, 493, 501, 503, 506;
Karlovac — 27, 28, 33, 79, 81, 129, 152, 227, 230, 350, 370;
Karlovčić (s.) — 400;
Kaštel Gomilica — 211;
Kaštel Lukšić — 211;
Kaštel Sučurac — 211;
Kat. Selišće — 479, 500;
Kekić (s.) — 92;
Kerestinec — 265;
Kezele Slavko — 204;
Kihalac — 360, 404;
Kirin Grad — 450;
Kistanje — 510;
Kladnjice — 326;
Kladuša (V. i M.) — 105, 106, 114, 117, 129, 156, 157, 158, 179, 180, 410, 411, 413, 418, 419, 426, 436, 441, 449, 454, 468, 492;
Klaić Miloš — 169, 170;
Klanac — 22;
Klen Drago — 164;
Kleut Petar — 18, 38, 44, 107, 114, 161, 181, 210, 279;
Klinča Selo — 483, 489;
Klis — 334;
Klišanić (pukovnik) — 339, 349, 352, 360, 380, 458, 492, 495, 501;
Klokočica (k. 743) — 237, 262;
Kljake (s.) — 211;
Klokoč — 157;
Kloštar Ivanić — 29;
Ključ — 118, 133;
Ključ (Novi Marof) — 379;
Kljuka (šuma) — 28, 41;
Knebl Franc — 53;
Knezovljani — 338, 361;
Knežević Rade — 52;
Knin — 220, 350, 390, 429, 441, 448;
Kobiljača (k. 194) — 208;
Kofler Franjo — 48, 55, 236;
Kolakovica — 205, 239;
Kolarevo Selo — 203;
Kolaruša (šuma) — 376;
Kometnik — 61, 66, 72, 74, 77, 78;
Komogovina — 333, 361, 366, 409, 468, 475, 480;
Kompolje — 139, 185, 393;
Končanica — 243, 244, 444, 453;
Konoba (zaselak) — 485;
Konjsko (s.) — 354, 390, 394;
Konjščina (G. i D.) — 483, 489;
Kopčić Brdo — 30, 203;
Koprivnica — 145, 146, 166, 267, 268, 331, 402, 457;

Korana (r.) — 129;
Kordun (predeo) — 79, 81, 117, 129, 346;
Korenica — 14, 135;
Koreničani — 233, 234;
Korpus prvi bosanski NOU — 218;
Korpus prvi NOV i PO Hrvatske — 13, 22, 36, 39, 43, 62, 79, 83, 87, 88, 91, 94, 97, 108, 117, 121, 128, 133, 142, 143, 144, 152, 169, 170, 172, 183, 200, 204, 205, 220, 222, 226, 228, 235, 239, 247, 250, 289, 292, 295, 297, 298, 300, 302, 308, 315, 512;
Korpus prvi slavonski NOV i PO Hrvatske — 173, 174, 176, 182, 202, 236, 256, 259, 290, 309, 480;
Kosanović Božo — 187;
Kosanovići — 442;
Kosinj (G. i D.) — 191;
Kostajnica — 88, 419;
Kostreši — 89;
Košute — 405, 412, 413;
Kotari — 384;
Kovačević Gojko — 54;
Kovačević Veljko — 141, 188, 231, 276, 311;
Kozjak — 211;
Kragojevina — 59, 60, 66, 71, 75;
Kraguj (s.) — 386, 388;
Krajačić I. Josip-Joca — 78, 155, 182;
Krakar (s.) — 231;
Kraljeva Dol. — 429;
Krapina — 166;
Krasica — 414;
Krasno — 414, 477, 496;
Krašić (s.) — 399;
Kravarsko — 479, 483;
Kreča Dušan — 74;
Kričke — 440;
Krivaj — 30;
Krivi Put — 117, 137, 138, 184, 185, 186, 188, 189, 219, 221, 275, 329, 346, 353, 367, 371, 378, 390, 393, 394, 408, 420, 421, 433, 441, 460, 471, 507;
Križevci — 145, 146, 267, 268, 331, 457;
Križpolje — 185;
Krka (r.) — 28;
Krndija (pl.) — 490, 491;
Krpelj (pl.) — 230, 497;
Krstatice — 216;
Krstinja — 107, 157;
Kućevica — 377;
Kućiš Stjepan — 148, 168, 269, 273;
Kućišec Anđelko — 65;
Kučine — 368;
Kukić Miloš — 14, 36;
Kukuljanovo — 497;
Kukuruzari — 89, 361;
Kula — 46, 236, 237, 257, 261, 290, 291;
Kulen Vakuf — 134;
Kunić Selo — 109;
Kupa (r.) — 28, 208, 230, 231, 330;
Kupjak — 332, 364;
Kuprešanin Milan — 170, 177;
Kuraj (bojnik) — 395, 396, 437;
Kurozeb — 507;
Kutina — 203, 381;
Kutjevačka R. — 260, 261;
Kutjevo — 46, 236, 237, 256, 257, 258, 259, 261, 290, 291, 476, 499, 500, 502;
Kuzma — 61, 64, 66, 162, 163, 164, 194, 399, 403;

L

Lađena (Makarska) — 398;
Lađevac — 400;
Lalić (pukovnik) — 457, 492, 495, 501;
Lamza Zlatko — 49;
Lapac (G. i D.) — 83, 134, 135, 172, 235;
Lapat — 108;
Lazina — 352, 436;
Lećevica — 510;
Ledenik (s.) — 354, 390, 394, 434;
Lekenik — 332, 352, 403, 447, 482, 490;
Leskovec — 337;
Lešće (Ličko) — 142;
Lešće — 28, 32;
Levinovac — 194;
Lič — 434;
Lič. Jesenica — 37, 109;
Ličina Sveto — 12;
Lički Novi — 39, 63, 97, 100, 121, 134, 153, 183, 282, 293, 295, 298, 299, 302, 303, 316, 415, 503;
Lički Osik — 23, 91, 92, 96, 136, 142, 281;
Ličko Petrovo Selo — 177, 200, 225, 250, 319, 426, 439, 441;
Lijevi Štefanki — 339, 344, 349, 380;
Lika (predeo) — 79, 81, 136;
Lika (r.) — 92, 93, 95, 135, 280, 282, 299;
Lipik — 345, 452, 498;
Lipnica — 457;
Lipovljani — 416;
Lisičine — 64, 162, 163, 164, 194, 386, 389;
Livađani — 345, 440;
Livno — 463;
Lokve — 364, 443;
Lom (k. 883) — 153;
Lovča — 361, 362;
Lovinac — 43, 79, 142;
Lovreč — 215;

Lovrenčević Mato — 48, 59, 182;
Lovrentovec (s.) — 149;
Lozovac — 335;
Ludbreg — 145, 147, 149, 267, 268, 331, 345, 380, 387, 504;
Luka (Dugi Otok) — 406;
Lukač — 480;
Lukov Dol — 188, 230, 275, 433, 459, 467;
Lukovo Šugarje — 228, 296, 493, 496, 497, 501;
Lusa — 415;
Lutoč (k. 695) — 233;

Lj

Ljubelj (k. 558) — 384;
Ljubošina — 187, 442, 459;
Ljubljana — 41;
Ljuština Pero — 45;

M

Macute — 58, 69, 70, 71, 76, 153;
Mačkovac — 190;
Madžarović Miloš — 288;
Maglajlić Ekrem — 77, 155, 233, 244;
Majur — 89;
Majurec — 268, 439, 465, 466, 505;
Makarska — 215;
Mala Ludina — 500;
Mala Velika — 254, 255;
Male Dungere — 57, 69;
Mali Popovac — 65, 389;
Mali Prokop — 500;
Malić Vrh — 329;
Maljković Petar — 21, 307;
Mamula Bogdan — 315;
Mandić (s.) — 335;
Mandić Jovica — 148;
Manojlović Miloš — 269, 273;
Manola Srećko — 161;
Maovce — 429;
Marina — 510;
Marinbrod — 380, 402;
Marinković Jovo-Ivo — 53;
Marinova Kosa — 500;
Markoci Marko — 168;
Martin Brod — 82;
Martin Lug — 208;
Martinović Mile — 18, 36, 169, 170;
Matauli (k. 269) — 237, 258, 263;
Matetić Vladimir-Vlado — 31, 33, 41, 116, 145, 267;
Mečenčani — 89, 366;
Medak — 84, 136, 142, 143, 172, 206, 229;
Medveđak — 138, 189, 190, 275, 285;
Medveđak (k. 740) — 430;
Međedi — 109;
Međumajdan — 366;
Međurić — 398;
Meja-Gaj — 329;
Mekinjar — 135;
Melnice — 329, 353, 472, 507;
Metlika — 28;
Mihailović Draža — 351;
Mihaljevo Br. (k. 275) — 57, 58, 68, 69, 70;
Mikašinović Simo — 37;
Mikleuš — 57, 440;
Mila Glav. (brdo) — 478;
Milešina — 422, 423;
Milić Feđa — 54, 173;
Milković Milovan — 288;
Miljković Huska — 181;
Miščević Mihajlo — 53, 77, 243;
Mitić Ranko — 44, 90, 114, 161, 181, 210, 279;
Mitrovac — 237, 257, 262;
Modruš — 80, 186, 248, 295;
Mogorić — 135;
Mokro Polje — 335;
Molvice — 486;
Morović — 389;
Moseć — 212;
Moslavina (predeo) — 27, 41, 264;
Mosor — 218, 327, 463;
Mraclin — 331;
Mrđa Simo — 134;
Mrkopalj — 442, 443;
Mrzli Dol — 393;
Muć — 343, 432;
Mučna Rijeka — 453, 457;
Mudrići — 109, 346;
Munjava — 109, 415, 472;
Musulinski Potok — 442;
Mustafina Klada — 479;
Mušaluk — 62, 91, 93, 281;
Mutak Vladimir — 54, 182;

N

Narta (s.) — 420;
Našice — 51, 237, 258, 261, 309;
Nemčevec — 447;
Nenezić M. Radojica — 52, 74, 78, 155, 175, 243, 259;
Neorić — 454, 484, 509;
Netretić — 377;
Nikolić Marko — 53;
Noskovci (s.) — 420;
Nova Bukovica — 398;
Nova Gradiška — 417, 454;
Novalja — 341;
Novčica (r.) — 9, 16, 34, 98, 280, 292;

Novi Karlovci — 400;
Novi Marof — 143, 149, 267, 331, 376, 380, 382, 383, 402, 420, 457;
Novković Momčilo — 303;
Novo Čiče — 352, 357;
Novo Mesto — 27, 32, 33;
Novo Selo — 32, 33,
Novska — 29, 51, 431, 490;

O

Obljaj — 157, 158, 480;
Obrov (k 539) — 58;
Obrova Šuma — 407, 465;
Obrovac — 43, 79, 172, 510;
Obrovo — 332;
Očura — 450, 465;
Odra — 473, 490, 499;
Odred NOP banijski Unske operativne grupe — 18, 105, 106, 156, 158, 208, 210, 247, 276, 304, 347, 349, 384, 401, 404, 410, 413, 416, 418, 419, 457, 494;
Odred NOP biokovski — 215, 217, 398;
Odred NOP cetinski — 212, 217, 357, 358, 405, 412, 413;
Odred NOP sjevernodalmatinski — 79, 118, 135, 211, 217;
Odred NOP kalnički — 28, 29, 33, 42, 145, 146, 147, 149, 166, 167, 202, 264, 267, 270, 271, 273, 330, 331, 337, 351, 365, 376, 379, 380, 383, 389, 399, 407, 412, 439, 449, 450, 453, 457, 465, 495, 499;
Odred NOP karlovački — 79, 219, 247, 249, 276;
Odred NOP kordunaški — 105, 109, 118, 128, 138, 156, 158, 179, 180, 247, 276, 308, 450, 457;
Odred NOP moslavački — 28, 29, 33, 42, 167, 201, 202, 264, 269, 271, 379, 435, 436, 444, 453, 455, 466, 479, 500;
Odred NOP lički — 79, 118, 120, 135, 220, 303;
Odred NOP splitski — 211, 217, 334, 408, 433;
Odred NOP prvi Treće operativne zone — 55, 58, 245;
Odred NOP drugi Treće operativne zone — 55, 58;
Odred NOP žumberačko-pokupski — 28, 29, 30, 32, 33, 42, 43, 116, 266, 331, 358, 447, 449, 450, 456, 479, 482, 490, 504;
Ogulin — 79, 81, 109, 117, 133, 187, 219, 226, 227, 230, 248, 370, 412, 424, 425, 432, 433, 439, 440, 443, 447, 454, 478, 491, 497;
Ogulinski Hreljin — 220, 424, 425, 431, 432;
Okić Grad — 483;
Oklinak (k. 886) — 28;
Okoli (s.) — 29;
Okučani — 51, 377, 391, 440, 452, 490;
Oltare — 140, 414, 477, 496;
Omanović Hamdija — 44;
Omiš — 334, 351, 468;
Operativni štab unske grupe NOV i PO Hrvatske — 43, 44, 104, 114, 118, 156, 157, 179, 207, 226, 235, 247, 276, 301, 392, 401, 419, 456, 465, 473;
Operativni štab »Gacka« — 169, 170, 177, 190, 219, 220, 248, 284, 286;
Operativni štab za sektor Gospić — 280, 292, 295, 297, 298, 302;
Opsenica Stevo — 153, 184, 229, 242, 280, 283, 294, 297, 304;
Orahovica — 237, 257, 467;
Oreščanin Bogdan — 295;
Orišje — 472;
Orlić Petar — 101;
Orljavac — 447;
Orozović Rajo-Brko — 58, 243;
Osijek (kod Ludbrega) — 345;
Osmanagić (pukovnik) — 398;
Osoje (k. 181) — 451;
Ostojić Dušan — 164;
Ostrovica — 63, 93, 507;
Oštarije — 443, 472, 481, 491;
Oštra — 39, 97, 134, 281, 283;
Oštra (k. 798) — 97, 98, 100, 205, 295, 298, 299, 302, 303, 316, 501, 503;
Oštra Glav. (k. 220) — 480;
Oštrc G. — 31, 32;
Oštrik (brdo) — 464;
Otešica (r.) — 282;
Otišić — 432;
Otočac — 13, 20, 93, 95, 110, 139, 140, 178, 184, 185, 191, 221, 248, 294, 329, 353, 415;

P

Pađene — 335;
Pag (Otok) — 228, 294, 332, 341, 342, 363, 364, 496;
Pakrac — 51, 345;
Pakrani — 358;
Palešnik — 431, 436;
Panjani — 89;
Papuk Pl. — 51, 237, 350, 382, 491, 500;
Paripović Mile — 155;
Pašići (s.) — 464;
Pašin Potok (s.) — 106;
Paški Kanal — 448;

Paučje — 332, 417;
Pavelići (s.) — 138, 189;
Pavičić Ivan — 385, 386;
Pavičić Milan — 40;
Pazarište G. — 22;
Pecorella (ital. poručnik) — 471;
Pećigrad — 419;
Pečenci — 310;
Pekin Dolac — 371;
Pensići — 422, 429;
Perjasica — 380, 388;
Perković (s.) — 343, 484, 492, 501, 509;
Perušić — 38, 91, 122, 135, 136;
Petkovača (šuma) — 365;
Petkovec — 384, 389;
Petlova Noga (Pjetlova Noga) — 57, 64, 164;
Petrinci — 89;
Petrinja — 81, 88, 403, 409;
Petrov Vrh — 58;
Petrov Vrh (k. 697) — 237, 258, 263;
Petrova Gora — 130, 180, 401, 409;
Petrović Nikola — 288;
Petrović Pero — 288;
Piljenice — 431, 436;
Pirovište — 229;
Pištenik — 37, 109, 320;
Pitomača — 416;
Pivnica — 64, 103, 163, 386, 498;
Plantaža (kod Smiljana) — 205, 239, 240, 250, 251, 292, 318;
Plaška Glav. — 37;
Plaški — 15, 36, 37, 79, 80, 108, 109, 110, 248, 300, 301, 308;
Plavča Draga — 128;
Plavno — 429, 430;
Plazibat Marko-Mošo — 154;
Plemenitaš (s.) — 230;
Pleševica (k. 1125) — 430;
Plešivica (k. 780) — 495, 499;
Pleternica — 236, 237, 258, 261;
Plješevica — 82;
Podgorje — 254, 466;
Podgrad — 28;
Podoštra — 316;
Podrav. Slatina — 55, 58, 64, 70, 104, 194, 197, 381, 382, 386, 387, 400, 491;
Podravina — 270, 272;
Podvinje — 417;
Podzvizd — 180;
Pokole (šuma) — 208, 360, 380;
Pokrovnik — 212;
Pokuplje — 116;
Pokupsko — 207, 360, 457, 467, 480;
Polojski Varoš — 105;
Poljakovci — 466;
Poljana (kod Banove Jaruge) — 480;
Poljana (kod Gomirja) — 460, 496;
Poljanak — 308;
Ponikve — 230, 275, 417;
Popara Uroš — 53, 72, 262;
Popinovac — 180;
Popovača — 29, 381;
Popović Brdo (s.) — 458;
Popović Vlado — 52, 176, 177, 199, 202;
Popovići (s.) — 31;
Popovo Selo — 275;
Posavina (predeo) — 201;
Posavski Bregi — 466;
Potočani — 233;
Prečec — 391, 397;
Pregrada — 465;
Prekrižje — 28, 439;
Presečno — 380;
Prevršac — 89, 361;
Prgomelje — 420, 424;
Pribičević Janko — 21;
Pribude — 212, 422, 423;
Prijeboj — 177, 204, 308;
Primorski Veljun — 285, 433;
Prkos — 145, 268, 384, 389, 339, 407, 412;
Prodanovići — 109;
Prokike — 185, 191, 363, 496, 497;
Prpić (s.) — 330;
Prpić (general) — 333, 336, 338, 347, 351, 358, 366, 378, 383, 388, 390, 392, 400, 404, 409, 413, 418, 421, 426, 432, 437, 441, 449, 454, 468, 475, 476, 480, 492, 501;
Psunj (pl.) — 452, 480;
Puač Dušan-Dako — 50, 53, 173;
Punde (s.) — 406;
Pupelica — 337, 348, 357;
Purgarija — 489;
Putkovec — 456;

R

Rab (Otok) — 369;
Radaković Lazo — 169, 170, 286;
Radetina Gr. (brdo) — 354;
Radlovica (šuma) — 89;
Radonja Luka — 419;
Radošić (s.) — 510;
Raduč — 84;
Radučić (s.) — 510;
Rajić (s.) — 391, 490;
Rakić Dragan — 44;
Rakovac (p.) — 56, 57;
Ramljane — 212, 389, 391;
Rapajići — 139;
Rapajin Do — 139;
Rapajin Klanac — 139, 190;

Rasinja — 268, 407;
Ratković Bude — 136;
Ravča — 216;
Ravna Gora (karta Ogulin) — 328;
Ravna Gora (karta Slatina) — 58;
Ravni Dabar — 152;
Ražljevo (šuma) — 440;
Rečica — 129;
Repinec — 465, 466;
Repušnjak (šuma) — 105, 106, 156;
Reš Julije (potpukovnik) — 395, 438;
Rešetar — 225, 250;
Rešetina Š. — 454;
Ribnik — 84, 458, 467;
Ribnjak — 148;
Rijeka (s.) — 148;
Rijenci — 164;
Rivanj (Otok) — 423;
Rizvanuša — 39, 120, 121, 134, 281, 330;
Robić Ivo — 148;
Robotti Mario (ital. general) — 330, 354, 369, 371, 437, 460, 473;
Rogolji (s.) — 425;
Rončevići — 478;
Rovišće — 412;
Rozalnice — 439;
Rožankovići — 339, 360, 483;
Rt Čovik — 344;
Rukavina Ivan-Ivo — 115;
Rumler (general) — 332;
Rupčić Nina — 144;
Rupotina — 405;
Ruševo — 309;
Rutine — 406;
Ružić (s.) — 212;
Ružička Josip — 23;

S

Salopek Selo — 300;
Samobor — 265;
Sašika (r.) — 69;
Sava (r.) — 330;
Scuero (general) — 354, 364, 394, 415, 435, 443, 473, 478, 497, 508;
Sekulinci — 407, 440;
Selkovec (G. i D.) — 384;
Senj — 79, 80, 81, 117, 137, 188, 189, 219, 229, 294, 471;
Senjska Draga — 137, 284;
Senjska Duliba — 415, 433, 443;
Senjsko Bilo — 137, 139, 188, 284;
Senjug Ivo — 53;
Serdari — 363, 443;
Sertić Tomislav (ust. pukovnik) — 333;
Sestrunj (Otok) — 423;
Sesvete — 473;
Severin (kod Bjelovara) — 450, 465;
Severin na Kupi — 417, 435, 460;
Sibenik (s.) — 500;
Sinac — 178;
Sinj — 501;
Sirač — 350, 382, 439, 444;
Sisak — 29, 88, 89, 201, 351, 403, 409;
Sitno (s.) — 326;
Sjeničak — 458, 467;
Skakavac — 346;
Skednari — 497;
Skela (s.) — 495;
Skenderovci — 466;
Skrad — 328, 364;
Slat. Drenovac — 407, 454;
Slav. Požega — 55, 236, 237, 257, 261, 309, 466, 476;
Slavonija (predeo) — 27, 47, 167;
Slovenija — 115, 116;
Slunj — 104, 105, 114, 117, 156, 180, 333, 337, 350, 358, 361, 391, 411;
Smiljan — 8, 40, 177, 282, 302;
Smiljansko Polje — 87, 92;
Smrska (s.) — 334;
Smude — 60, 71;
Sokolovac (s.) — 407, 457;
Solin — 212, 408;
Solina (G. i D.) — 384;
Soline (Otok Pag) — 341;
Sonković — 327;
Sopot — 431;
Sošice — 31;
Spaček Božo — 266;
Spigo (ital. general) — 327, 335, 344, 369, 406, 423, 430, 460, 464, 485, 510;
Split — 351, 501;
Srb — 82, 135;
Srebrnjak (s.) — 266;
Srednja — 326, 334, 343;
Srpske Moravice — 185, 230, 328;
Srpsko Polje — 80, 139, 185, 393, 443;
Stanivuković Milan — 52, 60, 256, 263;
Stara Pazova — 432;
Starčevići (s.) — 92;
Stari Grad (Otok Pag) — 341;
Staro Selo — 105, 106, 114, 156, 157, 158, 179, 180, 401, 402, 403, 404, 406, 409, 410, 411, 412, 413, 418, 421, 480;
Staza (s.) — 307;
Stipanovci (s.) — 365;
Stojaković Dragutin-Putnik — 88, 114;
Stojdraga — 32, 33;
Strahinščica (k. 847) — 150, 151;
Stražeman (s.) — 332, 412, 447, 466;
Strmec — 352;
Stupovača — 365;
Sućuraj — 464;

Suha Krajina — 115;
Suhopolje — 407;
Sunja — 88, 89, 403, 409, 416, 421, 490, 499;
Sušak — 219, 227;
Sušanj — 152, 353, 354, 390, 393, 394, 415, 434, 443;
Sutivan — 510;
Sv. Anton — 209;
Sv. Arhanđel — 417;
Sv. Bartul — 464;
Sv. Ivan Zelina — 147, 149, 150, 268, 272, 273;
Sv. Jelena (k. 397) — 500, 502;
Sv. Juraj — 22, 140;
Sv. Klara — 504;
Sv. Martin — 486, 489;
Sv. Matej — 460;
Sv. Nedelja (karta Ogulin) — 442;
Sv. Nedelja — 265, 266, 312, 486, 489, 495, 499;
Sv. Petar — 450, 465;
Sv. Rok — 134, 135, 142, 172;
Sv. Trojstvo — 208, 457, 467;
Svibovec — 390;
Svilaja (pl.) — 422, 430;
Svilar Stanko — 63;

Š

Šakić Mićun — 44, 220;
Šamarica — 338, 401, 403;
Šapića Brdo — 360;
Šaranović Milovan — 31;
Šaš (želj. stanica) — 307, 490, 499;
Šašić Jefto — 49, 52, 176;
Šašina — 363;
Šašna Greda — 397;
Šatornja — 451;
Šestak Brdo — 483;
Šestanovac — 215;
Šibenik — 212, 510;
Šibl Ivan — 53, 234, 244;
Šibulino — 434, 460;
Šicana (k. 216) — 333, 454, 457;
Šijan Milan — 44, 169;
Šiljkovača — 180;
Šimljanik (s.) — 425;
Špišić Bukovica — 416;
Široka Kula — 11, 12, 22, 23, 84, 370;
Široka Rijeka — 114, 157;
Široke (s.) — 485;
Šiškovo (šuma) — 379;
Španovica — 46;
Šteger (bojnik) — 403, 451, 483, 495, 505;
Štrok Izidor — 151, 168, 270, 274;
Šumonja Miloš — 13, 14, 38, 96, 111, 226, 227, 301;
Šušanj — vidi Sušanj;
Šušnjar Nikola — 164;

T

Tabazan (brdo) — 464;
Taborište (G. i D.) — 209, 380, 480, 483;
Tarabić Joco — 37, 38;
Tiškovac (G. i D.) — 464;
Točak (k. 887) — 60, 74, 153, 242, 381, 382, 403;
Todorovo — 180;
Tomić Milan — 53, 72;
Tomičići — 363;
Tonkovac — 423;
Topusko — 104, 105, 129, 156, 158, 179, 180, 304, 360, 401, 402, 409, 410, 411, 416, 419, 494;
Toranj — 254;
Tounj — 186;
Trbojević Ljubomir — 233, 234;
Trbojević Mane — 52, 175;
Trenkovo — 254;
Tribanj — 460;
Trnovac — 239, 296, 297, 298, 302, 303;
Trogir — 509;
Troj Vrh — 109;
Trojeglava — 455, 466;
Tromeđa (k. 713) — 237, 238, 258, 262;
Trošmarija — 129, 231, 275, 366, 434;
Tržić — 419;
Tučepi — 216, 398;
Tuhovec — 390;
Tuk — 443;
Tulačnik — 109;
Tuna Antun — 53;
Turčinović Ivan — 52, 182;
Turković Selo — 371;
Turkulin Artur — 141, 188, 231, 276, 310;
Turopolje — 332, 424, 450;
Tušilović — 129;
Tužević — 189;

U

Umetić — 436;
Una (r.) — 79, 81, 117, 135;
Unešić — 430, 463;
Uništе — 468;
Ura — 122;
Uzelac Miloš-Mile — 280, 299;

V

Vaganac (G. i D.) — 200, 201, 222, 225, 250, 319, 492;

Valanović Petar — 164;
Varaždin. Toplice — 145, 149, 331, 345, 380, 399;
Varaždin — 149;
Veinović Dušan — 63;
Velebit (pl.) — 296, 298, 302, 493, 497;
Vela Straža (k. 338) — 406;
Velemerić (s.) — 346;
Velešnja — 89;
Velika — 46, 58, 253, 254, 255, 447, 466;
Velika Branjska — 431;
Velika Breznica (k. 429) — 57, 64, 403;
Velika Dapčevica — 452, 453;
Velika Gorica — 357, 490, 495, 499;
Velika Kapela — 80;
Velika Mučna — 268;
Velika Peratovica — 407, 452, 453;
Velika Pisanica — 348, 349, 357, 376, 444, 455, 465;
Velika Veternička — 447;
Velike Dungere — 57, 65, 69, 162, 164;
Veliki Poganac — 148, 149, 331, 380, 384, 389, 399, 479;
Veliki Popovac — 57, 60, 65, 66, 162, 163, 164;
Venje — 237, 258, 491;
Veselko Julije — 315;
Vetovo — 237, 253, 254, 257, 261, 345, 480, 490;
Veveričina — 389;
Vidović Nikola — 15;
Viduševac — 339, 360, 380, 483;
Vilić Selo — 407, 412;
Vinica — 377, 481;
Virovitica — 388, 431, 479;
Visoka — 343;
Vitunj — 231, 459;
Vivodina — 406, 424, 435;
Voćin — 46, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 66, 68, 69, 72, 73, 74, 76, 78, 103, 125, 127, 130, 153, 154, 155, 161, 163, 165, 193, 194, 195, 196, 198, 375, 376, 377, 381, 382, 385, 386, 387, 389, 390, 391, 398, 399, 403, 406, 407, 412, 416, 417, 425;
Voćinsko Brdo — 57, 65, 162, 381, 382, 387;
Vodenjak — 472;
Vojaček Josip — 24;
Vojnovac — 109;
Vojnović Mihajlo — 44, 192, 289;
Voloder — 30;
Vranograč — 114, 180, 181, 419, 480;
Vranovina — 158, 401, 402, 409;
Vranovska Glav. (k. 262) — 413, 419;
Vrata (klanac) — 328, 329, 332, 341, 354, 366, 367, 370, 377, 383, 395, 408, 412, 425;
Vratnik — 79, 80, 137, 185, 186, 188, 189, 221, 328, 329, 353, 371, 378, 394, 408, 416, 417, 420, 421, 425, 441, 471, 481, 491;
Vražje Korito — 348;
Vrbovec — 466;
Vrbovsko — 186, 230, 439, 440, 447, 454, 491;
Vrebac — 135, 507;
Vrh (s.) — 424;
Vrhovci G. — 237;
Vrhovine — 80, 135, 178, 393;
Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije — 232;
Vrijeska — 389;
Vrpolje — 509;
Vrtoče — 229;
Vrzići — 191, 192, 221, 285, 393, 433, 460;
Vučani — 29;
Vujašinovići — 369;
Vujnović Bogdan — 169, 170;
Vujnović Brdo — 293;
Vukas Nikola — 288;
Vukova Gorica — 230, 458, 467;
Vuković Branko — 54, 74;
Vukosavljevica — 490;
Vukšić (s.) — 280;

Z

Zadvarje — 344, 463;
Zagorje — 248;
Zagreb — 29, 33, 166, 351;
Zajezda — 483;
Zalčeva Kosa — 105, 156;
Zaostrog — 464;
Zappino — 371;
Zavid (k. 1087) — 185, 189, 371, 393, 414, 415, 459;
Zavojane — 216;
Zbjeg — 361, 362;
Zdenčina — 265, 352;
Zdihovo — 472;
Zec Ranko — 48;
Zelovo — 212, 470, 474;
Zgurić Brdo — 360;
Zidani Most — 41;
Zidar (referent za vezu) — 264;
Zona druga operativna NOV i PO Hrvatske — 27, 42, 115, 145, 166, 167, 201, 264, 267, 270, 448;
Zona treća operativna NOV i PO Hrvatske — 23, 41, 52, 130, 167, 168, 195;

Zona peta operativna NOV i PO Hrvatske — 138, 394;
Zrinska — 397, 424, 453, 465;
Zrmanja — 84, 86;
Zubić (s.) — 74, 77;
Zvečaj — 440;
Zvečevo — 50, 55, 56, 58, 61, 68, 72, 76, 77, 78, 125, 403;

Ž

Žabica — 14;
Žalčeva Kosa — vidi Zalčeva Kosa;
Žarković Grujica — 49;
Želelj Milan — 115, 266;
Žgić Rade — 87, 112, 173;
Žirovac — 180;
Žitnić — 430;
Žitnik (M. i V.) — 135;
Živčane — 365;
Žrnovnica — 326;
Žrvnica — 156;
Žumberak — 27, 28, 32, 41, 116, 157, 227, 349;
Županjol — 138, 189, 191, 285;
Žuta Lokva — 80, 138, 139, 185, 189, 190, 248, 275, 284, 286, 294, 329, 330, 353, 415, 425, 459, 470, 473, 474, 481, 491, 496;
Žutica Šuma — 30, 359, 365, 391;

S A D R Ž A J

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GODINE
— Svibanj —

I

Dokumenti jedinica Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda

Strana

Zapovijest Štaba Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 1 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Gospić 7

Izvještaj Štaba Osme divizije od 1 svibnja 1943 godine Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o pripremama za napad na Gospić 13

Zapovijest Štaba Četvrte NOU brigade od 2 svibnja 1943 god. za napad na Gospić 15

Izvještaj Štaba Banijskog NOP odreda od 2 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbi u Javornju 18

Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 3 svibnja 1943 god. Šestoj i Osmoj diviziji za razmještaj i daljnja dejstva 22

Naređenje Štaba Treće operativne zone od 3 svibnja 1943 god. o formiranju Čehoslovačkog bataljona 23

Izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama podređenih jedinica u ožujku i travnju 27

Izvještaj Štaba Četvrte NOU brigade od 4 svibnja 1943 god. Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Gospić 34

Izvještaj Štaba Osme divizije od 4 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Gospić i borbama na području Plaškog 36

Izvještaj Druge brdske baterije od 4 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o učešću u napadu na Brušane, Lički Novi, Oštru i Gospić 39

Izvještaj Štaba Druge operativne zone od 4 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o dolasku Trinaeste primorsko-goranske divizije na Žumberak i o drugim pitanjima 41

Naredba Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 5 svibnja 1943 god. o formiranju Štaba Kninskog sektora i Unske operativne grupe 43

Izvještaj Štaba Četvrte divizije od 5 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o stanju u diviziji i planu formiranja novih brigada, divizije i korpusa 45

Zapovijest Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 5 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Voćin 55

Izvještaj Prve brdske baterije od 6 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o gađanju neprijateljskih objekata u Gospiću.... 62

Zapovijest Štaba Dvanaeste NOU brigade od 6 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Voćin 64

Zapovijest Štaba Osamnaeste NO brigade od 6 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Voćin 68
Zapovijest Štaba Sedamnaeste NO brigade od 7 svibnja 1943 god. za napad na Voćin 73
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 7 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa za dejstvo u slučaju neprijateljske ofanzive 79
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 7 svibnja 1943 god. Štabu Kninskog sektora za dejstvo u slučaju neprijateljske ofanzive 81
Pismo političkog komesara Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 7 svibnja 1943 god. političkim komesarima Šeste i Osme divizije o postignutim uspjesima i mjerama za povećanje brojnog stanja jedinica 83
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 7 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbi kod Smiljanskog Polja 87
Izvještaj Štaba Četvrte Banijske NO brigade od 7 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na vlakove na pruzi Sisak — Sunja 88
Izvještaj Štaba Osme divizije od 8 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Gospić 91
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 8 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Gospić 97
Pismo Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 8 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama da nastave borbu za uništenje neprijateljske posade u Voćinu 103
Zapovijest Štaba Unske operativne grupe od 8 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za dejstvo na liniji Slunj — Topusko..... 104
Izvještaj Štaba Osme divizije od 9 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama Pete NO brigade na području Plaškog 108
Pregled brojnog stanja i naoružanja Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 10 svibnja 1943 godine 112
Izvještaj Štaba Unske operativne grupe od 10 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o formiranju Četvrte Banijske NO brigade 114
Izvještaj Štaba Druge operativne zone od 10 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o dejstvu Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« u Sloveniji 115
Direktiva Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 11 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za raspored i dejstvo u slučaju neprijateljske ofanzive 117
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 11 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju u Gospiću 121
Izvještaj Štaba Šesnaeste NO brigade od 11 svibnja 1943 god. Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Voćin 125
Izvještaj Štaba Prvog korpusa od 12 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o akcijama i borbama Kordunaškog NOP odreda od 9 do 17 svibnja 128
Pismo Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 12 svibnja 1943 god. Štabu Treće operativne zone o rezultatima napada na Voćin 130
Direktiva Štaba Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 12 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za raspored i dejstvo u slučaju neprijateljske ofanzive 133
Zapovijest Štaba Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske od 12 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za raspored i sprječavanje neprijateljskog prodora na oslobođeni teritorij. 137
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 12 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu neprijateljskih aviona na položaje Druge NOU brigade 142
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 12 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu neprijateljskih aviona na položaje druge

i Devete NOU brigade 143
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 13 svibnja 1943 god. Štabu Šeste divizije u vezi mobilizacije u Gackoj Dolini 144
Izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda od 13 svibnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o stanju na Kalniku i izvršenim akcijama od 13 travnja do 11 svibnja 145
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 14 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o sprečavanju neprijateljskog prodora iz Karlobaga i Gospića 152
Izvještaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 14 svibnja 1943 god. Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Voćin 153
Izvještaj Štaba Unske operativne grupe od 14 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Staro Selo..... 156
Izvještaj Štaba Dvanaeste NOU brigade od 15 svibnja 1943 god. Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Voćin 162
Naređenje Štaba Druge operativne zone od 16 svibnja 1943 god. Štabu Kalničkog NOP odreda za pojačanje aktivnosti na željezničkoj pruzi Zagreb — Koprivnica 166
Izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda od 16 svibnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o upućivanju bataljona u Slavoniju..... 167
Naređenje načelnika Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 svibnja 1943 god. o formiranju Operativnog štaba Gacka 169
Izvještaj načelnika Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 svibnja 1943 god. Štabu korpusa o formiranju »Operativnog štaba Gacka« .. 170
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 17 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Gospića 172
Naredba Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 svibnja 1943 god. o formiranju Dvadeset prve NO brigade 173
Naredba Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 svibnja 1943 god. o formiranju Desete divizije 174
Naredba Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 svibnja 1943 god. o formiranju korpusa 176
Pismo Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 19 svibnja 1943 god. načelniku štaba korpusa o formiranju »Operativnog štaba Gacka«.. 177
Izvještaj Štaba Unske operativne grupe od 19 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama na području Topusko — Velika Kladuša — Cetingrad 179
Naredba Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 20 svibnja 1943 god. o formiranju baterije 182
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 20 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Gospić — Karlobag 183
Izvještaj Štaba Trinaeste divizije od 20 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o akcijama i borbama određenih jedinica 184
Zapovijest Štaba Četvrte NOU brigade od 20 svibnja 1943 god. određenim jedinicama za raspored i odbranu Gacke Doline 188
Izvještaj Štaba Četvrte divizije od 21 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Voćin i o stanju u diviziji 193
Izvještaj Štaba Petnaeste NO brigade Osme divizije od 21 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbi između Izačića i Vaganca 200
Izvještaj Štaba Moslavačkog NOP odreda od 21 svibnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama i stanju u odredu 201
Pismo Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 22 svibnja 1943 god. Štabu Šeste divizije o borbi Petnaeste NO brigade na sektoru Prijeboja. 204
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 22 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama oko Gospića 205
Zapovijest Štaba Unske operativne grupe NOV i PO Hrvatske od 23 svibnja

1943 god. podređenim jedinicama za napad na Bučicu 207
Izvještaj Štaba Grupe NOP odreda Dalmacije od 23 svibnja 1943 god. Štabu Devete divizije NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama od 23 travnja do 12 svibnja 211
Izvještaj Štaba Grupe NOP odreda Dalmacije od 23 svibnja 1943 god. Štabu Devete divizije NOV i PO Hrvatske o stanju na području Dalmacije 217
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 24 svibnja 1943 god. Štabu Trinaeste divizije za napad na prugu kod Gomirja 219
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 24 svibnja 1943 god. Štabu Šeste divizije da Drugu NOU brigadu uputi na sektor Knina. 220
Izvještaj Štaba Osme divizije od 24 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o razmještaju jedinica i o borbi kod Vaganca .. 222
Izvještaj Štaba Osme divizije od 24 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu Unske operativne grupe na Bučicu i koncentraciji neprijateljskih snaga u Ogulinu 226
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 24 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Gospić — Karlobag 228
Izvještaj Štaba Trinaeste divizije od 24 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o neprijateljskoj ofanzivi na području Gorskog Kotara 230
Naređenje Štaba Sedamnaeste NO brigade od 24 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na vlak na pruzi Daruvar — Đulavec 232
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 25 svibnja 1943 god. Štabu šeste divizije za raspored jedinica Druge NOU brigade 235
Zapovijest Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 25 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Kutjevo 236
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 25 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama kod Gospića 239
Izvještaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 25 svibnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na oklopni vlak na pruzi Daruvar — Đulavec 242
Izvještaj Štaba Dvadeset prve NO brigade od 25 svibnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o formiranju brigade..... 245
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 26 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za upućivanje boraca radi formiranja bataljona protiv Pete kolone 247
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 26 svibnja 1943 god. Štabu Trinaeste divizije za raspored i dejstvo Šeste NOU i Četrnaeste NO brigade 248
Izvještaj Štaba Prvog korpusa od 26 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama kod Vaganca i Gospića 250
Zapovijest Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 26 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Kaptol. 253
Zapovijest Štaba Desete divizije NOV i PO Hrvatske od 26 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Kutjevo..... 256
Zapovijest Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 26 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Kutjevo 259
Pismo Štaba Druge operativne zone od 27 svibnja 1943 god. Moslavačkom NOP odredu o dolasku načelnika Štaba zone na području Moslavine. 264
Zapovijest Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 27 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Svetu Nedelju. 265
Izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda od 27 svibnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama od 14 do 26 svibnja i stanju u odredu 267
Izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda od 27 svibnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o stanju u odredu i na terenu Kalnika, Bilo Gore i Podravine 270

Izvještaj Štaba Trinaeste divizije od 28 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o razmještaju jedinica u neprijateljskoj ofanzivi 275
Izvještaj Štaba Unske operativne grupe od 28 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Bučicu 276
Načelnik Operativnog štaba za sektor Gospić od 28 svibnja 1943 god. podređenim jedinicama za blokadu Gospića 280
Izvještaj Štaba Četvrte NOU brigade od 28 svibnja 1943 god. Operativnom štabu Gacka o borbama na području Žute Lokve 284
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 svibnja 1943 god. Štabu Šeste i Osme divizije da formiraju mitraljeske čete pri bataljonima. 289
Pismo Štaba Prvog Slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 svibnja 1943 god. Štabu Desete divizije o toku borbe za Kutjevo 290
Izvještaj Operativnog štaba za sektor Gospić od 29 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o rasporedu jedinica i stanju u Gospiću 292
Naređenje glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 30 svibnja 1943 god. Štabu Trinaeste divizije za preuzimanje komande na sektoru Senj — Žuta Lokva — Otočac — Brinje 294
Izvještaj Operativnog štaba za sektor Gospić od 30 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Gospić — Karlobag 295
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 30 svibnja 1943 god. Operativnom štabu za sektor Gospić za napad na Trnovac 297
Izvještaj Operativnog štaba za sektor Gospić od 30 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o prodoru neprijateljskih snaga iz Gospića i Karlobaga 298
Izvještaj Štaba Osme divizije od 30 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Plaškog 300
Izvještaj Operativnog štaba za sektor Gospić od 30 svibnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Gospića. 302
Izvještaj Štaba Banijskog NOP odreda od 30 svibnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na domobrane na cesti Glina — Topusko 304
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 31 svibnja 1943 god. Štabu Petnaeste NO brigade za povlačenje na područje Plaškog 308
Naređenje Štaba Desete divizije NOV i PO Hrvatske od 31 svibnja 1943 god. Štabu Sedamnaeste NO brigade za uništenje željezničke pruge Našice — Slavonska Požega 309
Pregled brojnog stanja i naoružanja Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske od 31 svibnja 1943 godine 310
Izvještaj Štaba Trećeg bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 31 svibnja 1943 god. Štabu brigade o napadu na jedriličarsku školu u Svetoj Nedelji 312
Pregled akcija i operacija Šeste i Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 1 do 31 svibnja 1943 godine 315

II

Talijanski i ustaško-domobranski dokumenti

Izvještaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 1 svibnja 1943 god. o stanju u rejonu Vrata i prebacivanju ustaško-domobranskih jedinica na Pag 324
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog korpusa od 1 svibnja 1943 god. o akcijama čišćenja u zoni Srednja, Sitno i Žrnovnica 326
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 1 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Šeste divizije na Klanac Vrata 328

Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 2 svibnja 1943 god. o akciji u rejonu Kalnika i o gubicima Slovenskog zdruga u borbi od 16 travnja. 330
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 2 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Splitskog NOP odreda na stražu za zaštitu pruge kod Klisa 334
Izvještaj ustaško-domobranskog Operativnog zapovjedništva za Liku od 2 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Šeste i Osme NO divizije na Gospić 336
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 3 svibnja 1943 god. o akciji na Kalniku i o početku napada na Gospić 337
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 3 svibnja 1943 god. o akciji na Kalniku 338
Izvještaj ustaško-domobranskog Zapovjedništva za Operativno područje Lika od 3 svibnja 1943 god. o napadu snaga Šeste i Osme divizije na Gospić 340
Izvještaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 3 svibnja 1943 god. o prebacivanju hrvatskih četa na Pag i formiranju paškog zdruga 341
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 3 svibnja 1943 god. o čišćenju u zoni Srednja kod Omiša 343
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 4 svibnja 1943 god. o akciji na području Kalnika i napadima dijelova Šeste i Osme NO divizije na Gospić 344
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 4 svibnja 1943 god. o akciji na području Kalnika i završetku akcije na Bilo Gori .. 347
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 5 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Banijskog NOP odreda u rejonu Javoranj — Glavičani 349
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 5 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Kalničkog NOP odreda na s. Kapelu 351
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 5 svibnja 1943 god. o dejstvu dijelova Prve NOU brigade u zoni Sušanj 353
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 6 svibnja 1943 god. o završenoj akciji na Bilo Gori i napadu dijelova Cetinskog NOP odreda na s. Cistu. 357
Izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 6 svibnja 1943 god. o završetku ofanzive na Kalnik 359
Izvještaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 6 svibnja 1943 god. o kretanju dijelova Četvrte banijske NO brigade i borbi protiv njenog Trećeg bataljona 361
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 6 svibnja 1943 god. o jačini ustaško-domobranskih jedinica na Pagu 363
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 7 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Kalničkog NOP odreda na s. Kapelu 365
Izvještaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 7 svibnja 1943 god. o pokretu talijanskih snaga iz Karlobaga prema Baškim Oštarijama. 367
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 7 svibnja 1943 god. o akciji talijanskih snaga u zoni Cista 368
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 7 svibnja 1943 god. o talijanskoj akciji u zoni Ogulina i Karlovca 370
Izvještaj ustaško-domobranskog Operativnog zapovjedništva za Liku od 8 svibnja 1943 god. o stanju kod Gospića 372
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 8 svibnja 1943 god. o napadu Četvrte divizije na Voćin 375
Izvještaj zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 8 svibnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na Kalničkom i Moslavačkom području i o napadu dijelova Četvrte divizije na Voćin 376
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 8 svibnja 1943 god. o akcijama Moslavačkog i Kalničkog NOP odreda 379
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 8 svibnja 1943 god. o borbi

kod Voćina 381
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 9 svibnja 1943 god. o borbi kod Voćina 382
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 9 svibnja 1943 god. o pojavi dijelova Kalničkog NOP odreda kod Novog Morofa i o akciji ustaško-domobranskih jedinica na Kalniku 383
Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 10 svibnja 1943 god. o borbi kod Voćina 385
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 10 svibnja 1943 god. o borbi kod Voćina 387
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 11 svibnja 1943 god. o borbi protiv Kalničkog NOP odreda i stanju kod Voćina 389
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 12 svibnja 1943 god. o borbi kod Voćina 390
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 12 svibnja 1943 god. o borbama na sektoru Krivog Puta i Sušnja..... 393
Izvještaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 12 svibnja 1943 god. o predviđenoj akciji na sektoru Karlobag — Oštarije — Gospić 395
Izvještaj Glavnog zapovjedništva oružništva od 13 svibnja o događajima od 1 do 11 svibnja 1943 godine 397
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 13 svibnja 1943 god. o akcijama Kalničkog NOP odreda i o gubicima u borbi za Voćin. 398
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 13 svibnja 1943 god. o prikupljanju Unske operativne grupe oko Gline i Topuskog i napadu na Staro Selo 401
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 14 svibnja 1943 god. o dejstvima jedinica oko Voćina i borbi kod Starog Sela 403
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 14 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Cetinskog NOP odreda na Rudnik Košute 405
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 15 svibnja 1943 god. o borbama kod Voćina i napadu Bučja i napadu Četvrte banijske brigade na Staro Selo 406
Izvještaj zapovjedništva Druge pješačke divizije od 15 svibnja 1943 god. o borbama kod Starog Sela 410
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 16 svibnja 1943 god. o borbama kod Starog Sela i napadu dijelova Cetinskog NOP odreda na Rudnik Košute 412
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 16 svibnja 1943 god. o otporu dijelova Šeste NOU brigade u zoni Zavid — Iličići i o zračnoj aktivnosti..... 414
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 17 svibnja 1943 god. o rezultatima borbe kod Voćina, akciji talijanskih jedinica oko Vratnika i prikupljanju Unske operativne grupe oko Topuskog 416
Izvještaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 17 svibnja 1943 god. o ulasku dijelova Prvog NOP odreda Unske operativne grupe u Cetin-grad i o akciji ustaško-domobranskih jedinica 418
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 18 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Šeste NOU brigade na sektoru Krivi Put i Vratnik 420
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 18 svibnja 1943 god. o sukobu sa dijelovima Splitskog NOP odreda u zoni Pribude i Milešina i o naklonjenosti stanovnika prema Narodno-oslobodilačkoj vojsci 422
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 19 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Četrnaeste NO brigade na putnički vlak između Ogulina i Ogulinskog Hreljina i dejstvima jedinica NOV i PO u sjevernoj Hrvatskoj 424

Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 19 svibnja 1943 god. o napadu jedinica NOV na četnike u zoni Jelino Polje.... 429
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 20 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Četrnaeste NO brigade na putnički vlak između Ogulinskog Hreljina i Gomirja 430
Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 20 svibnja 1943 god. o dejstvima talijanskih jedinica u zoni Bosiljeva i Ogulina 433
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 21 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Moslavačkog NOP odreda na osiguranje želj. stanice Hercegovac 435
Izvještaj Ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 21 svibnja 1943 god. o pretstojećoj akciji za oslobođenje puta Karlobag — Oštarije — Gospić 437
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 22 svibnja 1943 god. o dejstvima talijanskih jedinica u zoni Vrbovsko-Ogulin i borbi kod Ličkog Petrovog Sela 439
Izvještaj Komande Talijanskog Petog armijskog korpusa od 22 svibnja 1943 god. o borbi kod Mrkoplja 442
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 23 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Sedamnaeste NO brigade na Končanicu..... 444
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 23 svibnja 1943 god. o dejstvima talijanskih jedinica duž željezničke pruge Brod Moravice — Vrbovsko — Ogulin..... 447
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 23 svibnja 1943 god. o akcijama dijelova Žumberačko-pokupskog i Kalničkog NOP odreda 449
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 23 svibnja 1943 god. o dejstvu ustaško-domobranskih jedinica u trokutu Banova Jaruga — Okučani — Lipik 452
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 24 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Sedamnaeste NO brigade na Končanicu 453
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 24 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Sedamnaeste NO brigade na Končanicu 455
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 24 svibnja 1943 god. o napadu Unske operativne grupe na Bučicu..... 456
Izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 24 svibnja 1943 god. o akciji talijanskih i ustaško-domobranskih jedinica prema Bosiljevu 458
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 24 svibnja 1943 god. o akciji jedinica divizije »RE« na Žutu Lokvu i o napadu dijelova Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske na Gomirje 459
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 24 svibnja 1943 god. o pokretu jedinica NOV iz zone Livna prema Mosoru i o napadu na Unešić..... 463
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 25 svibnja 1943 god. o akcijama Kalničkog NOP odreda i napadu Unske operativne grupe na Bučicu 465
Izvještaj Ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 25 svibnja 1943 god. o početku akcije grupa Kuraja i Karlobag..... 469
Izvještaj Ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 25 svibnja 1943 god. o akciji ka Žutoj Lokvi i u zoni Bosiljevo..... 470
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 25 svibnja 1943 god. o borbi protiv Četvrte NOU brigade u zoni Senj — Vratnik..... 471
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 26 svibnja 1943 god. o akcijama jedinica NOV i PO u sjevernoj Hrvatskoj i napadu Unske operativne grupe na Bučicu..... 473
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 27 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Sedamnaeste NO brigade na oklopni vlak između želj. postaja Bastaji i Đulavec..... 475

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 27 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Četvrte NOU brigade na Goljak i o uznemiravanju jedinica divizije »Macerata«..... 477
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 28 svibnja 1943 god. o akcijama jedinica NOV i PO u sjevernoj Hrvatskoj i o napadu dijelova Žumberačko-pokupskog NOP odreda na Erdetski Lekenik 479
Izvještaj Ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 28 svibnja 1943 god. o otporu dijelova Četvrte NOU brigade duž puta Vratnik — Žuta Lokva 481
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 28 svibnja 1943 god. o napadu Žumberačko-pokupskog NOP odreda na Lekenik..... 482
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 28 svibnja 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO Hrvatske na carinsku stražu u Perkoviću i na selo Neorić..... 484
Izvještaj Zapovjedništva grada Zagreba od 29 svibnja 1943 god. o napadu dijelova Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« na jedriličarsku školu u Sv. Nedelji 486
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 29 svibnja 1943 god. o napadu Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« na jedriličarsku školu u Sv. Nedelji i o dejstvima jedinica NOV i PO u sjevernoj i južnoj Hrvatskoj..... 489
Izvještaj Ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 29 svibnja 1943 god. o akcijama za oslobođenje puta Karlobag — Oštarije — Gospić 493
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 29 svibnja 1943 god. o ugroženosti pruge Sisak—Zagreb i o napadu dijelova Banijskog NOP odreda na pratnju zapovjednika Prvog domobranskog zbora generala Brozovića 494
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 29 svibnja 1943 god. o prelasku kolone Kuraja sa Paga u Lukovo Šugarje i bombardovanju Prokika i Žute Lokve..... 496
Izvještaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 30 svibnja 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO Hrvatske na Bulinac 498
Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 30 svibnja 1943 god. o napadu Osamnaeste NO brigade na Kutjevo..... 499
Izvještaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 30 svibnja 1943 god. o napadu Osamnaeste NO brigade na Kutjevo 502
Izvještaj Ustaško-domobranskog operativnog zapovjedništva za Liku od 30 svibnja 1943 god. o borbama duž puta Karlobag — Oštarije — Gospić. 503
Izvještaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 31 svibnja 1943 god. o napadu Žumberačko-pokupskog NOP odreda na signalnu stanicu u Sv. Klari 504
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 31 svibnja 1943 god. o borbi duž puta Karlobag — Oštarije — Gospić..... 506
Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 31 svibnja 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO Hrvatske na Neorić 509

Tehnički urednik
Džinić Dragoslav, major

Korektori
Žugić Nedeljka
Hadžialić Asima

Rukopis predat u štampu oktobra 1955 god.
Štampanje završeno aprila 1956 god.

Tiraž 3500 primeraka

Štampa Beogradski grafički zavod, Beograd — Bulevar vojvode Mišića 17

ISPRAVKA

Strana	*Red*	*Stoji*	*Treba*
36	17 odozdo	jer nepri-	jedan nepri-
58	8 odozdo	u zasjednici	u zajednici
80	20 odozgo	Moduš —	Modruš —
99	15 odozgo	, t..	, t. j.
137	12 odozdo	Talijana,	Talijana,[3]
140	3 odozdo	da se	da sa
156	20 odozgo	do 9	da 9
168	19 odozdo	nama	nema
216	13 odozgo	100 ustaša,	sa 100 ustaša,
271	22 odozgo	ishrane	, ishrani